Schimbarea la faţă a Domnului, Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos

(s.v. 6 august / s.n. 19 august)

Materiale despre Schimbarea la faţă a Domnului:

https://independent.academia.edu/emystea/Schimbarea-la-Fa%C5%A3%C4%83-a-Domnului

https://archive.org/details/@steaemy?query=Schimbarea+la+fa%C5%A3%C4%83+a+Domnului

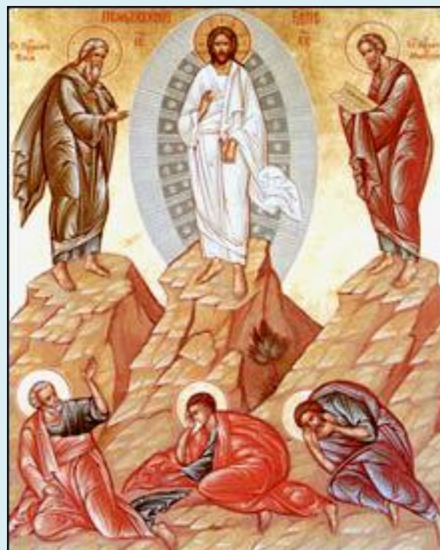
https://www.slideshare.net/steaemy1/search_my_uploads?type=&new=&q=fa%C5%A3%C4%83+a+Domnului

***

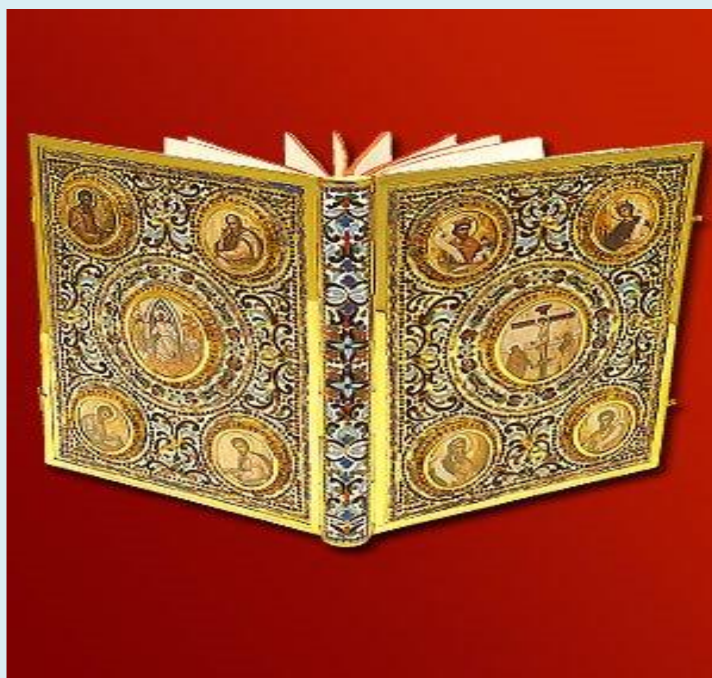
Schimbarea la faţă intră dincolo de timp, în timpul învierii, al slavei lui Dumnezeu. Ea revelează scopul istoriei, care va fi transfigurarea totală şi definitivă a lumii, "care suspină încă în durerile facerii". Este semnul unui Paşti făcând trecerea spre Raiul care va deveni zidirea în starea sa transfigurată de harul celei de-a doua veniri. Schimbarea omenească, ceea ce va să fie întru a doua şi înfricoşata venirea Ta, cu slava arătându-o, Mântuitorule, Te-ai schimbat la faţă în Muntele Taborului. Pentru ca lumea să poată ajunge la slavă, Fiul a sădit un alt pom al vieţii: cel al iubirii adeverite - prin jertfă, care merge de la întrupare la moarte

Index

Evanghelia şi Apostolul zilei

Evanghelia

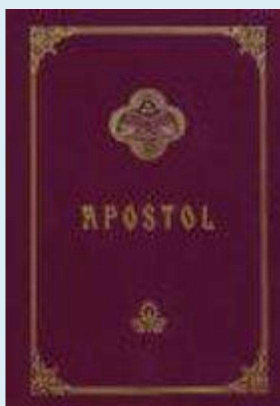

Matei 17, 1-9

În vremea aceea,
1. Şi după şase zile, Iisus a luat cu Sine pe Petru şi pe Iacov şi pe Ioan, fratele
lui şi i-a dus într-un munte înalt, de o parte.
2. Şi S-a schimbat la faţă, înaintea lor şi a strălucit faţa Lui ca soarele, iar
veşmintele Lui s-au făcut albe ca lumina.
3. Şi iată, Moise şi Ilie s-au arătat lor, vorbind cu El.

4. Şi, răspunzând, Petru a zis lui Iisus: Doamne, bine este să fim noi aici; dacă voieşti, voi face aici trei colibe: Ţie una şi lui Moise una şi lui Ilie una.
5. Vorbind el încă, iată un nor luminos i-a umbrit pe ei şi iată glas din nor zicând: "Acesta este Fiul Meu cel iubit, în care am binevoit; pe Acesta ascultaţi-L".
6. Şi, auzind, ucenicii au căzut cu faţa la pământ şi s-au spăimântat foarte.
7. Şi Iisus S-a apropiat de ei şi atingându-i, le-a zis: Sculaţi-vă şi nu vă temeţi.
8. Şi, ridicându-şi ochii, nu au văzut pe nimeni, decât numai pe Iisus singur.
9. Şi pe când se coborau din munte, Iisus le-a poruncit, zicând: Nimănui să nu spuneţi ceea ce aţi văzut, până când Fiul Omului Se va scula din morţi.

Apostol

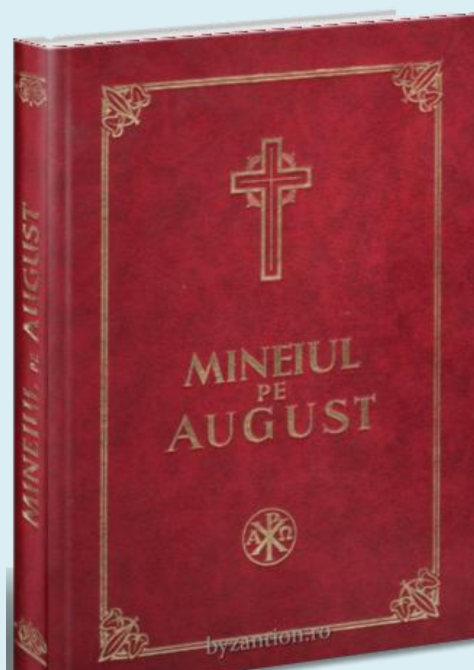
Epistola sobornicească a Sfântului apostol Petru

II Petru 1, 10-19

10. Pentru aceea, fraţilor, siliţi-vă cu atât mai vârtos să faceţi temeinică chemarea şi alegerea voastră, căci, făcând acestea, nu veţi greşi niciodată.
11. Că aşa vi se va da cu bogăţie intrarea în veşnica împărăţie a Domnului nostru şi Mântuitorului Iisus Hristos.
12. Drept aceea, vă voi aminti pururea de acestea, cu toate că le ştiţi şi sunteţi întăriţi întru adevărul în care staţi.
13. Socotesc, dar, că este drept, câtă vreme sunt în acest cort, să vă ţin treji, prin aducerea aminte,
14. Fiindcă ştiu că degrabă voi lepăda cortul acesta, precum mi-a arătat Domnul nostru Iisus Hristos.
15. Dar mă voi sili ca şi după plecarea mea, să vă amintiţi necontenit de acestea,
16. Pentru că noi v-am adus la cunoştinţă puterea Domnului nostru Iisus Hristos şi venirea Lui, nu luându-ne după basme meşteşugite, ci fiindcă am văzut slava Lui cu ochii noştri.

17. Căci El a primit de la Dumnezeu-Tatăl cinste şi slavă atunci când, din înălţimea slavei, un glas ca acesta a venit către El: "Acesta este Fiul Meu cel iubit, întru care am binevoit".
18. Şi acest glas noi l-am auzit, pogorându-se din cer, pe când eram cu Domnul în muntele cel sfânt.
19. Şi avem cuvântul proorocesc mai întărit, la care bine faceţi luând aminte, ca la o făclie ce străluceşte în loc întunecos, până când va străluci ziua şi Luceafărul va răsări în inimile voastre.

În această lună (august), ziua a cincea - Înainte prăznuirea Schimbării la față a Domnului nostru Iisus Hristos (Minei)

La Vecernie

La Doamne strigat-am... Stihirile pe 6, ale înainte-prăznuirii 3. Şi ale muceni-cului 3.

Stihirile înainte-prăznuirii, glasul al 4-lea:

Podobie: Dat-ai semn celor...

Veniţi să ne suim împreună cu Iisus cel ce se suie în muntele cel sfânt, şi acolo să auzim glasul Dumnezeului celui viu, al Tatălui celui prea fără de început, care prin nor luminos a mărturisit întru Dumnezeiescul Duh, adeverinţa fiinţei Fiului cea pururea veşnică, şi la minte luminându-ne, întru lumină să vedem lu-mină.

Veniţi mai-nainte să dănţuim, şi să ne curăţim pe noi înşine, şi cu credinţă să ne gătim spre dumnezeiască suirea, a dumnezeieştii petreceri celei prea înalte, ca să ne arătăm singuri văzători slavei Lui, şi să dobândim slava, care s-au învrednicit a o vedea cu taină cei mai aleşi dintre apostoli în muntele Taborului.

Veniţi acum să ne schimbăm cu mai bună schimbare, şi pe noi bine să ne gătim spre ziua de mâine. Să ne suim în muntele lui Dumnezeu cel sfânt, să vedem

slava lui Hristos cea neschimbată strălucind luminos mai mult decât soarele; şi cu lumina cea întreită luminându-ne, să slăvim întru dânsa plecăciunea Lui.

Alte **Stihiri** ale mucenicului (Sfântul mucenic Evsignie), glasul al 4-lea:

Podobie: Ca pe un viteaz...

Roşindu-te cu sângele trupului tău, te-ai îmbrăcat în porfira dumnezeiescului dar, mărite, şi coroană împărtăşită nestricăciunii pe capul tău ţi-ai pus, biruinţa Crucii în dreapta purtând, ca un sceptru mucenice prea înţelepte, împreună cu Hristos împărăţeşti, totdeauna veselindu-te.

Ostaş nebiruit te-ai cunoscut Evsignie, că cu arma Crucii într-armându-te, ai ieşit la lupta vrăjmaşului luptător, şi l-ai surpat pe el, oştindu-te prea luminat, şi cununa biruinţei ai luat de la singur îndreptătorul şi Stăpânul spre nevoinţe, şi Cel ce împărăteşte pururea.

Cu cinstite patimile tale, patima cea cinstită ai închipuit, mărite pătimitorule Evsignie, şi purtător de biruinţă făcându-te, locuieşti în Mitropolia cea de sus, cu toţi purtătorii de chinuri bucurându-te, şi îndumnezeindu-te cu dumnezeiasca împărtăşire; pentru aceasta săvârşim cinstită şi sfântă prăznuirea ta.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor, *a înainte-prăznuirii glasul al 5-lea*

Veniţi să ne suim în muntele Domnului şi în casa Dumnezeului nostru; şi să vedem slava Schimbării Lui la faţă, slavă ca a Unuia născut din Tatăl. Întru lumină să luăm lumină; şi înălţaţi făcându-ne cu Duhul, să lăudăm Treimea cea întocmai în Fiinţă în veci.

Vezi: De este Vineri seara, sau Sâmbătă seara, Şi acum..., Dogmatica glasului.

La Stihoavnă

Stihirile, glasul al 2-lea:

Podobie: Casa Efratei, cetate sfântă, a proorocilor mărire; împodobeşte-ţi casa întru care Cel dumnezeiesc se naşte.

Cu strălucirea bunătăţilor, luminându-ne să ne suim în Sfântul munte, să vedem dumnezeiasca Schimbare la faţă a Domnului.

Stih: Ale Tale sunt cerurile şi al Tău este pământul.

Semnul Dumnezeirii cel cu dumnezeiască cuviinţă, l-a arătat mai-nainte de Cruce ucenicilor, ca un soare strălucind Hristos în munte astăzi.

Stih: Taborul şi Ermonul întru numele Tău se vor bucura.

Firea cea din Adam, vrând Hristos să o schimbe, se suie acum în muntele Taborului, ca să descopere ucenicilor Dumnezeirea Sa.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor, *glasul al 2-lea*

Cela ce în muntele Taborului, Te-ai schimbat la faţă întru slavă Hristoase Dumnezeule, şi ai arătat ucenicilor Tăi slava Dumnezeirii Tale, luminează-ne şi pe noi cu lumina cunoştinţei Tale, şi ne îndreptează în cărarea poruncilor Tale, ca un Bun şi de oameni Iubitor.

Troparul înainte-prăznuirii, glasul al 4-lea: Schimbarea la faţă a lui Hristos mai-nainte să o întâmpinăm, luminat prăznuind cele mai-nainte de prăznuire credincioşii, şi să strigăm: Sosit-a ziua dumnezeieştii veselii; Se suie în muntele Taborului Stăpânul, frumuseţea Dumnezeirii Sale să o strălucească.

La Utrenie

La Dumnezeu este Domnul..., Troparul înainte-prăznuirii de 3 ori.

După întâia Catismă, **Sedealna**, glasul al 4-lea:

Podobie: Arătatu-Te-ai astăzi lumii şi Lumina Ta, Doamne s-a însemnat peste noi care cu cunoştinţă Te lăudăm, venit-ai şi Te-ai arătat, Lumina cea neapropiată.

Praznic prea luminos al Stăpânului a venit, veniţi toţi mai-nainte curăţindu-ne, să ne suim cu mintea în muntele Taborului; să vedem pe Hristos.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor, *aceeaşi*

După a două Catismă, **Sedealna**, glasul al 4 lea:

Podobie: Spăimântatu-s-a Iosif, lucru mai presus de fire văzând şi în minte a avut ploaia cea de pe lână, la zămislirea ta cea fără de sământă, de Dumnezeu Născătoare, rugul cel nears în foc, toiagul lui Aaron ce a odrăslit şi mărturisind

logodnicul şi ocrotitorul tău preoţilor, a grăit: Fecioara naşte şi după naştere rămâne iarăşi fecioară.

Ziua înainte-prăznuirii slăvitei şi înfricoşatei Schimbării la faţă a lui Hristos, astăzi credincioşii luminat săvârşindu-o, cu un glas să strigăm: Schimbă Mântuitorule amestecarea firii noastre, cu dumnezeiesc trupul Tău luminându-o pe ea, şi-i dă moştenirea cea dintâi a nestricăciunii ca un Milosârd; ca toţi să Te slăvim pe Tine unul Dumnezeul nostru.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor, *iar aceasta*

Canoanele al înainte-prăznuirii, cu Irmosul pi 6, şi Tripezneţul pe 4, şi al mucenicului pe 4. Aşa căutăm Cântarea 1-a, a 8-a şi a 9-a. Iar a 3-a, şi celelalte până la a 8-a, al înainte-prăznuirii, cu Irmosul pe 8, şi al mucenicului pe 4. De se va întâmpla înainte-prăznuirea Duminică, Tripezneţul îl cântăm la Pavecerniţă.

Canonul înainte-prăznuirii

Cântarea 1

Irmos: Deschide-voi gura mea şi se va umplea de Duhul şi cuvânt răspunde-voi Împărătesei Maice şi mă voi arăta luminat prăznuind şi voi cânta minunile ei, bucurându-mă.

Străluceşte de jos lumina Cerule mai mult decât soarele, şi tu o pământule ascultă graiurile lui Dumnezeu celui viu, căci Tatăl va mărturisi Fiu pe Cel ce se schimbă la faţă în muntele Taborului.

Om văzut, dar Dumnezeu ascuns, Hristos în Tabor Se suie, raza Dumnezeirii cea mai presus decât soarele descoperind prin strălucirile slavei.

Cu bună socoteală acum înainte merge Hristos să Se arate lui Moise şi slava Sa cea negrăită să-şi ivească în muntele Tabor, faţă către faţă, cu vorbă fără mijlocire, bucurându-ne astăzi să prăznuim.

Tripezneţul

Cântarea 1

Irmos: Cânta-voi Ţie, Doamne, Dumnezeul meu, că ai scos pe popor din robia Egiptului şi ai acoperit pe Faraon cu căruţele lui şi puterea lui.

Această zi mai-nainte de prăznuirea Schimbării la faţă a lui Hristos Mântuitorul nostru, săvârşindu-o credincioşii să strigăm cu cântări.

Ajungând la intrarea sfintei Schimbării la faţă a lui Hristos, şi noi să ne strălucim cu dumnezeieşti schimbări aceasta cuprinzându-o.

Munte prea înalt având noi inima curăţită de patimi, să vedem Schimbarea la faţă a lui Hristos, care luminează mintea noastră.

A Treimii

Treimii întru despărţirea Feţelor, Unimei firii Celei dumnezeieşti, toţi să ne închinăm, Tatălui celui fără început, Fiului şi Duhului Sfânt.

A Născătoarei

Pe Fecioara cea fără prihană, din care a ieşit cu trup fără schimbare Hristos Dumnezeul nostru, să o lăudăm toţi credincioşii ca pe o Maică a lui Dumnezeu.

Cântarea a 3-a

Irmos: Pe ai tăi cântăreţi, Născătoare de Dumnezeu, ceea ce ce eşti izvor viu şi îndestulat, care s-au împreunat ceată duhovnicească, întăreşte-i întru dumnezeiască mărirea ta, cununilor măririi învrednicindu-i.

Cel ce stăpâneşti toată făptura, Te-ai văzut luând chip de rob, întru care strălucirea Dumnezeirii cea neapropiată ucenicilor o ai arătat, precum a putut încăpea să vadă.

În munte merge să lumineze şi să întunece cu lumina Sa pe luceafărul cel ce străluceşte de sus, Soarele slavei Hristos; cu ale căruia raze luminaţi fiind, mai-nainte să prăznuim astăzi.

Ca să plinească graiurile Vieţii veşnice înainte a stătut Hristos, arătând prietenilor lucrurile, care bine a voit a le cunoaşte întru Sine însuşi, adică slava Părintească cea strălucitoare.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor, *a înaintea-prăznuirii glasul al 4-lea*

Podobie: Arătatu-Te-ai astăzi lumii şi Lumina Ta, Doamne s-a însemnat peste noi care cu cunoştinţă Te lăudăm, venit-ai şi Te-ai arătat, Lumina cea neapropiată.

Soarele slavei S-a arătat şi S-a apropiat celor dintru întuneric, arătând în muntele Taborului razele Dumnezeirii; a căruia venirea cea purtătoare de lumină să o cinstim.

Cântarea a 4-a

Irmos: Cel ce şade întru mărire pe scaunul Dumnezeirii, pe norul cel uşor, a venit Iisus, Cel cu totul dumnezeiesc, din prea curata Fecioară şi a mântuit pe cei ce grăiesc: Slavă puterii Tale, Doamne.

Ceata cerească împreună cu cei pământeşti se bucură, şi înainte prăznuieşte strălucirea Dătătorului de viaţă, care fără tulburare o a arătat, schimbându-şi chipul omenirii în Tabor, precum bine a voit.

Prin venirea cea dumnezeiască şi omenească cu oamenii ai petrecut, şi cu mulţimea minunilor, lumea în taină o ai luminat, şi cu slava cea strălucitoare a Dumnezeirii ai strălucit în Tabor cu lumină neapropiată.

Isus fiul lui Navi a oprit soarele oarecând, mai-nainte închipuind ziua dumnezeieştii patimi; iar Tu însuţi Mântuitorule, mai-nainte de cinstită Crucea Ta, ai întunecat razele soarelui cu raza dumnezeieştii feţei Tale.

Cântarea a 5-a

Irmos: Spăimântatu-s-au toate de dumnezeiască mărirea ta că tu, Fecioară, neispitită de nuntă, ai avut în pântece pe Dumnezeu cel peste toate şi ai născut pe Fiul cel fără de ani, cel ce dăruieşte pace tuturor celor ce te laudă pe tine.

Domnului cu credinţă să-i urmăm bucurându-ne; că iată se suie la munte, pe ucenicii cei mai aleşi împreună cu Sine ducându-i; înaintea cărora cu frumuseţe neapropiată strălucind mai mult decât soarele, s-a arătat slava Sa.

Să se lumineze astăzi Cerul mai luminos, că iată se suie în munte Hristos, de unde va să strălucească cu lumină nemăsurată, razele soarelui întunecându-le cu slava Dumnezeirii, ca un Dătător de lumină.

Arătat-a Hristos ucenicilor taină în Tabor, strălucind cu faţa mai mult decât raza, şi la îmbrăcămintea hainelor Sale alb fiind luminat ca zăpada, Cel ce se îmbracă precum zice psalmistul, cu lumina ca cu o haină.

Cântarea a 6-a

Irmos: Cugetătorilor de Dumnezeu, săvârşind acest praznic dumnezeiesc, şi cu totul cinstit al Maicii lui Dumnezeu, veniţi să plesnim cu mâinile, slăvind pe Hristos, cel ce S-a născut dintru dânsa.

Cămara slavei bucurie ce va să fie, gătind Hristos ucenicilor, Se suie în munte, de la viaţa cea râvnitoare de cele de jos, la viaţa cea mai înaltă ridicându-i pe dânşii.

Spăimântând Hristos minţile ucenicilor, cerească rază pe pământ a strălucit, punând înainte ca pe nişte slugi pe cei mai mari ai legii şi ai proorocilor; prin care Se mărturiseşte a fi Dumnezeu morţilor şi viilor.

Merge Hristos acum să Se arate făclie în loc întunecat, cu razele dumnezeieştii străluciri; către a căruia strălucire să mergem, întru raza feţei Lui bucurându-ne.

Condac, glasul al 4-lea:

Podobie: Arătatu-Te-ai astăzi lumii şi Lumina Ta, Doamne s-a însemnat peste noi care cu cunoştinţă Te lăudăm, venit-ai şi Te-ai arătat, Lumina cea neapropiată.

Întru dumnezeiască Schimbarea la faţă, astăzi toată firea omenească străluceşte dumnezeieşte, întru veselie strigând: Schimbă-se la faţă Hristos, mântuind pe toţi.

Icos: Întru dumnezeiască Schimbarea la faţă, chipul nostru cel de demult prin ticăloşie stricat, astăzi Ziditorul a scos din stricăciune pe Adam strămoşul din ascunzătorile iadului, şi a îndumnezeit mintea noastră; şi petrece Dumnezeu împreună şi Om. Pe fiecare fire împreunate purtându-le, neschimbate şi nedespărţite. Drept aceea acum la Tabor negrăit a strălucit, şi din tot trupul a dăruit razele Dumnezeirii Sale, luminând pe cei ce strigă: Schimbă-Se la faţă Hristos, mântuind pe toţi.

Sinaxar

Întru această lună, în ziua a cincea, înainte-prăznuirea Sfintei Schimbării la faţă a Domnului, şi pomenirea Sfântului mucenic Evsignie.

Stih: Pe Evsignie pe prietenul lui Hristos l-a tăiat,
Carele până la tăiere, Hristos îmi este prieten a strigat.
Întru a cincea zi cu adevărat,
Capul lui Evsignie cu pulbere s-a amestecat.

Acesta a fost cu neamul antiohian, ostaş pe vremea lui Constantin ce-i zic Chloru, tatăl Sfântului şi marelui Constantin, şi îşi purtă slujba până în zilele paravatului Iulian, fiind de o sută zece ani. Şi purtându-şi slujba cu vitejie şaizeci de ani, a stătut de faţă înaintea lui Iulian la cercetare, şi mustrându-l pentru că şi-a călcat credinţa cea părintească, şi a adus cinstea lui Dumnezeu la idoli; şi aducându-i aminte de bunătăţile marelui Constantin, şi cum că prin dumnezeiască arătare s-a adus spre credinţa în Hristos, şi el la ceilalți se păru înțelept, şi prin îndelungate vremi şi lucruri şi istorii ştiut şi slujit. Însă Iulian bătându-şi joc de dânsul, porunci de i s-a tăiat capul, şi aşa plini mucenicia în Hristos.

Tot în această zi, Sfinţii doi mucenici Catidie şi Catidian, ucişi cu pietre s-au săvârşit.

Stih: Munţi înalţi de pietre, doi fraţi au aşezat.
Prin care munţi, la tine Cuvinte s-au înălţat.

Tot în această zi, Sfânta Nona, maica Sfântului Grigorie cuvântătorul de Dumnezeu cu pace s-a săvârşit.

Stih: Bunul fiu al Nonei celei bune, după ce ea a murit,
Bune cuvinte spre îngropare i-a hărăzit.

Tot în această zi, Sfântul mucenic Solev egipteanul împroşcat de săgeţi s-a săvârşit.

Stih: De vei silabisi îndărăt o Solev, cu adevărat,
Vei înţelege săgeata organul prin care săvârşire ai luat.

Tot în această zi, Sfântul Favie episcopul Romei care de sabie s-a săvârşit.

Stih: Al lui Hristos jertfitor, mort zace Favie,
Fiind adus jertfă nouă lui Hristos prin sabie.

Cu ale lor sfinte rugăciuni, Doamne miluieşte-ne, şi ne mântuieşte pe noi, Amin.

Cântarea a 7-a

Irmos: N-au slujit făpturii înţelepţii lui Dumnezeu, ci numai Făcătorului şi groaza focului bărbăteşte călcând-o, se bucurau, cântând: Prea lăudate Dumnezeul părinţilor noştri şi Doamne, bine eşti cuvântat.

Lui Hristos, celui ce a suit la înălţimea cea prea înaltă sufleteasca alegere a ucenicilor Săi, urmând să vedem vedere minunată, şi minunându-ne, cu dânşii să strigăm: Dumnezeule, bine eşti cuvântat.

Firea omenească cea întinată curăţindu-o cu apă şi cu foc, în trupul Tău strălucirea acesteia o ai arătat Mântuitorule, cu faţa Ta strălucind mai mult decât soarele, spre chipul slavei ce va să fie.

Să ne suim în Sfântul munte împreună cu Hristos, cel ce a suit pe fiii lui Zevedei, şi pe Petru cel mai ales, pe care i-a ales mărturii slavei Sale, cei ce strigă: Dumnezeule, bine eşti cuvântat.

Cântarea a 8-a

Irmos: Pe tinerii cei binecredincioşi, în cuptor, naşterea Născătoarei de Dumnezeu i-a mântuit, atunci fiind închipuită, iar acum plinită pe toată lumea ridică să-Ţi cânte Ţie: pe Domnul, lucrurile, lăudaţi-L şi-L prea înălţaţi pe Dânsul întru toţi vecii.

Cine nu se va mira Cuvinte a tot Împărate, de mare podoaba slavei Tale, care schimbându-Te la faţă o ai arătat prietenilor Tăi, cu dumnezeieşti străluciri luminându-i pe dânşii; cu care împreună luminează-ne cu lumina Ta şi pe noi, cei ce mai-nainte prăznuim cu credinţă, şi pe Tine te lăudăm.

Înălțimea cereștii petreceri, și dumnezeiască strălucirea slavei Tale celei veșnice, dăruiește robilor Tăi, celor ce înainte prăznuiesc acum luminată prăznuirea Schimbării feței Tale, întru care lumină strălucind, luminezi pe cei ce Te laudă pe Tine, Hristoase, Dătătorule de viață.

Dătător de lumină, şi lumină fiind neapropiată şi pururea veşnică, Cela ce eşti fără început, care Te îmbraci cu lumina ca cu o haină, lumină în lume ai strălucit cu trupul umblând, şi lumină în munte ai luminat, arătând Chipul slavei Părinteşti.

Tripeznețul

Irmos: Pe Împăratul Ceresc, pe care Îl laudă Oştile îngereşti, lăudaţi-L şi-L prea înălţaţi întru toţi vecii.

Ziua aceasta de acum a luminatei Schimbări la faţă a Domnului, lumii strălucind, porunceşte să strige: Toate lucrurile lăudaţi şi-L prea înălţaţi pe Hristos întru toţi vecii.

Veniţi credincioşilor să mergem cu gândul la Sfântul munte, să vedem Schimbarea la faţă a lui Hristos cea prea luminată, că luminează pe toţi cei ce-L slăvesc pe El în veci.

Astăzi să facem întâmpinare Schimbării la faţă a lui Hristos cu inimă curată, şi să-i strigăm Lui: toate lucrurile lăudaţi, şi-L prea înălţaţi pe El în veci.

A Treimii

În trei Feţe, o Dumnezeire să o slăvim: Pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Duhul cel Preasfânt împreună, toate lucrurile lăudaţi, şi-L prea înălţaţi întru toţi vecii.

A Născătoarei

O minune înfricoşată ! Cum eşti Maică rămânând Fecioară, dumnezeiască Fiică, pe Dumnezeu Stăpânul Cerului şi al pământului născând; pe care toate lucrurile Îl laudă, şi-L prea înalţă întru toţi vecii.

Cântarea a 9-a

Irmos: Tot neamul pământesc să salte, cu Duhul fiind luminat şi să prăznuiască firea minţilor celor fără de trup, cinstind sfânta prăznuire a Maicii lui Dumnezeu şi să cânte: Bucură-te, prea fericită, Născătoare de Dumnezeu, curată, pururea Fecioară.

Bucură-se, Cerul, mai-nainte simţind pe Soarele cel neapus, răsărind acum din pământ în muntele Taborului, vrând să acopere cu dumnezeiasca slavă razele soarelui. Şi pământul dănţuieşte luminat, cu cerească rază şi cu lumină strălucind, şi lumină făcându-se.

Lăudând David a Ta Schimbare la faţă mai-nainte o a răspuns, zicând: Cine se va asemăna Ție, Domnului întru fiii lui Dumnezeu? Că Tu proslăvit fiind întru sfaturile sfinţilor, mare Te-ai arătat celor dimprejurul Tău, înfricoşat întru slava Dumnezeiescului Chip.

O, Cuvinte al lui Dumnezeu, înţelepciunea şi puterea şi Chipul Tatălui! O, Dumnezeule cel cunoscut de cei credincioşi, şi Omule cel înştiinţat tuturor! Învredniceşte-ne să săvârşim luminată prăznuirea Schimbării la faţă, şi întru lumina faptelor bune să strălucim.

Tripeznețul

Irmos: Pe tine de Dumnezeu...

Săvârşind cu laude această zi înainte mergătoare, a prea slăvitei şi prea strălucitei Schimbării Tale la faţă, Doamne pe Tine te slăvim.

Cu bună schimbare schimbându-ne prin Schimbarea la faţă a lui Hristos, să ne aflăm noi luminaţi la fapte bune aceasta slăvindu-o.

Uşile cele dinainte ale slăvitei Schimbării la faţă a Domnului văzându-le, să ne luminăm gândurile noastre, duhovniceşte pe aceasta slăvindu-o.

A Treimii

Pe Tine, Fiinţa cea Atotputernică, în Treime şi în Unime: pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Duhul Sfânt, cu cântări Te slăvim.

A Născătoarei

Pe tine pururea Fecioară, cea mai înaltă decât taberele cele de sus şi decât toată făptura, ceea ce singură eşti curată, cu cântări te slăvim.

Luminânda

Ca cu o pavăză îmbrăcându-te în toată arma lui Hristos, Evsignie, ai biruit taberele nedumnezeieştilor tirani şi ai luat răsplătirile biruinţei, vitejește luptân-du-te mare mucenice mărite. Pentru aceasta acum stând înaintea Treimii cu îngerii, prea înţelepte, nu înceta rugându-te pentru noi, cei ce te cinstim pe tine cu dragoste.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor, *a înainte-prăznuirii*

Cei ce dorim cu totul de dumnezeiasca slavă, să tăiem norul trupului celui pământesc, prea înalt suindu-ne la muntele Taborului; şi cu Moise şi cu Ilie şi cu cei mai mari din ucenici să ne silim ca să ne facem părtaşi, să ne învrednicim dumnezeieştii străluciri celei neapropiate, lumină prin lumină luând.

La Stihoavnă

Stihirile înainte-prăznuirii, glasul 1:

Podobie: Ceea ce eşti bucuria Cetelor cereşti şi pe pământ oamenilor tare folositoare, prea curată Fecioară miluieşte-ne pe noi cei ce scăpăm la tine. Că nădejdile noastre, după Dumnezeu, întru tine le-am pus, Născătoare de Dumnezeu.

Preasfintei slăvitei Schimbări la faţă, făcând întâmpinare în ziua de acum, pe Hristos să slăvim, cel ce a schimbat firea noastră prin focul Dumnezeirii, şi ca şi mai-nainte cu nestricăciunea o a luminat.

Stih: Mila şi adevărul s-au întâmpinat, dreptatea şi pacea s-au sărutat.

Veniţi să ne suim în Sfântul munte, şi prea luminată Schimbarea la faţă a Domnului prin credinţă să o vedem, şi închinându-ne lui cu credinţă şi zicând: Tu eşti Dumnezeu însuţi, cel ce Te-ai întrupat şi ai îndumnezeit omenirea.

Stih: Doamne întru lumina feţei Tale vom merge şi întru numele Tău ne vom bucura.

Aceasta este ziua cea de prăznuire înainte, întru care s-a schimbat la faţă Hristos, fiind împreună cu Dânsul ucenicii Lui, şi Moise şi Ilie în muntele Taborului, glas ca acesta grăindu-se: Acesta este cu adevărat Fiul Meu cel ales.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor, *glasul al 2-lea*

Făcător şi plinitor legii şi proorocilor pe Tine, Hristoase, Te-au mărturisit, văzându-Te în nor Moise văzătorul de Dumnezeu, şi Ilie cel ce s-a purtat în căruţă de foc, şi cel nears pe Cer mergător, întru Schimbarea Ta la faţă; cu care împreună învredniceşte-ne şi pe noi luminării Tale, Stăpâne, ca să Te lăudăm în veci.

Şi cealaltă slujbă a Utreniei după rânduială şi Otpustul.

Cade-se a şti: Că de se va întâmpla înainte-prăznuirea Schimbării la faţă a lui Hristos Duminică, Sâmbătă la Vecernia cea mică, Stihirile învierii şi ale Născătoarei de Dumnezeu după obicei.

La Liturghie

Fericirile înainte-prăznuirii, Cântarea a 3-a pe 6. Apostolul şi Evanghelia zilei, şi cele de mâine. Chinonicul zilei.

La Vecernia cea mare

După Catismă, la Doamne strigat-am... Stihirile Învierii 3 şi a lui Anatolie 1, ale înainte-prăznuirii 3 şi ale Mucenicului 3. Slavă..., a înainte-prăznuirii, Şi acum..., A Născătoarei glasului. La Litie, Stihira Hramului, şi a înainte-prăznuirii, Stihoavna aceleiaşi zile, Slavă..., Şi acum... a înainte-prăznuirii. La

Stihoavnă, Stihirile învierii. Slavă..., Şi acum..., a înainte-prăznuirii. La binecuvântarea pâinilor, Troparul: Născătoare de Dumnezeu Fecioară... de 3 ori, şi citire.

Vezi: Dacă nu este Priveghere, după: Acum slobozeşte... Troparul Învierii, Slavă..., Şi acum..., al înainte-prăznuirii.

La Pavecerniţă, cântăm Tripezneţul, al înainte-prăznuirii, după Cade-se cu adevărat... Condacul înainte-prăznuirii.

La Utrenie

Troparul Învierii de 2 ori, Slavă..., Şi acum..., al înainte-prăznuirii, şi celelalte toate al învierii până Ia Canoane. Iar Canoanele Învierii cu Irmosul pe 4, al Născătoarei de Dumnezeu pe 2, al înainte-prăznuirii pe 4 şi al Sfântului pe 4. Catavasia: Crucea însemnând Moise... După Cântarea a 3-a, Condacul înainte-prăznuirii, Icosul şi Sedealna Sfântului, Slavă..., Şi acum..., a înainte-prăznuirii. După Cântarea a 6-a. Condacul Învierii şi Icosul. La Cântarea a 9-a, cântăm: Ceea ce eşti mai cinstită... Luminânda Învierii, de 2 ori, Slavă..., Şi acum..., a înainte-prăznuirii.

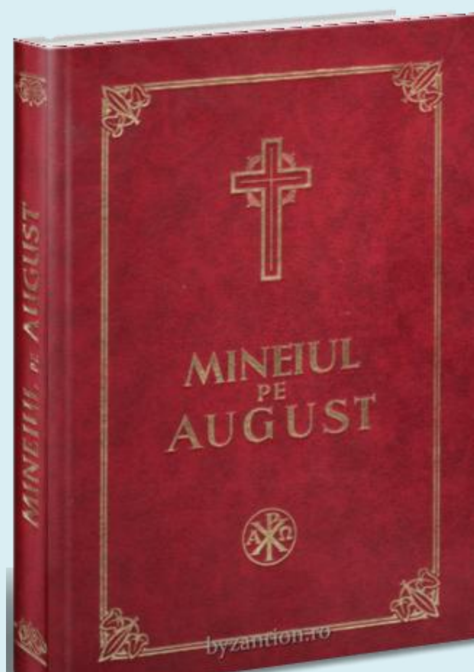
La Laude Stihirile Învierii 4 şi ale înainte-prăznuirii cu cea de Slavă 4. Slavă..., Stihira Evangheliei, Şi acum...: Preabinecuvântată eşti... Doxologia cea mare, Troparul Învierii, Ectenia şi Otpustul.

La Ceasuri, Troparul Învierii, Slavă..., al înainte-prăznuirii, Şi acum..., a Născătoarei Ceasurilor. După Tatăl nostru... Condacul înainte-prăznuirii şi al Învierii le zicem schimbându-le. Fericirile glasului pe 6, şi ale înainte-prăznuirii Cântarea a 3-a pe 4. După Vohod, Troparul Învierii, al înainte-prăznuirii, al Hramului Născătoarei de Dumnezeu, de este, şi al Hramului Sfântului, sau al Sfintei. După aceea Condacul Învierii. Slavă..., al Hramului Sfântului, sau al Sfintei; Şi acum..., al înainte-prăznuirii.

Prochimen, Apostol, Aliluia, Evanghelia şi Chinonicul. Apostolul şi Evanghelia zilei cele de mâine ale rândului.

Vezi: Că de se va întâmplă praznicul Schimbării la faţă a lui Hristos Duminică, nimic ale Învierii nu zicem, nici Evanghelia Utreniei nu se citeşte, ci toată slujba praznicului seara şi la Utrenie şi la Liturghie, neschimbată.

În această lună (august), ziua a şasea - Sfânta Schimbare la faţă a Domnului Dumnezeu şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos (Minei)

La Vecernia cea mică

La Doamne strigat-am... **Stihirile**, pe 4, glasul 1:

Podobie: Ceea ce eşti bucuria Cetelor cereşti şi pe pământ oamenilor tare folositoare, prea curată Fecioară miluieşte-ne pe noi cei ce scăpăm la tine. Că nădejdile noastre, după Dumnezeu, întru tine le-am pus, Născătoare de Dumnezeu.

Cela ce cu Moise de demult a grăit prin închipuiri, în muntele Sinai zicând: Eu sunt Dumnezeu, Acesta iarăşi astăzi în muntele Taborului, Se schimbă la faţă, arătând Chipul cel întâi cu razele luminii; pentru aceasta Hristoase slăvim puterea Ta. *(de două ori)*

Luând cu voia Hristoase pe ucenicii Tăi deosebi: pe Petru, pe Iacov şi pe Ioan, în muntele acesta i-ai adus şi de departe nerăbdând dumnezeiască venirea Ta, fiinţa cea cu bună cuviinţă.

De venirea Ta Hristoase cea neajunsă, apostolii jos la pământ căzând, tremurând au fost, minunându-se de puterea Dumnezeirii Tale, ca cu strălucirile soarelui, luminându-se fericiţii de negrăită puterea Ta.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor,

glasul al 8-lea

Nor luminos Te-a luat, schimbându-Te la faţă întru întunericul legii, întru care Moise şi Ilie fiind, şi de prea luminata slavă învrednicindu-se, către Dumnezeu a grăit: Tu eşti Dumnezeul nostru şi Împărat veacurilor.

La Stihoavnă

Stihirile, glasul al 2-lea:

Podobie: Casa Efratei, cetate sfântă, a proorocilor mărire; împodobeşte-ţi casa întru care Cel dumnezeiesc se naşte.

Astăzi Hristos în muntele Taborului, a schimbat firea lui Adam cea negrăită, luminându-o cu dumnezeiasca lucrare.

Stih: Ale Tale sunt cerurile şi al Tău este pământul.

Strălucind cu faptele bunătăţilor, luminându-ne strigăm: În muntele cel sfânt, văzând dumnezeiasca schimbare la faţă a Domnului.

Stih: Taborul şi Ermonul întru numele Tău se vor bucura.

Strălucirea soarelui adică de pe pământ iarăşi a apus; iar Hristos întru slavă, strălucind în munte, a luminat lumea.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor, *asemenea*

Văzutu-Te-au în Tabor Moise şi Ilie, din Fecioară pruncă, Dumnezeu întrupat, spre a oamenilor mântuire.

Tropar, glasul al 7-lea: Schimbatu-Te-ai la faţă în munte Hristoase Dumnezeule, arătând ucenicilor Tăi slava Ta, pe cât li se putea; strălucească şi nouă păcătoşilor, lumina Ta cea pururea fiitoare; pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Dătătorule de lumină slavă Ție.

Ectenia mică şi Otpustul.

La Vecernia cea mare

Catisma nu se citeşte; numai de este Duminică, atunci zicem Catisma toată; iar de este Luni, întâiul Antifon.

La Doamne strigat-am... **Stihirile**, pe 8 şi cântăm Stihiri 4 însăşi melodice, glasul al 4-lea de câte 2 ori:

A lui Cosma monahul:

Mai-nainte de Crucea Ta, Doamne, muntele Cerului s-a asemănat, şi norul ca un cort s-a întins, schimbându-Te Tu la faţă, şi de Tatăl mărturisit fiind, de faţă era Petru cu Iacov şi cu Ioan, ca cei ce voiau să fie împreună cu Tine şi în vremea vânzării Tale; ca văzând minunile Tale, să nu se înfricoşeze de patimile Tale, cărora ca să ne închinăm, în pace învredniceşte-ne pe noi, pentru mare mila Ta. *(de două ori)*

Mai-nainte de Crucea Ta, Doamne, suind pe ucenici în munte înalt, Te-ai schimbat la faţă înaintea lor, cu razele puterii luminându-i pe dânşii. Despre o parte cu iubirea de oameni, iar despre alta cu puterea, vrând să le arăţi strălucirea învierii; căreia învredniceşte-ne şi pe noi, în pace Dumnezeule, ca un Milostiv şi de oameni Iubitor. *(de două ori)*

În munte înalt schimbându-Se la faţă Mântuitorul, având pe ucenicii cei mai aleşi, cu prea slăvire a strălucit; arătând că de vor străluci cu înălţarea bunătăţilor, se vor învrednici şi dumnezeieştii slave; şi vorbind împreună cu Hristos, Moise şi Ilie a arătat că peste cei vii şi peste cei morţi stăpâneşte. Şi cum că Cel ce a grăit de demult prin Lege şi prin prooroci, este Dumnezeu, căruia şi glasul Tatălui din nor luminos i-a mărturisit, zicând: Pe Acesta să ascultaţi, care prin Cruce va prăda iadul, şi va dărui morţilor viață veşnică. *(de două ori)*

Muntele care a fost oarecând întunecat şi afumat, acum este cinstit şi sfânt, pe care au stătut picioarele Tale, Doamne; că taina cea mai-nainte de veci acoperită, înfricoşată Schimbarea Ta la faţă în ceste mai de pe urmă s-a arătat, lui Petru şi lui Ioan şi lui Iacov, care neputând suferi raza feţei Tale, şi strălucirea hainelor Tale, cu faţa la pământ au căzut; care şi de spaimă fiind cuprinşi s-au mirat, văzând pe Moise şi pe Ilie vorbind împreună cu Tine, de cele ce erau să se întâmple Ție; şi glas de la Tatăl a mărturisit, zicând: Acesta este Fiul meu Cel iubit, întru care bine am voit, pe Acesta să ascultaţi; care şi dăruieşte lumii mare milă. *(de două ori)*

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor, *glasul al 6-lea, a lui Anatolie*

Mai-nainte închipuind învierea Ta, Hristoase Dumnezeule, atunci luând pe trei ucenici ai Tăi: pe Petru şi pe Iacov şi pe Ioan, în Tabor Te-ai suit. Şi tu Mântuitorule la faţă schimbându-Te, muntele Taborului cu lumină s-a acoperit, ucenicii Tăi Cuvinte s-au aruncat pe sine jos pe pământ, neputând suferi să vadă Chi-

pul cel nevăzut; îngerii slujeau cu frică şi cu cutremur; cerurile s-au spăimântat, pământul s-a cutremurat, văzând pe pământ pe Domnul slavei.

Vohod: Lumină lină a sfintei slave a Tatălui ceresc, celui fără de moarte, a Sfântului, Fericitului, Iisuse Hristoase, venind la apusul soarelui, văzând lumina cea de seară, lăudăm pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Sfântul Duh, Dumnezeu; vrednic eşti în toată vremea a fi lăudat de glasuri cuvioase, Fiul lui Dumnezeu, cel ce dai viaţă, pentru aceasta lumea Te slăveşte.

Prochimenul zilei, şi citirile.

De la Ieşire citire

Cap. 24, Vers 12.

Zis-a Domnul către Moise: Suie-te la Mine în munte, şi să stai acolo, şi-ţi voi da ţie lespezi de piatră şi lege şi porunci, care le-am scris ca să le pui lege lor. Şi sculându-se Moise, şi Iisus cel ce stă înaintea lui, s-au suit în muntele lui Dumnezeu, şi bătrânilor au zis: Aşteptaţi întru linişte aicea până când ne vom întoarce la voi; şi iată Aaron şi Or cu voi, de se va întâmpla cuiva judecată, să meargă la dânşii. Şi s-a suit Moise în munte, şi a acoperit norul muntele, şi s-a pogorât slava lui Dumnezeu pe muntele Sinai, şi l-a acoperit pe dânsul norul şase zile, şi a chemat Domnul pe Moise din mijlocul norului în ziua a şaptea; şi era chipul slavei Domnului ca focul ce arde pe vârful muntelui, înaintea feciorilor lui Israil. Şi a intrat Moise în mijlocul norului şi s-a suit în munte; şi a fost acolo în munte patruzeci de zile şi patruzeci de nopți.

De la Ieşire citire

Cap. 33, Vers 11.

În zilele acelea, grăit-a Domnul către Moise faţă la faţă, ca şi cum ar grăi cineva către prietenul său, şi-l trimitea la tabără; iar Isus feciorul lui Navi, tânărul sluga lui nu ieşea din cort, şi a zis Moise către Domnul: Iată Tu zici mie, scoate pe poporul acesta şi Tu nu mi-ai arătat mie, pe cine vei să trimiţi cu mine, şi Tu mi-ai zis: Te ştiu pe tine mai bine decât pe toți, şi milă ai la Mine. Deci de am aflat milă înaintea Ta, arată-Te mie însuți de față să Te văd, de este ca să aflu milă înaintea Ta; şi ca să cunosc că neamul acesta este poporul Tău. Şi i-a zis lui Domnul: Eu însumi voi merge înaintea Ta, şi te voi odihni pe tine, şi a zis Moise către Dânsul: De nu vei merge Tu însuţi cu noi, să nu mă scoţi pe mine de aicea. Şi cum se va şti adevărat că am aflat milă înaintea Ta, eu şi poporul Tău? Ci mergând Tu cu noi mă voi slăvi eu, şi poporul Tău, mai mult decât toate neamurile câte sunt pe pământ.

Şi a zis Domnul către Moise: Şi acest cuvânt, care ai grăit voi face; că ai aflat milă înaintea Mea, şi te ştiu pe tine mai mult decât pe toţi.

Şi a zis Moise: Arată-mi slava Ta: Şi a zis Domnul lui Moise: Eu voi merge înaintea Ta cu slava Mea, şi vei chema întru numele Meu pe Domnul înaintea Ta, şi voi milui pe care voi milui, şi nu Mă voia îndura de care îmi va fi milă. Şi a zis: Nu vei putea vedea faţa Mea; că nu va vedea omul fața Mea, şi să fie viu. Şi a zis Domnul: Iată loc la Mine, şi vei sta pe piatră, şi când va trece slava Mea, te voi pune în fereastra pietrei, şi voi acoperi cu mâna Mea peste tine până când voi trece. Şi voi lua în laturi mâna Mea, şi atunci vei vedea dosul Meu, iar fața Mea nu se va arăta ţie.

Şi mânecând Moise de dimineaţă, s-a suit în muntele Sinai, precum i-a poruncit lui Domnul, şi S-a pogorât Domnul în nor, şi a stătut înaintea lui acolo Moise, şi a chemat numele Domnului. Şi a trecut Domnul înaintea feței lui şi a chemat: Domnul Dumnezeu, Îndurat şi Milostiv, îndelung-Răbdător şi mult-Milostiv, şi adevărat. Şi grăbindu-se Moise a căzut pe pământ şi s-a închinat Domnului.

De la a treia carte a Împăraţilor citire

Cap. 19, Vers 3,

În zilele acelea, venit-a Ilie în Versavia în pământul Iudei, şi şi-a lăsat sluga sa acolo; şi a mers în pustie cale de o zi, şi a venit şi a şezut sub un Archevi. Şi a adormit, şi vis a văzut acolo sub copac, şi iată oarecine s-a atins de dânsul, şi a zis lui: Scoală de mănâncă şi bea. Şi a căutat Ilie, şi iată lângă căpătâiul lui o azimă de orz, şi un ulcior cu apă. Şi s-a sculat şi a mâncat şi a băut, şi întorcându-se a adormit.

Şi s-a întors îngerul Domnului a două oară, şi s-a atins de dânsul, şi i-a zis lui: Scoală de mănâncă şi bea, că multă este calea ta. Şi s-a sculat şi a mâncat şi a băut; şi a mers întru tăria mâncării aceleia patruzeci de zile, şi patruzeci de nopţi, până la muntele Horeb. Şi a intrat acolo într-o peşteră, şi a locuit întru, dânsa.

Şi iată cuvântul Domnului către dânsul, şi i-a zis: Să ieşi şi să stai în munte înaintea Domnului, şi iată va trece Domnul, şi vânt mare şi tare, care va risipi munţii, şi va sfărâma pietrele înaintea Domnului; şi nu în vânt va fi Domnul, şi după vânt cutremur şi nu va fi în cutremur Domnul. Şi după cutremur foc, şi nu va fi în foc Domnul, şi după foc glas de vânt subţire, şi acolo va fi Domnul.

Şi a fost dacă a auzit Ilie şi-a acoperit faţa sa cu cojocul său; şi a ieşit şi a stătut lângă peşteră.

Şi a zis Domnul către dânsul: Mergi, şi te întoarce la calea ta, şi vei merge pe calea pustiei Damascului, şi vei unge pe Elissei feciorul lui Safat, prooroc în locul tău.

La Litie

Stihirile, glasul al 2-lea, singur glasul:

Cela ce cu lumina Ta ai sfinţit toată lumea, în munte înalt Te-ai schimbat la faţă, Bunule, arătând ucenicilor Tăi puterea Ta; că mântuieşti lumea din călcarea poruncii. Pentru aceasta strigăm către Tine: Îndurate Doamne, mântuieşte sufletele noastre.

Cela ce în muntele Taborului, Te-ai schimbat la faţă întru slavă, Hristoase Dumnezeule, şi ai arătat ucenicilor Tăi slava Dumnezeirii Tale, luminează-ne şi pe noi cu lumina cunoştinţei Tale, şi ne îndreptează la cărarea poruncilor Tale, ca un Bun şi de oameni Iubitor.

Cela ce este lumină mai-nainte de soare Hristos, trupeşte pe pământ vieţuind, şi mai-nainte de Cruce toate cele ce erau ale înfricoşătoarei rânduieli săvârşindu-le cu dumnezeiască cuviinţă, astăzi în muntele Taborului, cu taină chipul Treimii l-a arătat. Că pe trei ucenici mai aleşi: pe Petru, pe Iacov şi pe Ioan, împreună cu Sine suindu-i deosebi, şi puţini ascunzându-şi luarea trupului, S-a schimbat la faţă înaintea lor, arătându-şi bună podoaba frumuseţei Chipului celui dintâi, şi aceasta nu desăvârşit. Şi încă întărindu-i pe ei, împreună şi ferindu-i, ca nu cum-va prin vederea aceea să-şi piardă şi viaţa; ci precum puteau cu ochii trupeşti suferind. Şi pe cei mai mari din prooroci pe Moise şi pe Ilie, i-a adus să mărturisească fără împotrivire Dumnezeirea Lui. Şi cum că El este Raza cea adevărată a Fiinţei Părinteşti, Cel ce stăpâneşte peste cei vii şi peste cei morţi. Pentru aceasta şi nor ca un cort i-a acoperit pe ei. Şi glasul Tatălui de sus din nor a fost glăsuind, mărturisind şi zicând: Acesta este pe care L-am născut fără stricăciune din pântece mai-nainte de luceafăr, Fiul Meu cel Iubit, pe care L-am trimis să mântuiască pe pe cei ce se botează în Tatăl şi în Fiul şi în Duhul Sfânt, şi mărturisesc cu credinţă, că nedespărţită este o Stăpânie a Dumnezeirii, pe Acesta să-L ascultaţi. Deci Tu însuţi Iubitorule de oameni Hristoase Dumnezeule, luminează-ne şi pe noi cu lumina slavei Tale celei neapropiate, şi ne arată vrednici moşteni Împărăţiei Tale celei fără de sfârşit, ca un Preabun.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, *glasul al 5-lea*

Veniţi să ne suim în muntele Domnului, şi în casa Dumnezeului nostru, şi să vedem slava Schimbării Lui la faţă, slavă ca a Unuia-Născut din Tatăl, întru lumină să luăm lumină. Şi înălţaţi făcându-ne cu Duhul, să lăudăm Treimea cea întocmai în Fiinţă în veci.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor, *asemenea*

Făcătorul şi plinitorul legii şi proorocilor, pe Tine Hristoase te-au mărturisit, văzându-Te în nor Moise, văzătorul de Dumnezeu şi Ilie cel ce s-a purtat în căruţă de foc, şi cel nears pe Cer mergător, întru Schimbarea Ta la faţă. Cu care împreună învredniceşte-ne şi pe noi luminării Tale, Stăpâne, ca să Te lăudăm în veci.

La Stihoavnă

Stihirile, glasul 1, singur glasul:

Cela ce a grăit de demult cu Moise prin închipuiri muntele Sinai, zicând: Eu sunt Cel ce sunt de-a pururea, astăzi schimbându-Se la faţă în muntele Taborului, înaintea ucenicilor, şi-a arătat frumuseţea Chipului cea dintâi, care a ridicat întru Sine fiinţa (firea) omenească. Şi unui dar ca acesta mărturii punând pe Moise şi pe Ilie, i-a făcut părtaşi veseliei, pe cei ce mai-nainte au vestit Învierea cea slăvită pe Cruce şi mântuitoare.

Stih: Ale Tale sunt cerurile şi al Tău este pământul.

Mai-nainte văzând cu Duhul venirea cea trupească la oameni, a Unuia-Născut Fiului Tău, al lui Dumnezeu părinte David, de departe a chemat spre veselie făptura, şi proorocind a strigat: Taborul şi Ermonul întru numele Tău se vor bucura. Că întru acest munte suindu-Te Mântuitorule cu ucenicii Tăi, şi la faţă schimbându-Te, ai făcut firea lui Adam cea negrită iarăşi a străluci, mutându-o pe dânsa în slava Dumnezeirii Tale şi strălucirea. Pentru aceasta strigăm către Tine: Făcătorule a toate, Doamne slavă Ție.

Stih: Taborul şi Ermonul întru numele Tău se vor bucura.

Necuprinderea vărsării Tale de lumină, prin Schimbarea la faţă şi neapropierea Dumnezeirii, văzându-o în munte apostolii cei mai aleşi, Hristoase, cela ce eşti fără început, întru dumnezeiasca răpirea minții s-au schimbat, şi cu nor luminos împrejur strălucindu-se, glasul Părintesc au auzit, care întărea taina întrupării Tale. Că Tu însuți eşti şi după întrupare, Fiul Unul-Născut şi Mântuitorul lumii.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor, *glasul al 6-lea*

Lui Petru şi lui Ioan şi lui Iacov, ucenicilor Tăi celor mai aleşi Doamne, astăzi în muntele Taborului Ți-ai arătat slava Chipului Tău celui dumnezeiesc. Că au văzut hainele Tale strălucind ca lumina, şi faţa Ta mai mult decât soarele. Şi ne-

răbdând a vedea strălucirea Ta cea nesuferită, au căzut la pământ, nicicum neputând să o vadă, că au auzit glas mărturisind de sus: Acesta este Fiul Meu cel iubit, care a venit în lume, să mântuiască pe om.

La binecuvântarea pâinilor

Tropar, glasul al 7-lea: Schimbatu-Te-ai la faţă în munte Hristoase Dumnezeule, arătând ucenicilor Tăi slava Ta, pe cât li se putea; strălucească şi nouă păcătoşilor, lumina Ta cea pururea fiitoare; pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Dătătorule de lumină slavă Ție. (de trei ori)

Şi citirea praznicului.

La Utrenie

La Dumnezeu este Domnul..., Troparul praznicului de trei ori.

După întâia Catismă, **Sedealna**, glasul al 4-lea:

Podobie: Spăimântatu-s-a Iosif, cea mai presus de fire văzând. Şi cu mintea a socotit că ploaia cea de pe lână, a arătat zămislirea ta cea fără de sămânţă, Născătoare de Dumnezeu, ceea ce este rugul cel nears în foc, toiagul lui Aaron ce a odrăslit. Şi mărturisind logodnicul tău şi păzitorul, preoţilor a strigat: Fecioara naşte şi după naştere iarăşi rămâne Fecioară.

Schimbarea omenească, ceea ce va să fie întru a doua şi înfricoşată venirea Ta, cu slavă arătându-o Mântuitorule, în muntele Taborului Te-ai schimbat la faţă, Ilie şi Moise grăind către Tine. Şi trei ucenici pe care împreună i-ai chemat care văzând Stăpâne slava Ta, de strălucirea Ta s-au spăimântat; cela ce ai arătat atunci acelora lumina Ta, luminează sufletele noastre.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor, *iarăşi aceasta*

După a două Catismă, **Sedealna**, Podobie aceiaşi:

În muntele Taborului Te-ai schimbat la faţă Iisuse şi nor luminos întins ca un cort, pe apostoli cu slava Ta i-a acoperit. Pentru aceasta şi în jos la pământ se uitau, neputând răbda să vadă strălucirea slavei celei neapropiate a feţei Tale, Mântuitorule, Hristoase Dumnezeule, cela ce eşti fără de început; care ai arătat atunci acelora lumina Ta, luminează sufletele noastre,

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor,

iarăşi aceasta

După Polieleu, **Sedealna**, glasul al 4-lea:

Podobie: Cel ce Te-ai înălţat pe Cruce de bunăvoie, poporului Tău celui nou, numit cu numele Tău, îndurările Tale dăruieşte-i, Hristoase Dumnezeule. Veseleşte cu puterea Ta pe bine credincioşii creştini, dăruindu-le lor biruinţă asupra celui potrivnic, având ajutorul Tău armă de pace, nebiruită biruinţă.

Suindu-te cu ucenicii în munte, şi întru slava Tatălui strălucind, împreună cu Moise şi Ilie au stătut înaintea Ta. Că legea şi proorocii ca lui Dumnezeu slujesc, a căruia şi firească Fiinţa cea fiască Părintele mărturisindu-o, Te-a chemat Fiu; pe care Îl lăudăm împreună cu Tine şi cu Duhul.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor,
iarăşi aceasta

Apoi întâiul Antifon al glasului al patrulea

Prochimen, glasul al 4-lea: Taborul şi Ermonul întru numele Tău se vor bucura.

Stih: Ale Tale sunt cerurile şi al Tău este pământul.

Toată suflarea...

La Utrenie - Evanghelia de la Luca

Luca: IX, 28 - 36)

În vremea aceea a luat Iisus
28. Iar după cuvintele acestea, ca la opt zile, luând cu Sine pe Petru şi pe Ioan şi pe Iacov, S-a suit pe munte ca să Se roage.
29. Şi pe când se ruga El, chipul feţei Sale s-a făcut altul şi îmbrăcămintea Lui albă strălucind.
30. Şi iată doi bărbaţi vorbeau cu El, care erau Moise şi Ilie,
31. Şi care, arătându-se întru slavă, vorbeau despre sfârşitul Lui, pe care avea să-l împlinească în Ierusalim.
32. Iar Petru şi cei ce erau cu el erau îngreuiaţi de somn; şi deşteptându-se, au văzut slava Lui şi pe cei doi bărbaţi stând cu El.
33. Şi când s-au despărţit ei de El, Petru a zis către Iisus: Învăţătorule, bine este ca noi să fim aici şi să facem trei colibe: una Ţie, una lui Moise şi una lui Ilie, neştiind ce spune.

34. Şi, pe când vorbea el acestea, s-a făcut un nor şi i-a umbrit; şi ei s-au spăimântat când au intrat în nor.
35. Şi glas s-a făcut din nor, zicând: Acesta este Fiul Meu cel ales, de acesta să ascultaţi!
36. Şi când a trecut glasul, S-a aflat Iisus singur. Şi ei au tăcut şi nimănui n-au spus nimic, în zilele acelea, din cele ce văzuseră.

Psalmul 50

1. Miluieşte-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta
2. Şi după mulţimea îndurărilor Tale, şterge fărădelegea mea.
3. Mai vârtos mă spală de fărădelegea mea şi de păcatul meu mă curăţeşte.
4. Că fărădelegea mea eu o cunosc şi păcatul meu înaintea mea este pururea.
5. Ţie unuia am greşit şi rău înaintea Ta am făcut, aşa încât drept eşti Tu întru cuvintele Tale şi biruitor când vei judeca Tu.
6. Că iată întru fărădelegi m-am zămislit şi în păcate m-a născut maica mea.
7. Că iată adevărul ai iubit; cele nearătate şi cele ascunse ale înţelepciunii Tale mi-ai arătat mie.
8. Stropi-mă-vei cu isop şi mă voi curăţi; spăla-mă-vei şi mai vârtos decât zăpada mă voi albi.
9. Auzului meu vei da bucurie şi veselie; bucura-se-vor oasele mele cele smerite.
10. Întoarce faţa Ta de la păcatele mele şi toate fărădelegile mele şterge-le.
11. Inimă curată zideşte întru mine, Dumnezeule, şi duh drept înnoieşte întru cele dinlăuntru ale mele.
12. Nu mă lepăda de la faţa Ta şi Duhul Tău cel sfânt nu-l lua de la mine.
13. Dă-mi mie bucuria mântuirii Tale şi cu duh stăpânitor mă întăreşte.
14. Învăţa-voi pe cei fărădelege căile Tale şi cei necredincioşi la Tine se vor întoarce.
15. Izbăveşte-mă de vărsarea de sânge, Dumnezeule, Dumnezeul mântuirii mele; bucura-se-va limba mea de dreptatea Ta.
16. Doamne, buzele mele vei deschide şi gura mea va vesti lauda Ta.
17. Că de ai fi voit jertfă, Ţi-aş fi dat; arderile de tot nu le vei binevoi.
18. Jertfa lui Dumnezeu: duhul umilit; inima înfrântă şi smerită Dumnezeu nu o va urgisi.
19. Fă bine, Doamne, întru bună voirea Ta, Sionului şi să se zidească zidurile Ierusalimului.
20. Atunci vei binevoi jertfa dreptăţii, prinosul şi arderile de tot; atunci vor pune pe altarul Tău viţei.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, *glasul al 2-lea*

Astăzi toate s-au umplut de bucurie, Hristos s-a schimbat la faţă înaintea ucenicilor.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor, *iarăşi aceasta*

Stih: ***Miluieşte-mă Dumnezeule după mare mila Ta, şi după mulţimea îndurărilor Tale, curăţeşte fărădelegea mea.***

Şi **Stihira**, glasul al 6-lea: Mai-nainte închipuind Învierea Ta, Hristoase Dumnezeule, atunci luând pe trei ucenici ai Tăi: pe Petru şi pe Iacov şi pe Ioan, în Tabor Te-ai suit. Şi tu Mântuitorule la faţă schimbându-Te, muntele Taborului cu lumină s-a acoperit, ucenicii Tăi Cuvinte s-au aruncat pe sine jos pe pământ, neputând suferi să vadă Chipul cel nevăzut; îngerii slujeau cu frică şi cu cutremur; cerurile s-au spăimântat, pământul s-a cutremurat, văzând pe pământ pe Domnul slavei.

Canoane două - Irmoasele ale amândurora Canoanelor de câte două ori, şi Troparele pe 12.

Canonul cel dintâi

facerea lui Cosma

Cântarea 1

Irmos: Cetele israeliteneşti, cu picioare neudate trecând Marea Roşie şi în adâncul cel umed pe călăreţii vrăjmaşi voievozi văzându-i cufundaţi, cu bucurie au cântat: să cântăm Dumnezeului nostru că S-a proslăvit.

Cuvintele vieţii, şi pentru dumnezeiasca împărăţie grăind Hristos către ucenici, a zis: Pe Tatăl să cunoaşteţi întru Mine, ca Cel ce străluceşte cu lumină neapropiată, cu bucurie cântând: Să cântăm Dumnezeului nostru, că S-a prea slăvit.

Cu puterea neamurilor vă veţi îmbrăca prieteni ucenici, şi minunaţi vă veţi face întru bogăţia lor, că vă veţi umple de slavă. Că Mă voi arăta mai luminat decât soarele strălucind, întru bucurie cântând voi: Să cântăm Dumnezeului nostru, că S-a prea slăvit.

Astăzi Hristos în muntele Taborului, strălucind luminos cu dumnezeiasca rază, precum S-a făgăduit ucenicilor şi-a golit Chipul; şi umplându-Se ei de raza dumnezeiască, de lumina purtătoare, cu bucurie au strigat: Să cântăm Dumnezeului nostru, că S-a prea slăvit.

Alt Canon

facere a lui Ioan Damaschin

Cântarea 1

Irmos: Apa trecând-o ca pe uscat şi din răutatea Egiptului scăpând israeliteanul, grăia: Mântuitorului şi Dumnezeului nostru să-I cântăm.

Moise ca un prooroc văzând în mare şi în nor şi în stâlp de foc de demult slava Domnului a strigat: Mântuitorului şi Dumnezeului nostru să-i cântăm.

Ca cu o piatră cu trup îndumnezeit acoperindu-se, văzând pe Cel nevăzut Moise văzătorul de Dumnezeu, a strigat: Mântuitorului şi Dumnezeului nostru să-i cântăm.

Tu în muntele legii, şi în Tabor ai fost văzut de Moise, în nor de demult iar acum întru Lumina dumnezeirii cea neapropiată.

Catavasie: Cruce însemnând Moise cu toiagul, Marea Roşie o a despărţit lui Israel celui ce cu piciorul o a trecut; iar de-a curmezişul lovind-o, a împreunat-o împotriva carelor lui Faraon, înscriind deasupra nebiruita armă. Pentru aceasta, lui Hristos, Dumnezeul nostru, să-I cântăm, că S-a prea slăvit.

Canonul cel dintâi

Cântarea a 3-a

Irmos: Arcul celor puternici a slăbit şi cei neputincioşi s-au încins cu putere; pentru aceasta, s-a întărit în Domnul inima mea.

În Adam tot îmbrăcându-Te Hristoase, firea cea negrită de demult schimbându-o o ai luminat, şi cu schimbarea chipului Tău, Dumnezeu o ai făcut.

Cela ce a povăţuit pe Israil de demult în pustie, prin stâlp în chipul focului şi prin nor, astăzi în muntele Taborului negrăit a strălucit Hristos întru lumină.

Alt Canon

Cântarea a 3-a

Irmos: Doamne, cel ce ai făcut cele de deasupra crugului ceresc şi ai zidit Biserica, Tu pe mine mă întăreşte în dragostea Ta, că Tu eşti marginea doririlor şi credincioşilor întărire, Unule, Iubitorule de oameni.

Slava ceea ce a umbrit mai dinainte în cort, şi cu Moise sluga Ta a vorbit, a fost chipul Schimbării Tale la faţă, Stăpâne, celei ce a strălucit negrăit în Tabor.

Suitu-s-a împreună cu Tine, Cuvinte, Unule-Născut prea înălţate, căpetenia apostolilor în muntele Taborului, şi a stătut împreună şi Moise şi Ilie ca nişte slugi ale lui Dumnezeu, unule Iubitorule de oameni.

Dumnezeu desăvârşit fiind, Om desăvârşit S-a făcut cu toată Dumnezeirea amestecând omenirea în fața Sa; pe care în două fiinţe Moise şi Ilie L-au văzut în muntele Taborului.

Catavasie: Toiagul spre închipuirea Tainei se primeşte, căci cu odrăslire a ales preot iar Bisericii, celei mai înainte neroditoare, acum a înflorit lemnul Crucii, spre putere şi spre întărire.

Sedealna, glasul al 4-lea:

Podobie: Spăimântatu-s-a Iosif, cea mai presus de fire văzând. Şi cu mintea a socotit că ploaia cea de pe lână, a arătat zămislirea ta cea fără de sămânţă, Născătoare de Dumnezeu, ceea ce este rugul cel nears în foc, toiagul lui Aaron ce a odrăslit. Şi mărturisind logodnicul tău şi păzitorul, preoţilor a strigat: Fecioara naşte şi după naştere iarăşi rămâne Fecioară.

În muntele Taborului Te-ai schimbat la faţă Dumnezeule, în mijlocul lui Ilie şi al lui Moise înţelepţilor, împreună fiind Iacov, Petru şi Ioan; iar Petru fiind împreună, acestea a zis Ție: Bine este să facem aicea trei colibe, una lui Moise şi una lui Ilie şi una Ție, Stăpânului Hristos. Cela ce ai arătat atunci acelora lumina Ta, luminează sufletele noastre.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor, *iarăşi aceasta*

Canonul cel dintâi

Cântarea a 4-a

Irmos: Auzit-am slăvită rânduiala Ta, Hristoase Dumnezeule, că Te-ai născut din Fecioară ca să mântuieşti din rătăcire pe cei ce cântă Ţie: Slavă puterii Tale, Doamne.

Legea însemnând cu scrisoare în Sinai, Hristoase Dumnezeule, în nor şi în foc şi în ceață şi în vifor Te-ai arătat purtându-Te; slavă puterii Tale, Doamne.

Ca să adeverezi slăvită rânduiala Ta, Hristoase Dumnezeule; ca Cel ce eşti mainainte de veci, Tu acelaşi şi în nor suire punându-ţi, în Tabor negrăit ai strălucit.

Împreună grăind a stătut înaintea Ta, Stăpâne Hristoase, ca nişte slugi, către care în pară de foc şi în nor şi în vânt prea subţire ai vorbit; slavă puterii Tale, Doamne.

Vestit-a slava Crucii Tale, venind în Tabor Moise cel ce Te-a văzut pe Tine de demult în foc şi în rug, şi Ilie cel ce s-a înălţat în car de foc Hristoase.

Alt Canon

Cântarea a 4-a

Irmos: Din Trupul Tău, razele Dumnezeirii au ieşit, pentru prooroci şi pentru apostoli pentru aceasta, ucenicii cei aleşi, cântând, au grăit: Slavă puterii Tale, Doamne.

Cel ce ai păzit nevătămat rugul cel ce se împărtăşise cu focul, trupul cel dumnezeieşte strălucitor, Stăpâne, ţi-ai arătat lui Moise celui ce cânta: Slavă puterii Tale, Doamne.

Ascunsu-s-a de razele Dumnezeirii soarele cel simţitor, dacă Te-a văzut pe Tine schimbat la faţă, în muntele Taborului Iisuse al meu; slavă puterii Tale, Doamne.

Foc s-a văzut fără materie nearzând materia trupului, precum lui Moise şi apostolilor şi lui Ilie Te-ai arătat, Stăpâne, unul din două, în două firi desăvârşit.

Catavasie: Auzit-am, Doamne, Taina rânduielii Tale, înţeles-am lucrurile Tale şi am prea slăvit Dumnezeirea Ta.

Canonul cel dintâi

Cântarea a 5-a

Irmos: Cel ce ai despărţit de lumină întunericul cel întâi izvodit, în lumină Te laudă pe Tine lucrurile ca pe Ziditorul, Hristoase, în lumina Ta, îndreptează căile noastre.

Înaintea feţei Tale munţii s-au plecat, că şi lumina strălucirea cea presus umblătoare soarele a venit sub picioarele Tale, Hristoase, dacă bine ai voit a-Ți schimba Chipul cel omenesc.

Iată Mântuitorul Hristos, strigat-au Moise şi Ilie, către ucenicii cei chemaţi în Sfântul munte al Taborului; pe care L-am vestit de demult că este Dumnezeu.

Firea cea neschimbătoare a Dumnezeirii, celei ce Se poartă întru Sine fără materie, care s-a amestecat cu omenirea, lumina arătându-şi apostolilor, negrăit a strălucit.

Pe Tine raza cea pururea fiitoare, dacă Te-a văzut strălucind întru slava părintească ucenicii, Hristoase, au strigat către Tine: Întru lumina Ta căile noastre le îndreptează.

Alt Canon

Cântarea a 5-a

Irmos: Pentru ce m-ai lepădat de la faţa Ta, Cela ce eşti lumină neapusă ? Şi m-a acoperit întunericul cel străin pe mine ticălosul; ci mă întoarce şi la lumina poruncilor Tale îndreptează căile mele rogu-mă.

Limba cea ritoricească nu poate să spună măririle Tale, că Cel ce ţii viaţa şi stăpâneşti moartea, ai pus de faţă în muntele Taborului pe Moise şi pe Ilie, care au mărturisit a Ta Dumnezeire.

Cela ce ai zidit cu mâini nevăzute pe om, după chipul Tău, Hristoase, frumuseţea cea întâia a Chipului Tău întru făptură o ai arătat, nu ca întru închipuire ci întrucât îţi eşti după Fiinţă, Dumnezeu fiind şi Om.

Amestecându-Te fără amestecare, cărbunele Dumnezeirii ne-ai arătat nouă, Cel ce arde păcatele, şi sufletele luminează, în muntele Taborului, întru care pe Moise şi pe Ilie, şi pe cei mai mari din ucenici a se minuna i-ai făcut.

Catavasie: O, de trei ori fericite lemn, pe care s-a Răstignit Hristos, Împăratul şi Domnul. Prin care a căzut cel ce a înşelat cu lemnul, biruit fiind de Cel ce S-a pironit pe tine cu trupul, Dumnezeu, care dă pace sufletelor noastre.

Canonul cel dintâi

Cântarea a 6-a

Irmos: Când m-am necăjit, am strigat către Domnul şi m-a auzit Dumnezeul mântuirii mele.

Lumină mai luminoasă mai mult decât razele soarelui în Tabor strălucind Hristos, ne-a luminat pe noi.

Suindu-te în muntele Taborului Te-ai schimbat la faţă Hristoase, şi toată înşelăciunea ai întunecat, lumină strălucind.

Pe Tine, Dumnezeu cunoscându-te măriţii apostoli, în Tabor Hristoase, minunându-se, genunchii şi-au plecat.

Alt Canon

Cântarea a 6-a

Irmos: Curăţeşte-mă, Mântuitorule, că multe sunt fărădelegile mele şi Te rog ridică-mă din adâncul răutăţilor căci către Tine am strigat şi mă auzi, Dumnezeul mântuirii mele.

Cât de mare şi de înfricoşată vedenie s-a văzut astăzi din Cer înţeleasă, şi de pe pământ neasemănată! Strălucit-a Soarele dreptăţii cel înţelegător în muntele Taborului.

Trecut-a umbra legii cea neputincioasă, şi a venit arătat Hristos adevărul, Moise a strigat în Tabor văzând Dumnezeirea Ta.

Stâlpul lui Moise, pe Hristos schimbat la faţă, iar norul arătat darul Duhului cel ce a umbrit în Tabor, mai-nainte l-a însemnat prea luminat.

Catavasie: În pântecele fiarei celei din apă, Iona palmele întinzându-şi în chipul Crucii, mântuitoarea Patimă mai înainte o a închipuit lămurit, de unde a treia zi ieşind, a însemnat Învierea cea mai presus de lume, a lui Hristos Dumnezeu, Cel ce S-a Răstignit cu trupul şi cu Învierea cea de a treia zi lumea a luminat.

Condac, glasul al 7-lea: În munte Te-ai schimbat la faţă, şi pe cât au cuprins ucenicii Tăi, slava Ta Hristoase Dumnezeule au văzut; că dacă Te vor vedea răstignit, să cunoască pătimirea cea de bunăvoie, şi lumii să propovăduiască, că Tu eşti cu adevărat Raza Tatălui.

Icos: Sculaţi-vă cei leneşi, nu fiţi totdeauna pe jos tăvălindu-vă, uitându-vă la pământ, gândurile sufletului vostru înălţaţi-le, şi vă ridicaţi la înălţimea dumnezeieştii suiri; să alergăm la Petru şi la fiii lui Zevedei, şi împreună cu dânşii să mergem în muntele Taborului, ca să vedem acolo slava Dumnezeului nostru, şi să auzim glasul care ei l-au auzit de sus, şi a propovăduit Raza Tatălui.

Sinaxar

Întru această lună, în ziua a șasea, Schimbarea la față a Domnului Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Stih: Taborul mai presus decât toată partea pământului s-a slăvit,
Pentru că firea lui Dumnezeu cea strălucită întru slavă o a văzut.
În această lună într-a şasea zi cu adevărat,
Schimbarea la faţă Hristos şi-a arătat.

Sfânta lui Dumnezeu Biserică, prăznuieşte cu bucurie în şase zile ale lui august, pomenirea dumnezeieştii Schimbări la față a Domnului Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Însă istoria este aşa: De vreme ce Hristos multă vorbă cu ucenicii a avut de moarte şi de patima Sa, şi de junghierea ucenicilor Săi, şi însă răutăţile erau în viaţa aceasta gata, iar bunătăţile întru nădejdi; vrând drept aceea să le adevereze şi Chipul, şi să le arate care este slava aceea cu care va să vină, i-a suit într-un munte înalt deosebi, şi S-a schimbat înaintea lor, şi a strălucit fața Lui ca soarele, şi hainele Lui au fost albe ca lumina. Şi s-au arătat lor Moise şi Ilie unde vorbeau cu Dânsul.

Şi a luat din ceilalţi numai pe aceşti trei, căci întreceau pe ceilalţi; însă pe Petru, care foarte iubea pe Domnul, iar pe Ioan căci foarte se iubea de Dânsul, şi pe Iacov căci putea să bea paharul pe care l-a băut şi singur Domnul.

Şi a adus la mijloc pe Moise şi pe Ilie, îndreptând relele bănuieli ce se făceau la mulți pentru Dânsul, de vreme ce unii îi ziceau că este Ilie, iar alţii Ieremia. Pentru aceasta a adus la mijloc pe cei mai de frunte, ca să cunoască dintru aceasta osebirea slugii şi a Stăpânului, şi ca să ştie, că El este Cela ce are toată stăpânirea şi a vieţii şi a morţii. A căruia este slava şi puterea în veci, Amin.

Canonul cel dintâi

Cântarea a 7-a

Irmos: Tinerii lui Avraam, oarecând în Babilon, văpaia cuptorului au călcat, cu laude cântând: Dumnezeul părinţilor noştri, bine eşti cuvântat.

Luminaţi fiind cu lumina slavei celei neapropiate, în muntele Taborului apostolii Hristoase au strigat: Dumnezeul părinţilor noştri, bine eşti cuvântat.

De suflarea dumnezeiescului glas, şi de norul cel răcoritor, Hristoase, şi de raza Ta îndulcindu-se apostolii au cântat: Dumnezeul părinţilor noştri, bine eşti cuvântat.

Dacă Te-a văzut Petru pe Tine, Hristoase, întru lumină neapropiată strălucind în muntele Taborului, a strigat: Dumnezeul părinţilor noştri, bine eşti cuvântat.

Cu Hristos, Începătorul vieţii fiind fii lui Zevedei, dacă a arătat El lumina Chipului, ei au strigat: Dumnezeul părinţilor noştri, bine eşti cuvântat.

Alt Canon

Cântarea a 7-a

Irmos: Tinerii evreieşti, au călcat în cuptor văpaia cu îndrăzneală, şi focul în rouă l-au schimbat strigând: Bine eşti cuvântat, Doamne Dumnezeule în veci.

Acum s-au văzut de apostoli cele nevăzute, Dumnezeirea în trup în muntele Taborului strălucind celor ce strigau: Bine eşti cuvântat, Doamne Dumnezeule în veci.

Spăimântatu-s-a cu frică, mirându-se de bună frumuseţea dumnezeieştii Împărăţii, în muntele Taborului apostolii strigând: Bine eşti cuvântat, Doamne Dumnezeule în veci.

Acum cele neauzite s-au auzit: Că fără de tată Fiul din Fecioară, prin Părintescul glas cu prea slăvire S-a mărturisit ca un Dumnezeu şi Om, Acelaşi şi în veci.

Cu luarea de Fiu de aiurea n-ai fost, ci din Fiinţă Fiu iubit al Celui Preaînalt, cel ce mai dinainte eşti, cu noi ai petrecut fără schimbare; bine eşti cuvântat Doamne Dumnezeule în veci.

Catavasie: Nebuna poruncă a tiranului celui păgân, pe popoare le-a tulburat, suflând cu îngrozire şi cu hulă urâtă lui Dumnezeu; însă pe cei trei tineri nu i-a înfricoşat mânia cea de fiară, nici focul cel mistuitor ci cu Duh de rouă aducător, ce împotrivă răsufla, înăuntrul focului fiind, cântau: Prea lăudate Dumnezeul părinţilor şi al nostru, bine eşti cuvântat.

Canonul cel dintâi

Cântarea a 8-a

Irmos: Tinerii în Babilon, cu dumnezeiască râvnă fiind aprinşi, îngrozirea tiranului şi a văpăii bărbăteşte au călcat-o şi în mijlocul focului fiind aruncaţi, rourându-se, au cântat: Binecuvântaţi, toate lucrurile Domnului, pe Domnul.

Cela ce toate le poartă cu bunăvoinţă Hristos, cu prea curatele Sale picioare S-a suit în muntele Taborului; întru care mai mult decât raza soarelui strălucind cu faţa, pe cei mai aleşi din legea veche şi din legea darului i-a arătat cântând: Binecuvântaţi, toate lucrurile Domnului pe Domnul.

Întru slavă neapropiată arătându-Se negrăit peste muntele Taborului, Lumina cea necuprinsă şi neapusă, Raza Tatălui, făptura o a luminat, şi a îndumnezeit pe oamenii cei ce cântă: Binecuvântaţi, toate lucrurile Domnului pe Domnul.

Cu sfinţită cuviinţă stând Moise şi Ilie în muntele Taborului, şi Chipul dumnezeieştii feţe luminat văzând, pe Hristos întru Părinteasca slavă strălucind au cântat: Binecuvântaţi, toate lucrurile Domnului pe Domnul.

Pentru dumnezeiasca vedere cea din nor s-a prea mărit oarecând faţa lui Moise; iar Hristos cu lumina şi cu slava ca cu o haină Se îmbracă, că însuşi Făcător luminii fiind, luminează pe cei ce cântă: Bine cuvântaţi, toate lucrurile Domnului pe Domnul.

Văzând ucenicii pe Hristos înconjurat de nor luminos în Tabor, şi jos spre pământ uitându-se, mintea luminându-şi, L-au lăudat pe El împreună cu Tatăl şi cu Duhul: Binecuvântaţi, toate lucrurile Domnului pe Domnul.

Alt Canon

Cântarea a 8-a

Irmos: De şapte ori cuptorul chinuitorul haldeilor l-a ars nebuneşte, pentru cinstitorii de Dumnezeu dar, văzându-i pe aceştia de o putere mai mare mântuiţi, Făcătorului şi Mântuitorului a strigat: tineri, binecuvântaţi-L, preoţi, lăudaţi-L, popoare, prea înălţaţi-L întru toţi vecii.

Auzindu-te Stăpâne pe Tine mărturisit de Tatăl, şi fulgerul feţei Tale cel mai tare decât vederea omenească, neputând răbda să-l vadă ucenicii Tăi, au căzut pe pământ cu frică cântând: Preoţi lăudaţi, popoare prea înălţaţi întru toţi vecii.

Al celor ce împărăţesc eşti Împărat prea frumos, şi celor ce domnesc pretutindenea eşti Domn, puternic fericit, şi locuind întru lumina cea neapropiată; Căruia ucenicii mirându-se au strigat: Tineri binecuvântaţi, preoţi lăudaţi, popoare prea înălţaţi întru toţi vecii.

Ca înaintea Celui ce stăpâneşti Cerul, şi peste pământ împărăteşti, şi peste cele dedesubt ai domnie, Hristoase înaintea Ta au stătut de pe pământ adică aposto-

lii, şi ca din Cer, Tezviteanul Ilie, şi Moise din morţi, cântând cu un glas: Popoare prea înălţaţi-L pe El întru toţi vecii.

Grijile cele izvoditoare de lene, s-au lăsat pe pământ, de alegerea apostolilor, Iubitorule de oameni, când Ți-au urmat Ție, spre dumnezeiască petrecere cea mai presus de pământ. Pentru aceasta şi după vrednicie dobândind dumnezeiască, arătarea Ta au cântat: Popoare prea înălţaţi-L pe Hristos întru toți vecii.

Catavasie:

Să lăudăm, să binecuvântăm şi să ne închinăm Domnului, cântându-I şi prea înălţându-L pe Dânsul întru toţi vecii.

Binecuvântaţi, tineri, cei întocmai cu numărul Treimii, pe Făcătorul Dumnezeu Părintele; lăudaţi pe Cuvântul cel ce S-a pogorât şi focul în rouă l-a prefăcut şi prea înălţaţi pe Duhul cel Preasfânt, care dă viaţă tuturor întru toţi vecii.

Canonul cel dintâi

La **Cântarea a 9-a**. Ceea ce eşti mai cinstită... nu cântăm, măcar şi Duminica de ar fi, ci cântăm această **pripeală** a praznicului la amândouă Canoanele: Măreşte sufletul meu pe Domnul, cel ce S-a schimbat la faţă în muntele Taborului.

Irmos: Naşterea ta nestricată s-a arătat, căci Dumnezeu din coapsele tale a ieşit şi S-a arătat Purtător de Trup pe pământ şi cu oamenii a vieţuit, pentru aceasta, pe tine, de Dumnezeu Născătoare, toţi te slăvim.

Spăimântaţi fiind cu acea nouă vărsare de lumină îndată-şi, luminându-se ucenicii, unul către altul au privit, şi jos la pământ căzând, Ție Stăpânului tuturor s-au închinat.

Glas de Dumnezeu suflat din nor s-a trimis, întărind minunea, că Tatăl luminilor a strigat către apostoli: Acesta este Fiul Meu cel Iubit, pe acesta să-L ascultaţi.

Lucruri noi şi prea slăvite văzând, glasul părintesc auzind pe Tabor slugile Cuvântului, închipuirea Chipului celui dintâi, au strigat: Acesta este Mântuitorul nostru.

Cela ce eşti Chipul cel nemutat al Celui ce este de-a pururea nemişcat, pecetea cea neschimbată, Fiule Cuvinte, înţelepciune şi braţule, dreapta şi puterea Celui Preaînalt, pe Tine te lăudăm cu Tatăl şi cu Duhul.

Alt Canon

Cântarea a 9-a

Irmos: Înfricoşatu-s-a tot auzul de nespusa lui Dumnezeu pogorâre, căci Cel Preaînalt de bunăvoie S-a pogorât până şi la trup, din pântece feciorесc făcându-Se Om, pentru aceea, pe prea curata Născătoare de Dumnezeu credincioşii o mărim.

Ca să arăţi luminat cea negrăită a Ta a doua pogorâre, ca să Te faci văzut Dumnezeu Cel Preaînalt, stând în mijlocul dumnezeilor în Tabor, apostolilor şi lui Moise şi lui Ilie, negrăit ai strălucit; pentru aceasta toţi pe Tine, Hristoase te slăvim.

Veniţi ascultaţi-mă pe mine popoare, să ne suim în muntele cel sfânt, în cel mai presus decât cerurile, să stăm fără materie în cetatea Dumnezeului celui viu, şi să vedem cu mintea Dumnezeirea cea fără materie, a Tatălui şi a Duhului, în Fiul, Unul-Născut strălucind.

Trasu-m-ai pe mine cu dragostea Hristoase, şi m-ai schimbat cu dumnezeiesc dorul Tău; deci arde cu focul cel fără materie păcatele mele, şi mă învredniceşte ca să mă satur de dulceaţa Ta, ca săltând să slăvesc Bunule amândouă venirile Tale.

Catavasie: Rai de Taină eşti, Născătoare de Dumnezeu, care ai odrăslit nelucrat pe Hristos, prin care lemnul Crucii, cel de viaţă purtător, în pământ a fost sădit, pentru aceasta, acum înălţat fiind, închinându-ne lui, pe tine te mărim.

Luminânda

Cuvinte, cela ce eşti lumină neschimbată, a Tatălui luminii Celui nenăscut, întru arătată lumina Ta, astăzi în Tabor am văzut lumină pe Tatăl, lumină şi pe Duhul, care aduce la lumină toată făptura. *(de trei ori)*

La Laude

Stihirile pe 6, glasul al 4-lea:

Podobie: Cela ce de sus eşti chemat...

Mai-nainte de cinstită Crucea Ta şi de patimă, luând pe cei ce mai-nainte i-ai ales din sfinţiţii ucenici, în muntele Taborului Te-ai suit, Stăpâne, vrând să le arăţi lor slava Ta; care şi văzându-Te pe Tine schimbându-Te la faţă, şi mai mult decât soarele strălucind, cu faţa în jos căzând, de puterea Ta, s-au mirat

strigând: Tu eşti Hristoase lumina fără de ani, şi Raza Tatălui, măcar de Te-ai şi arătat cu trup de bunăvoie, cela ce eşti neschimbat. *(de două ori)*

Cela ce mai-nainte de veci eşti Dumnezeu Cuvântul, care cu lumina ca cu o haină Te îmbraci, schimbându-Te la faţă înaintea ucenicilor Tăi, mai mult decât soarele Cuvinte ai strălucit; şi Moise şi Ilie au stătut înaintea Ta, vestindu-Te pe Tine Domn morţilor şi viilor, şi slăvind rânduiala Ta cea negrăită, şi mila şi multa plecăciune; prin care ai mântuit lumea cea pierdută prin păcat.

Pe Tine, cel ce Te-ai născut din norul fecioresc, şi trup Te-ai făcut şi în muntele Taborului la faţă Te-ai schimbat Doamne, şi de nor luminos Te-ai înconjurat, ucenicii stând înaintea Ta, glasul Părintelui pe Tine Fiu iubit de faţă Te-a arătat, ca pe Cel de o Fiinţă şi de pe un Scaun. Pentru aceasta Petru mirându-se a zis: Bine este a fi aicea, neştiind ce grăieşte, Făcătorule de bine, mult-Milostive.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor, *glasul al 8-lea, a lui Vizantie*

Suit-a Hristos pe Petru, pe Iacov şi pe Ioan în munte înalt deosebi, şi S-a schimbat la faţă înaintea lor, şi a strălucit faţa Lui ca soarele şi hainele Lui s-au făcut albe ca lumina, şi s-au arătat Moise şi Ilie grăind cu Dânsul şi nor luminos i-a umbrit pe ei; şi iată glas din nor zicând: Acesta este Fiul Meu cel Iubit, întru care bine am voit, pe Acesta să ascultaţi.

Slavoslovia cea mare, Troparul praznicului, Ecteniile şi Otpustul. Şi se miruiesc fraţii de la preot cu untdelemn sfânt în Candela de la icoana praznicului, apoi Ceasul 1, la care zicem Troparul praznicului. După Sfinte Dumnezeule... Condacul praznicului, asemenea şi la celelalte.

La Liturghie

Antifonul întâi , glasul al 2-lea:

Stih: Trimite lumina Ta şi adevărul Tău, acestea m-au povăţuit.

Pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Mântuitorule mântuieşte-ne pe noi.

Stih: Şi m-a adus pe mine la muntele cel sfânt al Tău şi la locaşurile Tale.

Pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Mântuitorule mântuieşte-ne pe noi.

Stih: Înalţă-Te peste ceruri Dumnezeule, şi peste tot pământul slava Ta.

Pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Mântuitorule mântuieşte-ne pe noi.

Stih: Că s-a mărit până la ceruri mila Ta şi până la nori adevărul Tău.

Pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Mântuitorule mântuieşte-ne pe noi.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Mântuitorule mântuieşte-ne pe noi.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Mântuitorule mântuieşte-ne pe noi.

Antifonul al doilea:

Stih: Văzutu-s-au cărările Tale, Dumnezeule, umbletele Dumnezeului meu, ale Împăratului celui din Cel Sfânt.

Mântuieşte-ne pe noi Fiul lui Dumnezeu, cel ce Te-ai schimbat la faţă în muntele Taborului, pe cei ce-Ți cântăm Aliluia.

Stih: Iar eu întru dreptate mă voi arăta feţei Tale.

Mântuieşte-ne pe noi Fiul lui Dumnezeu, cel ce Te-ai schimbat la faţă în muntele Taborului, pe cei ce-Ți cântăm Aliluia.

Stih: Sătura-mă-voi când mi se va arăta slava Ta.

Mântuieşte-ne pe noi Fiul lui Dumnezeu, cel ce Te-ai schimbat la faţă în muntele Taborului, pe cei ce-Ți cântăm Aliluia.

Stih: Întru mărturisire şi în mare podoabă Te-ai îmbrăcat, îmbrăcându-Te cu lumina ca cu o haină.

Mântuieşte-ne pe noi Fiul lui Dumnezeu, cel ce Te-ai schimbat la faţă în muntele Taborului, pe cei ce-Ți cântăm Aliluia.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor,

Unule născut Fiule şi Cuvântul lui Dumnezeu...

Antifonul al treilea, glasul al 7-lea:

Stih: Ale Tale sunt cerurile şi al Tău este pământul.

Schimbatu-Te-ai la faţă în munte Hristoase Dumnezeule, arătând ucenicilor Tăi slava Ta, pe cât li se putea; strălucească şi nouă păcătoşilor lumina Ta cea pururea fiitoare; pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Dătătorule de lumină slavă Ţie.

Stih: Taborul şi Ermonul întru numele Tău se vor bucura.

Schimbatu-Te-ai la faţă în munte Hristoase Dumnezeule, arătând ucenicilor Tăi slava Ta, pe cât li se putea; strălucească şi nouă păcătoşilor lumina Ta cea pururea fiitoare; pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Dătătorule de lumină slavă Ţie.

Stih: Mărturisi-vor cerurile minunile Tale Doamne.

Schimbatu-Te-ai la faţă în munte Hristoase Dumnezeule, arătând ucenicilor Tăi slava Ta, pe cât li se putea; strălucească şi nouă păcătoşilor lumina Ta cea pururea fiitoare; pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Dătătorule de lumină slavă Ţie.

Stih: Căci adevărul Tău în adunarea sfinţilor...

Schimbatu-Te-ai la faţă în munte Hristoase Dumnezeule, arătând ucenicilor Tăi slava Ta, pe cât li se putea; strălucească şi nouă păcătoşilor lumina Ta cea pururea fiitoare; pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Dătătorule de lumină slavă Ţie.

Ieşire

Stih: Că la Tine este izvorul vieţii întru lumina Ta vom vedea lumină.

Troparul: ***Schimbatu-Te-ai la faţă în munte Hristoase Dumnezeule, arătând ucenicilor Tăi slava Ta, pe cât li se putea; strălucească şi nouă păcătoşilor lumina Ta cea pururea fiitoare; pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Dătătorule de lumină slavă Ţie.***

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Condac, glasul al 7-lea: În munte Te-ai schimbat la față, şi pe cât au cuprins ucenicii Tăi, slava Ta Hristoase Dumnezeule au văzut, că dacă Te vor vedea răstignit să cunoască patima cea de bunăvoie, şi lumii să propovăduiască, că Tu eşti cu adevărat Raza Tatălui.

Sfinte Dumnezeule...

Prochimen, glasul al 4-lea: Cât s-au mărit lucrurile Tale Doamne, toate întru înţelepciune le-ai făcut...

Stih: Binecuvântează suflete al meu pe Domnul...

Apostolul din Epistola lui Petru: Fraţilor, sârguiţi-vă ca chemarea şi alegerea voastră adevărată să o faceţi...

II Petru 1, 10-19

10. Pentru aceea, fraţilor, siliţi-vă cu atât mai vârtos să faceţi temeinică chemarea şi alegerea voastră, căci, făcând acestea, nu veţi greşi niciodată.
11. Că aşa vi se va da cu bogăţie intrarea în veşnica împărăţie a Domnului nostru şi Mântuitorului Iisus Hristos.
12. Drept aceea, vă voi aminti pururea de acestea, cu toate că le ştiţi şi sunteţi întăriţi întru adevărul în care staţi.
13. Socotesc, dar, că este drept, câtă vreme sunt în acest cort, să vă ţin treji, prin aducerea aminte,
14. Fiindcă ştiu că degrabă voi lepăda cortul acesta, precum mi-a arătat Domnul nostru Iisus Hristos.
15. Dar mă voi sili ca şi după plecarea mea, să vă amintiţi necontenit de acestea,
16. Pentru că noi v-am adus la cunoştinţă puterea Domnului nostru Iisus Hristos şi venirea Lui, nu luându-ne după basme meşteşugite, ci fiindcă am văzut slava Lui cu ochii noştri.
17. Căci El a primit de la Dumnezeu-Tatăl cinste şi slavă atunci când, din înălţimea slavei, un glas ca acesta a venit către El: "Acesta este Fiul Meu cel iubit, întru Care am binevoit".
18. Şi acest glas noi l-am auzit, pogorându-se din cer, pe când eram cu Domnul în muntele cel sfânt.
19. Şi avem cuvântul proorocesc mai întărit, la care bine faceţi luând aminte, ca la o făclie ce străluceşte în loc întunecos, până când va străluci ziua şi Luceafărul va răsări în inimile voastre.

Aliluia, glasul al 8-lea: Ale Tale sunt cerurile şi al Tău este pământul...

Stih: Fericit este poporul care ştie strigarea...

Evanghelia de la Matei: În vremea aceea, luat-a Iisus pe Petru, pe Iacov şi pe Ioan...

Matei 17, 1-9
1. Şi după şase zile, Iisus a luat cu Sine pe Petru şi pe Iacov şi pe Ioan, fratele lui şi i-a dus într-un munte înalt, de o parte.
2. Şi S-a schimbat la faţă, înaintea lor şi a strălucit faţa Lui ca soarele, iar veşmintele Lui s-au făcut albe ca lumina.
3. Şi iată, Moise şi Ilie s-au arătat lor, vorbind cu El.
4. Şi, răspunzând, Petru a zis lui Iisus: Doamne, bine este să fim noi aici; dacă voieşti, voi face aici trei colibe: Ţie una şi lui Moise una şi lui Ilie una.
5. Vorbind el încă, iată un nor luminos i-a umbrit pe ei şi iată glas din nor zicând: "Acesta este Fiul Meu Cel iubit, în Care am binevoit; pe Acesta ascultaţi-L".
6. Şi, auzind, ucenicii au căzut cu faţa la pământ şi s-au spăimântat foarte.
7. Şi Iisus S-a apropiat de ei şi atingându-i, le-a zis: Sculaţi-vă şi nu vă temeţi.
8. Şi, ridicându-şi ochii, nu au văzut pe nimeni, decât numai pe Iisus singur.
9. Şi pe când se coborau din munte, Iisus le-a poruncit, zicând: Nimănui să nu spuneţi ceea ce aţi văzut, până când Fiul Omului Se va scula din morţi.

În loc de: Cade-se să te fericim... cântăm Irmosul Cântarea a 9-a: Naşterea ta nestricată s-a arătat... până la sfârşitul prăznuirii.

Chinonicul: Întru lumina slavei feței Tale Doamne vom umbla, şi întru numele Tău ne vom bucura în veci.

La masă dezlegăm la peşte şi la untdelemn şi la vin, chiar Miercuri sau Vineri de s-ar întâmpla.

Vezi: A şti ni se cuvine, cum că predanie avem de la Sfinţii părinţi: De la mântuitoarea această prăznuire a Schimbării la faţă, a mânca struguri unde se află, care aducându-se în Biserică şi înainte punându-se, după rugăciunea amvonului, ieşind preotul cu cădelniţa şi cădindu-i, citeşte asupra lor rugăciunea cea pentru binecuvântarea strugurilor, şi se împart la masă fraţilor; iar unde nu se află struguri, în locul acestora faguri de miere, mere şi pere se pun înainte, care asemenea bine-cuvântându-se, se împart ta masă.

Ia aminte: Dacă cineva din fraţi va mânca struguri mai-nainte de prăznuirea aceasta, acesta certarea neascultării să o primească, şi să nu guste struguri toată

luna lui august, ca unul ce porunca Tipicului o a trecut cu vederea, ca de la acesta să se înveţe şi ceilalți a se supune Tipicului Sfinţilor părinţi. Această certare se face şi fraţilor care păzesc viile. Iar de la prăznuirea aceasta, de 3 ori în săptămână se cuvine a se pune struguri la masă înaintea fraţilor ca să guste, adică Luni, Miercuri şi Vineri.

Canon de rugăciune la înainteprăznuirea Schimbării la faţă a Domnului

Canon de rugăciune la înainteprăznuirea Schimbării la faţă a Domnului:

https://www.academia.edu/84406554/Canon_de_rug%C4%83ciune_la_%C3%AEnaintepr%C4%83znuirea_Schimb%C4%83rii_la_fa%C5%A3%C4%83_a_Domnului

https://archive.org/details/canon-inainte-praz.

***

Tropar la înainteprăznuirea Schimbării la faţă a Domnului, glasul al 4-lea: Schimbarea la faţă a lui Hristos mai înainte să o întâmpinăm, luminat prăznuind cele mai înainte de prăznuire, credincioşilor şi să strigăm: sosit-a ziua dumnezeieştii veselii Stăpânul se suie în Muntele Taborului, frumuseţea Dumnezeirii Sale să o strălucească.

Cântarea 1

Irmos: Deschide-voi gura mea şi se va umplea de Duhul şi cuvânt răspunde-voi Împărătesei Maice şi mă voi arăta luminat prăznuind şi voi cânta minunile ei, bucurându-mă.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Străluceşte de jos lumina, cerule, mai mult decât soarele şi tu pământule, ascultă graiurile lui Dumnezeu celui Viu, căci Tatăl va mărturisi pe Fiu, pe Cel ce Se schimbă la Faţă în Muntele Taborului.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Om văzut, dar Dumnezeu ascuns, Hristos în Tabor Se suie, raza Dumnezeirii celei mai presus decât soarele descoperind prin strălucirile slavei.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Cu bună socoteală acum înainte merge Hristos să Se arate lui Moise şi slava Sa cea negrăită să-i arate faţă către faţă în Muntele Taborului, cu vorbă fără mijlocitor. De aceea, bucurându-ne, astăzi să prăznuim.

Cântarea 1

Irmos: Cânta-voi Ţie, Doamne, Dumnezeul meu, că ai scos pe popor din robia Egiptului şi ai acoperit pe Faraon cu căruţele lui şi puterea lui.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Această zi mai înainte de prăznuire a Schimbării la Faţă a lui Hristos, Mântuitorul nostru, săvârşind-o credincioşii, să o lăudăm cu cântări.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Ajungând la intrarea sfintei Schimbări la Faţă a lui Hristos şi noi să strălucim cu dumnezeieşti schimbări, pe aceasta prăznuind-o.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Munte prea înalt având noi inima curăţită de patimi, să vedem Schimbarea la Faţă a lui Hristos, care luminează mintea noastră.

Stih: ***Preasfântă Treime, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Toţi să ne închinăm Sfintei Treimi în despărţirea Feţelor şi Unimii Firii celei Dumnezeieşti: Tatălui, celui fără început şi Fiului şi Duhului Sfânt.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Pe Fecioara cea fără prihană, din care a ieşit cu Trup fără schimbare Hristos Dumnezeul nostru, să o lăudăm toţi credincioşii ca pe Maica lui Dumnezeu.

Cântarea a 3-a

Irmos: Pe ai tăi cântăreţi, Născătoare de Dumnezeu, ceea ce ce eşti izvor viu şi îndestulat, care s-au împreunat ceată duhovnicească, întăreşte-i întru dumnezeiască mărirea ta, cununilor măririi învrednicindu-i.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Cel ce stăpâneşti toată făptura, Te-ai arătat luând chip de rob, în care ai arătat ucenicilor strălucirea Dumnezeirii cea neapropiată, atât cât au putut să vadă.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

În munte merge să lumineze şi să întunece cu lumina Sa pe Luceafărul cel ce străluceşte sus Soarele slavei, Hristos; cu ale cărui raze, luminaţi fiind, mai înainte să prăznuim astăzi.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Ca să se împlinească graiurile vieţii veşnice, înainte a stat Hristos, arătând prietenilor lucrurile, pe care bine a voit a le face cunoscute în Sine Însuşi, adică slava părintească cea strălucitoare.

Cântarea a 4-a

Irmos: Cel ce şade întru mărire pe Scaunul Dumnezeirii, pe norul cel uşor, a venit Iisus, cel cu totul dumnezeiesc, din prea curata Fecioară şi a mântuit pe cei ce grăiesc: Slavă puterii Tale, Doamne.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Ceata cerească împreună cu cei pământeşti se bucură şi înainte prăznuieşte strălucirea Dătătorului de viaţă, pe care fără tulburare a arătat-o, schimbându-şi chipul de om în Tabor, precum a binevoit.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Prin venirea cea dumnezeiască şi omenească cu oamenii ai vieţuit şi cu mulţimea minunilor, lumea în taină ai luminat-o şi cu slava cea strălucitoare a Dumnezeirii ai strălucit în Tabor cu Lumină neapropiată.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Isus, fiul lui Navi, a oprit soarele oarecând, mai înainte închipuind ziua Dumnezeieştii Patimi: iar Tu Însuţi, Mântuitorule, mai înainte de cinstită Crucea Ta, ai întunecat razele soarelui cu raza dumnezeieştii tale Feţe.

Cântarea a 5-a

Irmos: Spăimântatu-s-au toate de dumnezeiască mărirea ta că tu, Fecioară, neispitită de nuntă, ai avut în pântece pe Dumnezeu cel peste toate şi ai născut pe Fiul cel fără de ani, cel ce dăruieşte pace tuturor celor ce te laudă pe tine.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Domnului cu credinţă să-I urmăm, bucurându-ne că, iată, Se suie în munte, pe ucenicii aleşi împreună cu Sine ducându-i. Şi înaintea acelora cu frumuseţe neapropiată strălucind, mai mult decât soarele şi-a arătat Slava Sa.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Să se lumineze astăzi cerul mai luminos, că iată, Se suie în munte Hristos, de unde va să strălucească cu lumina nemăsurată a Slavei Dumnezeirii, razele soarelui întunecându-le, ca un Dătător de lumină.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Arătat-a Hristos ucenicilor taină în Tabor, strălucind cu faţa mai mult decât razele soarelui şi la îmbrăcămintea hainelor Sale fiind luminat şi alb ca zăpada, Cel ce Se îmbracă, precum zice psalmistul, cu lumina ca şi cu o haină.

Cântarea a 6-a

Irmos: Înţelepţii lui Dumnezeu, care faceţi acest praznic dumnezeiesc şi cu totul cinstit al Maicii lui Dumnezeu, veniţi să batem din palme, slăvind pe Dumnezeu, cel ce S-a născut dintr-însa.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Cămara slavei, bucuria ce va să fie, gătind Hristos ucenicilor, Se suie în munte, de la viaţa cea râvnitoare de la cele de jos, la viaţa cea mai înaltă ridicându-i pe ei.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Spăimântând minţile ucenicilor, Hristos a strălucit cerească rază pe pământ, aşezând înainte ca pe nişte slugi pe cei mai mari ai Legii şi ai proorocilor, prin care este mărturisit a fi Dumnezeul celor morţi şi al celor vii.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Merge Hristos acum să Se arate Făclie în loc întunecat, cu razele dumnezeieştii străluciri. Către Strălucirea aceea să mergem şi noi, întru raza Feţei Lui bucurându-ne.

Condac, glasul al 4-lea:

Podobie: Arătatu-Te-ai astăzi lumii şi Lumina Ta, Doamne s-a însemnat peste noi care cu cunoştinţă Te lăudăm, venit-ai şi Te-ai arătat, Lumina cea neapropiată.

Întru dumnezeiască Schimbarea la Faţă, astăzi toată firea omenească străluceşte dumnezeieşte, cu veselie grăind: să se schimbe la faţă Hristos, mântuind pe toţi.

Cântarea a 7-a

Irmos: N-au slujit făpturii înţelepţii lui Dumnezeu, ci numai Făcătorului şi groaza focului bărbăteşte călcând-o, se bucurau, cântând: Prea lăudate Dumnezeul părinţilor noştri şi Doamne, bine eşti cuvântat.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Lui Hristos, cel ce a suit la înălţime sufletească pe ucenicii Săi aleşi, urmând, să vedem vedere minunată şi împreună cu ei spăimântându-ne, să grăim: Dumnezeule, bine eşti cuvântat.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Firea omenească cea întinată curăţind-o cu apă şi cu foc, în trupul Tău ai arătat strălucirea acesteia, Mântuitorule, cu faţa Ta strălucind mai mult decât soarele, chipul Slavei ce va să fie arătându-l.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Să ne suim în Sfântul Munte împreună cu Hristos, cel ce a suit pe fiii lui Zevedei şi pe Petru, pe care i-a ales mărturii ale Slavei Sale, care grăiesc: Dumnezeule, bine eşti cuvântat.

Cântarea a 8-a

Irmos: Pe tinerii cei bine credincioşi, în cuptor, naşterea Născătoarei de Dumnezeu i-a mântuit, atunci fiind închipuită, iar acum plinită pe toată lumea ridică să-Ţi cânte Ţie: pe Domnul, lucrurile, lăudaţi-L şi-L prea înălţaţi pe Dânsul întru toţi vecii.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Cine nu se va mira, Cuvinte a tot Împărate, de mare podoabă a Slavei Tale, pe care schimbându-Te la faţă, ai arătat-o ucenicilor Tăi, cu dumnezeieşti străluciri luminându-i pe dânşii. Cu aceia împreună luminează-ne cu Lumina Ta şi pe noi, cei ce mai înainte prăznuim cu credinţă şi pe Tine Te lăudăm.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Înălţimea cereştii petreceri şi dumnezeiasca strălucire a Slavei Tale celei veşnice, dăruieşte robilor Tăi, celor ce înainte prăznuiesc acum luminată prăznuirea Schimbării Tale la faţă, în care, lumină strălucind, luminezi pe cei ce Te laudă pe Tine, Hristoase, Dătătorule de viaţă.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Dătător de lumină şi Lumină neapropiată şi pururea veşnică fiind, Cel ce eşti fără început şi care Te îmbraci cu lumina ca şi cu o haină, lumină în lume ai strălucit cu trupul umblând şi lumină în munte ai luminat, arătând Chipul Slavei Părinteşti.

Irmos: Pe Împăratul Ceresc, pe care Îl laudă Oştile îngereşti, lăudaţi-L şi-L prea înălţaţi întru toţi vecii.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Ziua aceasta de acum, a luminatei Schimbări la faţă a Domnului, lumii strălucind, porunceşte să zică: toate lucrurile, lăudaţi şi prea înălţaţi pe Hristos întru toţi vecii.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Veniţi, credincioşilor, să mergem cu gândul la Muntele Taborului, să vedem Schimbarea la faţă cea prea luminată a lui Hristos, că luminează pe toţi cei ce-L slăvesc pe El în veci.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Astăzi să facem întâmpinarea Schimbării la faţă a lui Hristos cu inimă curată şi să grăim Lui: toate lucrurile, lăudaţi şi prea înălţaţi pe Hristos în veci.

Stih: ***Preasfântă Treime, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

O, Dumnezeire în Trei Feţe să slăvim: pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Duhul cel Preasfânt împreună; toate lucrurile, lăudaţi şi prea înălţaţi pe Hristos întru toţi vecii.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

O, minune înfricoşătoare, cum eşti Maică şi rămâi Fecioară, dumnezeiască Fiică, născând pe Dumnezeu, Stăpânul cerului şi al pământului pe care toate lucrurile îl laudă şi-L prea înalţă întru toţi vecii.

Cântarea a 9-a

Irmos: Tot neamul pământesc să salte, cu Duhul fiind luminat şi să prăznuiască firea minţilor celor fără de trup, cinstind sfânta prăznuire a Maicii lui Dumnezeu şi să cânte: Bucură-te, prea fericită, Născătoare de Dumnezeu, curată, pururea Fecioară.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Să se bucure cerul, mai înainte simţind pe Soarele cel neapus, răsărind acum din pământ în Muntele Taborului, vrând să acopere cu dumnezeiască slavă razele soarelui. Şi pământul să dănţuiască luminat, cu cerească rază şi cu lumină strălucind şi lumină făcându-se.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Lăudând David a Ta Schimbare la faţă, mai înainte a răspuns, zicând: cine se va asemăna Ţie, Domnului, între fiii lui Dumnezeu? Că Tu, Prea slăvit fiind în sfaturile Sfinţilor, mare Te-ai arătat celor dimprejurul Tău, Înfricoşător în Slava dumnezeiescului Chip.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

O, Cuvinte al lui Dumnezeu, Înţelepciunea şi Puterea şi Chipul Tatălui! O, Dumnezeule cel cunoscut de credincioşi şi Omule cel văzut de toţi! Învredniceşte-ne să săvârşim luminată prăznuirea Schimbării Tale la faţă şi să strălucim prin lumina faptelor bune.

Irmos: Pe tine de Dumnezeu...

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Săvârşind cu laude această zi înainte mergătoare a prea slăvitei şi prea strălucitei Schimbării Tale la faţă, Doamne, pe Tine Te slăvim.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Cu bună schimbare schimbându-ne prin Schimbarea la faţă a lui Hristos, să ne aflăm şi noi luminaţi la fapte bune, pe aceasta slăvind-o.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Uşile cele dinainte ale slăvitei Schimbări la faţă a Domnului văzându-le, să ne luminăm gândurile noastre, duhovniceşte pe aceasta slăvind-o.

Stih: ***Preasfântă Treime, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Pe Tine, Fiinţa cea Atotputernică, în Treime şi în Unime, pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Duhul Sfânt, cu cântări Te slăvim.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi.***

Pe tine, pururea Fecioară, cea mai presus decât Cetele cele de sus şi decât toată făptura, ceea ce singură eşti curată, cu cântări te mărim.

Sedelna, glasul al 4-lea:

Podobie: Arătatu-Te-ai astăzi lumii şi Lumina Ta, Doamne s-a însemnat peste noi care cu cunoştinţă Te lăudăm, venit-ai şi Te-ai arătat, Lumina cea neapropiată.

Soarele Slavei S-a arătat şi S-a apropiat de cei din întuneric, arătând în Muntele Taborului, razele Dumnezeirii a cărui venire purtătoare de lumină să o cinstim.

Canon de rugăciune la praznicul Schimbării la faţă a Domnului (1)

Canon de rugăciune la praznicul Schimbării la faţă a Domnului (1) (6 august):

https://www.academia.edu/85320947/Canon_de_rug%C4%83ciune_la_praznicul_Schimb%C4%83rii_la_fa%C5%A3%C4%83_a_Domnului_1_6_august_

https://archive.org/details/canon-1

https://www.slideshare.net/slideshow/canon-de-rugaciune-la-praznicul-schimbarii-la-fata-a-domnului-1-s-v-6-august-s-n-19-august/271025573

***

Troparul Schimbării la faţă a Domnului, glasul al 7-lea: Schimbatu-Te-ai la faţă în munte, Hristoase Dumnezeule, arătând ucenicilor Tăi slava Ta, pe cât li se putea. strălucească şi nouă, păcătoşilor, lumina Ta cea pururea fiitoare, pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Dătătorule de lumină, slavă Ţie.

facerea lui Cosma

Cântarea 1

Irmos: Cetele israeliteneşti, cu picioare neudate trecând Marea Roşie şi în adâncul cel umed pe călăreţii vrăjmaşi voievozi văzându-i cufundaţi, cu bucurie au cântat: să cântăm Dumnezeului nostru că S-a prea slăvit.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Cuvintele vieţii grăind despre dumnezeiasca Împărăţie Hristos către ucenici, a zis: pe Tatăl să cunoaşteţi în Mine, ca Unul care străluceşte cu Lumină neapropiată, cu bucurie cântând: să cântăm Dumnezeului nostru că S-a prea slăvit.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Cu puterea neamurilor vă veţi îmbrăca, prieteni ucenici şi minunaţi vă veţi face în bogăţia lor, că vă veţi umple de slavă. Că Mă voi arăta, mai luminat decât soarele strălucind, întru bucurie cântând: să cântăm Dumnezeului nostru că S-a prea slăvit.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Astăzi Hristos în Muntele Taborului, strălucind luminos cu dumnezeiasca rază, precum a făgăduit ucenicilor Şi-a golit chipul şi umplându-se ei de raza dumnezeiască, de lumina purtătoare, cu bucurie au grăit: să cântăm Dumnezeului nostru că S-a prea slăvit.

Cântarea a 3-a

Irmos: Arcul celor puternici a slăbit şi cei neputincioşi s-au încins cu putere; pentru aceasta, s-a întărit în Domnul inima mea.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

În Adam, îmbrăcându-Te tot, Hristoase, firea cea înnegrită de demult, schimbând-o, ai luminat-o şi cu schimbarea Chipului Tău, dumnezeu ai făcut-o.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Cel ce a povăţuit pe Israel de demult în pustie, prin stâlp în chipul focului şi prin nor, astăzi în Muntele Taborului în chip de negrăit a strălucit Hristos în Lumină.

Cântarea a 4-a

Irmos: Auzit-am slăvită rânduiala Ta, Hristoase Dumnezeule, că Te-ai născut din Fecioară ca să mântuieşti din rătăcire pe cei ce cântă Ţie: Slavă puterii Tale, Doamne.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Legea însemnând cu scrisoare în Sinai, Hristoase Dumnezeule, în nor, în foc, în ceaţă şi în vifor Te-ai arătat purtat. Slavă puterii Tale, Doamne.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Ca să adevereşti slăvită rânduiala Ta, Hristoase Dumnezeule, că cel ce eşti mai înainte de veci, Tu Acelaşi şi în nor suindu-Te, în Tabor în chip de negrăit ai strălucit.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Împreună grăind au stat înaintea Ta, Stăpâne Hristoase, ca nişte slugi aceia şi către ei în pară de foc şi în nor şi în vânt subţire ai vorbit. Slavă puterii Tale, Doamne.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Vestit-a slava Crucii Tale, venind în Tabor Moise, cel ce Te-a văzut pe Tine de demult în foc şi în rug şi Ilie, cel ce s-a înălţat în car de foc, Hristoase.

Cântarea a 5-a

Irmos: Cel ce ai despărţit de lumină întunericul cel întâi izvodit, în lumină Te laudă pe Tine lucrurile ca pe Ziditorul, Hristoase, în lumina Ta, îndreptează căile noastre.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Înaintea Feţei Tale, munţii s-au plecat. Că şi lumina, strălucirea cea pe sus umblătoare, soarele a venit sub picioarele Tale, Hristoase, dacă bine ai voit a-Ţi schimba Chipul cel omenesc.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Iată, Mântuitorul Hristos, au strigat Moise şi Ilie către ucenicii cei aleşi în Sfântul Munte al Taborului, pe Acesta L-am vestit de demult că este Dumnezeu.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Firea cea neschimbătoare a Dumnezeirii, celei ce se poartă întru Sine fără materie, S-a amestecat cu omenirea şi Lumina arătându-Şi apostolilor, în chip de negrăit a strălucit.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Pe tine Raza cea pururea Fiitoare, dacă Te-au văzut strălucind în Slava părintească ucenicii, Hristoase, au grăit către Tine: în Lumina Ta căile noastre le îndreptează.

Cântarea a 6-a

Irmos: Când m-am necăjit, am strigat către Domnul şi m-a auzit, Dumnezeul mântuirii mele.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Lumină mai luminoasă decât razele soarelui în Tabor strălucind Hristos, ne-a luminat pe noi.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Suindu-Te în Muntele Taborului Te-ai schimbat la faţă, Hristoase şi toată înşelăciunea ai întunecat, lumină strălucind.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Pe Tine Dumnezeu cunoscându-Te măriţii apostoli în Tabor, Hristoase, minunându-se şi-au plecat genunchii.

Condac, glasul al 7-lea: În munte Te-ai schimbat la faţă şi pe cât au putut ucenicii Tăi au văzut slava Ta, Hristoase Dumnezeule, pentru ca atunci când Te vor vedea Răstignit, să înţeleagă patima Ta cea de bunăvoie şi să propovăduiască lumii că Tu eşti cu adevărat raza Tatălui.

Cântarea a 7-a

Irmos: Tinerii lui Avraam, oarecând în Babilon, văpaia cuptorului au călcat, cu laude cântând: Dumnezeul părinţilor noştri, bine eşti cuvântat.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Luminaţi fiind în Muntele Taborului cu Lumina Slavei celei neapropiate, apostolii, Hristoase, au grăit: Dumnezeul părinţilor noştri, bine eşti cuvântat.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

De suflarea dumnezeiescului glas, de norul cel răcoritor şi de raza Ta, Hristoase, îndulcindu-se apostolii, au cântat: Dumnezeul părinţilor noştri, bine eşti cuvântat.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Dacă Te-a văzut Petru pe Tine, Hristoase, în Lumină neapropiată strălucind în Muntele Taborului, a grăit: Dumnezeul părinţilor noştri, bine eşti cuvântat.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Cu Hristos, Începătorul vieţii fiind fiii lui Zevedei, când a arătat El, Lumina Chipului Său, ei au cântat: Dumnezeul părinţilor noştri, bine eşti cuvântat.

Cântarea a 8-a

Irmos: Tinerii în Babilon, cu dumnezeiască râvnă fiind aprinşi, îngrozirea tiranului şi a văpăii bărbăteşte au călcat-o şi în mijlocul focului fiind aruncaţi, rourându-se, au cântat: Binecuvântaţi, toate lucrurile Domnului, pe Domnul.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Cel ce toate le poartă cu bunăvoinţă, Hristos, cu prea curatele Sale picioare S-a suit în Muntele Taborului acolo, mai mult decât raza soarelui strălucind cu faţa Sa, pe cei mai aleşi din Legea veche şi din Legea darului i-a arătat, cântând: Binecuvântaţi toate lucrurile Domnului, pe Domnul.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

În Slava cea neapropiată arătându-Se în chip de negrăit în Muntele Taborului Lumina cea necuprinsă şi neapusă, raza Tatălui a luminat făptura şi a îndumnezeit pe oamenii cei ce cântă: Binecuvântaţi, toate lucrurile Domnului, pe Domnul.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Cu sfinţită cuviinţă stând Moise şi Ilie în Muntele Taborului şi Chipul dumnezeieştii Feţe luminat văzându-L, pe Hristos în părinteasca slavă strălucind, au cântat: Binecuvântaţi, toate lucrurile Domnului, pe Domnul.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Pentru dumnezeiasca vedere cea din nor s-a prea mărit oarecând faţa lui Moise, iar Hristos cu lumina şi cu slava ca şi cu o haină Se îmbracă, că, Însuşi Făcătorul luminii fiind, luminează pe cei ce cântă: Binecuvântaţi, toate lucrurile Domnului, pe Domnul.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Văzând ucenicii pe Hristos înconjurat de nor luminos în Tabor şi jos spre pământ privind, mintea luminându-şi, L-au lăudat pe El împreună cu Tatăl şi cu Duhul: Binecuvântaţi, toate lucrurile Domnului, pe Domnul.

Cântarea a 9-a

Stih: ***Măreşte, sufletul meu, pe Domnul, cel ce S-a schimbat la faţă în Muntele Taborului.***

Irmos: Naşterea ta nestricată s-a arătat, căci Dumnezeu din coapsele tale a ieşit şi S-a arătat Purtător de Trup pe pământ şi cu oamenii a vieţuit, pentru aceasta, pe tine, de Dumnezeu Născătoare, toţi te mărim.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Spăimântaţi fiind de acea nouă vărsare de lumină, dar îndată luminându-se, ucenicii au privit unul către altul şi jos la pământ căzând, Ţie Stăpânului tuturor, s-au închinat.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Glas de Dumnezeu suflet din nor s-a auzit, întărind minunea, că Tatăl luminilor a grăit către apostoli: Acesta este Fiul Meu cel iubit, pe Acesta să-L ascultaţi.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Lucruri noi şi prea slăvite văzând şi glasul părintesc auzind în Tabor slugile Cuvântului, închipuirea chipului celui dintâi, au grăit: Acesta este Mântuitorul nostru.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Cel ce eşti Chipul cel neschimbat al celui ce este de-a pururi neschimbat, pecetea cea neschimbată, Fiule Cuvinte, înţelepciune şi braţule, dreapta şi puterea celui Preaînalt, pe Tine Te lăudăm cu Tatăl şi cu Duhul.

Sedelna, glasul al 4-lea:

Podobie: Spăimântatu-s-a Iosif, cea mai presus de fire văzând. Şi cu mintea a socotit că ploaia cea de pe lână, a arătat zămislirea ta cea fără de sămânţă, Născătoare de Dumnezeu, ceea ce este Rugul cel nears în foc, toiagul lui Aaron ce a odrăslit. Şi mărturisind logodnicul tău şi păzitorul, preoţilor a strigat: Fecioara naşte şi după naştere iarăşi rămâne Fecioară.

În Muntele Taborului Te-ai schimbat la faţă, Dumnezeule, între înţelepţii Ilie şi Moise, împreună fiind de faţă şi ucenicii Tăi, Iacov şi Petru şi Ioan. Iar Petru acestea a zis Ţie: bine este să facem aici trei colibe: una lui Moise şi una lui Ilie şi una Ţie, Stăpânului Hristos. Cel ce ai arătat atunci acelora lumina Ta, luminează şi sufletele noastre.

Canon de rugăciune la praznicul Schimbării la faţă a Domnului (2)

Canon de rugăciune la praznicul Schimbării la faţă a Domnului (2) (6 august):

https://www.academia.edu/43923273/Canon_de_rug%C4%83ciune_la_praznicul_Schimb%C4%83rii_la_fa%C5%A3%C4%83_a_Domnului_2_6_august_

https://archive.org/details/canon-2-k

https://www.slideshare.net/slideshow/canon-238149640/238149640

***

Troparul Schimbării la faţă a Domnului, glasul al 7-lea: Schimbatu-Te-ai la Faţă în munte, Hristoase Dumnezeule, arătând ucenicilor Tăi Slava Ta pe cât li se putea, strălucească şi nouă, păcătoşilor lumina Ta cea pururea fiitoare, pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Dătătorule de lumină, slavă Ţie.

facere a lui Ioan Damaschin

Cântarea 1

Irmos: Apa trecând-o ca pe uscat şi din răutatea Egiptului scăpând israeliteanul, grăia: Mântuitorului şi Dumnezeului nostru să-I cântăm.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Moise, ca un prooroc, văzând în mare şi în nor şi în stâlp de foc de demult slava Domnului, a grăit: Mântuitorului şi Dumnezeului nostru să-I cântăm.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Ca şi cu o piatră cu trup îndumnezeit acoperindu-se, văzând pe Cel Nevăzut, Moise văzătorul de Dumnezeu a grăit: Mântuitorului şi Dumnezeului nostru să-I cântăm.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Tu în Muntele Legii şi în Tabor ai fost văzut de Moise, în nor de demult, iar acum în Lumina Dumnezeirii celei neapropiate.

Catavasie: Cruce însemnând Moise cu toiagul, Marea Roşie o a despărţit lui Israel celui ce cu piciorul o a trecut; iar de-a curmezişul lovind-o, a împreunat-o împotriva carelor lui Faraon, înscriind deasupra nebiruita armă. Pentru aceasta, lui Hristos, Dumnezeul nostru, să-I cântăm, că S-a prea slăvit.

Cântarea a 3-a

Irmos: Doamne, cel ce ai făcut cele de deasupra crugului ceresc şi ai zidit Biserica, Tu pe mine mă întăreşte în dragostea Ta, că Tu eşti marginea doririlor şi credincioşilor întărire, Unule, Iubitorule de oameni.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Slava ce a umbrit mai dinainte în cort şi cu Moise sluga Ta a vorbit, a fost, Stăpâne, chipul Schimbării Tale la faţă, al celei ce a strălucit în chip de negrăit în Tabor.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Suitu-s-au împreună cu Tine, Cuvinte Unule-Născut prea înălţate, cei trei apostoli aleşi, în Muntele Taborului. Şi acolo au stat împreună Moise şi Ilie ca nişte slugi ale lui Dumnezeu, Unule, Iubitorule de oameni.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Dumnezeu Desăvârşit fiind, Om Desăvârşit S-a făcut cu toată Dumnezeirea amestecând omenirea în faţa Sa. Pe Acesta în două fiinţe L-au văzut Moise şi Ilie în Muntele Taborului.

Catavasie: Toiagul spre închipuirea Tainei se primeşte, căci cu odrăslire a ales preot iar Bisericii, celei mai înainte neroditoare, acum a înflorit lemnul Crucii, spre putere şi spre întărire.

Cântarea a 4-a

Irmos: Din Trupul Tău, razele Dumnezeirii au ieşit, pentru prooroci şi pentru apostoli pentru aceasta, ucenicii cei aleşi, cântând, au grăit: Slavă puterii Tale, Doamne.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Cel ce ai păzit nevătămat Rugul cel ce se împărtăşise cu focul, Ţi-ai arătat, Stăpâne, Trupul cel dumnezeieşte strălucitor lui Moise celui ce cântă: Slavă puterii Tale, Doamne.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Ascunsu-s-a de razele Dumnezeirii soarele cel simţitor, dacă Te-a văzut pe Tine schimbat la faţă, în Muntele Taborului, Iisuse al meu. Slavă puterii Tale, Doamne.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Foc fără materie a fost văzut nearzând materia trupului, precum Te-ai arătat, Stăpâne, lui Moise, apostolilor şi lui Ilie, unul din două, în două Firi desăvârşit.

Catavasie: Auzit-am, Doamne, Taina rânduielii Tale, înţeles-am lucrurile Tale şi am prea slăvit Dumnezeirea Ta.

Cântarea a 5-a

Irmos: Pentru ce m-ai lepădat de la Faţa Ta, Cel ce eşti Lumină neapusă şi m-a acoperit întunericul cel străin pe mine păcătosul? Ci, Te rog întoarce-mă şi la lumina poruncilor Tale îndreptează căile mele.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Limba cea ritoricească nu poate să spună măririle Tale. Că Tu, Cel ce ţii viaţa şi stăpâneşti moartea, ai pus de faţă în Muntele Taborului pe Moise şi pe Ilie, care au mărturisit Dumnezeirea Ta.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Cel ce ai zidit cu mâini nevăzute pe om, după Chipul Tău, Hristoase, ai arătat frumuseţea cea dintâi a Chipului Tău în făptură, nu ca în închipuire, ci aşa cum eşti după Fiinţă: Dumnezeu fiind şi Om.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Amestecându-Te fără amestecare, ne-ai arătat nouă, cărbunele Dumnezeirii, Cel ce arde păcatele şi luminează sufletele în Muntele Taborului, unde ai făcut pe Moise şi pe Ilie şi pe cei aleşi dintre ucenici să se minuneze.

Catavasie: O, de trei ori fericite Lemn, pe care s-a Răstignit Hristos, Împăratul şi Domnul. Prin care a căzut cel ce a înşelat cu lemnul, biruit fiind de Cel ce S-a pironit pe tine cu trupul, Dumnezeu, care dă pace sufletelor noastre.

Cântarea a 6-a

Irmos: Curăţeşte-mă, Mântuitorule, că multe sunt fărădelegile mele şi Te rog ridică-mă din adâncul răutăţilor căci către Tine am strigat şi mă auzi, Dumnezeul mântuirii mele.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Cât de mare şi de înfricoşătoare vedenie s-a văzut astăzi din cer înţeleasă şi de pe pământ neasemănată! Strălucit-a Soarele Dreptăţii cel înţelegător în Muntele Taborului.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Trecut-a umbra Legii cea neputincioasă şi a venit arătat Hristos Adevărul, a grăit în Tabor Moise, văzând Dumnezeirea Ta.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Stâlpul lui Moise a însemnat mai înainte lămurit pe Hristos schimbat la faţă, iar norul vădit a însemnat darul Duhului, cel ce a umbrit în Tabor.

Catavasie: În pântecele fiarei celei din apă, Iona palmele întinzându-şi în chipul Crucii, mântuitoarea Patimă mai înainte o a închipuit lămurit, de unde a treia zi ieşind, a însemnat Învierea cea mai presus de lume, a lui Hristos Dumnezeu, cel ce S-a Răstignit cu trupul şi cu Învierea cea de a treia zi lumea a luminat.

Condac, glasul al 7-lea: În munte Te-ai schimbat la faţă şi pe cât au putut ucenicii Tăi au văzut slava Ta, Hristoase Dumnezeule, pentru ca atunci când Te vor

vedea Răstignit, să înţeleagă patima Ta cea de bunăvoie şi să propovăduiască lumii că Tu eşti cu adevărat Raza Tatălui.

Cântarea a 7-a

Irmos: Tinerii evrei au călcat în cuptor văpaia cu îndrăzneală şi focul în rouă l-au prefăcut, cântând: Binecuvântat eşti, Doamne Dumnezeule, în veci.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Acum au fost văzute de apostoli cele nevăzute: Dumnezeirea în Trup în Muntele Taborului strălucind celor ce grăiau: Binecuvântat eşti, Doamne Dumnezeule, în veci.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Spăimântatu-s-a cu frică, mirându-se de frumuseţea dumnezeieştii Împărăţii, în Muntele Taborului, apostolii, cântând: Binecuvântat eşti, Doamne Dumnezeule, în veci.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Acum cele neauzite s-au auzit: că Fiul cel fără de tată din Fecioară, prin Părintescul glas cu prea slăvire a fost mărturisit Dumnezeu şi Om, Acelaşi şi în veci.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Nu cu luarea trecătoare de fiu, ci din Fiinţă eşti Fiu Iubit al Celui Preaînalt Tu, cel ce mai dinainte eşti şi cu noi ai petrecut fără schimbare. Binecuvântat eşti, Doamne Dumnezeule, în veci.

Catavasie: Nebuna poruncă a tiranului celui păgân, pe popoare le-a tulburat, suflând cu îngrozire şi cu hulă urâtă lui Dumnezeu; însă pe cei trei tineri nu i-a înfricoşat mânia cea de fiară, nici focul cel mistuitor ci cu Duh de rouă aducător, ce împotrivă răsufla, înăuntrul focului fiind, cântau: Prealăudate Dumnezeul părinţilor şi al nostru, bine eşti cuvântat.

Cântarea a 8-a

Irmos: De şapte ori cuptorul chinuitorul haldeilor l-a ars nebuneşte, pentru cinstitorii de Dumnezeu dar, văzându-i pe aceştia de o putere mai mare mântuiţi, Făcătorului şi Mântuitorului a strigat: tineri, binecuvântaţi-L, preoţi, lăudaţi-L, popoare, prea înălţaţi-L întru toţi vecii.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Auzindu-Te, Stăpâne, pe Tine mărturisit de Tatăl şi fulgerul Feţei Tale cel mai tare decât vederea omenească neputând răbda să-l vadă, ucenicii Tăi au căzut cu frică la pământ, cântând: preoţi, lăudaţi-L, popoare, prea înălţaţi-L întru toţi vecii.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Pentru cei ce împărăţesc eşti Împărat Prea frumos şi pentru cei ce domnesc pretutindenea eşti Domn, Puternic, Fericit şi locuind în Lumina cea neapropiată. De Acesta mirându-se ucenicii, au grăit: tineri, binecuvântaţi-L, preoţi, lăudaţi-L, popoare, prea înălţaţi-L întru toţi vecii.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Ca înaintea Celui ce stăpâneşti cerul şi împărăteşti peste pământ şi peste cele de dedesubt, Hristoase, înaintea Ta au stat apostolii de pe pământ şi ca din cer Ilie Tesviteanul şi Moise din morţi, cântând cu un glas: popoare, prea înălţaţi-L pe El întru toţi vecii.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Grijile cele izvoditoare de lene au fost lăsate pe pământ de către cei aleşi dintre apostoli, Iubitorule de oameni, când Ţi-au urmat Ţie, spre dumnezeiasca petrecere cea mai presus de pământ. Pentru aceasta, învrednicindu-se de dumnezeiască arătarea Ta, au cântat: popoare, prea înălţaţi-L pe Hristos în toţi vecii.

Catavasie: Să lăudăm, să binecuvântăm şi să ne închinăm Domnului, cântându-I şi prea înălţându-L pe Dânsul întru toţi vecii.

Binecuvântaţi, tineri, cei întocmai cu numărul Treimii, pe Făcătorul Dumnezeu Părintele; lăudaţi pe Cuvântul cel ce S-a pogorât şi focul în rouă l-a prefăcut şi prea înălţaţi pe Duhul cel Preasfânt, care dă viaţă tuturor întru toţi vecii.

Cântarea a 9-a

Irmos: Înfricoşatu-s-a tot auzul de nespusa lui Dumnezeu pogorâre, căci Cel Preaînalt de bunăvoie S-a pogorât până şi la trup, din pântece fecioresc făcându-Se Om, pentru aceea, pe prea curata Născătoare de Dumnezeu credincioşii o mărim.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Ca să arăţi lămurit a doua pogorâre a Ta, cea de negrăit şi ca să Te faci văzut ca Dumnezeu Preaînalt, ai strălucit în chip de negrăit în Tabor, apostolilor şi lui Moise şi lui Ilie, pentru aceasta, toţi pe Tine, Hristoase, Te slăvim.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Ascultaţi-mă pe mine şi veniţi să ne suim în Muntele cel sfânt, în cel mai presus decât cerurile, să stăm ca fiind fără materie în cetatea Dumnezeului celui Viu şi să vedem cu mintea Dumnezeirea cea fără materie, a Tatălui şi a Duhului strălucind în Fiul Unul-Născut.

Stih: ***Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie.***

Trasu-m-ai pe mine cu dragostea, Hristoase şi m-ai schimbat cu dorul Tău cel dumnezeiesc. Iar acum arde cu focul cel fără materie păcatele mele şi mă învredniceşte ca să mă satur de dulceaţa Ta, ca săltând, să slăvesc, Bunule, amândouă venirile Tale.

Catavasie: Rai de Taină eşti, Născătoare de Dumnezeu, care ai odrăslit nelucrat pe Hristos, prin care lemnul Crucii, cel de viaţă purtător, în pământ a fost sădit, pentru aceasta, acum înălţat fiind, închinându-ne lui, pe tine te mărim.

Sedelna, glasul al 4-lea. **Podobie:** Spăimântatu-s-a Iosif, cea mai presus de fire văzând. Şi cu mintea a socotit că ploaia cea de pe lână, a arătat zămislirea ta cea fără de sământă, Născătoare de Dumnezeu, ceea ce este rugul cel nears în foc, toiagul lui Aaron ce a odrăslit. Şi mărturisind logodnicul tău şi păzitorul, preoţilor a strigat: Fecioara naşte şi după naştere iarăşi rămâne Fecioară.

În Muntele Taborului Te-ai schimbat la faţă, Dumnezeule, între înţelepţii Ilie şi Moise, împreună fiind de faţă şi ucenicii Tăi, Iacov şi Petru şi Ioan. Iar Petru acestea a zis Ţie: bine este să facem aici trei colibe: una lui Moise şi una lui Ilie şi una Ţie, Stăpânului Hristos. Cel ce ai arătat atunci acelora lumina Ta, luminează şi sufletele noastre.

Acatistul Schimbării la faţă a Domnului nostru Iisus Hristos

Acatistul Schimbării la faţă a Domnului nostru Iisus Hristos (s.v. 6 august / s.n. 19 august):

https://www.academia.edu/84406584/Acatistul_Schimb%C4%83rii_la_fa%C5%A3%C4%83_a_Domnului_nostru_Iisus_Hristos

https://archive.org/details/ac.-1

https://www.slideshare.net/slideshow/acatistul-schimbarii-la-fata-a-domnului-nostru-iisus-hristos-s-v-6-august-s-n-19-august/271025658

***

Rugăciunile începătoare

În numele Tatălui, şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Amin.

Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !
Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !
Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !

Împărate ceresc, Mângâietorule, Duhul Adevărului, care pretutindenea eşti, şi toate le implineşti, Vistierul bunătăţilor şi Dătătorule de viaţă, vino şi te sălăşluieşte întru noi, şi ne curăţeşte pe noi de toată intinăciunea, şi mântuieşte, Bunule, sufletele noastre.

Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.
Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.
Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Preasfântă Treime, miluieşte-ne pe noi;
Doamne, curăţeşte păcatele noastre;
Stăpâne, iartă fărădelegile noastre;
Sfinte, cercetează şi vindecă neputinţele noastre, pentru numele Tău.

Doamne, miluieşte !
Doamne, miluieşte !
Doamne, miluieşte !

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Tatăl nostru, care eşti în ceruri, sfinţească-se numele Tău, vie împărăţia Ta, facă-se voia Ta precum în cer aşa şi pe pământ. Pâinea noastră cea spre fiinţă dă-ne-o nouă astăzi. Şi ne iartă nouă greşalele noastre, precum şi noi iertăm greşiţilor noştri. Şi nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăveşte de cel rău. Că a Ta este Împărăţia şi puterea şi slava, a Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Miluieşte-ne pe noi, Doamne, miluieşte-ne pe noi, că nepricepându-ne de nici un răspuns, această rugăciune aducem Ţie, ca unui Stăpân, noi, păcătoşii robii Tăi, miluieşte-ne pe noi.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Doamne, miluieşte-ne pe noi, că întru Tine am nădăjduit; nu Te mânia pe noi foarte, nici pomeni fărădelegile noastre, ci caută şi acum ca un Milostiv şi ne izbăveşte pe noi de vrăjmaşii noştri, că Tu eşti Dumnezeul nostru şi noi suntem poporul Tău, toţi lucrul mâinilor Tale şi numele Tău chemăm.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Uşa milostivirii deschide-o nouă,binecuvântată Născătoare de Dumnezeu, ca să nu pierim cei ce nădăjduim întru tine, ci să ne mântuim prin tine din nevoi, că tu eşti mântuirea neamului creştinesc.

Crezul

Cred Într-Unul Dumnezeu, Tatăl Atoţiitorul, Făcătorul cerului şi al pământului, al tuturor celor văzute şi nevăzute.
Şi întru Unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut, care din Tatăl S-a născut, mai înainte de toţi vecii. Lumină din Lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, Născut, nu făcut, Cel de o fiinţă cu Tatăl, prin care toate s-au făcut.
Care pentru noi oamenii şi pentru a noastră mântuire.S-a pogorât din ceruri Şi S-a întrupat de la Duhul Sfânt şi din Maria Fecioara Şi S-a făcut om.
Şi S-a răstignit pentru noi în zilele lui Pilat din Pont, Şi a pătimit şi S-a îngropat. Şi a înviat a treia zi după Scripturi .
Şi S-a suit la ceruri şi Şade de-a dreapta Tatălui. Şi iarăşi va să vină cu slavă, să judece viii şi morţii, A cărui Împărăţie nu va avea sfârşit.
Şi întru Duhul Sfânt, Domnul de viaţă Făcătorul, care din Tatăl purcede,
Cela ce împreună cu Tatăl şi cu Fiul este închinat şi slăvit, care a grăit prin prooroci.
Întru-una Sfântă Sobornicească şi apostolească Biserică,
Mărturisesc un botez întru iertarea păcatelor,
Aştept învierea morţilor şi viaţa veacului ce va să fie. Amin !

Condacul 1

Alesule Voievod şi Împărat al slavei, pe Tine, Făcătorul cerului şi al pământului, văzându-Te pe muntele Taborului, schimbându-Te la faţă întru slavă, toată zidirea s-a mirat, cerurile s-au cutremurat şi toţi pământenii s-au bucurat, iar noi, nevrednicii, aducându-Ţi pentru Schimbarea Ta la faţă închinare de mulţumire, împreună cu Petru din suflet Îţi cântăm: ***Iisuse, Dumnezeul cel prea veşnic, bine este nouă să fim totdeauna sub acoperământul harului Tău!***

Icosul 1

Îngerilor necunoscută şi oamenilor nepătrunsă a fost Dumnezeirea Ta, Dătătorule de lumină, Hristoase, când cu fulgerele şi razele Luminii Tale neîn-serate, Te-ai arătat pe muntele Taborului ucenicilor Tăi, care s-au înspăimântat, văzând norul strălucind luminos şi glasul Tatălui auzind, au înţeles taina Întru-pării Tale şi au cântat aşa:
Iisuse, Fiul lui Dumnezeu cel fără de moarte, luminează-ne pe noi cu lumina feţei Tale;
Iisuse, Dumnezeul cel bun şi puternic, trezeşte-ne pe noi, cei ce dormim în adâncul întunericului şi în somnul păcatului;
Iisuse, cel ce locuieşti întru lumina cea nepătrunsă, scoate-ne şi pe noi din locul întunericului;
Iisuse, cel ce ai umplut toată lumea cu slava Ta, sălăşluieşte-ne şi pe noi în lăcaşurile Raiului;

Iisuse, Lumina lumii, slobozeşte-ne din mâna celui viclean pe noi, cei ce stăm în întuneric;
Iisuse, Soarele Dreptăţii, îmbracă-ne în veşmântul adevărului şi al dreptăţii pe noi, cei ce dormim în umbra morţii;
Iisuse, Dumnezeul cel prea veşnic, bine este nouă să fim totdeauna sub acoperământul harului Tău!

Condacul al 2-lea
Văzând, Iubitorule de oameni, Doamne, că ucenicii Tăi nu sunt încă luminaţi şi nu pricep că Tu trebuie să mergi la Ierusalim şi acolo să pătimeşti multe şi să fii omorât, ai început de atunci să le spui că toate acestea trebuie să le rabzi de bunăvoie pentru mântuirea noastră. Totuşi, ei neputând înţelege dacă sunt de la Dumnezeu sau de la om, după şase zile ai luat cu Tine pe Petru, pe Iacob şi pe Ioan şi i-ai dus pe muntele Taborului, ca să le arăţi, înainte de Cruce, slava Ta dumnezeiască, ca şi în timpul pătimirilor Tale să-Ţi cânte: ***Aliluia!***

Icosul al 2-lea
Înţelesul cel greu de pătruns al pătimirii Tale celei de bunăvoie neputând să-l înţeleagă ucenicii Tăi, Doamne, mai înainte de crucea Ta, ai dus pe trei dintre ucenicii Tăi într-un munte înalt, ca să vadă minunea înfricoşatei Tale Schimbări la faţă şi dumnezeiasca Ta slavă, cea pururea fiitoare, ca atunci când Te vor vedea răstignit să înţeleagă că pătimirea Ta este de bunăvoie şi să-Ţi cânte aşa:
Iisuse, care de jos ai urcat pe un munte înalt, urcă-ne şi pe noi întru cele de sus, ca să căutăm desfătarea întru cele înalte;
Iisuse, care ai îndepărtat pe Petru şi pe fiii lui Zevedeu de mulţimea grijilor lumeşti, îndepărtează şi mintea noastră de lucrurile pământeşti, ca să învăţăm a ne feri de patimile cele josnice;
Iisuse, care cu multă trudă ai dus pe prietenii Tăi la o înălţime prea frumoasă, învaţă-ne şi pe noi ca prin sudoare şi multă trudă să ne nevoim în toate zilele;
Iisuse, care ai arătat ucenicilor, în tăcerea rugăciunii, Schimbarea Ta la faţă, învredniceşte-ne acum şi pe noi, credincioşii Tăi, să ne luminăm cu dulceaţa cuvintelor Tale;
Iisuse, care ai arătat trei martori ai slavei Tale în liniştea Taborului, dă-ne şi nouă, celor tăcuţi şi goi, să cugetăm totdeauna la slava Ta;
Iisuse, care pentru numele Tău s-a veselit Taborul şi Ermonul, dă-ne şi nouă, ca prin chemarea prea dulcelui Tău nume, să săvârşim urcare la cele înalte;
Iisuse, Dumnezeul cel prea veşnic, bine este nouă să fim totdeauna sub acoperământul harului Tău!

Condacul al 3-lea
Aleşii Tăi apostoli, îmbrăcaţi fiind cu putere de sus, Doamne, i-ai urcat în Tabor, ca să înveţe a cânta cele înalte şi să cugete la cele cereşti, iar nu la cele pământeşti. Îmbracă-ne, dar şi pe noi cei căzuţi întru cele de jos şi biruiţi tot-

deauna de neputinţele trupului, cu puterea şi slava Ta, ca puterea Ta să lucreze în neputinţele noastre şi să-Ţi cântăm Ţie cu dragoste: ***Aliluia!***

Icosul al 3-lea

Vrând ca înainte de Cruce, de pătimirea cea de bunăvoie, să descoperi în parte slava dumnezeirii Tale, Hristoase, Mântuitorul nostru, ai ales numai trei dintre muritori care să fie martorii acestei slave: pe Petru, care Te-a iubit mai mult decât toţi şi Te-a mărturisit, primul dintre toţi, Fiu al lui Dumnezeu, pe Iacob, care, având nădejdea bunătăţilor viitoare, capul sub sabie şi-a plecat şi astfel, a pus început mucenicilor Tăi şi pe Ioan cel feciorelnic, care, mai mult decât toţi păstrând neprihănirea trupului şi a duhului, a primit har deosebit întru vederea unor negrăite descoperiri şi a slavei Tale dumnezeieşti. Împreună cu ei primeşte şi de la noi aceste cântări de laudă:

Iisuse, cel ce de la Petru, mai înainte de Schimbarea la faţă, ai primit mărturisirea, primeşte şi calda noastră mărturisire;

Iisuse, cel ce aceluiaşi Petru, în Tabor, i-ai dat îndrăzneală să vorbească cu Tine, spune şi inimilor noastre celor paşnice şi bune;

Iisuse, cel ce pe fiii lui Zevedeu, pentru iubirea lor înflăcărată, i-ai numit fiii tunetului, nu ne birui cu tunetul mâniei Tale;

Iisuse, cel ce aceloraşi ucenici nu le-ai îngăduit să coboare foc din cer asupra samaritenilor, stinge focul patimilor noastre lăuntrice;

Iisuse, ridică-ne împreună cu feciorelnicul Ioan în Taborul cel de sus, întru curăţia trupului şi a sufletului;

Iisuse, cel ce ştiai că Iacob va bea întâiul Tău pahar, găteşte-ne şi nouă locuri în Rai;

Iisuse, Dumnezeul cel prea veşnic, bine este nouă să fim totdeauna sub acoperământul harului Tău!

Condacul al 4-lea

Furtună a fost arătarea dumnezeirii Tale în muntele Sinai, deoarece în tunete şi fulgere ai dat legea slugii Tale Moise; tot aşa şi în Horeb a fost duh de tărie ce despica munţii; vijelie şi foc când Ilie proorocul a vrut să Te vadă. Totuşi nu în vijelie, nici în cutremur şi nici în foc nu a fost Domnul, ci în glas de adiere de vânt Ţi-ai arătat faţa şi slava dumnezeirii Tale, precum şi în muntele Taborului ai şezut în faţa lor şi cu bucurie Ţi-au cântat: ***Aliluia!***

Icosul al 4-lea

Auzind Moise şi Ilie în Tabor cuvintele Tale, că vei sfârşi la Ierusalim, s-au făcut martori la toată lumea, Doamne, că Tu eşti cu adevărat Fiul lui Dumnezeu, trimis de Tatăl spre mântuirea oamenilor, aşa cum a mărturisit şi glasul Său din cer. Căci Moise a fost chemat din morţi, ca să mărturisească celor ţinuţi în iad venirea Ta în lume. Ilie însă a fost chemat din Rai, ca să spună lui Enoh despre

slava Ta, văzută în Schimbarea Ta la faţă. Iar noi, mirându-ne de taina arătării proorocilor Tăi în Tabor, cu umilinţă îţi cântăm:
Iisuse, cel ce ai vrut ca văzătorul de Dumnezeu Moise să-Ţi privească faţa Ta, arată-ne şi nouă, în veacul ce va să vie, dulceaţa cea dorită a feţei Tale;
Iisuse, cel ce de demult lui Moise i-ai arătat strălucirea slavei Tale, arată-ne şi nouă, întru Împărăţia Ta, Faţă către faţă, bunătatea cea nespusă a privirii Tale;
Iisuse, cel ce în linişte şi în glas de adiere de vânt lin l-ai învăţat pe Ilie descoperirea Ta, învaţă-ne şi pe noi, în chip minunat şi în linişte, nepătimirea dumnezeiască;
Iisuse, cel ce l-ai adus pe robul Tău Ilie în Rai, în car de foc nearzător, ridică-ne şi pe noi, în chip minunat, la înălţimea desăvârşitei vieţuiri;
Iisuse, cel ce de demult în multe chipuri ai grăit proorocilor, iar în Tabor le-ai vestit moartea Ta, hrăneşte cu cuvintele vieţii veşnice şi sufletele noastre cele flămânde;
Iisuse, cel ce prin gura a doi martori ai descoperit ucenicilor taina Schimbării Tale la faţă, aprinde şi credinţa noastră cea rece cu adierile cele negrăite ale Duhului Sfânt;
Iisuse, Dumnezeul cel prea veşnic, bine este nouă să fim totdeauna sub acoperământul harului Tău!

Condacul al 5-lea
Stelei celei izvorâtoare din Dumnezeu Te-ai asemănat prin strălucirea negrăită a prea curatului Tău Trup, Dătătorule de Lumină, Doamne, când, apropiindu-Te de ucenicii Tăi care dormeau, ai înălţat Tatălui Tău, pe înălţimea muntelui, rugăciunea Ta de împăcare. Atunci s-a luminat faţa Ta ca soarele şi îmbrăcămintea s-a făcut mai albă decât zăpada. Apostolii, trezindu-se, au văzut slava Ta, a Unuia-Născut din Tatăl, plin de har şi de adevăr şi stând cu frică Ţi-au cântat: ***Aliluia!***

Icosul al 5-lea
Văzându-Te apostolii Tăi în Tabor, având chip de om şi Schimbându-Te la faţă întru slava dumnezeiască şi vorbind cu Moise şi cu Ilie despre sfârşitul Tău, au înţeles puterea Ta cea pururea fiitoare şi dumnezeirea ascunsă sub acoperământul trupului, s-au înspăimântat auzind cele grăite şi s-au desfătat de vederea dumnezeieştii Tale slave. Dar numai atât au văzut cât a putut să încapă vederea ochilor trupeşti, iar noi împreună cu dânşii Îţi cântăm:
Iisuse, cel ce ai strălucit ucenicilor Tăi dumnezeiasca şi nespusa Ta slavă, străluceşte în inimile noastre Lumina Ta cea pururea fiitoare;
Iisuse, cel ce ai împărtăşit pe întâistătătorii Legii şi harului cu lumina Ta cea mai presus de lume, prin acea împărtăşire adună mintea noastră ce rătăceşte pururea;
Iisuse, cel ce în Tabor ai dezgolit puţin fulgerul dumnezeirii Tale, ascuns în trup, dezvăluie căderile în păcat, ascunse în conştiinţa noastră cea ticăloasă;

Iisuse, cel ce cu razele Luminii celei necreate ale Trupului Tău ai luminat muntele sfânt, luminează cu lumina poruncilor Tale şi sufletele noastre cele întunecate;
Iisuse, cel ce prin Schimbarea la faţă ai luminat marginile lumii, luminează-ne şi ne înfrumuseţează şi pe noi cei întunecaţi;
Iisuse, cel ce prin strălucirea luminii Tale din Tabor ai curăţat precum zăpada pe ucenicii Tăi, curăţeşte-ne şi ne înnoieşte şi pe noi cei întunecaţi;
Iisuse, Dumnezeul cel prea veşnic, bine este nouă să fim totdeauna sub acoperământul harului Tău!

Condacul al 6-lea

Văzând binecuvântata şi mântuitoarea Ta grăire, Hristoase, Dumnezeul nostru, împreună cu Moise şi cu Ilie pe muntele Taborului, ucenicii Tăi Petru, Iacob şi Ioan s-au bucurat foarte. Petru, având glasul plin de iubire dumnezeiască, a zis: „Doamne, bine este să fim noi aici; dacă voieşti, vom face aici trei colibe: Ţie una, lui Moise una şi lui Ilie una”. Noi însă, nevrednicii, nu cutezăm a Te întreba, ci cu smerenie Te rugăm pentru milă şi cu glas tremurând Îţi cântăm: ***Aliluia!***

Icosul al 6-lea

Nor luminos a strălucit în Tabor spre însemnare la toată lumea. Petru vorbea despre colibe, glasul Părintelui vestea descoperirea şi venirea Duhului Sfânt i-a umbrit pe apostoli şi vârful muntelui l-a înconjurat. Aceştia şi mai mult s-au înfricoşat şi intrând cu frică în nor, au simţit nepătrunsa Ta dumnezeire şi cu multă îndrăzneală Ţi-au cântat unele ca acestea:
Iisuse, cel ce pe Israel de demult în pustie l-ai condus cu stâlpul de nor, Însuţi şi acum arată-ne calea în Împărăţia Ta;
Iisuse, cel ce pe apostolii Tăi, în Tabor, cu nor luminos i-ai învăluit, acoperă-ne şi pe noi cu roua Duhului Tău cel Sfânt;
Iisuse, cel ce locuieşti în ceruri, în Biserica nefăcută de mâini, arată-ne şi nouă biserica dătătoare de lumină şi umbra prea curată a dumnezeirii Tale;
Iisuse, cel ce nu ai vrut pe pământ corturi făcute de mâini, zideşte-ne cortul cel lăuntric, cu bun chip, al Duhului Sfânt, cu care să mergem la ceruri;
Iisuse, cel ce Te îmbraci cu lumina ca şi cu o haină, îmbracă-ne şi pe noi cei dezbrăcaţi cu haina ţesăturii dumnezeieşti a neprihănirii şi curăţiei;
Iisuse, cel ce ai întins cerul ca o piele, îmbracă-ne şi pe noi cei răniţi în haina luminoasă ca zăpada a cereştii Tale frumuseţi;
Iisuse, Dumnezeul cel prea veşnic, bine este nouă să fim totdeauna sub acoperământul harului Tău!

Condacul al 7-lea

Vrând să descopere taina cea din veac ascunsă a dumnezeirii Tale, Hristoase, Părintele Tău Ceresc, acum, iarăşi, precum la Iordan, în timpul Botezului, a

vestit că Tu eşti Fiul Lui şi astfel cu glas din nor, a mărturisit zicând: „Acesta este Fiul Meu cel Iubit, pe Acesta să-L ascultaţi”. Iar apostolii, înfricoşându-se, au căzut cu faţa la pământ, cântându-Ţi: ***Aliluia!***

Icosul al 7-lea

Nouă şi prea slăvită descoperire s-a făcut în Tabor, Stăpâne Doamne, când apostolii înşişi, văzători şi slugi, auzind glasul Părintelui şi tunet din nori, s-au înspăimântat şi o nouă revărsare de lumină deodată i-a luminat şi privindu-se unul pe altul, s-au mirat şi căzând cu faţa la pământ, Ţie, Stăpâne, închinându-se, Ţi-au adus aceste laude:

Iisuse, cel ce eşti Chipul prea luminat al Ipostasului Părintesc, schimbă viaţa noastră cea întunecată şi necurată;

Iisuse, cel ce eşti strălucirea slavei Părinteşti, luminează sufletele noastre cele căzute şi afundate în întuneric;

Iisuse, cel ce eşti minunat şi înfricoşător în slava dumnezeirii Tale, înnoieşte vederea noastră cea duhovnicească stricată prin păcat;

Iisuse, prea line, cel ce eşti plin de iubire, prin strălucirea cea nespusă a Trupului Tău, toată necurăţia sufletelor noastre fă-o mai albă decât zăpada;

Iisuse, Lumină fără început, în Lumina Ta din Tabor arată-ne şi nouă Lumina Tatălui;

Iisuse, Lumina cea neschimbată în lumina cea nevăzută a Împărăţiei Tale, arată-ne şi nouă lumina Duhului;

Iisuse, Dumnezeul cel prea veşnic, bine este nouă să fim totdeauna sub acoperământul harului Tău!

Condacul al 8-lea

În chip minunat şi străin, Ţi s-au arătat Moise şi Ilie în Tabor, Stăpâne Doamne, văzând închipuirea Ipostasului dumnezeiesc şi vorbind despre pătimirea Ta cea de bunăvoie ce îţi stătea înainte. Acoperindu-i pe ei norul cel luminos şi încetând glasul din cer, slava Domnului s-a luat de la ucenicii Tăi, iar ei Ţi-au cântat: ***Aliluia!***

Icosul al 8-lea

Cu totul ai fost întru cele de sus, Cuvinte al lui Dumnezeu, când Te-ai Schimbat la faţă în Tabor, dar nici de cele de jos nu Te-ai despărţit. Iar când proorocii au plecat şi vederea dumnezeiască s-a sfârşit, Tu Te-ai apropiat de ucenicii Tăi, ce căzuseră de spaimă la pământ şi atingându-i cu mâna le-ai zis: „Sculaţi-vă şi nu vă temeţi”. Iar ucenicii, deschizând ochii şi nevăzând pe nimeni, afară de Tine, s-au bucurat foarte şi mulţumind lui Dumnezeu, Ţi-au cântat aşa:

Iisuse, cel ce ai cuvintele vieţii veşnice, fii totdeauna cu noi în călătoria pământească;

Iisuse, cel ce ne-ai săturat pe noi cu privirea dumnezeirii Tale, nu ne lăsa pe noi singuri întru slujirea Ta;

Iisuse, cel ce mai înainte de Cruce ne-ai lămurit taina pătimirilor Tale de voie, dă-ne nouă totdeauna să ne amintim de pătimirea Ta;
Iisuse, cel ce ne-ai arătat, mai înainte de moarte, slava Ta, dă-ne nouă să înţelegem totdeauna îndumnezeirea Trupului Tău;
Iisuse, Chipul cel neschimbat al celui ce Este, înnoieşte în sufletele noastre privirea Chipului şi asemănării Tale;
Iisuse, cel ce eşti pecetea cea asemenea Tatălui, însemnează în trupurile noastre bunătatea cea nespusă a Chipului Tău;
Iisuse, Dumnezeul cel prea veşnic, bine este nouă să fim totdeauna sub acoperământul harului Tău!

Condacul al 9-lea
Toată firea s-a înfricoşat, văzând prea slăvita Schimbare la faţă în Tabor, Hristoase Mântuitorule: îngerii stând nevăzut cu frică şi cu cutremur Ţi-au slujit Ţie, cerurile s-au înspăimântat, pământul s-a cutremurat, văzând slava Domnului. Muntele Tabor, care până atunci era întunecat şi fumegând, s-a acoperit cu un nor luminos, pentru că pe el au stat prea curatele Tale picioare. Iar ucenicii Tăi, Doamne, neputând suferi să vadă Faţa Ta, au căzut la pământ, acoperindu-şi feţele, până când, sfârşindu-se vedenia, Tu Însuţi i-ai ridicat şi ei Ţi-au cântat: ***Aliluia!***

Icosul al 9-lea
Ritorii cei deşerţi de înţelepciune, nefiind luminaţi de har, nu pot pricepe taina prea slăvitei Tale Schimbări la faţă. Pentru aceasta, când ai coborât cu ucenicii din munte, ai poruncit prietenilor Tăi nimănui să nu spună din ceea ce au văzut, până când Fiul Omului nu Se va scula a treia zi din mormânt. Şi ei tăcând nu au spus nimănui nimic în acele zile, din cele ce au văzut şi au auzit, dar în inima lor Ţi-au cântat aşa:
Iisuse, cel ce pe nor de foc ai fost purtat, izbăveşte-ne cu lumina Ta de toată întinăciunea sufletească;
Iisuse, cel ce Te-ai îmbrăcat în întregul Adam, luminează firea noastră cea întunecată;
Iisuse, cel ce ai desfătat pe ucenicii Tăi cu strălucirea dumnezeirii Tale, desfătează-ne şi pe noi totdeauna cu învăţăturile Tale;
Iisuse, cel ce ai luminat pe ucenicii Tăi prin norul dătător de rouă, luminează-ne şi pe noi totdeauna cu razele prea slăvitei Tale Schimbări la faţă;
Iisuse, cel ce ai sfinţit Taborul cu prea curatele Tale picioare, îndreptează picioarele noastre spre a sluji Ţie pururea;
Iisuse, cel ce cu nevinovatele Tale mâini ai arătat ucenicilor să urce în muntele Tău, îndreptează şi mâinile noastre în lucrarea faptelor celor bune;
Iisuse, Dumnezeul cel prea veşnic, bine este nouă să fim totdeauna sub acoperământul harului Tău!

Condacul al 10-lea

Vrând să mântuieşti lumea, Te-ai Schimbat la faţă în Tabor pentru noi, Doamne, ca să ne faci vrednici de slava Ta cerească şi să schimbi trupul smereniei noastre, ca să fie asemenea slavei Tale la învierea cea de obşte şi în Împărăţia Ta cea veşnică, pe care ai gătit-o, de la facerea lumii, celor ce Te iubesc pe Tine, de care să ne învredniceşti şi pe noi, precum pe Moise şi pe Ilie i-ai învrednicit în Tabor să Te vadă Faţă către faţă şi să-Ţi cântăm cu toţi Sfinţii cântarea veşnică: ***Aliluia!***

Icosul al 10-lea

Împărate prea veşnic, toate le-ai făcut spre mântuirea noastră. Pentru noi ai primit prea curatul trup din Preasfânta Fecioară Maria şi ai venit în lumea aceasta având chip de rob. Tot aşa Te-ai Schimbat la faţă pe muntele cel sfânt, ca să luminezi întunericul dinlăuntrul nostru, al celor ce stăm în întunericul şi în umbra morţii şi să ne faci pe noi, din fii ai mâniei, fiii Tăi prea iubiţi. Pentru aceasta cu mulţumire Îţi cântăm:

Iisuse, pe Tabor chipul robului l-ai schimbat, ca pe noi să ne faci din robi ai păcatului fiii lui Dumnezeu;

Iisuse, chiar trupul Tău l-ai dat la moarte, ca firea noastră cea căzută să o prefaci prin Tine;

Iisuse, cel ce în Tabor ai arătat frumuseţea cea negrăită a Împărăţiei Tale, întăreşte în noi pacea şi adevărul Duhului Sfânt;

Iisuse, cel ce prin strălucirea dumnezeiască a Trupului Tău toată făptură ai îndumnezeit-o, înnoieşte-ne şi pe noi prin îndumnezeirea trupului la a doua Ta venire;

Iisuse, cel ce în Tabor ai arătat focul dumnezeirii Tale, arde cu foc nematerialnic şi păcatele noastre;

Iisuse, cel ce ai hrănit acolo cu prea dulcele Tale cuvinte pe ucenicii Tăi, sfinţeşte şi sufletele noastre cele flămânde cu Sfintele Tale Taine;

Iisuse, Dumnezeul cel prea veşnic, bine este nouă să fim totdeauna sub acoperământul harului Tău!

Condacul al 11-lea

Cântare de umilinţă aducem Ţie noi nevrednicii, pentru Schimbarea Ta la faţă, şi strigăm: Dă-ne nouă, robilor Tăi, înălţimea vieţuirii cereşti şi strălucirea slavei dumnezeieşti celei pururi fiitoare, iar cu inimă curată învredniceşte-ne, în chip gândit, să ieşim la muntele Tău cel sfânt şi să vedem cu ochii minţii prea slăvita Schimbare la faţă, ca să-Ţi cântăm în chip luminos: ***Aliluia!***

Icosul al 11-lea

Fiind Lumină nepătrunsă şi Dătător de Lumină, Iisuse, Lumina cea pururea fiitoare şi fără de început, Lumina Ta ai adus-o în lume, pentru că ai urcat cu prea curatul Tău Trup în muntele Taborului şi acolo ai arătat ucenicilor Tăi Lu-

mina cea necreată şi dumnezeiască şi chipul slavei Părinteşti. Acestei lumini, mai presus de fire, să ne faci şi pe noi părtaşi, ca să-Ţi cântăm din adâncul sufletului unele ca acestea:
Iisuse Hristoase, Lumina cea adevărată, întăreşte sufletele noastre, cu cugete bune, în toate zilele călătoriei noastre pământeşti;
Iisuse, Împărate, Lumina cea fără început, aprinde din nou făclia cea stinsă a sufletului până în ziua sfârşitului nostru;
Iisuse, Lumina Lină, care dai viaţă, trimite sufletelor noastre lumină şi viaţă în ceasul cel înfricoşător al morţii noastre;
Iisuse, Lumina sfântă, care luminezi şi arzi, scoate-ne atunci din bezna întu-nericului;
Iisuse, Lumina prea dulce şi prea sfântă, însoţeşte-ne către lumina palatului Tău ceresc printre vămile amare ale văzduhului;
Iisuse, Lumina cea mai luminoasă decât orice soare, luminează-ne în strălucirea Sfinţilor Tăi, în ziua cea neînserată a Împărăţiei Tale;
Iisuse, Dumnezeul cel prea veşnic, bine este nouă să fim totdeauna sub acoperământul harului Tău!

Condacul al 12-lea
Dăruieşte-ne, Doamne Iisuse, harul Tău, pe care în Tabor l-ai dat aleşilor Tăi ucenici Petru, Iacob şi Ioan şi ne primeşte pe noi ca şi pe aceia, ca îmbrăcaţi cu putere de sus şi luminaţi de Duhul Sfânt, având inima curată şi duhul înnoit, să urcăm în Taborul cel gândit, mergând din putere în putere, nevoindu-ne mai mult în post şi rugăciune şi petrecând întru neprihănire, să-Ţi cântăm cu vrednicie: ***Aliluia!***

Icosul al 12-lea
Cântând prea curata Schimbare la faţă prea slăvim dumnezeiasca Ta slavă arătată în Tabor, ne închinăm dumnezeirii şi puterii Tale şi credem cu Petru că Tu eşti cu adevărat Hristos, Fiul Dumnezeului celui Viu, care ai venit în lume să mântuieşti pe cei păcătoşi şi cântăm împreună cu apostolii, din adâncul sufletului: bine este să fim noi aici împreună cu Tine. Pentru aceasta nu ne ruşina pe noi, cei neputincioşi şi învechiţi în trup, care credem întru Tine, ci ne acoperă cu lumina dumnezeieştii Tale străluciri pe cei ce cu dragoste Îţi cântăm:
Iisuse, Soarele cel neapus, care ai răsărit în Tabor, luminează-ne cu dumnezeiasca Ta strălucire;
Iisuse, Lumina cea neajunsă, care Te-ai arătat întru Schimbarea Ta la faţă, încălzeşte-ne cu împărtăşirea harului Tău;
Iisuse, Biserica veşnică a Ierusalimului Ceresc, sălăşluieşte-ne în cortul Tău dumnezeiesc;
Iisuse, Floarea cea bine mirositoare a Raiului, înmiresmează-ne şi pe noi cu aromatele sfinţeniei şi ale curăţiei;

Iisuse, Focul cel curăţitor, care ai vrut să curăţeşti cerul şi pământul de orice întinăciune, curăţeşte-ne şi pe noi de toată întinăciunea trupului şi a duhului;
Iisuse, Piatra cea preţioasă, care ai luminat Sionul cel de sus cu frumuseţe dumnezeiască, învredniceşte-ne şi pe noi să vedem această frumuseţe;
Iisuse, Dumnezeul cel prea veşnic, bine este nouă să fim totdeauna sub acoperământul harului Tău!

Condacul al 13-lea (de trei ori)
O, prea dulce şi Atotbunule Iisuse, cel ce în Tabor ai strălucit cu slava dumnezeiască, primeşte acum această puţină rugăciune a noastră, precum ai primit în muntele cel sfânt închinarea ucenicilor Tăi, aşa şi pe noi învredniceşte-ne să ne închinăm prea slăvitei Tale Schimbări la faţă, ca strălucind în lumina faptelor bune, să se lumineze prin Tine întunericul păcatului ce locuieşte în noi şi să ne arătăm vrednici moştenitori ai Împărăţiei Tale celei veşnice, unde cu toţi Sfinţii să-Ţi cântăm: ***Aliluia!***

Apoi se zice iarăşi:

Icosul 1
Îngerilor necunoscută şi oamenilor nepătrunsă a fost Dumnezeirea Ta, Dătătorule de Lumină, Hristoase, când cu fulgerele şi razele Luminii Tale neînserate, Te-ai arătat pe muntele Taborului ucenicilor Tăi, care s-au înspăimântat, văzând norul strălucind luminos şi glasul Tatălui auzind, au înţeles taina Întrupării Tale şi au cântat aşa:
Iisuse, Fiul lui Dumnezeu cel fără de moarte, luminează-ne pe noi cu lumina feţei Tale;
Iisuse, Dumnezeul cel bun şi puternic, trezeşte-ne pe noi, cei ce dormim în adâncul întunericului şi în somnul păcatului;
Iisuse, cel ce locuieşti întru lumina cea nepătrunsă, scoate-ne şi pe noi din locul întunericului;
Iisuse, cel ce ai umplut toată lumea cu slava Ta, sălăşluieşte-ne şi pe noi în lăcaşurile Raiului;
Iisuse, Lumina lumii, slobozeşte-ne din mâna celui viclean pe noi, cei ce stăm în întuneric;
Iisuse, Soarele Dreptăţii, îmbracă-ne în veşmântul adevărului şi al dreptăţii pe noi, cei ce dormim în umbra morţii;
Iisuse, Dumnezeul cel prea veşnic, bine este nouă să fim totdeauna sub acoperământul harului Tău!

Condacul 1
Alesule Voievod şi Împărat al slavei, pe Tine, Făcătorul cerului şi al pământului, văzându-Te pe muntele Taborului, schimbându-Te la faţă întru slavă, toată zidirea s-a mirat, cerurile s-au cutremurat şi toţi pământenii s-au bucurat, iar noi,

nevrednicii, aducându-Ţi pentru Schimbarea Ta la faţă închinare de mulţumire, împreună cu Petru din suflet Îţi cântăm: ***Iisuse, Dumnezeul cel prea veşnic, bine este nouă să fim totdeauna sub acoperământul harului Tău!***

Şi această:

Rugăciune

Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, care locuieşti întru Lumina cea nepătrunsă şi eşti strălucire Slavei Tatălui şi Chip al Ipostasului Său! La plinirea vremii ai venit, Tu, pentru mila cea nespusă faţă de neamul omenesc cel căzut, Te-ai micşorat, chip de rob luând, Te-ai smerit pe sine, ascultător fiind chiar până la moarte. Totuşi, înainte de Cruce şi de pătimirea cea de bunăvoie, în muntele Taborului, Te-ai Schimbat la faţă, întru slava Ta dumnezeiască, înaintea sfinţilor Tăi ucenici şi apostoli, ca atunci când Te vor vedea răstignit şi dat morţii să priceapă că pătimirea este de bunăvoie şi dumnezeiască. Învredniceşte-ne şi pe noi, pe toţi, să prăznuim prea curata Schimbare la faţă cu inimă curată şi cu minte neîntinată, să urcăm în muntele Tău cel sfânt, în sălaşul sfintei Slavei Tale, unde este glasul curat al celor ce prăznuiesc, glasul nespusei bucurii, ca acolo, împreună cu Sfinţii, Faţă către faţă, să vedem slava Ta, în ziua cea neînserată a Împărăţiei Tale şi să prea slăvim Preasfânt Numele Tău, împreună cu Cel fără de început al Tău Părinte şi cu Preasfântul şi Bunul şi de viaţă făcătorul Tău Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Şi apoi se face Otpustul: Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu pentru ru-găciunile prea curatei Maicii Tale şi ale tuturor Sfinţilor, miluieşte-ne şi ne mân-tuieşte pe noi. Amin!

Acatistul Schimbării la faţă scris de schiarhiereul Nil Dorobanţu (1920-1977)

Acatistul Schimbării la faţă scris de schiarhiereul Nil Dorobanţu (1920-1977) (s.v. 6 august / s.n. 19 august):

https://www.academia.edu/50838247/Acatistul_Schimb%C4%83rii_la_fa%C5%A3%C4%83_scris_de_schiarhiereul_Nil_Doroban%C5%A3u_1920_1977_

https://archive.org/details/ac.-2

https://www.slideshare.net/slideshow/acatistul-schimbarii-la-fata-scris-de-schiarhiereul-nil-dorobantu-1920-1977-s-v-6-august-s-n-19-august/271025784

****

Rugăciunile începătoare

În numele Tatălui, şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Amin.

Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !
Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !
Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !

Împărate ceresc, Mângâietorule, Duhul Adevărului, care pretutindenea eşti, şi toate le implineşti, Vistierul bunătăţilor şi Dătătorule de viaţă, vino şi te

sălăşluieşte întru noi, şi ne curăţeşte pe noi de toată intinăciunea, şi mântuieşte, Bunule, sufletele noastre.

Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.
Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.
Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Preasfântă Treime, miluieşte-ne pe noi;
Doamne, curăţeşte păcatele noastre;
Stăpâne, iartă fărădelegile noastre;
Sfinte, cercetează şi vindecă neputinţele noastre, pentru numele Tău.

Doamne, miluieşte !
Doamne, miluieşte !
Doamne, miluieşte !

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Tatăl nostru, care eşti în ceruri, sfinţească-se numele Tău, vie împărăţia Ta, facă-se voia Ta precum în cer aşa şi pe pământ. Pâinea noastră cea spre fiinţă dă-ne-o nouă astăzi. Şi ne iartă nouă greşalele noastre, precum şi noi iertăm greşiţilor noştri. Şi nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăveşte de cel rău. Că a Ta este Împărăţia şi puterea şi slava, a Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Miluieşte-ne pe noi, Doamne, miluieşte-ne pe noi, că nepricepându-ne de nici un răspuns, această rugăciune aducem Ţie, ca unui Stăpân, noi, păcătoşii robii Tăi, miluieşte-ne pe noi.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Doamne, miluieşte-ne pe noi, că întru Tine am nădăjduit; nu Te mânia pe noi foarte, nici pomeni fărădelegile noastre, ci caută şi acum ca un Milostiv şi ne izbăveşte pe noi de vrăjmaşii noştri, că Tu eşti Dumnezeul nostru şi noi suntem poporul Tău, toţi lucrul mâinilor Tale şi numele Tău chemăm.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Uşa milostivirii deschide-o nouă,binecuvântată Născătoare de Dumnezeu, ca să nu pierim cei ce nădăjduim întru tine, ci să ne mântuim prin tine din nevoi, că tu eşti mântuirea neamului creştinesc.

Crezul
Cred Într-Unul Dumnezeu, Tatăl Atoţiitorul, Făcătorul cerului şi al pământului, al tuturor celor văzute şi nevăzute.
Şi întru Unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut, care din Tatăl S-a născut, mai înainte de toţi vecii. Lumină din Lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, Născut, nu făcut, Cel de o fiinţă cu Tatăl, prin care toate s-au făcut.
Care pentru noi oamenii şi pentru a noastră mântuire.S-a pogorât din ceruri Şi S-a întrupat de la Duhul Sfânt şi din Maria Fecioara Şi S-a făcut om.
Şi S-a răstignit pentru noi în zilele lui Pilat din Pont, Şi a pătimit şi S-a îngropat. Şi a înviat a treia zi după Scripturi .
Şi S-a suit la ceruri şi Şade de-a dreapta Tatălui. Şi iarăşi va să vină cu slavă, să judece viii şi morţii, A cărui Împărăţie nu va avea sfârşit.
Şi întru Duhul Sfânt, Domnul de viaţă Făcătorul, care din Tatăl purcede,
Cela ce împreună cu Tatăl şi cu Fiul este închinat şi slăvit, care a grăit prin prooroci.
Întru-una Sfântă Sobornicească şi apostolească Biserică,
Mărturisesc un botez întru iertarea păcatelor,
Aştept învierea morţilor şi viaţa veacului ce va să fie. Amin !

****

Acatistul Schimbarii la fata a Domnului - Arhidiacon Vlad Roșu:
https://www.youtube.com/watch?v=gyZURYI2MTU&t=307s

Acatistul Schimbării la faţă a Domnului nostru Iisus Hristos compus de Sfantul ierarh Nil Dorobantu:
https://www.youtube.com/watch?v=RUd3CXEmMOg

&&&

Condacul 1
Apărătorul cel mai mare şi Doamne, care în muntele Taborului Te-ai schimbat la faţă, pe faţa celor mai aleşi izbăveşte-ne din întunericul cel mai din afară, ca să ne luminăm şi noi zidirea Ta. Ci ca Cela ce ai stăpânire nebiruită, slobozeşte-ne pe noi dintru toate durerile, ca să-Ţi cântăm Ţie: ***Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, cel ce Te-ai schimbat la faţă, schimbă şi sufletele noastre!***

Icosul 1

Făcătorul cerurilor şi al universului fă-mă şi pe mine om nou în pământ nou, cer nou cu inimă şi suflet nou, ca să-Ţi proslăvesc cu vrednicie Sfântă Schimbarea la faţă, strigând unele ca acestea:
Iisuse, care ne schimbi din robi în fii, schimbă-mă;
Iisuse, care după şase zile ai luat pe Sfinţii Petru, Iacov şi Ioan, ia-mă;
Iisuse, care Te-ai suit în muntele înalt al Taborului numai cu trei ucenici;
Iisuse, înalţă-ne şi pe noi cei slabi, păcătoşi şi mici;
Iisuse, care Te-ai schimbat la faţă înaintea apostolilor;
Iisuse, luminează-mă şi pe mine, că mă topesc de-al Tău dor;
Iisuse, Ţi-a strălucit ca soarele faţa;
Iisuse, transformă-mi şi mie netrebnicului viaţa;
Iisuse, hainele Ţi s-au făcut albe ca o lumină;
Iisuse, căruia Ţi s-au închinat Sfinţii Ilie şi Moise în vorbire divină;
Iisuse, cel înconjurat de Sfânta Biserică triumfătoare şi luptătoare;
Iisuse, înviază-mi sufletul rănit care moare;
Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, cel ce Te-ai schimbat la faţă, schimbă şi sufletele noastre!

Condacul 2
Văzând lumina schimbării şi Sfânta biserică triumfătoare grăim şi noi împreună cu Sfântul apostol Petru: Doamne, bine este să fim noi aici, ca să-ţi cântăm pururea pretutindeni: ***Aliluia!***

Icosul 2
Înţelegerea neînţeleasă căutând Petru să o înţeleagă spunea: de voieşti să facem aici trei colibe, ţie una, lui Moise una şi una lui Ilie ca să-ţi strigăm:
Iisuse, cel ce nu locuieşti în lăcaş de mâini omeneşti;
Iisuse, cel umbrit de nor luminos vino să ne împărtăşeşti;
Iisuse, căruia ţi-a grăit glasul Tatălui din cer;
Iisuse, ai milă de creştinii ortodocşi, de monahi şi de preoţi;
Iisuse, cel de Tatăl mărturisit;
Iisuse, care ai auzit: Acesta este Fiul meu cel iubit, pe care am binevoit;
Iisuse, de Tine trebuie să ascultăm;
Iisuse, auzind Logosul cu feţele la pământ cădem;
Iisuse, apropie-te atinge-te şi de noi;
Iisuse, porunceşte-ne sculaţi-vă, nu vă temeţi în nevoi;
Iisuse, când ridicăm ochii înlăcrimaţi, nu te vedem decât pe tine;
Iisuse, eşti prea singur, nu ne părăsi că n-avem pe nimeni;
Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, cel ce Te-ai schimbat la faţă, schimbă şi sufletele noastre!

Condacul 3

Iisuse ne porunceşti să nu spunem nimănui vedeniile până la Înviere, dar te-ai şi schimbat la faţă, ai Înviat şi te-ai Înălţat la cer, deci predicând Teofania cântăm: ***Aliluia!***

Icosul 3

Iisuse ai profeţit că Sfântul Ilie are să vie întâi şi are să pregătească toate, deci îţi strigăm:
Iisuse, care ai speriat şi pe cărturari de venirea Sfântului Ilie;
Iisuse, dă-mi din tot harul şi mie;
Iisuse, care ai spus că Sfântul Ilie a venit, dar nu l-au cunoscut;
Iisuse, mult ţi-am greşit şi trebuie să te iubesc mult;
Iisuse, ai descoperit că au făcut cu Sfântul Ilie ce au vrut;
Iisuse, care ai suferit şi mii de răni te-au durut;
Iisuse, de pe Sfânta Cruce ai strigat: Eli, crezând că vine Ilie;
Iisuse, trimite-l ca să ne dezlege, să ne dea Sfânta Euharistie;
Iisuse, te primesc cu Ilie, ca sarepteanca;
Iisuse, împărtăşeşte-mă măcar din firmituri ca pe cananeanca;
Iisuse, care eşti cu tot cerul în mijlocul nostru în Sfânta Biserică;
Iisuse, dă-ne libertate de predică fără piedică;
Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, cel ce Te-ai schimbat la faţă, schimbă şi sufletele noastre!

Condacul 4

Vifor de gânduri avea Petru şi nu ştia ce să zică, pentru că erau toţi înspăimântaţi, de aceea strigăm: ***Aliluia!***

Icosul 4

Auzit-a toată Omenirea de 2000 de ani de teofania Sfintei Schimbări la faţă, se înfioară alergând şi se închină Ţie strigând:
Iisuse, mare eşti Doamne şi lăudat foarte în cetatea Dumnezeului nostru, muntele Tabor;
Iisuse, slăvindu-te pe Tine şi cinstim prea slăvită Schimbarea la faţă a trupului Tău mântuitor;
Iisuse, al meu Dumnezeu Te-ai schimbat la faţă arătând slava Ta;
Iisuse, munţi se vor bucura de faţa Ta întru slava Ta, când Te vei arăta;
Iisuse, cine se va sui în muntele Domnului şi cine va sta în muntele cel sfânt al lui;
Iisuse, care luminezi minunat din munţii cei veşnici, nu mă uita;
Iisuse, Taborul şi Ermonul întru numele Tău se vor bucura;
Iisuse, să fie lumina Ta peste noi de acum până în veac;
Iisuse, îmbracă-mă în lumină, ca de întuneric să mă dezbrac;
Iisuse, mai înainte închipuind învierea Ta la faţă Te-ai schimbat;
Iisuse, până în sfârşit în teofanii Te-ai revelat;

Iisuse, şterge-mi orice păcat şi primeşte-mă la cuminecat;
Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, cel ce Te-ai schimbat la faţă, schimbă şi sufletele noastre!

Condacul 5
Precum ai luat pe ucenicii tăi, primeşte-mă şi pe mine în lumina neapropiată, ca să-Ţi cânt veşnic: ***Aliluia!***

Icosul 5
Văzând Sfântă Schimbarea la faţă să ne acoperim de lumină lină a Sfintei slave cântând:
Iisuse, cădem în metanii, nu putem să Te vedem pe Tine cel nevăzut;
Iisuse, îngerii Îţi slujesc cu frică şi cu cutremur, dar noi te-am bătut;
Iisuse, cerurile s-au înspăimântat, pământul s-a cutremurat văzând pe Dumnezeul întrupat pe Domnul slavei la faţă schimbat;
Iisuse, îndeosebi celor aleşi până la sfârşit Te-ai revelat;
Iisuse, eşti cu noi până la sfârşitul veacului şi orfani nu ne-ai lăsat;
Iisuse, cu Moise şi Ilie în teofanie şi preoţie ai grăit;
Iisuse, în nor luminos adumbrit te-ai arătat, eternul infinit;
Iisuse, pe Tatăl l-am auzit, eşti singurul demn de iubit;
Iisuse, Te-ai ascuns şi întru Tine şi întru dor am binevoit;
Iisuse, ai arătat ucenicilor slava Ta pe cât li se putea;
Iisuse, strălucească şi nouă Lumina pururea fiitoare, Euharistia şi Teofania;
Iisuse, dătătorule de lumină primeşte pe Maica Domnului cea de har plină;
Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, cel ce Te-ai schimbat la faţă, schimbă şi sufletele noastre!

Condacul 6
Vestirea legii şi a profeţilor prin Schimbarea la faţă, ne face să strigăm cu Moise şi Ilie: ***Aliluia!***

Icosul 6
Răsărit-a lumina Ta cea pururea fiitoare, sărbătoare prin vedenie, revelaţie, teofanie ca să-Ţi cântăm:
Iisuse, cel care eşti pururea întru Sfânta Biserică triumfătoare, în ajutorul celei luptătoare nu ne părăsi în strâmtorare;
Iisuse, cel care ţi-ai ascuns mărirea ascunde-ne în prigoană;
Iisuse, toate sărbătorile sunt prin revelaţii, în care ni Te dai hrană;
Iisuse, ai poruncit să fim şi noi lumină şi a Ta icoană;
Iisuse, izbăveşte-ne de întunericul cel mai dinafară;
Iisuse, fă să biruiască sfânta cruce iară în orice ţară;
Iisuse, ai primit decalogul, că eşti Dumnezeu din PreaSfânta Treime;
Iisuse, adună-ne din nou în altare şi împărăţire;

Iisuse, numai pe Tine te alegem din zeci de miliarde, Mire;
Iisuse, Moise a dat lege pe care nimeni nu o ţine;
Iisuse, toarnă din har, adevăr şi lumină peste mine;
Iisuse, întăreşte-ne şi izbăveşte-ne din amara primejduire;
Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, cel ce Te-ai schimbat la faţă, schimbă şi sufletele noastre!

Condacul 7
Vrând să descoperi dumnezeirea în mulţi, în taină ai revelat numai cât putem primi fără a muri, ca să Te putem proslăvi cântând cu îngerii: ***Aliluia!***

Icosul 7
Ţi-ai arătat slava, divinitatea, veşnicia în carne, pentru ca noi să ne îndumnezeim şi să strigăm:
Iisuse, care ai spus că de ar fi crezut în Moise, ţi-ar fi crezut Ţie;
Iisuse, Moise înţelesul alb, te-ai înălţat ca şarpele în pustie;
Iisuse, tot cel ce crede în Tine nu piere, ci are viaţa veşnică;
Iisuse, până şi pe vârful munţilor ai instituit Sfânta Biserică;
Iisuse, te arăţi pe geamuri, în inimi, pe nori;
Iisuse, primeşte-ne în casa Tatălui ceresc, pe noi cei călători;
Iisuse, care vorbeai cu Moise şi Sfântul Ilie de Răstignire, Înviere, Înălţare, şi în Ierusalim a ta ieşire;
Iisuse, nu ne lăsa pe noi, ale tale oi în aspră părăsire;
Iisuse, care eşti Lumina lumii luminează-ne;
Iisuse, Îţi urmăm să nu umblăm în întuneric, ci să avem lumina vieţii;
Iisuse, Te urmăm cu toată flacăra, iubirea tinereţii şi a bătrâneţii;
Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, cel ce Te-ai schimbat la faţă, schimbă şi sufletele noastre!

Condacul 8
Văzând lumina care luminează în întuneric şi că întunericul nu o poate cuprinde cântăm: ***Aliluia!***

Icosul 8
Cu totul era întru cei de jos pe Tabor şi de Tatăl, de Sfântul Duh şi chiar de Ilie nu era despărţit, Dumnezeul infinit căruia îi cântăm:
Iisuse, lumina ascunsă sub obroc;
Iisuse, azi nu mai ai nicăieri între creaturi loc;
Iisuse, luminează în sfeşnic pe altare profanate;
Iisuse, care ai spus că lumina din atei e întuneric şi sufletele sunt toate apte de apostate;
Iisuse, care ne-ai spus să fim lumină înaintea oamenilor;
Iisuse, venim cu toţii sub jugul tău bun, dulce şi uşor;

Iisuse, lumină în lume, dar oamenii au iubit întunericul că faptele lor sunt rele;
Iisuse, ai dat la îndemână cele şapte Sfinte taine şi toate mijloacele să le spele;
Iisuse, toţi te urăsc în zadar şi nu vin la lumina ta, ca să nu se vădească faptele;
Iisuse, şi-a arătat ca semn roşu balaurul toate capetele;
Iisuse, lumina pe Taborul final, ai răsărit celor ce şed în locul şi în umbra morţii;
Iisuse, au intrat la locurile sfinte urâciunea pustiirii şi toţii;
Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, cel ce Te-ai schimbat la faţă, schimbă şi sufletele noastre!

Condacul 9
Toată suflarea şi creatura te va vedea şi se va boci, dar noi apucând înainte la ţintă cântăm: ***Aliluia!***

Icosul 9
Pe ritorii atei îi ruşinează lumina taborică pentru că zac în obscurantism, în super-stiţiile şi în întunericul iadului comun, iar noi Îţi strigăm:
Iisuse, venim la lumina Ta cântând, că totul lucrăm cu tine;
Iisuse, izbăveşte-ne din surghiuni şi exiluri străine;
Iisuse, intrăm să vedem Lumina veşniciei;
Iisuse, dă-ne harul teofaniei;
Iisuse, ne-am încălzit şi ne-am veselit la lumina aleşilor Tăi, un timp limitat;
Iisuse, revelează-te Tu lumină lină, al slavei Împărat cel aşteptat;
Iisuse, până când avem lumină credem în lumina Ta, ca fii luminii să fim;
Iisuse, vrem zilnic să Te vedem şi să ne împărtăşim, că fără Tine nu mai putem să trăim;
Iisuse, luminătorul trupului este ochiul, dar noi pe Tine te voim;
Iisuse, soarele şi luna îşi pierd lumina, dar Tu ne luminezi;
Iisuse, între lupii răpitori şi între fiare să nu ne pierzi;
Iisuse, cer nou şi pământ nou şi totul proniezi;
Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, cel ce Te-ai schimbat la faţă, schimbă şi sufletele noastre!

Condacul 10
Vrând să desluşeşti întru toate de la Întrupare şi până la Înălţare, te-ai Schimbat la faţă, ca să-ţi cântăm: ***Aliluia!***

Icosul 10
Împărate mai presus decât soarele te-ai descoperit lumină, ca să strigăm unele ca acestea:
Iisuse, mai presus de steaua de la răsărit de la ieslea Betlemului;
Iisuse, care ai îmbibat cu Euharistia şi crucea lemnului;
Iisuse, stelele vor cădea şi puterile cerului se vor clătina, dar Tu acelaşi rămâi în veşnicii;

Iisuse, învredniceşte-ne de taina Sfintei Euharistii;
Iisuse, ne-ai învăţat să ne spălăm fata şi să ne ungem capul când postim, iar pe Ti-ne te-au scuipat şi totuşi la faţă Te-ai schimbat ;
Iisuse, pe faţă te-au lovit şi te-au pălmuit, după ce schimbat la faţă te-ai descoperit adevărat;
Iisuse, care cu faţa la pământ ai căzut, rugându-te la faţă Te-ai schimbat la înălţime;
Iisuse, care la faţa oamenilor nu cauţi, Ţi-ai arătat faţă pe munte şi pentru mine;
Iisuse, toţi suntem făţarnici, dar Tu în taină Ţi-ai arătat adevărata faţă;
Iisuse, faţa cerului şi a pământului o ştim, dar acest chip nu-l cercăm şi pe Tine nu Te mai voim în viaţă;
Iisuse, toţi Te ispitesc şi Te prigonesc din icoane, dacă Te-ai mai schimba la faţă şi acum;
Iisuse, când vei veni credinţă va mai fi sau numai praf şi fum;
Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, cel ce Te-ai schimbat la faţă, schimbă şi sufletele noastre!

Condacul 11
Cântare de biruinţă cântăm noi, purtători de lumină, prin întunericul etern strigând: ***Aliluia!***

Icosul 11
Luminătorul nostru eşti Iisuse, ca să lucrăm lumina Ta şi în noaptea păcatului cântând:
Iisuse, ai răsturnat mesele schimbătorilor de bani din altare şi pangare, Te-ai schimbat la faţă viu;
Iisuse, vorbeşti şi cu cerul şi cu pământul până târziu;
Iisuse, strâmtorare cum n-a mai fost şi nu va mai fi;
Iisuse, am ajuns să chemăm morţii din morminte afară, să intrăm noi cei vii;
Iisuse, foc ai venit să arunci pe pământ şi ne-ai luminat;
Iisuse, Petru tocmai lângă focuri s-a lepădat;
Iisuse, fiecare cu foc se va săra şi tot sacrificiul cu sare, dar tu te-ai jertfit la Sfânta Schimbare, la Răstignire, Înviere şi Înălţare;
Iisuse, în foc se duc lunaticii, dar tu ne dai lumina sfintei schimbări;
Iisuse, în foc arunci tot omul care nu dă roadă bună;
Iisuse, despre focul dumnezeirii, cine poate să spună;
Iisuse, venit-a vremea vremii de pe urmă;
Iisuse, izbăveşte din focul ghenii mica ta turmă;
Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, cel ce Te-ai schimbat la faţă, schimbă şi sufletele noastre!

Condacul 12

Dăruieşte lumina necreată a Sfintei Învieri, a Sfintei Înălţări şi Teofanii ca să-ţi cânt: ***Aliluia!***

Icosul 12
Slăvind sfânta Ta schimbare la faţă, Te rugăm să ne scoţi din focul veşnic ca să strigăm;
Iisuse, care cu foc nestins arzi plevele hulitoare, Te-ai arătat lumină pururea fiitoare;
Iisuse, care Ţi-ai arătat rănile, acum Îţi descopri lumina mântuitoare;
Iisuse, care pe stâlp si pe Sfânta cruce gol ai fost şi chinuit, de pe Tabor ne-ai încălzit;
Iisuse, care eşti Calea, Adevărul şi Viaţa ne-ai condus pe calea Taborului luminat;
Iisuse, ne chemi pe calvar, pe Golgota şi apoi pe Eleon cel ce eşti adevăratul Domn;
Iisuse, în carne şi oase te-ai schimbat dus pe Tabor sub nor;
Iisuse, miluieşte şi acoperă creştinescul popor;
Iisuse, luminează-ne în valea plângerii;
Iisuse, plâng de mila creştinătăţii sfinţii şi îngerii;
Iisuse, care viaţa o pui pe tron, ai revelat ştiinţa luminii;
Iisuse, nu ne părăsi pe noi străinii;
Iisuse, ai milă de noi, că ne înconjoară porcii şi câinii;
Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, cel ce Te-ai schimbat la faţă, schimbă şi sufletele noastre!

Condacul 13 (de 3 ori)
O, Iisuse care Te-ai schimbat la faţă pentru noi, schimbă-ne şi pe noi spre bine spre lumina Împărăţiei cerurilor, primeşte-ne ruga, izbăveşte-ne din întunericul hulitorilor şi al iadului, pe toţi care strigăm Ţie: ***Aliluia!***

Icosul 1
Făcătorul cerurilor şi al universului fă-mă şi pe mine om nou în pământ nou, cer nou cu inimă şi suflet nou, ca să-Ţi proslăvesc cu vrednicie Sfântă Schimbarea la faţă, strigând unele ca acestea:
Iisuse, care ne schimbi din robi în fii, schimbă-mă;
Iisuse, care după şase zile ai luat pe Sfinţii Petru, Iacov şi Ioan, ia-mă;
Iisuse, care Te-ai suit în muntele înalt al Taborului numai cu trei ucenici;
Iisuse, înalţă-ne şi pe noi cei slabi, păcătoşi şi mici;
Iisuse, care Te-ai schimbat la faţă înaintea apostolilor;
Iisuse, luminează-mă şi pe mine, că mă topesc de-al Tău dor;
Iisuse, Ţi-a strălucit ca soarele faţa;
Iisuse, transformă-mi şi mie netrebnicului viaţa;
Iisuse, hainele Ţi s-au făcut albe ca o lumină;

Iisuse, căruia Ţi s-au închinat Sfinţii Ilie şi Moise în vorbire divină;
Iisuse, cel înconjurat de Sfânta Biserică triumfătoare şi luptătoare;
Iisuse, înviază-mi sufletul rănit care moare;
Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, cel ce Te-ai schimbat la faţă, schimbă şi sufletele noastre!

Condacul 1

Apărătorul cel mai mare şi Doamne, care în muntele Taborului Te-ai schimbat la faţă, pe faţa celor mai aleşi izbăveşte-ne din întunericul cel mai din afară, ca să ne luminăm şi noi zidirea Ta. Ci ca Cela ce ai stăpânire nebiruită, slobozeşte-ne pe noi dintru toate durerile, ca să-Ţi cântăm Ţie: ***Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, cel ce Te-ai schimbat la faţă, schimbă şi sufletele noastre!***

(extras Din cartea Sfantului Nil Dorobantu - Acatistier de la pagina 39)

Imnografie

Tropar la praznicul Schimbării la faţă a Domnului: Schimbatu-Te-ai la faţă în munte, Hristoase Dumnezeule, arătând ucenicilor Tăi slava Ta, pe cât li se putea. Strălucească şi nouă, păcătoşilor, lumina Ta cea pururea fiitoare, pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Dătătorule de lumină, slavă Ţie.

Condac la praznicul Schimbării la faţă a Domnului: În munte Te-ai schimbat la faţă şi pe cât au putut ucenicii Tăi au văzut slava Ta, Hristoase Dumnezeule, pentru ca, atunci când Te vor vedea Răstignit, să înţeleagă patima Ta cea de bunăvoie şi să propovăduiască lumii că Tu eşti cu adevărat raza Tatălui.

Sinaxar - Schimbarea la față a Domnului - 6 august
https://www.trinitas.tv/schimbarea-la-fata-a-domnului-6-august/

Acatist la icoana Maicii Domnului a Acatistului de pe Tabor

Icoana Maicii Domnului "Trandafirul cel neveştejit" de pe Tabor:

https://www.academia.edu/43903692/Icoana_Maicii_Domnului_Trandafirul_cel_neve%C5%9Ftejit_de_pe_Tabor

https://archive.org/details/ic-md-tabor

https://www.slideshare.net/steaemy1/ic-md-de-pe-tabor

***

Icoana Maicii Domnului "trandafirul cel neveştejit" de pe Tabor este o copie a celebrei icoane a Maicii Domnului de la Mânăstirea marea Meteora din Grecia, al cărei hram este chiar Schimbarea la Faţă a Mântuitorului. Această icoană a Maicii Domnului mai deosebită despre care ne spune că ar fi fost găsită într-o sticlă pe malul mării. Pare a fi făcută pe o foaie de ziar și are în centru pe Maica

Domnului iar pe margini un chenar cu scene biblice şi figuri de sfinţi. Mulţimea de bijuterii din aur şi argint precum şi pozele lăsate sunt dovada multor vindecări miraculoase care s-au petrecut acolo.

Rugăciunile începătoare

În numele Tatălui, şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Amin.

Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !
Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !
Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !

Împărate ceresc, Mângâietorule, Duhul Adevărului, care pretutindenea eşti, şi toate le implineşti, Vistierul bunătăţilor şi Dătătorule de viaţă, vino şi te sălăşluieşte întru noi, şi ne curăţeşte pe noi de toată intinăciunea, şi mântuieşte, Bunule, sufletele noastre.

Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.
Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.
Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Preasfântă Treime, miluieşte-ne pe noi;
Doamne, curăţeşte păcatele noastre;
Stăpâne, iartă fărădelegile noastre;
Sfinte, cercetează şi vindecă neputinţele noastre, pentru numele Tău.

Doamne, miluieşte !
Doamne, miluieşte !
Doamne, miluieşte !

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Tatăl nostru, care eşti în ceruri, sfinţească-se numele Tău, vie împărăţia Ta, facă-se voia Ta precum în cer aşa şi pe pământ. Pâinea noastră cea spre fiinţă dă-ne-o nouă astăzi. Şi ne iartă nouă greşalele noastre, precum şi noi iertăm greşiţilor noştri. Şi nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăveşte de cel rău. Că a Ta este Împărăţia şi puterea şi slava, a Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Miluieşte-ne pe noi, Doamne, miluieşte-ne pe noi, că nepricepându-ne de nici un răspuns, această rugăciune aducem Ţie, ca unui Stăpân, noi, păcătoşii robii Tăi, miluieşte-ne pe noi.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Doamne, miluieşte-ne pe noi, că întru Tine am nădăjduit; nu Te mânia pe noi foarte, nici pomeni fărădelegile noastre, ci caută şi acum ca un Milostiv şi ne izbăveşte pe noi de vrăjmaşii noştri, că Tu eşti Dumnezeul nostru şi noi suntem poporul Tău, toţi lucrul mâinilor Tale şi numele Tău chemăm.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Uşa milostivirii deschide-o nouă,binecuvântată Născătoare de Dumnezeu, ca să nu pierim cei ce nădăjduim întru tine, ci să ne mântuim prin tine din nevoi, că tu eşti mântuirea neamului creştinesc.

Crezul
Cred Într-Unul Dumnezeu, Tatăl Atoţiitorul, Făcătorul cerului şi al pământului, al tuturor celor văzute şi nevăzute.
Şi întru Unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut, care din Tatăl S-a născut, mai înainte de toţi vecii. Lumină din Lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, Născut, nu făcut, Cel de o fiinţă cu Tatăl, prin care toate s-au făcut.
Care pentru noi oamenii şi pentru a noastră mântuire.S-a pogorât din ceruri Şi S-a întrupat de la Duhul Sfânt şi din Maria Fecioara Şi S-a făcut om.
Şi S-a răstignit pentru noi în zilele lui Pilat din Pont, Şi a pătimit şi S-a îngropat. Şi a înviat a treia zi după Scripturi .
Şi S-a suit la ceruri şi Şade de-a dreapta Tatălui. Şi iarăşi va să vină cu slavă, să judece viii şi morţii, A cărui Împărăţie nu va avea sfârşit.
Şi întru Duhul Sfânt, Domnul de viaţă Făcătorul, care din Tatăl purcede,
Cela ce împreună cu Tatăl şi cu Fiul este închinat şi slăvit, care a grăit prin prooroci.
Întru-una Sfântă Sobornicească şi apostolească Biserică,
Mărturisesc un botez întru iertarea păcatelor,
Aştept învierea morţilor şi viaţa veacului ce va să fie. Amin !

Condacul 1
Amuțește toată mintea neputând a afla în vistieria inimii gând spre împodobirea luminatei icoane, căci purtând în brațe pe Soarele dreptății, trimiți razele mângâietoare ale darurilor Sale tuturor celor ce cântă cu credință și cu dragoste: ***Aliluia !***

Icosul 1

În brațele tale ai purtat pe Cel Neîncăput în ceruri și mai desfătată decât cerurile te-ai arătat, dăruind lumii pe Floarea vieții - Hristos, cel ce voiește ca să-ți împletim noi cunună prea frumoasă din flori de cântări ca acestea:
Bucură-te, icoană a tainelor Vieții;
Bucură-te, cer luminat de Soarele cel veşnic;
Bucură-te, poartă a Împărăției cerești;
Bucură-te, făclia gânditoare a rugăciunii;
Bucură-te, marea cea senină a înțelepciunii;
Bucură-te, zbor spre înălțimile Luminii;
Bucură-te, cămară a Împăratului neîncăput de ceruri;
Bucură-te, mărgăritar dorit al minților luminate;
Bucură-te, pajiște încununată de florile virtuților;
Bucură-te, oglindă în care am văzut strălucirea Cuvântului;
Bucură-te, cântec veşnic al desăvârșirii;
Bucură-te, dorire neîncetată după izvorul mântuirii;
Bucură-te, Maică a Cuvântului, pururea Fecioară, icoană a acatistului veș-nic!

Condacul 2

Acatistul Buneivestiri născut din evlavia cea mare către tine Preacurată, ne este nouă ca o grădină plină de florile înțelegerilor duhovnicești, iar icoana ta ni s-a dăruit nouă spre întregirea bucuriei, ca într-un gând să strigăm: ***Aliluia !***

Icosul 2

La mănăstirea Iviron icoana ta cea de minuni izvorâtoare strălucește cu putere, luminând pe monahii care bine se nevoiesc și pe toți păzindu-i în staulul pocăinței, ca să aducă ție, Celei ce ai născut pe Mielușelul și Păstorul credincioșilor laude ca acestea:
Bucură-te, mângâierea monahilor râvnitori;
Bucură-te, că pe toți îi întărești întru înțelepciune;
Bucură-te, că ne încingi cu putere împotriva vrăjmașilor nevăzuți;
Bucură-te, că asculți rugăciunile celor smeriți;
Bucură-te, că nu ne depărtezi de la potirul milei tale;
Bucură-te, oglindă a adâncului Înțelepciunii;
Bucură-te, acoperământ al lumii ocrotitor de furtuna păcatului;
Bucură-te, cântarea cea neîncetată a puterilor îngerești;
Bucură-te, cărarea cea sfințită a credincioșilor;
Bucură-te, limanul nestrămutat al iubitorilor de mântuire;
Bucură-te, comoara darurilor dumnezeiești;
Bucură-te, pod al bucuriilor celor cerești;
Bucură-te, Maică a Cuvântului, pururea Fecioară, icoană a acatistului veș-nic!

Condacul 3
Cine poate număra mulțimea minunilor tale și cine poate să oprească izvorul rugăciunilor tale pentru lumea cea zguduită de multe necazuri ? Numai cu gând smerit alergăm către tine în cântări de: ***Aliluia !***

Icosul 3
Un creştin evlavios a cumpărat o copie a icoanei de la mănăstirea Iviron, dorind să o trimită în Israel, ca toți cei ce au dragoste către tine să îți împletească cununi de cântări ca acestea:
Bucură-te, a mănăstirii Iviron podoabă neprețuită;
Bucură-te, luminarea creștinului evlavios;
Bucură-te, candelă a rugăciunii smerite;
Bucură-te, slava iubitorilor de feciorie;
Bucură-te, oglinda veseliei celei duhovnicești;
Bucură-te, comoară ascunsă în pământul făgăduinței;
Bucură-te, odihna celor împovărați cu păcate;
Bucură-te, carte nescrisă a tainelor Luminii;
Bucură-te, evlavia celor pătrunși de duh smerit;
Bucură-te, cântec al dumnezeieștii bucurii;
Bucură-te, a îngerilor veselie nerăpită;
Bucură-te, scară către limanul Împărăției;
Bucură-te, Maică a Cuvântului, pururea Fecioară, icoană a acatistului veșnic!

Condacul 4
Toată dorirea noastră spre tine se întinde, căci tu ești izvor al minunilor și mângâietoare grabnică celor osteniți de greutatea ispitelor, ca toți să ajungă la odihna cea făgăduită fiilor Împărăției, unde toată suflarea cântă cu bucurie: ***Aliluia !***

Icosul 4
Boala trupească a împiedicat pe credinciosul evlavios a ajunge în Israel cu icoana ta cea făcătoare de minuni, dar Duhul Sfânt l-a luminat spre a ajunge în Țara Sfântă comoara cea duhovnicească spre bucuria credincioșilor care cântă:
Bucură-te, pod ce ne trece la viață;
Bucură-te, răsplătitoarea evlaviei;
Bucură-te, că toate le rânduiești spre slava Domnului;
Bucură-te, că în Țara Sfântă ai voit a poposi;
Bucură-te, că ai îmbrățișat și pământul făgăduinței;
Bucură-te, că te-ai întors în pământul cel sfințit;
Bucură-te, că ai voit a revărsa minunile tale tuturor;
Bucură-te, că ești bucurie nesfârșită robilor tăi;
Bucură-te, că răsplătești dragostea celor ce te cinstesc;

Bucură-te, că ne porți deaspura valurilor vieții;
Bucură-te, corabie ce ne porți la limanul Vieții;
Bucură-te, cântarea iubitorilor de rugăciune;
Bucură-te, Maică a Cuvântului, pururea Fecioară, icoană a acatistului veșnic!

Condacul 5
Mireasă a Duhului, pe tine toți te cunoaștem a fi Maică a Cuvântului și lauda feciorei celei plăcute Tatălui, pentru care heruvimii îți aduc neîncetat cântări: ***Aliluia !***

Icosul 5
Copia icoanei tale a fost pusă de credincios într-o sticlă împreună cu lumânări, tămâie și o scrisoare și pe apă a călătorit până la Israel, pământul făgăduinței, spre a fi găsită de credincioșii care te întâmpinau cu cântări de laudă ca acestea:
Bucură-te, că apele ți-au slujit ca un pod;
Bucură-te, că spre Țara Sfântă ai călătorit;
Bucură-te, că la limanul biruinței ne porți;
Bucură-te, podoaba minților celor înalte;
Bucură-te, că norul ispitelor l-ai spulberat;
Bucură-te, că ne scoți din adâncul neștiinței;
Bucură-te, că ne tragi din marea păcatelor;
Bucură-te, că ești adăpostire celor necăjiți;
Bucură-te, pavăză împotriva ispitelor;
Bucură-te, cort nestricat al măririi;
Bucură-te, carte sfințită a Adevărului;
Bucură-te, acoperământul celor lipsiți;
Bucură-te, Maică a Cuvântului, pururea Fecioară, icoană a acatistului veșnic!

Condacul 6
După trei luni și jumătate de călătorie pe apă, sticla cea purtătoare a icoanei minunate a ajuns în Nazareth, fiind păzită de îngerii ce cântau cu bucurie: ***Aliluia !***

Icosul 6
Un arab din Nazareth care a găsit sticla întru care se afla icoana a dus-o la mitropolie, iar mai marii de acolo, sub luminarea Duhului Sfânt, au trimis-o pe muntele Tabor, ca razele minunilor ce izvorăsc din icoană să strălucească în toată lumea, care trimite ție raze de cântări ca acestea :
Bucură-te, a Taborului înfrumusețare;
Bucură-te, luminarea tuturor spre mântuire;
Bucură-te, munte al păcii sfințitoare;

Bucură-te, adiere a înțelepciunii tainice;
Bucură-te, lumina celor smeriți cu duhul;
Bucură-te, cort al Luminii nevăzute;
Bucură-te, călăuzitoarea monahilor pe căile Vieții;
Bucură-te, înțelepțirea celor neștiutori;
Bucură-te, pocăința celor greșiți;
Bucură-te, oglinda sfințită a monahilor;
Bucură-te, într-aripareа gândului smerit;
Bucură-te, poartă a desăvârșirii Sfinților;
Bucură-te, Maică a Cuvântului, pururea Fecioară, icoană a acatistului veșnic!

Condacul 7

Din pământul pântecelui tău feciorесc a răsărit Crinul mântuirii, care a umplut de mireasma cuvintelor dumnezeiești toată lumea cea împovărată de întunericul neștiinței, ca să cânte cu dragoste și recunoștință: ***Aliluia !***

Icosul 7

Prima minune s-a săvârșit cu o fetiță oarbă din naștere care era de 14 ani și s-a uns cu credință cu untdelemn de la icoana ta, învrednicindu-se de a vedea lumina soarelui și a cânta ție cu mulțumire luminată de Soarele dreptății unele ca acestea:
Bucură-te, vederea limpede a celor orbi;
Bucură-te, ridicarea durerilor noastre;
Bucură-te, mângâierea celor răniți de sabia durerilor;
Bucură-te, căutarea celor bolnavi sufletește;
Bucură-te, auzirea cea grabnică a celor bolnavi;
Bucură-te, gândul cel senin al cuvioșilor;
Bucură-te, munte al răbdării smerite;
Bucură-te, acoperământul Luminii;
Bucură-te, cununa preoților mărturisitori;
Bucură-te, izvor binecuvântat de rugăciune;
Bucură-te, învățătoarea cea iscusită a smereniei;
Bucură-te, a fetei bolnave dorită alinare;
Bucură-te, surpătoarea gândurilor trufașe;
Bucură-te, Maică a Cuvântului, pururea Fecioară, icoană a acatistului veșnic!

Condacul 8

Semnele de mulțumire și recunoștință aduse celor ce s-au învrednicit de darurile tale sunt întărire celor ce nădăjduiesc să primească mila ta, cântând Domnului: ***Aliluia !***

Icosul 8

Mulți bolnavi au aflat tămăduire prin rugăciunile tale și cei deznădăjduiți au fost ridicați de mâna ta cea tare din iadul căderii, iar noi cu nădejde alergăm către tine, aducându-ți salba cântărilor acestora:
Bucură-te, bucuria celor încercați de boală;
Bucură-te, cununa biruitorilor asupra păcatului;
Bucură-te, ridicarea celor căzuți în deznădăjduire;
Bucură-te, liniștea celor tulburați pe marea vieții;
Bucură-te, pacea celor covârșiți de necazuri;
Bucură-te, veselia iubitorilor de nevoințe;
Bucură-te, glasul celor smeriți;
Bucură-te, cărarea pocăinței celor greșiți;
Bucură-te, călăuzitoarea tainică a celor orbi;
Bucură-te, întărirea celor biruiți de boli cumplite;
Bucură-te, păzitoarea cea grabnică a orfanilor;
Bucură-te, pecetea minților celor desăvârșite;
Bucură-te, Maică a Cuvântului, pururea Fecioară, icoană a acatistului veșnic!

Condacul 9

Ca o comoară tainică strălucești în mănăstirea de pe muntele Taborului, chemând pe toți pe scara desăvârșirii, ca să zidească trepte din pietrele cântărilor de: ***Aliluia!***

Icosul 9

Tabor al înțelepciunii pe tine te cunoaștem Preacurată, ceea ce te-ai făcut tuturor toate, ca pe mulți să-i smulgi din mâna celui viclean și să-i așezi pe ei pe pajiștea vieții, ca să îți aducă cântări ca acestea:
Bucură-te, înțeleptirea tainică a celor neputincioși;
Bucură-te, untdelemnul rugăciunii celor milostivi;
Bucură-te, că salba laudelor tuturor o primești cu bunăvoință;
Bucură-te, că strici toate cursele celui viclean;
Bucură-te, poarta mântuirii celor iubitori de adevăr;
Bucură-te, Tabor înțelegător al virtuților;
Bucură-te, desăvârșirea celor smeriți;
Bucură-te, palat strălucit al marelui Împărat;
Bucură-te, mângâierea celor asupriți;
Bucură-te, apărătoarea celor nedreptățiți;
Bucură-te, pom roditor de daruri cerești;
Bucură-te, a îngerilor mirare neîncetată;
Bucură-te, Maică a Cuvântului, pururea Fecioară, icoană a acatistului veșnic!

Condacul 10
Altar al smereniei pe tine te cunoaștem, căci te-ai plecat voii dumnezeiești și ai născut pe Cel ce a strălucit din Tatăl, ca să lumineze veacurile și pe cei ce cântă cu credință neîncetat: ***Aliluia !***

Icosul 10
Cu vălul rugăciunilor tale acoperi toată lumea cea frământată de multe patimi și zdrobești sub picioarele noastre pe cei ce aruncă săgețile ispitelor, ca să ne aflăm biruitori prin puterea Crucii și să îți aducem ție cu bucurie laude ca acestea:
Bucură-te, soare înțelegător al cuvioșilor;
Bucură-te, al tuturor creștinilor zid nebiruit;
Bucură-te, nădejdea celor ce aleargă către tine;
Bucură-te, pecetea inimilor întru care Duhul s-a sălășluit;
Bucură-te, corabie a mântuirii noastre;
Bucură-te, surparea eresurilor de suflet ucigătoare;
Bucură-te, pacea sufletelor tulburate;
Bucură-te, că ne dai aripile smereniei;
Bucură-te, acoperământ al dragostei smerite;
Bucură-te, scaun prea înalt al Stăpânului;
Bucură-te, cunună a fecioarelor celor înțelepte;
Bucură-te, răsplata celor iubitori de nevoință;
Bucură-te, Maică a Cuvântului, pururea Fecioară, icoană a acatistului veșnic!

Condacul 11
Marea vieții cea tulburată cumplit ne afundă în adâncul necazurilor, dar strigăm către tine cu glasul sufletului smerit, ca să ne scoți la limanul cântărilor de: ***Aliluia!***

Icosul 11
Mulțimea păcatelor noastre cumplit ne-a depărtat de Cel Preaînalt și nu mai suntem vrednici să ridicăm ochii sufletului către Stăpânitorul a toate, ci numai către tine alergăm ca să ne mijlocești iertare și împăcare cu Cel care voiește a fi lăudată așa:
Bucură-te, condei ce ne scrie iertarea;
Bucură-te, mijlocitoare grabnică celor greșiți;
Bucură-te, munte sfințit al doririlor cerești;
Bucură-te, comoară nedeșertată celor smeriți;
Bucură-te, carte a tainelor mai presus de minte;
Bucură-te, că nu ne lași pe noi cufundați în răutate;
Bucură-te, armă puternică împotriva deznădăjduirii;
Bucură-te, cântec veșnic al cereștii armonii;

Bucură-te, cărare a Împărăției cerești;
Bucură-te, izvor nesecat al rugăciunii;
Bucură-te, înțeleptirea tainică a cuvântătorilor de Dumnezeu;
Bucură-te, risipirea tulburării vrăjmașilor nevăzuți;
Bucură-te, Maică a Cuvântului, pururea Fecioară, icoană a acatistului veșnic!

Condacul 12
Îngerii cu netăcute glasuri înalță ție tămâia cântărilor cerești, iar glasurile inimilor noastre smerite se aud înăbușite de întristare, dar, Tu, prea binecuvântată, ca una ce ai născut pe Bucuria lumii, dă-ne nouă bucuria pocăinței, ca să și putem cânta: ***Aliluia !***

Icosul 12
În muntele Taborului te odihnești, ca Una ce ești munte înțelegător al slavei, care îndreptezi pașii noștri pe muntele pocăinței, ca să îți culegem ție flori de cântări mulțumitoare ca acestea:
Bucură-te, Tabor veșnic al Luminii;
Bucură-te, că ne scoți din prăpastia necazurilor;
Bucură-te, lumina celor din întunericul neștiinței;
Bucură-te, mireasă prea sfințită a Duhului;
Bucură-te, Maica cea prea curată a Cuvântului;
Bucură-te, oglinda slavei nesfârșită a Tatălui;
Bucură-te, încununarea celor răbdători;
Bucură-te, crin neveștejit al înțelepciunii;
Bucură-te, casă cerească a Luminii;
Bucură-te, închinarea cetelor îngerești;
Bucură-te, glasul bucuriei celor mântuiți;
Bucură-te, nădejdea celor de patimi biruiți;
Bucură-te, Maică a Cuvântului, pururea Fecioară, icoană a acatistului veșnic!

Condacul 13 (de 3 ori)
O, prea curată Stăpână, Născătoare de Dumnzeu, nu ne uita pe noi, cei covârșiți de valurile grijilor lumești, ci ne ridică la înălțimea pocăinței, ca pe Taborul mântuirii ajungând, să aducem Domnului razele cântărilor de: ***Aliluia !***

Apoi:

Icosul 1
În brațele tale ai purtat pe Cel Neîncăput în ceruri și mai desfătată decât cerurile te-ai arătat, dăruind lumii pe Floarea vieții - Hristos, cel ce voiește ca să-ți împletim noi cunună prea frumoasă din flori de cântări ca acestea:

Bucură-te, icoană a tainelor vieții;
Bucură-te, cer luminat de Soarele cel veșnic;
Bucură-te, poartă a Împărăției cerești;
Bucură-te, făclia gânditoare a rugăciunii;
Bucură-te, marea cea senină a înțelepciunii;
Bucură-te, zbor spre înălțimile Luminii;
Bucură-te, cămară a Împăratului neîncăput de ceruri;
Bucură-te, mărgăritar dorit al minților luminate;
Bucură-te, pajiște încununată de florile virtuților;
Bucură-te, oglindă în care am văzut strălucirea Cuvântului;
Bucură-te, cântec veșnic al desăvârșirii;
Bucură-te, dorire neîncetată după izvorul mântuirii;
Bucură-te, Maică a Cuvântului, pururea Fecioară, icoană a acatistului veșnic!

Condacul 1

Amuțește toată mintea neputând a afla în vistieria inimii gând spre împodobirea luminatei icoane, căci purtând în brațe pe Soarele dreptății, trimiți razele mângâietoare ale darurilor Sale tuturor celor ce cântă cu credință și cu dragoste: ***Aliluia !***

Comentarii patristice - Schimbarea la față a Domnului

(Mt. 17, 1) Şi după şase zile, Iisus a luat cu Sine pe Petru şi pe Iacov şi pe Ioan, fratele lui, şi i-a dus într-un munte înalt, de o parte.

Cu adevărat, într-un eveniment ca acesta ni se pune înainte rațiunea, armonia și pilda, căci după șase zile, ni se arată slava Domnului. Fără îndoială că trecerea celor șase sute de ani prefigurează slava Împărăției Cerurilor. Iar sus au mers trei, care să prefigureze pe cele trei neamuri din Sem, Ham și Iafet, făcându-se cunoscută prin aceasta alegerea viitoare a oamenilor de către harul divin.

(Ilarie de Poitiers, La Matei 17.2, traducere pentru Doxologia.ro de Lucian Filip)

(Mt. 17, 1) Şi după şase zile, Iisus a luat cu Sine pe Petru şi pe Iacov şi pe Ioan, fratele lui, şi i-a dus într-un munte înalt, de o parte.

Acum se pune întrebarea cum i-a dus Hristos într-un munte înalt după șase zile, în timp ce Evanghelistul Luca vorbește de opt zile. Răspunsul este simplu: Matei numără doar zilele de la mijloc, în timp ce Luca adugă și pe prima și pe ultima zi (pentru a face să se potrivească intervalul de șase zile de la Mt. 17, 1 cu cel de opt zile de la Lc. 9, 28, Ieronim afirmă că Matei numără doar zilele care sunt întregi pe când Luca, aplicând criteriul sinecdotic, numără și bucățile de zi de dinaintea și de după cele șase zile – n.tr.), pentru că nici Luca nu spune că Iisus a luat după opt zile pe Petru, Iacov și Ioan, ci ca la opt zile (Lc. 9, 28).

(Fericitul Ieronim, Comentariu la Matei 3.17.1, traducere pentru Doxologia.ro de Lucian Filip)

(Mt. 17, 1) Şi după şase zile, Iisus a luat cu Sine pe Petru şi pe Iacov şi pe Ioan, fratele lui, şi i-a dus într-un munte înalt, de o parte.

De ce ia numai pe aceștia trei cu El? Îi ia doar pe aceștia pentru că fiecare dintre ei a fost ridicat la o cinste mai înaltă decât oricare dintre ceilalți. Petru și-a dovedit întâietatea cu o dragoste extrem de mare; Ioan, fiind iubit foarte mult de către Iisus, iar Iacov, prin răspunsul său dimpreună cu ceilalți ucenici: putem să bem acest pahar (Mt. 20, 22), prin faptele și ascultarea sa. Căci atât era de zelos și urât de iudei, încât Irod și-a imaginat că le-a făcut o foarte mare favoare iudeilor, omorându-l (cf. Fap. 12, 1-3; Irod …a ucis cu sabia pe Iacov, fratele lui Ioan și văzând că este pe placul iudeilor…).

(Sfântul Ioan Gură de Aur, Evanghelia după Matei, Omilia 56.2, traducere pentru Doxologia.ro de Lucian Filip)

(Mt. 17, 2) Şi S-a schimbat la faţă, înaintea lor, şi a strălucit faţa Lui ca soarele, iar veşmintele Lui s-au făcut albe ca lumina.

Unii s-ar putea întreba: când Hristos S-a schimbat la față înaintea celor duși de către El în munte, li s-a arătat ca Dumnezeu sau în forma preîncarnată pe care o avea mai devreme? Dacă celor lăsați jos li S-a arătat în chip de slujitor, atunci celor care L-au urmat în munte li S-a arătat tot în chip de slujitor sau ca Dumnezeu? Ascultați cu atenție și, dacă puteți, în același timp fiți atenți și cu duhul. Evanghelistul nu spune doar că S-a schimbat, ci cu un amănunt în plus foarte folositor. Atât Matei, cât și Luca au pomenit aceasta: S-a schimbat la față, înaintea lor, și se pune astfel întrebarea: este posibil ca Hristos să se schimbe la față înaintea unora, iar înaintea altora nu? (Origen afirmă că Logosul are o relație individuală cu fiecare ființă rațională, relație care variază în funcție de progresul sau regresul spiritual al fiecăruia – n.tr.).

Vreți să fiți și voi martori ai schimbării la față a Mântuitorului? Priviți împreună cu mine la Iisus din Evanghelii, ca să fie lesne de înțeles. În Evanghelii poate fi privit și după trup, și după adevărata dumnezeire a Sa, putând fi văzut ca Dumnezeu după putința noastră de înțelegere. În acest chip a fost privit de către cei care au mers cu El în munte ca să fie deoparte, dar împreună cu El. Iar cei care nu merg în munte pot și ei să-I privească faptele, să-I asculte cuvintele, cuvinte care sunt înălțătoare. Înaintea celor care merg sus se schimbă Iisus la față și nu înaintea celor de jos. Atunci când se schimbă, fața Sa strălucește ca soarele, ca să se arate copiilor luminii care au lepădat lucrurile întunericului și s-au îmbrăcat cu armele luminii (cf. Rom. 13, 12). Aceștia nu mai sunt fiii

întunericului sau ai nopții, ci au devenit fii ai zilei. Pășesc cinstit ca ziua. Făcându-li-Se cunoscut, va străluci înaintea lor nu doar ca un simplu soare, ci ca Cel care S-a arătat că este Soarele Dreptății.

(Origen, Comentariu la Matei 12.37, traducere pentru Doxologia.ro de Lucian Filip)

(Mt. 17, 2) Şi S-a schimbat la faţă, înaintea lor, şi a strălucit faţa Lui ca soarele, iar veşmintele Lui s-au făcut albe ca lumina.

Cu siguranță, Domnul S-a schimbat în acea slavă cu care va veni mai târziu în împărăția Sa. Schimbarea Sa a fost accentuată de splendoare și nu a redus cu nimic înfățișarea Sa exterioară, căci presupunem că trupul Său a devenit spiritual. Chiar și veșmintele I s-au schimbat într-un alb atât de puternic, încât un alt evanghelist spune: albe foarte, ca zăpada, cum nu poate înălbi aşa pe pământ înălbitorul (Mc. 9, 3).Ceea ce poate înălbitorul pământesc să facă este ceva material și supus atingerii, nu supranatural și ceresc, care păcălește ochii, putând fi văzut doar în vedenie

(Fericitul Ieronim, Comentariu la Matei 3.17, traducere pentru Doxologia.ro de Lucian Filip)

(Mt. 17, 2) Şi S-a schimbat la faţă, înaintea lor, şi a strălucit faţa Lui ca soarele, iar veşmintele Lui s-au făcut albe ca lumina.

Adevărat, Iisus strălucea precum soarele, arătând că este lumina care luminează pe tot cel ce se află în această lume (In. 1, 9). Soarele este soare pentru ochii trupești, iar Hristos este soare pentru ochii inimii. Veșmintele Sale sunt un simbol al Bisericii, căci veșmintele, dacă nu stau pe cel ce le-a îmbrăcat, cad grămadă la pământ. Pavel a fost precum cea mai de jos margine a acestor veșminte, el însuși spunând: Sunt ultimul dintre apostoli. La un veșmânt, marginea este ultima și cea mai mică parte a sa. Dar, așa cum acea femeie care s-a atins de marginea veșmintelor lui Iisus și s-a vindecat, la fel și Biserica, care s-a format între neamuri, a fost mântuită prin predica Apostolului Pavel.

(Fericitul Augustin, Predica 78, 2, traducere pentru Doxologia.ro de Lucian Filip)

(Mt. 17, 3) Şi iată, Moise şi Ilie s-au arătat lor, vorbind cu El.

Hristos se schimbă la față pentru a-Și face cunoscută slava de pe cruce, pentru a mângâia pe Petru și pe ceilalți când vor fi martori Pătimirilor Sale și ca să ridice mintea lor la o înțelegere mai înaltă. Cei care L-au însoțit în munte aveau mai

apoi să vorbească despre slava pe care trebuia să o împlinească în Ierusalim, adică despre slava Pătimirilor și a morții Sale pe cruce.

Însă Hristos nu numai că i-a dus la o gândire mai înaltă, ci a ridicat virtuțile lor pe o treaptă superioară pentru ca mai apoi să poate îndeplini poruncile ce li se vor da, pentru că tocmai le spusese: Dacă vrea cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-şi ia crucea şi să-Mi urmeze Mie (Mt. 16, 24) . Le-a pus apoi înainte pe Moise și pe Ilie, care erau gata să moară de zece mii de ori pentru cele rânduite de Dumnezeu și pentru cei încredințați spre păstorire. Fiecare dintre ei pierzându-și viața, și-au aflat-o, căci amândoi au vorbit cu curaj înaintea tiranilor, unul cu cel egiptean, celălalt cu Ahab, vorbind în numele oamenilor fără de inimă și neascultători și erau pe punctul de a fi pierduți chiar de oamenii pe care i-au salvat, căci amândoi și-au dorit să îndepărteze pe oameni de la idolatrie. Cei doi nu erau oameni învățați. Moise grăia cu anevoie și era gângav, iar Ilie avea acea cruntă înfățișare (4 Reg. 1, 8), însă amândoi respectau de bună voie sărăcia. Moise nu s-a ostenit pentru câștigul lumesc, iar Ilie nu a avut al său nimic altceva decât cojocul.

(Sfântul Ioan Gură de Aur, Evanghelia după Matei, Omilia 56.2, traducere pentru Doxologia.ro de Lucian Filip)

(Mt. 17, 3) Şi iată, Moise şi Ilie s-au arătat lor, vorbind cu El.

Atunci când cărturarii și fariseii încercau să-L ispitească pe Iisus, El nu a vrut să le dea semnele ce ei le cereau, ci i-a lăsat fără cuvânt de apărare cu răspunsul pe care l-a dat. Însă, de data aceasta, le dă apostolilor un semn din cer pentru a le întări credința, coborând pe Ilie din locul unde se ridicase, iar pe Moise ridicându-l din cele mai de jos.

(Fericitul Ieronim, Comentariu la Matei 3, 17, 3, traducere pentru Doxologia.ro de Lucian Filip)

(Mt. 17, 4) Şi, răspunzând, Petru a zis lui Iisus: Doamne, bine este să fim noi aici; dacă voieşti, voi face aici trei colibe: Ţie una, şi lui Moise una, şi lui Ilie una.

Apuci pe un drum greșit, Petre, precum în al loc spune evanghelistul că nu știi ce spui. Nu căuta să faci trei colibe, ci caută doar adăpostul Evangheliei, în care se recapitulează legea și proorocii [observația lui Ieronim este menită să arate strânsa legătură dintre Vechiul (legea și prorocii) și Noul Testament – n. tr.]. Vrând să construiești trei colibe, nu faci decât să pui la un loc pe cei doi slujitori cu Domnul lor. Caută doar pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh, căci aceste trei

persoane sunt un singur Dumnezeu, Căruia trebuie să te închini în coliba inimii tale.

(Fericitul Ieronim, Comentariu la Matei 3, 17, 3, traducere pentru Doxologia.ro de Lucian Filip)

(Mt. 17, 4) Şi, răspunzând, Petru a zis lui Iisus: Doamne, bine este să fim noi aici; dacă voieşti, voi face aici trei colibe: Ţie una, şi lui Moise una, şi lui Ilie una.

Petru nu știa ce vorbește pentru că înainte ca Domnul să pătimească, să învieze și să aducă biruință asupra morții și stricăciunii, era imposibil ca Petru să fie cu Hristos și să i se permită să intre în corturile ce se sunt în cer. Aceste lucruri vor fi posibile doar după ce Domnul va învia și se va înălța la cer.

(Sfântul Chiril al Alexandriei, Fragmentul 200, traducere pentru Doxologia.ro de Lucian Filip)

(Mt. 17, 4) Şi, răspunzând, Petru a zis lui Iisus: Doamne, bine este să fim noi aici; dacă voieşti, voi face aici trei colibe: Ţie una, şi lui Moise una, şi lui Ilie una.

Emoționat așadar de revelațiile lucrurilor tainice, apostolul Petru, nesocotind cele lumești și urând cele pământești, a fost cucerit de o izbucnire a dorinței de a avea parte de lucrurile veșnice. Umplându-se de bucurie la vederea celor ce se petreceau înaintea sa, își dorea să rămână cu Iisus acolo unde se împărtășea de slava văzută a Sa. De aceea a și spus Petru: bine este să fim noi aici; dacă voieşti, voi face aici trei colibe: „Ţie una, şi lui Moise una, şi lui Ilie una”. Însă Domnul nu i-a răspuns la propunere, nu pentru că ar fi fost rea, ci doar pentru că nu era potrivită, deoarece lumea putea fi mântuită doar prin moartea Sa. Iar în atenționarea Domnului, credința credincioșilor este chemată să fie cu băgare de seamă. Îndurând ispitele acestei vieți, trebuie să înțelegem că înainte să cerem slavă, trebuie să cerem îndurare. Șansa cea bună de a conduce pe alții nu poate veni înaintea unei vremi de suferință.

(Sfântul Leon cel mare, Predica 38, 5,traducere pentru Doxologia.ro de Lucian Filip)

(Mt. 17, 5) Vorbind el încă, iată un nor luminos i-a umbrit pe ei, şi iată glas din nor zicând: „Acesta este Fiul Meu Cel iubit, în Care am binevoit; pe Acesta ascultaţi-L”.

Cred că Dumnezeu, vrând să schimbe gândul lui Petru de a face trei colibe, în care, dacă ar fi fost după el, ar fi vrut să locuiască, îi arată un alt adăpost, unul mai bun și mai presus decât oricare altul: norul. Coliba la aceasta slujește, să aducă umbră celui care intră în ea și să-l adăpostească, lucru pe care l-a făcut și norul cel strălucitor. Dumnezeu a făcut în așa fel, încât parcă era un cort divin, atât era de strălucitor, ca să fie ca un model al învierii ce va să vină. Pentru că norul cel strălucitor aduce umbra sa peste cei drepți, îi ocrotește și-n același timp le aduce lumină și-i luminează. Cine ar putea fi acest nor strălucitor care îi umbrește pe cei drepți? Este poate puterea Tatălui, din care vine vocea care spune: Acesta este Fiul Meu Cel iubit, în Care am binevoit îndemnând pe cei care sunt umbriți de către El să asculte doar de Domnul și de nimeni altcineva? Dumnezeu vorbește, ca întotdeauna, prin cei prin care voiește El s-o facă. Poate că norul cel strălucitor este Sfântul Duh, umbrind pe cei drepți și predând cuvintele lui Dumnezeu și spunând: Acesta este Fiul Meu Cel iubit, în Care am binevoit. Chiar m-aș aventura să spun că norul cel strălucitor este chiar Mântuitorul nostru.

(Origen, Comentariu la Matei 12.42, traducere pentru Doxologia.ro de Lucian Filip)

(Mt. 17, 5) Vorbind el încă, iată un nor luminos i-a umbrit pe ei, şi iată glas din nor zicând: „Acesta este Fiul Meu Cel iubit, în Care am binevoit; pe Acesta ascultaţi-L”.

Pentru că Petru a întrebat fără chibzuință, nu se învrednicește ca Domnul să-i răspundă, însă răspunde Tatăl în locul Fiului, ca să se împlinească cuvântul Domnului: Eu sunt Cel ce mărturisesc despre Mine Însumi şi mărturisește despre Mine Tatăl, Cel ce M-a trimis (In. 8, 18). Norul se arată strălucind cu putere și-i umbrește pe cei de acolo, ca cei ce caută corturi sau colibe lumești făcute din ramuri să ajungă să fie ocrotiți de umbra unui nor strălucitor. Apoi se aude și vocea Tatălui din cer, care mărturisește și-l învață pe Petru adevărul fără pic de greșeală și de fapt, învață, prin Petru, pe toți apostolii că Acesta este Fiul Meu Cel iubit. Lui trebuie să-I faci colibă și Lui trebuie să I te închini. Fiul Meu este deosebit de slujitorii Săi, Moise și Ilie. Ei, împreună cu tine, vor pregăti un sălaș pentru Domnul lor în lăcașul sfânt al inimii lor.

(Fericitul Ieronim, Comentariu la Matei 3.17, traducere pentru Doxologia.ro de Lucian Filip)

(Mt. 17, 5) Vorbind el încă, iată un nor luminos i-a umbrit pe ei, şi iată glas din nor zicând: „Acesta este Fiul Meu Cel iubit, în Care am binevoit; pe Acesta ascultaţi-L”.

Tatăl revelează pe Fiul atunci când se aude cu putere vocea ce se pogoară din cer. Prin ea, face cunoscută o mărturie ce vine de sus. Nimeni nu trebuie să se gândească că vocea lui Dumnezeu se poate auzi cu urechea trupească și nici că cineva ar putea atinge o ființă netrupească. Așa cum nimeni nu L-a văzut niciodată pe Dumnezeu (In. 1, 18; 1 In, 4, 12), la fel, nici nu L-a auzit. Cuvintele să-L ascultați au puterea să facă deosebirea necesară între cei ce s-au arătat pe munte, căci Dumnezeu poruncește să fie ascultat Hristos, și nu Moise sau proorocul care era cu ei, pentru că sosise vremea ca oamenii să pășească înainte și să treacă peste introducerea la împlinire, adică să treacă de la prefigurare la realitate (Vechiul Testament a prefigurat atât simbolic, cât și profetic Noul Testament și de aceea progresul de la unul la celălalt este definit ca progresul de la simbol la realitate, de la profeție la împlinire – n.tr.).

(Apolinarie, Fragmentul 85, traducere pentru Doxologia.ro de Lucian Filip)

(Mt. 17, 5) Vorbind el încă, iată un nor luminos i-a umbrit pe ei, şi iată glas din nor zicând: „Acesta este Fiul Meu Cel iubit, în Care am binevoit; pe Acesta ascultaţi-L”.

O voce din nor s-a auzit zicând: Acesta este Fiul Meu Cel iubit, în Care am binevoit; pe Acesta ascultați-L. Eu mă voi face cunoscut prin predica Sa și voi fi prea slăvit prin smerenia Sa, de aceea să-L ascultați fără să șovăiți. El este Adevărul și Viața, El este puterea și înțelepciunea Mea. Ascultați-L pe Cel pe care L-au prefigurat tainele legii și despre care au cântat gurile prorocilor. Ascultați-L pe Cel Care a răscumpărat lumea prin sângele Său, Care a legat răul și toate puterile sale (Apoc. 20, 2) și Care a rupt datoria păcatului și legăturile nedreptății. Ascultați-L pe Cel care a deschis calea către Rai și Care prin durerea crucii pregătește pentru voi scările care duc în împărăția Sa.

(Sfântul Leon cel mare, Predica 38, 7, traducere pentru Doxologia.ro de Lucian Filip)

(Mt. 17, 6) Şi, auzind, ucenicii au căzut cu faţa la pământ şi s-au spăimântat foarte.

De ce s-au poticnit la auzul acestor cuvinte? Căci mai înainte, o voce asemănătoare se auzise la Iordan, fiind de față și mulțimea, însă nimeni nu s-a cutremurat. Iar după aceea, chiar și după ce au spus că a fost tunet, tot nu s-au înspăimântat (In. 12, 28-29). Cum de acum au căzut cu fața la pământ? Au căzut la pământ pentru că era singurătate, și înălțimea muntelui, și o deplină liniște, și o transfigurare plină de fior, și o lumină curată și un nor care se întinsese. Toate acestea i-au înfricoșat. În orice parte ar fi privit, erau uimiți de ceea ce vedeau și de aceea au căzut cu fața la pământ, atât de teamă, cât și pentru a se închina.

(Sfântul Ioan Gură de Aur, Evanghelia după Matei, Omilia 56.6, traducere pentru Doxologia.ro de Lucian Filip)

(Mt. 17, 6) Şi, auzind, ucenicii au căzut cu faţa la pământ şi s-au spăimântat foarte.

Prin vorbirea lor împreună se arată că cei doi proroci au vestit și ei aceleași lucruri ca Iisus, chiar dacă au făcut-o într-un chip enigmatic. Cuprinși de spaimă la auzul lor, ucenicii au căzut cu fața la pământ, de unde mai apoi i-a ridicat Iisus. Acest lucru ne arată că, dacă Iisus nu s-ar fi întrupat, dacă n-ar fi devenit un Mijlocitor între Dumnezeu și oameni și dacă n-ar fi întărit natura umană, ea n-ar fi fost în stare să reziste la auzul vocii lui Dumnezeu.

(Sfântul Chiril Alexandrinul, Fragment 199, traducere pentru Doxologia.ro de Lucian Filip)

(Mt. 17, 7) Şi Iisus S-a apropiat de ei, şi atingându-i, le-a zis: „Sculaţi-vă şi nu vă temeţi”.

Din cauza a trei posibile motive au împietrit de teamă: fie pentru că știau că sunt păcătoși, fie pentru că au văzut că sunt acoperiți de un nor strălucitor, fie pentru că au auzit vocea lui Dumnezeu Tatăl. Slăbiciunea umană nu poate suporta vederea unei asemenea slave dumnezeiești, căci tremură din toată inima și din tot trupul său și cade la pământ… Dar Iisus S-a apropiat şi s-a atins de ei. Pentru că zăceau întinși la pământ și nu se puteau ridica, făcându-I-se milă, a venit și S-a atins de ei pentru ca prin atingerea Sa să le alunge teama și să redea putere trupurilor, zicând: Sculaţi-vă şi nu vă temeţi. Pe cei pe care i-a vindecat cu atingerea Sa, acum îi vindecă și de teamă prin porunca nu vă temeți. Mai întâi este alungată frica, pentru ca mai să poată fi împărtășită învățătura de credință.

(Fericitul Ieronim, Comentariu la Matei 3.17, traducere pentru Doxologia.ro de Lucian Filip)

(Mt. 17, 8) Şi, ridicându-şi ochii, nu au văzut pe nimeni, decât numai pe Iisus singur.

Fiți cu băgare de seamă la amănuntele acestui verset și vedeți dacă nu cumva l-am putea tâlcui astfel: Ucenicii au înțeles că Fiul lui Dumnezeu vorbise cu Moise pentru că El spusese mai înainte despre Dumnezeu că nu poate vedea omul faţa Mea şi să trăiască și au înțeles mărturia lui Moise despre Dumnezeu pentru că nu erau în stare să suporte strălucirea Sa și s-au smerit pe sine sub atotputernica mână a Sa.

Însă, după atingerea Cuvântului, și-au ridicat ochii și au văzut doar pe Iisus lângă ei, fără nimeni altcineva. Moise, adică Legea, și Ilie, adică proorocul au devenit una cu Evanghelia, adică cu Iisus. N-au rămas în continuare trei, ci au devenit una. Gândiți-vă la aceste lucruri într-un chip duhovnicesc.

(Origen, Comentariu la Matei 12.43, traducere pentru Doxologia.ro de Lucian Filip)

(Mt. 17, 9) Şi pe când se coborau din munte, Iisus le-a poruncit, zicând: „Nimănui să nu spuneţi ceea ce aţi văzut, până când Fiul Omului Se va scula din morţi”.

Cu cât erau mai mari lucrurile care se spuneau despre El,cu atât le era mai greu oamenilor din vremea aceea să le priceapă. Iar ocara crucii avea să complice toate acestea şi mai mult, de aceea le-a cerut să nu spună nimănui nimic despre schimbarea Sa la față. Apoi le-a adus aminte din nou de Patimi şi aproape le-a pomenit și motivul pentru care le-a poruncit să țină totul în taină. Căci nu le-a poruncit să nu spună nimănui niciodată nimic, ci (să aștepte – n.tr.) până când Fiul Omului Se va scula din morți, fără a le pomeni nimic de chinurile ce avea să le îndure, ci doar despre partea bună, a Învierii. Cerându-le aceasta, s-au supărat ucenicii? Chiar deloc, pentru că tăcerea care se ceruse de la ei se referea doar la vremea de dinainte de răstignire, pentru ca după aceea să se învrednicească de primirea Duhului. Minunile aveau să mărturisească pentru ei și orice ar fi spus de acum încolo, ar fi fost mai ușor de înțeles. Pentru că evenimentele petrecute au vestit puterea Sa mai lesne decât orice trâmbiță, evenimente pe care nimic nu ar fi putut să le împiedice să se petreacă.

(Sfântul Ioan Gură de Aur, Evanghelia după Matei, Omilia 56.6, traducere pentru Doxologia.ro de Lucian Filip)

(Mt. 17, 9) Şi pe când se coborau din munte, Iisus le-a poruncit, zicând: „Nimănui să nu spuneţi ceea ce aţi văzut, până când Fiul Omului Se va scula din morţi”.

O prefigurarea a viitoarei împărății și a slavei biruinței Sale a fost văzută pe munte. Hristos nu voia ca oamenii să cunoască cele petrecute pe munte pentru că n-aveau să le creadă din cauza măreției lor și pentru că după o asemenea arătare în slavă, crucea care avea să urmeze ar fi făcut ca mințile care n-au învățat tainele dumnezeiești să se poticnească.

(Fericitul Ieronim, Comentariu la Matei 3.17, traducere pentru Doxologia.ro de Lucian Filip)

Teologie și spiritualitate - Evanghelia zilei - Matei 17, 1-9

„În vremea aceea a luat Iisus cu Sine pe Petru și pe Iacov și pe Ioan, fratele lui, și i-a dus într-un munte înalt, de o parte. Și S-a schimbat la față înaintea lor și a strălucit fața Lui ca soarele, iar veșmintele Lui s-au făcut albe ca lumina. Și, iată, Moise și Ilie s-au arătat lor, vorbind cu Dânsul. Și, răspunzând, Petru i-a zis lui Iisus: Doamne, bine este să fim noi aici; dacă voiești, vom face aici trei colibe: Ție una, și lui Moise una, și lui Ilie una. Dar, pe când el vorbea, un nor luminos i-a umbrit și, iată, glas din nor zicând: Acesta este Fiul Meu Cel iubit, întru Care am binevoit; de Acesta să ascultați! Și auzind, ucenicii au căzut cu fața la pământ și s-au spăimântat foarte tare. Dar Iisus S-a apropiat de ei și, atingându-i, le-a zis: Sculați-vă și nu vă temeți! Și, ridicându-și ochii lor, nu au văzut pe nimeni decât numai pe Iisus singur. Și pe când se coborau din munte, Iisus le-a poruncit, zicând: Nimănui să nu spuneți ceea ce ați văzut, până când Fiul Omului va învia din morți.”

Cum este Dumnezeu

Sfântul Maxim mărturisitorul, Ambigua, partea a doua, 79b, în Părinți și Scriitori Bisericești (1983), vol. 80, pp. 205-206: „Dumnezeu este infinit, ceea ce înseamnă că nu are margine. Căci marginea e proprie celui ce se diferențiază prin patru margini: prin centru, linie, suprafață și soliditate, ba încă și prin trei dimensiuni: lungime, lățime și adâncime, care și ele se diferențiază prin șase

margini, fiecare adică fiind circumscrisă de două, de pildă lungimea prin cea de sus şi cea de jos, lățimea prin cea de-a dreapta şi cea de-a stânga, adâncimea prin marginea dinainte şi dindărăt.

Şi iarăşi, aceleaşi noțiuni comune prezintă pe Dumnezeu indefinit, adică neprimitor de o dezvoltare ce trece prin stări proprii noi entitatea şi neavând nici poziția în spațiu, nici început sau sfârşit în timp.

Apoi îl socotesc fără figură, ca unul ce nu e un chip exterior, nu e nici în patru unghiuri, nu stă nici drept, nu e nici povârnit în jos. În sfârşit, e nepipăit şi nevăzut, ca unul ce nu cade sub simțuri (căci acestea sunt proprii trupurilor).

Aşa fiind, în urma celor arătate e absurd să se considere că Dumnezeu e trup şi e silit să Se împartă în părți, din care Se compune iarăşi ca trup. Căci Dumnezeu e cu totul fără părți, pentru că e cu desăvârşire fără cantitate; şi e cu desăvârşire fără cantitate, pentru că e cu desăvârşire fără calitate; şi e cu desăvârşire fără calitate, pentru că e cu totul simplu; şi e cu totul simplu, pentru că e cu totul nesupus distanțelor; şi e cu totul nesupus distanțelor, pentru că e cu totul infinit; şi e cu totul infinit, pentru că e cu totul nemişcat (căci nu se mişcă niciodată Cel ce nu are unde să Se mişte); şi e cu totul nemişcat, pentru că e cu desăvârşire fără de început (căci nu are ceva înainte de El şi mai mare, nici ceva împreună cu El şi egal, nici ceva după El şi care ar putea să fie pe măsura Lui şi să-L încapă); şi e cu totul fără de început, pentru că e cu totul nefăcut...”

(Pr. Narcis Stupcanu)

Lumina lui Hristos luminează tuturor

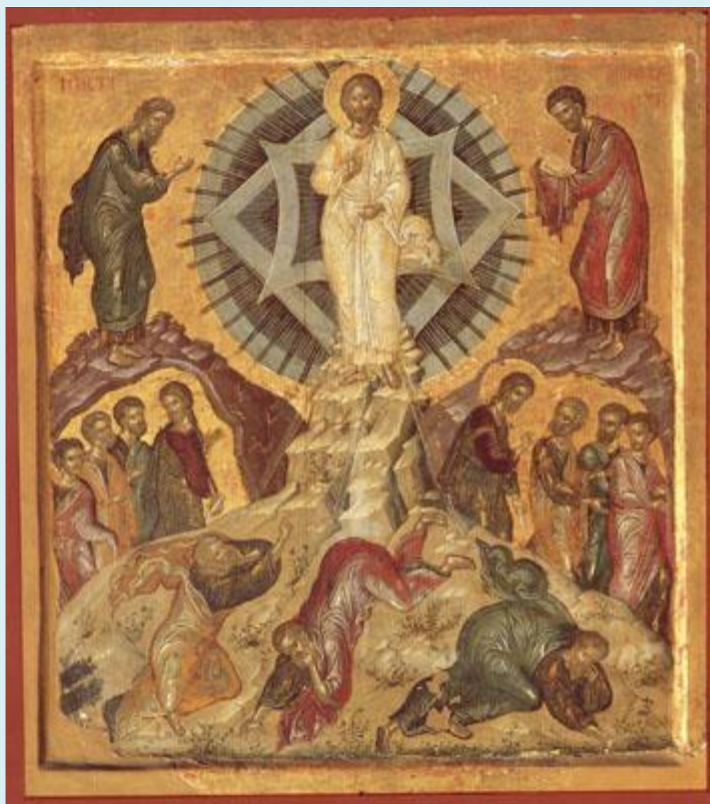
Sfântul Ioan Gură de Aur, Omilii la Matei, omilia XXVII, II, în Părinți și Scriitori Bisericești (1994), vol. 23, p. 346:
„După cum pe Munte mul-țimile au stat lângă Hristos nu numai când vorbea, ci L-au urmat și după ce a terminat cuvântarea Sa, tot așa și acum; L-au înconjurat nu numai când făcea minuni, ci și după ce a terminat. Aveau mare folos chiar numai uitându-se la -chipul Domnului. Gândește-te cât trebuie să fi strălucit chipul Stăpânului nostru obștesc atunci, dacă Moise avea fața plină de slavă (Ieșirea 30, 34), iar Ștefan arăta ca un înger? (Fapte 6, 15) Poate că mulți s-au aprins acum de dorința de a vedea chipul Domnului; dar dacă voim, vom vedea un chip cu mult mai frumos decât cel de atunci. Dacă vom duce viața aceasta cu îndrăznire, îl vom primi pe Domnul pe nori, întâmpinându-L într-un trup nemuritor și nestricăcios (I Tesaloniceni 4, 17).”

Sfântul Macarie Egipteanul, Cele cincizeci de omilii duhovnicești, omilia I, 4-5, în Părinți și Scriitori Bisericești (1992), vol. 34, pp. 88-89:
„Domnul Însuși a spus că sufletele celor drepți se transformă în lumină cerească, atunci când a zis apostolilor Săi: Voi sunteți lumina lumii (Matei, 5, 14). Transformându-i în lu-mină, El a rânduit ca lumea să fie luminată de ei. Pentru că a zis: Aprinzând (oamenii) lumina, nu o pun sub obroc, ci în sfeșnic și

luminează tuturor celor din casă. Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor (Matei, 5, 15-16). (Prin aceste cuvinte), El vrea să spună: Nu ascundeți darul pe care l-ați primit de la Mine, ci dați-l tuturor celor ce voiesc (să-l aibă). Și iarăși: Ochiul este lumina trupului. Dacă ochiul tău este bun, tot trupul tău va fi plin de lumină, dar dacă ochiul tău este rău, tot trupul tău va fi plin de întuneric. Deci, dacă lumina, care este întru tine, este întuneric, cât de mare va fi (atunci) întunericul! (Matei, 6, 2-23) (...) așa au fost puși și Apostolii să fie ochii și lumina a toată lumea.”

(Cuvânt patristic, Pr. Narcis Stupcanu)

Vieţile Sfinţilor - Cuvânt la Schimbarea la faţă a Domnului nostru Iisus Hristos

Cuvant Ortodox - Schimbarea la faţă a Domnului nostru Iisus Hristos - 6 august: **https://www.youtube.com/watch?v=aQ4TOTPbB2w**

***

Domnul nostru Iisus Hristos, în anul treizeci şi trei al naşterii Sale şi în al treilea an, cel de pe urmă al propovăduirii sale, apropiindu-se spre patima cea de bună voie pentru mântuirea noastră, s-a dus în laturile Cezareei lui Filip, după cuvintele pe care i le-a zis Petru: ***Tu eşti Hristos Fiul Dumnezeului celui viu***..., şi acolo a început a spune ucenicilor Săi că I se cade să meargă în Ierusalim, să pătimească mult de la bătrâni, de la arhierei şi de la cărturari şi să fie ucis. Din această pricină El a văzut pe ucenicii Săi mâhnindu-se, dar mai ales pe Petru, care Îl oprea pe El, zicându-I: "***Doamne, să-Ţi fie milă de Tine şi nu-Ţi fă Ţie aceasta***". Atunci, ridicându-le mâhnirea sufletelor lor, a făgăduit unora dintre dânşii că, după puţine zile, are să le arate lor slava Sa, zicând: "***Sunt unii dintre cei care stau aici şi care nu vor gusta moarte, până ce nu vor vedea pe Fiul Omului stând întru slava Împărăţiei Lui***".

Deci, trecând şase zile de la ziua aceea în care a grăit aceste cuvinte, Domnul a plecat din latura Cezareei lui Filip, în hotarele Galileei şi a venit la Muntele Taborului, care este în Galileea, venind după el ucenicii şi mult popor. ***Dar de vreme ce obiceiul Domnului nostru Iisus Hristos era ca rugăciunile cele către***

Dumnezeu Tatăl să le facă singur, îndeosebi de ucenicii Săi, de aceea a lăsat sub munte poporul şi pe ucenicii Săi şi a luat numai pe trei din ei: pe Petru, pe Iacov şi pe Ioan şi s-a suit cu dânşii în munte să se roage.

Acolo, depărtându-se puţin de cei trei ucenici la un loc înalt, se ruga; iar cei trei ucenici, ostenindu-se, pe de o parte de suirea muntelui înalt, iar pe de alta, de lungimea rugăciunii, au adormit, precum zice evanghelistul Luca: ***Iar Petru şi cei ce erau cu dânsul, se îngreuiaseră de somn. Deci, dormind ei, Iisus Hristos S-a schimbat la faţă, strălucind cu slava dumnezeirii Sale şi din porunca Lui, I-au stat înainte doi prooroci, Moise şi Ilie, care grăiau cu Dânsul despre ieşirea Lui din trup şi despre ceea ce avea să se săvârşească în Ierusalim. Din această pricină, Apostolii, deşteptându-se, au văzut slava Lui cea negrăită, faţa cea luminoasă ca soarele, hainele Lui albe ca zăpada şi doi bărbaţi stând şi grăind cu dânsul întru slava aceea şi s-au înspăimântat şi au cunoscut - Duhul Sfânt descoperindu-le lor - pe bărbaţii aceia că erau Moise şi Ilie şi au înţeles vorba lor pentru patima lui Hristos cea de bună voie. Deci, stăteau cu cutremur, ascultând cele ce se grăia.***

Îndulcindu-se de vederea slavei celei dumnezeieşti, pe care au văzut-o pe cât putea să îngăduie vederea ochilor trupeşti, atât le-a arătat lor şi Domnul, pe cât putea firea omenească. Căci este cu neputinţă omului muritor să vadă dumnezeirea cea fără de moarte şi nevăzută, precum de mult Moise, care se ruga Lui, să-i arate slava feţei Sale celei dumnezeieşti în vederea ochilor. Dumnezeu i-a răspuns: ***Omul nu poate vedea faţa Mea şi să fie viu.*** Deci, sfârşindu-se vorbirea lui Hristos cu Moise şi Ilie şi ducerea lor cunoscându-se prin duh de către Apostoli, i-a fost jale lui Petru, că proorocii vor să se ducă de la vederea lor. ***Ei doreau neîncetat acea slavă a lui Hristos, ca să se îndulcească de vederea Sfinţilor prooroci.*** Deci, Petru a luat îndrăzneală şi a zis: ***Doamne, bine este nouă să fim aici şi să facem trei colibe: una Ţie, una lui Moise şi una lui Ilie. Acestea grăindu-le Petru, un nor luminos, care a pus înaintea lui Hristos pe amândoi proorocii, tot acelaşi nor, prin voia Lui cea dumnezeiască, vrând să-i ia pe dânşii şi să ducă pe fiecare la locul său, a umbrit pe apostoli, înconjurând vârful muntelui aceluia. Atunci apostolii mai mult s-au temut, căci, apropiindu-se de Hristos, au intrat în nor şi întru acel ceas s-a auzit glas din nor, zicând: Acesta este Fiul Meu cel iubit întru Care bine am voit, pe Acesta să-L ascultaţi! Un glas ca acesta venind de sus, de spaima cea mare n-a mai rămas putere în apostoli, pentru că s-au temut foarte mult şi au căzut cu feţele la pământ. Deci, căzând ei, slava Domnului s-a luat de la vederea lor şi proorocii s-au dus la locurile lor; iar Domnul, apropiindu-Se, S-a atins de ucenicii care zăceau la pământ, zicându-le: Sculaţi-vă şi nu vă temeţi! Ucenicii, ridicându-şi ochii, nu au văzut pe nimeni decât numai pe Iisus Hristos singur.***

Pogorându-se ei din munte, Domnul le-a poruncit ucenicilor să nu spună nimănui despre vedenia aceea, până ce, după primirea patimilor şi a morţii, va învia a treia zi din mormânt. Deci dânşii au tăcut şi întru acele zile nu au spus nimănui nimic din cele ce au văzut.

Sinaxar - Schimbarea la faţă a Domnului Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos

În această lună (august), în ziua a şasea, Schimbarea la Faţă a Domnului Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

La şase zile după ce a spus ucenicilor Săi: "Sunt unii din cei ce stau aici care nu vor gusta moartea până ce nu vor vedea Împărăţia lui Dumnezeu venind întru putere" (Matei 16, 28 ; Marcu 9, 1), Iisus îi luă pe apostolii Săi preferaţi: Petru, Iacov şi Ioan; ducându-i deoparte, urcă pe un munte înalt - muntele Taborului în Galileea - ca să se roage. Se cuvenea într-adevăr ca cei care aveau să asiste la suferinţa Sa la Ghetsimani şi care aveau să fie martorii cei mai importanţi ai Patimilor Sale, să fie pregătiţi pentru această încercare prin priveliştea slăvirii Sale:

- ✓ *Petru, pentru că tocmai îşi mărturisise credinţa în dumnezeirea Sa;*
- ✓ *Iacov, căci a fost primul care a murit pentru Hristos şi*
- ✓ *Ioan care mărturisi din experienţa sa slava dumnezeiască, făcând să răsune ca "fiu al tunetului" teologia Cuvântului întrupat.*

El îi urcă pe munte, ca simbol al înălţării spirituale care, din virtute în virtute, duce la dragoste, virtute supremă care deschide calea contemplării dumnezeieşti. Această înălţare era de fapt esenţa întregii vieţi a Domnului care, fiind îveşmântat cu slăbiciunea noastră, ne-a deschis drumul către Tatăl, învăţându-ne că isihia (liniştirea) este mama rugăciunii, iar rugăciunea este cea care arată către noi slava lui Dumnezeu.

"Şi pe când se ruga, deodată, faţa Sa deveni o alta, Se schimbă şi sclipi ca soarele, în timp ce hainele sale deveniră strălucitoare, de un alb scânteietor, cum nu poate înălbi pe pământ înălbitorul" (Marcu 9, 3). Cuvântul lui Dumnezeu întrupat îşi arăta astfel strălucirea naturală a slavei dumnezeieşti, pe care o avea în El însuşi şi pe care o păstrase după Întruparea Sa, dar care rămânea ascunsă sub acoperământul trupului. Încă de la zămislirea Sa în pântecele Fecioarei, într-adevăr, dumnezeirea S-a unit cu natura trupească iar slava divină a devenit, în mod ipostatic, slava trupului asumat. Ceea ce Hristos le arăta apostolilor Săi în vârful muntelui nu era deci o privelişte nouă, ci manifestarea strălucită în El a îndumnezeirii naturii omeneşti - inclusiv trupul - şi a unirii Sale cu splendoarea dumnezeiască.

Spre deosebire de faţa lui Moise care strălucise de o slavă venită din afara după revelaţia din Muntele Sinai (cf. Exod 34, 29), faţa lui Hristos apăru pe muntele Taborului ca un izvor de lumină, izvor al vieţii dumnezeieşti făcută accesibilă omului şi care se răspândea şi pe "veşmintele" Sale, adică asupra lumii din afară dar şi pe lucrurile făcute de activitatea şi civilizaţia omenească.

"El s-a schimbat la Faţă, ne confirmă Sfântul Ioan Damaschin, nu asumând ceea ce El nu era ci arătându-le apostolilor Săi ceea ce El era, deschizându-le ochii şi, din orbi cum erau, făcându-i văzători" (Sfântul Ioan Damaschin, Predică la Schimbarea la Faţă, 12 - PG 96, 564).

Hristos deschise ochii apostolilor Săi iar aceştia, cu o privire transfigurată de puterea Duhului Sfânt, văzură lumina dumnezeiască indisociabil unită cu trupul Sau. Fură deci ei înşişi schimbaţi la faţă şi primiră prin rugăciune puterea de a vedea şi cunoaste schimbarea survenită în natura noastră datorate unirii sale cu Cuvântul (Sfântul Grigore Palama).

"Precum soarele pentru cele ale simţurilor, aşa este Dumnezeu pentru cele ale sufletului" (Sfântul Grigore Teologul), de aceea autorii Evangheliilor spun că faţa Dumnezeului-Om, care este "lumina cea adevărată Care luminează pe tot omul care vine în lume" (Ioan 1, 9), sclipea ca soarele. Dar această lumină era în fapt incomparabil superioară oricărei lumini a simţurilor şi, incapabili să îi mai suporte strălucirea inaccesibilă, apostolii căzură la pământ.

Lumina nematerială, necreată şi situată în afara timpului, aceasta era Împărăţia lui Dumnezeu venit întru puterea Duhului Sfânt, după cum Domnul promisese apostolilor Săi. Întrevăzută atunci pentru o clipă, această lumină va deveni moştenirea veşnică a aleşilor în Împărăţie, când Hristos va veni din nou, strălucind în toată scânteierea slavei Sale. Va reveni învăluit în lumină, în această lumină care a strălucit în Tabor şi care a ţâşnit din mormânt în ziua Învierii Sale, şi care, răspândindu-se asupra sufletului şi trupului celor aleşi, îi va face să strălucească şi pe ei "precum soarele" (cf. Matei 13:43).

"Dumnezeu este lumină, iar vederea Sa este lumină" (Sfântul Simeon Noul Teolog, Discurs Etic V, 276). Asemeni apostolilor în vârful Taborului, numeroşi Sfinţi au fost martorii acestei revelări a lui Dumnezeu în lumină. Totuşi lumina nu este pentru ei doar un subiect de contemplaţie, ci şi harul îndumnezeitor care le permite sa "vadă" pe Dumnezeu, astfel încât se confirmă cuvintele psalmistului: "întru lumina Ta vom vedea lumină" (Psalmii 35:10).

În mijlocul acestei slăvite privelişti se arătară - alături de Domnul - Moise şi Ilie, doi mari profeţi din Vechiul Testament, reprezentând respectiv Legea şi proorocii, care îl mărturiseau ca stăpân al celor vii şi al celor morţi (Moise a

murit înainte de a intra în Pământul Făgăduinţei iar Ilie a fost dus într-un loc tainic fără să cunoască moartea). Şi vorbeau cu El, în lumină, despre Exodul pe care avea să îl înfăptuiască la Ierusalim, adică Patimile Sale, căci prin Patimi şi prin Cruce această slăvire trebuia să fie dată oamenilor.

Ieşiţi afară din ei înşişi, răpiţi în contemplarea luminii dumnezeieşti, apostolii erau copleşiţi ca de un somn şi "neştiind ce zice, Petru îi spuse lui Iisus: Stăpâne, ce bine ar fi să rămânem aici; dacă vrei vom face trei corturi: unul pentru tine, unul pentru Moise şi unul pentru Ilie". Întorcându-şi apostolul de la această dorinţă prea omenească, ce consta în a se mulţumi de bucuria pământească a luminii, Domnul le arată atunci un "cort" mai bun şi un lăcaş cu mult mai înalt pentru a sălăşlui în el slava Sa.

Un nor luminos veni să îi acopere cu umbra Sa, iar glasul Tatălui Se făcu auzit în mijlocul acestui nor, mărturisind pe Domnul: "Acesta este Fiul Meu prea-iubit, în care am bine plăcut; ascultaţi de El". Acest nor era harul Duhului înfierii şi, la fel ca şi la Botezul Său în Iordan, glasul Tatălui mărturisea pe Fiul şi arăta că cele trei entităţi ale Sfintei Treimi, întotdeauna unite, participă la Mântuirea omului.

Lumina lui Dumnezeu, care permisese mai întâi apostolilor să îl "vadă" pe Hristos, îi ridică la o stare superioară viziunii şi cunoştinţei omeneşti cînd ea străluci mai puternic. Ieşiţi în afară de tot ce este vizibil şi chiar din ei înşişi, ei pătrunseră atunci în întunericul supra-luminos, în care Dumnezeu petrece (Psalmii 17:12) şi "închizând uşa simţurilor lor", ei primiră revelaţia Tainei Treimii, care este mai presus de orice afirmaţie şi de orice tăgăduire (Teologia mistică a Sfântului Dionisie Areopagitul a fost aplicată Tainei Schimbării la Faţă în principal de către Sfântul Grigore Palama).

Încă insuficient pregătiţi revelaţiei unor asemenea taine, căci nu trecuseră încă prin încercarea Crucii, apostolii se înspăimântară cumplit. Dar când îşi ridicară capetele, îl vazură pe Iisus, singur, redevenit ca mai înainte, Care se apropie de ei şi îi linişti. Apoi, coborând din munte, El le ceru să nu vorbească nimănui de cele ce văzuseră, până când Fiul Omului nu se va scula din morţi.

Sărbătoarea Schimbării la Faţă este deci prin excelenţă aceea a îndumnezeirii naturii noastre omeneşti şi a participării trupului nostru trecător la bunurile veşnice, care sunt mai presus de fire. Înainte chiar de a îndeplini Mântuirea noastră prin Patimile Sale, Mântuitorul arată atunci că scopul venirii Sale în lume era tocmai să aducă pe tot omul la contemplaţia slavei Sale dumnezeieşti. Din acest motiv sărbătoarea Schimbării la Faţă i-a atras în mod deosebit pe călugări, care şi-au închinat întreaga viaţă căutării acestei lumini.

Numeroase Mănăstiri au fost închinate acestei Sărbători, mai ales după controversa isihastă din secolul XIV, despre natura luminii din Tabor şi despre contemplaţie.

De notat de asemenea că, după o tradiţie care circula pe vremea iconoclasmului, prima Icoană, scrisă de înşişi apostolii, a fost aceea a Schimbării la Faţă. E vorba desigur mai puţin de un fapt istoric cât de o interpretare simbolică, prezentând legătura intimă întreţinută de tradiţia Bisericii între arta Icoanei şi această Sărbătoare a vederii lui Hristos întru slavă.

A căruia este slava şi puterea în veci. Amin.

Arhid. Ștefan Sfarghie - Sinaxar - Schimbarea la față a Domnului

Schimbarea la față a Domnului s-a petrecut pe Muntele Tabor, înaintea ucenicilor Petru, Iacov și Ioan, cu puțin timp înainte de pătimirile, răstignirea și îngroparea Domnului Hristos.

Urcându-Se pe munte, Hristos-Domnul S-a depărtat puţin de ucenici şi suindu-Se pe un loc mai înalt Se ruga, iar cei trei ucenici, osteniți de lungimea drumului și a rugăciunii, se luptau cu somnul.

Dar când s-au deşteptat bine, Mântuitorul S-a schimbat la Faţă înaintea lor, strălucind cu slava dumnezeirii Sale.

Iar înaintea Lui au stat prorocii Moise și Ilie, vorbind față către față cu El, împlinindu-se astfel dorința celor doi profeţi ai Vechiului Testament de a-L vedea pe Dumnezeu.

Și văzând fața Sa luminoasă ca soarele și hainele Lui albe ca zăpada, Petru a vrut să ridice pentru cei trei câte o colibă. Dar un nor luminos i-a umbrit și au auzit cuvintele: Acesta este Fiul Meu Cel iubit, în Care am binevoit; pe Acesta ascultați-L! Cuprinși de frică, apostolii au căzut cu fețele la pământ, dar Domnul S-a atins de ei și le-a spus să nu spună nimănui nimic până ce nu Va pătimi şi Va învia din morți.

În condacul Schimbării la Faţă se spune: „În munte Te-ai schimbat la faţă Hristoase Dumnezeule şi pe cât au putut ucenicii Tăi au văzut slava Ta, pentru

ca atunci când Te vor vedea răstignit, să înţeleagă Pătimirea Ta cea de bunăvoie şi să propovăduiască lumii că Tu eşti cu adevărat raza Tatălui”.

Iulian Dumitraşcu - Calendar Ortodox - (Schimbarea la față a Domnului

Domnul nostru Iisus Hristos, în anul al treizeci şi treilea de la naşterea Sa, şi în al treilea an şi cel de pe urmă al propovăduirii Sale, apropiindu-Se de Pătimirea cea de bunăvoie pentru mântuirea noastră, a mers în părţile Cezareei lui Filip, şi, după cuvintele pe care le-a zis Petru, acolo: „Tu eşti Hristosul, Fiul lui Dumnezeu Celui Viu” (Matei 16, 16), a început a spune ucenicilor Săi că trebuie să meargă la Ierusalim, să pătimească mult de la farisei, de la arhierei şi de la cărturari şi să fie omorât.

Din această pricină, ucenicii s-au înstristat, dar mai ales Petru, care-L oprea pe El, zicându-I: „Fie-Ţi milă de Tine, să nu Ţi se întâmple Ţie aceasta” (Matei 16, 22). Atunci, alungând mâhnirea lor, a făgăduit unora dintre ei că, după puţine zile, le va arăta slava Sa, zicând: „Sunt unii dintre cei ce stau aici care nu vor gusta moartea până ce nu vor vedea pe Fiul Omului venind în Împărăţia Sa” (Matei 16, 28).

Deci, trecând opt zile de la ziua în care a grăit aceste cuvinte, Domnul a plecat în părţile Cezareei lui Filip, în hotarele Galileei, la Muntele Tabor, mergând după El ucenicii Săi şi mult popor. Dar, de vreme ce era obiceiul Domnului Hristos ca rugăciunile cele către Dumnezeu-Tatăl să le facă singur, despărţit de ucenicii Săi, de aceea a lăsat la poalele muntelui poporul şi pe ucenicii Săi şi a luat numai pe trei dintre ei: pe Petru, pe Iacov şi pe Ioan, şi S-a suit cu ei pe munte, ca să se roage.

Acolo, depărtându-Se puţin de cei trei ucenici, S-a urcat la un loc înalt şi Se ruga, iar cei trei ucenici, osteniţi, pe de o parte de suirea muntelui înalt, iar pe de alta de lungimea rugăciunii, se luptau cu somnul, precum zice evanghelistul Luca: „Iar Petru şi cei ce erau cu el erau îngreuiaţi de somn” (Luca 9, 32). Dar, când s-au deşteptat bine, Hristos S-a schimbat la faţă, strălucind cu slava dumnezeirii Sale.

Atunci au stat înaintea Lui, prin porunca Lui, doi proroci: Moise, dintre morţi, şi Ilie, din Rai, şi le vorbea lor despre Pătimirea Lui şi despre ceea ce avea să se săvârşească la Ierusalim.

Din această pricină, apostolii, deşteptându-se, au văzut slava Lui cea negrăită, faţa Sa cea luminoasă ca soarele, hainele Lui albe ca lumina şi doi bărbaţi stând şi vorbind cu El, întru slava aceea, şi s-au înspăimântat. Şi au cunoscut, descoperindu-le lor Duhul Sfânt, că bărbaţii aceia erau Moise şi Ilie şi au înţeles cuvintele lor despre Pătimirea cea de bunăvoie a lui Hristos.

Aşadar, apostolii stăteau cutremuraţi, ascultând cele ce se grăiau şi îndulcindu-se cu vederea slavei celei dumnezeieşti, atât cât puteau cuprinde ochii lor trupeşti, deoarece Domnul le-a arătat numai atât cât putea suferi firea omenească; de vreme ce este cu neputinţă omului muritor să vadă dumnezeirea cea fără de moarte şi nevăzută, precum de demult i-a răspuns Dumnezeu lui Moise, care se ruga ca să-i arate slava feţei Sale celei dumnezeieşti, zicând: „Nu poate vedea omul faţa Mea şi să trăiască” (Ieşire 33, 20).
Deci, sfârşind Mântuitorul Hristos de vorbit cu Moise şi cu Ilie, iar apostolii înţelegând, prin Duhul, de plecarea prorocilor, lui Petru i-a părut rău, pentru că dorea neîncetat să se bucure de slava lui Hristos şi să se îndulcească de vederea cinstiţilor proroci. De aceea, luând îndrăzneală a şi zis: „Învăţătorule, bine este ca noi să fim aici şi să facem trei colibe: una Ţie, una lui Moise şi una lui Ilie” (Luca 9, 33).

Însă, pe când grăia Petru acestea, un nor luminos i-a umbrit pe apostoli, înconjurând vârful Muntelui Tabor. Atunci apostolii au fost cuprinşi de frică, pentru că, apropiindu-se de Hristos, au intrat şi ei în nor şi au auzit un glas, zicând: „Acesta este Fiul Meu Cel iubit, în Care am binevoit; pe Acesta ascultaţi-L” (Matei 17, 5).

La auzirea acestui glas venit de Sus, apostolii au fost cuprinşi cu totul de frică şi, temându-se, au căzut cu feţele la pământ. Atunci slava Domnului s-a depărtat de la faţa lor. Iar Domnul, apropiindu-Se, S-a atins de ei, zicându-le: „Sculaţi-vă şi nu vă temeţi!” (Matei 17, 7). Iar ucenicii, ridicându-şi ochii, n-au văzut pe nimeni, decât numai pe Domnul Iisus Hristos.

Şi, pe când se coborau din munte, Domnul le-a poruncit să nu spună nimănui nimic despre cele întâmplate, până ce nu va pătimi şi nu va învia din morţi. Deci, ucenicii n-au spus nimănui nimic despre cele ce văzuseră.

Mântuitorul, îndreptându-Se pe drumul spre Ierusalim, drumul spre Pătimire, Cruce şi moarte, dar cunoscând şi slăbiciunea omenească a apostolilor, n-a vrut să-Şi lase ucenicii deznădăjduiţi. Odată cu Schimbarea Lui la Faţă, Domnul a luminat şi a îmbărbătat inima lor, faţă de sminteala crucii, care urma să fie (cf. 1 Corinteni 1, 23).

Umilirile, oricât de adânci, ale Pătimirilor şi ale morţii Mântuitorului, nu mai puteau clătina cu totul credinţa celor care cunoscuseră dumnezeirea ascunsă a Învăţătorului lor. Pătimirile şi moartea Mântuitorului nu mai sunt un sfârşit, ci dovezi că El S-a predat morţii de bunăvoie, pentru mântuirea lumii.

În cântările ei, Biserica mărturiseşte în chip vădit această înţelegere, zicând: În munte Te-ai schimbat la faţă, Hristoase Dumnezeule, şi pe cât au putut ucenicii Tăi au văzut slava Ta, pentru ca atunci când Te vor vedea răstignit, să înţeleagă Pătimirea Ta cea de bunăvoie şi să propovăduiască lumii că Tu eşti cu adevărat raza Tatălui (Condacul praznicului).

Prin milostivirea Ta cea nespusă, Hristoase Dumnezeule, luminează-ne şi pe noi cu strălucirea dumnezeiescului Tău har şi ne mântuieşte. Amin.

Proloage - Schimbarea la faţă a Domnului

PROLOAGELE

ÎN FIECARE ZI ÎMPREUNĂ CU SFINȚII

Luna august în 6 zile: Schimbarea la faţă a Domnului

Domnul nostru Iisus Hristos, în anul al treizeci şi treilea, de la naşterea Sa, şi în al treilea an, şi cel de pe urmă, al propovăduirii Sale, apropiindu-se de patima cea de bună voie, pentru mântuirea noastră, S-a dus în latura Cezareii lui Filip, şi, după cuvintele pe care le-a zis Petru, acolo: ***"Tu eşti Hristosul, Fiul lui Dumnezeu Celui Viu" (Matei 16,16),*** a început a spune ucenicilor Săi că se cade să meargă la Ierusalim, să pătimească mult de la farisei, de la arhierei şi de la cărturari şi să fie omorât. Din această pricină, ucenicii Săi s-au instristat, dar, mai ales, Petru, care-L oprea pe El, zicându-i: "Fie-Ţi milă de Tine, să nu Ţi se întâmple această" (Matei 16,22). Atunci, ridicând mâhnirea lor, a făgăduit unora dintre ei, că, după puţine zile, are să le arate lor Slava Sa zicând: ***"Sunt unii din cei care stau aici, care nu vor gusta moartea, până ce nu vor vedea pe Fiul Omului, venind în Împărăţia Sa" (Matei 16, 28)***.

Deci, trecând ca la opt zile de la ziua în care a grăit aceste cuvinte, Domnul a plecat în latura Cezareii lui Filip, în hotarele Galileii, la muntele Taborului, mergând după El ucenicii Săi şi mult popor. Dar, de vreme ce era obiceiul Domnului Hristos ca rugăciunile cele către Dumnezeu-Tatăl să le facă singur, despărţit de ucenicii Săi, de aceea a lăsat sub munte poporul şi pe ucenicii Săi şi a luat numai pe trei din ei: pe Petru, pe Iacov, şi pe Ioan. Şi S-a suit cu ei pe munte, ca să se roage.

Acolo, depărtându-Se puţin de cei trei ucenici, S-a urcat la un loc înalt şi se ruga, iar cei trei ucenici, osteniţi, pe de o parte, de suirea muntelui înalt, iar, pe de alta, de lungimea rugăciunii, se luptau cu somnul, precum zice evanghelistul Luca: ***"Iar Petru şi cei ce erau cu el erau îngreuiaţi de somn" (Luca 9,32).*** Dar, când s-au deşteptat bine, Hristos S-a schimbat la Faţă, strălucind cu Slava dumnezeirii Sale. Şi au stat înaintea Lui, prin porunca Lui, doi prooroci, Moise, dintre morţi, şi Ilie din Rai, şi grăia cu ei, despre patima Lui şi despre ceea ce avea să se săvârşească la Ierusalim.
Din această pricină, apostolii, deşteptându-se, au văzut Slava Lui cea negrăită, Faţa cea luminoasă ca soarele, hainele Lui albe ca zăpada şi doi bărbaţi stând şi grăind cu El, întru Slava aceea, şi s-au înspăimântat. Şi au cunoscut, Duhul Sfânt descoperindu-le lor, că bărbaţii aceia erau Moise şi Ilie şi au înţeles vorba

Lor despre patima lui Hristos, cea de bunăvoie. Deci, apostolii stăteau cutremuraţi, ascultând cele ce se grăiau şi îndulcindu-se cu vederea Slavei cele dumnezeieşti, pe cât putea să îngăduie vederea ochilor trupeşti, căci atât cât putea suferi firea omenească, le-a arătat lor Domnul. Este cu neputinţă omului muritor să vadă Dumnezeirea cea fără de moarte şi nevăzută, precum de demult i-a răspuns Dumnezeu lui Moise, care se ruga ca să-i arate Slava Feţei Sale celei dumnezeieşti, la vederea ochilor, zicând: ***"Nu poate vedea omul Faţa Mea şi să trăiască" (Ieşire 33,20).***

Deci, sfârşindu-se vorbirea lui Hristos cu Moise şi Ilie, şi plecarea lor cunoscându-se prin Duh, de apostoli, i-a părut rău lui Petru că proorocii vor să se ducă de la vederea lor. Ei doreau neîncetat acea dulce Slavă a lui Hristos, ca să se îndulcească de vederea cinstiţilor prooroci, şi a luat îndrăzneală şi a zis: ***"Învăţă-torule, bine este ca noi să fim aici şi să facem trei colibe: una Ţie, una lui Moise şi una lui Ilie" (Luca 9,33).***

Pe când grăia Petru acestea, un nor luminos a umbrit pe apostoli, înconjurând vârful muntelui aceluia. Atunci apostolii mai mult s-au temut, că apropiindu-se de Hristos, au intrat şi ei în nor şi, intr-acel ceas, s-a auzit glas din nor, zicând: ***"Acesta este Fiul Meu cel iubit, în Care am binevoit; pe acesta ascultaţi-L" (Matei 17,5).*** Datorită acestui glas, venind de sus, le-a pierit apostolilor toată puterea de spaimă aceea mare, şi, temându-se mult, au căzut cu feţele la pământ. Deci, căzând ei, Slava Domnului s-a luat de la vederea lor. Iar Domnul, apropiindu-Se, S-a atins de ucenicii care zăceau la pământ, zicându-le: ***"Sculaţi-vă şi nu vă temeţi" (Matei 17,7).***

Ucenicii, ridicându-şi ochii, n-au văzut pe nimeni, decât numai pe Iisus Hristos, singur. Apoi, pogorându-se ei din munte, Domnul le-a poruncit lor să nu spună nimănui despre întâmplarea aceea, până ce, după primirea patimilor şi a morţii, El va învia, a treia zi, din mormânt. Deci, ei au tăcut şi, în acele zile, n-au spus nimănui nimic, din cele ce văzuseră.

Pe scurt, la întrebarea, cu ce scop a săvârşit Domnul Schimbarea Lui la Faţă de pe Tabor, răspunsul Bisericii este acesta: Mântuitorul, ştiindu-se pe drumul spre Ierusalim, drumul spre patimă, cruce şi moarte şi cunoscând omeneasca slăbiciune a apostolilor Săi, n-a vrut să-Şi lase ucenicii doborâţi sub lovitură. Cu schimbarea Lui la Faţă, Domnul a ridicat şi a îmbărbătat inima lor, faţă de sminteala crucii, ce urma să fie. Umilirile oricât de adânci, ale patimilor şi morţii Mântuitorului, nu vor mai fi în stare să clatine, cu totul, credinţa unor oameni, care au cunoscut dumnezeirea ascunsă a Învăţătorului lor. Patimile şi moartea Mântuitorului nu mai sunt un sfârşit, ci dovezi că El s-a dat morţii, de bună voie, pentru mântuirea lumii.

În cântările ei Biserica îşi mărturiseşte, fără ocol, această înţelegere, zicând: ***"În munte Te-ai schimbat la Faţă şi, pe cât au cuprins ucenicii Tăi, Slava Ta, Hristoase Dumnezeule, au înţeles, că, dacă Te vor vedea răstignit, să cunoască patima Ta cea de bună voie şi lumii să propovăduiască că Tu eşti cu adevărat raza Tatălui" (Condacul la 6 august).***

Întru această zi, învăţătura a Sfântului Clement, la Schimbarea la faţă a Domnului.

Ascultaţi fraţilor, să vă spun vouă puterea şi mărirea acestei cinstite zile şi ce fel de bunătăţi s-au arătat într-însa. Pentru că, în această zi, Domnul nostru Iisus Hristos Şi-a descoperit Slava dumnezeirii Sale, ucenicilor Săi, arătându-ne că El stăpâneşte viii şi morţii.

Fiindcă multe minuni se făceau de El şi nu credea în El neamul evreilor, cel cu inima de piatră. Că unii, adică, îl numeau pe El că este Ilie, iar alţii Moise, iar alţii Ieremia, sau că unul din cei de demult a înviat. Şi ziceau că de ar fi fost Acesta Fiul lui Dumnezeu, apoi, n-ar fi stricat Legea lui Moise, pe care ei, de la Dumnezeu, au luat-o şi n-ar fi călcat-o, că potrivnic este Legii.

Şi pentru aceasta ucenicii Lui se tulburau cu mintea şi neînţelegerea era între dânşii şi cărturari. Pentru aceasta, dar, de trebuinţă era să arate Slava dumnezeirii Sale înaintea ucenicilor, ca să nu se tulbure şi ei, gândind deşertăciuni.

Şi, luând împreună cu Sine pe Petru, pe Iacob şi pe Ioan, i-a încredinţat pe ei că este Fiul lui Dumnezeu. Că suindu-i pe aceştia pe un munte înalt, S-a schimbat la Faţă înaintea lor. Şi a strălucit Faţa Lui ca soarele, iar hainele Lui s-au făcut albe ca lumina. Şi, iată, li s-au arătat lor Moise şi Ilie, vorbind cu Domnul. Însă, vorbeau de patima Lui, pe care avea să o pătimească la Ierusalim: unul, adică, vestea dinainte patima Lui, iar altul arăta că Hristos este Dătătorul de Lege şi Împlinitorul Legii, de la Care luase, de demult, Legea, pe muntele Sinai, pe lespezi de piatră, scrise cu degetul Tatălui, adică prin Sfântul Duh. Pentru că, şi înainte de Întrupare şi după Întrupare, este Unul şi Acelaşi, pe Care necunoscându-l iudeii cei fără de lege, ei înşişi călcând Legea, au judecat pe Dătătorul de Lege, ca să moară pe nedrept. Că n-a venit să strice Legea, ci să o împlinească.

Însă, iarăşi, să întoarcem cuvântul nostru la ceea ce zice Evanghelia, care arată că apostolii, după ce au văzut Slava Lui cea dumnezeiască, au căzut cu feţele la pământ, neputând privi lumina Feţei Lui. Şi, îndată s-a făcut un glas din cer, zicând: ***"Acesta este Fiul Meu cel iubit, întru Care am binevoit, pe Acesta să-L ascultaţi."*** Iar, când s-a auzit glasul, Iisus s-a aflat singur.

Dar apostolii au tăcut şi nimănui nimic n-au spus, întru acele zile, din cele ce văzuseră.

Şi s-a arătat lor, nu cu totul desăvârşit, ci pe cât puteau să vadă ei, cu ochii cei trupeşti, fiindcă Îi era milă de dânşii, şi-i păzea, totodată, ca nu cumva, împreună cu vederea, să-şi piardă şi viaţa. Şi, vestindu-le lor Învierea, pentru aceasta, pe Moise, din morţi, l-a adus de faţă, iar pe Ilie, din cei vii, arătând că El este judecătorul viilor şi al morţilor şi că pe toţi îi va învia. Că vor ieşi, zice, cei ce au făcut cele bune, intru învierea vieţii, iar cei ce au făcut rele, intru învierea judecăţii. Deci, dacă morţii nu vor învia, atunci, nici Hristos n-a înviat. Iar, dacă Hristos n-a înviat, deşartă este credinţa noastră şi în zadar este şi propovăduirea noastră.

Acestea auzindu-le, fraţilor, să ne sculăm ca din somn, din groapa lenevirii şi să ne sârguim a păzi poruncile lui Dumnezeu şi a-I plăcea Lui, prin fapte bune, adică prin pocăinţă şi prin rugăciuni, cu lacrimi, cu milostenii, cu dragoste şi smerenie. Pentru că, prin milostenie şi prin credinţă se curăţesc păcatele, iar dragostea şi smerenia, mai întâi, pururea ne ridică pe noi şi ne apropie de Dumnezeu, iar, în al doilea rând, ne întăresc şi ne desăvârşesc.

Să ne iubim unul pe altul, precum şi Hristos ne-a iubit pe noi şi S-a dat pe Sine pentru noi şi pentru a noastră mântuire. Gol pe Cruce pironit a fost, pentru ca, pe noi, să ne îmbrace în haina nestricăciunii. Şi a flămânzit şi a însetat, pentru ca, pe noi, să ne sature hrana cea veşnică şi să ne adape cu apa nemuririi. Aşa şi noi să facem, pe cei flămânzi să-i hrănim, pe cei însetaţi să-i adăpăm, pe cei goi să-i îmbrăcăm. Pentru că, zice, dacă aţi făcut unora din aceştia, Mie Mi-aţi făcut.

Deci, fiindcă vremea este scurtă, să ne sârguim să aflăm gata, mai înainte de ziua morţii, pentru ca, nu fără de veste venind El, să ne afle pe noi în răutate, fără de pocăinţă, căci, atunci, va răpi, ca un leu, sufletele noastre. Iar, în iad, zice, nu este pocăinţă, nici mărturisire, nu este cu putinţă nici a face milostenie, fiindcă acestea nu se mai pot face, acolo, şi candelele noastre se vor stinge, căci sunt fără de undelemn. Păziţi-vă, pentru ca să nu se îngreuieze inimile voastre. Şi, iarăşi, privegheaţi şi vă rugaţi, că nu ştiţi ziua, nici ceasul. Şi ştiţi cine este credincioasă şi înţeleaptă slugă şi, iarăşi, fericit este slujitorul, pe care venind Domnul, îl va afla făcând aşa.

Pentru aceasta, să ne sârguim mai înainte de ziua morţii, ca să ne aflăm gata şi să câştigăm locurile celor milostivi şi mântuiţi, ca şi către noi să zică Domnul: "Bine, slugă bună şi credincioasă, peste puţin ai fost credincios, peste multe te voi pune. Intră intru bucuria Domnului tău." A căruia este slava, acum şi pururea şi în vecii vecilor! Amin.

Cuvânt la Schimbarea la faţă a Domnului nostru Iisus Hristos, al prea cuviosului şi de Dumnezeu purtătorului, părintelui nostru Efrem Sirul

"A strălucit Faţa Lui ca soarele, iar veşmintele Lui s-au făcut albe ca lumina" (Matei 17,2). Astfel El a arătat că, din tot trupul Lui, izvora Slava dumnezeirii Lui şi, din toate mădularele Lui, a strălucit Lumina Lui. Că nu a strălucit trupul Lui, ca al lui Moise, dinafară, ci dintr-Însul izvora Slava dumnezeirii Lui. Şi nu le-a arătat tot adâncul Slavei Lui, ci cât a îngăduit măsura luminii ochilor lor.

Şi, deci, vedeau proorocii pe apostoli şi apostolii pe prooroci. S-au văzut acolo unii pe alţii, începătorii Legii vechi pe începătorii Legii celei noi. A văzut Moise cel Sfânt pe Simon cel sfinţit. A văzut iconomul Tatălui, Moise, pe epitropul lui Dumnezeu, Petru. A văzut feciorelnicul Legii vechi, pe feciorelnicul celei noi; Ilie pe Ioan, cel ce s-a suit în car de foc, pe cela ce a căzut pe pieptul cel de văpaie. Şi s-a făcut muntele, ca o biserică. Şi a unit, întru Sine, Iisus amândouă Testamentele, pe care le-a primit Biserica. Ne-a făcut pe noi să cunoaştem că El este Dătătorul amândurora. Un Testament a primit Tainele Lui, iar celălalt a arătat slava lucrurilor Lui.

Şi, în acest fel, a fost cuvântul vorbirii cu Moise şi cu Ilie. Că vorbirea aceasta cu Iisus, cu adevărat, aşa a fost. Îi mulţumeau, adică, că profeţia lor s-a împlinit, ca şi profeţia tuturor profeţilor, prin venirea Lui. Închinăciune Îi aduceau Lui, pentru mântuirea pe care a făcut-o El în lume neamului omenesc. Că taina pe care ei au zugrăvit-o, El cu fapta a împlinit-o. Şi, a pricinuit bucurie proorocilor şi apostolilor, prin suirea Lui pe munte. S-au bucurat proorocii, văzând inomenirea Cuvântului, s-au bucurat apostolii, văzând dumnezeierea lui Iisus şi, mai ales, Slava dumnezeirii Lui.

Că zice Hristos către Petru: O, Simone, de ce spui, să rămânem aici? Dar, atunci, cuvintele proorocilor, cine le va împlini? Graiurile propovăduitorilor, cine le va pecetlui? Tainele drepţilor, cine le va săvârşi? Dacă aici vom rămâne atunci proorocirea: "Străpuns-au mâinile Mele şi picioarele Mele", cu cine se va împlini? Apoi, "împărţit-au hainele Mele între ei şi pentru cămaşa Mea au aruncat sorţii", cui se vor potrivi? Şi, iarăşi: "Dat-au spre mâncarea Mea, fiere şi, spre setea Mea M-au adăpat cu oţet", cui se vor întâmpla? Apoi, "Întru cei morţi, slobod" cine îl va adeveri? Deci, de vom rămâne aici, înscrisul lui Adam, cine-l va rupe? Datoria lui, cine o va plăti? Îmbrăcămintea slavei, cine i-o va da lui înapoi?

Dacă vom rămâne aici, atunci toate cele ce am zis, cum se vor face? Biserica cum se va zidi? Cheile Împărăţiei Cerurilor, cum le vei lua de la Mine? Pe cine vei lega? Pe cine vei dezlega? Dacă aicea vom rămâne, toate cuvintele grăite de prooroci vor fi deşarte.

Ai zis, iarăşi: să facem trei colibe. Simon a fost trimis să zidească Biserică în lume, dar el să stea să facă trei colibe în munte? Că, încă omeneşte, lua aminte la Hristos şi, că şi pe Moise şi pe Ilie, aşa îl socotea, pe El, Petru. Şi, îndată, i-a arătat că nu are trebuinţă de coliba lui. Că Domnul este Acela care a făcut părinţilor lui cort şi nor în pustie.

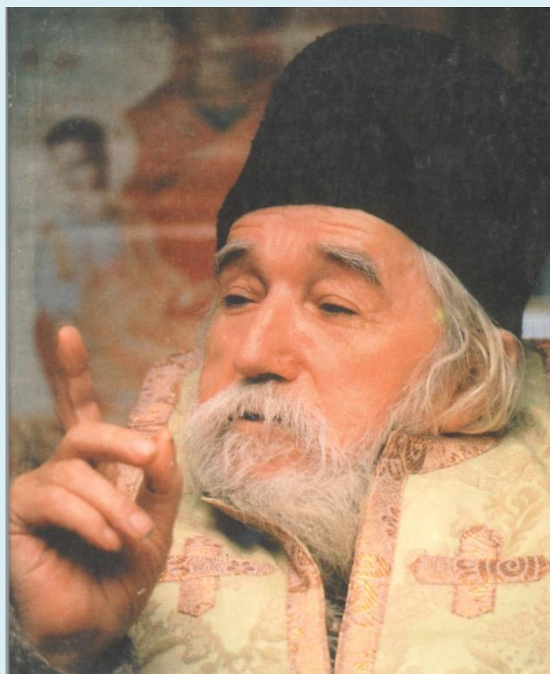
Că, încă grăind El, iară, un nor luminos i-a umbrit pe dânşii. Vezi, acum, Simone, colibe fără de osteneală, care opresc arşiţa şi nu au întuneric, cort care străluceşte şi luminează. Şi ucenicii, minunându-se, iată, glas s-a auzit din nor, de la Tatăl Însuşi, zicând: ***"Acesta este Fiul Meu Cel iubit, întru Care bine am voit, pe Acesta să-L ascultaţi!"*** Împreună cu glasul Tatălui, Moise s-a întors la locul său, Ilie s-a dus în ţara lui şi apostolii cu faţa la pământ au căzut şi Iisus a rămas singur. Că glasul acela, numai în El singur s-a împlinit. Au fugit proorocii şi pe ucenici i-a învăţat Tatăl că s-a împlinit iconomia lui Moise, că, de aici încolo, pe Fiul să-L asculte. Acela, ca un rob, a grăit cele ce i s-au poruncit. Acesta, ca un Stăpân şi Dătător de Lege, a poruncit cele ce a voit.

Ca şi pe ucenici, pentru aceasta i-a suit pe munte, ca să audă, de la Tatăl, cine este El şi al Cui Fiu este. De vreme ce, când i-a întrebat pe ei: "Cine zic oamenii că sunt Eu, Fiul Omului," i-au răspuns Lui: "Unii zic, Ilie, alţii, Ieremia sau unul din prooroci." Pentru aceasta i-a suit pe ei pe munte şi le-a arătat lor, că nu este Ilie, ci Dumnezeul lui Ilie; nici Ieremia, ci Cel ce a sfinţit pe Ieremia, din pântecele maicii sale; nici unul din prooroci, ci Domnul proorocilor, pentru că ceea ce a descoperit Tatăl, lui Petru, credinţa aceasta s-o mărturisească şi ceilalţi, şi cu fapta şi cu graiurile. Deci, i-a suit pe ei pe munte şi le-a arătat lor Slava Lui, mai înainte de necinstirea Lui, şi Puterea Lui, mai înainte de Patima Lui, că, după ce va fi prins şi va fi răstignit de iudei, să afle că, nu pentru neputinţă, a fost răstignit, ci că El, pe Sine Însuşi, S-a dat, de bunăvoie, pentru mântuirea lumii.

I-a suit pe ei pe munte şi Le-a arătat lor Slava dumnezeirii Sale, mai înainte de Învierea Sa. Pentru că, după ce, din morţi, va învia, în Slava firii dumnezeirii Sale, să cunoască că nu asemenea unei răpiri, a luat Slavă dumnezeiască, ci era slava Lui, de mai înainte de veci, împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, precum a zis, când mergea spre patima cea de bunăvoie: "Părinte, proslăveşte-Mă cu Slava pe care o aveam la Tine, mai înainte de a fi lumea."

Deci, pe Slava aceasta, a dumnezeirii Sale, care era nearătată şi ascunsă prin întruparea Sa, pe aceasta a arătat-o apostolilor pe munte, iar pe Tatăl Îl avea împreună, glăsuind şi zicând: "Acesta este Fiul Meu cel iubit."

Părintele Ilie Cleopa - Predică la Schimbarea la faţă a Domnului, Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos

Părinţilor, fraţilor şi iubiţi credincioşi, ***Biserica lui Hristos cea dreptmăritoare are un brâu, cu care este încinsă de-a lungul anului. Pe acest brâu se găsesc douăsprezece mărgăritare preascumpe şi preasfinte, adică cele douăsprezece praznice împărăteşti.***

De aceea, la aceste dumnezeieşti praznice, predicile sunt mai grele şi mai dogmatice, pentru că în aceste praznice este arătată toată taina iconomiei în trup a lui Iisus Hristos şi toată mântuirea neamului omenesc.

Astăzi este dumnezeiasca Schimbare la Faţă a Domnului, Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Acest mare eveniment din viaţa Mântuitorului nostru, această mare sărbătoare şi prealuminat praznic s-a petrecut în anul treizeci şi trei al vieţii Domnului nostru Iisus Hristos şi în ultimul an al propovăduirii Sale.

Mântuitorul era pe atunci în partea Cezareei lui Filip, unde marele Apostol Petru L-a mărturisit ca fiind Fiul lui Dumnezeu cel adevărat. El i-a întrebat pe apostoli : ***Cine zic oamenii că sunt Eu, Fiul Omului ? Iar apostolii ziceau : Doamne, unii zic că Tu eşti Ilie, alţii zie că eşti Ieremia sau alţii, că Tu eşti unul din prooroci*** (Matei 16, 13-14).

Iar Mântuitorul, vrând să scoată din mintea lor această mare greşeală, că El ar fi unul din prooroci, care s-ar fi reîntrupat, (ca să scoată din mintea lor şi a

tuturor popoarelor creştine de mai târziu), ***a binevoit să-i ia pe cei trei apostoli, pe Petru, pe Ioan şi pe Iacov, fratele său, şi să-i suie pe vârful Muntelui Tabor.***

Acolo, cei trei apostoli, fiind obosiţi de călătoria muntelui - că muntele este mare, lung şi înalt -, când au ajuns cu Mântuitorul sus, de mare oboseală, au stat jos şi s-au odihnit până au adormit. ***Apoi, trezindu-se ei, prin iconomia lui Dumnezeu, Mântuitorul S-a schimbat la faţă înaintea lor. Hainele Lui s-au făcut ca lumina, faţa Lui strălucea mai mult decât soarele, iar ei, văzând aceasta, s-au spăimântat foarte şi au văzut că stătea în văzduh şi vorbea cu doi mari prooroci, cu Moise şi cu Ilie.***

Moise era icoana şi închipuirea Mântuitorului, care a condus poporul lui Israel prin pustie până la primirea legii, mai înainte de venirea lui Hristos; şi Ilie, cel mai slăvit dintre prooroci, care va veni şi la a doua venire să predice Evanghelia trei ani şi jumătate pe pământ, împreună cu Enoh şi Ioan, pe vremea lui Antihrist, ca să întoarcă poporul evreiesc la dreapta credinţă.

Stând ei aşa şi privind la Mântuitorul, auzeau cum vorbea Mântuitorul cu Ilie şi cu Moise în limba aramaică, limba lui Adam, pentru intrarea care avea s-o facă El în Ierusalim şi pentru preaslăvita Lui patimă, pentru răstignire, pentru moarte şi înviere.

Apostolii auzeau, dar erau îmbătaţi de lumină, de frică şi de cutremur, că un nor deodată a cuprins vârful Taborului. Dar norul acesta nu era întunecat, ci luminos ca soarele şi se întindea de la cer până la pământ şi un glas din nor, de sus, s-a auzit : ***Acesta este Fiul Meu cel iubit, întru Care bine am voit. Pe Acesta să-L ascultaţi !*** (Matei 17, 5).

Dar, stând ei, deodată au dispărut cei doi prooroci . Ilie s-a dus în ţara sa şi Moise s-a ridicat la cer, iar ei au rămas uimiţi, înţelegând că Hristos nu-i Ilie, ci este Dumnezeul lui Ilie; Hristos nu-i Ieremia, ci este Cel Care l-a sfinţit pe Ieremia în pântecele maicii lui, şi iarăşi că Hristos nu este Moise, ci este Cel care a dat lege lui Moise, pentru că Dumnezeu anume a voit să se arate aceşti doi prooroci, că El este Dumnezeul proorocilor şi nu unul din prooroci.

O, minunile Tale, Doamne ! Ce era pe Tabor acum ? Taborul luase forma Bisericii. *Acolo se vedeau cele două Testamente : Testamentul Vechi era reprezentat prin Ilie şi prin Moise, iar Testamentul Nou, prin cei trei apostoli : Ioan Evanghelistul, Iacov şi Petru.*

" ***Acolo - zice dumnezeiescul părinte Efrem Sirul - au văzut apostolii pe prooroci şi proorocii pe apostoli. A văzut iconomul Tatălui, adică Moise, pe***

epitropul lui Dumnezeu, pe marele Apostol Petru, căruia i s-au dat cheile împărăţiei cerurilor. Acolo feciorelnicul Legii Vechi, Ilie, a văzut pe feciorelnicul Legii Noi, pe Ioan Evanghelistul, şi s-a făcut Muntele Taborului în chipul Bisericii ".

Acolo se aude şi glasul Tatălui, după ce pleacă cei doi prooroci, Care zice : ***Acesta este Fiul Meu cel iubit, întru Care am binevoit; pe Acesta să-L ascultaţi !***

Petru apostolul, care iubea mult pe Mântuitorul, ca şi Ioan Evanghelistul, neştiind ce vorbeşte - cum spune Evanghelia -, ar fi vrut ca bucuria, lumina şi dulceaţa aceea pe care o văzuse acolo, să rămână cu el totdeauna. De aceea, când a văzut pe Tabor pe cei doi prooroci, îi spune Mântuitorului :* Doamne, *bine este să stăm noi aici ! Să facem aici trei colibe ! Ţie una, lui Moise una şi una lui Ilie ! (Matei 17, 4). Dar uitase că-i trebuie şi lui colibă şi lui Ioan Evanghelistul şi lui Iacov ! Dragostea lui era să-i umbrească pe cei trei pe care-i văzuse.

Iar Mântuitorul, parcă-i zicea lui Petru :
" *O, Petre, vrei să-mi faci Mie colibă ? Iată îndată vine coliba !*"

Şi încă stând ei de vorbă, un nor luminos i-a acoperit pe dânşii. Un nor plin de strălucire şi de lumină îi umbrea, le ţinea şi umbră şi lumină. Şi-i zicea Mântuitorul lui Petru :
" *Iată, Petre, colibă ! Mai vrei să faci colibă ? Eu ţi-am adus nori din cer, ca să te umbrească şi să te lumineze. Adu-ţi aminte, Petre, că n-am nevoie aici de colibele tale !* Eu sunt care am acoperit poporul lui Israel, pe cei 638.000 robiţi, care au ieşit din robie sub nor. Îi duceam ziua şi-i acopeream ca sub aripi de vultur şi noaptea îi luminam cu stâlp de foc.

Iată, Petre, coliba nefăcută de tine ! Iată nor care străluceşte mai mult decât soarele, şi-ţi ţine şi umbră ! Deci să ştii, Petre, că Eu n-am nevoie de colibele tale. Eu pot să umbresc tot pământul şi tot cerul, că Eu l-am făcut ".

Şi atunci, din acel nor preascump, aude Petru glasul Tatălui, al Părintelui, că se duseseră proorocii. Vine Tatăl din cer şi mărturiseşte cine este Hristos. Ce le spune ? " *Voi aţi văzut că Hristos nu-i nici Ilie, nici Moise, nici Ieremia. Hristos Dumnezeu, Care-i cu voi pe Tabor, este Fiul Meu cel iubit, întru Care bine am voit; pe Acesta să-L ascultaţi !*"

Dumnezeu Tatăl ştia că Petru o să-L mărturisească pe Hristos până la Roma şi acolo avea să moară răstignit cu capul în jos; şi Ioan Evanghelistul avea să fie

îngropat de viu, şi lui Iacov avea să i se taie capul cu sabia de către Irod. Ştia că până la moarte vor mărturisi pe Hristos.

" *Dar să ştiţi pe cine mărturisiţi ! Acesta Care pe Tabor S-a schimbat la faţă şi hainele Lui se văd acum ca lumina şi faţa Lui ca soarele, nu este Moise, nu-i Ilie, nici Ieremia, nu este unul din prooroci, este Fiul Meu cel iubit, întru Care bine am voit, Pe Care şi la Iordan L-am mărturisit, pe Acesta să-L ascultaţi !* "

Şi aşa au luat încredinţare mai mult marele Apostol Petru, cu Ioan şi Iacov, că Iisus Hristos este Mesia, este Fiul lui Dumnezeu şi nu este unul din prooroci, ci este Dumnezeul proorocilor, Care i-a zidit pe ei în pântecele maicilor lor.

Dar, o, minunile Tale, Mântuitorule ! ***Ce s-a arătat pe Tabor ? Oare fiinţa lui Hristos ?*** Doamne, fereşte ! Ar fi o hulă să gândeşti aceasta, că fiinţa era aceea ce iradia din Hristos.

Prin secolul al XII-lea, a fost în Bulgaria o erezie ce se chema " bogomili ". De la aceia au rămas cărţile care se numesc " Visul Maicii Domnului ", " Epistolia " şi " Cele douăsprezece vineri ", cărţi apocrife pe care Biserica le-a tolerat, dar nu le-a aprobat niciodată.

Aceşti eretici aveau pretenţia că ei, atunci când se roagă, văd fiinţa lui Dumnezeu. O, ce mare hulă şi nebunie ! Fiinţa lui Dumnezeu, care n-o văd heruvimii şi serafimii şi toate puterile cele gânditoare din ceruri, ei aveau pretenţia că, atunci când se roagă, apare o lumină şi văd fiinţa lui Dumnezeu !

Era cea mai mare hulă adusă lui Dumnezeu, că cineva poate să vadă fiinţa Lui ! ***Ce spune dumnezeiescul evanghelist Ioan ? Pe Dumnezeu nimeni niciodată nu L-a văzut !*** (Ioan 1, 18). ***Aici nu face aluzie la Dumnezeu întrupat, că pe Acela l-am văzut; sau la Dumnezeu, Care se arătă lui Avraam, lui Isaia şi lui Moise, cu pogorământ şi cu închipuire, ci la fiinţa lui Dumnezeu, pe care nimeni n-a văzut-o niciodată.***

Fiinţa lui Dumnezeu este inaccesibilă la toate taberele minţilor raţionale din cer şi de pe pământ şi nimeni nu poate să vadă ce este El după fiinţă. Iar acei eretici spuneau că ei în vremea rugăciunii văd fiinţa lui Dumnezeu.

Slava fiinţei lui Dumnezeu reflectă raze şi se lumină ca soarele, pentru că El era Însuşi Dumnezeu şi din dumnezeirea Lui slobozea raze ca un soare intens dumnezeiesc. Ceea ce se vedea pe Tabor nu era lumina creată, ci necreată, lumina care izvora din dumnezeirea Lui şi era slava fiinţei lui Dumnezeu sau lumina slavei lui Dumnezeu.

Aceasta era deosebirea între schimbarea la faţă a lui Hristos şi a sfinţilor Lui, prooroci, patriarhi şi cuvioşi de mai târziu.

Tocmai aceasta a fost lupta cea mare şi înverşunată a Sfântului Grigorie Sinaitul şi Sfântului Grigorie Palama, preaindumnezeitul la minte, cu ereticii Varlaam şi Achindin, balaurii cei din Calabria Italiei, care-i învinuiau pe sihaştrii din Athos că sunt bogomili, care spun că văd o lumină în vremea rugăciunii şi că văd fiinţa lui Dumnezeu.

Dumnezeiescul Grigorie Palama, ale cărei sfinte moaşte, cu toată nevrednicia, le-am sărutat acum câţiva ani la Mitropolia din Tesalonic, a fost cel mai mare teolog grec din secolul XIV. El a întrecut pe toţi cu teologia lui, fiind mai presus de apofatismul Sfântului Dionisie.

Dacă Sfântul Dionisie Areopagitul are cea mai înaltă teologie, teologia apofatică sau negativă, Sfântul Grigorie Palama a trecut şi peste aceasta. El numai cu puţin a întrecut pe dumnezeiescul Maxim Mărturisitorul, prea îndumnezeitul la minte, cel mai mare vârf al teologiei greceşti. ***Sfântul Grigorie apăra pe părinţii din Sfântul Munte, pe isihaşti, că nu sunt bogomili, că văd lumină mare în vremea rugăciunii celei gânditoare a inimii.***

Ei nu văd fiinţa lui Dumnezeu, ci altceva văd. Ce văd ? Slava fiinţei lui Dumnezeu ! Citiţi în Filocalia VII, care o aveţi, şi vedeţi lupta cea mare, care a ţinut sute de ani pe tema isihasmului ! Să vedeţi, lumina eră care iradia din Hristos, dar nu era fiinţa Lui. ***Auzi ce spune dumnezeiescul părinte Efrem Sirul : " Din tot trupul Său izvora raza slavei lui Dumnezeu ".***

Deci lumina de pe Tabor nu este fiinţa lui Hristos, ci slava fiinţei Lui. Să ştiţi totdeauna, cei care sunteţi teologi ! Că o să aveţi discuţii cu oameni păruţi filosofi ai veacului de acum. ***Niciodată fiinţa lui Dumnezeu nu s-a arătat cuiva, ci slava fiinţei lui Dumnezeu.*** De aceea cântă Biserica astăzi : " ***... arătând ucenicilor Tăi slava Ta*** - cât ? nu toată, ci -, ***pe cât li se putea*** ".

Deci, slava fiinţei lui Dumnezeu s-a arătat pe Tabor apostolilor. Şi aceasta se poate arăta şi sfinţilor în vremea rugăciunii celei gânditoare a inimii, celor ce ştiu să se roage cu inima lui Dumnezeu. Dar nu este aceasta fiinţa Lui, ci slava fiinţei Lui. Să reţineţi !

Să ştiţi un lucru. ***Slava fiinţei lui Dumnezeu este nedespărţită de fiinţa Lui.*** După cum la soare raza nu se desparte de ea, aşa şi slava lui Dumnezeu nu se desparte de fiinţa Lui. Dar nu este însăşi fiinţa Lui, ci slava fiinţei lui Dumnezeu.

Iată ce este, fraţiIor, Schimbarea la faţă a Mântuitorului. Cum v-am spus la început, nu s-a făcut luminarea dinafară, ci dinăuntru, adică Hristos nu Se luminează de altcineva, ca să strălucească ca luna, ci invers. ***La Hristos, lumina care se vedea în Tabor nu era ca la sfinţii care se schimbau la faţă.***

Aşa să înţelegeţi lumina de pe Tabor, aşa să înţelegeţi lumina pe care o pot vedea sfinţii într-o mare şi înaltă rugăciune a inimii. ***Tot omul este dator să se schimbe la faţă. Dar cum se poate schimba la faţă ?***

- *Dacă ieri a fost desfrânat şi s-a mărturisit, să nu mai fie !*
- *Dacă a fost hoţ, să lase hoţia !*
- *Dacă a fost înjurător sau beţiv, să lase beţia şi înjuratul sau fumatul, să lase răutăţile, să le mărturisească, să le plângă toată viaţa, să facă canonul; şi aşa se schimbă omul, nu la faţa cea din afară, ci la cea dinlăuntru a sufletului.*

Şi atunci, aşezarea omului care a fost înainte de păcat, cu aceea care este când intră în fericire şi în treptele duhovniceşti ale desăvârşirii, nu mai seamănă.

Ieri era ca un drac, slujind păcatului, şi astăzi, dacă s-a pocăit, şi-a îndreptat viaţa şi s-a sfinţit, se face lumină şi are lumină duhovnicească într-însul şi merge din putere în putere, dintr-o desăvârşire în alta, pe cele trei trepte ale urcuşului duhovnicesc, care sunt:

- ***Nepătimirea raţională a sufletului său făptuirea morală;***
- ***Slobozenia duhovnicească a sufletului raţional care-şi retrage mintea sa din simţire şi o leagă cu Dumnezeu prin contemplaţia naturală şi duh, şi***
- ***Odihnă duhovnicească a sufletului raţional, (sâmbetele sâmbetelor), care-şi retrage mintea sa chiar de la toate contemplaţiile naturale în duh, de la cugetările cele mai înalte din zidiri şi o leagă cu totul de Dumnezeu în extazul iubirii.***

Amin.

Muntele Tabor - Pelerinajul părintelui Cleopa la Locurile Sfinte

Pe fundalul clar al cerului galileean, Taborul ni se prezintă în toată splendoarea sa, având o configurație geografică cu totul aparte. Înconjurat de jur-împrejur de o întinsă vale cu sate și culturi de tot felul, Taborul se ridică spre cer ca o adevărată scară duhovnicească între om și Dumnezeu, între materie și Duh.

Muntele Tabor - vedere de pe Sprânceana Muntelui (Foto: pr. Silviu Cluci)

De la Cana Galileii pornim spre Muntele Tabor, cale de 25 km. Șoseaua asfaltată trece peste câmpii în-tinse, cultivate cu cereale și culturi de citrice și banane. În stânga noastră, se vorbește în tradiția locului, este câmpul unde odinioară ucenicii culegeau spice de grâu, sâmbăta.

Ne apropiem de muntele Schimbării la Față. În zare, vârful Taborului se profilează solitar pe albastrul cerului inundat de soare. Ici-colo apar sate de arabi. La 6 km de Muntele Tabor, în partea de sud, se vede satul Nain, unde Mântuitorul a înviat pe fiul unei văduve. Satul este locuit de arabi. Dincolo de Nain este Muntele Ghilboa, unde a murit Saul. Iar alături se află localitatea biblică numită Endor. O renumită vrăjitoare din Endor a spus lui Saul că va muri în luptă pe muntele Ghilboa. De la Endor mai sunt 8 km până la Tabor.

Părăsim șoseaua principală și o luăm pe alta secundară. Peste tot întinse plantații de citrice, măslini și tot felul de pomi mediteraneeni. Jos, la poalele muntelui, se

vede satul Deborim. De aici era Debora, care a ucis pe Sisera cananitul (Judecători, cap. 4).

Pe fundalul clar al cerului galileean, Taborul ni se prezintă în toată splendoarea sa, având o configurație geografică cu totul aparte. Înconjurat de jur-împrejur de o întinsă vale cu sate și culturi de tot felul, Taborul se ridică spre cer ca o adevărată scară duhovnicească între om și Dumnezeu, între materie și Duh. Forma sa rotundă îl aseamănă cu un con uriaș, cu vârful ușor ondulat, mistuit de focul dumnezeirii. Taborul este simbolul luminii necreate, care ni s-a revelat nouă tuturor de Domnul și Mântuitorul lumii, în clipa Schimbării Sale la Față. Nimeni dintre oameni nu l-ar fi putut modela, ca formă, mai bine decât mâna Creatorului.

Cât vor fi veacurile, Taborul rămâne „muntele cel sfânt al lui Dumnezeu”, simbolul chenozei divine, scară a marilor urcușuri duhovnicești, „muntele cel înalt” unde Fiul Omului S-a îmbrăcat în strălucirea dumnezeirii și ni S-a revelat ca Fiu al lui Dumnezeu. Taborul rămâne pentru creștini altarul energiilor necreate ale Sfintei Treimi, care înnoiesc și îmbracă pe om în lumină cerească, schimbând fața sufletului și făcându-l vrednic de Hristos, de veșnicie. Taborul rămâne imaginea unică a îndumnezeirii omului prin credință și rugăciune.

În tăcere și emoție admirăm de departe Taborul. Deși nu are o înălțime mai mare de 588 metri, Muntele Tabor este unic pe pământ. El domină toate înălțimile Galileii, toate vârfurile lumii, toți munții cei înalți și oamenii mândri ai pământului.

Înconjurăm ușor muntele, apoi urcăm în spirală panta înclinată și pieptul de piatră al Taborului, până deasupra. Drumul nu seamănă deloc cu poteca tainică a Taborului de altădată. Lumea modernă de astăzi, oamenii curioși și indiferenți ai zilelor noastre, noi toți am transformat frumusețea de taină, atmosfera duhovnicească și sacră a Taborului.

Ne jenăm că urcăm muntele cu mașina! Hristos cu cei trei ucenici l-au urcat pe jos, în rugăciune, în vorbire de taină și cugetare la mântuitoarele Sale patimi.

Ajungem pe Tabor. Muntele este totuși minunat, îmbrăcat de jur-împrejur pe toți versanții, ca și pe vârf, cu verdeață și plantații de pini și eucalipți. Mulțumită proniei divine, Taborul încă viază, încă se înalță și își revelează tainele și lumina cea necreată a dumnezeirii. Taborul rămâne peste veacuri cel mai înalt munte al lui Dumnezeu. Munte sfințit de Hristos, învăluit în focul dumnezeirii; munte cântat de călugări și sfinți, urcat de nenumărate generații de creștini, munte lăudat de împăratul David și sfințit cel dintâi de „Melchisedec, împăratul Salemului”. Munte cinstit de Avraam, de patriarhi și de tot poporul ales. Munte care

a purtat pe Hristos; munte care a văzut slava lui Dumnezeu, care a auzit glasul Tatălui, a văzut slava Fiului și s-a înnoit de focul Duhului Sfânt.

***

Slavă Ție, Mântuitorule, că ne-ai învrednicit să urcăm și noi pe Muntele Tabor, unde Te-ai schimbat la față înaintea ucenicilor Tăi!

&&&

Înaintăm spre platoul muntelui, pe alei de pini și eucalipți. În stânga noastră vedem ruinele milenare ale unei clădiri.

Tradiția ne mărturisește că aici, în pădurile seculare ale Muntelui Tabor, ar fi pustnicit Melchisedec, „împăratul Salemului", că de aici ar fi coborât el înaintea lui Avraam cu pâine și vin, „când se întorcea de la luptă, după înfrângerea lui Kedarlaomer". Apoi, după ce l-a ospătat pe Avraam la poala Taborului cu pâine și vin - simbol tainic al Liturghiei creștine - Melchisedec a binecuvântat pe Avraam (Facere 14, 17-20).

Platoul Taborului este lung și lat de aproape un kilometru. În epoca de aur a Creștinismului, în peșterile și pădurile Muntelui Tabor se nevoiau zeci și sute de cuvioși călugări sihaștri. Mulți au ajuns să „vadă" și să simtă aievea lumina cea necreată a dumnezeirii, prin post și rugăciune din inimă. Mulți s-au făcut sfinți aici și le-au rămas oasele pe Tabor. Numele și numărul sfinților ortodocși de pe Tabor îl știe singur Dumnezeu.

În prezent mai sunt două mănăstiri pe Tabor: una ortodoxă, construită de doi cuvioși călugări moldoveni și a doua catolică, locuită de călugări franciscani. Ambele mănăstiri poartă hramul Taborului - Schimbarea Domnului la Față.

Sub Imperiul Bizantin, în jurul Taborului și pe vârful lui, erau mai multe mănăstiri ortodoxe care slăveau pe Dumnezeu și implorau pentru lume lumina cea mântuitoare a Preasfintei Treimi.

La 6 august, praznicul Schimbării la Față, se prăznuia hramul Taborului. Atunci se adunau sute de călugări, pustnici, preoți, episcopi și credincioși, pe vârful muntelui sfânt, unde săvârșeau priveghere de toată noaptea, iar a doua zi slujeau Sfânta Liturghie și se împărtășeau toți cu Trupul și Sângele Domnului. Apoi coborau fiecare la ale sale.

Tradiția aceasta se întâlnește din secolul al X-lea pe vârful Atonului, în Muntele Athos. Iar la noi în țară, din secolul al XV-lea, se întâlnește pe Muntele Ceahlău, cu vârful Panaghia. La 6 august se săvârșește hramul Ceahlăului, cu

slujbe, pelerinaje, cântări religioase și tradiții sfinte. Deci, trei munți sunt în lume cu tradiție taborică: Taborul, Athosul și Ceahlăul.

Iată-ne pe vârful Muntelui Tabor. Privim zările, cerul, muntele și slăvim pe Hristos Mântuitorul. Nimeni dintre muritori nu știe exact locul pe Tabor unde S-a schimbat Domnul la Față, înaintea celor trei ucenici, Petru, Iacob și Ioan. Aceasta rămâne peste veacuri o taină a lui Dumnezeu. Dar toți credem, simțim și mărturisim că aici, pe vârful Taborului, S-a îmbrăcat Hristos în slava Dumnezeirii, atât „pe cât au putut cuprinde ucenicii Săi" purtători de trup. Ce măreață este natura și toată zidirea, privită de pe Tabor!

Să ne amintim Evanghelia Schimbării Domnului la Față: ***După șase zile Iisus a luat cu Sine pe Petru și pe Iacov și pe Ioan, fratele lui, și i-a suit într-un munte înalt, deosebi (ca să se roage). Și S-a schimbat la Față înaintea lor, pe când Se ruga El, și a strălucit Fața Lui ca soarele, iar hainele Lui s-au făcut albe ca lumina. Și iată Moise și Ilie s-au arătat lor, vorbind cu El (despre sfârșitul Lui pe care avea să-l împlinească în Ierusalim). Și răspunzând Petru, a zis lui Iisus: Doamne, bine este nouă să fim aici; dacă voiești, să facem aici trei colibe; Ție una și lui Moise una și una lui Ilie. Vorbind ei încă, iată un nor luminos i-a umbrit pe ei și iată glas din nor, zicând: Acesta este Fiul Meu cel iubit, în care am binevoit; pe Acesta să-L ascultați! Și auzind ucenicii, au căzut cu fața la pământ și s-au spăimântat foarte. Și Iisus a venit la ei și atingându-i, le-a zis: Sculați-vă și nu vă temeți. Și ridicându-și ochii, nu au văzut pe nimeni, decât numai pe Iisus singur. Și pe când se coborau din munte, Iisus le-a poruncit, zicând: Nimănui să nu spuneți ce ați văzut, până când Fiul Omului Se va scula din morți... (Matei 17, 1-9; Luca 9, 28-36).***

***

Slavă Ție, Mântuitorule, că Te-ai urcat cu noi astăzi pe Muntele Tabor! Slavă Ție, că ne-ai primit și pe noi, împreună cu Petru, cu Iacov și cu Ioan, să simțim și să trăim taina Schimbării Tale la Față, taina înnoirii sufletelor noastre prin rugăciune și har. Slavă Ție, Iisuse Hristoase, că Te-ai descoperit lumii ca prunc la peștera din Betleem, iar ca Dumnezeu plin de slavă, pe Tabor. Te-ai arătat cu trupul ca un muritor pe Golgota, dar în același timp Te-ai descoperit lumii ca Fiu al lui Dumnezeu prin Înviere. Slavă Ție, Doamne, pentru smerenia întrupării! Slavă Ție, pentru lumina de văpaie a Taborului! Slavă Ție, Mântuitorule, pentru Nazaret, pentru Betleem și pentru Muntele Tabor! Slavă Ție, pentru Moise și Ilie, care au vorbit cu Tine; pentru Petru, Iacov și Ioan, care au văzut slava Ta și au auzit glasul Tatălui din nor! Prin ei Te vedem și noi, Te simțim și noi, Te căutăm și noi, și Te mărturisim tuturor că Tu ești Fiul lui Dumnezeu, Izbăvitorul lumii!

&&&

Ce taină și rânduială dumnezeiască! Pe mare și „la loc șes”, Hristos ne învață, iar pe munte Se roagă și Se schimbă la Față.

- ✓ *Între oameni Se arată mai mult ca Fiul al Omului, iar pe munte, în singurătate, Se arată ucenicilor ca Fiu al lui Dumnezeu.*
- ✓ *Între cei mulți și săraci, Hristos Se descoperă doar ca învățător și prooroc sărac, îmbrăcat în cămașă de in; iar aici, pe Tabor, ni se descoperă ca Dumnezeu și Mântuitor, îmbrăcat în veșmânt alb ca zăpada.*
- ✓ *Acolo, jos, Îl vedem pe Domnul mai ales ca om, umblând printre oameni. Iar aici, pe Tabor, Îl vedem strălucind ca soarele.*
- ✓ *Acolo Hristos vindecă bolile, hrănește prin minune mulțimile, învață popoarele, mângâie pe cei necăjiți. Iar aici pe Tabor, între cer și pământ, Hristos Se roagă, Se îmbracă în slavă, ni se revelează ca Fiu al Tatălui și ne descoperă nouă slava pe care vom avea-o dincolo, în viața cea veșnică.*
- ✓ *Acolo deci ne învață a lucra poruncile. Iar aici, pe Tabor, Domnul ne pregătește cununa de lumină a răsplătirii cerești și ne învață a ne ruga în liniște, descoperindu-ne importanța sfintei rugăciuni.*

Că rugăciunea, și numai rugăciunea, schimbă fața omului, înnoiește sufletul, împacă inimile și casele noastre, și îmbracă pe creștini în lumină și în nădejdea mântuirii. Să priveghem, deci, și să ne rugăm ca să nu cădem în ispită!

***

Slavă Ție, Mântuitorule, pentru taina rugăciunii! Slavă Ție, că ne înveți pe mare a pescui, la „loc șes” a arunca sămânța, iar pe Tabor a ne ruga! Slavă Ție, Doamne, pentru toate! Tu ai venit în lume să schimbi fața și viața ei. Ai venit, Mântuitorule, să ne prefaci pe noi, păcătoșii, din răi în buni; din oameni necredincioși și mândri, în creștini smeriți și devotați; din fii ai păcatului, în fii ai Învierii și luminii. Ajută-ne, Doamne, cu harul Sfântului Tău Duh, să ne prefacem și noi, păcătoșii, din răi, în buni; din oameni necredincioși și mândri, în creștini smeriți și devotați; din fii ai păcatului, în fii ai Învierii și luminii!

Ajută-ne, Doamne, cu harul Sfântului Tău Duh, să ne prefacem și noi, păcătoșii; să ne schimbăm la inimă, să devenim buni și blânzi, să avem dragoste pentru fiecare făptură, să avem milă de toți oamenii, mai multă răbdare cu cei răi, mai multă îngăduință cu cei căzuți și mai multă râvnă la sfânta rugăciune.

Venim și noi să ne atingem de Tabor. Venim din țara Munților Carpați să urcăm cu Tine pe Muntele Tabor. Venim să ne înveți, Doamne, a urca pe Tabor, să ne înveți taina rugăciunii celei de foc și adâncul smereniei. Părinții noștri știau mai bine ca noi să se roage. Ei aveau darul rugăciunii și al lacrimilor. I-au învățat cuvioșii călugări a se ruga. I-au învățat necazurile vieții a plânge. I-au învățat

străinii a răbda și Evanghelia a ierta. Părinții noștri știau să se roage, știau să plângă și să se bucure mai mult ca noi. Iar noi, păcătoșii, din cauza lenevirii și din slăbirea credinței noastre, am uitat taina rugăciunii de foc și nu mai putem plânge la rugăciune. De aceea nu ne putem schimba la față în rugăciunile noastre, nu ne putem bucura duhovnicește pe măsura părinților noștri, nici nu nădăjduim cu aceeași tărie în lumina cea neînserată. Viața noastră trece monoton, fără coborâș și fără urcuș, fără lacrimi și fără căldură în rugăciunile noastre. Rugăciunea noastră este grăbită, fără emoție și fără putere, pentru că nu iese din inimă și nu este stropită nici cu mărgăritare de lacrimi, nici cu văpaie de foc ceresc. Rugăciunea noastră, fiind slabă, nu ne urcă până sus la Hristos, nici nu ne coboară la izvoarele lacrimilor ce ies din adâncul inimii.

Am venit să ne mărturisim Ție, Doamne, aici, pe Tabor. Am venit să ne înveți din nou taina rugăciunii curate, a rugăciunii din inimă, care schimbă la față pe cei ce cred, care curăță sufletul și îmbracă pe om în lumină, în bucurie și în nădejdea mântuirii.

Aprinde, Mântuitorule, făclia rugăciunii în căminele noastre, pe vetrele inimilor noastre, pe altarele înaintașilor noștri, lângă crucile părinților noștri. Suntem fii ai rugăciunii și ai speranței, căci ne-am născut din lacrimi și din rugăciune pe pământ. Suntem fii ai Tăi după har.

Dăruiește-ne, Doamne, bucuria rugăciunii curate, ca să ne împărtășim și noi din lumina cea neînserată a Taborului! Învață pe fiii neamului a se ruga, învață pe fiii și frații noștri a rosti cu lacrimi Tatăl nostru. Învață-ne a iubi, a ierta, a munci și a trăi cu demnitate creștinească pe pământ. Învață a se ruga pe cei ce nu știu deloc, pe cei pe care nu are cine îi învăța să se roage!

Nu lipsi bisericile de preoți buni și căminele noastre de smeriți rugători. Ajută-ne, Mântuitorule, să ascultăm de Evanghelia Ta, să păzim învățăturile Bisericii Tale și să urmăm glasul Tatălui, care mereu ne grăiește de pe Tabor: Acesta este Fiul Meu cel iubit... pe Acesta să-L ascultați (Matei 17, 5).

&&&

Trecem pe lângă ruinele paraclisului închinat lui Melchisedec, împăratul Salemului, înaintăm pe o frumoasă alee de chiparoși și eucalipți și ne oprim în fața mănăstirii catolice a Schimbării la Față. Mănăstirea catolică se află pe platou, în partea de răsărit a Taborului, iar mănăstirea ortodoxă în partea de apus, la depărtare de circa un kilometru una de alta.

Intrăm în curtea mănăstirii. O curățenie și o ordine exemplară. Alei de arbuști, măslini, chiparoși, flori multicolore și, în față, o măreață catedrală din piatră și cărămidă. În partea de nord a bisericii se mai văd ruinele unei bazilici ortodoxe,

încă din epoca de aur a Creștinismului. Mănăstirea este locuită de 18 călugări franciscani. Interiorul este imens. În ambele părți ale ușii de intrare se află două altare, două capele mici închinate Sfinților prooroci Moise și Ilie, care au vorbit cu Domnul pe Tabor. Altarul central de la răsărit este închinat Mântuitorului transfigurat. Pereții sunt împodobiți cu mozaicuri celebre. Întreaga construcție este înălțată recent pe ruinele altei biserici mai vechi.

Ne închinăm și ne reculegem în tăcere. Apoi cântăm troparul Schimbării la Față. La ieșire se apropie de noi un călugăr franciscan, anume Augustin, și ne întreabă: „Doriți să vă cânt Avve Maria?” Este bucuros că suntem din România. Și îndată se așează în fața unui mic armoniu în biserică, și cântă, cu o voce sonoră și melodioasă, cea mai frumoasă cântare bisericească pe care o au catolicii în cinstea Maicii Domnului.

Ascultăm în tăcere glasul dulce al părintelui Augustin. Cântă acompaniat de armoniu, dar instrumentul nu reușește să egaleze vocea timbrată de tenor a părintelui Augustin. Omul, ca organ al Duhului Sfânt, se arată superior instrumentelor muzicale! La urmă, părintele Augustin, încântat că l-am ascultat cu emoție, ne mulțumește și ne însoțește binevoitor până la poarta mănăstirii. Ar cânta zilnic bucuros, dar nu are cine să-l asculte aici pe Tabor decât pelerinii străini și îngerii din cer!

(Arhimandrit Ioanichie Bălan, Pelerinaj la Mormântul Domnului, Editura Mănăstirea Sihăstria, 2010, pp. 184-193)

Mănăstirea românească de pe Tabor - Pelerinajul părintelui Cleopa la Locurile Sfinte

Mănăstirea românească de pe Tabor (Foto: pr. Silviu Cluci)

Intrăm în curtea mănăstirii. Biserica este construită din piatră cioplită și are câteva chilii. În jurul ei se înalță câțiva eucalipți, arbori ornamentali, flori și iarbă, care dau curții un aspect frumos și odihnitor.

Iată pe scurt cum a luat ființă această mănăstire românească pe Muntele Tabor.

Cuviosul Irinarh Roseti, mare sihastru și duhovnic cu viață sfântă, s-a nevoit mai întâi în Mănăstirea Neamț ca tipograf și schimonah, până în anul 1811. Apoi se retrage la liniște în pădurile din jurul Schitului Nechit, unde se nevoiește ca sihastru doisprezece ani. Între anii 1823-1826 organizează tipografia Mitropoliei din București, la rugămintea mitropolitului Grigorie Dascălu. După doi ani de nevoință în Muntele Athos, se reîntoarce în Moldova și devine sihastru vestit la Schitul Horăicioara-Neamț. În anul 1831 este hirotonit preot și întemeiază Mănăstirea Horaița, devenind primul ei stareț. Timp de doisprezece ani, cât conduce Mănăstirea Horaița, formează o obște model în Moldova, cu 70 de părinți și frați.

În anul 1843, Arhimandritul Irinarh lasă egumen la Horaița pe unul din ucenicii săi, iar el pleacă la Mormântul Domnului cu ierodiaconul Nectarie Banul și se nevoiește cinci ani de zile în Nazaret. Apoi întemeiază un mic schit pe Muntele

Tabor, unde se ostenește doisprezece ani, ca cel mai mare sihastru, egumen și duhovnic ortodox de pe Tabor din secolul XIX. Pentru viața sa cu totul aleasă și sfântă, cuviosul Irinarh era cunoscut în toată Galileea și în împrejurimile Taborului, fiind cinstit ca sfânt, încă din viață.

Schitul fiind mic, cuviosul Irinarh a hotărât să zidească pe ruinele unei vechi biserici din apropiere, datând din secolul XIII, o biserică mare de piatră cu hramul „Schimbarea la Față". Timp de mai mulți ani cei doi monahi români au colectat bani și ajutoare din țară și au procurat materiale, iar la începutul anului 1859 au început construcția bisericii din piatră cioplită și var.

Dar la 26 decembrie același an, pe când biserica era zidită pe jumătate, cuviosul Irinarh și-a dat sufletul în mâinile Domnului, lăsând stareț în locul său pe arhimandritul Nectarie Banul. Mormântul său se află în pridvorul bisericii zidită de el.

După încă trei ani de eforturi, noul stareț termină de construit biserica și un mic corp de chilii. În anul 1862, biserica a fost sfințită de patriarhul Chiril al Ierusalimului.

Al doilea stareț al mănăstirii românești de pe Tabor a condus această sfântă mănăstire încă 30 de ani, 1862-1892, săvârșind slujba în limba română și înzestrând lăcașul cu multe danii românești primite din țară. Între acestea se mai află în prezent în biserică o Evanghelie, tipărită la Mănăstirea Neamț și ferecată în argint, câteva candele de argint și cărți cu slovă chirilică. Alte obiecte bisericești donate mănăstirii de cei doi stareți români, ca: veșminte, icoane, cărți de cult, candele, epitaf, etc. s-au pierdut, ori au fost transferate la Patriarhia Ortodoxă din Ierusalim, împreună cu actele de danie respectivă.

În anul 1892, arhimandritul Nectarie Banul, starețul mănăstirii românești de pe Tabor, simțindu-se bătrân și bolnav, s-a retras la Mănăstirea Sfântul Sava de lângă Betleem, unde se nevoiau mai mulți călugări români. Din lipsă de ucenici, arhimandritul Nectarie a fost nevoit să închine mănăstirea de pe Tabor Patriarhiei Ortodoxe din Ierusalim, care administrează de atunci acest sfânt așezământ românesc.

În prezent mănăstirea este condusă de protosinghelul Ilarion, ajutat de câțiva ucenici.

Intrăm cu emoție și evlavie în biserică, ne închinăm la sfintele icoane și sărutăm Sfânta Masă și Evanghelia donată de marele stareț român. Apoi cântăm troparul hramului Schimbării la Față a Domnului: „Schimbatu-Te-ai la Față, în munte, Hristoase Dumnezeule, arătând ucenicilor Tăi slava Ta pe cât li se putea; stră-

lucească și nouă, păcătoșilor, lumina Ta cea pururea fiitoare, pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Dătătorule de lumină, slavă Ție”.

Fiind ora de Vecernie, rostim Ectenia întreită și ne rugăm pentru cei dragi de acasă, pentru bolnavi, pentru călători, pentru toată lumea. Apoi cântăm „Lumină lină” și „Acum liberează pe robul Tău, Stăpâne”.

Înainte de plecare ne oprim la mormântul cuviosului Irinarh, aprindem trei lumânări și facem obișnuitul trisaghion, cu o ectenie de veșnică odihnă. Apoi cântăm „Cu sfinții odihnește, Hristoase, sufletul adormitului robului Tău...” și „Veșnica pomenire”.

Ieșim din biserică cu aceeași emoție și cu ochii umezi de lacrimi. Aici am trăit clipe de mare bucurie și înălțare sufletească. O pace divină se odihnește în inimile noastre. Părăsim Muntele Tabor repetând cuvintele Sfântului apostol Petru: Doamne, bine este nouă să fim aici!.

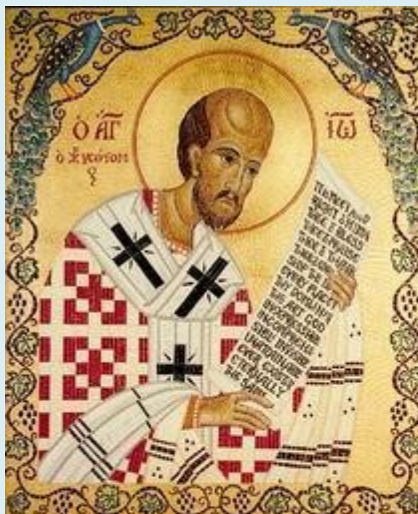
De pe Tabor, admirăm încă o dată cerul calm și senin, soarele ce se lasă în asfințit, zările cenușii, dealurile și câmpiile Galileii și marea Tiberiadei. Taborul ne oferă cea mai frumoasă priveliște a Galileii, care liniștește și înalță sufletul ca nici un alt munte din Țara Sfântă.

În zare, spre nord-est, se distinge muntele Ermonul Mare. De jur împrejurul Taborului se desfășoară câmpii întinse, bogate în culturi de banane, citrice și cereale. Ici-colo strălucesc satele Galileii, cu căsuțe albe, adunate. Iar spre răsărit, între culmi cenușii de piatră, se observă oglinda lacului Tiberiada, care ne așteaptă. Coborâm în tăcere Muntele Tabor. De departe admirăm din nou creștetul său sfințit de pașii lui Hristos. Sunt priveliști unice în viața noastră.

Ce frumos se vede Taborul transfigurat de razele soarelui de toamnă! Slavă Ție, Mântuitorule, pentru toate frumusețile acestea dumnezeiești!

(Arhimandrit Ioanichie Bălan, Pelerinaj la Mormântul Domnului, Editura Mănăstirea Sihăstria, 2010, pp. 193-197)

Sfântul Ioan Gură de Aur - Cuvânt la Schimbarea la faţă

Sfântul Ioan Gură de Aur despre Lumina Schimbării la faţă (s.v. 6 august / s.n. 19 august):

https://www.academia.edu/43923241/Sf%C3%A2ntul_Ioan_Gur%C4%83_de_Aur_despre_Lumina_Schimb%C4%83rii_la_fa%C5%A3%C4%83_6_august_

https://archive.org/details/lumina-schimbarii-la-fata

***

Nimic nu laudă şi iubeşte atâta Dumnezeu ca sufletul blând, smerit şi recunoscător

„ Iisus a luat cu Sine pe Petru şi pe Iacov şi pe Ioan, fratele lui, şi i-a dus într-un munte înalt, de o parte. Şi S-a schimbat la faţă, înaintea lor… ” (Matei 17, 1-2)

Pentru ce a luat Domnul cu Sine numai pe cei trei apostoli? Pentru că ei întreceau pe toţi ceilalţi.

Petru se deosebea şi prin aceea că iubea foarte mult pe Domnul, Ioan prin aceea că era foarte iubit de Domnul, iar Iacov prin răspunsul ce-l dăduse împreună cu fratele: „***Putem bea paharul***” (Matei 20, 22). Şi, în afară de aceasta, prin fapta sa, căci Iacov, într-adevăr, a făcut ceea ce adeverise prin acel răspuns, pentru că el a fost atât de nesuferit pentru iudei, ***încât Irod a crezut că-şi va dobândi cinstea lor, dacă-l va omorî*** (Fapte 12, 1-3).

Dar pentru ce a îngăduit Domnul să se arate Moise şi Ilie?

S-ar putea aduce multe motive,

- dar primul este următorul: ***Unii oameni ziceau că Hristos este Ilie, alţii că este Ieremia, sau altul din proorocii cei vechi, de aceea a trebuit să se arate lângă Hristos cei mai însemnaţi dintre trimişii dumnezeieşti ai Vechiului Testament, spre a arăta ce deosebire mare este între Domnul şi slujitorii Săi, şi pentru ca Petru, cu dreptate, să poată avea laudă de la Domnul când L-a numit Fiu al lui Dumnezeu.***
- La acest motiv se mai adaugă şi al doilea, că iudeii deseori înfruntau pe Hristos că încalcă Legea şi huleşte pe Dumnezeu, pentru că El Îşi însuşea vrednicia dumnezeiască, pe care, ziceau ei, nu o merita. Ei ziceau: „***Acest om, care nu păzeşte sâmbăta, nu este de la Dumnezeu***" (Ioan 9, 16); şi iarăşi: „***Nu pentru lucru bun aruncăm cu pietre asupra Ta, ci pentru hulă şi pentru că Tu, om fiind, Te faci pe Tine Dumnezeu***" (Ioan 10, 33).
  Spre a arăta că amândouă învinovăţirile proveneau din neştiinţă, şi Hristos era nevinovat de amândouă, adică El nu era nici încălcător al Legii, nici hulitor de Dumnezeu atunci când Se numea pe Sine asemenea cu Dumnezeu, de aceea a trebuit să-L înconjoare cei doi bărbaţi ai Vechiului Testament, care au strălucit tocmai în aceste două puncte.
  Moisi a dat Legea, iar iudeii trebuiau să tacă aici, că Moisi n-ar fi trecut cu vederea ca aceasta să fie încălcată şi, desigur, n-ar fi arătat stimă călcătorului Legii şi vrăjmaşului Dătătorului de Lege. De asemenea, ei trebuiau să ştie că Ilie, acest râvnitor pentru cinstea lui Dumnezeu, nu s-ar fi arătat la chemarea lui Hristos, dacă Acesta S-ar fi ridicat împotriva lui Dumnezeu şi cu nedreptate S-ar fi numit pe Sine Dumnezeu şi deopotrivă cu Tatăl.
- Dar este şi un al treilea motiv pentru care Moisi şi Ilie s-au arătat alături de Hristos. Care este acela? ***Pentru ca apostolii să cunoască că El are putere peste moarte şi peste viaţă, de aceea a trebuit să se arate lângă Dânsul Moisi, cel de mult mort, şi Ilie, cel ce nu era încă mort (Ilie a fost luat la cer fără a muri).***
- Încă şi alt motiv vede Evanghelistul Luca: ***Spre a arăta slava crucii şi pentru a îmbărbăta şi a ridica duhul lui Petru şi a celorlalţi, care se temeau încă de patima Lui.***

Hristos a ales pe cei doi, pe Moisi şi pe Ilie, încă şi pentru fapta cea bună pe care El mai cu seamă o cerea de la cei care trebuiau să fie lângă Dânsul; pentru că El a zis: „***Cel ce voieşte să vină după Mine, să-şi ia crucea sa şi să urmeze Mie***" (Matei 16, 24). De aceea a adus acum pe cei doi, care, pentru porunca lui Dumnezeu şi pentru poporul cel încredinţat lor, au murit de mii de ori.

- *Fiecare din ei şi-a jertfit viaţa, şi tocmai prin aceasta au dobândit viaţa cea adevărată. Şi unul şi altul s-au împotrivit cu statornicie: unul*

împotriva egiptenilor, altul împotriva lui Ahav şi a altor oameni nemulţumitori şi nestatornici.

- *Amândoi au fost în cea mai mare primejdie din partea celor pe care ei îi mântuiseră, amândoi au voit să abată pe oamenii lor de la închinarea la idoli şi amândoi păreau a fi neînsemnaţi.*
- *Unul avea o limbă greoaie şi un glas slăbit – Moisi (Ieşirea 4, 10); celălalt părea ţărănos.*
- *Amândoi erau foarte săraci, că Moisi nu avea nimic şi nici Ilie nu avea altceva decât cojocul pe care dormea.*

Şi toate acestea le-au făcut şi le-au răbdat în Vechiul Testament, când încă nu dobândiseră aşa de multă putere minunată.

Dacă Moisi despărţea marea, Petru a umblat pe mare, putea să mute munţii, izgonea diavolii cei sălbatici, vindeca toate bolile, chiar şi umbra sa făcea minuni mari şi a întors la credinţă toată lumea. Şi dacă Ilie a sculat un mort, Petru a sculat sute.

Moisi şi Ilie au trebuit să se arate şi pentru aceea că Domnul a voit ca ucenicii Lui să urmeze râvna acelora în povăţuirea poporului, statornicia şi tăria lor şi să fie plini de iubire ca Moisi şi râvnitori ca Ilie şi tot la fel să se îngrijească de popor.

- Unul dintre ei - Ilie - a suferit foamete trei ani pentru poporul israelit (III Regi 17, 1), iar celălalt a zis: „***Iartă-le lor păcatele, iar dacă nu, atunci şterge-mă şi pe mine din cartea Ta!***” (Ieşirea 32, 32).

Despre toate acestea a amintit Domnul ucenicilor Săi, şi, prin arătarea lui Moisi şi a lui Ilie, ei trebuiau nu numai a-i ajunge pe aceştia, dar şi a-i depăşi. Când, de pildă, ucenicii, urmând lui Hristos, au zis: „***Doamne, voieşti să zicem să se pogoare foc din cer?***” (Luca 9, 54), Iisus le-a răspuns împotrivă: „***Nu ştiţi, oare, fiii cărui duh sunteţi?***” (Luca 9, 55), şi prin aceasta i-a îndemnat, potrivit cu harul cel mai înalt, ca să ierte nedreptatea suferită.

Ilie şi Moisi erau mari pentru timpul lor, dar de la Apostoli Domnul cerea o desăvârşire mult mai mare.

Ei nu au fost trimişi numai la egipteni, ci în toată lumea, care era mai rea decât egiptenii.
Ei nu aveau a grăi către Faraon, ci a se lupta cu diavolul, adevăratul tiran al răutăţii.
Ei erau datori să-l lege pe acela şi să-i răpească toate armele, şi ei au făcut aceasta despărţind nu Marea Roşie, ca Moisi, ci marea cea monstruoasă, mult

mai grozavă, a nedumeririi, prin mijlocirea Toiagului din rădăcina lui Iesei (adică prin Iisus Hristos).

Moartea, sărăcia, dispreţul şi miile de rele sunt lucruri care umplu de groază pe oameni. Apostolii se temeau atunci de toate acestea mai mult decât iudeii de Marea Roşie, însă Hristos i-a învăţat să fie curajoşi împotriva acestor rele şi plini de siguranţă să treacă peste ele cu picioarele uscate. ***Spre a-i întări, El a poruncit să se arate cei mai străluciţi bărbaţi ai Vechiului Testament.***

„***Bine este nouă să fim aici***". Petru ştia că Domnul va merge în Ierusalim şi va pătimi acolo şi se temea şi tremura pentru Dânsul, însă după reproşul acela: „***Mergi înapoia Mea, satana!***" (Matei 17, 23), el n-a mai cutezat a zice către Domnul „Fie-Ţi milă de Tine", de aceea, el rosteşte cam aceeaşi idee, cu alte vorbe: „***Bine este nouă să fim aici***".

Căci muntele şi latura aceea nelocuită i se părea lui a da siguranţă, încă şi mai sigur i se părea lui ca Domnul să nu meargă în Ierusalim, ci să rămână acolo de-a pururi. De aceea vorbeşte el de corturi. Dacă noi le-am avea pe acelea, gândea el, nu ne-am mai duce în Ierusalim, şi, neducându-ne acolo, Domnul nu va muri.

Pentru aceasta el a zis: „Bine este nouă să fim aici", unde sunt şi Moisi şi Ilie, dintre care unul, la nevoie, a pogorât foc din cer; celălalt s-a acoperit de nori când a vorbit cu Domnul. Dacă noi vom rămâne aici, nimeni nu va şti unde suntem. Vezi dragostea cea înfocată pentru Iisus? Nu gândi că îndemnul său nu era cel mai potrivit, ci gândeşte numai ce dragoste avea el pentru Hristos. El adaugă: „***Dacă voieşti, voi face aici trei colibe: una Ţie, una lui Moisi şi una lui Ilie***".

Ce zici, Petre? Oare, nu tu, nu de mult, ai fost primul care ai deosebit pe Domnul de slugi când ai zis: „***Tu eşti Fiul lui Dumnezeu Celui viu***" (Matei 16, 16), ***iar acum Îl pui în acelaşi rând cu slugile, cu Moisi şi cu Ilie?*** Iată cât erau de nedesăvârşiţi înainte de moartea Domnului!

Chiar dacă Tatăl a descoperit lui Petru că Hristos este Fiul lui Dumnezeu, el însă nu a ţinut minte această descoperire şi s-a buimăcit de groază. Evanghelistul Marcu, cu dreptate adaugă: „***El nu ştia ce grăia***" (Marcu 9, 6), la fel şi Evanghelistul Luca, care zice: „***Ei erau cuprinşi de somn***" (Luca 9, 32). Spaima ce îi cuprinsese pentru această vedenie el o numeşte somn. Ochii lor se întunecaseră de lumina cea peste măsură, însă nu era noaptea, ci ziua, şi numai strălucirea razelor a îngreuiat ochii lor.

Ce s-a întâmplat apoi? Însuşi Hristos nu vorbeşte nimic, nici Moisi, nici Ilie, doar Acela care este mai mare decât toţi, Tatăl, ridică glasul Său din nori, şi pe când vorbea, i-a învăluit un nor luminos.

Când Domnul îngrozeşte, Se arată în nor întunecat, precum s-a întâmplat în Sinai, aici El însă n-a voit să îngrozească, ci să înveţe, de aceea norul era luminos. Tatăl a strigat: „***Acesta este Fiul Meu Cel iubit***”. Ca să nu se poată cineva îndoi despre cine este vorba, Moise şi Ilie s-au făcut nevăzuţi, când s-a sfârşit glasul acela.

Dar ce a voit Domnul să zică prin acele cuvinte?

- Dacă Acesta este Fiul Meu Cel iubit, nu te teme, o, Petre, că tu cunoşti puterea Lui şi eşti convins că El iarăşi va învia!
- Dacă tu nu ştii aceasta, apoi îmbărbătează-te pentru glasul Tatălui, căci dacă Dumnezeu este puternic, precum şi este cu adevărat, apoi dovedit este că şi Fiul este puternic precum Tatăl.
- Dacă El este Fiul Cel iubit, nu te teme, căci nimeni nu părăseşte pe cel iubit. Nu te teme, căci dacă şi tu iubeşti pe Domnul foarte mult, Dumnezeu Tatăl Îl iubeşte şi mai mult.

„***Întru Dânsul am binevoit***”, zice Dumnezeu Tatăl. Nu Îl iubeşte doar pentru că L-a născut, ci şi pentru că El este întru-totul deopotrivă cu Tatăl şi de aceeaşi voie.

Aşadar, aici este un întreit motiv de iubire: Pentru că El este Fiul Său, Fiul Său Cel iubit şi El are întru Dânsul bunăvoinţa Sa.

„***Pe El să-L ascultaţi***”, ***adică: „Dacă El voieşte să moară pe cruce, nu te împotrivi”.***

„Şi pogorându-se ei de pe munte le-a poruncit lor Iisus, zicând: Nimănui să nu spuneţi ceea ce aţi văzut, până când Fiul Omului Se va scula din morţi”.

Căci cu cât se vor povesti despre El lucruri mari, cu atât mai mult mulţi vor primi greu credinţa şi scandalul ce se va face la cruce mai mult va spori. Pentru aceea, ei trebuiau să tacă. Iar când El a adăugat „până după Înviere”, a arătat totodată şi motivul pentru care trebuiau ei să tacă şi a arătat şi timpul cât de îndelung să tacă.

Desigur, fericiţi au fost cei trei Apostoli care au văzut pe Domnul strălucind pe munte.

Dar şi noi, numai dacă vom voi, putem să vedem pe Iisus strălucit, nu ca dânşii pe munte, ci încă şi mai strălucit.

Atunci, fiind cu ucenicii Săi, S-a arătat numai într-o astfel de strălucire pe cât ei suportau, dar la sfârşitul veacurilor, El va veni întru deplina strălucire a Tatălui, şi înconjurat nu numai de Moisi şi Ilie, ci şi de nenumărata oştire a îngerilor, a arhanghelilor şi a heruvimilor. Amin.

În timpul Schimbării la Faţă, glasul din cer nu a rostit altceva decât: „***De El să ascultaţi***". ***De ce aşa ? Pentru că a fost arătat totodată, pe viu, şi rodul ascultării, ca şi cum Părintele ceresc ar fi grăit: „Vreţi să ajungeţi la măsura asta? Ascultaţi ceea ce El vă va spune şi vă va porunci; şi dacă veţi merge pe drumul Lui, veţi intra fără îndoială în tărâmul luminii, care nu vă va înconjura din afară, ci va ieşi dinlăuntrul vostru, ţinându-vă totdeauna într-o astfel de stare, că toate oasele voastre vor cuvânta: „Bine este nouă să fim aici".***

Vă va umple cu prisosinţă lumina bucuriei, lumina blândeţii, lumina cunoştinţei; toate durerile voastre se vor depărta, neorânduielile patimilor vor pieri, minciuna şi rătăcirea, se vor risipi. Veţi deveni fiinţe cereşti pe pământ, veţi deveni fii ai lui Dumnezeu din fii ai tinei, veţi deveni moştenitori ai fericirii veşnice din făpturi stricăcioase.

Atunci, totul va fi al vostru, fiindcă voi înşivă veţi fi ai lui Hristos. Cel ce iubeşte pe Hristos Domnul va fi iubit de Tatăl şi Amândoi vor veni la el şi locaş la el vor face.

Iată lumina Schimbării la faţă.

din "Predici la duminici şi sărbători"

Sfântul Teofan Zăvorâtul - Omilie la Schimbarea la faţă a Domnului ne dezvăluie înţelesul marii sărbători - Slava la care suntem chemaţi

Prin schimbarea Sa la faţă, Domnul arată la ce slavă ridică El în sine firea omenească.

Schimbarea la faţă a omului lăuntric este însă cu neputinţă fără harul dumnezeiesc, care se dă prin Sfintele Taine.

"Prăznuind Schimbarea la faţă a Domnului, suntem datori să ne însuşim însemnătatea ei şi să dăm chip în noi înţelesului ei. Nu pentru Sine însuşi a arătat Domnul, prin Schimbarea la faţă, slava Dumnezeirii Sale în omenitate, ca Cel slăvit dinainte de veci. El a vrut să arate la ce slavă înalţă El în Sine firea omenească, iar prin aceasta pe orice om: slava Schimbării Lui la faţă este slava noastră în Domnul Iisus Hristos*. El parcă ne-ar spune: *„Iată cum o să fiţi!"

Adevărat e cuvântul Domnului! Fără îndoială, asa sunt meniţi să fie toţi cei ce cred în numele Lui - însă aşa ne vom arăta de-abia după cea de-a Doua venire a lui Hristos, după învierea tuturor şi după reorânduirea a toate; ne vom arăta când vom fi vrednici de aceasta.

Acum se pune întrebarea: cum să ne facem vrednici de asta?!

Trebuie să ne schimbăm la faţă lăuntric în această viaţă, ca în cea viitoare să primim slava în care a arătat Domnul omenitatea Sa când S-a schimbat la faţă.

Iată spre ce trebuie, prin urmare, să se îndrepte toată grija noastră: să ne zidim după omul lăuntric *(Rom. 7, 22)*, schimbându-ne la faţă în el ***din slavă în slavă de la Domnul Duhului*** *(II Cor. 3, 18).*

După cum ştiţi, este în noi un om lăuntric, omul cel tainic al inimii. Aţi ascultat, bineînţeles, cum le grăieşte apostolul Petru femeilor: ***Podoaba voastră să nu fie cea din afară - împletirea părului, podoabele de aur şi îmbrăcarea hainelor scumpe, ci să fie omul cel tainic al inimii, întru nestricăcioasa podoabă a duhului blând şi liniştit, care este de mare preţ înaintea lui Dumnezeu*** *(I Petr. 3, 3-4).*

Sau, cum zice altundeva apostolul Pavel: ***„Mă rog să vă întăriţi în omul lăuntric prin Duhul lui Dumnezeu”*** *(v. Efes. 3, 16).*

Tocmai pe acest *om lăuntric* îl vom înălţa din slavă în slavă. ***„Eu lumină am venit în lume”,*** zice Domnul. ***Lumina aceasta este lumina adevărului adusă de El pe pământ, lumina cunoaşterii dumnezeieşti.***

S-a întunecat mintea noastră şi s-a făcut beznă. Vine Domnul şi o luminează. Când în locul adevărului intră în minte minciuna, ea se întunecă, iar când adevărul se întoarce în ea, se luminează şi intră în slava sa.

Slava minţii este cunoaşterea adevărului. Cu cât îşi însuşeşte ea mai mult adevărul, cu atât urcă mai mult din slavă în slavă. Vreţi să înălţaţi mintea voastră în slava Schimbării la faţă? Umpleţi-o cu adevărul, pe care l-a adus Domnul pe pământ. Ştiţi în ce constă acest adevăr. Ni-l lămureşte Simbolul de credinţă şi ni-l tâlcuieşte Catehismul. El mărturiseşte:

- *că Dumnezeu există, şi că El este întreit în Persoane - Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh, Treimea cea de o fiinţă şi nedespărţită;*
- *că Dumnezeu a făcut lumea prin cuvântul Său,*
- *că poartă grijă de ea şi de fiecare făptură din ea, şi cu atât mai mult de om;*
- *că **în afara lumii acesteia văzute este şi o altă lume, nevăzută, a duhurilor netrupeşti,** din care o parte a căzut şi luptă împotriva lui Dumnezeu cu înverşunare;*
- *că **am fost făcuţi pentru fericire, însă, din insuflarea duhului răutăţii călcând porunca, am căzut în protopărinţi şi răbdăm necazuri potrivit dreptei judecăţi a lui Dumnezeu;***
- *că Dumnezeu a arătat faţă de noi o nemărginită milostivire, binevoind ca Dumnezeu-Fiul să Se întrupeze şi să pătimească pentru noi,*
- *că **Acest Domn, îndreptăţindu-ne pe noi prin moartea pe cruce, a deschis intrare la noi a darurilor îmbelşugate ale Sfântului Duh;***

- *că Acest Duh, după înălţarea la cer a Domnului, S-a revărsat asupra Sfinţilor apostoli, iar prin ei şi asupra întregii omeniri,* ***a înfiinţat pe pământ Sfânta Biserică, vindecătoarea, luminătoarea şi sfinţitoarea noastră; că cel care, unindu-se cu Biserica aşa cum este unit un mădular cu trupul, umblă în duhul ei, numai acela umblă în adevăr şi îşi pregăteşte fericirea în veşnicie;***
- *că moartea desparte sufletul de trup, dar acestea se vor uni din nou după înviere şi împreună fie vor fi fericite, fie vor pătimi veşnic, potrivit felului în care a lucrat omul pe pământ.*

Iată adevăruri! ***Cine şi le însuşeşte unul după altul, acela alungă minciună după minciună şi intră tot mai mult pe tărâmul luminii. Iar atunci când mintea se umple de tot adevărul şi se uneşte astfel cu el şi se pătrunde de el în aşa fel încât nu numai că nu îngăduie nici un gând împotriva lui, ci, dimpotrivă, supune lui şi verifică prin el orice gând al său şi tot efortul său intelectual, omul alungă din sine tot întunericul şi se face pe de-a-ntregul luminat şi purtător de lumină. Mintea lui*** **este** ***mintea lui Hristos***, potrivit apostolului (I Cor. 2, 16).

El se schimbă la faţă din omenesc în dumnezeiesc şi, îmbrăcându-se în lumină din întunecat ce era, luminează în sine însuşi şi îi luminează şi pe toţi cei dimprejur. Acesta este singurul mijloc de innoire prin duh a minţii noastre (v. Efes. 4, 23). Aşadar cu această înnoire a minţii să vă schimbaţi la faţă (v. Rom. 12, 2), ştiind că toate celelalte învăţături, sunt potrivit apostolului, sunt gâlcevi ale răilor grăitori în deşert, stricaţi la minte, care înşeală şi se înşală (v. I Tim. 6, 5; II Tim. 3, 8; Tit 1, 10).

Să mergem mai departe. ***Înţeleptul Solomon spune că Dumnezeu l-a făcut pe om drept sau, aşa cum lămureşte Macarie cel mare, l-a împodobit cu toată virtutea: cu frică de Dumnezeu, cu smerenia, cu blândeţea, cu înfrânarea, cu dragostea şi aşa mai departe. Când omul a luat aminte la sfatul şarpelui, a primit în sine sămânţa răutăţii egoiste, care crescând, a dat naştere spinilor patimilor, care au înăbuşit virtuţile. Fiecare virtute a fost acoperită şi înăbuşită de patima potrivnică ei, şi omul a devenit în loc de blând - nestăpânit, în loc de smerit - trufaş, în loc de iubitor - urător şi invidios, în loc să fie iubitor de împărtăşire a ajuns pretenţios şi interesat, şi aşa mai departe.***

Era luminat cu lumina dreptăţii şi a sfinţeniei, şi a devenit întunecat cu răutatea şi patimile. ***A venit Domnul să refacă frumuseţea noastră cea dintâi***, şi iată ce porunceşte: ***fericiţi cei săraci cu duhul, fericiţi cei blânzi, fericiţi făcătorii de pace, fericiţi cei curaţi cu inima, fericiţi cei răbdători.***

„Lepădaţi, zice, patimile, care vă necinstesc şi vă întunecă, şi fericiţi veţi fi. Refaceţi în voi înşivă curăţia obiceiurilor, întru care era fericit strămoşul Adam şi sunt fericiţi locuitorii cerului”.

Fiţi sfinţi,* zice Domnul, *precum Eu sunt sfânt (I Petr. 1, 16). Şi aici nu este nimic de prisos şi exagerat, pentru că ***noi suntem după chipul Celui ce ne-a zidit. Chipul acesta a fost stricat prin cădere. El trebuie refăcut. Cum? La fel cum refac pictorii tablourile stricate.*** Ei ghicesc formele părţilor, găsesc culorile potrivite, aşa cum erau în original, şi refac astfel, parte după parte, întreg tabloul, aşa cum era acesta la început. ***Trebuie să refacem dispoziţiile cele bune, potrivnice patimilor. Astfel,***

- ***să stingem mânia şi să primim în noi blândeţea,***
- ***să înăbuşim egoismul şi să refacem dragostea,***
- ***să alungăm invidia şi să ne întărim în împărtăşirea de bucuria aproapelui,***
- ***să încetăm a mai osândi şi să lăudăm,***
- ***să nu ne mai însuşim cele necuvenite, ci să dăm***, şi aşa mai departe.

Astfel, dezrădăcinând patimă după patimă şi înrădăcinând virtute după virtute, ne vom întoarce la curăţia dintâi; ***dezbrăcându-ne de omul cel vechi, ne vom îmbrăca în cel nou, care este zidit după chipul lui Dumnezeu, întru dreptate şi întru cuvioşia adevărului (v. Efes. 4, 22, 24), ne vom îmbrăca în Hristos, umblând întru înnoirea vieţii (v. Rom. 6, 4).***

Lumina adevărului şi curăţia sfinţeniei şi a despătimirii sunt cele două laturi ale schimbării noastre la faţă lăuntrice. Nu o putem împlini singuri nici pe una, nici pe cealaltă. De aceea ni s-a făgăduit şi ni se dă harul dumnezeieştilor şi Sfintelor Taine. Scânteia lui este pusă prin Sfântul Botez. ***Focul lui este hrănit toată viaţa prin Sfânta Pocăinţă şi Împărtăşanie, iar de înteţit este înteţit prin împărtăşirea de toate rânduielile rugătoare şi sfinţitoare ale Bisericii, fiind de trebuinţă credinţa şi faptele cele bune.*** Atunci când scânteia, căzând într-o materie care se aprinde cu uşurinţă, este înteţită de către vânt, ea se preface grabnic în flacără. ***Şi în noi, atunci când scânteia harului, pe care am primit-o la botez şi este nutrită prin pocăinţă şi Împărtăşanie, este înteţită prin ostenelile în cucernicie şi în bine, ea luminează nu numai înlăuntrul nostru, ci şi în afară.***

„Foc,* zice Domnul, *am venit să aprind pe pământ, şi cât aş dori să se aprindă cât mai curând!” Acest foc este focul harului Atotsfântului Duh, care S-a pogorât în chipul limbilor de foc şi aprinde foc duhovnicesc în inimile celor ce Îl primesc. Voi ştiţi că aşa este. ***Şi să aveţi râvnă pentru păstrarea şi înteţirea acestui foc. Când în om este acest foc, nici o osteneală nu este grea şi totul se face lesne. El aduce pace, curăţie şi putere, şi este acelaşi lucru ca aripile la***

păsări. Cu aripile sale, pasărea se înalţă în văzduh, ***iar în noi focul haric ne smulge de la cele pământeşti la cele de Sus, şi nu numai cu gândul, ci şi cu lucrul ne înalţă la desăvârşirea dumnezeiască.*** Focul, topind minereul impur, extrage din el metalul nobil în stare pură: ***aşa şi focul Duhului curăţă firea noastră, cea necurată. Mai mult: el se uneşte cu noi.*** Metalul nobil, introdus în cupru, îi adaugă acestuia din urmă sunetul său, foarte curat şi foarte plăcut: ***aşa şi harul, unindu-se cu duhul nostru, îi împărtăşeşte curăţia sa cea dumnezeiască, atât conştientizată lăuntric, cât şi vădită în afară.***

Iată mijlocul de a ne schimba la faţă! Să ne însuşim dogmele credinţei şi să hrănim cu ele mintea noastră; să dezrădăcinăm patimile şi să înrădăcinăm dispoziţiile cele bune, iar în primul rând să înteţim în noi harul prin mijloacele harice care sunt cuprinse în Biserică. Aşa va vedea şi aşa se va schimba la faţă *omul nostru lăuntric, tainic.* ***Acesta va fi Ioan al nostru - haric, Iacov - drept, Petru - râvnitor în credinţă. Aşa se împlinesc în noi legea şi prorocii - Moisi şi Ilie!***

Iar sfârşitul care este? Acela despre care Îi vorbeau ei Domnului: a intra în slavă după ce vom fi suferit şi pătimit în ostenelile de a plăcea lui Dumnezeu, înainte de a-şi lua zborul în văzduh, fluturii cei frumoşi sunt închişi în crisalide urâte la înfăţişare: ***şi omul nostru lăuntric, atunci când lucrează aşa cum îi arată Dumnezeu, se pârguieşte în pofida învelişului grosolan al trupului şi a exteriorului lipsit de strălucire. Când va veni sorocul, el va lepăda trupul cel gros, se va rupe din legăturile dinafară, în care îl ţine curgerea vieţii acesteia, şi îşi va lua zborul în Sus - către Dumnezeu, în ceata îngerilor şi a sfinţilor, ca să petreacă acolo de-a pururea, întru veselie şi bucurie, până la învierea cea de obşte, când va începe deplina fericire fără sfârşit.***

Domnul să vă ajute să fiţi în aşa fel, încât schimbându-vă la faţă aici să vă învredniciţi a intra în slava Lui în veacul ce va să fie.

Amin!”

(din: Sfântul Teofan Zăvorâtul, “Predici”, Editura Sophia, Bucureşti, 2009)

Sfântul Teofan Zăvorâtul – Tâlcuiri

[II Cor. 7,10-16; Mc. 2, 18-22].

În timpul Schimbării la faţă, glasul din cer nu a rostit altceva decât: „***De El să ascultaţi***". ***De ce aşa?*** Pentru că a fost arătat totodată, pe viu, şi rodul ascultării, ca şi cum Părintele ceresc ar fi grăit:

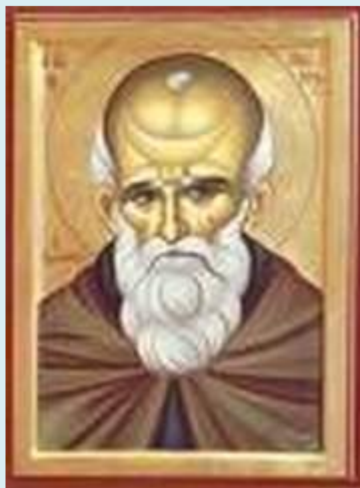
„Vreţi să ajungeţi la măsura asta? Ascultaţi ceea ce El vă va spune şi vă va porunci; şi dacă veţi merge pe drumul Lui, veţi intra fără îndoială în tărâmul luminii, care nu vă va înconjura din afară, ci va ieşi dinlăuntrul vostru, ţinându-vă totdeauna într-o astfel de stare, că toate oasele voastre vor cuvânta: «Bine este nouă să fim aici».

Vă va umple cu prisosinţă lumina bucuriei, lumina blândeţii, lumina cunoştinţei; toate durerile voastre se vor depărta, neorânduielile patimilor vor pieri, minciuna şi rătăcirea se vor risipi. Veţi deveni fiinţe cereşti pe pământ, veţi deveni fii ai lui Dumnezeu din fii ai tinei, veţi deveni moştenitori ai fericirii veşnice din făpturi stricăcioase. Atunci, totul va fi al vostru, fiindcă voi înşivă veţi fi ai lui Hristos".

Cel ce iubeşte pe Hristos Domnul va fi iubit de Tatăl şi Amândoi vor veni la el şi locaş la el vor face. Iată lumina Schimbării la faţă!

"Tâlcuiri din Sfânta Scriptură pentru fiecare zi din an"
Sfântul Teofan Zăvorâtul , Ed. Sophia Bucureşti, 1999.

Sfântul Maxim nărturisitorul - Tâlcuire la Schimbarea la faţă

Prin strălucirea luminoasă a feţei Domnului, apărută pe munte, de trei ori fericiţi apostolii au fost călăuziţi tainic, în chip negrăit şi necunoscut, spre puterea şi slava lui Dumnezeu de toate făpturile necuprinse, învăţând că lumina ce s-a arătat simţurilor lor e simbolul ascunzimii nearătate. Căci precum aici raza luminii făcute biruieşte lucrarea ochilor, rămânând neîncăpută de ei, aşa şi acolo Dumnezeu întrece toată puterea şi lucrarea minţii, nelăsând în vreme ce înţelege nici o formă în cel ce primeşte înţelegerea. Iar prin veşmintele albe au cunoscut totodată şi în chip vrednic de Dumnezeu măreţia operei lui Dumnezeu din făpturi, proporţional cu raţiunile după care au fost făcute, şi tainele ascunse în cuvintele Sfintei Scripturi, după cât pot fi înţelese. ***Căci deodată cu cunoştinţa lui Dumnezeu se dezvăluie înţelesul Scripturii, prin Duhul, şi înţelepciunea şi cunoştinţa cea din făpturi, prin Acelaşi, prin Care iarăşi se descoperă El, în mod proporţional.*** Iar prin Moise şi Ilie, care se află cu El pe amândouă părţile, au aflat, potrivit cu multe sensuri, printr-o adevărată contemplaţie, multe moduri de cunoaştere a tainelor.

Înţelesul duhovnicesc al lui Moise şi Ilie

Întâi au primit prin Moise şi Ilie cunoştinţa prea bine credincioasă că împreună cu Cuvântul şi Dumnezeu trebuie să se afle şi cuvântul legii şi al proorocilor, ca unele ce sunt şi se grăiesc din El şi despre El şi sunt aşezate în jurul Lui.

Apoi au învăţat prin ei că împreună cu El se află înţelepciunea şi bunătatea cea dintâi, deoarece prin ea porunceşte Cuvântul cele ce trebuie făcute şi opreşte de la cele ce nu trebuie făcute, iar tipul ei a fost Moise (căci credem că harul legiferării este un har al înţelepciunii);

a doua, deoarece prin ea îndeamnă şi întoarce Cuvântul la viaţa dumnezeiască pe cei ce s-au abătut de la ea. Iar tipul ei a fost Ilie care a arătat prin el toată harisma proorocească. Căci e semnul caracteristic al bunătăţii întoarcerea celor rătăciţi cu iubire de oameni, faptă ai cărei vestitori îi cunoaştem pe prooroci.

Sau au primit cunoştinţa şi mustrarea pedagogică :

- ***Cea dintâi, pentru că prin ea se dăruieşte oamenilor ştiinţa binelui şi a răului. "Dat-am, zice, înaintea feţei tale viaţa şi moartea" (Deut., 30, 19), pe una spre a o alege, pe alta spre a fi ocolită şi spre a nu cădea, din neştiinţă, în rău ca în bine. Aceasta s-a arătat că a făcut-o Moise, preinchipuind în el simbolurile adevărului.***
- ***A doua, pentru că ea este folosită faţă de cei fără ruşine şi faţă de cei ce amestecă fără deosebire cele neamestecate, că Israel pe care l-a certat marele Ilie care a adus, în calitate de raţiune, la înţelegere şi simţire, neînţelegerea şi împietrirea celor ce s-au lipit cu totul de rău.***

Sau iarăşi au fost luminaţi, că la Cuvântul, ca la cel ce e Adevărul, sunt şi se referă tipurile tainelor, şi la El se adună, ca la începutul şi sfârşitul lucrării legii şi proorocilor.

Sau învaţă că cele făcute după Dumnezeu şi de Dumnezeu, adică firea lucrurilor şi timpul, se arată deodată cu Dumnezeu, când Se arătă El cu adevărat, pe cât e cu putinţă, ca unele ce sunt lângă El, Cauzatorul şi Făcătorul lor.

Dintre acestea, ***Moise e tipul timpului, nu numai ca dascălul timpului şi al numărului referitor la el (căci primul el a numărat timpul la facerea lumii) şi ca învăţătorul cultului vremelnic, ci şi ca cel ce nu intra trupeşte la odihnă împreună cu aceia pe care i-a condus înainte de dumnezeiasca Evanghelie ;*** căci aşa e timpul care nu ajunge sau nu intră prin mişcare, împreună cu aceia pe care obişnuieşte să-i treacă în viaţa dumnezeiască a veacului viitor. Căci are pe Iisus ca succesor al întregului timp şi veac ; chiar dacă, de altfel, raţiunile timpului stăruiesc în Dumnezeu, cum arată tainic intrarea legii dată în pustie prin Moise, împreună cu cei ce au primit pământul făgăduinţei. *Căci timpul este veac (eon), când se opreşte din mişcare, şi veacul sau eonul este timp, când, purtat de mişcare, este măsurat.* Astfel, ca să cuprind într-o definiţie, veacul sau eonul este un timp lipsit de mişcare, iar timpul, un veac sau eon măsurat prin mişcare.

Iar Ilie este tipul firii, nu numai ca cel ce a păzit neştirbite raţiunile din sine însuşi şi prudenţă în hotărârea voinţei cu privire la ele.

Poate nu s-ar abate de la adevăr nici acela care ar spune că prin Moise şi Ilie se arată creaţiunea inteligibilă şi sensibilă a Cuvântului creator.

Dintre acestea, Moise înfăţişează raţiunea celei sensibile, ca cei supus facerii şi stricăciunii, cum arată istoria referitoare la el, care povesteşte naşterea şi moartea lui. Căci aşa e şi zidirea sensibilă, având un început cunoscut al facerii şi nădăjduind un sfârşit produs prin descompunere.

Iar Ilie pe cea inteligibilă, întrucât istoria referitoare la el nu povesteşte naşterea lui, chiar dacă s-a născut, şi nu face să se aştepte descompunerea prin moarte, chiar dacă va sfârşi să existe în formă pământească. Căci aşa e şi zidirea inteligibilă, care nu are nici începutul facerii vădit oamenilor, chiar dacă s-a făcut şi a început şi a fost adusă din neexistenţă la existenţă, şi nu aşteaptă nici un sfârşit determinat al existenţei prin descompunere.

Altă tâlcuire cuprinzătoare a Schimbării la Faţă

Iar de nu par cuiva mai curios de cum trebuie, socotesc că din dumnezeiasca Schimbare la Faţă ne apare şi o altă taină mare şi dumnezeiască şi mai strălucitoare decât cele spuse. *Căci socotesc că cele petrecute la Schimbarea la Faţă, pe munte, arată în chip tainic cele două moduri generale ale teologiei : şi anume cel dintâi şi simplu şi necauzat care prin tăcere afirmă cu adevărat dumnezeirea prin singura şi totală negaţie şi lauda cuvenită a transcendenţei ei, şi cel următor acestuia şi compus, care o descrie în chip măreţ prin afirmare din cele cauzate.*

Prin acestea, pe cât e cu putinţă oamenilor să primească cunoştinţa înălţată despre Dumnezeu şi cele dumnezeieşti, ne duce, prin simbolurile potrivite nouă, spre amândouă modurile, dezvăluindu-ne, prin înţelegerea binecredincioasă a lucrurilor, raţiunile amândurora şi învăţându-ne că simbol al celui dintâi e tot ce e mai presus de simţire, iar al celui de al doilea este ansamblul măreţelor opere supuse simţurilor. Căci din simbolurile mai presus de simţuri credem numai că adevărul mai presus de raţiune şi minte există, neîndrăznind nicidecum să cercetăm, sau neputând să înţelegem ce şi cum şi care este şi unde şi când, evitând impietatea iscodirii. Iar din cele supuse simţurilor, pe cât ne e cu putinţă, primind numai prin cugetare raţiunile descărnate, ca trepte ale cunoştinţei despre Dumnezeu, *spunem că El e toate câte L-am cunoscut din făpturile Lui în calitate de cauză.*

Domnul S-a făcut chip al Său prin întruparea Sa

Dar să privim dacă nu cumva fiecare din cele două moduri amintite la Schimbarea aceea dumnezeiască la Faţă a Domnului îşi are în chip înţelept

simbolul ei. Căci El trebuia să Se creeze în chip neschimbat ca noi, primind, pentru nemăsurata iubire de oameni, să Se facă chipul şi simbolul Său şi să Se arate din Sine în mod simbolic pe Sine; şi prin Sine, Cel arătat, să călăuzească spre Sine, Cel cu totul ascuns în nearătare, toată creaţiunea şi să ofere oamenilor, cu iubire de oameni, prin lucrarea dumnezeiască în trup, semnele vădite ale infinităţii nearătate şi ascunse dincolo de toate şi cu neputinţa de a fi înţeleasă sau numită de nici una din existenţe, în nici un mod.

Tâlcuire despre faţa fulgerătoare a Domnului

Deci lumina feţei Domnului, care a covârşit în apostoli fericirea omenească, este simbolul teologiei mistice negative, întrucât fericita şi sfânta dumnezeire este după fiinţa supranegraită şi supranecunoscută şi infinit mai presus de toată infinitatea, nelăsând celor de după ea nici urmă cea mai subţire de cuprindere şi nedând vreuneia din existente nici o idee de cum sau în ce măsură este tot ea şi unime şi treime. Căci nu poate fi necreatul cuprins de creatură, nici infinitul înţeles de cele mărginite .

Tâlcuire duhovnicească a veşmintelor luminoase ale Domnului

Iar modul afirmativ se împarte în cel bazat pe lucrare, pe pronie şi pe judecată. *Cel bazat pe lucrare, care prin frumuseţea şi măreţia făpturilor dă ştirea că Dumnezeu este creatorul tuturor, e simbolizat de veşmintele strălucitoare ale Domnului, pe care Cuvântul le-a arătat cu anticipaţie în făpturile văzute.*

Alt înţeles duhovnicesc al lui Moise

Modul bazat pe pronie a indicat prin Moise, căci acesta scoate cu iubire de oameni, din rătăcire, pe cei stăpâniţi de răutate şi le arătă cu înţelepciune oamenilor căile variate ale ieşirii din cele materiale, stricăcioase şi trupeşti spre cele dumnezeieşti şi nematerialnice şi netrupeşti, şi-i întăreşte înţelepţeşte cu legile dumnezeieşti.

Alt înţeles duhovnicesc al lui llie

Iar modul judecăţii se arată prin llie, căci aceasta pedepseşte cu cuvântul şi lucrul pe unii şi călăuzeşte pe alţii, după vrednicie, acomodându-se fiecăruia în chip potrivit, după conţinutul şi calitatea virtuţii sau a răutăţii lui.

Toate cele spuse înainte referitor la locul de faţă al Sfintei Scripturi le-au lucrat Moise şi llie, fiecare în timpurile sale, cum spune istoria, atât cât le e îngăduit celor ce concretizează în ei în mod tipic lucrările dumnezeieşti, fiind asemenea celor spuse în tâlcuire.

Înţelesul duhovnicesc al convorbirii cu Moise şi llie la Schimbarea la Faţă

Iar din convorbirea acelora cu Domnul şi din faptul că vorbeau despre sfârşitul pe care avea să-l pătimească Acela în Ierusalim (Lc, 9, 31), apostolii au cunoscut nu numai împlinirea în El a tainelor prezise de lege şi de prooroci, ci poate şi faptul că sfârşitul sfatului negrăit al lui Dumnezeu despre lume şi despre iconomia Lui nu poate fi cuprins de nici una din făpturi, decât numai de marea lui pronie şi judecată, prin care toate înaintează cu bună rânduială spre sfârşitul cunoscut de mai înainte numai lui **Dumnezeu.**

Sfântul Luca, arhiepiscopul Crimeei: Cuvânt la Schimbarea la faţă a Mântuitorului

Marea sărbătoare a Schimbării la Faţă a Domnului nostru ne dă prilejul de a ne aminti de cuvintele Domnului nostru Iisus Hristos:

„***Nu crezi că Eu sunt în Tatăl şi Tatăl în Mine? Cuvintele pe care le grăiesc vouă nu le vorbesc de la Mine Însumi, ci Tatăl – Care este în Mine – Acesta face lucrările. Credeţi Mie că Eu sunt în Tatăl şi Tatăl în Mine, iar de nu, pentru faptele acestea credeţi Mie***” (Ioan 14:10-11).

Mari şi nemăsurate au fost minunile Domnului nostru Iisus Hristos.

- *Cu un singur cuvânt al Său a înviat pe fiica lui Iair, mai marele sinagogii,*
- *pe fiul văduvei din Nain, încă şi*
- *pe Lazăr, care era în mormânt de patru zile întregi.*
- *Cu un singur cuvânt al Său a certat vânturile şi valurile lacului Ghenizaret şi s-a făcut linişte desăvârşită,*
- *cu cinci pâini şi doi peşti a săturat cinci mii de oameni fără femei şi copii,*
- *iar cu patru pâini, patru mii.*

Să ne amintim cum în fiecare zi îi vindeca pe cei bolnavi, tămăduind orice fel de boală, izgonea duhurile cele viclene din demonizaţi, cum a redat vederea celor orbi şi auzul celor surzi printr-o singură atingere… Nu ajung acestea?

Toate acestea, însă, nu au fost suficiente pentru oamenii care Îl invidiau, pentru oamenii despre care marele prooroc Isaia a spus:
„***Cu auzul veţi auzi şi nu veţi înţelege şi privind veţi privi şi nu veţi vedea. Că s-a îngroşat inima norodului acestuia şi cu urechile greu au auzit, şi ochii lor şi-au închis, ca nu cumva să vadă cu ochii şi cu urechile să audă şi cu inima să înţeleagă, şi să se întoarcă şi să-i vindec pe ei***”(Matei 13:14-15).

La toate acestea, care însă nu au fost suficiente pentru oamenii greoi la auz şi cu ochii întunecaţi, Domnul nostru Iisus Hristos a adăugat marea minune a Schimbării Sale la Faţă pe Muntele Tabor. ***Lui, Care a strălucit cu lumină dumnezeiască, I s-au arătat profeţii din Vechiul Testament, Moise şi Ilie, şi I s-au închinat ca Dătătorului de Lege. Cu frică şi cu spaimă priveau această privelişte minunată cei mai aleşi dintre apostoli, Petru, Iacob şi Ioan, iar după norul care i-a acoperit, s-a auzit glasul lui Dumnezeu:*** „***Acesta este Fiul Meu Cel iubit, întru Care am binevoit; pe Acesta să-L ascultaţi***” (Matei 17: 5).

Sfinţii Apostoli au propovăduit în întreaga lume că Domnul nostru Iisus Hristos este „***cu adevărat raza Tatălui***”.

Lumea întreagă, auzind aceasta, ar fi trebuit să îngenuncheze înaintea Domnului Iisus Hristos şi să se închine adevăratului Fiu al lui Dumnezeu.

Ar fi trebuit ca arătarea pe Tabor a celor doi dintre cei mai mari profeţi ai Vechiului Testament şi închinarea lor în faţa Domnului Iisus Hristos în timpul Schimbării Sale la Faţă să închidă pentru totdeauna buzele dezgustătoare ale cărturarilor şi fariseilor, care Îl urau pe Domnul Iisus şi Îl considerau călcător al Legii lui Moise. Dar şi până astăzi, evreii nu cred că El este Mesia.

Nu doar evreii nu cred în El, dar şi pentru mulţi creştini, din ce în ce mai mult lumina dumnezeiască a Domnul nostru Iisus Hristos este o piedică. Din ce în ce mai mică devine „turma cea mică” a lui Hristos, (turmă) pentru care lumina dumnezeiască a lui Hristos străluceşte cu aceeaşi putere cu care a strălucit apostolilor Petru, Iacob şi Ioan atunci pe Muntele Tabor.

Însă să nu deznădăjduim, deoarece Domnul nostru Iisus Hristos a spus:
„***Nu te teme, turmă mică, pentru că Tatăl vostru a binevoit să vă dea vouă Împărăţia***” (Luca 12: 32).

Necredinţa între popoare a luat dimensiuni neliniştitoare şi lumina lui Hristos a fost umbrită de norul cel întunecos al ateismului. Astăzi, mai des ca niciodată, ne amintim de înfricoşatul cuvânt al lui Hristos:

„***Dar când va veni Fiul Omului, va mai găsi oare credinţă pe pământ?***” (Luca 18: 8).

Însă să nu deznădăjduim, deoarece, vorbind El despre semnele celei de-a doua veniri a Sa, a spus:
„***Iar când vor începe să fie acestea, prindeţi curaj şi ridicaţi capetele voastre, pentru că răscumpărarea voastră se apropie***” (Luca 21: 28).

Aşadar, viaţa voastră să fie în aşa fel încât, în acea zi înfricoşătoare a Judecăţii, să putem să ridicăm capul nostru şi nu să-l plecăm adânc, deznădăjduiţi.

Amin”.

Sfântul Ioan Maximovici - Cuvânt la praznicul Schimbării la faţă a Domnului

La Facerea Lumii Dumnezeu a zis: „Să facem om după chipul şi asemănarea noastră”. Chipul lui Dumnezeu se arată în capacităţile minţii omului, în stăpânirea lui asupra naturii, în puterea şi capacitatea lui creatoare.

Asemănarea cu Dumnezeu constă în calităţile morale ale omului, în năzuinţele lui duhovniceşti, în putinţa de a ajunge la sfinţenie.

Chipul şi asemănarea lui Dumnezeu după care au fost creaţi strămoşii noştri se răsfrângeau în întregime în aceştia până la cădere. Păcatul însă le-a tulburat pe amândouă, cu toate că nu l-a lipsit pe om de ele cu desăvârşire, în om au rămas gândirea şi toate celelalte, care erau chipul lui Dumnezeu, dar pentru dezvoltarea lor era nevoie, de acum înainte, de mai multă strădanie şi abia într-o mică măsură se putea ajunge la starea pe care strămoşii noştri au primit-o deplină la început.

În om a rămas într-o oarecare măsură şi năzuinţa de a fi asemenea lui Dumnezeu, chiar dacă uneori cade atât de jos, încât ajunge de nerecunoscut.

Pentru a-i da omului asemănarea cea dintru început cu Dumnezeu, S-a coborât pe pământ şi S-a întrupat Fiul lui Dumnezeu. El a luat asupra Sa toată firea

omenească, S-a făcut întru toate asemeni omului, în afară de păcat. El a venit să refacă după chipul lui Dumnezeu frumuseţea noastră cea zidită dintru început.

Dar dacă la început Dumnezeu L-a creat după chipul şi asemănarea Lui pe om, care până atunci încă nu existase şi omul nu a participat în nici un fel la propria sa zidire, la refacerea chipului dintru început este nevoie şi de participarea directă a omului.

Omul trebuie să năzuiască la desăvârşire, pentru ca, prin harul şi ajutorul lui Dumnezeu, să o dobândească. Prin învăţătura Sa, Domnul a arătat calea spre desăvârşire, a arătat-o prin exemplul Său. Aceasta este calea desăvârşirii morale, a lepădării de sine, a dorinţei de debarasare de tot ce este păcătos.

Păcatul a pătruns adânc în firea omului, într-un fel, s-a contopit cu ea. Fiecare om se naşte cu un germene al păcatului şi eliberarea de el este un fel de luptă cu sine însuşi.

De aceea, lupta aceasta este chinuitoare, dar e obligatorie pentru apropierea de Dumnezeu. „Oricine voieşte să vină după Mine să se lepede de sine, să-şi ia crucea şi să-Mi urmeze Mie” - a spus Hristos. Crucea pe care trebuie să o luăm este tocmai lupta cu slăbiciunile, cu viciile şi cu păcatele noastre.

Eliberându-se treptat de ele, omul se apropie de Dumnezeu, după chipul Căruia a fost creat. Omul singur nu are destule puteri pentru aceasta, dar îl ajută harul lui Dumnezeu, pe care Dumnezeu îl dă prin Biserica întemeiată de Fiul lui Dumnezeu întrupat. De aceea S-a întrupat El, ca să restaureze chipul Său cel căzut.

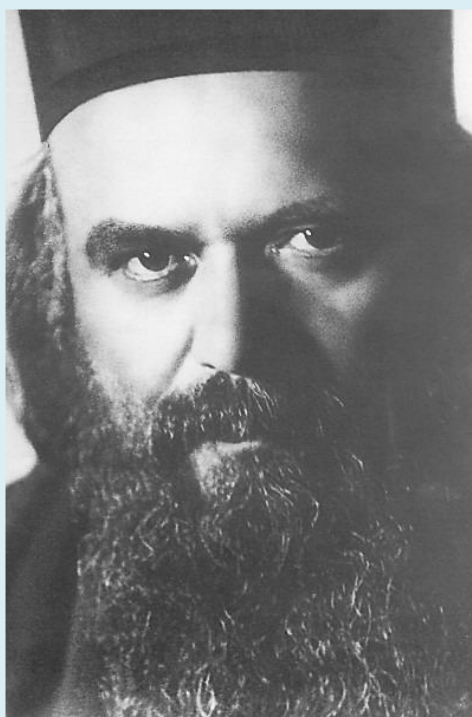
Pe Tabor, Hristos a arătat frumuseţea şi slava dumnezeirii Sale, pentru ca apostolii, şi prin ei întreaga omenire, să cunoască a Cui asemănare o are omul şi către ce se apropie când se înalţă duhovniceşte.

Pe măsura curăţirii omului de păcat şi a apropierii de Dumnezeu, slava lui Dumnezeu se reflectă în el tot mai mult. De aceea se şi numesc sfinţii cuvioşi „cei întocmai (asemenea) cu...”.

Ca în oglindă se reflectă slava lui Dumnezeu în sufletele lor, umplându-i de strălucire. Atunci se sfârşeşte nevoinţa pământeană, se pecetluieşte definitiv treapta asemănării atinsă de fiecare.

La venirea împărăţiei celei veşnice vor învia toţi oamenii, sufletele se vor întâlni cu trupurile lor şi atunci cei drepţi vor străluci ca soarele în împărăţia Tatălui lor” (Matei 13, 43), a spus Însuşi Hristos. Amin.

Sfântul Nicolae Velimirovici - Proloagele de la Ohrida - Prăznuirea Schimbării la faţă a Domnului, Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos

În anul al treilea al predicării Sale, Stăpânul Hristos a vorbit adesea ucenicilor Lui despre Patima Lui cea apropiată şi de asemenea despre slava Lui care avea să urmeze chinului şi morţii Lui de pe Cruce. El le-a grăit acesea astfel încât Patima Lui cea de neocolit să nu îi înspăimânte pe ucenici, să nu le slăbească credinţa şi să nu îi lase să cadă în înşelarea că totul nu a fost decât un vis.

El, Cel Atotînţelept, a voit să le dăruiască ucenicilor vederea a unei părţi măcar a slavei Lui şi aceasta înainte de Patimă şi de înviere. Astfel voind, ***El i-a luat pe Petru, pe Iacov şi pe Ioan şi au urcat noaptea pe vârful Muntelui Tabor, unde S-a schimbat la faţă înaintea lor: Şi S-a schimbat la faţă, înaintea lor, şi a strălucit faţa Lui ca soarele, iar veşmintele Lui s-au făcut albe ca lumina. Moise şi Ilie, proroci mari ai Vechiului Testament, au stat atunci de o parte şi de cealaltă a Lui şi au grăit cu El. Văzând aceasta, ucenicii au căzut în uimire, iar Petru a zis: Doamne, bine este ca să fim noi aici; dacă voieşti, voi face aici trei colibe: Ţie una şi lui Moise una şi lui Ilie una (Matei 17: 4). Pe când Petru încă vorbea, Moise şi Ilie s-au depărtat, iar locul s-a acoperit cu un nor luminos care i-a acoperit pe ei, iar din nor s-a auzit un glas zicând: „Acesta este Fiul Meu Cel iubit, în Care am binevoit; pe Acesta ascultaţi-L. " Auzind glasul, ucenicii s-au spăimântat foarte şi au căzut cu feţele la pământ ca şi când ar fi fost morţi. Ei au rămas aşa, tremurând de spaimă, până când***

Domnul a venit la ei şi S-a atins de ei şi le-a zis: Sculaţi-vă şi nu vă temeţi (Matei 17: 7).

Dar oare de ce a luat Mântuitorul doar pe trei dintre ucenicii Săi cu El? De ce nu i-a luat pe toţi? Aceasta a fost pentru că Iuda nu putea fi vrednic să vadă slava cea dumnezeiască a învăţătorului, el, cel care se pregătea să îl vândă. De aceea, luându-i pe toţi ucenicii cu El, ar fi însemnat ca numai Iuda să fie lăsat afară, la poalele muntelui, ceea ce nu ar fi fost drept: din pricina acestei excluderi, trădătorul şi-ar fi îndreptăţit cu atât mai mult trădarea lui.

Dar de ce S-a schimbat Domnul nostru la Faţă pe înălţimea unui munte şi nu într-o vale? El a făcut astfel ca să ne înveţe pe noi două virtuţi de căpetenie: dragostea de nevoinţe şi obişnuirea cu gândurile dumnezeieşti; căci urcarea la înălţimi cere nevoinţă, iar înălţimile însele reprezintă gândurile noastre cele înălţate la cugetarea lucrurilor dumnezeieşti.

Dar de ce S-a schimbat Domnul nostru la Faţă noaptea? El S-a schimbat la Faţă noaptea deoarece timpul nopţii este mult mai potrivit pentru rugăciune şi cugetări dumnezeieşti decât timpul zilei şi pentru că întunericul nopţii ascunde ochiului toate frumuseţile cele de jos, de pe pământ şi dă la iveală frumuseţile cele de sus, ale bolţii celei înstelate a Raiului.

Dar de ce au venit de faţă şi Moise şi Ilie? Ei au stat atunci acolo de faţă şi au grăit cu Domnul în scopul de a face de nimic minciuna jidovească cum că Hristos a fost unul dintre proroci, adică, Ilie, Ieremia sau vreun altul. De aceea S-a înfăţişat El înaintea ucenicilor ca un împărat, care este deasupra prorocilor şi de aceea Moise şi Ilie au apărut ca nişte slujitori ai Lui.

Domnul îşi arătase puterea Lui dumnezeiască înaintea ucenicilor şi poporului de multe ori şi până atunci, dar pe Muntele Taborului El le-a arătat chiar şi Fiinţa Lui Dumnezeiască. Vederea Dumnezeirii Lui şi auzirea mărturisirii dumnezeieştii Lui firi de Fiu al lui Dumenezu de către însuşi Tatăl - această faptă trebuie să îi fi ajutat şi mântuit pe ucenici de lepădare în zilele cumplite ale prinderii, schingiuirii şi Răstignirii Lui pe Cruce. Această faptă le-a întărit lor credinţa în El şi în Biruinţa Lui finală.

Cântare de laudă la Schimbarea la faţă a Domnului

Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos
Acolo unde Israil l-au biruit pe Sisera,
Acolo voit-a să urce al Cerurilor împărat,
Acolo voit-a întru privegheri de noapte să Se roage,
Şi Slava Schimbării Lui la Faţă
Să o arate înaintea ucenicilor celor aleşi.

Acolo a voit Domnul
Credinţa ucenicilor Lui să o pecetluiască,
Acolo şi veşnica Lui Biruinţă, de Biruitor.

Acolo a Lui Faţă a strălucit ca soarele
Cu dumnezeiasca lumină,
Lumină ce întunericul nopţii l-a risipit
Şi a luminat Taborul.

Lumina cea îndelung ascunsă întru Sine,
Cea care din timp în timp lumii s-a arătat
în străfulgere de-o clipă,
Ea acum a stălucit puternic şi îmbelşugat
Ca un soare,
În valuri de bucurie şi dulceaţă.
Ea cerului a arătat stălucirea Omenităţii Lui,
Iar pământului şi oamenilor adevărul Dumnezeirii Lui.

Vadă cerurile pe Vestitorul luminii lor!
Şi recunoască pământul pe Domnul Dumnezeu, Mântuitorul.

Cugetare

De ce nu Şi-a arătat Domnul slava Sa de pe Muntele Tabor înaintea tuturor ucenicilor, ci doar înaintea a trei pe care i-a ales dintre ei?

Mai întâi, pentru că El însuşi dăduse Legea prin gura lui Moise: orice pricină să se dovedească prin spusa a doi sau trei martori (Deuteronomul 19: 15). Prin urmare, un răspuns este: trei martori erau suficienţi. Aceşti trei martori închipuie cele trei virtuţi teologice, de căpetenie:

- ✓ *Petru este Credinţa, căci el a mărturisit primul credinţa ucenicilor în Hristos ca Fiu al lui Dumnezeu;*
- ✓ *Iacov este Nădejdea, căci el, având credinţă că făgăduinţa Lui este adevărată, a fost primul dintre ucenici care şi-a dat viaţa pentru Domnul, fiind ucis de către iudei;*
- ✓ *Ioan este Iubirea, căci el este ucenicul ce îşi plecă capul la pieptul Domnului şi care a stat la piciorul Crucii Domnului, până la sfârşit.*

Dumnezeu este numit nu Dumnezeu al celor mulţi, ci Dumnezeu al celor aleşi. ***Eu sunt Dumnezeul lui Avraam şi Dumnezeul lui Isaac şi Dumnezeul lui Iacov (Ieşirea 3:6).*** Căci Dumnezeu totdeauna a preţuit mai mult un om credincios decât un popor întreg. Astfel, de multe ori a voit El să dea pieirii tot poporul evreu, dar din pricina dreptului Său Moise El a iertat poporul şi l-a lăsat să trăiască.

Dumnezeu l-a ascultat mai mult pe marele Proroc Ilie decât pe tot poporul din împărăţia cea necredincioasă a lui Ahav.

Şi pe seama rugăciunilor unui singur om credincios şi plăcut Lui, Dumnezeu a mântuit în ziua urgiei cetăţi întregi cu poporul lor.

Astfel, depravata cetate a Ustiugului ar fi fost arsă cu foc şi pucioasă dacă nu ar fi fost rugăciunile unui singur bărbat drept ce se afla în ea, anume Sfântul Procopie cel nebun pentru Hristos (cu pomenire în ziua de 8 iulie).

Luare aminte

Să luăm aminte la purtarea de grijă a lui Dumnezeu, care a răsplătit virtutea femeii Rut, moabiteanca şi a lui Booz (Cartea Rut):

- *La cum Rut, rămânând văduvă, a rămas pe mai departe în casa soacrei ei celei vârstnice, Noemina, fiindu-i credincioasă ei şi hrănind-o şi pe ea şi pe sine din lucrul mâinilor ei;*
- *La cum Booz, bogat fiind, a fost şi milostiv şi le-a stat întru ajutor acestor două femei sărace;*
- *La cum Booz a luat-o cu înţelepciune de soţie pe Rut, iar din ei s-a născut Obed, tatăl lui Iesei, tatăl Regelui şi Prorocului David.*

Predică despre înălţarea şi întărirea Bisericii lui Dumnezeu

Fi-va în vremurile cele de pe urmă, că muntele templului Domnului va fi întărit peste vârfurile munţilor şi se va ridica pe deasupra dealurilor. Şi toate popoarele vor curge într-acolo (Isaia 2:2).

Această prorocie grăieşte depsre Biserica lui Hristos. Deşi această prorocie trebuie să le fi părut foarte ciudată evreilor în perioada de dinaintea întrupării Domnului, ea ne este astăzi nouă cu totul limpede. Căci muntele sau înălţimile sau Casa Domnului, cu adevărat s-a întărit peste vârfurile munţilor - adică în înălţimile cerurilor - deoarece Biserica lui Hristos nu se sprijină în primul rând pe pământ, ci mai curând pe ceruri; iar o parte dintre membrii Bisericii (şi până în clipa de faţă, cea mai mare parte a lor) se află în ceruri, câtă vreme cealaltă parte a ei, adică noi, credincioşii, ne aflăm încă pe pământ.

Mai departe, Biserica lui Hristos s-a ridicat pe deasupra dealurilor, adică pe deasupra oricărei măreţii pământeşti şi umane. Filosofia omenească şi arta şi tot ceea ce îndeobşte numim marea cultură a omenirii, precum şi toate valorile pământeşti, nu reprezintă decât nişte dealuri joase pe lângă munţii cei înalţi ai Bisericii lui Hristos. Căci Bisericii nu i-a fost greu să creeze toate acele dealuri; pe când dintre acele dealuri, nici măcar unul şi nici măcar toate adunate la un

loc de-a lungul a mai multe mii de ani, nu au putut crea vreodată Biserica lui Hristos.

În sfârşit, prorocul zice: Şi toate popoarele vor curge într-acolo. Cu adevărat, oare până acum, încotro au curs toate popoarele pământului, dacă nu în Biserica lui Hristos?

În Templul de la Ierusalim nu putea intra nimeni din alte popoare [care nu era evreu], căci lucrul se pedepsea cu moartea. Or, nu aşa stau lucrurile cu Biserica lui Hristos: dimpotrivă, Ea a chemat toate neamurile pământului să vină la Ea încă de la început şi să asculte cuvântul Domnului care a zis: ***Mergând, învăţaţi toate neamurile (Matei 28: 19).***

Aceasta este prorocia lui Isaia, fiul lui Amos, prorocie veche, minunată şi plină de adevăr.

O, Stăpâne Doamne Iisuse Hristoase, Cela ce minunat vestit ai fost prin Prorocii Tăi, Ţie pururea îţi mulţumim că ne-ai învrednicit pe noi a ne numi fii ai Sfintei Tale Biserici celei Adevărate, carele s-a înălţat şi s-a întărit pe deasupra tuturor înălţimilor celor lumeşti. Ţie se cuvine toată slava şi mulţumita în veci. Amin.

Sfântul Teodor Studitul - Predică la înainteprăznuirea Schimbării la faţă

Fraţilor şi părinţilor, mai înainte prăznuirea Schimbării la Faţă învrednicindu-ne a o săvârşi astăzi, să facem începătura învăţăturii de la acest sfânt praznic, cu puţine cuvinte împlinind datoria ce avem. Dar să ştiţi că toate praznicile împărăteşti şi tainele venirii în trup şi descoperirii lui Hristos Mântuitorul nostru se săvârşesc pentru aducerea aminte a vremii când S-a născut, când S-a botezat, când S-a îngropat, când a înviat a treia zi, când S-a înălţat în slavă. Iar ***sărbătoarea Schimbării la Faţă însemnează starea de apoi a veacului viitor. Căci precum acum a strălucit faţa Lui ca soarele şi hainele Lui s-au făcut albe ca lumina zilei, aşa se va pogorî din ceruri, ca un fulger, cu putere multă şi cu slavă înfricoşată să judece toată lumea.***

Şi după cum erau cu El la Schimbarea la Faţă, în muntele Taborului: Petru, Ioan şi Iacob, aşa vor fi atunci cu Hristos, sfinţii în Împărăţia Cerurilor, ca să moştenească pururea bunătăţile cele nespuse.

Cine este atât de harnic, iscusit şi vrednic, ca să ajungă la acea bucurie, fără numai cel ce are viaţă curată şi neîntinată. Căci Dumnezeul nostru fiind curat şi lumină necuprinsă şi necovârşită, primeşte pe cei curaţi şi sfinţi. Şi cum ne-a dăruit sufletul curat din început, aşa îl cere de la noi, curat. Iar fiindcă l-a făcut după chipul şi asemănarea Sa, ştiut lucru este că l-a alcătuit cu frumuseţea desăvârşit, ca o împărăteasă a podoabei dumnezeieşti.

Acest lucru cunoscând proorocul zice: ***"Doamne în voia Ta dăruieşte sufletului meu putere şi frumuseţe"***, adică să nu se întoarcă spre patimile rele

ale păcatului şi făcându-se urât să se lipsească de câştigarea darurilor dumnezeieşti. Deci, de vreme ce de la Dumnezeu ni s-a încredinţat sufletul frumos şi bun şi îl avem ca un zălog şi odor, trebuie să-l întoarcem lui Dumnezeu cinstit şi fără prihană, în ziua judecăţii. De aceea, fraţii mei, vă aduc aminte, că frumuseţea fecioriei să o iubim şi să o păzim şi să nu dăruim mintea şi dragostea inimii noastre frumuseţii lumii, nici frumuseţii trupului şi a sângelui, că acestea nu sunt frumuseţi adevărate, ci idoli ai frumuseţii şi mai ales stricăciune şi putreziciune.

De asemenea, dacă ne gândim la sfârşitul lucrurilor, ştim că cel ce este astăzi luminat şi frumos la faţă, mâine se pune în mormânt şi miroase şi toţi fug de dânsul. Tot aşa nici o bunătate nu are firea omenească, afară de fapta bună pe care trebuie să o iubim cu tot sufletul. ***Fiindcă de multe ori se întâmplă să alunece sufletul în păcate şi atunci se face negru şi urât cu gândurile rele, căci peste putinţă este să nu se rănească cineva, pentru că cine poate să se laude că atunci are inima curată. Dar, deşi greşim, să ne îndreptăm şi iar să ne întoarcem la starea dintâi, ca nu cumva zăbovirea răutăţii să nască moarte. Nimeni să nu zică vreodată: multe păcate am făcut şi nu pot ca să mă curăţ, ci să asculte ce zice proorocul: "De va fi păcatul vostru roşu ca sângele, îl voi albi că lâna".***

Vedeţi, fraţilor, iubirea de oameni a lui Dumnezeu! Nu numai curăţeşte pe păcătos, ci îl şi înfrumuseţează, de se va pocăi, lucru despre care avem multe pilde.

- ✓ *Întâi avem pe David proorocul, care căzuse în păcatul desfrânării şi al uciderii şi n-a căzut în deznădăjduire, ci îndată s-a pocăit şi mult a plâns. Drept aceea a luat iar darul proorocirii ce avusese mai înainte.*
- ✓ *Manase, împăratul evreilor, multe răutăţi a făcut, că cinci zeci şi doi de ani a fost închinător la idoli şi fiindcă s-a pocăit, a aflat mântuire.*
- ✓ *Mai marele apostolilor, Petru, după a treia lepădare, fiindcă a plâns cu amar, iarăşi a luat darul apostolesc.*
- ✓ *Maria, egipteanca (lăsând pe alţii, mulţi) n-a întrecut toate muierile în desfrânare? Dar fiindcă s-a pocăit din toată inima, atât s-a învrednicit darului dumnezeiesc, încât umbla pe deasupra apelor ca pe pământ.*

În scurt, nu este nici o îndreptare pentru cel ce vrea să se mântuiască, fără numai de nu va dori mântuirea şi din buna voia lui va vrea ca să se osândească. Dar pentru ce să murim cu moarte veşnică şi să nu iubim viaţa? Stăpânul nostru cel bun pururea strigă şi zice tuturor, veniţi către mine toţi cei osteniţi şi împovăraţi şi Eu vă voi odihni pe voi, iar noi nu voim să lepădăm greutatea păcatelor de deasupra noastră.

Acelaşi Domn zice: ***"Eu sunt lumina lumii, cel ce urmează Mie, nu va umbla în întuneric, ci va avea lumina vieţii",*** şi noi umblăm pe drumul cel întunecat. Faptele noastre vădesc că pe căile lui Dumnezeu nu voim să umblăm. Deci cu dreptate vom auzi: ***"Fugiţi de la mine şi vă duceţi în văpaia focului, în văpaia ce aţi aprins-o înşivă, că cei ce fac acestea nu vor moşteni împărăţia lui Dumnezeu".***

Dar să nu dea Dumnezeu să fie la noi, căci voi sunteţi prietenii mei, zice Domnul, de veţi face câte vă poruncesc eu. Pentru aceea toate cele poruncite nouă, cu toată voia noastră, trebuie să le împlinim ca să ne învrednicim a fi prieteni lui Dumnezeu şi să moştenim Împărăţia Cerurilor, în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava şi puterea împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Mitropolitul Augustin de Florina: Pe Acesta să-l ascultaţi! este porunca Cerului. Noi însă ne-am astupat urechile cu dopuri de ceară şi nu vrem să auzim

Ascultare faţă de voia lui Dumnezeu

„Şi iată glas din nori zicând: Acesta este Fiul Meu cel iubit, întru Care am binevoit. Pe Acesta să-L ascultaţi!" (Matei 17, 5).

Religia noastră, iubiţii mei, este singura adevărată în lume. Pe cât se deosebeşte diamantul de pietriş, atât se deosebeşte religia noastră de toate religiile din lume. Şi este singura adevărată, pentru că Cel care a întemeiat Sfânta noastră Biserică nu este un om, ca noi toţi, **ci este Dumnezeu şi om, Dumnezeu-Om.** ***Domnul nostru Iisus Hristos este Dumnezeu.*** O strigă îngerii şi arhanghelii, proorocii, miriade de oameni. O strigă şi nenumăratele minuni pe care le-a făcut, le face şi le va face până la sfârşitul veacurilor. **Iar una din cele mai mari minuni ale Sale este aceasta pe care o sărbătorim astăzi: *Schimbarea la Faţă*.** Să vedem în câteva cuvinte această minune şi ce anume ne învaţă.

Când Hristos s-a născut din Preasfânta, s-a arătat în lume ca un om comun, ca cel mai sărac om. Noi toţi avem o căsuţă; nimeni nu este fără acoperiş. El nu a avut unde să locuiască. Când cineva a vrut să-L urmeze, Hristos i-a spus: ***„Păsările şi vulpile au cuiburi, dar Fiul Omului nu are unde să-Şi plece capul" (Matei 8, 20; Luca 9, 58).***

Haine scumpe n-a purtat. Bani în buzunar nu a avut, pe jos mergea din sat în sat ca să propovăduiască Evanghelia. Aşadar, văzându-L oamenii aşa, nu au

putut să-şi imagineze că sub această înfăţişare smerită se ascunde dumnezeiasca măreţie, se ascunde Dumnezeirea.

Ştiţi ce a făcut Hristos? Ceva asemănător cu ce a făcut odată un împărat din Rusia, înainte cu mulţi ani, în vremea ţarilor. Acesta, în palat, purta coroană pe cap, era îmbrăcat în veşmânt, cu sabie şi însemnele regale, iar când ieşea afară toţi i se închinau. ***A înţeles însă că toate acestea sunt formale şi ascund o ipocrizie.*** De aceea, ce a făcut? Într-o noapte şi-a scos coroana, sabia şi hainele de mătase, s-a îmbrăcat în hainele unui cerşetor, a luat un toiag şi a început să se plimbe desculţ printre supuşii săi. ***Toţi îl alungau. Puneau şi câinii să-l alunge.*** Şi nimeni nu-şi închipuia că sub zdrenţe se ascunde ţarul tuturor ruşilor. Doar o colibă din afara Moscovei s-a deschis şi l-a primit… Aşadar, ceva asemănător a făcut şi Hristosul nostru. **Nu S-a arătat pe pământ ca un împărat al îngerilor şi arhanghelilor, cu măreţia orbitoare a Dumnezeirii Sale. S-a arătat ca un om comun şi sărac, şi, de aceea, puţini au crezut în El.**

Dar astăzi, în această sfântă zi, Hristos a arătat că este Dumnezeu. Cum a arătat-o? Prin minunea pe care a făcut-o. ***Schimbarea la Faţă este o minune diferită de celelalte. Hristos a făcut minuni în natură: pe mare, pe uscat, în copaci, în multe făpturi ale Sale; dar această minune a făcut-o asupra propriei Sale Persoane. Adică?***

I-a luat pe cei trei ucenici – Petru, Iacov şi Ioan, şi s-au suit pe un munte înalt, care există până astăzi, iar în această sfântă zi urcă acolo patriarhul romeilor–elini şi are loc întotdeauna Dumnezeiasca Liturghie în cinstea şi pomenirea evenimentului. Prin urmare, în timp ce Hristos era pe Tabor cu cei trei ucenici, deodată ce s-a întâmplat? **Smerita Lui Faţă, care nu se deosebea de faţa oricărui om, a strălucit ca soarele – parcă se coborâse soarele pe pământ – şi hainele lui sărace, pe care le-a ţesut în războiul de ţesut Preasfânta, s-au făcut albe ca lumina.** Ce măreţie dumnezeiască! Lângă El, de-a dreapta şi de-a stânga, s-au arătat două fizionomii cunoscute şi vorbeau împreună cu El. ***Unul era Moise, care murise înainte cu 2000 de ani, iar celălalt Ilie, pe care l-a luat Dumnezeu la cer – precum ştim. Petru uluit, zice:*** **Să rămânem aici, Doamne; să nu mai coborâm de aici *(în faţa acelei privelişti uitase de femeie, copii, rude);* dacă vrei, să facem trei colibe: una pentru Tine, una pentru Moise şi una pentru Ilie (*pentru el însuşi nu voia nimic; îi era de-ajuns că-L vedea pe Hristos*).** ***Şi în timp ce zicea acestea, un nor luminos i-a acoperit şi din nor s-a auzit un glas zicând:***
„Acesta este Fiul Meu Cel iubit, întru care bine am voit. Pe Acesta să-L ascultaţi” (Matei 17, 5).

Doar cei trei ucenici au auzit aceste cuvinte şi au căzut speriaţi cu faţa la pământ. Hristos se apropie, îi atinge şi le zice: ***„Sculaţi-vă şi nu vă temeţi”.***

Când şi-au ridicat ochii, L-au văzut doar pe Iisus. Şi în timp ce coborau de pe Tabor le-a poruncit:
„Să nu spuneţi nimănui ceea ce aţi văzut, până când Fiul Omului nu va învia din morţi”.

Aceasta este minunea de astăzi. Nu cred în ea necredincioşii? Alegerea lor. Noi credem în ea. *Astăzi Hristos prin transfigurarea feţei Sale a arătat că este Dumnezeu. Toate câte le-am auzit sunt spre învăţătură:* Taborul, norul, Moise, Ilie, Petru, Iacov, Ioan, *toate învaţă.* **Dar eu din toate acestea vreau să luaţi aminte doar la un lucru: La glasul care a zis *„Pe Acesta să-L ascultaţi!”.***

Cerul a dat o poruncă să-L ascultăm pe Hristos. ***Acesta este Conducătorul nostru şi noi Acestuia trebuie să ne supunem, ca orice zice să îndeplinim. Aceasta este datoria fiecărui creştin: fie preot, fie patriarh, fie laic, orice ar fi, din clipa în care s-a botezat în cristelniţă şi nu mai este un idolatru necredincios şi un ateu, ci s-a făcut creştin – a primit numele cel mai înalt din toate –, din ceasul acela, de acum aparţine lui Hristos.*** Şi aşa cum un elev ascultă de învăţător, soldatul de ofiţer, bolnavul de medic, marinarul de căpitan, aşa şi noi trebuie să ascultăm de Hristos.

Se naşte întrebarea: *Ascultăm noi de Hristos?* Să-şi pună fiecare mâna pe inimă şi să examineze. Ce cere Hristos?

Să luăm o poruncă. **Ne spune că trebuie ca şase zile să lucrăm, dar duminica toţi la biserică** (vezi Ieşire 20, 8-10; Deuteronom 5, 12-15). ***Facem asta? Nu o facem. Cu foarte mici excepţii.***

În Prespe este un sătuc, Oxia, în apropierea unui lac. Am fost acolo şi am tras clopotul. 18 locuitori? 18 prezenţi. Niciunul nu lipsea! Însă în mod regulat lumea nu merge la biserică.

Altă poruncă a lui Hristos este să ne spovedim. Dacă vă întreb pe rând, unul câte unul, şi unii dintre voi nu s-au spovedit de când s-au născut. ***Foarte puţini se spovedesc, foarte puţini; cei mai mulţi sunt nemărturisiţi.***

Ne zice Hristos să studiem Sfânta Scriptură. O facem? Sunt sigur că ascultaţi radioul, vă uitaţi la televizor, ziarele le citiţi, dar Evanghelia? Nimic!

Ne zice Hristos că soţii trebuie să se iubească. Nici această poruncă nu se ţine. Dacă în binecuvântaţii ani de demult cuvântul „divorţ” era necunoscut, ***acum s-a deschis fabrica diavolului şi cuplurile se destramă. Femeile străine şi stricate au ajuns şi la noi, pentru că a căzut banul; şi unde cade banul, acolo vine stricăciunea (căderea morală).***

„Pe Acesta să-L ascultaţi!” **este porunca cerului.** ***Noi însă ne-am astupat urechile cu dopuri de ceară şi nu vrem să auzim.*** **În altă parte ciulim urechea, ca să auzim minciunile;** ***dar glasul lui Hristos, care ne spune cele bune şi drepte*** **nu vrem să-l ascultăm.**

Ce se va întâmpla? Pe mine mă întrebaţi? ***Nu are nevoie de noi Hristos. Noi avem nevoie de El.*** Deschideţi profeţiile! **Ce zice Isaia?** ***„Dacă veţi vrea şi Mă veţi asculta, bunătăţile pământului veţi mânca”.*** **Iar de nu Mă veţi asculta,** ***„sabia vă va mânca”,*** **veţi trece prin sabie (Isaia 1, 19 – 20).**

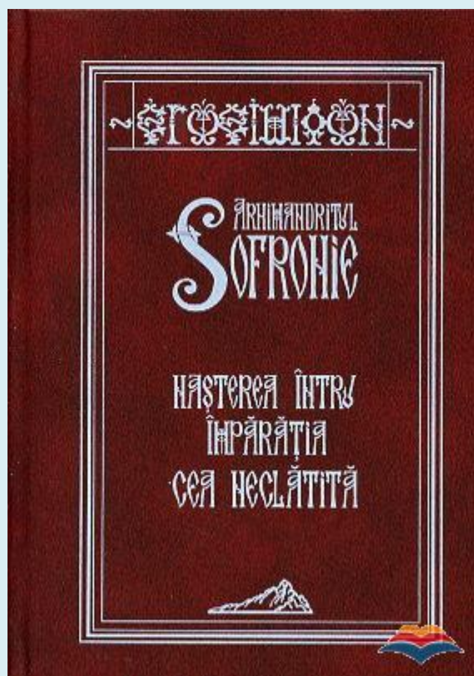
Şi vine, vine pedeapsa cea mare: trăsnete, cutremure, războaie, **„Armaghedonul”** ***(Apocalipsa 16, 16). Într-o noapte se vor goli oraşele şi toţi care vor avea timp vor fugi în munţi, ca să nu fie prinşi. Pentru că noi toţi, preoţi – episcopi, mici – mari, L-am părăsit pe Dumnezeu. Nu-L ascultăm*****.**

Fericit este cel care-L ascultă pe Hristos.

Acestea, iubiţilor, şi fie ca Dumnezeu prin mijlocirile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu să ne miluiască şi ne mântuiască pe noi. Amin.

Arhim. Sofronie: Cuvânt la Schimbarea la faţă a Domnului despre Vederea luminii taborice

Pentru Dumnezeiasca Vedere

Fără o tainică, adică ascunsă ochilor noştri sau vădită luminare a Luminii Nefăcute, omul nu îşi poate cunoaşte păcatul în ce chip s-ar cuveni. A-şi vedea propriul păcat constituie începutul contemplării. Neapărat trebuie subliniat că aceasta este cu putinţă pretutindenea, în orice vreme, în orice condiţie exterioară. Nici fuga în pustie, nici îndepărtarea de oameni, nici teologia ştiinţifică, nici vreo psihanaliză atentă, nici conceptualizarea filosofică sau abordarea raţională a Evangheliei, nimic asemănător celor enumerate mai sus nu constituie în sine esenţa contemplării duhovniceşti.

Bineînţeles că şi ieşirea în pustie sau zăvorârea, precum şi alte mijloace de a se însingura se pot arăta a fi un privilegiu preţios, căci constituie nişte condiţii prielnice pentru o adâncă pocăinţă, în afara căreia toată lucrarea noastră precum şi orice chip al nevoinţei se preface într-o simplă întreprindere omenească, în esenţă puţin folositoare mântuirii.

Prin cea dureroasă pocăinţă, se pogoară harul Sfântului Duh peste om, ducându-l în sfera Vieţii dumnezeieşti. Cu cât mai încordată este tânjirea pocăinţei, cu atât mai puternic lucrează în noi Însuşi Dumnezeu, atingându-Se de noi şi însuşi împărtăşindu-Se zidirii Sale într-un chip numai Lui cunoscut. În starea unui astfel de har, omul cu toată fiinţa sa trăieşte realităţile lumii Dumnezeieşti şi le contemplă ca pe nişte lucruri vădite.

Cuvânt la Schimbarea la faţă a Domnului

Pentru Lumina Taborului
Iată nour luminos a umbrit pe ei,
şi iată glas din nour grăind:
Acesta este Fiul Meu cel iubit,
întru Carele bine am voit:
pe Acesta să ascultaţi.
(Mt. 17:5 ; Mc. 9:7 ; Lc. 9:35).

Astăzi, cu prilejul acestui măreţ praznic bisericesc - praznic care, pe măsura apropierii de săvârşirea călătoriei noastre pământeşti, nu numai nu se micşorează, ba mai mult, necontenit creşte în puterea şi însemnătatea lui – ne vom îngădui a vorbi, ca şi uitând de neputinţa noastră, despre cea de neatins şi neînserată Lumină ce a strălucit pe Muntele Taborului.
Rogu-vă, treceţi cu vederea nimicnicia mea în clipa aceasta; închideţi-vă ochii asupra neştiinţei şi josniciei mele şi de este cu putinţă, priviţi-mă ca pe unul din străjerii muntelui Efraim ce strigau: ***Sculaţi-vă şi vă suiţi în Sion la Domnul Dumnezeul vostru (Ier. 31:6).***

Dumnezeu, Cela ce a făcut cerul şi pământul (4 Imp. 19:15), este Dumnezeul nostru „din pântecele maicii" noastre. După naşterea noastră cea trupească, înainte de a fi învăţat noi a „desluşi mâna noastră dreaptă de cea stângă" (cf Iona 4:11) am şi primit, în scăldătoarea Botezului, cea de a doua naştere, cea de sus şi peste noi s-a însemnat numele cel mare şi înfricoşat înselor şi Puterilor cereşti, al Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh; iar după aceasta am primit celălalt nepreţuit dar, despre care sufletul nostru nu poate nici spune, nici cugeta fără de cutremur şi anume ungerea întru Duhul Sfânt, pecetea Cărui sfinţiri s-a pus pe toate mădularele trupului nostru cu aceste cuvinte ale Tainei: Pecetea darului Duhului Sfânt. Şi astfel ne-am făcut sălaş Dumnezeului celui Preaînalt, iar trupurile noastre biserică Duhului Sfânt (1 Cor. 6:19).

Din anii prunciei noastre noi ne hrănim în Biserică cu Dumnezeiescul Trup şi Sânge al lui Hristos. Noi suntem copiii Lui, trup din Trupul Lui şi sânge din Sângele Lui. Din tinereţile noastre trăim în atmosfera Cuvântului lui Dumnezeu ce ne deschide zările nemărginite ale cunoaşterii Dumnezeului Celui fără de început, Tatăl nostru, dându-ne încă de aici, mai înainte să gustăm fericirea vecinicei petreceri cu Dânsul şi întru Dânsul. În Biserica noastră trăim în toate zilele intr-o oarecare negrăită prisosinţă a tuturor bogăţiilor duhovniceşti şi sufletul, recunoscător, irumpe strigând: Bogat cu adevărat este Dumnezeul nostru; pretutindenea fiind şi toate plinind, El neîncetat ne îmbrăţişează pe toţi şi pe fieştecare în parte.

Şi iată că, în ciuda tuturor acestora, ne aflăm săraci cu duhul. În limitele vieţii pământeşti, de nesăturat este foamea şi de nepotolit setea de a cunoaşte pe Dumnezeu; căci tânjirea noastră este de a ajunge la Cel neajuns, de a vedea pe Cel nevăzut, de a cunoaşte pe Cel nemărginit. Tânjirea aceasta creşte neîncetat în tot omul, dacă a binevoit Lumina Dumnezeirii să îl lumineze, fie şi printr-o cât de mică apropiere a Sa, căci atunci se dezvăluie ochilor minţii noastre în ce hău de întuneric ne aflăm. Această viziune uimeşte omul întreg şi de atunci sufletul nu mai cunoaşte odihnă, nici o poate dobândi, până nu s-a slobozit de întunericul care îl ţine, până nu s-a săturat de Hrana de care nu te saturi niciodată, până nu s-a înmulţit într'însul această Lumină şi până nu s-a împreunat cu ea, astfel încât Lumina şi sufletul au devenit una, preschimbând sărăcia noastră întru slavă Dumnezeiască.

Schimbarea la Faţă a Domnului este temelia cea tare a nădejdii noastre în schimbarea la faţă a întregii noastre vieţi, cea acum plină de osteneală, de dureri, de frică, întru viaţă nestricăcioasă, asemenea lui Dumnezeu. Însă înălţarea aceasta pe muntele cel înalt (Mt. 17:1 ; Mc. 9:2) al Schimbării la Faţă se însoţeşte de o mare nevoinţă. Nu arareori la început ne împresoară neputinţa în această nevoinţă şi deznădejdea începe a ne cuprinde sufletul. În ceasurile de chin, când ne aflăm pe pragul între Lumina cea Neapropiată a Dumnezeirii, care ne trage către Ea şi înfricoşatul întuneric cel mai dinafară (cf. A 2-a Lege 4:11), să ne amintim de învăţătura Părinţilor noştri care au urmat lui Hristos pe această cale şi încingându-ne mijloacele (cf. Lc. 12:35), să ne întărim cu bărbătească nădejde în Cel Care ţine în palma Sa, fără nici o greutate, întreaga făptură. Amintirea că tot ceea ce s-a săvârşit în viaţa Fiului Omului trebuie să se repete după asemănare şi în viaţa noastră, ne va slobozi de toată frica şi de toată împuţinarea sufletului.

Iată calea noastră de obşte, a tuturor, după însuşi cuvântul lui Hristos: ***Eu sunt calea şi nu numai, ci este singura cale, căci nimenea vine la Tatăl, fără numai prin Mine (Io. 14:6).***

- ⇒ *Dacă Domnul S-a ispitit (Evr. 4:15) şi noi negreşit trebuie să trecem prin focul ispitirii;*
- ⇒ *dacă Domnul a fost prigonit şi nedreptăţit şi noi vom fi prigoniţi de aceleaşi puteri care au prigonit pe Hristos;*
- ⇒ *dacă Hristos a suferit şi a fost răstignit, nici noi vom scăpa de suferinţă şi de răstignire, fie, poate, pe cruci nevăzute, numai de vom urma Lui cu adevărat în căile inimii noastre.*
- ⇒ *Dacă Domnul S-a schimbat la faţă şi noi ne vom schimba la faţă şi încă de aici, de pe pământ, numai de ne vom asemăna Lui în năzuinţele noastre lăuntrice.*

- ⇒ *Dacă Domnul a murit şi a înviat, atunci şi toţi cei ce cred în El vor trece prin moarte, vor zăcea în mormânturi, iar apoi vor învia asemenea Lui, dacă au şi murit asemenea Lui. Învia-vor cei credincioşi întâi cu sufletul, iar apoi, în ziua Învierii celei de Obşte şi în trup.*
- ⇒ *Dacă Domnul, după Învierea Sa, S-a înălţat la ceruri şi a şezut de-a dreapta lui Dumnezeu (Mc. 16:19) în trupul Său cel proslăvit, atunci şi noi, în trupurile cele proslăvite ale învierii noastre, în puterea Duhului Sfânt, ne vom înălţa la ceruri şi ne vom face împreună-moştenitori cu Hristos şi părtaşi Dumnezeirii (1 Pet. 4:13 ; 2 Pet. 1:4; Rom. 7:17 ; 2 Tim. 2:11-12).*

Toate cele ce am pomenit până acum s-au săvârşit cu Domnul nu după Dumnezeirea Lui, ci după firea Sa cea omenească, adică în planul unde Domnul este „de fiinţă” cu noi, ca Fiul Omului. Domnul, Cuvântul cel fără de început, cu Tatăl şi cu Duhul, întrupându-Se, a primit în Persoana, în Ipostasul Său cel Dumnezeiesc firea noastră omenească; nu într-o închipuire sau ca o nălucă, ci cu adevărat devenind asemenea nouă, oamenilor, El a arătat în trupul nostru Dumnezeiasca desăvârşire, lăsându-ne un chip (Io. 13:15) pe care mulţi proroci şi drepţi au dorit să-l vadă (Mt. 13:17) şi pe care noi acum suntem datori să-l înfăptuim, fiecare în viaţa proprie, pentru ca prin asemănarea noastră cu Hristos după chipul vieţii pământeşti, să devenim asemănători Lui şi după chipul fiinţării celei Dumnezeieşti.

Rogu-vă, să nu ne împuţinăm la suflet auzind cuvintele învăţăturii acesteia, ci să ne trezim cu duhul şi să deschidem inimile noastre spre a primi cu simplitate bunavestirea lui Hristos. Domnul cu gura Sa a zis: ***îndrăzniţi, Eu am biruit lumea (Io. 16:33).*** Şi noi, negreşit, cu puterea lui Hristos, vom birui cu această biruinţă asupra lumii, pentru a ne face împreună cu Dânsul părtaşi veşnicei Împărăţii în ceruri.

Spre a plini porunca: ***Mergeţi şi stând, grăiţi în biserica norodului toate cuvintele vieţii acesteia (Fap. 5:20),*** vă vorbesc despre aceasta. Căci acestea sunt cuvintele vieţii vecinice (Io. 6:68), date de Domnul spre moştenire nestrămutată celor credincioşi; aceasta este propovăduirea Apostolilor şi dogmele Părinţilor, aceasta este credinţa noastră Ortodoxă şi nădejdea cea neclătită, care nu se va ruşina, căci temeiul ei este nemincinoasa mărturie a Domnului. Şi dacă va voi mincinoasa smerenie să numească aceasta o îndrăzneală fără de măsură sau chiar nebunie, atunci să ne amintim de Apostolul Pavel care, pe de o parte, lepădând puţinătatea sufletului, pe de altă parte, necuviincioasa trufie a cugetului trupesc, spune că Dumnezeu ***„bine a voit, prin nebunia propovăduirii, a mântui pe cei ce cred,” „lepădând înţelepciunea înţelepţilor” şi „făcând nebună înţelepciunea lumii acesteia” (cf. 1 Cor. 1:18-21).***

În fiecare zi, experienţa omenirii neschimbat ne arată că „cei înţelepţi şi pricepuţi” ai acestui veac nu pot urma lui Hristos nici pe Tabor, nici pe Golgota, nici pe Muntele Măslinilor. Şi aşa, iubiţilor, veniţi şi intru puterea credinţei să ne suim în muntele Domnului (Îs. 2:3) şi stând nematerialnic în cetatea Dumnezeului celui viu, cu minţi înălţate să vedem Dumnezeirea cea nematerialnică a Tatălui şi a Duhului strălucind în Fiul cel Unul-născut. Să ne suim, se înţelege, nu cu îndrăzneală mândră, ci cu frică şi cutremur, ca nevrednici acestei suiri şi vederi, dar în acelaşi timp cu nădejdea că şi nouă, păcătoşilor, pentru nemărginita milă a Cerescului Tată, va străluci lumina cea pururea fiitoare a Dumnezeirii, a cărei strălucire de nesuferit a aruncat la pământ, pe Tabor, pe aleşii Apostoli.

Iar acum, dacă ne-am îndreptat cât de cât mintea spre a privi către cele de obşte ale credinţei noastre, spre cele ce trebuie să alcătuiască temelia neschimbăcioasă vieţii duhului nostru, îmi voi îngădui să trec la subiectul pe care l-am ales.

Schimbarea la Faţă a Domnului este o măreaţă înfăptuire ce are o însemnătate netrecătoare nu numai pentru fiecare dintre noi, ci şi pentru întreaga istorie a lumii noastre. În scrierile lor, părinţii o urmăreau cu multă luare aminte din toate privinţele şi în cele ce i-au mers înainte, ca pregătire a ucenicilor de către Domnul şi în cele ce au însoţit-o sau ce s-au săvârşit în vremea însăşi arătării lui Dumnezeu pe Tabor şi în cele ce i-au urmat, în facerile Domnului Iisus, precum şi în cugetele Apostolilor martori ai Schimbării la Faţă. Cunoaşterea acestora ne ajută ca şi noi înşine să mergem cu înţelegere pe aceeaşi cale, pe urmele paşilor lui Hristos. În momentul de faţă însă, să ne îndreptăm cu luare aminte privirea duhului asupra celor ce s-au întâmplat îndeosebi în această clipă, potrivit povestirii evanghelice.

Iată nour luminos a umbrit pe ei şi iată glas din nour grăind: Acesta este Fiul meu cel iubit, întru Carele bine am voit: pe Acesta să ascultaţi (Mt. 17:5).

Ce închipuia acest nour luminat care a umbrit în acea noapte Sfântul Tabor? Iată că acum nu puţini ani am întrebat despre aceasta, în ziua Schimbării la Faţă, pe un nevoitor care, precum neîndoielnic cred, el însuşi de multe ori se învrednicise de vederea acestei Lumini. La nesmerita mea cerinţă de a-mi spune câte ceva despre taina Luminii Taborului, despre cum se poate vedea şi cum este cu putinţă a dobândi acest dar, el, făcând pogorământ faţă de neştiinţa mea, mi-a desluşit aceasta cu multă răbdare, iar eu astăzi vă voi împărtăşi din ceea ce am auzit din gura lui nemincinoasă, măcar miezuirea şi cât mai pe scurt cu putinţă.

Îmi mărturisea acel bărbat că la început, pe când era încă tânăr, această lumină îi apărea nelimpede şi pentru scurte clipe, uneori ca o oarecare flacără

de foc de nestăpânit, care îi cuprindea inima cu dragoste, alteori ca un fel de strălucire care îi pătrundea mintea cu lumina ei. Ea îi apărea în vremea rugăciunii mai ales în biserică. Odată însă, după multe luni de rugăciune fierbinte cu căinţă pentru propria urâciune, lumina lin s-a pogorât asupra lui şi a rămas cu el trei zile. În acele zile el se simţea limpede ca fiind în afara morţii. Bucuria învierii din morţi îi umplea atunci sufletul. Lăuntric, el a numit această lumină „dimineaţa învierii” căci era liniştită, ca o dimineaţă de primăvară. În vremea aceea trăia în lume o viaţă obişnuită, cu munca de zi cu zi. După ce au trecut mai mulţi ani de la această întâmplare, când el era de acum monah şi slujitor la Altar, rugăciunea lui adeseori se preschimba în vederea luminii, astfel încât nu mai simţea atunci nici trupul, nici lumea materialnică ce îl înconjura.

Lumina aceasta apare ca o curată bunăvoire de sus. La început vine neaşteptat, adică atunci când nici sufletul, nici mintea nu au nici un simţământ că vine sau chiar că există. Necunoscută până atunci, prin venirea ei ea aduce asupra sufletului o dulce nedumerire, iar el, ca ieşit din minţi, nu ştie încă cine sau ce este, ce i s-a arătat; în acea clipă se simte ca un ocnaş scos dintr-o temniţă întunecată în întinderi însorite şi înmiresmate.

Spunea, de asemenea, acel bărbat: *„Deşi Lumina cea Dumnezeiască, prin firea ei, rămâne totdeauna neschimbăcioasă, lucrarea ei însă – adică ceea ce naşte ea în om – este foarte felurită: uneori se trăieşte ca dragostea blândă, lină a lui Hristos, uneori ca putere Dumnezeiască ce te înconjoară; uneori ca o oarecare mişcare nedesluşită a vieţii vecinice înlăuntrul omului; uneori ca o lumină a înţelegerii sau ca vederea minţii, mai presus de gândire, a lui Dumnezeu. Dar bunătatea Domnului este nemărginită şi se întâmplă ca dragostea Lui să se reverse şi mai din belşug. Atunci Dumnezeiasca Lumină umple întreg omul, astfel încât omul însuşi devine asemenea luminii; iar ceea ce vede el atuncea nu se poate numi altceva decât lumină, deşi această lumină, prin firea ei, este cu totul altceva decât lumina soarelui celui văzut.”*

Drept răspuns la întrebarea mea cea din început, despre arătarea Dumnezeirii pe Tabor, bărbatul acela îşi continua cuvântarea, vădit trudindu-se spre a găsi înţelesuri accesibile mie, fie şi intr-o măsură cât de mică.

A zis: *„Nicidecum trebuie a ne uita neputinţa şi dacă ne vom îngădui să ne atingem de acest lucru înalt, atunci numai aşa, ca o încercare sfioasă de a ne apropia câtuşi de puţin de înţelesul lui, fără nici o pretenţie îndrăzneaţă de a-l putea desluşi sau înţelege până la capăt. Şi aşa, dacă ne vom întemeia pe cele spuse despre lucrarea Luminii Dumnezeieşti, atunci povestirea Evangheliştilor, care poate părea copilăros de simplă, am putea-o întregi cât de cât astfel: Dacă au început Apostolii să înţeleagă desăvârşirea cea mai presus de om a*

Învăţătorului lor şi prin buzele lui Petru L-au mărturisit a fi Hristos, Fiul lui Dumnezeu celui Viu, (Mt. 16:16), Domnul a dorit mai mult să-i întărească în această cunoaştere prin mărturia Tatălui; lucru cu atât mai trebuincios, cu cât El de acum se pregătea pentru ieşirea Sa, care voia să o săvârşească în Ierusalim (Lc. 9:31), adică pentru săvârşirea jertfei pe Golgota. Îndărătul cuvintelor lui Petru, Tu eşti Hristosul (Mc. 8:29), se ascundea în acea clipă o cunoaştere, încă departe de a fi desăvârşită, de Cine era acel Hristos; dar în ciuda nedesăvârşirii şi nedeplinătăţii acestei mărturisiri, în ea se ivea de acum o dragoste şi o dăruire crescândă a Apostolilor, care îi făcea în stare să cuprindă o mai mare lumină a Dumnezeieştii descoperiri şi de aceea Domnul a *zis:* ***Sunt unii din cei ce stau aici, care nu vor gusta moarte până ce vor vedea pe Fiul Omului venind întru Împărăţia Sa (Mt. 16:28).***

După aceste cuvinte, săvârşeşte cu ucenicii călătoria cea în tăcere de la hotarele Chesariei lui Filip până la Sfântul Tabor, iar acolo, luând pe aleşii Petru, Iacov şi Ioan, i-a suit în muntele înalt al vederii Slavei Sale celei Dumnezeieşti, care o a avut la Tatăl mai nainte până a nu fi lumea (Io. 17:5).

Domnul, Însuşi, în toată vremea neschimbat purta întru Sine Lumina, fiind, după Dumnezeirea Sa, Lumina cea fără de început, însă rămânea în planul acesta, nevăzut de către cei ce nu primiseră încă Lumina. Pe Tabor Domnul se ruga. Nimic nu ne împiedică să presupunem că, în cuprinsul ei, rugăciunea Lui era asemenea celei din Ghethsimani (cf. Io. 17), căci ceasul Său se apropiase (Io. 13:1). Îmbrăţişând în rugăciunea Sa totul, dintru întemeierea lumii până la sfârşitul veacului acestuia, Domnul se ruga şi pentru Apostoli, ca să se arate lor Numele Tatălui şi ca dragostea cu care Tatăl a iubit pe Fiul, să fie întru dânşii (cf. Io. 17:26).

Cei trei aleşi martori şi împreună-părtaşi ai acestei rugăciuni mai presus de fire a lui Hristos au fost cuprinşi de neputinţă într-însa. Nevoindu-se în lupta cu neputinţa trupului lor, pentru un oarecare scurt răstimp s-au îngreuiat cu somnul (Lc. 9:32), dar în virtutea rugăciunii lor lăuntrice neîntrerupte, iarăşi s-au întors degrabă în starea de trezvie şi atunci, aceşti treji cu duhul şi biruitori ai neputinţei trupeşti au văzut pe Hristos în lumină, precum şi pe Ilie şi pe Moise vorbind împreună cu Dânsul. Însă dacă au putut ei vedea acestea, a fost numai fiindcă şi ei, în acel ceas, se umpluseră de Lumină.

Neobişnuitul şi măreţia arătării a cufundat pe Apostoli într-o uimire de negrăit şi o fericită nedumerire. Aceasta o vedem din cuvintele Evangheliei pentru Petru: că nu ştia ce grăia (Mc. 9:6) şi din înseşi cuvintele lui Petru: ***Învăţătorule, bine este nouă a fi aici (Mt. 17:4; Mc. 9:5; Lc. 9:33).*** În acea clipă, vederea lumii duhovniceşti şi a luminii Dumnezeieşti de către Apostoli se împreună încă şi cu percepţia lumii simţurilor care îi înconjoară. Dar apoi, crescând lumina, i-a suit

mai presus de cele văzute şi trecătoare la cele nevăzute şi veşnice (cf. 2 Cor. 4:18)…Nespus de simple sunt chipurile Evangheliilor: ***Iată nour luminos a umbrit pe ei…***

Asemenea unui om care, urcând pe munte, dacă intră într-un nour vârtos, i se taie vederea restului lumii, tot aşa şi acest nour luminos, nefiind altceva decât lumina şi suflarea Duhului Sfânt, Care cu venirea Sa cea Dumnezeiască şi de nesuferit a răpit pe Apostoli în lumea Luminii celei nezidite, netrecătoare, neapuse, neschimbate, neţărmurite, cea mai presus de ceruri, a tăiat de la ei simţirea chipurilor celor trecătoare ale acestei lumi, în aşa măsură, cât şi pe Însuşi Hristos, de acum ei nu-L mai vedeau după trup (cf. 2 Cor. 5:16). Astfel, duşi de Duhul Sfânt întru vederea Dumnezeirii de nedescris a lui Iisus Hristos, în acelaşi ceas ei au auzit glasul cel nematerialnic şi de neajuns al Tatălui: ***Acesta este Fiul Meu cel iubit (Mt. 17:5).*** Acesta a fost momentul cel mai înalt al întâmplării de pe Tabor."

Dacă acum ne vom întoarce la neputinţa firii noastre omeneşti, ai cărei purtători erau şi Apostolii – spunea încă acel bărbat – rămânând credincioşi povestirii Evangheliilor, precum şi experienţei părinţilor Bisericii, putem spune cele ce urmează:

Foarte mare şi înaltă foarte a fost vedenia Apostolilor pe Muntele Schimbării la Faţă, dar totuşi încă nedesăvârşită, pentru că în acea vreme ei erau încă neputincioşi a primi toată plinătatea şi toată desăvârşirea Luminii ce s-a arătat lor şi de aceea cântă Biserica: arătând ucenicilor Tăi slava Ta pe cât li se putea, iar în cealaltă cântare, pe cât au cuprins.

Foarte mare şi înaltă a fost vedenia Apostolilor, dar atunci încă nedesăvârşit însuşită de ei: mai rămâneau cu putinţă acele clătiri cărora aveau să fie supuşi în zilele Golgotei şi de-abia mai târziu va putea Petru să se întemeieze pe ea, ca pe o mărturie a adevărului (2 Pet. 1:17-18).

Încă nedesăvârşită fusese vedenia Apostolilor pe Tabor, şi totuşi atât de mare şi de adevărată a fost acea vedenie a frumuseţii celei pururea fiitoare şi a tainei celei ascunse mai înainte de veci, încât nici vedenia lui Moise pe Sinai (Ies. cap. 19-20 şi 33-34), nici cea a lui Ilie pe Horeb (3 Imp. Cap. 19) nu au ajuns la înălţimea şi la desăvârşirea ei, ceea ce vedem din cuvintele cântării Bisericii: În întuneric ai fost văzut de Moise de demult, dar acum în lumina Dumnezeirii celei neapropiate (Cânt. 1, Canonul al 2-lea; cf. Evr. 12:18-24)."

Nu vă ascund că, atrăgând pe voi în adâncul negrăitelor taine ale cuvântării de Dumnezeu, eu însumi mă înfricoşez. Şi nu numai frică, ci şi ruşinea mă cearcă acum. Înţeleptul, scriitorul Pildelor a zis: ***Bea apă din vasele tale şi din izvorul***

fântânilor tale (Pilde 5:15), iar eu vă aduc cele scoase de mine din trăirea şi din moştenirea altora. Văzând însă cu ce luare aminte ascultaţi cuvântul, ca şi cum nu v-aţi fi săturat cu el, vă voi împărtăşi şi încheierea convorbirii mele de neuitat cu acel minunat bărbat. Deşi răpit de cuvântul lui cel insuflat şi recunoscător lui pentru pogorământul său faţă de mine, eram în acelaşi timp plin de mâhnire, cu gândul la propriul întuneric, tăceam cugetând în mine însumi: „Nu mie mi-este sortit aceasta".

Spre a mă mângâia, învăţătorul meu continua astfel: *"Atunci când nu ne învrednicim a vedea slava cea de mare cuviinţă a Dumnezeirii, pornirea cea mai dreaptă a duhului nostru este de a se cerca pe sine. Şi dacă sufletul nostru este viteaz, ne vom zice: Pentru nedreptatea mea mă lipsesc eu de acest dar, căci cel ce umblă întru dreptate şi grăieşte cale dreaptă… acesta va locui la înălţime… pe Împărat cu slavă va vedea (cf. Îs. 33:15-17). Dar în ciuda acestora, nicidecum să lăsăm loc deznădejdii înlăuntrul nostru; dimpotrivă, să priveghem cu duhul şi să primim plâns de pocăinţă pentru noi înşine. Să lepădăm gândul nedrept ca aceasta ar fi numai soarta unor aleşi, gând ce ar putea tăia de la noi sfânta nădejde. Adevărul, în care trebuie neapărat să ne întărim inimile, este că Domnul pe nimenea din cei ce vin către Dânsul va scoate afară, nici va lepăda (Io. 6:37). Noi toţi, fără părtinire şi cei mari şi cei mici şi cei însemnaţi şi cei neînsemnaţi, toţi suntem chemaţi la una şi aceeaşi desăvârşire la care Domnul a chemat pe cei ce i-a suit pe Tabor, pe Apostolii Petru, Iacov şi Ioan, deoarece şi noi ca şi ei am primit aceleaşi porunci şi nu altele şi deci aceeaşi cinste şi chemare ca şi ei şi nu una mai mică. Cercetaţi cu luare aminte toată rânduiala slujbei Praznicului şi veţi vedea cât de puternic cheamă şi îndeamnă Biserica pe toţi a se sui pe Muntele cel "nematerialnic" al vederii de Dumnezeu cea cu mintea, arătând prin aceasta că nu numai în zilele dedemult şi nu numai Apostolilor a binevoit Domnul să arate zările Dumnezeirii Sale, ci şi în toate veacurile şi chiar şi în zilele noastre, nu a încetat şi nu va înceta niciodată să reverse, după făgăduinţă Sa, acelaşi dar asupra celor ce urmează lui Hristos din toată inima.*

Pe lângă mincinoasa smerenie: "Aceasta nu este pentru mine", pe lângă neîndreptăţita deznădejde născută din trândăvie şi din iubire de plăceri, se mai află încă o piedică vederii Luminii celei Nezidite şi anume, îndrăzneaţa năzuinţă a minţii noastre de a vedea pe Dumnezeu, de a-L cuprinde în propria gândire, de a pătrunde oarecum cu forţa în taina şi în sânurile Fiinţei Sale, spre a-L stăpâni ca pe un obiect al cunoaşterii. Este greu de găsit cuvinte pentru a arăta esenţa acestei mândre înălţări a minţii noastre, însă este important să înţelegem că în acest caz nu un nour luminos, ci negura şi întunerec, ce ascund pe Dumnezeu, ne vor întâmpina.

Dacă îndreptăm ochii minţii noastre „drept” la Soarele Fiinţei Celei mai înainte de Veci, spre a-L vedea precum este (cf. 1 Io. 3:2), aceşti ochi se vor arde şi vor orbi de Lumina cea neapropiată şi atotarzătoare a Dumnezeirii, aşa cum orbesc şi se ard ochii noştri fireşti când îi îndreptăm, goi şi neocrotiţi, drept la soare. În Scriptură avem un minunat chip ce ne învaţă să ne înfrânăm de la îndrăzneala înaintea lui Dumnezeu: ***Serafimii cei cu şase aripi, care înconjoară Scaunul Celui Preaînalt, acoperindu-şi feţele cu două dintre aripile lor (Îs. 6:2).***

Şi cunoscut şi văzut, Dumnezeu neschimbat rămâne mai presus de orice cunoaştere şi vedere. Această nemărginită transcendenţă a lui Dumnezeu, în graiul “tainic” al cuvântării de Dumnezeu se numeşte „întuneric”. Noul Legământ nicăieri nu foloseşte cuvântul întuneric în legătură cu Dumnezeu; el ne spune că ***Dumnezeu lumină este şi nici un întuneric întru Dânsul este (1 Io. 1:5).*** Pentru nemărginirea Lui şi prin urmare, pentru faptul că rămaşi în cele din urmă „de nevăzut,” „de necunoscut,” Noul Legământ grăieşte astfel: ***Pe Dumnezeu nimenea a văzut niciodinioară (Io. 1:18);*** iar într-alt loc: ***Dumnezeu locuieşte întru lumina neapropiată, pe Carele nu a văzut nimeni dintre oameni, nici a-L vedea poate (1 Tim. 6:16).***

Când însă s-au ivit filosofii şi ereticii ce susţineau putinţa de a-L cunoaşte deplin pe Dumnezeu, atuncea Sfinţii părinţi, ca să taie de la rădăcină această idee nebună, s-au întors înapoi la chipurile şi graiurile Vechiului Legământ: Şi a grăit Dumnezeu către Moise zicând: ***Pogoară-te şi mărturiseşte norodului, ca nu cândva să se apropie către Dumnezeu să vază… Şi stă norodul departe şi Moise a intrat în negură [întunericul] unde era Dumnezeu (Ies. 19:21; 20:21).*** Astfel, anume spre a întipări mai adânc pe înţelepţii cei neînţelepţi, părinţii au revenit la cuvântul întuneric, cu care înţeleptul Dătător al Legii, Moise, şi-a înfrânat poporul, încă naiv în cele ale cunoaşterii lui Dumnezeu, de la pornirea de a vedea pe Dumnezeu; iar spre a nu se îndepărta de la Descoperirea Noului Legământ, părinţii au numit acest întuneric - „prealuminat.”

Adevărata cale spre a vedea Dumnezeiasca Lumină trece prin omul cel lăuntric. Toate gândurile noastre, toată puterea doririi noastre trebuie îndreptate numai spre a păzi porunca lui Dumnezeu nespurcată şi nevinovată (1 Tim. 6:14). Atunci Lumina lui Dumnezeu, precum a arătat experienţa veacurilor în multe feluri şi în multe chipuri (Evr. 1:1) cercetează pe om. Şi nimenea va putea spune vreodată care sunt marginile bunăvoirii lui Dumnezeu către noi, căci ea este cu adevărat nemărginită şi oricât de mult ar tânji omul către Dumnezeu şi oricât de mult ar arde de dragoste către Dânsul, revărsările Luminii rămân totuşi neaşteptate şi de nesocotit, întrucât ele nu au sfârşit, chiar atunci când lumina întrece puterile firii noastre de a-i purta strălucirea. Şi singurul cuvânt pe care îl vom putea spune şi chiar întări, în

privinţa aceasta, este că Dumnezeu Lumină este şi nici un întuneric întru Dânsul este şi că locuieşte întru lumina neapropiată (1 Io. 1:5 şi 1 Tim. 6:16), şi că se arată întotdeauna în Lumină şi ca Lumină”.

Dar nici cu aceste cuvinte nu s-a risipit nedumerirea sufletului meu fricos. Nu vedeam înaintea mea nici o cale; nu ştiam cum să mă apropiu de această viaţă, de unde să încep; mă simţeam în întuneric şi mă întrebam: Ce voi face să moştenesc viaţa veşnică? Şi mi-a venit răspunsul: „Cere, roagă-te! Asemenea Sfântului Grigorie Palama, care ani de zile striga: Doamne, luminează-mi întunericul! - şi a fost auzit… Roagă-te cu cuvintele cântării bisericeşti: Lumineze şi mie, păcătosului, Dătătorule de Lumină, lumina Ta cea pururea fiitoare şi întăreşte-te în credinţă, amintindu-ţi că Biserica nu se roagă pentru cele cu neputinţă.”

Apoi acel bărbat, ca şi cum nesocotind cu putinţă ca o astfel de rugăciune să rămână fără de răspuns de sus şi-a încheiat astfel cuvântul: Când va cunoaşte sufletul tău această Lumină, atuncea mai târziu, pierzându-o din nou, vei tânji după Ea şi asemenea Sfântului Simeon Noul Teolog, o vei căuta şi vei striga către Dânsul:

Vino, Lumină adevărată,
Vino, Viaţă veşnică;
Vino, celor căzuţi ridicarea;
Vino, celor oborâţi înălţarea;
Vino, cea a morţilor învierea…
Vino, Împărate Cel întru tot-Sfânt,
Vino şi sălăşluieşte întru noi,
Şi mai cu noi nedepărtat,
Şi nedespărţit întru noi împărăteşte
Tu - Unul, în vecii vecilor.

Amin.

(din: Arhim. Sofronie Saharov, Naşterea întru Împărăţia cea neclătită, Editura Reîntregirea, Albă Iulia, 2003)

Atingerea veşniciei - experienţă uluitoare, “prooorocească”, a vederii tainice a Iubirii lui Dumnezeu, care ne insuflă tânjirea după trăirea neîncetată în prezenţa Sa, chemându-ne la transfigurare: “Foc am venit să arunc pe pământ şi cât aş vrea să fie acum aprins!”

Arhim. Zaharia de la Essex: Cuvântul lui Dumnezeu, insuflarea dumnezeiască şi viaţa prorocească

Zidit după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu, omul nu este o fiinţă statică, ci una dinamică şi personală a cărei menire este să sporească necontenit, potrivit „creşterii lui Dumnezeu“ (Col. 2,19). El dobândeşte însuflare pentru împlinirea acestei înalte chemări din întâlnirea cu cuvântul viu al lui Dumnezeu şi din primirea acestuia.

Cuvântul lui Dumnezeu, rostit prin Fiul Său şi în puterea Duhului Său, este „neatinsa, neţărmurita putere ce a chemat dintru întunerecul nefiinţei către lumina vieţii tot ce fiinţează. Toate nenumăratele lumi, toată felurimea de neso-

cotit a făpturilor înţelegătoare şi neînţelegătoare.“ [1] În Rai, acelaşi cuvânt a cercetat inima lui Adam şi a Evei în chip nemijlocit, dându-le pildă de viaţă şi o viziune a veşniciei care să le arate calea şi să-i îndrume în tot adevărul.

După căderea protopărinţilor, în vremea Vechiului Testament, ori de câte ori cuvântul lui Dumnezeu le-a fost dat proorocilor, el a pricinuit o prefacere în inimile lor şi a făcut cunoscute pe pământ căile Celui Preaînalt, pregătindu-I întruparea. Iar când în cele din urmă Dumnezeu a luat chip de om, Fiul şi Cuvântul lui Dumnezeu a arătat că El însuşi ne-a plămădit inimile dintru început (cf. Ps. 32, 15) în vederea venirii Lui pe pământ şi ne-a zidit potrivit învăţăturii Evangheliei Sale prin care ne-a oferit îndreptare şi reînnoire.

Părintele Sofronie are un cuvânt foarte frumos la praznicul Schimbării la Faţă. El ne aminteşte că Domnul, înainte de a le arăta ucenicilor slava Sa, timp de o săptămână nu a rostit nici un cuvânt şi nici nu a făcut vreo minune, ci a rămas în rugăciune împreună cu aceştia. [2] ***Şi aceasta ca să le arate că Dumnezeu i Se descoperă omului numai atunci când, în rugăciune, duhul lui se linişteşte în Duhul lui Dumnezeu.***

Sfinţii Părinţi spun că
- ✓ *Hristos Însuşi S-a născut din tăcerea Tatălui celui fără de început.*
- ✓ *Maica Domnului a primit descoperirea Scripturii pe când petrecea în isihie în Sfânta Sfintelor, îndeletnicindu-se cu Rugăciunea inimii.* [3]
- ✓ *Moise a postit patruzeci de zile înainte de a intra în norul lui Dumnezeu, adică în slava lui Dumnezeu.*
- ✓ *Când Iosua, fiul lui Navi, a împresurat cetatea Ierihonului, le-a poruncit israeliţilor să nu facă nimic, să nu rostească vreun cuvânt, ci să rămână în isihie timp de şapte zile, iar în ziua a şaptea trâmbiţele au răsunat şi zidurile Ierihonului s-au prăbuşit de la sine (vezi Iosua 6).*

În Scriptură sunt multe pilde care ne arată că fiecărui cuvânt ziditor îi premerge isihia. ***Înţelegem aşadar că mai întâi trebuie să ne aflăm adâncul inimii prin isihie pentru ca să se poată zămisli în ea cuvântul lui Dumnezeu.***

---

[1] *Arhimandritul Sofronie, cuviosul Siluan Athonitul, p. 233.*

[2] *Arhimandritul Sofronie, Naşterea întru Împărăţia cea neclătită, trad. Ierom. Rafail Noica, Ed. Reîntregirea, Alba-Iulia, 2003, p. 274.*

[3] *3 Vezi Sfântul Grigorie Palama, Omilia 53: La intrarea în Sfânta Sfintelor şi despre viaţa după chipul lui Dumnezeu petrecută acolo a prea curatei Stăpânei noastre de Dumnezeu Născătoarei şi pururea Fecioarei Maria, cap. 49 şi 53, în Omilii, vol. 3, trad. de Parascheva Grigoriu, Ed. Anastasia, Bucureşti, 2007.*

Ori de câte ori Domnul a vorbit inimii omului, în vremurile de demult, mai înainte de întruparea Lui, cât şi în timpul vieţii Sale pe pământ, oricât de scurt I-a fost cuvântul, el a fost sfânt şi mântuitor, căci taina Crucii era lucrătoare în chip proorocesc înlăuntrul lui. Prin cuvântul Lui, Dumnezeu ne-a dezvăluit atât împărăţia Sa cât şi starea lumii căzute, care sunt atât de departe una de alta ca răsăritul de apus şi precum cerul de pământ.

Deşi negrăit de mare, cuvântul lui Dumnezeu nu se arată niciodată înspăimântător atunci când ne cercetează. Fiind ascuns sub vălul smereniei, el nu se lasă lesne priceput, îl înţelegem doar în măsura propriei noastre smerenii care ne deschide inima. Neputincioase ne sunt cuvintele atunci când încercăm să vorbim despre el, căci adevărata sa natură rămâne de netâlcuit. Cu toate acestea, când inima se deschide larg ca să-l primească şi să-l zămislească în chinuri şi în durere, atunci are loc un eveniment proorocesc: Dumnezeu Însuşi face un legământ pe viaţă cu sufletul şi acesta se umple de mângâiere (cf. Ps. 125, 1), iar paharul lui se revarsă de prea plinul harului dumnezeiesc (cf. Ps. 22, 6). Domnul ia în stăpânire sufletul şi-l face ***„să se nască din nou nu din sămânţă stricăcioasă, ci nestricăcioasă, prin cuvântul lui Dumnezeu cel viu, care rămâne în veac“ (1 Petru 1, 23).*** Această renaştere a sufletului prin „cuvântul adevărului” (Efes. 1,13), pe care omul o trăieşte ca pe atingerea de veşnicia cea vie, devine mai apoi izvorul a toată însuflarea dumnezeiască.

Iată, aşadar, în ce fel şi prin ce mijloace Se descoperă Dumnezeu omului. După cum spunea Părintele Sofronie, Dumnezeu „vorbeşte în fraze scurte, dar viaţa nu este destul de lungă pentru a ne însuşi întregul lor conţinut.” [4] Cuvântul viu al lui Dumnezeu, care doar pentru o clipită îl cercetează pe om, e încărcat de veşnicie şi îi dezvăluie omului caracterul absolut al cunoaşterii dumnezeieşti.

Dar să ne întoarcem din nou la spusele Părintelui Sofronie: „Cuvântul lui Dumnezeu aduce în suflet o nouă şi cu totul aparte simţire a fiinţei: inima simte revărsarea vieţii purtătoare de lumină; mintea dobândeşte înţelesuri până atunci ascunse. Atingerea acestei energii dumnezeieşti creatoare ne naşte din nou. Cunoaşterea pe care o primim pe această cale nu se aseamănă cugetării filosofice: împreună cu simţirea realităţilor din planul duhovnicesc i se comunică întregii fiinţe omeneşti un alt mod de fiinţare - asemănătoare poate cu aceea a celui dintâi zidit. Această cunoaştere ontologică a lui Dumnezeu devine una cu şuvoiul acestei iubiri de Dumnezeu pline de rugăciune.“ [5]

Această nouă cunoaştere ontologică a lui Dumnezeu este „lumina vieţii” despre care se vorbeşte la începutul Evangheliei după Ioan. Experienţa şi gustul ei

---

[4] *Fericitul Arhimandrit Sofronie, Despre rugăciune, p. 34.*
[5] *Fericitul Arhimandrit Sofronie, Despre rugăciune, p. 31.*

înzestrează sufletul cu înţelepciunea de a discerne între energia nezidită sau harul nestricăcios al lui Dumnezeu şi firea zidită, muritoare şi stricăcioasă a omului. Această cunoaştere naşte în noi dorirea fierbinte a celei dintâi şi dezlipirea dureroasă de cea de a doua, iar inima, plină de rugăciune, se topeşte în iubirea de Dumnezeu. Acestea două - înţelepciunea discernământului care luminează mintea, pe de o parte, şi dragostea de Dumnezeu cea fără de saţ care înflăcărează inima, pe de altă parte - alcătuiesc ceea ce s-ar putea numi însuflarea dumnezeiască. Altfel spus, iubirea împreunată cu înţelepciunea mistuie duhul omului devenit sălaş al însuflării dumnezeieşti.

Însuflarea dumnezeiască naşte în om o anumită înclinare a duhului. Potrivit definiţiei Părintelui Sofronie, „prin însuflare înţelegem a purta în sine puterea Duhului Sfânt.” [6] ***Prezenţa harică a lui Hristos în noi călăuzeşte tot ce aducem înaintea Lui spre un ţel sfânt, şi anume îndumnezeirea întregii noastre fiinţe. Cu alte cuvinte, însuflarea curăţeşte toate cele ce pot fi curăţite - trupul şi puterile sufleteşti ale omului. Ea mistuie necurăţia minţii şi alungă tot lucrul potrivnic suflării Duhului Sfânt.*** Uneori, spune Sfântul apostol Pavel, ia chipul „unei înfricoşate aşteptări a judecăţii şi a văpăii focului ce va să mistuie pe cei potrivnici” (cf. Evr. 10, 27).

Dar însuflarea este şi o dorinţă fierbinte care înclină inima să lupte cu hotărâre pentru păstrarea acelei credinţe vii despre care Sfântul Pavel spunea că „este lucrătoare prin iubire“ (Gal. 5, 6).

În Viaţa Sfântului Antonie cel mare, scrisă de Sfântul Atanasie cel mare, aflăm că sfântul nu îşi măsura sporirea duhovnicească după numărul anilor petrecuţi în pustie, ci după intensitatea acestei dorinţe. Sfântul îşi păstra vie râvna lăsând în urmă trecutul şi punând în fiecare zi un nou început, împlinind astfel spusele Sfântului Pavel: „Dar una fac: uitând cele ce sunt în urma mea, şi tinzând către cele dinainte, alerg la ţintă, la răsplata chemării de Sus, a lui Dumnezeu, întru Hristos Iisus” (Filip. 3,14).

El îşi amintea şi de cuvintele proorocului Ilie care a zis: „Viu este Domnul Savaot înaintea Căruia mă voi arăta astăzi!” (cf. 3 Regi 18,15). Aceste cuvinte ne arată dorinţa şi hotărârea grabnică a proorocului de a face în fiecare clipă voia Domnului. Însă dacă omului îi va lipsi această râvnă şi însuflare, va ajunge negreşit robul „religiei propriei sale voi”, […] (vezi Col. 2, 23). [7] Căci atunci, bogat şi îndestulat (cf. 1 Cor. 4, 8), va trăi în deşartă înşelăciune cea „din predania omenească, după înţelesurile cele slabe ale lumii şi nu după Hristos” (Col. 2, 8).

---

[6] *Cf. Arhimandritul Sofronie, Vom vedea pe Dumnezeu precum este, p. 173.*
[7] *Ed. Bucureşti, 1914.*

După cum spuneam la început, omul este o fiinţă dinamică. Atunci când este insuflat de Dumnezeu, el este stăpânit de un avânt binecuvântat, precum adevereşte psalmistul: „Pe calea poruncilor Tale am alergat când ai lărgit inima mea” (Ps. 118, 32). Această lărgire a inimii naşte în el o foame şi o sete după dreptatea lui Dumnezeu (vezi Matei 5, 6). Inima omului devine un „pământ pustiu, neumblat şi fără de apă” (Ps. 62,3) şi setea ei nu poate fi astâmpărată decât de Duhul Sfânt, „izvorul de apă curgătoare spre viaţa veşnică” (Ioan 4,14), precum zice Domnul.

Înflăcărat de dumnezeiasca însuflare, omul petrece neîncetat înaintea lui Dumnezeu şi tânjeşte după o şi mai mare plinătate a prezenţei Lui, care îi inundă fiinţa. E stăpânit de aceeaşi hotărâre precum odinioară proorocul David când a zis: „Nu voi da somn ochilor mei şi genelor mele dormitare şi odihnă tâmplelor mele, până ce nu voi afla loc Domnului, locaş Dumnezeului lui Iacob“ (Ps. 131, 4-5). O astfel de însuflare desăvârşită se poate asemăna cu starea îngerilor care „odihnă nu au, ziua şi noaptea, zicând: Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Dumnezeu, Atotţiitorul, Cel ce era şi Cel ce este şi Cel ce vine” (Apoc. 4, 8).

Însă în starea noastră de acum, însuflarea presupune şi o anumită „asprime”, căci dragostea, componenta ei principală, este foarte exigentă, revendicându-şi cu stricteţe drepturile. Solomon a exprimat acest adevăr în chip minunat atunci când a zis: „Iubirea ca moartea e de tare… Marea nu poate stinge dragostea, nici râurile s-o potolească; de-ar da cineva pentru iubire toate comorile casei sale, cu dispreţ ar fi respins acela“ (Cântarea Cântărilor 8,6-7). Să nu uităm însă că Solomon a trăit într-o vreme când moartea avea încă stăpânire asupra vieţii, dar potrivit Noului Testament, dragostea este mai puternică decât moartea.

Citim în Faptele Apostolilor că Hristos în lumea aceasta „avea să pătimească” (Fapte 26, 23). El este într-adevăr Cel ce „pătimeşte” (…), căci dragostea Lui e una pătimitoare. Dumnezeu îi dăruieşte omului dragostea Sa nemărginită - „partea cea bună” şi mare de care are atâta nevoie şi despre care Domnul îi vorbise Martei (vezi Luca 10, 42); iar omul, la rândul lui, Îi dăruieşte Domnului o „părticică infimă” - inima sa. Omul suferă căci cămara inimii sale e atât de strâmtă, în vreme ce „Dumnezeu este mult mai mare decât inima lui” (1 Ioan 3,20). Omul este osândit de propria lui inimă, care nu izbuteşte să cuprindă în sine plinătatea iubirii dumnezeieşti. Omul care doreşte să-şi unească deplin „părticica lui infimă” cu „partea cea mare a lui Dumnezeu” trăieşte într-o mare tensiune lăuntrică. Şi prooroc este acela care, fiind insuflat şi mânat de Duhul Sfânt, rabdă chinul acestei tensiuni lăuntrice până în clipa în care devine „templu al Dumnezeului celui Viu“ (2 Cor. 6, 16). El pătimeşte pentru Dumnezeu: nu este în stare să-L cuprindă şi în acelaşi timp nu-şi află odihna până nu-I devine lăcaş. El suferă şi pentru semenii săi, dorind să-i vadă pe toţi

mirese curate şi fără prihană ale lui Hristos, pentru ca Hristos să ia chip în inimile lor (cf. 2 Cor. 11, 2, cf. Gal. 4,19).

Însuflarea dumnezeiască naşte în noi dorinţa de a ne curăţi inima de toată întinăciunea, ca ea să poate fi adumbrită de lumina Marelui Oaspete. Această dorinţă este plină de râvnă dumnezeiască, căci Domnul însuşi a fost mistuit de această râvnă atunci când a urcat la Ierusalim ca să cureţe templul lui Dumnezeu (vezi Ioan 2, 13-17), iar noi suntem chemaţi să-I urmăm pilda. El însuşi mărturiseşte: „Foc am venit să arunc pe pământ şi cât aş vrea să fie acum aprins!" (Luca 12, 49).

Sfântul Petru spunea că „oamenii sfinţi ai lui Dumnezeu au grăit, purtaţi fiind de Duhul Sfânt" (2 Petru 1, 21). Prin urmare, viaţa prooroocească înseamnă a fi purtători ai însuflării dumnezeieşti şi a fi călăuziţi de Duhul Sfânt. Dar să nu uităm că „învăţătorul nostru este unul: Hristos“ (cf. Matei 23, 8). El este proorocul desăvârşit, căci El S-a întrupat ca „înaintemergător" al celei de-a doua veniri a Lui în slavă. Prin cuvânt şi faptă El ne-a arătat calea prin care să ne ridicăm de la cele trupeşti la cele duhovniceşti. Marea Lui dorinţă a fost să ne pregătească spre a deveni vrednici de vederea Dumnezeirii Lui, care ni se va descoperi pe deplin abia la sfârşitul veacurilor.

Sfântul Pavel ne vorbeşte despre calea prooroocească a lui Hristos: „Suindu-Se la înălţime, a robit robime şi a dat daruri oamenilor. Iar aceea că «S-a suit» - ce înseamnă decât că S-a pogorât în părţile cele mai de jos ale pământului? Cel ce S-a pogorât, Acela este care S-a suit mai presus de toate cerurile, ca pe toate să le umple“ (Efes. 4, 8-10).

Pogorârea lui Hristos în părţile cele mai de jos ale pământului, adică la iad, este de fapt izvorul a tot darul duhovnicesc. Şi noi trebuie să ne plecăm dacă vrem să dobândim adevărata viaţă prooroocească şi să fim mânaţi de Duhul Sfânt. Oamenii lumeşti râvnesc la tronuri, vor doar să se înalţe. Acesta este cugetul şi înclinaţia lumii căzute, însă calea Domnului este una pogorâtoare.

În cartea sa despre Sfântul Siluan, Părintele Sofronie ne lămureşte această mişcare pogorâtoare. El spune că întreaga omenire este asemenea unei piramide. În vârful ei se află împăraţii acestei lumi care stăpânesc neamurile cu autoritate (vezi Matei 20, 25); însă duhul omului năzuieşte de fapt la egalitatea şi dreptatea care domneau în Rai mai înainte de cădere. Iar Dumnezeu, cinstind această năzuinţă a omului, a răsturnat piramida cu vârful în jos şi S-a aşezat pe Sine în vârful ei, vârf care a devenit atunci punctul ei cel mai de jos. Prin urmare, El a luat asupra Sa păcatele şi povara întregii lumi, şi făcând aceasta, pe toate le-a reînnoit şi ne-a dăruit cea mai desăvârşită cale prin care să dobândim toate câte sunt adevărate, câte sunt de cinste, câte sunt drepte, câte sunt curate,

câte sunt vrednice de iubit (cf. Filip. 4, 8) şi, prin urmare, mântuitoare. Astfel, Hristos a deschis calea spre desăvârşirea absolută la care îl cheamă pe om. Pogorârea este mişcarea esenţială a Duhului Său, căci „Fiul Omului n-a venit să I se slujească, ci ca să slujească El şi să-Şi dea sufletul răscumpărare pentru mulţi” (Matei 20, 28). Arătându-ne calea, Hristos S-a pogorât mai jos decât a făcut-o oricine altcineva şi „S-a făcut pentru noi blestem“ (Gal. 3,13). Şi toţi cei ce urmează Lui purced pe aceeaşi cale; se pogoară pentru a afla Capul piramidei răsturnate, căci nu pot afla odihnă până când nu se unesc cu El.

Iată ce zice Părintele Sofronie: „În adâncul piramidei răsturnate, în vârful ei cel mai adânc, care este Cel ce a luat asupră-Şi păcatul şi povara întregii lumi din iubire pentru lume, Hristos cel răstignit, se descoperă o cu totul altă viaţă, o cu totul altă lumină, altă mireasmă. Într-acolo dragostea trage pe nevoitorul lui Hristos.“ [8]

Iar semnul unei vieţi prooroceşti este tocmai prezenţa în noi a acestei dorinţe de pogorâre. Tot cel ce urmează căii pogorâtoare a lui Hristos dobândeşte o îndoită vedere şi conştiinţă. Mai întâi sufletul ia aminte la pilda lui Hristos, despre care Domnul le vorbise ucenicilor la Cina cea de Taină. El contemplă urcuşul lui Hristos pe Golgota, jertfa Lui de Sine şi primirea morţii care lovise întreaga omenire, pentru a dărui lumii darul vieţii dumnezeieşti, potrivit cuvântului Său: „Aceasta este porunca Mea: să vă iubiţi unul pe altul, precum v-am iubit Eu… căci toate câte am auzit de la Tatăl Meu vi le-am făcut cunoscute“ (Ioan 15,12,15). Din cuvintele Scripturii înţelegem că în toată această vreme cugetul lui Hristos era în chip desăvârşit unit cu Tatăl.

În Ghetsimani, Domnul S-a rugat pentru întregul Adam. A urcat singur pe Golgota, purtând în inimă întreaga omenire şi a luat asupra Sa păcatul întregii lumi. S-a predat pe Sine unei cumplite suferinţe ca să ne slobozească de sub tirania vrăjmaşului, care apăsa greu asupra întregii omeniri din pricina păcatului originar. Hristos a purtat înlăuntrul Său întregul Adam, toate noroadele din toate timpurile şi a primit să moară pentru ele. Fără îndoială, nici un muritor nu ar fi fost în stare să-L ajute. Iar atunci când S-a sculat din morţi, a înviat purtând în Sine întregul conţinut al rugăciunii, al iubirii şi al doririi Sale, căci odată cu El a înviat întregul Adam.

Contemplarea sfinţeniei şi a iubirii smerite a lui Hristos-Dumnezeu într-atât uimeşte sufletul şi înflăcărează inima încât în adânca sa evlavie omul nu poate decât să I se închine cu recunoştinţă şi dragoste. Însă în lumina acestei contemplaţii şi experienţe duhovniceşti, omul îşi vede propriul neadevăr.

---

[8] *Arhimandritul Sofronie, cuviosul Siluan Amonitul, pp. 259-260.*

Potrivit Părintelui Sofronie, „inimii… îi este dat să cunoască… dragostea lui Hristos, care îmbrăţişează întreaga zidire într-o nesfârşită compasiune faţă de toată făptura… Această vedere ne mişcă sufletul, ne uluieşte mintea şi vrând-nevrând ne plecăm genunchii înaintea Lui. Şi oricât ne-am strădui să ne asemănăm Lui în smerenie, El e de neajuns.” [9]

Fără această îndoită vedere a nesfârşitei şi smeritei iubiri a lui Dumnezeu pe de o parte, şi a nevredniciei şi neputinţei noastre de a ajunge la ea pe de altă parte, omul nu îşi poate împlini menirea, aceea a necontenitei sporiri în Dumnezeu. Cu adevărat, această îndoită vedere este o stare proorocească, o minune duhovnicească. Părintele Sofronie a descris această stare în repetate rânduri. „Cu cât mai mult văd pe Dumnezeu, cu atât mai înflăcărată mi se face pocăinţa, căci cu atât mai limpede îmi conştientizez nevrednicia înaintea Lui.” [10]

Iar în alt loc, subliniază câtă nevoie avem de această îndoită vedere: „Eu trebuie să văd pe Hristos «precum este», pentru a mă cumpăni faţă de El (Ioan 15,12,15). Din cuvintele Scripturii înţelegem că în toată această vreme cugetul lui Hristos era în chip desăvârşit unit cu Tatăl şi din această comparaţie să-mi simt propria «neasemănare» - urâciune. Eu nu mă pot cunoaşte pe mine însumi dacă nu se află înaintea mea Sfânt Chipul Său.” [11]

Părintele spune, de asemenea, că această îndoită conştiinţă naşte în noi însuflarea şi recunoştinţa faţă de Dumnezeu, Binefăcătorul nostru.

„Dar iată un paradox: eu însumi trăiesc o stare îndoită - pe de o parte, propria-mi nimicnicie, mie însumi respingătoare, pe de alta, pogorământul plin de compătimire al lui Dumnezeu.“ [12]

Aceeaşi tensiune o regăsim şi în atitudinea proorocească a Sfântului Ioan Botezătorul faţă de Stăpânul său: „Acela trebuie să crească, iar eu să mă micşorez“ (Ioan 3,30). Înaintemergătorul vorbeşte aici despre o creştere a slavei care se cuvine lui Hristos şi o micşorare a slavei care i se cuvine lui.

Să luăm aminte şi la felul în care proorocul Isaia ne înfăţişează vedenia dumnezeiască de care s-a învrednicit: „Am văzut pe Domnul stând pe un scaun înalt şi măreţ... Serafimi stăteau înaintea Lui… Şi strigau unul către altul, zicând: «Sfânt, Sfânt, Sfânt este Domnul Savaot, plin este tot pământul de slava Lui!»… Şi am zis: «Vai mie, că sunt pierdut! Sunt om cu buze spurcate… Şi pe Domnul

---

[9] *Fericitul Arhimandrit Sofronie, Despre rugăciune, pp. 10-11.*
[10] *Arhimandritul Sofronie, Vom vedea pe Dumnezeu precum este, p. 220.*
[11] *Arhimandritul Sofronie, Vom vedea pe Dumnezeu precum este, p. 80.*
[12] *Arhimandritul Sofronie, Vom vedea pe Dumnezeu precum este, p. 256.*

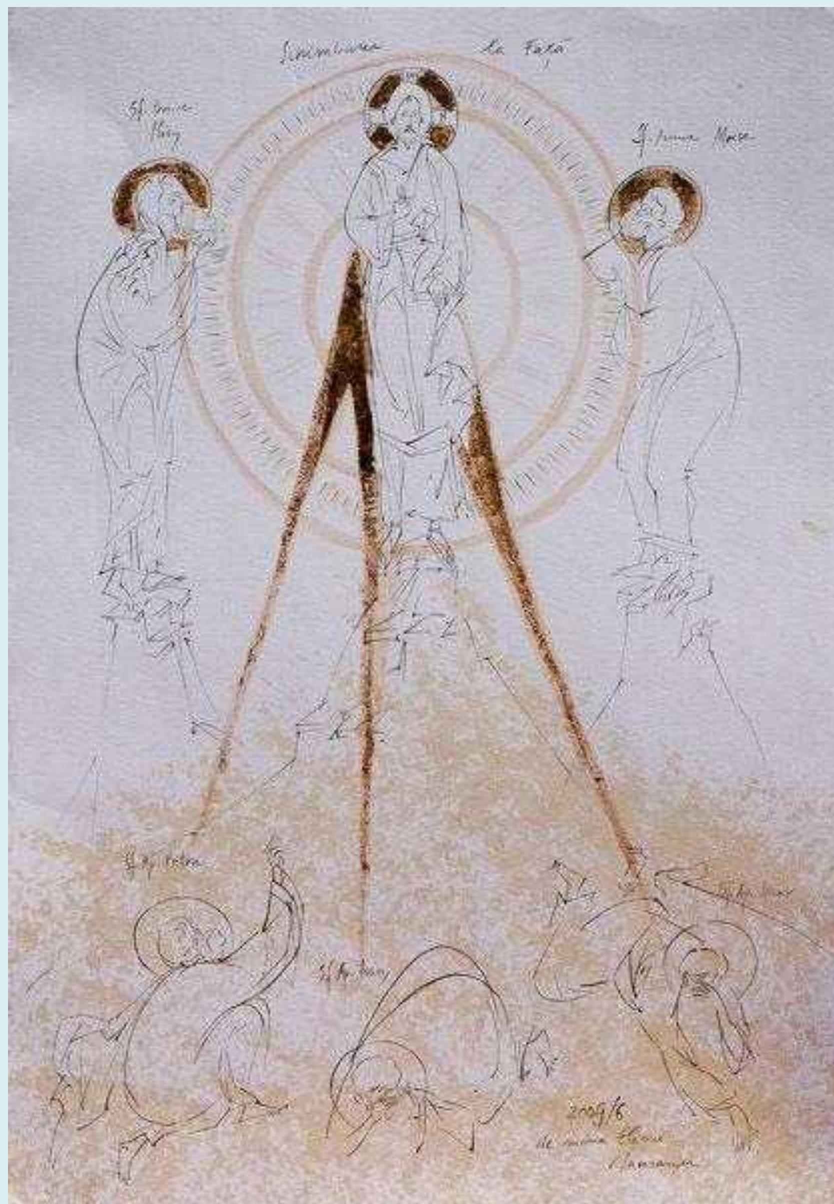
Savaot L-am văzut cu ochii mei!» Atunci unul dintre serafimi a zburat spre mine, având în mâna sa un cărbune, pe care îl luase cu cleştele de pe jertfelnic. Şi l-a apropiat de gura mea şi a zis: «Iată, s-a atins de buzele tale şi va şterge toate păcatele tale, şi fărădelegile tale le va curăţi.»” (Is. 6,1-7). Această îndoită vedere şi conştiinţă face ca viaţa omului să devină prooroocească şi, de aceea, adevărată. Şi abia atunci când o dobândeşte, omul este fără de greşeală înaintea Domnului.

Ascultaţi ce spune Sfântul Ioan Teologul: „Dacă zicem că păcat nu avem, ne amăgim pe noi înşine şi adevărul nu este întru noi. Dacă mărturisim păcatele noastre, El este credincios şi drept, ca să ne ierte păcatele şi să ne curăţească pe noi de toată nedreptatea. Dacă zicem că n-am păcătuit, îl facem mincinos şi cuvântul Lui nu este întru noi” (1 Ioan 1, 8-10).

Fireşte, atunci când devenim adevăraţi, atragem asupra noastră Duhul Adevărului, Duhul lui Hristos. Mărturisim adevărul evenimentului cosmic al căderii lui Adam şi recunoaştem, de asemenea, evenimentul supra-cosmic al mântuirii lui Hristos. Dăm mărturie de adevărul veşnic al primei Sale veniri în trup şi în acelaşi timp mărturisim şi anticipăm şi cea de-a doua venire a Lui, în slavă. Devenim proorocii Lui, căci cuvântul Domnului s-a născut în inimile noastre, mai întâi pentru mântuirea noastră, iar mai apoi pentru mântuirea întregii lumi prin harul şi milostivirea lui Dumnezeu. „Dumnezeu se vădeşte în adevărul Său, pe când tot omul întru minciună, precum este scris: «Drept eşti Tu întru cuvintele Tale şi biruitor când vei judeca Tu.»” (Rom. 3,4).

(din: Arhimandritul Zarahia Zaharou, “Omul cel tainic al inimii”, Editura Basilica, 2014)

Întru Lumina Ta vom vedea Lumina…

(Schimbarea la Față - de Elena Murariu)

Pr. Rafail: Din ce moarte ne-a izbăvit Hristos prin moartea şi învierea Sa?
http://www.cuvantul-ortodox.ro/din-ce-moarte-ne-a-izbavit-hristos-prin-moartea-si-invierea-sa/

***

"Părintele Sofronie socotea că blestemul cel mai mare este a nu-L cunoaşte pe Dumnezeu. Bănuiesc că mulţi din contemporanii noştri sunt "bine mersi" fără Dumnezeu. Poate ne e un pic dor de El, poate mai avem şi nişte greutăţi şi ne amintim că mai este şi Dumnezeu şi poate… să ne ajute El când alţii nu pot, însă nu ne dăm seama…; a murit ceva în sufletul nostru şi nu ne dăm seama -

tocmai fiindcă suntem morţi - ce moarte înseamnă faptul de a nu-L cunoaşte pe Dumnezeu“.

Dacă nu cunosc pe Dumnezeu, dacă nu-l trăiesc în viaţa asta pe Dumnezeu, când mi se sfârşeşte sorocul meu pământesc şi mă despart de trup, o să rămân în întunericul în care sunt.

Sfântul Simeon Noul Teolog zicea un lucru înfricoşător: “Cine n-a văzut pe Dumnezeu în viaţa asta nu-L va vedea nici în cealaltă”.

Aici aş aduce cuvântul Sfântului Siluan: “Ţine-ţi mintea în iad, dar nu deznădăjdui”. Că zice Sfântul Siluan: “Nu vom deznădăjdui, că milostiv este Dumnezeu”. Adică, noi nu trebuie să ne ascundem îndărătul unor închipuiri sau dorinţe de-ale noastre - “ei, las` că poate o să meargă şi aşa şi aşa”. Trebuie să ştim legea asta, ca lege cumplită: dacă nu îl port acuma pe Dumnezeu, dacă nu-L văd acuma în viaţa mea pe Dumnezeu, nici dincolo de viaţa asta nu-L voi vedea”.

&&&

Părintele Arsenie Muscalu: Ce avem noi de făcut astăzi pentru a ne mântui şi pentru a ne pregăti de încercările ce vor veni?

http://www.cuvantul-ortodox.ro/ce-avem-noi-de-facut-astazi-pentru-a-ne-mantui-si-pentru-a-ne-pregati-de-incercarile-ce-vor-veni/

***

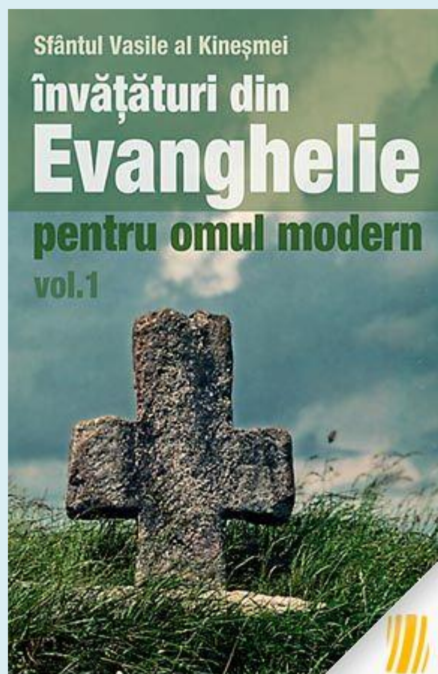
“Deci problema este una lăuntrică. Sfântul apostol Pavel spune undeva, sper să citez cât mai exact ce spune el. Spune: “Încercaţi-vă pe voi înşivă, cercetaţi-vă dacă sunteţi în credinţă. Oare nu vă cunoaşteţi voi pe voi înşivă că Hristos Iisus este întru voi? Ci afară numai dacă nu sunteţi netrebnici“. Deci asta este problema noastră.

Dacă îl avem pe Hristos sălăşluit în noi, ne mai putem teme de ceva? Ne mai putem teme de ceva? Nu vom şti singuri când va veni momentul acela când fiecare va fi pus în faţă situaţiei, să se lepede sau să nu se lepede de Hristos. Nu va şti fiecare că va veni momentul acela? Adică tu să pierzi harul Sfântului Duh şi să nu ştii să l-ai pierdut? Dacă punem aşa problema, înseamnă că noi nu avem clar conştiinţa ce este viaţa creştină. Că scopul nostru asta este: dobândirea harului Sfântului Duh.

Cine pune întrebări legate de problema asta, ar trebui să se întrebe el pe el însuşi mai întâi: ‘Ce este în inima mea? Am agonisit acolo harul?’ Că dacă nu l-am agonisit, pot să-mi pun eu mii de probleme şi să primesc mii de răspunsuri, că

atunci când se va ivi situaţia să mă lepăd de Hristos, tot mai voi lepăda de El. Pot să ştiu bine ce trebuie făcut. Pot să ştiu că primirea buletinului înseamnă lepădare de Hristos şi tot îl voi primi dacă mă va părăsi harul Sfântului Duh. Deci problema mea asta este”.

Sfântul Vasile al Kinesmei: "Schimbarea la faţă" a vieţii noastre - condiţie a fericirii

(Capitolul 9, versetele 1-13)

De ce Domnul a găsit de cuviinţă să Se schimbe la Faţă înaintea ucenicilor Săi şi să li Se arate în acea strălucire de lumină orbitoare, care Îl lumină ca o răsfrângere a slavei cereşti? Care este scopul Schimbării la Faţă?

Condacul sărbătorii, pe care îl cântă Biserica ortodoxă, ne dă răspunsul. ***„În munte Te-ai schimbat la faţă, Hristoase Dumnezeule şi pe cât au cuprins ucenicii Tăi slava Ta, au înţeles că, de Te vor vedea răstignit, să cunoască Patima cea de bunăvoie şi lumii să propovăduiască că Tu eşti cu adevărat raza Tatălui."***

Au venit zile grele, pline de amărăciune şi suferinţă - zilele pătimirilor, răstignirii şi morţii Domnului. Slaba credinţă a ucenicilor Lui trebuia să treacă printr-o zguduire cumplită: urma să-L vadă pe iubitul lor Învăţător, mândria şi nădejdea lor, pe marele lor proroc, despre Care credeau cu sinceritate că e puternicul Mesia, însângerat, rănit, răstignit pe cruce ca un răufăcător, înconjurat de batjocură şi ocară. ***Va rezista oare, credinţa lor? Vor fi în stare să-şi păstreze devotamentul faţă de Învăţător? Îl vor mai recunoaşte, ca înainte, în acest om batjocorit, adus la ultima treaptă a suferinţei şi a durerii pe acel Mesia pe care aşteptau să-L vadă în nimbul gloriei şi strălucirii pământeşti? Nu-I vor întoarce spatele, întristaţi şi îndureraţi că le-a înşelat visele şi nădejdile?*** Era posibil.

Şi iată că, pentru a le întări credinţa în Mesia-biruitorul, pentru a-i sprijini în vremea ispitelor ce aveau să vină, trebuia să le arate măcar o slabă strălucire a slavei ce-L aştepta pe Învăţătorul lor - nu a slavei medaliilor aurite şi măreţiei de faţadă care alcătuieşte podoaba domniilor pământeşti, ci a nestricăcioasei slave a Împărăţiei lui Dumnezeu cu nepieritoarea şi veşnica frumuseţe a sfinţeniei şi a măreţiei duhovniceşti. Trăind clipele de neuitat ale Schimbării la Faţă, ei puteau privi cu mai multă încredere grozăvia şi ruşinea Răstignirii şi simţind în suflet frământarea îndoielilor viclene, puteau cu uşurinţă să le înăbuşe prin aducerea aminte de strălucitoarea lumină a Taborului.

Nu avea cum să nu apară gândul dătător de tărie: „Da, Învăţătorul moare în ruşine şi în necinste… Da, este pironit pe cruce, însă noi am văzut slava Lui, slavă ca a Unuia-Născut din Tatăl (În 1, 14), am văzut puterea şi stăpânirea Lui, am auzit glasul ceresc care dădea mărturie despre El şi ştim fără putinţă de îndoială că El ar fi putut să scape de această ruşine şi de aceste pătimiri dacă ar fi vrut, folosindu-Se de puterea Sa şi de dragostea pe care I-a arătat-o atât de limpede Tatăl Ceresc, însă… pătimeşte. E limpede că aşa vrea El. E limpede că pătimirile Lui sunt de bunăvoie”.

Credinţa în Învăţător, în puterea Lui şi în biruinţa Lui viitoare trebuia să rămână neclintită, în pofida răstignirii şi a morţii pe cruce.

Pe lângă asta, după Schimbarea la Faţă ucenicii puteau să dea mărturie cu toată hotărârea înaintea întregii lumi că Învăţătorul lor este Fiul lui Dumnezeu Cel iubit, Lumină din Lumină, strălucirea slavei şi chipul ipostasului Tatălui Ceresc (Evr. 1,3), că El este cu adevărat strălucirea Tatălui în umbra vieţii pământeşti întunecate de păcat, fiindcă auziseră mărturia Cerului despre aceasta.

În fine, Schimbarea la Faţă a descoperit înaintea ucenicilor un colţ al viitoarei Împărăţii a lui Dumnezeu, al slavei şi fericirii care-i aşteaptă pe toţi următorii adevăraţi ai Domnului. Dacă El va fi întru slavă, înseamnă că şi ucenicii Lui credincioşi se vor desfăta de această slavă, fiindcă unde sunt Eu, a făgăduit El, acolo va fi şi slujitorul Meu. Dacă-Mi slujeşte cineva, Tatăl Meu îl va cinsti (În. 12, 26). Pentru muritor este greu să-şi închipuie şi să simtă această fericire, fiindcă cele ce ochiul n-a văzut şi urechea n-a auzit şi la inima omului nu s-au suit, pe acestea le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El (I Cor. 2, 9), însă în momentul Schimbării la Faţă cel puţin cei trei ucenici aleşi ai Domnului au simţit, fără îndoială, chiar dacă nu deplin, fericirea vieţii viitoare, pacea cerească şi adierea harului dumnezeiesc, care le-au umplut inimile de fericire şi bucurie nepovestită. Nu degeaba impulsivul Petru, care reacţiona mai repede decât toţi la orice impresie, a dat mărturie imediat despre această bucurie: ***Învăţătorule, bine este ca noi să fim aici şi să facem trei colibe: Ţie una şi lui Moise una şi lui Ilie una.***

Trăind măcar o dată această bucurie, ucenicii, bineînţeles, nu aveau să uite niciodată acele clipe şi în amintirea lor, în pregustarea fericirii vieţii cereşti, găseau o confirmare a căii alese de către ei şi un imbold puternic de a împlini în viaţă cu râvnă neabătută poruncile Domnului, rămânând următori credincioşi ai Lui, ca să intre întru bucuria Domnului lor (v. Mt. 25, 21).

Aceeaşi însemnătate o are însă Schimbarea la Faţă a Domnului şi în viaţa noastră. Ucenicii Domnului au trăit nemijlocit bucuria acelui moment; noi, crezând mărturiei lor, ne convingem de realitatea neîndoielnică a fericirii ce reprezintă urmarea şi răsplata vieţii în Hristos. Şi pentru noi Schimbarea la Faţă este chezăşia şi mărturia fericirii viitoare din cer, răsfrângerea ei, care scânteiază ca un fulger îndepărtat în mijlocul amărăciunii şi mâhnirii vieţii noastre. Ea ne-a arătat cum va fi omul renăscut, luminat, plin de har, atunci când va atinge înălţimea desăvârşirii şi va răsfrânge în sine strălucirea slavei Tatălui. Fără descoperirea de pe Tabor nu am fi avut niciodată idee despre luminata stare a drepţilor, care poate fi atinsă şi se poate manifesta exterior, într-o anumită măsură, încă de pe pământ, dar care în toată deplinătatea sa se va descoperi în viitor, atunci când drepţii vor străluci ca soarele în împărăţia Tatălui lor.

Tocmai această imagine a stării viitoare ne-a arătat-o Domnul pe Tabor atunci când a strălucit faţa Lui ca soarele, iar veşmintele Lui s-au făcut albe ca lumina (Mt. 17,2).

Această idee despre fericire ca urmare a vieţii drepte, care duce la unirea cu Dumnezeu, trebuie să fie deosebit de dragă şi preţioasă pentru om. Toţi, fără excepţie, năzuiesc către fericire, chiar dacă o înţeleg diferit, se agită cu febrilitate în căutări deşarte şi în cele din urmă se conving cu deznădejde că aleargă după năluci şi că nu ştiu, totuşi, unde e cheia fericirii lor.

Aşa cum stătea eroul din poveste la răspântie, omul sta totdeauna nedumerit în faţa veşnicei întrebări: unde este drumul spre fericire? Schimbarea la Faţă răspunde la această întrebare.

Oricâte dezbateri s-ar purta cu privire la posibilitatea Schimbării la Faţă şi la natura luminii de pe Tabor, un lucru este neîndoielnic: o rază a celei mai înalte fericiri a luminat în acele clipe inimile ucenicilor Domnului şi cauza constă în contemplarea luminii dumnezeieşti.

Dacă a fost de ajuns contemplarea acestei slave pentru a-i umple de fericire pe ucenici, cum trebuie să fie fericirea omului care a ajuns la unirea îndeaproape cu Dumnezeu în aşa măsură încât Domnul locuieşte în el, pătrunzându-i întreaga fiinţă cu slava Sa cea neînserată, ce pare a se revărsa din omul sfinţit şi luminat de prezenţa Lui! Tocmai în aceasta constă fericirea

supremă: în unirea cu Dumnezeu, care îl face pe om părtaş al slavei dumnezeieşti. În aceasta constă şi dezlegarea problemei fericirii generale, căci fericirea este simţită de fiecare om în mod personal, în propria sa inimă, este întotdeauna individuală. Societatea nu are un organ aparte, o inimă colectivă, care să fie în stare să trăiască o stare obştească aparte, specifică, de fericire. Ca atare, problema fericirii obşteşti nu poate fi pusă aşa cum este pusă adesea în mod greşit: „Faceţi fericită societatea şi fiecare membru al ei va fi fericit.” Experienţele de realizare a acestui program au fost numeroase, însă toate au eşuat. Aici este exact pe dos: dacă fiecare membru în parte al societăţii e fericit şi viaţa socială e fericită. Fericirea obştească, la fel ca o insulă de corali, creşte prin sumarea fericirilor individuale. O societate fericită este o sumă de oameni fericiţi.

În ce constă trăirea personală a fericirii ştim acum din povestirea evanghelică despre Schimbarea la Faţă. Prin aceeaşi etapă trece şi calea spre fericirea generală, cheia căreia este aceeaşi: unirea cu Dumnezeu.

Aceasta este o concluzie preţioasă pentru noi, mai ales în aceste vremuri întunecate, lipsite de bucurie, când s-ar părea că nici o rază de fericire – nici personală, nici obştească – nu străluceşte prin norii întunecaţi şi deşi ai urii şi descurajării.

Dar pentru a ajunge la fericirea unirii cu Dumnezeu fiecare dintre noi trebuie neapărat să renască duhovniceşte, să se „schimbe la faţă”, fiindcă Dumnezeu lumină este şi întuneric nu este întru El, iar lumina nu poate avea împărtăşire [părtăşie] cu întunericul şi Dumnezeu nu poate primi sufletul nostru întunecat aşa cum este el acum.Aşadar, pentru fericirea generală este neapărată nevoie de renaşterea personală, de „schimbarea la faţă” personală. Pentru a ne schimba viaţa, pentru a o îmbunătăţi, trebuie neapărat să ne „schimbăm la faţă” noi înşine.

Mulţi oameni se plâng acum, foarte des, de viaţă. Aproape că nu e nimeni mulţumit, însă întotdeauna, ca răspuns la aceste plângeri şi oftări, îmi pun fără să vreau întrebarea: „Dar ce aţi făcut ca să vă îmbunătăţiţi viaţa?” Descurajarea, plângerile şi inactivitatea nu sunt de ajutor. Toţi aşteptăm fericirea mură-n gură, de parcă o să vină cineva, o să rezolve totul, o să ne aranjeze viaţa, iar noi va trebui doar să acceptăm purtarea lui de grijă şi să ne desfătăm de bunăstarea creată fără participarea noastră. Trebuie să înţelegem că această atitudine faţă de viaţă e radical greşită. Oricine ar fi cel ce s-ar apuca de aranjarea vieţii noastre şi oricât de mare ar fi talentul cu care ar face asta, vom strica negreşit orice viaţă primită în dar dacă nu ne vom schimba noi înşine şi nu vom lucra la îmbunătăţirea noastră duhovnicească. Dintr-un material prost va ieşi totdeauna o construcţie proastă.

De aceea, fiecare dintre noi are îndatorirea de a-şi dezvolta şi îmbunătăţi natura duhovnicească şi acest efort nu poate fi împiedicat de nici un fel de condiţii exterioare de existenţă. ***„Schimbarea la faţă" duhovnicească este indispensabilă pentru fiecare dintre noi, ca o condiţie obligatorie a fericirii personale şi obşteşti.*** ***Ce ne trebuie pentru asta?***

Mai întâi de toate, trebuie neapărat să ne dăruim lui Dumnezeu pe de-a-ntregul. Acesta este primul moment.

Trebuie neapărat să găsim în noi puterea şi dorinţa de a veni la Dumnezeu şi de a spune: „Doamne! Iată-mă aici, înaintea Ta! Vreau să fiu al Tău! Gândurile mele, talentele mele, puterile mele: totul, totul trebuie să-Ţi aparţină numai Ţie! Mă dăruiesc şi mă închin Ţie cu totul, ca să-Ţi slujesc! Pentru mine însumi nu las nimic… Să Te iubesc, să Îţi slujesc, să trăiesc prin Tine, pentru Tine şi în Tine: iată tot ce îmi trebuie şi toată cererea mea!"

Aceasta nu înseamnă, desigur, că veţi putea să înfăptuiţi imediat în viaţa voastră această pornire sfântă, această rugă: vă aşteaptă o luptă îndelungată şi înverşunată, dar trebuie să luaţi cu sinceritate această hotărâre de supremă însemnătate şi să o apucaţi fără întoarcere pe calea vieţii noi, a vieţii de ascultare şi de slujire a lui Dumnezeu, oricât de mari ar fi greutăţile care vă aşteaptă.

S-ar părea că vremurile de acum sunt deosebit de prielnice pentru o asemenea hotărâre. Nu demult, viaţa părea atrăgătoare şi atrăgea irezistibil, îmbrăcându-se în toate culorile scânteierilor amăgitoare, însă seducătoare. Strălucirea culturii exterioare, a comodităţilor şi confortului, toanele luxului orbitor, veselia şi fineţea de spirit îmbătătoare, eleganţa formelor, ce ascundea păcatul, elanurile pasionante ale artei, diversitatea şi accesibilitatea plăcerilor intelectuale, eleganţa aţâţătoare a vieţii – toate acestea momeau, îmbătau, fermecau. În acest torent de impresii pestriţe era greu de rezistat.

Acum însă? Ce înseamnă acum viaţa din această latură exterioară? Slavă lui Dumnezeu, din vâltoarea ameţitoare a trecutului apropiat n-a rămas nici urmă! Totul e plictisitor, cenuşiu, lipsit de culoare. Nu mai sunt nici strălucirea culturii, nici inspiraţiile artei, nici profunzimile gândirii adânci! Mizerie cenuşie totală. Viaţa lumească este acum ca o destrăbălată bătrână cu fardul scorojit pe obraji. Nu demult părea încă provocatoare, seducătoare, iar acum înaintea noastră se află numai o sărăntoacă ponosită în zdrenţe murdare. Şi atunci, de ce să ne pară rău? Oare este greu să renunţăm la această nimicnicie respingătoare?

Simţim cu toţii limpede că într-o astfel de viaţă nu este nici lumină, nici bucurie. Şi atunci, de ce să nu încercăm să o umplem cu un nou conţinut? De ce să nu îi

dăm o nouă orientare şi un nou sens? De ce să nu căutăm bucurii noi, duhovniceşti? Necazul nostru constă în inerţie, în nemişcarea duhovnicească.

Ne-au intrat în sânge prea mult condiţiile acestea de viaţă. S-au format anumite deprinderi nu numai de comportament exterior, ci şi de atitudine faţă de viaţă; toată concepţia despre lume, dispoziţia sufletească, gusturile, au îmbrăcat anumite forme, adaptate condiţiilor existente. Totul a fost adaptat cu atâta iscusinţă la mediul înconjurător, totul a fost atât de aşezat şi dădea o asemenea senzaţie de confort şi de linişte! În suflet nu existau îndoieli şi suprafaţa netedă a psihologiei omului obişnuit nu cunoştea nici cea mai mică încreţitură de îngrijorare a neliniştii gândului. Ei bine, toate acestea trebuie schimbate şi schimbate radical! Bineînţeles, este greu.
Pentru a zdrobi deprinderile vechi, înrădăcinate, este nevoie de hotărâre şi de energie duhovnicească, însă tocmai acestea ne lipsesc. Ce-i drept, cotitura care s-a petrecut nu demult în condiţiile exterioare de viaţă este atât de mare, schimbările sunt atât de radicale, încât concepţia despre lume dinainte se simte foarte incomod în aceste noi condiţii şi nu este pregătită deloc pentru ele. Vrând-nevrând, cedând necesităţii, trebuie să facem schimbări în funcţie de noile cerinţe ale vieţii – însă, din păcate, în imensa majoritate a cazurilor schimbările au loc în direcţia minimei rezistenţe, adaptându-se la nivelul moral scăzut al vieţii. Concepţia generală despre lume decade şi se vulgarizează odată cu procesul de putrefacţie care a cuprins viaţa. În loc să întărească pilonii morali, regulile de comportament şi principiile de viaţă ce existau doar în virtutea obişnuinţei, fără a se sprijini pe convingeri conştiente şi ca atare, clătinate cu uşurinţă de viforele răzvrătite ale evenimentelor recente, oamenii le aruncă pur şi simplu peste bord ca pe nişte rămăşiţe inutile ale trecutului şi ca urmare sărăcia lipsită de idei a vieţii devine şi mai apăsătoare, iar decăderea ei devine tot mai puternică, tot mai ireversibilă.

Pentru a opri această decădere trebuie neapărat să introducem în viaţa noastră suflul înţelegerii evanghelice a lumii şi al moralei creştine. Doar nevoinţa apostolică a creştinilor sinceri, care alcătuiesc sarea pământului, poate opri procesul de putrefacţie a vieţii.

Trebuie neapărat să ne amintim viaţa uimitoare, tulburătoare în sensul bun şi plină de bucurie din primele veacuri ale creştinismului, viaţă ce reprezintă o nevoinţă necontenită a credinţei profunde, a dragostei dezinteresate şi a slujirii neprecupeţite a oamenilor şi pe aceste principii ale trecutului îndepărtat, dar măreţ, să ne construim viaţa personală şi viaţa socială.

De obicei, în calea acestei înnoiri a vieţii stau două piedici. Cea dintâi este egoismul nostru, care ne împiedică să ne dăruim cu totul lui Dumnezeu. Prin asta se explică nehotărârea noastră şi nefinalizarea pornirilor noastre bune.

Adeseori suntem gata să-I dăm lui Dumnezeu mult, dar în suflet rămâne întotdeauna un colţişor unde împărăteşte eul nostru şi pe care îl păstrăm pentru noi înşine. Vreme îndelungată ne codim să ne despărţim de acest colţişor, să-l deschidem altcuiva şi să dăm cheia lui – şi aici se ascunde o mare primejdie, căci egoismul, nefiind zdrobit cu desăvârşire şi ascunzându-se fie şi într-un singur colţ al sufletului, mai devreme sau mai târziu creşte iarăşi, ca buruiana şi înăbuşă vlăstarele cele bune.

Bărbatul îndoielnic este nestatornic în toate căile sale (Iac. 1, 6-8). Nu putem sluji în acelaşi timp la doi stăpâni - nouă înşine şi lui Dumnezeu, fiindcă viaţa omului poate avea doar un singur centru şi a face echilibristică mult timp pe hotarul alunecos dintre egoism şi lepădarea de sine, dintre iubirea de sine şi slujirea lui Dumnezeu, este absolut imposibil. Dacă omul nu-şi dă strădania să încline definitiv şi fără întoarcere spre bine şi abnegaţie, mai devreme sau mai târziu se va prăvăli negreşit în adâncul păcatului şi al slujirii propriului egoism.

Altă piedică în calea renaşterii este pusă de inerţia şi lenevia noastră, ce ne şoptesc mereu gândul viclean: „De ce să-ţi schimbi deprinderile, gusturile, vederile, toată orientarea vieţii? Este atât de greu şi cere eforturi aproape de necrezut! Şi la ce bun? Ce, fără asta nu se poate? Şi înainte am trăit bine, în linişte, în bunăstare şi nu ni se pretindea nimic, nici un fel de sforţări, nici un fel de schimbări ale vieţii lăuntrice. Poate că o să ne descurcăm fără acestea şi acum. Poate că nici acum nu se va cere nimic de la noi şi viaţa se va întoarce singură în vechea albie, curgând din nou uşor şi liniştit, cum aleargă sania pe cărarea de zăpadă netedă şi bătută!”

Vai! Acesta este doar un sofism al gândului viclean. Viaţa în ascultare de Dumnezeu şi de poruncile Lui, viaţă plină de luptă lăuntrică, de eforturi morale ale voinţei şi de muncă de îmbunătăţire duhovnicească ni s-a cerut dintotdeauna şi dacă nu am dus această viaţă, dar nu s-a abătut asupra noastră mânia lui Dumnezeu, pricină a fost doar îndelunga Lui răbdare, care e gata să-i miluiască până şi pe cei mai înrăiţi dintre păcătoşi, aşteptând îndreptarea lor – însă şi îndelunga-răbdare dumnezeiască are margini şi e înlocuită de mânia lui Dumnezeu dacă oamenii, cu îndărătnicie, nu vor să se despartă de viaţa păcătoasă.

Vi s-a întâmplat vreodată să vedeţi primăvara, când se revarsă apele, un mal înalt, râpos, de râu? Zi şi noapte îl lovesc valurile, erodându-l tot mai mult şi aducând cu ele nisip, bucăţi de lut şi pietre mărunte. Iată că deja atârnă asupra apei mase sinistre de pământ, gata să se prăbuşească, dar se mai ţin o vreme în virtutea forţei de coeziune. Totuşi, valurile continuă fără oprire lucrarea lor distrugătoare şi în cele din urmă vine momentul când malul erodat se prăbuşeşte

cu mare zgomot, ridicând valuri, stropi şi tulburând apa, iar torentul lacom şterge în scurtă vreme toate urmele prăbuşirii.

Aşa se întâmplă şi cu viaţa noastră. Valurile păcatului şi răului îi erodau demult stâlpii morali, însă se ţinea, de bine, de rău, în virtutea vechilor obiceiuri şi tradiţii şi ni se părea că primejdia prăbuşirii încă nu există şi că vom mai putea trăi ani îndelungaţi în nepăsarea dinainte. N-am apreciat aşa cum trebuia ameninţarea funestă şi a venit catastrofă: s-a prăbuşit tot felul vechi de viaţă şi s-a prăbuşit fără putinţă de întoarcere. Să ne consolăm cu gândul că totul se va întoarce în vechea albie fără nici o strădanie din partea noastră şi că va începe iarăşi viaţa dinainte, leneşă, fără grijă, este deja cu neputinţă: istoria nu se întoarce înapoi, la fel cum un copac, uriaş al pădurii cu măduva putrezită, odată căzut sub năvala furtunii, nu mai poate să se ridice şi să înverzească iarăşi.
Ca să punem iarăşi rânduială în viaţa noastră şi să ridicăm peste ruine o clădire nouă trebuie neapărat să facem o muncă uriaşă de zidire. Nu putem rămâne spectatori nepăsători şi apatici, aşteptând ca totul să se rânduiască de la sine. Viaţa cere acum strădanii şi efort din partea fiecăruia dintre noi şi în primul rând strădanii pentru întărirea temeiurilor moral-religioase în viaţa personală şi în cea socială – singurele temeiuri pe care viaţa se poate ţine.

Cea de-a treia piedică ce se ridică de obicei în calea schimbării vieţii e teama că, dacă ne vom intoarce spre Dumnezeu, ni se va cere prea mult şi că pe umerii noştri va apăsa o povară peste putere, că vom fi siliţi să renunţăm la toate bucuriile vieţii şi să luăm asupra noastră jugul cel greu al încercărilor şi al nevoinţelor ascetice. Posturi dese, rugăciuni lungi, metanii nesfârşite, îngenuncheri, simplitate în îmbrăcăminte: aşa apare de obicei viaţa cu adevărat creştină închipuirii fricoase, educate în deşanţare şi în obişnuinţa de a face mereu placul patimilor. Această frică este lipsită de temei. În ea se ascunde o neîncredere jignitoare faţă de Dumnezeu. Aceasta este o frică de la cel viclean, care prin asemenea gânduri se străduie să- l oprească pe om de la întoarcerea către Dumnezeu. În realitate, viaţa creştină nu e deloc o viaţă de ascetism întunecat şi de nevoinţă peste putere. Domnul, Care caută spre neputinţele noastre, îl călăuzeşte pe fiecare din cei nou-convertiţi treptat, cu asemenea înţelepciune, cu asemenea grijă şi dragoste delicată, mai ales la început, încât greutăţile noii căi aproape că nici nu se observă. La început, omul întâlneşte şi trăieşte mult mai multă bucurie şi fericire decât amărăciuni pricinuite de nereuşite şi istovire pricinuită de osteneli. El zboară, aşa cum spun Sfinţii Părinţi, pe aripile harului. Încercările şi greutăţile încep de obicei mai târziu şi se măresc pe măsură ce cresc puterile noastre morale, duhovniceşti, care, de altfel, nu întrec niciodată măsura răbdării şi râvnei de care suntem în stare. Nici disciplina ascetică a vieţii creştine nu cere niciodată de la om nevoinţe peste putere şi îndrumătorii încercaţi se străduiesc, dimpotrivă, la început să pună frâu setei de nevoinţă şi râvnei înfocate a

neofiţilor, făcând dinadins în aşa fel, încât jugul noii căi să le fie cât mai uşor.

După ce am biruit toate piedicile arătate mai sus şi am hotărât cu tărie să purcedem pe noua cale, ne întâlnim însă imediat cu problema: cum să ne luptăm cât mai eficient cu omul cel vechi, cu viciile şi cu patimile? Altfel spus, se ridică problema metodelor şi mijloacelor renaşterii.

Există o părere destul de răspândită, potrivit căreia nu poţi să te lupţi cu toate patimile deodată, că este mai bine să baţi duşmanii unul câte unul, adică să stârpeşti din suflet una câte una aplecările şi deprinderile păcătoase, aşa cum se smulge buruiana din lan, încât în oricare moment dat lupta să se poarte numai cu patima care precumpăneşte. Necazul este însă că viaţa omului este scurtă, iar numele păcatului, ca să parafrazăm Evanghelia, este „legiune" şi fără îndoială că omul va apuca să moară înainte de a-i veni de hac ultimei patimi. Nu trebuie să uităm nici că viciile inveterate se dezrădăcinează foarte încet şi cu multă osteneală. Pe lângă asta, aşa cum spune un scriitor duhovnicesc, acele forme ale păcatului care sunt izgonite dintr-un loc se adună şi răzbesc în altul, adică uneori energia păcătoasă a patimii biruite se transformă, într-un chip de neînţeles, într-o nouă patimă ori duce la întărirea altor patimi, mai slabe, dintre cele preexistente. În fine, lupta nu poate fi dusă doar prin mijloace negative. Este inutil să-i smulgi frunzele uscate şi îngălbenite pomului cu rădăcina atinsă de putregai, aşteptând însănătoşirea lui. Trebuie lecuită rădăcina.

În acest scop, prima condiţie este cea de a conta cât mai puţin pe propriile eforturi şi pe propria activitate. Omul care îşi închipuie că poate birui păcatul şi poate renaşte prin propriile puteri seamănă cu cineva care, înecându-se, încearcă să se scoată singur din apă trăgându-se de păr. Este limpede că în acest caz succesul e imposibil. Pentru a ne smulge din mlaştina patimilor ne trebuie un punct de sprijin şi acest punct de sprijin poate fi numai Dumnezeu! Aici este nevoie nu numai de rugăciune către Dumnezeu prin care să-I cerem ajutorul.

Apostolul Pavel descrie esenţa procesului renaşterii în cuvintele următoare: ***Iar noi toţi, privind ca în oglindă, cu faţa descoperită, slava Domnului, ne prefacem în acelaşi chip din slavă în slavă, ca de la Duhul Domnului (II Cor. 3,18).***

Ce să însemne asta? Cum ne putem preface în chipul slavei dumnezeieşti a Domnului Iisus Hristos? În limbajul Sfintei Scripturi, expresia „slava Domnului" înseamnă de obicei "însuşirile dumnezeieşti". Pline sunt cerul şi pământul de slava Ta, adică cerul şi pământul reflectă însuşirile dumnezeieşti: măreţia, înţelepciunea, atotputernicia şi aşa mai departe. A te preface în chipul Domnului din slavă în slavă înseamnă, aşadar, a te pătrunde treptat de însuşirile

dumnezeieşti şi de a le întrupa în tine pe cât este cu putinţă sufletului omenesc slab şi păcătos.

Sufletul omenesc reprezintă o minunată oglindă, care nu numai că reflectă obiectele lumii exterioare, ci le şi fotografiază, adică le reţine în sine.

Atmosfera vieţii, evenimentele ei exterioare, îşi pun întotdeauna amprenta asupra sufletului. Iată de ce după aceste amprente se poate adeseori ghici trecutul omului ori stabili mediul în care a avut loc educarea lui. De obicei, conţinutul sufletului nu este, în cea mai mare parte, nimic altceva decât o serie de impresii din viaţă şi de imagini primite dinafară. Ştiind această lege, îl putem educa pe om şi îi putem influenţa sufletul pe calea selectării intenţionate a imaginilor şi impresiilor pe care le receptează şi le trăieşte. Tocmai pe aceasta se întemeiază ştiinţa educaţiei.

Cel mai puternic acţionează asupra sufletului şi cel mai bine se păstrează în el impresiile primite de la o persoană vie. Viul se naşte din viu: aceasta este o lege a biologiei. Impresiile acestea trăiesc ani de zile, adeseori rămân pentru toată viaţa şi influenţează atât de puternic, încât adeseori fac să renască total sufletul omenesc: omul începe să imite persoanele care i-au mişcat în mod deosebit sentimentele şi imaginaţia, şi, puţin câte puţin, începe să semene cu ele. El se preface în acelaşi chip. Ştim ce uriaşă înrâurire a avut la vremea sa asupra societăţii ruse lordul Byron şi cum cititorii pasionaţi copiau eroii scrierilor acestuia, uneori în mod destul de nereuşit…

Nu apreciem aproape deloc aşa cum trebuie ce influenţă au avut eroii îndrăgiţi din operele literare asupra structurii noastre psihologice, asupra gusturilor noastre, asupra năzuinţelor noastre, asupra întregii noastre concepţii despre lume. Nenorocirea este că în literatura noastră sunt puţine tipurile pozitive, care să merite urmate. Lucrul acesta este deosebit de prost pentru tineret, care întotdeauna e înclinat să imite eroii literari şi pentru care mai mult de jumătate din educaţie constă în imitaţie.

Există însă un chip măreţ, care străluceşte întotdeauna fiecăruia dintre noi, până la înălţimea căreia creaţia omenească nu s-a ridicat niciodată: chipul evanghelic al Domnului nostru Iisus Hristos, pe care îl putem avea întotdeauna în faţa privirii minţii şi pe care putem năzui să-l reflectăm în viaţa noastră. Chip mai ideal, mai desăvârşit, omul nu va găsi vreodată. Şi, bineînţeles, nici un alt chip nu poate captiva atât de total sufletul, nu-l poate supune atât de mult farmecului său, preschimbându-l după asemănarea sa.

Aşadar, dacă visaţi la renaşterea duhovnicească, priviţi slava Domnului şi prefaceţi-vă în acelaşi chip din slavă în slavă, adică aveţi întotdeauna în faţa

privirii minţii chipul Domnului, fiţi cât mai des în împărtăşire cu El prin rugăciune, prin gânduri, prin simţăminte, prin facerea de bine şi înrâurirea acestui chip minunat nu va întârzia să se răsfrângă în sufletul vostru. Veţi primi însuşirile Lui, veţi fi asemănători cu El, în virtutea legii înrâuririi psihologice. O personalitate puternică îşi supune întotdeauna sufletul mai slab şi se reflectă în el prin imitaţie. Nu întâmplător ucenicii şi Apostolii Domnului se distingeau atât de mult de mulţimea care-i înconjura, fiindcă înrâurirea Mântuitorului îşi punea asupra lor o amprentă deosebită. Ucenicii lui Hristos erau recunoscuţi imediat.

„Au fost cu El” – se spunea despre ei, fiindcă pecetea apropierii de Domnul şi a părtăşiei cu El era asupra lor.

Ce-i drept, Domnul întrupat nu este acum pe pământ, însă ceea ce înrâureşte omul în chipul Lui este duhovnicesc şi ca atare, veşnic. Mii de închinători credincioşi ai Domnului au cunoscut această înrâurire, renăscând în acelaşi chip. Dacă vom năzui spre renaştere, trebuie să mergem pe calea înrâuririi care vine de la persoana Domnului Iisus Hristos.

Atunci când astronomul vrea să fotografieze o stea, îşi îndreaptă spre ea telescopul şi porneşte un mecanism care îl pune în mişcare, aşa încât aparatul să urmărească steaua, reflectând-o tot timpul în unul şi acelaşi focar.

Aşa trebuie să faceţi şi voi: ***să nu vă abateţi ochii duhovniceşti de la Domnul, să căutaţi unirea statornică cu El prin rugăciune, prin citirea Evangheliei, prin cugetarea la cele sfinte, prin împărtăşirea cu Sfintele Taine şi Hristos să ia chip în voi!***

Apropierea nemijlocită a Domnului şi împărtăşirea cu El: iată singura şi principala temelie a renaşterii omului!

A murit odată o fată care-i uimea cu frumuseţea şi curăţia sufletului său pe toţi cei ce o cunoşteau. Pe pieptul ei se putea vedea un medalion pe care erau gravate cuvintele: „Îl iubesc pe Cel pe Care nu L-am văzut vreodată.“ Ea se prefăcuse în chipul Celui pe Care Îl iubea.

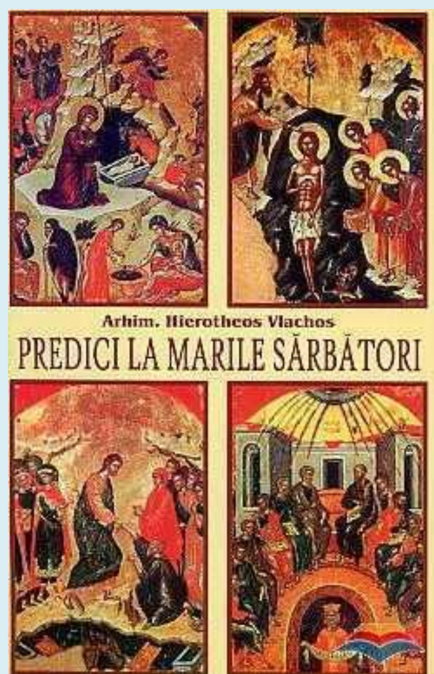
Aşadar, să fim mai des împreună cu Domnul. El să fie tovarăşul nedespărţit al vieţii noastre. Chipul Lui se va reflecta în sufletul nostru şi îl va renaşte. Vom renaşte noi – va renaşte şi viaţa noastră, pătrunzându-se de duhul sfinţeniei Lui dumnezeieşti, fiindcă oceanul vieţii este alcătuit din picăturile persoanelor aparte.

Acesta este singurul mijloc de a preface viaţa noastră, fiindcă viaţa nu este ceva exterior, separat de noi.

Viaţa suntem noi înşine.

(din: Sfântul Vasile al Kinesmei, Evanghelia pentru omul modern. Învăţături din Evanghelia după Marcu – volumul 1, Editura Sophia, 2013)

Mitropolit Hierotheos Vlachos - Schimbarea la faţă a lui Hristos

Schimbarea la faţă a lui Hristos de pe Muntele Tabor a avut loc cu puţin timp înainte de Patimi, mai precis, cu patruzeci de zile înainte ca Hristos să pătimească şi să fie răstignit. De altfel, ***scopul Schimbării la Faţă a lui Hristos a fost acela de a-i întări pe ucenici în credinţa că El este Fiul lui Dumnezeu, pentru a nu se face şovăielnici la vederea celor care aveau să se petreacă în zilele următoare.***

Acest adevăr se vădeşte din troparele Bisericii.

Într-unul din ele se cântă: ***„Mai înainte de cinstită Crucea Ta şi de Patimă, luând pe cei mai aleşi dintre sfinţiţii ucenici, în Muntele Taborului Te-ai suit, Stăpâne”,***

iar în condacul praznicului se spune: ***„…că dacă Te vor vedea răstignit, au să cunoască patima cea de bunăvoie şi lumii să propovăduiască că Tu eşti cu adevărat raza Tatălui”.***

Ar fi fost firesc ca Schimbarea la Faţă a lui Hristos să fie prăznuită în luna martie, în funcţie de data la care se sărbătoresc Paştile. Dar pentru că această dată coincide cu perioada de lăsat de sec, praznicul Schimbării la Faţă nu s-ar fi putut sărbători cum se cuvine şi de aceea, el a fost mutat pe 6 august. Această dată nu este întâmplătoare, pentru că precede cu patruzeci de zile sărbătoarea Înălţării Sfintei Cruci (14 septembrie), care este socotită la fel ca şi Vinerea Mare.

Faptele Schimbării la Faţă sunt consemnate de trei dintre Sfinţii Evanghelişti, deoarece este vorba despre eveniment central din viaţa lui Hristos care ascunde multe mesaje teologice (Matei 17, 1-8, Marcu 9, 2-8, Luca 9, 28-36).

1

Schimbarea la Faţă a lui Hristos a constituit un moment de vârf din viaţa ucenicilor, care a avut legătura şi cu Cincizecimea, pentru că a fost vorba despre punctul culminant al manifestării lui Dumnezeu.

Desigur, există diferenţe între Schimbarea la Faţă şi Cincizecime, deoarece, la vremea Schimbării la Faţă, ucenicii nu erau încă mădulare ale Trupului îndumnezeit al lui Hristos, aşa cum aveau să devină în ziua Cincizecimii.

În timpul vieţii de pe pământ a lui Hristos, au mai existat şi alte episoade legate de Schimbarea la Faţă, de vreme ce ucenicii s-au învrednicit şi cu alte ocazii să vadă câteva raze ale Dumnezeirii lui Hristos.

În continuare, vom prezenta două dintre aceste evenimente.

- ✓ *Primul a fost chemarea a doi dintre ucenici, după ce Sfântul Ioan Botezătorul L-a arătat lor pe Hristos.*

Îndată ce l-au auzit pe Cinstitul Înaintemergător spunând: „Iată Mielul lui Dumnezeu”, ucenicii L-au urmat pe Acesta. Şi „Iisus întorcându-Se şi văzându-i că merg după El” i-a întrebat ce caută. Atunci când ei L-au întrebat la rândul lor unde locuieşte, Hristos i-a chemat să vină cu El. În continuare, Sfântul Evanghelist notează: ***“Au mers deci şi au văzut unde locuia şi au rămas la El în ziua aceea“ (Ioan 1, 35-39).*** Faptul că Hristos Şi-a întors faţa şi i-a văzut înseamnă că Şi-a dezvăluit o parte din slava chipului Său, lucru care i-a făcut pe ucenici să vrea să rămână cu El. Casa lui Hristos este lumina, pentru că Dumnezeu este „lumina neapropiată a caselor”, iar faptul că ucenicii au rămas în acea zi în casă înseamnă că ei au fost o zi întreagă în contemplarea Luminii nezidite.

Aşadar, chemarea ucenicilor nu a reprezentat o simplă invitaţie la care ei au răspuns pentru că erau plini de zel, ci a fost rodul vederii de Dumnezeu şi al revelaţiei. După cum spune Cuviosul Teofilact, acest lucru demonstrează că Hristos îşi arată faţa, adică slava chipului Său, numai celor care Îl urmează. Cu alte cuvinte, nimeni nu poate să ajungă la vederea de Dumnezeu dacă nu Îl urmează pe Hristos în practică, pentru că „dacă omul nu se curăţă pe sine, cum poate să dobândească cunoştinţa şi să primească lumina?”

- ✓ *Cel de-al doilea eveniment a fost chemarea ucenicilor între care se află şi Sfântul apostol Petru.*

Hristos i-a întâlnit în ceasul când aceştia tocmai se întorceau după ce pescuiseră toată noaptea în zadar şi le-a spus să arunce din nou năvoadele în apă. După ce a prins peşti peste orice aşteptare, Simon Petru a căzut la picioarele lui Hristos şi I-a spus: „Ieşi de la mine, Doamne, că sunt om păcătos”. Sfântul Evanghelist Luca justifică această reacţie: ***“Căci spaima îl cuprinsese pe el şi pe toţi cei ce erau cu el, pentru pescuitul peştilor pe care îi prinseseră” (Luca 5,1-11).***

Sentimentul Sfântului Apostol Petru că este păcătos a fost rodul fricii lui Dumnezeu şi al întregii atmosfere create de minunea săvârşită. Este vorba despre manifestarea slavei lui Dumnezeu, de simţământul prezenţei Fiului lui Dumnezeu Cuvântul, dar şi de conştiinţa propriei necurăţii şi păcătoşenii.

Dacă vom compara acest episod cu alte evenimente revelatoare de aceeaşi natură din Vechiul şi din Noul Testament, vom constata că frica nu provenea din fapte exterioare, ci din revelarea slavei lui Dumnezeu.

2

Schimbare la faţă înseamnă schimbarea înfăţişării. La un moment dat, Hristos a dezvăluit ceea ce era ascuns, adică a arătat slava Dumnezeirii cu Care firea omenească a fost unită din clipa zămislirii în pântecele Născătoarei de Dumnezeu. Din iubire de oameni, Hristos a ascuns ceea ce El era dintotdeauna, pentru ca ucenicii „să nu ardă” din pricina nevredniciei lor, ei nefiind încă pregătiţi pentru a vedea.

Pe Tabor, Hristos S-a schimbat la Faţă, dar „nu a luat o altă înfăţişare şi nici nu S-a transformat, ci S-a arătat ucenicilor cu adevărata Lui faţă” (Sfântul Ioan Damaschin).

Aceasta înseamnă că Hristos nu a luat ceva ce nu avea, nici nu S-a transformat în ceva ce nu era, ci S-a arătat ucenicilor aşa cum era El în realitate. Practic, atunci când vorbim despre Schimbarea la Faţă, înţelegem că Hristos a arătat slava Dumnezeirii Sale, pe care o ţinea nevăzută prin faptul că apărea oamenilor cu trup obişnuit, pentru că oamenii nu puteau face faţă vederii Dumnezeirii.

Sfântul Ioan Gură de Aur spune că Hristos nu a dezvăluit întreaga Dumnezeire, ci numai o mică parte din energia Sa. El a făcut acest lucru ca să arate slava dumnezeiască doar ca o pregustare a Împărăţiei Cerurilor, dar şi din iubire de oameni, pentru ca ucenicii să nu-şi piardă încă viaţa prin vederea întregii slave a Dumnezeirii. De aceea, taina Schimbării la Faţă ascunde

revelarea Împărăţiei Cerurilor, dar este şi expresie a iubirii de oameni a lui Dumnezeu.

În textele liturgice se vorbeşte despre faptul că, în timpul Schimbării la Faţă, Hristos a îndumnezeit firea omenească pe care o luase asupra Sa.

Asemenea exprimări nu arată că firea omenească s-a îndumnezeit în acel ceas. După cum afirmă Sfântul Ioan Damaschin, firea omenească a primit Dumnezeirea, adică s-a îndumnezeit, prin unirea în ipostas şi prin comuniunea cu Fiul lui Dumnezeu, care a avut loc în momentul zămislirii lui Hristos în pântecele Născătoarei de Dumnezeu, în ziua Buneivestiri. În acel moment, Dumnezeirea a îndumnezeit firea omenească, iar firea omenească a fost îndumnezeită (Sfântul Grigorie Teologul).

În timpul Schimbării la Faţă a lui Hristos, firea omenească îndumnezeită prin luarea ei de către Dumnezeu Cuvântul s-a arătat ucenicilor. Mai înainte, îndumnezeirea firii omeneşti era necunoscută, dar acum, ea se vădeşte. Acesta este sensul faptului că în unele tropare ale Bisericii se vorbeşte despre îndumnezeirea firii omeneşti în timpul Schimbării la Faţă.

Lucrul acesta ne duce la concluzia că, pe Tabor nu a avut loc numai revelarea şi Schimbarea la Faţă a lui Hristos, prin care El a arătat câteva raze ale Dumnezeirii Sale, ci şi schimbarea la faţă a ucenicilor. Ucenicii s-au învrednicit să vadă îndumnezeirea firii omeneşti a lui Hristos tocmai pentru faptul că ei înşişi s-au schimbat.

Sfinţii Părinţi vorbesc despre transformarea ucenicilor: „Ucenicii s-au transformat, iar aceasta i-a făcut să vadă transformarea” (Sfântul Grigorie Palama).

Schimbarea ucenicilor a avut loc în toată existenţa lor psihosomatică. Ei nu au văzut lumina sfântă doar prin mintea lor, care este ochiul sufletului, ci şi prin simţurile trupeşti, care au fost mai înainte întărite de harul nezidit al lui Dumnezeu şi au fost transformate pentru a putea vedea. Ochii trupeşti sunt orbi pentru lumina lui Dumnezeu, pentru că sunt zidiţi şi nu pot vedea Lumina nezidită. Tocmai de aceea, prin harul Creatorului, ochii au fost transformaţi spre a vedea slava lui Dumnezeu (Sfântul Grigorie Palama).

Pentru ca să arate slava Dumnezeirii Sale, Hristos a urcat pe Muntele Tabor. Lucrul acesta s-ar fi putut petrece şi pe o câmpie, într-un loc îndepărtat. ***Atunci de ce a fost preferat muntele?*** În vremurile vechi se obişnuia ca toate marile

evenimente să se desfăşoare pe locuri înalte, pe munţi înalţi sau scunzi, lucru valabil şi în cazul idolatrilor, care aduceau jertfta în munţi. ***Hristos a arătat măreţia slavei Sale pe Muntele Tabor, pentru că revelarea îndumnezeirii firii omeneşti este cel mai mare eveniment din istoria omenirii.***

În plus, după cum a spus Însuşi Hristos, El a venit să caute oaia rătăcită care s-a pierdut în munţi. Prin urmare, ***Hristos a urcat pe munte pentru a arăta că El a găsit oaia pierdută, că a slobozit-o de păcat şi de Diavol şi că El este adevăratul păstor al oamenilor (Sfântul Grigorie Teologul).***

Urcarea pe munte arată şi faptul că cei care vor să vadă slava Dumnezeirii în firea omenească a Cuvântului trebuie să iasă din micime şi să ajungă la cele înalte, să urce spre cer, adică să se curăţească de toate cele lumeşti care îi ţin legaţi de pământ.

Schimbarea la Faţă a lui Hristos a avut loc în timpul zilei, fapt pentru care ucenicii vedeau atât soarele fizic, cât şi pe cel duhovnicesc. ***Într-un tropar de-al său, Sfântul Ioan Damaschin scrie: „Ascunsu-s-a de razele Dumnezeirii soarele cel simţitor, dacă Te-a văzut pe Tine schimbat la faţă, pe Muntele Taborului, Iisuse al meu”.***

Cu alte cuvinte, soarele fizic s-a ascuns, adică a dispărut în faţa razelor Dumnezeirii lui Hristos. După cum spun sfinţii care au asemenea experienţe, este posibil ca la început ucenicii să fi văzut două lumini, adică lumina creată şi lumina necreată, dar atunci când s-a arătat energia Dumnezeirii, care era mult mai puternică, soarele fizic a dispărut cu desăvârşire. ***Sfântul Isaac Sirul spune că pe Tabor, ucenicii vedeau doi sori: „unul pe cer, după fire, iar celălalt peste fire”.***

Sfântul Nicodim Aghioritul afirma că, în timpul Schimbării la Faţă a lui Hristos, pe Muntele Tabor priveliştea a fost copleşitoare. Aceasta s-a datorat în primul rând faptului că răsăriseră doi sori, ceea ce zidirea nu mai cunoscuse până atunci. Nu a fost vorba despre soarele care se arată înainte de răsărirea soarelui, adică despre aşa-numita parhelie, care este imaginea optică a soarelui ce precede răsărirea adevăratului soare, ci despre doi sori care s-au arătat la amiază (nu în zori, atunci când are loc fenomenul de parhelie). În al doilea rând, atmosfera a fost copleşitoare pentru că una din cele două apariţii luminoase era soarele care răsărise din ceruri, iar cealaltă era soarele duhovnicesc, care răsărise de pe pământ. Cel de-al doilea soare era fără de asemănare mai presus decât soarele fizic, care răsărise din ceruri. La fel cum, prin răsărirea soarelui fizic, toate stelele cerului dispar, atunci când a răsărit soarele dreptăţii, au dispărut toate razele soarelui fizic. Desigur, în acel moment, slava soarelui duhovnicesc nu a fost văzută de toţi

oamenii de pe pământ, ci numai de trei ucenici şi de profeţii care s-au arătat atunci.

Sfântul Grigorie Palama spune că, în afara cazului orbilor, soarele fizic care răsare din cer este văzut de toţi oamenii de pe pământ, în vreme ce soarele duhovnicesc al dreptăţii este văzut numai de cei vrednici şi pregătiţi pentru aceasta. Continuându-şi ideea, el mai spune că soarele fizic este văzut de toţi oamenii pentru că nu are suflet, raţiune şi voire, în vreme ce soarele duhovnicesc se arată cui vrea, dacă vrea şi cât timp vrea, pentru că, nu numai că are fiinţă, strălucire şi slavă, dar are şi voire corespunzătoare. Prin urmare, doar cei care sunt învredniciţi de Dumnezeu pot vedea lumina duhovnicească şi nezidită, fiindcă Dumnezeu Se descoperă pe Sine Însuşi după cum voieşte El, iar această descoperire se face în funcţie de starea duhovnicească a oamenilor care se învrednicesc de o asemenea experienţă revelatoare.

4

Am subliniat mai înainte faptul că lumina pe care au văzut-o Ucenicii pe Muntele Tabor nu era o realitate creată, ci însăşi lumina Dumnezeirii. Mai mult, ea nu era o a treia fire a lui Hristos, care ar fi fost până atunci ascunsă, ci era Însăşi Dumnezeirea Care a îndumnezeit firea omenească. Cu alte cuvinte, Hristos avea două firi, una dumnezeiască şi alta omenească, unite în ipostasul Său fără schimbare, fără amestecare, fără despărţire şi fără împărţire, iar ucenicii s-au învrednicit să vadă slava Dumnezeirii în firea omenească a Cuvântului.

O învăţătură fundamentală a Bisericii spune că fiecare fiinţă îşi are energia sa. Dacă fiinţa este necreată, atunci energia este necreată, iar dacă fiinţa este creată, şi energia este creată. De asemenea, după cum afirmă Sfântul Ioan Damaschin, altceva este fiinţa sau firea, altceva este energia, altceva este cel de la care provine energia şi altceva este roada lucrării. Energia este slava fiinţei, însă cel de la care provine energia este persoana. Persoanele Sfintei Treimi au fire şi energie comune. După cum învaţă Sfinţii Părinţi, noi, oamenii, nu vedem şi nici nu ne împărtăşim din fiinţa lui Dumnezeu, ci numai din energiile Sale. ***Prin urmare, ceea ce au văzut ucenicii pe Muntele Tabor nu era fiinţa lui Dumnezeu, ci energia Sa în firea omenească a Cuvântului.***

Lumina de pe Muntele Tabor era slava Dumnezeirii. ***După cum spune Sfântul Ioan Damaschin, cuvântul Dumnezeire desemnează fiinţa lui Dumnezeu şi energiile Sale, pe când Dumnezeu desemnează persoana şi ipostasul.*** Nu putem numi Dumnezeire numai pe Tatăl, numai pe Fiul sau numai pe Sfântul Duh. Putem să spunem Dumnezeu Tatăl, Dumnezeu Cuvântul sau Dumnezeu

Sfântul Duh, însă niciodată Dumnezeirea Tatălui, ca şi cum ea ar fi diferită de Dumnezeirea Fiului şi de Dumnezeirea Duhului Sfânt.

Deoarece se referă la fire, cuvântul Dumnezeire poate fi redat şi prin energia lui Dumnezeu. De aceea, putem să vorbim despre „Dumnezeirea de deasupra", adică despre firea Dumnezeirii care este cu totul neîmpărtăşită şi despre „Dumnezeirea binevoitoare", reprezentată de energiile Dumnezeirii din care se împărtăşeşte omul. Cu toate acestea, ***Dumnezeirea este una în trei ipostasuri (Sfântul Grigorie Palama).***

Cuvântul Dumnezeire este polisemantic şi desemnează diferite adevăruri teologice. Sfântul Grigorie Palama face mai multe analize interpretative care se referă la etimologia acestui cuvânt, adică la provenienţa sa. Sfânta Treime Se numeşte Theotita (Dumnezeire) de la „se aşează şi ajunge pretutindeni", desemnând omniprezenţa lui Dumnezeu. Cuvântul Theotita provine şi din „se face nevăzut şi fuge de peste tot", însemnând că firea, adică fiinţa Sa, nu poate fi atinsă. Se numeşte Theotita pentru că „arde tot ce atinge şi distruge toată răutatea", desemnând strălucirea lui Dumnezeu şi energia Sa care arde pe orice păcătos. Acest cuvânt poate proveni şi din theasthai, însemnând că Dumnezeu le vede şi le cunoaşte pe toate înainte ca ele să înceapă să existe. De asemenea, desemnează şi grija lui Dumnezeu pentru toate, fiindcă se leagă de exprimarea „a se îngriji şi a vedea". În plus, cuvântul Theotita (Dumnezeire) provine de la theopoio (a adora). Toate aceste interpretări etimologice desemnează diferitele energii ale lui Dumnezeu, adică energia proniatoare, iluminatoare şi îndumnezeitoare, dar în acelaşi timp, desemnează şi ceea ce este neîmpărtăşit din Dumnezeu, adică fiinţa sau firea Sa.

Concluzia teologică pe care am putea să o desprindem din toată această abordare este că ucenicii nu au văzut pe Tabor fiinţa lui Dumnezeu, ci energia necreată a Dumnezeului Treimic în firea omenească a Cuvântului.

5

Schimbarea la Faţă de pe Muntele Tabor a avut loc la câteva zile după ce Hristos le-a vorbit ucenicilor: "Adevărat grăiesc vouă că sunt unii din cei care stau aici care nu vor gusta moartea până ce nu vor vedea Împărăţia lui Dumnezeu venind intru putere" (Marcu 9, 1).

Imediat după prezentarea acestor cuvinte ale lui Hristos, Sfântul Evanghelist descrie episodul Schimbării la Faţă, care s-a petrecut şase zile mai târziu. Aşadar, după cum reiese din Sfânta Evanghelie, între timp nu a mai avut loc nici un eveniment, nici o învăţătură şi nici o minune. Aceasta înseamnă că zilele care

s-au scurs de la spusele Hristos şi până Schimbarea Să la Faţă au fost petrecute în linişte.

Despre Împărăţia lui Dumnezeu se spun multe. Unii o identifică cu o instaurare a voii lui Dumnezeu asupra lumii, iar alţii cu fericirea viitoare a celor drepţi. Faptul că există o legătură între Împărăţia lui Dumnezeu şi Schimbarea la Faţă a lui Hristos arată că în realitate, Împărăţia lui Dumnezeu este contemplarea harului necreat şi a slavei Dumnezeului Treimic în firea omenească a Cuvântului şi bineînţeles, îndumnezeirea omului.

În legătură cu acest aspect, Sfântul Grigorie Palama face o observaţie deosebită. El învaţă că Împărăţia lui Dumnezeu este strâns legată de Împărat, Care este Hristos Dumnezeu. În Hristos, firea dumnezeiască s-a unit cu cea omenească, iar slava Dumnezeirii a îndumnezeit şi a iluminat firea omenească. De aceea, acolo unde Se afla Hristos, era şi Împărăţia Cerurilor. Nu există împărat fără împărăţie şi nici împărăţie fără împărat. Aşadar, fără Împăratul Hristos, Împărăţia lui Dumnezeu nu poate fi concepută.

În cuvântul Său, Hristos face legătura între împărăţie şi vedere: „până ce nu vor vedea împărăţia lui Dumnezeu”. ***Este vorba despre vederea luminii necreate. „Venind” nu înseamnă că Împărăţia vine de undeva, ci înseamnă că ea se va arăta, pentru că acolo unde este Hristos este şi Împărăţia.***

Aşadar, nu este vorba despre o venire spaţială, ci despre o revelare, iar aceasta revelaţie-arătare are loc prin energia Duhului Sfânt. Lucrul acesta este desemnat prin cuvintele „întru putere”. Omul nu este capabil să vadă slava lui Dumnezeu dacă simţurile sale psihosomatice nu sunt întărite de energia necreată a lui Dumnezeu.

Biserica şi Sfânta Împărtăşanie pot fi numite Împărăţia lui Dumnezeu atunci când cei care trăiesc în ele ajung la vederea slavei nezidite a lui Dumnezeu, care este adevărata Împărăţie. Dacă vorbim despre Biserică şi despre Împărăţia lui Dumnezeu fără a face legătura între acestea şi contemplarea lui Dumnezeu, care înseamnă vederea luminii necreate, atunci greşim din punct de vedere teologic. De altlfel, pentru că tainele Bisericii au o legătură foarte strânsă cu harul curăţitor, iluminător şi indumnezeitor al lui Dumnezeu, ele dezvăluie Împărăţia lui Dumnezeu şi îl duc pe om spre aceasta.

Potrivit învăţăturii Sfinţilor Părinţi, pe Muntele Tabor, Hristos le-a arătat oamenilor frumuseţea originară a chipului lor, tocmai pentru că El a fost arhetipul zidirii omului, iar omul a fost creat după chipul Său. Prin aceasta, s-a

vădit slava chipului, dar şi marea cinste pe care o avem de a fi creaţi după chipul lui Dumnezeu. Originea noastră este nobilă, nu umilă, pentru că slăvitul Hristos a fost prototipul, dar şi artistul plămădirii oamenilor.

În mod repetat, în Sfânta Scriptură se spune că Hristos este noul Adam, Care S-a întrupat pentru a îndrepta greşeala protopărintelui nostru. Pe vremea când se afla în Rai, deşi era încă neîncercat, cel dintâi Adam se găsea la treapta iluminării minţii, deoarece chipul său era curat şi primea razele luminii sfinte. Dar, ca urmare a păcatului, el s-a întunecat şi a pierdut asemănarea lui Dumnezeu, fără însă a fi lipsit în totalitate de chipul de mai înainte.

Potrivit Tradiţiei patristice, chipul lui Adam s-a înnegrit, adică s-a întunecat, fără a se pierde cu totul, dar prin întruparea lui Hristos şi prin îndumnezeirea firii omeneşti Adam a recăpătat slava anterioară, urcând chiar mai sus.

Astfel, pe Muntele Tabor, Hristos a arătat care a fost prototipul zidirii omului şi în ce stare se afla primul Adam în Rai, înainte de cădere.

Desigur, spunem toate acestea în mod convenţional, pentru că, după cum învaţă Sfântul Nicodim Aghioritul, strălucirea lui Hristos schimbat la faţă era mai sfântă şi mai puternică decât strălucirea lui Adam de pe vremea când se afla în Rai.

Acest lucru a avut două motivaţii.

- ⇒ *Prima motivaţie a fost că Dumnezeul Care l-a creat pe Adam era Dumnezeu prin fiinţă, în timp ce Adam era dumnezeu prin împărtăşire. Lumina lui Dumnezeu izvorăşte din fiinţa Lui, în vreme ce lumina pe care o avea Adam provenea din împărtăşirea din har.*
- ⇒ *A doua motivaţie a fost că Hristos a luat fire omenească pe care a îndumnezeit-o în ipostasul Său, în vreme ce Adam a fost în comuniune cu Dumnezeu prin har. Aceasta înseamnă că, dacă în cazul lui Hristos, firea dumnezeiască s-a unit cu cea omenească în ipostas, în cazul lui Adam şi a oricărui alt om îndumnezeit, firea omenească se uneşte cu Dumnezeu în har, nu în ipostas, pentru că unirea în ipostas a firii dumnezeieşti cu cea omenească a avut loc numai în Hristos.*

Pentru a se înţelege mai bine acest lucru, trebuie să spunem că, aşa cum scrie Sfântul Ioan Damaschin, există trei feluri de unire.

- *Prima este unirea în fiinţă, care are loc între Persoanele Sfintei Treimi,*
- *a doua este unirea în ipostas, care s-a petrecut în cazul lui Hristos, o dată cu întruparea Sa, Hristos fiind singurul Dumnezeu-Om; iar*

- *a treia este unirea în har şi se petrece cu oamenii îndumnezeiţi, care nu se unesc cu Dumnezeu în fiinţă, pentru că acest lucru are loc numai între Persoanele Sfintei Treimi şi nici în ipostas, pentru că Dumnezeul-Om este unul singur, ci se unesc prin împărtăşirea din har. De aceea, Sfinţii nu se numesc dumnezei-oameni, fie şi în har, ci dumnezei prin har sau oameni îndumnezeiţi.*

Cu toate acestea, Hristos schimbat la faţă a arătat slava arhetipului zidirii noastre. Însă originalul are o mai mare valoare, la fel cum, în cazul statuilor, cea mai mare valoare o are originalul, iar copiile sunt de o mai mică importanţă, pentru că oricine poate să le facă. ***Prin bunăvoinţa lui Dumnezeu, Schimbarea la Faţă a lui Hristos arată obârşia omului, dar şi scopul către care acesta trebuie să tindă.***

7

Chiar dacă este zidită, lumina fizică reprezintă singura realitate de pe pământ care poate reda slava şi strălucirea Dumnezeirii. Chipul lui Hristos strălucea ca un soare, iar îmbrăcămintea Lui s-a făcut albă ca lumina, pentru ca în acest fel, omul să poată înţelege slava Dumnezeirii. Nu există nici o altă realitate pământească care să exprime acest lucru.

Se cunoaşte faptul că Dumnezeu este şi Se numeşte Lumină, pentru că acest lucru a fost revelat de Însuşi Hristos, Care a spus: ***"Eu sunt Lumina lumii" (Ioan 8, 12),*** dar şi pentru că cei care s-au învrednicit mai apoi să Îl vadă, au afirmat că El era ca o lumină strălucitoare. ***După cum notează Sfântul Ioan Gură de Aur, Evanghelistul a spus că înfăţişarea lui Hristos strălucea ca soarele pentru că nu există nici o altă imagine care să prezinte mai bine strălucirea chipului lui Hristos din acel moment.***

Imaginea soarelui dezvăluie încă un adevăr teologic, pe care îl prezintă Sfântul Grigorie Palama. El precizează că între lumină şi soare există o diferenţă. După cum ştim din Vechiul Testament, Dumnezeu a făcut lumina în prima zi a creaţiei, iar în a patra zi, a făcut soarele şi i-a dat lumina. Aşadar, lumina a fost înainte-creată, iar în discul soarelui ea a strălucit în cea de-a patra zi. Prin analogie, acest lucru se observă şi în cazul lui Hristos. Lumina lui Dumnezeu a fost şi este fără început, adică nu a existat timp în care ea să nu fi existat. Mai târziu, atunci când a avut loc întruparea, firea omenească a fost luminată, pentru că a luat în ea plinătatea Dumnezeirii. Aşadar, Dumnezeu a fost lumină dintotdeauna, iar atunci când a avut loc întruparea, trupul pe care l-a luat a devenit şi el izvor al luminii necreate.
Există însă o diferenţă enormă între lumina Dumnezeirii şi lumina soarelui, tot atâta câtă există între nezidit şi zidit. Ziditul are un început al existenţei sale şi

ar trebui să aibă şi un sfârşit, dar Dumnezeu vrea ca el să nu aibă sfârşit. În plus, ziditul suferă schimbări şi alterări. Neziditul nu are nici început şi nici sfârşit şi desigur, nu suferă nici modificări şi nici alterări. De aceea, pentru a desemna neziditul, putem folosi realităţi fizice numai în mod convenţional. Sfântul Evanghelist scrie: ***“şi a strălucit faţa Lui ca soarele” (Matei 17,2).*** Chipul Său nu s-a făcut soare, ci ca soarele.

Sfântul Nicodim Aghioritul notează diferenţa dintre strălucirea soarelui fizic şi strălucirea soarelui dreptăţii. Deoarece este supusă legilor timpului, lumina soarelui fizic ajunge la ochii omului o dată cu scurgerea timpului, adică nu toată dintr-o dată, în masă, ci puţin câte puţin. Ea variază de la revărsatul zorilor spre răsăritul soarelui, de la răsăritul soarelui spre miezul zilei şi de la miezul zilei spre apus. Aşadar, revărsarea luminii variază, ea oferindu-se în funcţie de diferitele momente ale zilei. Însă, în cazul luminii văzute de ucenici pe Muntele Tabor, nu s-a petrecut acelaşi lucru. Deoarece lumina dreptăţii este nezidită şi deasupra timpului, ea nu i-a luminat pe Apostoli „puţin câte puţin, progresiv şi prin transfer, ci direct, toată la un loc”.

În funcţie de starea duhovnicească a omului, lumina lui Dumnezeu lucrează în două feluri: luminător şi mistuitor. ***După cum spune Sfântul Nicodim Aghioritul, cărbunele este alcătuit atât din partea pământească şi materială, care se face cenuşă, cât şi partea care înseamnă lumina şi flacăra.*** De aceea, în unele cazuri arde, iar în altele, luminează. Acest lucru se petrece şi cu lumina lui Dumnezeu din firea omenească a Cuvântului. Hristos Se aseamănă cu cărbunele aprins, pentru că are atât fire omenească, materială, cât şi lumina Dumnezeirii. Însă cu El se petrece un lucru diferit faţă de fenomenul suferit de cărbune, care nu îi luminează pe acei aflaţi la depărtare şi îi arde pe cei care sunt aproape, căci El Se face lumină pentru oamenii curăţiţi de păcate şi foc pentru cei care sunt necuraţi.

Cu această ocazie, trebuie să mai analizăm o frumoasă observaţie a Sfântului Vasile cel Mare în legătură cu întruparea lui Hristos. Folosind ca exemplu fierul înroşit în foc, el spune că focul nu vine în fier prin deplasare, ci prin transmitere. Aceasta înseamnă că focul nu se deplasează către fier ci, rămânând în locul său, îi transmite acestuia puterile şi energiile sale, astfel încât, pe de o parte, ca urmare a acestui transfer, focul nu se micşorează, iar pe de altă parte, el umple întreg fierul. ***Prin analogie, acelaşi lucru s-a petrecut şi la întruparea Fiului lui Dumnezeu Cuvântul. Dumnezeu nu S-a mişcat din Sine, adică nu S-a deplasat spaţial, ci a binevoit către neamul omenesc, înălţându-Şi cort în noi fără a înceta să Se afle în ceruri. În imnele închinate Născătoarei de Dumnezeu, acest lucru este redat în chip minunat: „Bunăvoire dumnezeiască a fost, iar nu mutare din loc”.***

Sfântul Evanghelist Matei spune: ***“şi a strălucit faţa Lui ca soarele” (Matei 17, 2).*** Dincolo de aspectele pe care le-am accentuat până aici, trebuie să ne extindem analiza şi să mai subliniem câteva-adevăruri teologice în legătură cu strălucirea chipului lui Hristos.

Lumina lui Dumnezeu este de dinainte de veac şi deasupra timpului, dar pe Tabor, din dragostea nespusă a lui Dumnezeu pentru oameni, ea a luat formă pe trupul omenesc „ca pe discul soarelui”. ***În ciuda strălucirii şi a descrierii sale pe chipul lui Hristos, lumina „este neamestecată şi neamestecat le împlineşte pe toate şi rămâne nedescrisă chiar şi atunci când este descrisă” (Sfântul Nicodim Aghioritul).*** Aceasta este marea taină a întrupării lui Dumnezeu Cuvântul, a Schimbării Sale la Faţă, dar şi a îndumnezeirii omului.

Pentru a nu se face nici o confuzie între lumina zidită a soarelui şi Lumina nezidită a Dumnezeirii, de multe ori, pentru desemnarea luminii necreate, Sfinţii Părinţi folosesc sintagma „întunericul de deasupra luminii”. Cu adevărat, Dumnezeu este lumină, aşa cum L-au văzut Sfinţii, dar pentru a reda vederea superioară şi pentru a se evita corelaţia cu alte lumini care sunt create, această lumină se numeşte şi întuneric de deasupra luminii. În acest cadru, trebuie să analizăm teologia catafatică (pozitivă) şi cea apofatică (negativă). Teologia catafatică, ce Îl desemnează pe Dumnezeu prin energiile Sale şi prin rezultatele acestor energii, Îl caracterizează pe Acesta ca fiind lumina adevărată, inaccesibilă şi absolută. Teologia apofatică Îl numeşte pe Dumnezeu „supralumină” şi spune că El este deasupra oricărui nume şi deasupra substanţei. Astfel, aceasta din urmă teologie nu conduce spre agnosticism şi nici nu sfârşeşte într-un misticism neîntemeiat, ci evită pericolele raţionalismului şi ale explicării Dumnezeirii prin simţuri (Sfântul Nicodim Aghioritul).

Din toate acestea, înţelegem că faţa Domnului a strălucit ca soarele, dar în acelaşi timp, a strălucit şi deasupra soarelui, ceea ce înseamnă că a strălucit în chip inexprimabil şi deasupra înţelegerii sau a raţiunii. ***Formulările Sfinţilor Părinţi exprimă cel mai bine această realitate. Ei spun că ucenicii lui Hristos şi cei îndumnezeiţi din decursul veacurilor Îl văd pe Dumnezeu fără să Îl vadă, Îl aud fără să Îl audă, se împărtăşesc din El fără să se împărtăşească şi Îl înţeleg fără să Îl înţeleagă.***

Prin urmare, strălucirea lui Hristos de pe Tabor şi revelarea slavei Sale către oamenii îndumnezeiţi din fiecare epocă nu reprezintă evenimente ale simţurilor, ci lucruri tainice, care înseamnă vădirea în chip nespus a slavei lui Dumnezeu.

În momentul Schimbării la Faţă de pe Muntele Tabor, Dumnezeul Treimic S-a revelat în acelaşi fel în care S-a descoperit pe Sine şi în ceasul Botezului lui Hristos. Cea de-a doua Persoană a Sfintei Treimi, Care a primit întruparea, a strălucit în faţa ucenicilor şi le-a arătat slava Dumnezeirii Sale. Tatăl a adeverit că Acela era Fiul Său iubit, iar Sfântul Duh a fost norul luminos care i-a acoperit pe ucenici.

Dumnezeul Treimic este lumină, pentru că lumina este strălucirea Dumnezeirii şi vederea harului Dumnezeului Treimic. În troparele Bisericii se cântă: ***„lumină este Tatăl, lumină este Cuvântul, lumină şi Sfântul Duh".***

Chipul lui Hristos a strălucit ca soarele, vocea Tatălui a fost o vedere puternică a luminii, iar norul, care înfăţişa prezenţa Duhului Sfânt, era şi el luminos. De aceea, ***după cum spune Sfântul Grigorie Palama, în acel moment, ucenicii nu au putut să reziste şi au căzut la pământ. Toate acestea exprimă slava Dumnezeirii.***

În punctul culminant al vederii de Dumnezeu, s-a auzit vocea Tatălui: ***"Acesta este Fiul Meu cel iubit întru Care am binevoit" (Matei 17,5).*** Atunci când am analizat Botezul lui Hristos, am văzut semnificaţia acestei adeveriri a Tatălui. ***În analiza de faţă, vom prezenta punctul de vedere al Sfântului Ioan Gură de Aur, care spune că Tatăl Îşi arată marea Sa dragoste pentru Fiul Său după fire, Cel Unul Născut. Dragostea Tatălui este triplă, mai întâi pentru că Hristos este Fiu, iar fiecare părinte îşi iubeşte copilul, în al doilea rând, pentru că El este iubit şi în al treilea rând, pentru că a binevoit în El.***

Vocea Tatălui a arătat şi faptul că, pe lângă văz, pe Muntele Tabor există şi auz. ***În realitate, după cum spune Sfântul Simeon Noul Teolog, în timpul vederii de Dumnezeu şi al revelării Sale, toate simţurile omului se fac unul singur, adică se unesc.*** De aceea, vederea este auz, auzul este vedere, iar vederea şi auzul sunt gust şi pipăit etc. Cu toate acestea, în timpul contemplării lui Dumnezeu, omul nu este dezintegrat, pentru că dezintegrarea este trăsătura caracteristică fiinţei umane căzute. Atunci când ajunge la vederea de Dumnezeul omul Îl vede pe Creator prin propria sa îndumnezeire.

După cum spune Sfântul Nicodim Aghioritul, de obicei, vederea este mai demnă de crezare decât auzul. Mai întâi omul aude ceva după care urmează vederea. Însă în acest caz, se petrece contrariul. Ucenicii au văzut slava lui Dumnezeu, după care, prin intermediul auzului, a urmat confirmarea. Explicând acest lucru, Sfântul Nicodim Aghioritul spune că de aici se vădeşte diferenţa dintre Vechiul şi Noul Testament. De obicei, în Vechiul Testament, revelaţiile veneau mai ales prin auz, de vreme ce proorocii dezvăluiau cele viitoare prin preziceri şi profeţii. În mod obişnuit, oamenii auzeau mai întâi despre

Dumnezeu, după care Îl vedeau, aşa cum, de altfel, mărturiseşte şi Dreptul Iov: ***"Din spusele unora şi altora auzisem despre Tine, dar acum ochiul meu Te-a văzut" (Iov 42, 5).*** În Noul Testament, însă, se petrece contrariul. De obicei, mai întâi este vederea, după care urmează auzul. Acest fapt este firesc pentru că în Vechiul Testament, venirea lui Mesia era ascunsă, dar atunci când Fiul lui Dumnezeu a venit în trup, mai întâi a fost văzul, pentru că El a fost văzut, după care a urmat confirmarea.

Lucrul acesta se petrece şi în viaţa bisericească şi duhovnicească. Atunci când ne aflăm în stadiul curăţirii, care aminteşte în fond de modul de viaţă legat de Legea Vechiului Testament, Îl cunoaştem pe Dumnezeu doar din auzite. Însă când ajungem la iluminarea minţii şi la îndumnezeire, prin viaţa petrecută în taine şi în împărtăşirea din energiile iluminatoare şi îndumnezeitoare ale Creatorului, atunci Îl vedem pe Dumnezeu.

Toate aceste consideraţii sunt spuse în mod convenţional şi în contextul creat de faptul că, atunci când omul ajunge la îndumnezeire, puterile sale psihosomatice se unesc.

Vocea Tatălui vine din norul luminos, lucru care arată că Tatăl este de o fiinţă cu Sfântul Duh, dar şi că cele trei sfinte ipostasuri sunt de o fiinţă. Arătarea norului luminos se leagă şi de adevărul revelator că Hristos a fost Acela Care a îndrumat poporul lui Dumnezeu în Vechiul Testament.

În cartea Ieşirii, se spune că Dumnezeu conducea poporul israelit în drumul său din pământul Egiptului spre pământul făgăduinţei, luminându-l noaptea cu foc şi acoperindu-l cu un nor în timpul zilei: ***"Iar Domnul mergea înaintea lor: ziua în stâlp de nor, arătându-le calea, iar noaptea în stâlp de foc" (Ieşirea 13,21).***

Pe Muntele Tabor, au fost prezente atât lumina cât şi norul. Lumina era Hristos, pentru că Îi strălucea chipul ca soarele, iar norul era prezenţa Duhului Sfânt. Din acest adevăr nu trebuie să se înţeleagă că lucrarea Fiului a fost diferită de lucrarea Preasfântului Duh sau că iconomia Fiului era separată de iconomia Duhului Sfânt. De altfel, se ştie faptul că zidirea şi rezidirea omului reprezintă lucrarea comună a Dumnezeului Treimic.

În concluzie, ceea ce trebuie subliniat este faptul că pe Tabor, S-a arătat şi S-a revelat Dumnezeul Treimic. ***Viaţa bisericească şi duhovnicească înseamnă împărtăşirea din harul nezidit al lui Dumnezeu prin firea omenească a Cuvântului. Atunci când ne împărtăşim cu preacuratele Taine, ne împărtăşim din Trupul şi din Sângele lui Hristos şi din energiile Dumnezeului Treimic.***

În afară de Dumnezeul Treimic, pe Muntele Tabor se mai aflau cinci persoane. Lângă Hristos erau două persoane proeminente din Vechiul Testament – Profetul Moise şi Profetul Ilie – precum şi trei ucenici: Petru, Iacov şi Ioan. Primii sunt reprezentanţi ai Vechiului Testament, mai precis, unul al Legii (Moise), iar celălalt al profeţilor (Ilie), în vreme ce Apostolii sunt reprezentanţi ai Noului Testament.

Ucenicii ştiau din cel puţin două motive că persoanele din Vechiul Testament care s-au arătat erau Moise şi Ilie.

În primul rând, această cunoaştere venea prin harul lui Dumnezeu, fiindcă ucenicii i-au văzut pe bărbaţii văzători de Dumnezeu din Vechiul Testament tocmai pentru că se aflau în lumina lui Dumnezeu. ***După cum spune Sfântul Grigorie Palama, lumina lui Dumnezeu dezvăluie toate cele viitoare şi cu atât mai mult pe cele prezente.***

În al doilea rând, Apostolii i-au recunoscut pe cei doi oameni văzători de Dumnezeu ai Vechiului Testament din discuţia avută de aceştia cu Hristos. Sfântul Evanghelist scrie: ***"Şi iată, Moise şi Ilie s-au arătat lor, vorbind cu El" (Matei 17, 3).*** Cuvintele Sfântului Evanghelist Luca sunt grăitoare, deoarece prezintă conţinutul discuţiei: ***"Şi iată, doi bărbaţi vorbeau cu El, care erau Moise şi Ilie şi care, arătându-se întru slavă, vorbeau despre sfârşitul Lui, pe care avea să-l primească în Ierusalim" (Luca 9,30-31).*** Bărbaţii din Vechiul Testament care s-au arătat în acel ceas vorbeau despre Patimile lui Hristos.

Pentru că Schimbarea la Faţă a lui Hristos a avut loc în timpul rugăciunii – deoarece Sfântul Evanghelist Luca spune: ***"Şi pe când Se ruga El, chipul feţei Sale s-a făcut altul" (Luca 9, 29)*** – iar discuţia cu Hristos a celor doi bărbaţi se referea la Patimi, ajungem la concluzia că aceste fapte sunt strâns legate de rugăciunea Domnului de pe Ghetsimani, în care cerea să fie izbăvit de paharul amar al morţii.

Cuviosul Teofilact spune că ucenicii au înţeles cine erau cei doi profeţi din cuvintele pe care aceştia le-au adresat lui Hristos, cuvinte care, probabil, aveau legătură cu cele proorocite de ei în timpul vieţii. Se poate că Moise să fi spus: „Tu eşti Cel ale Cărui Patimi le-am vestit; înjunghie mielul şi săvârşeşte Paştile", în vreme ce Ilie ar fi adăugat: „Tu eşti Cel a Cărui Înviere am vestit-o în chipul fiului văduvei". Moise vorbea despre preînchipuirea Patimilor lui Hristos, adică a Paştelui creştin, în vreme ce Ilie vorbea despre Învierea lui Hristos.

Din Tradiţia patristică, se cunoaşte faptul că numai cei care se află la treapta vederii de Dumnezeu se împărtăşesc din harul îndumnezeitor al Domnului, pentru că descoperirea lui Dumnezeu către oamenii necuraţi înseamnă iad şi osândire.

Aşadar, Moise şi Ilie s-au arătat în timpul Schimbării la Faţă a lui Hristos nu numai pentru că erau reprezentanţi ai Legii şi ai proorocilor Vechiului Testament, dar mai ales pentru că amândoi au fost văzători de Dumnezeu în timpul vieţii lor.

- ⇒ *Pe muntele Sinai, Moise a văzut slava Cuvântului neîntrupat, adică a Celui care i-a dat Legea sau Vechiul Testament. Dar şi înainte de aceasta, Moise a mai avut o uimitoare vedere de Dumnezeu, care preînchipuia întruparea Cuvântului, sub forma rugului care ardea fără a se mistui. Altă dată, într-un moment greu al vieţii sale, Moise I-a cerut lui Dumnezeu să Se arate pe Sine ca să fie văzut. Dumnezeu i-a spus că Se va arăta, dar pentru aceasta, Moise trebuia să meargă la o stâncă. Şi trecând Dumnezeu, l-a ascuns în scobitura stâncii ca să nu-I vadă chipul, ci numai spatele (Ieşirea 33, 12-23). Această revelaţie preînchipuie întruparea lui Dumnezeu Cuvântul.*
- ⇒ *Dar şi Profetul Ilie s-a învrednicit să-L vadă pe Cuvântul neîntrupat ca o adiere de vânt lin. Aşadar, arătarea lui Dumnezeu către Ilie nu s-a făcut sub forma vântului, a cutremurului sau a focului, ci în chip de vânt lin. Iar după foc va fi adiere de vânt lin şi acolo va fi Domnul. Auzind vocea ce venea din adierea de vânt, Profetul Ilie şi-a acoperit chipul cu mantia şi a ieşit şi a stat la gura peşterii (III Regi 19, 11-13).*

Această vedere de Dumnezeu a fost legată de întruparea Cuvântului, Dumnezeu arătându-Şi astfel iubirea Sa de oameni.

Există totuşi o mare diferenţă între vederea de Dumnezeu pe care au avut-o profeţii pe vremea când trăiau şi cea de pe Tabor. În timpul vieţii lor, profeţii L-au văzut pe Dumnezeu neîntrupat şi de aceea, s-au ascuns în stâncă sau în peşteră, în vreme ce acum, ei Îl văd pe Cuvântul întrupat. Odinioară, pe Sinai, focul ardea până la cer şi era negură, nor, furtună şi o voce puternică (Deuteronomul 4, 11-12), lucruri care aparţin Vechiului Testament, în vreme ce pe Tabor toate erau strălucitoare şi pline de lumină neapropiată a Dumnezeirii, semn că lumina aceasta era mai presus de Legea Vechiului Testament.

Cuviosul Teofilact prezintă foarte expresiv motivele pentru care bărbaţii văzători de Dumnezeu din Vechiul Testament şi-au făcut apariţia:

- ✓ *mai întâi, pentru a se dovedi faptul că Hristos este Stăpânul Legii şi al proorocilor;*

- *în al doilea rând, pentru a se arăta că El este stăpânul celor vii şi al celor morţi, fiindcă Moise era învăţător de lege şi a murit, iar Ilie era profet şi trăia încă, el fiind răpit la cer într-un car;*
- *în al treilea rând, pentru a se dovedi fără putinţă de tăgadă că Hristos nu era nici împotriva Legii, nici a lui Dumnezeu, fiindcă, altfel, aceşti mari văzători de Dumnezeu nu ar fi vorbit cu El;*
- *în al patrulea rând, pentru a elimina bănuiala multora că El ar fi Ilie, pe care îl aşteptau iudeii sau vreun alt profet şi*
- *în al cincilea rând, pentru a-i învăţa pe ucenici să fie asemenea acestor mari bărbaţi, adică blânzi ca Moise şi râvnitori, neînduplecaţi şi grabnici în a-şi pune viaţa în primejdie pentru adevăr atunci când este nevoie, la fel ca Profetul llie.*

Profeţii Moise şi Ilie stăteau lângă Hristos cu evlavie şi cuviinţă.

În canonul praznicului Schimbării la Faţă, Sfântul Cosma Melodul scrie: „cu sfinţită cuviinţă stând Moise şi Ilie în Muntele Taborului şi chipul dumnezeieştii feţe luminat văzându-l, pe Hristos în părintească slavă strălucind…”

Pe Muntele Tabor, profeţii îl vedeau pe Dumnezeu Cuvântul întrupat şi în vederea de Dumnezeu, au cunoscut că El este Unul-Născut Fiul lui Dumnezeu, Care avea caracterul ipostasului Tatălui, adică slava lui Dumnezeu Tatăl şi de aceea, ei stăteau în faţa lui Hristos cu sfinţită cuviinţă şi cu supunere de rob.

După cum spune Sfântul Nicodim Aghioritul, în Vechiul Testament, Moise stătea ca un arhiereu între Or şi Aaron, pentru ca poporul israelit să învingă, iar Ilie, ca arhiereu al lui Dumnezeu, i-a ucis pe preoţii lui Baal şi a adus ardere de tot Domnului. Aceşti doi arhierei ai lui Dumnezeu stau acum pe Tabor, ca preoţi şi ca robi, având în mijloc pe Marele Arhiereu Hristos, Care Se pregăteşte pentru marea jertfă.

Cuvintele sfinţită cuviinţă şi supunere de rob amintesc de marea diferenţă care a existat şi care există între Hristos şi profeţi. ***După cum spune Sfântul Maxim Mărturisitorul, Hristos îi îndumnezeieşte pe oameni, pentru că El este după fire Fiu al lui Dumnezeu, în vreme ce profeţii sunt îndumnezeiţi, adică devin dumnezei prin împărtăşire. Cu alte cuvinte, Hristos este un soare cu lumină proprie, în vreme ce profeţii sunt aştri primitori de lumină.***

În continuare, trebuie să mai notăm un amănunt care exprimă un adevăr profund şi nu mai puţin important. Sfântul evanghelist Luca spune: ***“şi când a trecut glasul (Tatălui), S-a aflat Iisus singur” (Luca 9,36).*** Adică atunci când nu s-a

mai auzit vocea, au dispărut şi cei doi profeţi din Vechiul Testament, iar Hristos a rămas singur.

După cum spune Cuviosul Teofilact, acest lucru s-a petrecut spre a se crede că vocea s-a auzit pentru Hristos, nu pentru Moise şi Ilie. Nu trebuia să se facă nici o confuzie între aceste persoane, pentru că Hristos este centrul celor cereşti şi al celor pământeşti.

12

La marele eveniment al Schimbării la Faţă a lui Hristos au fost prezenţi doar trei ucenici, adică Petru, Iacov şi Ioan. Aceste trei persoane au fost luate de Hristos pentru a fi martori şi ai altor momente importante, precum învierea fiicei lui Iair sau rugăciunea de pe Ghetsimani.

Alegerea aceasta nu poate fi considerată părtinire, pentru că lui Hristos nu-I putem atribui predispoziţii omeneşti şi tendinţe pătimaşe. Motivaţia acestei alegeri este profund teologică. Ştim foarte bine că, pentru cei pregătiţi de vederea lui Dumnezeu, arătarea lui Dumnezeu înseamnă Raiul, iar pentru cei necurăţiţi sau nepregătiţi, ea este Iadul. De aceea, pentru a primi revelaţia lui Dumnezeu ca vedere şi nu ca osândă, omul trebuie să se găsească într-o stare duhovnicească corespunzătoare. Se pare, aşadar, că cei trei ucenici erau cei mai pregătiţi pentru primirea revelaţiei lui Dumnezeu. Pentru ceilalţi, aceste lucruri trebuiau să rămână ascunse până după Învierea lui Hristos.

Cei trei ucenici aveau câteva calităţi care îi făceau potriviţi pentru a fi de faţă la această descoperire. ***Cu toţii erau deasupra celorlalţi ucenici (Sfântul Ioan Gură de Aur). Acest lucru se vădeşte din faptul că Petru Îl iubea mult (foarte) pe Hristos prin căldura credinţei sale, Ioan era iubit mult (foarte) de Hristos pentru mulţimea virtuţilor pe care le avea, iar Iacov era foarte sever cu iudeii, drept care a şi fost ucis de Irod (Cuviosul Eftimie Zigabenul).***

Cel puţin doi din cei trei ucenici care au fost pe Tabor în acel ceas înfricoşător au dat mărturia celor petrecute.

- ✓ *Într-o epistolă de-a sa, Sfântul apostol Petru scrie:* ***"pentru că noi v-am adus la cunoştinţă puterea Domnului nostru Iisus Hristos şi venirea Lui, nu luându-ne după basme meşteşugite, ci fiindcă am văzut slava Lui cu ochii noştri. Referindu-se la vocea Tatălui, el adaugă: şi acest glas noi l-am auzit pogorându-se din cer, pe când eram cu Domnul în muntele cel sfânt" (II Petru 1,16-20).***
- ✓ *Dar şi Sfântul Evanghelist Ioan scrie în Epistola sa sobornicească:* ***"Ce era de la început, ce am auzit, ce am văzut cu ochi noştri, ce am privit şi***

mâinile noastre au pipăit despre Cuvântul vieţii - şi Viaţa s-a arătat şi am văzut-o şi mărturisim şi vă vestim Viaţa de veci, care era la Tatăl şi s-a arătat nouă "(I Ioan 1, 1-2).

Dincolo de orice, textele scrise de Sfinţii apostoli sunt o dovadă a sfintei purtări de grijă a lui Dumnezeu şi raze din lumină experienţei avute de aceştia pe Muntele Tabor şi în ziua Cincizecimii.

Văzându-L pe Hristos schimbat la Faţă, cei trei ucenici s-au bucurat, iar Petru a spus: ***"Doamne, bine este să fim noi aici; dacă voieşti, voi face aici trei colibe: Ţie una şi lui Moise una şi lui Ilie una. În continuare, după ce i-a acoperit norul luminos şi s-a auzit vocea Tatălui, au căzut cu faţa la pământ şi s-au spăimântat foarte" (Matei 17,4-6).***

Părinţii Bisericii (Sfântul Vasile cel mare, Sfântul Ioan Gură de Aur, Sfântul Grigorie Palama) spun că ucenicii au căzut la pământ din cauza luminii puternice. De altfel, este cert faptul că vocea Tatălui a fost o vedere de Dumnezeu mult mai intensă decât ce au văzut ucenicii mai înainte. Aşadar, ei s-au temut de lumina mult mai puternică.

Uneori, în textele liturgice care se referă la acest eveniment, se spune că ucenicii au simţit frică, iar alteori, că au simţit bucurie. ***Dar, aşa cum explică Sfinţii Părinţi, această frică a fost strâns legată de bucurie, pentru că era o frică desăvârşită, de fiu, nu o frică de început, adică de rob. În acest caz, a fost vorba de bucurie, respect şi închinare în faţa marii taine pe care ucenicii s-au învrednicit să o vadă.***

Deja am subliniat faptul că cei doi profeţi erau reprezentanţi ai Vechiului Testament, în vreme ce apostolii aparţineau Noului Testament. ***De aici se vede limpede că Hristos este centrul Sfintei Scripturi. Vechiul Testament descrie revelaţiile Cuvântului neîntrupat şi prooroceşte întruparea Sa, iar Noul Testament descrie întruparea Fiului lui Dumnezeu, Cuvântul.*** Pe lângă prezentarea întrupării Cuvântului, Noul Testament oferă mărturia că oamenii se pot împărtăşi din întrupare, în sensul că se pot face mădulare ale Trupului lui Hristos.
Aşadar, punctul central al Sfintei Scripturi este Hristos, Care vine întru slavă. De aceea, nu trebuie să insistăm prea mult pe anumite episoade narative, pentru a extrage din ele adevăruri morale, fiindcă, deşi sunt absolut necesare, acestea ne îndepărtează de mesajul profund al Sfintei Scripturi. Pentru că Hristos - Cuvântul neîntrupat şi întrupat - este centrul Sfintei Scripturi, iar Biserica este Trupul lui Hristos, Sfânta Scriptură poate fi tâlcuită fără greşeală numai de

Biserică şi de cei care trăiesc în atmosfera văzătoare de Dumnezeu a Bisericii. Doar oamenii îndumnezeiţi, care sunt mădularele vii ale lui Hristos, pot tâlcui Sfânta Scriptură.

După cum spune Sfântul evanghelist Matei, în timpul Schimbării la Faţă a lui Hristos, ***"a strălucit faţa Lui ca soarele, iar veşmintele Lui s-au făcut albe ca lumina" (Matei 17, 2).***

Sfântul evanghelist Marcu ne oferă mai multe amănunte, spunând: ***"şi S-a schimbat la faţă înaintea lor şi veşmintele Lui s-au făcut strălucitoare, albe foarte, ca zăpada, cum nu poate înălbi aşa pe pământ înălbitorul" (Marcu 9, 2-3).***

În vreme ce chipul lui Hristos strălucea ca soarele, hainele Sale s-au înălbit şi păreau ca de zăpadă. Nici un vopsitor nu putea să le înălbească pe cât se făcuseră ele de albe.

Sfântul Grigorie Palama ne învaţă că veşmintele strălucitoare reprezintă literele cuvântului lui Dumnezeu, care sunt luminoase pentru cei care văd duhovniceşte ceea ce este duhovnicesc. Dimpotrivă, oamenii care gândesc raţional nu pot să le explice şi nici să le înţeleagă, pentru că ele pot fi explicate numai de către văzătorii de Dumnezeu. Aceasta înseamnă că numai cei îndumnezeiţi pot înţelege cuvântul lui Dumnezeu şi cuvântul celor îndumnezeiţi.

Sfântul Maxim Mărturisitorul învaţă acelaşi lucru. El spune că duhul legii este sufletul, iar litera legii este trupul şi îmbrăcămintea. Fără a dispreţui veşmintele şi trupul, adică litera, trebuie să înaintăm spre duh, adică spre suflet.

Prin urmare, atunci când studiem Sfânta Scriptură, este nevoie de multă atenţie, astfel încât, pe de o parte, să nu dispreţuim veşmintele ei, iar pe de altă parte, veşmintele să nu se facă pretext pentru a nu vedea chipul luminos al scrierii.

Este important de subliniat faptul că, pe Muntele Tabor, ca în general în toată viaţa lui Hristos, Trupul Său s-a făcut izvor al harului nezidit al lui Dumnezeu, datorită unirii în ipostas a firii dumnezeieşti cu cea omenească. Înainte de întrupare, numai sfintele ipostasuri izvorau harul nezidit; acum însă, firea omenească în Persoana Cuvântului se face şi ea izvor al harului. Tocmai de aceea, chipul lui Hristos a strălucit ca soarele.

Sfinţii Părinţi spun că, devenind izvor al harului nezidit, trupul luat de Hristos s-a făcut asemenea lui Dumnezeu.

Prin analogie, un exemplu în acest sens este soarele fizic. Lumina a existat din prima zi a creaţiei, dar soarele s-a făcut izvor al luminii în cea de-a patra zi, atunci când s-a unit cu lumina.

Aşadar, Trupul lui Hristos este asemenea lui Dumnezeu. Sfântul Grigorie Teologul spune: „prin luarea trupului de către Hristos, acesta s-a îndumnezeit şi s-a făcut asemenea Celui uns şi aş zice chiar asemenea lui Dumnezeu”.

Acest lucru este afirmat şi în textele sfintelor sinoade şi în cele liturgice.

În ciuda faptului că trupul s-a îndumnezeit şi că este şi se numeşte asemenea lui Dumnezeu, el nu depăşeşte graniţele firii omeneşti pentru a se transforma în Dumnezeire. Contrariul este susţinut de monofiziţi, care spun că firea omenească a fost absorbită de firea dumnezeiască. Dar adevărul este că, deşi s-a îndumnezeit, trupul a rămas neschimbat şi nu şi-a eliminat trăsăturile fireşti şi nici aşa-numitele patimi nepăcătoase, pe care Hristos le-a luat asupra Sa de bunăvoie. Aşadar, chiar după ce firea omenească a fost îndumnezeită, ea a păstrat partea pătimitoare, stricăcioasă şi muritoare. Desigur, putem spune acest lucru numai despre timpul de dinainte de Înviere, pentru că după Înviere Hristos a îndepărtat partea stricăcioasă şi muritoare şi toate aşa-numitele patimi nepăcătoase. Cele necesare în legătură cu această temă vor fi spuse atunci când vom vorbi despre Învierea lui Hristos.

Faptul că Trupul lui Hristos s-a făcut izvor al harului nezidit are consecinţe uimitoare în viaţa bisericească, pentru că ne permite să ne împărtăşim din Trupul şi din Sângele lui Hristos. Prin Sfânta Împărtăşanie, omul nu ia harul lui Dumnezeu în mod abstract, ci primeşte Trupul lui Hristos, care este asemenea lui Dumnezeu pentru că izvorăşte harul nezidit. Desigur, prin aceasta nu se înţelege că orice creştin care se împărtăşeşte este sfinţit, ci numai acela care s-a pregătit şi care este mădular adevărat şi viu al Bisericii, adică al Trupului lui Hristos. Sfânta Împărtăşanie lucrează în funcţie de starea duhovnicească a omului.

Tâlcuind evenimentul sfintei Schimbări la Faţă, putem observa diferitele grade de împărtăşire din slava lui Dumnezeu. Datorită unirii ipostatice a firii dumnezeieşti cu cea omenească, trupul pe care l-a luat Hristos s-a făcut izvor al harului necreat al lui Dumnezeu şi de aceea chipul Îi strălucea ca soarele. Aceasta înseamnă că Hristos i-a îndumnezeit şi îi îndumnezeieşte pe ucenicii

Săi şi pe toţi oamenii care sunt vrednici de a se împărtăşi din energiile Sale îndumnezeitoare. Aşadar, prin harul şi prin bunăvoinţa lui Dumnezeu, oamenii se împărtăşesc din energiile îndumnezeitoare ale lui Dumnezeu. Dar şi veşmintele lui Hristos străluceau în slava lui Dumnezeu, adică s-a veselit întreaga zidire.

Într-un tropar, Cuviosul Cosma Melodul spune că lumina neapropiată a lui Dumnezeu care s-a arătat pe Muntele Tabor „a veselit zidirea şi pe oameni i-a îndumnezeit”. Cu alte cuvintea zidirea se luminează şi se veseleşte, dar numai oamenii se îndumnezeiesc.

Aşadar, întreaga creaţie se împărtăşeşte din slava lui Dumnezeu, însă în mod diferit. Nu se poate vorbi despre îndumnezeirea zidirii, ci despre sfinţirea zidirii şi despre îndumnezeirea firii omeneşti. Nu putem considera zidirea şi omul cu aceeaşi măsură, pentru că omul este raţional, în vreme ce zidirea este neraţională. Omul reprezintă încununarea întregii creaţii. El este microcosmosul în macrocosmos.

16

Schimbarea la Faţă a lui Hristos arată cine este şi ce este Biserica, dar şi care este scopul ei. De Biserică aparţin profeţii, apostolii şi toţi cei care primesc teologia revelatoare a acestora, luptându-se pentru a avea cu toţii acelaşi scop. Desigur, există multe trepte ale împărtăşirii din har, dar omul trebuie să se găsească cel puţin în stadiul curăţirii.

De aici se vădeşte şi ţelul cel mai important al Bisericii, care este îndrumarea omului spre îndumnezeire, adică spre vederea luminii necreate. Întreaga lucrare a păstorilor ţinteşte spre acest scop înalt. Aşadar, îndumnezeirea nu este un lux, ci reprezintă lucrarea tainică şi scopul fundamental al vieţii creştineşti. Aşadar, sfintele Taine şi viaţa ascetică au rolul de a-l îndruma pe om spre îndumnezeire, dar când se îndepărtează de acest scop, ele se fac idoli.

Lumina necreată este hrana venită din cer, însemnând trăirea Împărăţiei lui Dumnezeu prin pregustarea bunătăţilor ce vor să fie. Schimbarea la Faţă a arătat ce anume este Împărăţia lui Dumnezeu şi care va fi starea viitoare. Dumnezeul-Om va fi în mijlocul celor îndumnezeiţi, care se vor veseli în grade şi în forme diferite prin împărtăşirea din slava lui Dumnezeu.

În acest fel, se va pune în lucrare Psalmul lui David: ***“Dumnezeu a stat în dumnezeiasca adunare şi în mijlocul dumnezeilor va judeca” (Ps. 81,1).***

Hristos sau, mai bine zis, Dumnezeul Treimic va fi Dumnezeu după fire, iar sfinţii vor fi dumnezei prin împărtăşirea din har. Aşadar, la fel ca şi prezenţa noastră în Biserică, Împărăţia Cerurilor nu va fi o întrunire de oameni evlavioşi, ci o unire, o adunare a dumnezeilor după dar, al celor cu adevărat „îndumnezeiţi de Cel care este după fire Dumnezeu” (Sfântul Simeon al Tesalonicului).

17

Toate praznicele împărăteşti au caracter hristologic, dar şi antropologic şi soteriologic, lucru valabil şi în cazul Schimbării la Faţă a lui Hristos. Prin schimbarea Sa la faţă, Hristos a vădit îndumnezeirea firii omeneşti, precum şi slava celor care se vor uni cu El. Evenimentul Schimbării la Faţă este un punct de referinţă al învăţăturii soteriologice a Bisericii tocmai pentru că arată care este scopul existenţei omului.

Pentru ca omul să ajungă la trăirea slavei îndumnezeirii sale, adică la împărtăşirea din energiile îndumnezeitoare ale Creatorului, trebuie ca el să treacă etapa curăţirii lăuntrice. Hristos iluminează omul în funcţie de curăţia inimii sale.

În acest sens, Sfântul Grigorie Teologul spune: „mai întâi omul se curăţă, iar apoi, celui curat i se vorbeşte”.

Lumina duhovnicească lucrează la fel ca lumina fizică, pentru că luminează gândul curat şi inima strălucitoare tot aşa cum lumina fizică luminează ochii sănătoşi ai trupului (Sfântul Nicodim Aghioritul).

Referindu-se la Schimbarea la Faţă a lui Hristos şi la împărtăşirea din slava sfântă, Sfinţii Părinţi vorbesc despre urcarea fiecărui om pe muntele vederii de Dumnezeu. Biserica spune mereu: „luminează-ne pe noi păcătoşii cu lumina Ta veşnică”.

Într-o rugăciune a ceasului întâi, simţim nevoia să Îl rugăm pe Hristos: ***„Hristoase, Lumina cea adevărată, Care luminezi şi sfinţeşti pe tot omul care vine în lume, să se însemneze peste noi lumina Feţei Tale, ca să vedem întru însa lumina cea neapropiată”.***

Este însă nevoie de urcuş şi de creştere continuă. Şi în Biserică vorbim despre evoluţia omului, însă nu de la maimuţă la om, ci de la om la dumnezeu (prin har). Această teorie „evoluţionistă” a Bisericii oferă sens vieţii şi rezolvă toate problemele interioare şi neliniştile existenţiale ale omului.

Sfântul Maxim Mărturisitorul învaţă că Hristos nu Se arată tuturor în acelaşi fel. Celor începători, Se arătă în chip de rob, iar celor care urcă pe muntele vederii de Dumnezeu Se arătă „în chip de Dumnezeu”.

Îndată ce au văzut slava chipului lui Hristos, cei trei ucenici de pe Muntele Tabor au mărturisit [prin glasul lui Petru]: ***“Doamne, bine este să fim noi aici; dacă voieşti, voi face aici trei colibe: Ţie una şi lui Moise una şi lui Ilie una” (Matei 17, 4).***

Tâlcuind această dorinţă a ucenicilor, Sfântul Maxim spune că cele trei corturi sunt cortul practicii (al faptei), al teoriei (al vederii de Dumnezeu) şi al teologiei (al grăirii de Dumnezeu).

- ✓ *Chipul primului cort (al practicii) era Ilie, ca om plin de bărbăţie şi de cuminţenie,*
- ✓ *chipul celui de-al doilea (al teoriei) era Moise, ca învăţător de lege şi ca îndreptător, iar*
- ✓ *chipul celui de-al treilea cort (al teologiei) era Împăratul Hristos, pentru că era desăvârşit în toate.*

Din această analiză interpretativă se vădesc cele trei trepte ale vieţii duhovniceşti care alcătuiesc urcuşul sufletesc al omului pe Muntele Tabor. Acestea sunt: curăţirea, iluminarea şi îndumnezeirea. Aşadar, nu este vorba despre un urcuş spaţial, ci despre o creştere interioară.

Dacă analizăm cu atenţie toată viaţa bisericească şi învăţătura soteriologică a Sfinţilor Părinţi, vom constata că se vorbeşte în permanenţă despre aceste trei trepte ale vieţii duhovniceşti, care sunt în legătură cu diferitele grade de împărtăşire a omului din harul lui Dumnezeu. Dacă viaţa duhovnicească nu este caracterizată de această creştere, ea devine idolatră şi sclavă a moralei.

Schimbarea la Faţă a lui Hristos ne arată ce anume este teologia ortodoxă. Din învăţătura Bisericii cunoaştem că teologia nu este reprezentată de gândire şi de cunoştinţe raţionale, ci de împărtăşirea din harul îndumnezeitor, care înseamnă vederea Luminii necreate şi desigur, îndumnezeirea omului. Atunci când vorbim despre teologie, prin ea înţelegem experienţă (practică) şi vederea de Dumnezeu (teoria).

În concluzie, trebuie spus că Schimbarea la Faţă a Domnului constituie un eveniment central din viaţa lui Hristos, dar şi un moment fundamental din viaţa omului. De aceea, acest eveniment nu poate fi analizat prin gânduri frumoase şi morale sau prin exaltare sentimentală, ci numai în limitele teologiei ortodoxe. De altfel, trăind în Biserică, nu căutăm pur şi simplu să devenim oameni mai

buni, ci să ne facem dumnezei după har. La această înălţime ne cheamă viaţa bisericească şi teologia ortodoxă.

(Din: Mitropolit Hierotheos Vlachos, Predici la Marile Sărbători, Ed. Egumeniţa, 2008)

Mitropolit Hierotheos Vlachos - Omul îndumnezeit primeşte descoperirea Dumnezeului Treimic

În timpul vederii luminii celei necreate, omul îndumnezeit primeşte descoperirea Dumnezeului Treimic.

Foto: Bogdan Zamfirescu

Ucenicii lui Hristos pe Muntele Taborului au văzut slava lui Hristos. În acelaşi timp, au auzit în chip neauzit şi glasul Tatălui - „Acesta este Fiul Meu cel iubit" - şi au văzut venirea Duhului Sfânt în nor. Cum spune Sfântul Grigorie Palama, norul este prezenţa Duhului Sfânt.

Aşadar, ucenicii lui Hristos au dobândit cunoaşterea Dumnezeului Treimic prin vedere şi descoperire dumnezeiască. Lor li s-a descoperit că Dumnezeu este o singură Fiinţă şi trei Ipostasuri.

Este ceea ce învaţă şi Sfântul Simeon Noul Teolog care, în imnele sale, susţine de mai multe ori că, în timpul vederii luminii celei necreate, omul îndumnezeit primeşte descoperirea Dumnezeului Treimic.

Sfinţii în contemplaţie nu confundă însuşirile ipostatice.

(Mitropolit Hierotheos Vlachos, Boala şi tămăduirea sufletului în tradiţia ortodoxă, Editura Sofia, pp. 37-38)

Sfântul cuviosul Paisie Aghioritul - Radiază lumină necreată

De multe ori Stareţul a văzut lumina necreată, dar în repetate rânduri a fost văzut cum el însuşi radia lumina necreată.

*

Ieromonahul Maxim Psilopulos, stareţul Chiliei „Intrarea în Biserică a Maicii Domnului", din Kerasia, mărturiseşte în scris: „Era 6 august 1977, praznicul Schimbării la Faţă a Mântuitorului. Stareţul venise de cu seară la Chilia din Kapsala unde locuiam atunci. Aveam ca invitaţi doi teologi, profesorii G. Dilboi şi Atanasie Vista (acum monahul Arsenie de la Chilia noastră).

După ce am săvârşit privegherea, la care Stareţul a cântat cu cunoscuta sa voce plină de umilinţă, am servit masa. Apoi a pornit spre Coliba sa. Dar în clipa când ne-am luat rămas bun de la el, înainte de a răsări soarele, am văzut cum faţa lui a strălucit «ca lumina». Radia o lumină albă, dar nu orbitoare. Semăna cu lumina de la farurile maşinilor pe care o vedem atunci când este ceaţă deasă, şi care nu ne orbeşte. Nu am dat importanţă prea mult acestui fapt.

Gândul îmi spunea câ se poate sâ fi fost o lumină din cer ca un dar al lui Dumnezeu pentru praznicul Schimbării la Faţă. Şi astfel m-am liniştit.

Dar când s-au întors cei doi teologi, pe care i-am rugat să-l însoţească pe Stareţ până la Chilia proorocului Ilie, i-am auzit vorbind între ei: «Ce să fi fost, oare, acea lumină?» Apoi m-au întrebat:
- Aţi văzut ceva la Stareţul Paisie?

- Da, am văzut, le-am răspuns.
Atunci aceia mi-au spus cum au văzut faţa Stareţului luminată cu un altfel de lumină, nu ca cea a soarelui sau a lunii.

Toţi trei au crezut că Domnul Cel care S-a schimbat la Faţă l-a răsplătit pe robul Său Paisie, pentru că era un nevoitor al propriei lui schimbări. Şi astfel am slăvit pe Dumnezeu care îi slăveşte pe cei care îl slăvesc pe El. Nu i-am spus nimic, niciodată, Părintelui Paisie nici eu, nici aceia. Şovăiam, ne ruşinam, ne temeam. A plecat la cer fără să «afle» că noi, nevrednicii şi neînsemnaţii, l-am văzut în lumina Schimbării la Faţă. Însă suntem siguri că acum se află în lumina împărăţiei lui Dumnezeu."

*

Mărturia scrisă a unui frate, care ne-a rugat să nu îi publicăm numele: „Era pe la sfârşitul lui august 1984. Împreună cu un frate duhovnicesc şi cu fiul său, care avea vreo şase-şapte ani, ne-am hotărât să mergem la Sfântul Munte. Am fost găzduiţi la Sfânta Mănăstire Kutlumuş. După trataţia obişnuită de la arhondaric, monahul responsabil ne-a dus la camera unde aveam să rămânem.

Ne-am lăsat lucrurile şi am ieşit în balcon de unde vedeam în depărtare Sfânta Mănăstire Iviron, iar mai aproape Coliba Părintelui Paisie. Era ora trei şi jumătate-patru după-amiază. Soarele puternic lumina totul până la orizont. Discutam diferite lucruri cu prietenul meu şi totodată luam aminte şi la fiul său, care se căţărase pe balustrada de lemn a balconului.

La un moment dat am văzut ieşind de pe fereastra Colibei Stareţului o lumină diferită de cea a soarelui şi mai puternică decât ea. Diferenţa consta atât în intensitatea, cât şi în culoarea ei. Aceea era mai străvezie, mai curată, aurie şi totodată puţin albăstruie.

Acest fapt minunat a durat cam zece minute. De când a început şi până ce s-a sfârşit mă întrebam dacă văd bine, dacă sunt sănătos. Urmăream acest fapt fără să întrerup discuţia cu prietenul meu. Deşi m-a cutremurat ceea ce am văzut, totuşi nu i-am spus nimic aceluia, ci am ţinut-o pentru mine.

La sfârşitul lui septembrie 1993, l-am vizitat pentru ultima oară pe Stareţ la Coliba sa. L-am găsit foarte istovit. În timpul discuţiei gândul m-a îndemnat să-i spun despre acel fapt minunat pe care-l trăisem în 1984. Când i-am spus, expresia feţei i s-a schimbat, devenindu-i senină şi dulce. După câteva secunde mi-a spus cu smerenie şi reţinere: «Sunt multe, dar nu este spre folosul meu să le spun.» La plecare i-am cerut binecuvântarea să spun şi altora acest fapt, dar el mi-a spus: «Lasă, binecuvântatule, nu-i nevoie!»."

*

Înalt Prea Sfinţitul Panteleimon, mitropolit de Xantis, povesteşte: „Odată am petrecut noaptea la «Panaguda» iar dis de dimineaţă am citit slujba în bisericuţa Colibei. Am liturghisit (ca preot), iar la strană a cântat Părintele Paisie. Îmi este cu neputinţă să descriu binecuvântarea pe care am primit-o. Când a venit vremea Sfintei împărtăşiri, Stareţul s-a apropiat cu multă evlavie şi zdrobire de inimă să se împărtăşească cu Preacuratele Taine. În timp ce s-a plecat şi-a scos fesul de pe cap lăsând să se reverse părul său frumos. Uimit am observat cum chipul lui s-a schimbat cu dumnezeiască prefacere şi a devenit luminos. Iradia o lumină lină, puternică. Această privelişte, neobişnuită pentru mine, a adus în sufletul meu dulceaţa acelei lumini dumnezeieşti. Atunci nu am vrut să spun nimic. Am păstrat în amintirea mea, ca un dar de mare preţ, chipul său purtător de lumină gata să primească pe Domnul Slavei, dar acum îl arăt, pentru că nu-mi aparţine mie nevrednicului, ci tuturor celor care caută mângâiere de la acest chip purtător de lumină al Stareţului."

Stareţul a spus odată: „Cunosc pe mulţi care, atunci când se împărtăşesc, ar putea străluci. Dar Dumnezeu nu îngăduie aceasta, ca nu cumva să-i invidieze ceilalţi care îi văd." Nu cumva printre acei „mulţi" se ascunde şi el însuşi? Şi aceasta o spunem pentru că şi alte dăţi a fost văzut strălucind în timpul primirii Sfintei împărtăşanii.

*

Odată, doi ingineri de la Aviaţia de Război l-au vizitat pe Stareţ. Iar acela i-a întrebat:
- Unde veţi rămâne peste noapte?

Aceia neputându-şi aminti de numele mănăstirii, Stareţul a continuat:
- Bine, o să vă aduceţi aminte. Dar unde lucraţi?
- Suntem ingineri la Aviaţie.
- Am cunoscut şi eu un inginer pe care îl chema Xenofont, le-a spus Stareţul plecându-şi capul.

- A, da, şi-au amintit aceia. La Xenofont vom rămâne.

Era ora două la amiază şi soarele strălucea puter nic. Unul dintre ei, care a povestit această întâmplare, a văzut o aureolă în jurul capului Stareţului mai luminoasă decât soarele. După ce au plecat, depărtându-se puţin de poartă, acela l-a întrebat pe prietenul său:
- Gheorghe, vreau să te întreb ceva.
- Despre ce? Despre aureolă?

*

Mărturia ieromonahului S. de la Schitul Lacu, Sfântul Munte Athos: „Era pentru a doua oară când îl vizitam pe Stareţ (toamna anului 1993). Eram împreună cu monahul Dosoftei. Am intrat prin poarta din spate. Era multă lume în curte. Îl vedeam dintr-o parte pe Stareţ, care stătea în picioare în mijlocul curţii şi vorbea cu cineva. După ce am făcut câţiva paşi, şi-a întors capul spre noi şi ne-a privit. În acea clipă am văzut faţa lui strălucind. Deşi chipul lui strălucea de lumină, trăsăturile feţei se distingeau. În faţa acestei privelişti neobişnuite m-am oprit şi inima mi s-a umplut de multă dragoste şi bucurie. Stareţul mi se părea nespus de dulce, niciodată în viaţa mea nu mai simţisem o astfel de dragoste. Apoi faţa lui a revenit la înfăţişarea ei normală."

*

Mărturia monahului Alipie de la Sfânta Ana: „La Chilia vecină, a Sfântului Ioan Teologul se sevârşea călugăria unui tânăr. De faţă era şi Stareţul Paisie. Eu stăteam alături de el. În timpul chinonicului, pe care îl cânta el însuşi, l-am privit şi i-am văzut capul strălucind foarte tare, încât nu-i puteam distinge chipul. Dar aceasta a ţinut puţin."

*

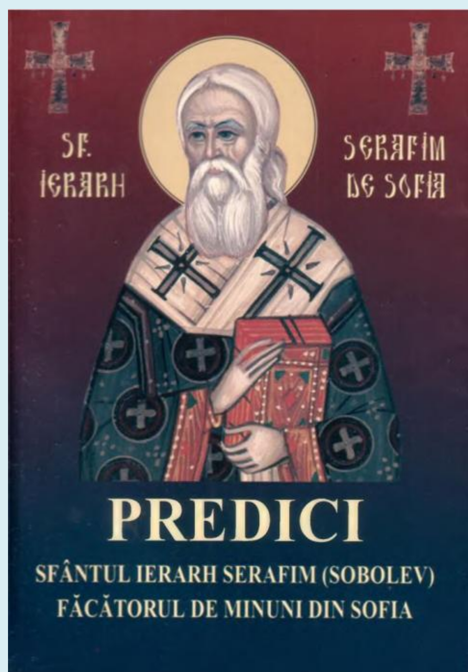
Mărturia unui cleric anonim: „în timpul primei mele vizite la Coliba Stareţului Paisie mi s-a întâmplat ceva deosebit. Intrând în curte m-am oprit puţin înaintea ferestrei chiliei lui şi l-am văzut cum se ruga. Era pentru prima dată când îi vedeam. Apoi l-am auzit vorbind şi chiar destul de tare. Mi se părea mai degrabă o discuţie cu cineva şi nu un monolog. Era scăldat într-o lumină de culoare albăstrie. Mai concret, o rază de lumină albastră cobora de sus şi îi învăluia în întregime. Chiar însuşi Stareţul îmi părea mult mai mare decât era în realitate, iar faţa lui era schimbată, luminată. Atunci când am văzut această privelişte nu mi-a trecut prin minte că acela ar putea fi Părintele Paisie, ci mult după aceea când am constatat că în chilia sa nu exista nimeni altul decât Stareţul. După ce am plecat, cu cât mă depărtam de Coliba lui îmi dădeam seama din ce în ce mai mult de ce mare dar mă învrednicisem. Iar aceasta îmi pricinuia bucurie şi pace."

*

Deşi Stareţul vedea slava lui Dumnezeu şi contempla lumina necreată şi de multe ori strălucea şi la exterior, el însuşi se străduia, pe cât îi stătea cu putinţă, să se ascundă şi nu deschidea discuţia despre aceste stări dumnezeieşti. Odată când cineva l-a întrebat despre lumina necreată, a răspuns în felul său plin de umor: „în chilia mea am numai o sobă care este zidită (creată)."

(Extras din cartea Ieromonahul Isaac - Viaţa cuviosului Paisie Aghioritul)

Sfântul ierarh Serafim Sobolev - Cuvânt la Schimbarea la faţă - Despre schimbarea oamenilor prin puterea harului Sfântului Duh

Ţinut în Biserica rusă ”Sfântul Nicolae" din Sofia,
la 6/19 august 1947

Strălucească şi nouă, păcătoşilor, lumina Ta cea pururea fiitoare... (Din troparul praznicului) În condacul acestui mare praznic al Schimbării la Faţă a Domnului se spune: În munte Te-ai schimbat la Faţă... pentru ca atunci când Te vor vedea răstignit, să înţeleagă Patima Ta cea de bunăvoie şi să propovăduiască lumii că Tu eşti cu adevărat raza Tatălui.

Aici, Sfânta Biserică ne arată scopul Schimbării la faţă a Domnului. Înaintea ucenicilor stătea o grea încercare a credinţei lor. Îi aştepta groaznica umilire a lui Hristos - scuiparea, ocărârea, biciuirea, răstignirea ruşinoasă şi moartea pe Cruce. Era nevoie să li se întărească credinţa în Fiul lui Dumnezeu şi să li se arate că El de bunăvoie se predă acestei ruşini, acestor chinuri. Acest lucru L-a şi făcut Domnul, când S-a schimbat la Faţă înaintea ucenicilor Săi, pe Muntele Taborului şi li s-a arătat lor în toată slava Sa dumnezeiască. Ei n-au putut suferi această slavă şi au căzut cu faţa la pământ, simţind, în acelaşi timp, o negrăită fericire a Raiului şi înţelegând cu toată fiinţa lor că Hristos este cu adevărat Fiul lui Dumnezeu, este izvorul fericirii veşnice a celor care cred în El.

Sfânta Biserică ne arată însă şi un alt scop al Schimbării la faţă a Domnului. Despre acest scop ea vorbeşte în următoarele cuvinte din troparul praznicului de

astăzi: Schimbatu-Te-ai la faţă, în munte, Hristoase Dumnezeule,... Strălucească şi nouă, păcătoşilor, lumina Ta cea pururea fiitoare...

Domnul toate le-a făcut pentru noi, ne-a învăţat, a pătimit şi a murit pentru noi, a înviat şi s-a înălţat la cer pentru noi şi s-a schimbat la faţă pentru noi, ca prin această lumină dumnezeiască să ne schimbăm şi noi, ca prin această lumină, din păcătoşi să ne facem curaţi şi sfinţi, din neputincioşi să devenim puternici, din trişti să ne facem bucuroşi.

Această lumină pentru schimbarea noastră nu este altceva decât însuşi harul Sfântului Duh, care s-a pogorât peste apostoli şi de atunci se revarsă cu prisosinţă asupra noastră în Sfânta Biserică, prin Tainele acesteia.

Iar Sfânta Biserică ne arată o mulţime de exemple referitoare la felul minunat în care acest har dumnezeiesc, această lumină dumnezeiască ne schimbă pe noi, păcătoşii, ne înnoieşte şi ne înduhovniceşte.

Astfel, prin acest har s-a luminat cândva tâlharul, răstignit o dată cu Hristos pe Cruce. Evangheliştii Matei şi Marcu povestesc că la început ambii tâlhari l-au hulit pe Domnul, iar evanghelistul Luca spune că l-a hulit pe Hristos numai unul dintre tâlhari. Este clar că Domnul, prin harul Său, s-a atins de inima celuilalt tâlhar.

Domnul şi-a amintit de marea lui milostivire pe care, potrivit tradiţiei bisericeşti, acesta a manifestat-o faţă de El, Prunc fiind, când fugea de Irod în Egipt, împreună cu Preacurată Sa Maică şi cu dreptul Iosif, nepricinuind nici un rău sfintei Familii.

Acum, fiind pe cruce, a crezut în Hristos şi dintre cei ce L-au urmat pe Domnul a fost primul care a intrat în Rai, pentru a se bucura de fericirea veşnică.

Această lumină harică l-a luminat oarecând pe Saul, care mergea în Damasc, pentru a persecuta şi omorî pe creştini, iar el din prigonitor s-a transformat în cel mai mare apostol al lui Hristos.

Tot aşa, prin lumina dumnezeiască a acestui har, Maria Egipteanca, Evdokia şi Taisia s-au transformat din mari desfrâ- nate în îngeri, prin curăţie şi dragoste pentru Hristos.

Din viaţa prea cuviosului Moise Arapul este evident că acesta a fost conducător de tâlhari, făcându-se vinovat de ucideri şi tot felul de crime grele. Dar apoi, luminat de har şi întărit de puterea lui, îi uimea pe toţi prin blândeţea sa, prin

viaţa sa asemenea îngerilor, fapt pentru care Sfânta Biserică l-a aşezat în rând cu Arsenie cel mare şi cu alţi părinţi minunaţi şi sfinţi.

Sfânta Biserică ne arată multe exemple de lucrări uimitoare ale harului, când hulitorii lui Hristos, prigonitorii şi călăii creştinilor, se făceau dintr-o dată oameni credincioşi şi primeau cununile muceniceşti.

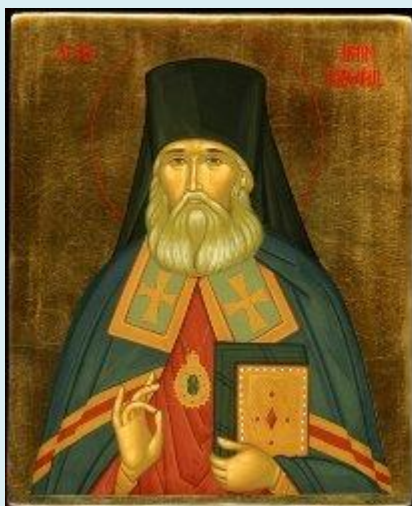
Marelui sfânt al Bisericii, Grigore Palama, arhiepiscopul Tesalonicului, îi plăcea să se roage cu aceste cuvinte, în scurta sa rugăciunea: „Doamne, luminează-mi întu-nericul". Şi Domnul atât L-a luminat cu lumina harului Său, că, atunci când săvârşea Liturghia, lumina dumnezeiască strălucea pe faţa sa şi putea fi văzută de mulţi oameni evlavioşi, aflaţi în biserică.

Să ne rugăm întotdeauna, iubiţilor întru Hristos fiii mei, ca şi noi să ne schimbăm şi din trupeşti să devenim duhovniceşti, din împătimiţi, neprihăniţi prin lumina harului, care trăieşte în noi din momentul Botezului şi care pâlpâie ca o scânteie dumnezeiască sub cenuşa patimilor şi păcatelor noastre. Să năzuim, prin împlinirea poruncilor dumnezeieşti, ca un scop suprem al întregii noastre vieţi, să fim şi noi ca o lumină, aşa cum a spus-o Hristos: Voi sunteţi lumina lumii (Matei 5, 14); aşa să lumineze şi lumina voastră înaintea oamenilor, aşa încât să vadă faptele voastre cele bune şi să slăvească pe Tatăl vostru cel din ceruri (Matei 5, 16).

Fie ca după moartea noastră, să se împlinească întru noi cuvintele Domnului: Atunci cei drepţi vor străluci ca soarele în Împărăţia Tatălui lor (Matei 13, 43). Pentru aceasta s-o rugăm pe Preacurata Maica Domnului, prima noastră apărătoare şi mijlocitoare înaintea lui Dumnezeu, să se împlinească în noi, în toată puterea lor, cuvintele troparului sărbătorii de astăzi: Strălucească şi nouă, păcătoşilor, lumina Ta cea pururea fiitoare, pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Dătătorule de lumină, slavă Ţie. Amin.

[Extras din cartea: Sfântul ierarh Serafim (Sobolev) – Predici (1945-1949)]

Sfântul Antim Ivireanul - Cuvântul I

„***Luat-au Iisus pre Petru şi pre Iacov şi pre Ioann, fratele lui şi i-au suit pre dânşii într-un munte înalt deosebi şi S-au schimbat faţa înaintea lor***”.

Cuvintele acéstea sunt ale *Sfintei Evanghelii,* dintru carele avem să înţelegem de preaslăvita schimbarea feţii a Domnului nostru Iisus Hristos, ce s-au făcut în muntele Thavorului. Că vrând ca să arate mărirea Sa ucenicilor Săi şi noao, mai nainte cu puţinel, zice *Evanghelia* cum că umblând Iisus în părţile Chesariei lui Filip, întreba pre ucenicii Săi zicând: „***Cine îmi zic Mie oamenii a fi?***”. Iar Petru apostolul din descoperirea Părintelui ceresc dintre toate célelalte vorbe ale ucenicilor i-au zis cum că iaste Fiiul lui Dumnezeu celui viu şi cu acest mijloc descoperind tuturor mărirea Sa cea mare, ocara patimii Sale ucenicilor Săi celor întăriţi întru această credinţă o au arătat zicând că I să cade Lui a mérge în Ierusalim şi multe / a păţi de <la> bătrâni şi de la arhierei şi de <la> cărturari şi a să omorî şi a treia zi a înviia din morţi.

Care cuvinte auzindu-le Petru şi fiind încă cu conoştinţa trupească şi necunoscând mărirea ce era să vie dintru ocara patimilor, s-au nevoit ca să întoarcă pre Domnul de la acest gând, zicând: „***Departe de Tine, Doamne, să nu-Ţi fie Ţie acestia***”. Căruia Domnul îi zise: „***Du-te denapoia Mea, satano. Sminteală-Mi eşti, că nu gândeşti céle ce sânt ale lui Dumnezeu, ci céle omeneşti***”. ***Cu care cuvinte dojăniia Domnul gândul cel trupesc ce era înrădăcinat cu greşala păcatului celui de obşte, în mintea oamenilor şi zice cum că-i iaste sminteală, nu ca doară ar păţi el sminteală, ci pentru că cu acéle cuvinte îl opriia pre El, Petru, de la lucrarea mântuirii noastre, dintru care cuvinte putem cunoaşte dragostea cea fierbinte a lui Dumnezeu care are către neamul omenesc, că pentru fierbinţeala dragostei aceştiia ş-au schimbat faţa înaintea ucenicilor, pentru ca să-i întărească pre dânşii mai mult în credinţă şi să nu să smintească văzând pre Dascălul lor pătimind pre cruce.***

Drept acéia lasă astăzi de strălucéşte întru Dânsul lumina / acéia a măririi, care lumină va străluci şi în trupurile sfinţilor Lui, când vor lua cununa cea desăvârşit a bucuriei lor, întru care lumină toată făptura omenească, cea din afară, atâta s-au schimbat cât obrazul Lui străluciia ca soarele şi veşmintele Lui era albe ca zăpada. Iară asămânarea aceasta a obrazului cu soarele şi a veşmintelor cu zăpada, nu doară pentru aceia să asămânează cum că nu ar fi strălucit obrazul Lui decât soarele, sau veşmintele Lui nu ar fi fost mai albe decât zăpada, ci pentru că aici, în lume, nu avem noi alt nimic mai strălucitor şi mai luminat decât soarele sau mai alb decât zăpada. ***Că pentru trupurile sfinţilor Însuşi Domnul zice la 13 capete ale lui Mathei, că vor străluci ca soarele întru împărăţiia Părintelui lor (carii sânt pre lângă Hristos ca nişte stéle) carii iau lumina lor de la acest Soare al dreptăţii, că de asemenează Hristos pre lângă toţi sfinţii Lui ca un soare pre lângă stéle, şi de vor străluci sfinţii ca soarele, cu cât mai vârtos va străluci Soarele acesta al dreptăţii. Şi lumina aceasta, ochii cei slabi ai ucenicilor nu-i smintiia, ci mai vârtos, cu o bucurie oarecaré, / dumnezeiască, îi veseliia.*** *Şi nu numai lumina aceasta străluciia în obrazul lui Hristos, ce şi o frumuséţe oarecaré şi podoabă nespusă să arăta întru Dânsul, atâta cât de s-ar aduna într-un loc toată frumoséţia şi toată podoaba şi cea pământească şi cea cerească, nici într-un chip n-ar putea ca să veselească ochii şi inimile celor ce ar privi spre dânsa, precum au veselit lumina acéia ochii ucenicilor lui Hristos.*

Şi această bucurie, preste fire a ucenicilor lui Hristos nu din strălucirea luminii, ci mai mult din luminata frumoséţe a Mântuitorului să făcea, pentru care lucru putem cunoaşte bunătatea şi dragostea Lui cea mare că, cu această mărire putea totdeauna să strălucească, iar El din buna voia Sa pentru noi au închis razile strălucirii Sale, ca să poată răbda durori amară pentru noi şi pentru păcatele noastre, ca să poată face răsplătire mărirei cei dumnezeeşti.

Deci cine va fi acela carele va socoti acéstia şi nu să va aprinde cu totul de dragostia Mântuitoriului acestuia? Şi cine nu să va minuna de putérea Lui cea nespusă care totdeauna ar fi putut ca să strălucească cu această mărire? Şi cine nu va / iubi o bunătate ca aceasta, pentru care (o, minune!) au gonit de la Sine o mărire ca aceasta, ca să poată săvârşi mântuirea noastră? Că mai mare minune au fost a închide o mărire ca aceasta, strălucitoare decât a străluci cu dânsa de-a pururea. Şi nu numai singură mărirea lui Hristos veseliia ochii ucenicilor, ce şi a lui Moisi, a lui Ilie, carii, împreună cu Domnul să arătase a fi cuprinşi de lumina şi de mărirea acéia. Că precum nu era slobod înaintea împăratului Artaxerx a întra cineva îmbrăcat în sac, aşa nu s-au cuvenit nici înaintea Împăratului célui vecinic a sta slugile Lui, fără numai a fi îmbrăcat în lumină şi în strălucire; că aceştia era din toţi părinţii legii vechi mai ales şi mai mari; ***că unul era nomothetis, adecă puitoriu de lége, iară celalalt era zilotis,***

adecă întăritoriu aceştii legi. Şi pre aceştea au vrut Domnul să se arate cu Dânsul, pentru ca din lége şi din proroci să ia mărturisire omenirea Lui.

Oare ce gură ar putea grăi, ca să adeveréze cu ce bucurie şi veselie s-au umplut acei doi luminaţi proroci, când pre Domnul şi Mântuitoriul lor, / de Carele multe prorocise, nu numai în trup, ci şi în mărire şi în strălucire îmbrăcat L-au văzut? Că de vréme ce s-au învrednicit aceştia a-L vedea şi a-L auzi pre Domnul Iisus, de Care ei de mult doriia ca să-L vază şi nu numai ei ce şi toate neamurile, cu ce gură va putea neştine să grăiască cu adevărat bucuriia lor şi mai vârtos că dintr-atâţia părinţi şi proroci ai legii vechi, numai ei s-au învrednicit a vedea o mărire ca aceasta? ***Şi de s-au bucurat Simeon bătrânul atâta, văzând pre Mântuitoriul Hristos, numai în scutece mişcând***, *cât moartea care alt lucru mai groaznic nu poate fi, cu ochii véseli o priviia, dară aceştea carii pre acestaş Domn întru mărire strălucind L-au văzut, ce vor fi făcut şi cu ce bucurie să vor fi bucurat şi cu ce veselie să vor fi veselit? Încă şi sufletele acélia care era închise în sânul lui Avraam, întorcându-se Moisi şi spuindu-le lor célia ce au văzut, cunoscându-şi ei a fi aproape zioa mântuirii şi a răscumpărării lor, cu ce dragoste vor fi aşteptat?*

Iară de vréme ce acéştia toate sânt puse peste înţelégeré, cu o tăcére oarecaré, blândă şi cu o dragoste, cu credinţă trebue să le cinstim şi să le mărim. / ***Cuvios şi trebuincios lucru socotesc a fi, ca să ştim la această preaslăvită mărire, aceşti luminaţ proroci, ce cuvinte vor fi vorbit cu Domnul?*** Că înălţimea féţelor, înălţat lucru, oarece întreba şi veseliia măririi, vésel oarece şi frumos lucru poftiia. Că aşa vedem ce să face şi la mésele şi ospéţele celor mari, că sânt toate voioase şi vésele, mâncările, băuturile, vorbele, jocurile şi cântările: nimic nu iaste de jale sau de întristăciune, ci toate de bucurie şi de desfătare.

Cine iaste, dară, acela acum, carele să poată spune mărirea zilii aceştiia, desăvârşit şi precum să cade? Că tot ce au fost mai slăvit în légia véche şi în cea noao, în ceriu şi pre pământ, la arătare a eşit, căci acolo au fost mai marii prorocilor, ai legii vechi şi mai marii apostolilor ai legii noao; din ceriu Sfânta Troiţă s-au vădit şi de pre pământ preasfânta omenire a lui Hristos s-au arătat. Şi la această veselie, mare şi preaslăvită, mai mult decât trei apostoli, carii au fost mai iubiţi, n-au fost chemaţi.

Să vedem dară şi vorba cea de veselie ce au fost. ***Vorbiia, zice Luca, la 9 capete pentru patimile Domnului, carele era să le împlinească în Ierusalim; adecă / vorbia pentru patime, pentru moarte, pentru îngropare, pentru cruce, pentru legături, pentru scuipări, pentru palme, pentru ocări şi pentru bătăile, carele era ca să le împlinească în Ierusalim.*** Deci, dară, au acestia sânt cuvintele céle

mari şi de veselie, carele să cuveniia să se grăiască la o veselie ca aceasta? Acest fel de vorbă era să se améstece la o bucurie ca aceasta?

Tocma aceasta iaste, că nu trebuie socotită această vorbă, după socoteala lui Petru, pământéşte, ci ***după socoteala lui Hristos, care au urât céle pământeşti înaintea căruia nimic mai vrédnic nu era decât pentru mărirea Lui a răbda patemi şi ocări; că mai marele judecătoriul lumii, Dumnezeu, pentru ca să slobozească neamul omenesc, din robiia diavolului, acest preţ de răscumpărare mai vârtos au pohtit de la răscumpărătoriul neamului omenesc, ca să jărtvească El pentru om, cu moarte amară şi plină de ocări, care dar şi jărtvă atât au fost de iubită înaintea Lui, cât pentru această jărtvă au ertat toate greşalele din toţi vécii cei trecuţi şi uşile ceriului, céle până atunce încuiate celor răscumpăraţi, le-au deşchis şi lumea au întors-o întru mila Sa cea véche.*** Că mai mult L-au îmblânzit şi L-au milostivit această jărtvă / singură, decât precum Îl mâniiase răutăţile şi făr'de legile tuturor oamenilor dintru care putem cunoaşte şi putem înţelegé că vorba aceasta au fost foarte vrédnică unii măriri ca acéia. *Că ce lucru iaste mai iubit robului, decât slobozirea lui? Şi ce iaste mai drag streinului, decât întoarcerea la moşiia sa?*

Fiind, drept acéia, înstreinaţi Moisi şi Ilie de atâta vréme de moşiia lor de care foarte doriia, ce ar fi putut grăi mai cu dragoste şi mai cu dulceaţă, decât pentru moartea Preotului acestui mare, pentru care moarte să da streinilor întoarcere la moşiia lor? ***Aşijderea şi Domnul, ce fél de vorbă ar fi avut mai iubită, decât vorba mântuirii şi a răscumpărării lumii?*** Că atâta doriia de păharul acesta a-l bea, cât acea puţină vréme ce mai era să treacă până a-l bea, Îi părea că sânt mii de ani. Căci cu sétia acestui păhar să lucra mântuirea sufletelor omeneşti, răscumpărarea lumii, stricarea puterii diavolului, înmulţirea credinţii, ertăciunea păcatelor şi slobozirea sufletelor. Şi atâta să bucura de acéstia cât în locul bucuriei ce era înaintea Lui, răbda crucea de-L munciia şi bătăile de-L căzniia şi spinii de-L încrunta şi durorile sufletului de-L chinuia, de care chinuri / asuda sudorile céle crunte, negândind nimica de ruşine. Că de au părut lui Iacov puţin 7 ani a sluji pentru Rahila, logodnica lui, de dragostea ce avea către dânsa, dară unui iubitoriu mare ca Acesta, cum nu i-ar fi părut puţine muncile şi caznele, cu care iubita Lui logodnică o răscumpăra şi o curăţiia pre dânsa cu scăldarea nepreţuitului Său sânge şi foarte frumoasă, făr'de nici o hulă şi întinăciune o făcea.

Drept acéia nu I-au putut fi mai iubit şi mai dulce decât a vorbi de lucrul acela, de carele El mult înseta. ***Cunoască, dară, acum fieştecarele dintru noi pohta cea nespusă, bunătatea cea negrăită, mila cea bogată şi dragostea cea desăvârşită a iubitoriului de oameni Dumnezeu, cu câtă séte au priimit (nu pentru sine, ci pentru noi, viermii cei lepădaţi) atâtea ostenéle, durori, patime şi moarte.***

Dară noi, acum, căci să nu priimim pentru dragostea Lui şi pentru binele ce ne-au făcut vreo scârbă, măcar cât de mică? Însă vorbindu-se acéstia şi gătindu-se Moisi şi Ilie ca să ducă, iară Petru ca să nu să lipsească de o frumoséţe şi de o dulceaţă strălucitoare ca aceasta, zise: „***Doamne, bine iaste noao a fi aici; de vei vrea, / să facem trei colibi, Ţie una şi lui Moisi una şi una lui Ilie***”, *neştiind ce zice; că nici un lucru lumesc nu-şi aducea aminte, nici de mâncare, nici de băutură, nici de viiaţă, nici de moarte, ci toate lucrurile, încă şi de sine uitându-şi fiind ca şi un beat de dragostea acei frumoseţi, numai de aceia înseta, numai aceia poftiia şi numai întru aceia a petréce de pururea să nevoia. Iară încăşi luând seama vorbei şi a poftei lui Petru o aflăm să fie supusă voii dumnezeeşti; că au zis: de vei vrea, să facem aici trei colibi, adecă de vei nărăvi.*

După aceasta zice: „***Că încă grăind el, iată nor luminat umbri pre ei şi iată glas din nor grăind: <Acesta iaste Fiiul Mieu cel iubit, întru Carele bine am voit, pre Acesta-L ascultaţi. Şi tot cela ce pofteşté ca să placă Mie, prin credinţă şi prin dragoste să fie una cu Dânsul; că aşa, cu Dânsul şi printr-Însul să fie plăcut Mie. Şi pre Acesta ascultaţi, că va deşchide voao cale de mântuire şi cu crucea va face voao scară spre împărăţia ceriului. Pre Acesta ascultaţi, că El iaste calea şi viaţa şi dreptatea, El iaste cuvântul Mieu şi înţelepciunea Mea; pre Dânsul, drept aceia, ascultaţi, / iară nu pre lume, nici înşălăciunile şarpelui celui de demult, nici îndămnurile trupului, nici cuvintele fariseului, socotind strălucirea şi mărirea luminii care era întru Dânsul şi în Moisi şi în Ilie şi alte minuni, toate câte aţi văzut în loc de mărturie***>”.

Şi iarăş zice că, auzind ucenicii, căzură pre faţa lor şi să temură foarte. ***De au adus cuvântul acesta dulce şi mângâitoriu al lui Dumnezeu atâta frică, dară groaza judecătoriului ce va face? De îngrozéşte aşa îndemânarea a ţinea légia, dară când va lua seama pentru lenevire celor ce n-au împlinit légia ce va lucra? Şi oare pentru ce la o veselie ca aceasta, întru care vrea să arate Domnul mărirea şi frumoséţia Sa, au adus ucenicilor Săi frica aceasta?*** Cu adevărat nu iaste alta fără numai ca să ne învéţe pre noi acéia ce iaste scris la al doilea *Psalom*: ***„Slujiţi Domnului cu frică şi vă bucuraţi Lui cu cutremur”.*** Că să cuvine omului a să bucura de o bunătate mare şi a să téme şi a să cutremura de o mărire mare.

Cuviindu-se, drept acéia acéstia amândoao lui Dumnezeu de-a pururea întru toate laudele şi măririle Lui, trebuiaşte să le avem şi să cérem ajutoriul şi mila Lui cea bogată. Că fără de mila Lui nimic spre mântuirea sufletelor noastre nu vom putea face; că Însuşi cu nemincioasa gura Lui zice: „***Fără de Mine nimic nu puteţi să faceţi***”. ***Şi de vréme ce fără Dânsul nu putem nimica, iară Lui trebuie să-I zicem cu căldură, dintru adâncul inimii, să ne miluiască după***

marea mila Sa şi după mulţimea îndurărilor Sale şi să ne descopere ochii sufletului şi ai trupului, ca să putem pricépe minunile Sale; să scoată din trupurile noastre, céste de carne, inimile céle de piatră şi să ne dea inimă de trup ca să ne témem de Dânsul şi să ne ruşim de poruncile Lui. Să ne luminéze inimile noastre ca şi ale apostolilor, să ne întărească de pururea asupra vrăjmaşilor noştri celor văzuţi şi nevăzuţi, să ne îndreptéze pre calea poruncilor Sale şi să ne dea sfârşit bun, ca de pururea să fie mărit şi proslăvit în vécii vécilor.

Amin.

Sfântul Antim Ivireanul - Cuvântul II

„Luat-au Iisus pre Petru şi pre Ioann şi pre Iacov, fratele lui şi i-au suit pre dânşii într-un munte înalt deosebi şi s-au schimbat înaintea lor. Şi au strălucit faţa Lui ca soarele, iar hainele Lui să făcură albe ca lumina".

De vréme ce soarele cest simţitoriu, când răsare şi să înalţă de pre pământ să face pricină şi mijlocitor a multor bunătăţi, că întinzându-şi razele luminează pământul şi marea, gonéşte şi răsipéşte toată ceaţa şi negura, încălzeşte şi hrănéşte toate neamurile dobitoacelor, şi, în scurt să zic, toate le însufléţeşte şi le înviază şi pre toate împreună le bucură şi le veseléşte, dară cu cât mai vârtos Soarele cel de gând al dreptăţii, Fiiul şi Cuvântul lui Dumnezeu Tatăl, Domnul nostru Iisus Hristos (pentru carele zice prorocul Malahie la 4 capete: „***Va răsări voao, celora ce vă temeţi de numele Mieu, Soarele dreptăţii***"), Carele S-au suit / şi au răsărit astăzi în muntele Thavorului, întinzând razele şi strălucirile mărire dumnezeirii Lui.

N-ar fi dat viaţă morţilor, ca lui Moisi, n-ar fi luminat pre vii, ca pre Ilie, n-ar fi gonit prepusul şi cugetul cel potrivnic din mintea apostolilor, n-ar fi înrădăcinat şi n-ar fi crescut mai multă credinţă în inima lor, nu le-ar fi dat să-L cunoască luminat, cum că El iaste Mesiia cel adevărat, Hristos şi cum că de voia Lui mérge spre moarte, neavând vină de moarte şi să cunoască cum că numai pre Dânsul să cuvine să-L iubească, iar célialalte toate să le aibă ca nişte gunoae. Drept acéia pohtesc pre înţelepţiia voastră să-mi daţi puţinică ascultare cu dragoste, ca să înţelégeţi de iaste cu cale şi de să cuvine să avem şi noi dragoste cătră Hristos, ca apostolii.

Vedem la al doilea cap a preaînţeleptului Sirah că învaţă pre cela ce va vrea să slujească lui Dumnezeu, ce i să cuvine să priimească, zicând: „***Fiiule, de vei vrea să te apropii a sluji Domnului Dumnezeu, gătéşte sufletul tău spre ispită***”. ***Pentru acéia, dară, trebuiaşte céla ce slujaşte lui Dumnezeu să aştépte ispitele şi războiul vicleanului diavol, iar să nu să deznădăjduiască, ci mai vârtos atunce / să aştépte mai mult ajutor şi mai multă putére de la Dumnezeu (numai să stea cu credinţă adevărată, cu nădéjde bună şi să ţie dreptatea şi să urméze bunătăţile şi faptele céle bune), că nu-l va lăsa Dumnezeu să se ispitească preste putinţa lui, ci fără de zăbavă îi va înceta scârba şi ispita o va goni de la dânsul***, precum o vedem aceasta luminat că s-au făcut la mulţi, în multe locuri.

- ***Că, întâi lui Avraam i-au poruncit Dumnezeu să se sue în munte şi însuş, cu mâinile lui să junghe şi să jertvuiască pre unul născut, iubit, fiiul său, pre Isaac. Oare n-au fost grea această cérere, ce au pohtit Dumnezeu de la dânsul? Oare n-au fost mare şi nesuferită durére de inimă aceasta? Iară văzându-i Dumnezeu credinţa şi cum că n-au lenevit, nici au zăbovit a o face aceasta, îndată i-au rădicat întristarea şi scârba, prin mijlocul îngerului, zicându-i: „Avraame, Avraame, nu pune mâna ta pre copil”.***
- *Şi norodul cel jidovesc cât necaz petrecea în Eghipet, fiind robiţi în mâinile lui faraon; iar pentru ca să-i mântuiască Dumnezeu din scârbe, câtă putére nebiruită au arătat cu céle 10 rane, prin mijlocul lui Moisi.*
- ***Aşijderea şi dreptul şi mult pătimaşul Iov, ca într-o clipă de ceas au pierdut / , nu numai mulţimea dobitoacelor, casele, feciorii, fétele şi toată avuţiia ce avea, ci şi trupul lui s-au umplut de bube şi de viermi şi zăcea într-un gunoiu. Iar pentru căci au răbdat ispitele cu mare vitejie de inimă, fără de zăbavă i-au dat Dumnezeu îndoit célia ce au pierdut.***

Însă cu acéste vorbe ce am zis, socoteala noastră nu iaste alta, făr' numai ca să arătăm taina de astăzi a Schimbării Féţii lui Hristos, cu carea au dat mare ajutor apostolilor la nevoia necredinţii, ce era să cază. *Că văzând apostolii pe Hristos într-atâta lipsă şi sărăcie, cât nici capul nu avea unde să şi-L pléce şi într-atâta smerenie de margine şi într-atâta hulă, ce-I făcea jidovii, să turbura în cugetul lor, ca nişte oameni proşti ce era; şi pentru acéia au început a nu-L créde, socotind cum că nu va fi acesta Mesiia cel adevărat şi mai vârtos că peste puţine zile era să moară cu moarte necinstită.*

Drept acéia, ce alt ar fi trebuit la această nevoe a necredinţii, fără numai ajutor de la Fiiul lui Dumnezeu, de la Hristos, Carele cu adevărat le-au dat mare putére şi mare ajutor. Că i-au suit într-un munte şi S-au schimbat înaintea lor arătându-le lumina dumnezeirii Lui (pre cât era cu putinţă să vază cu ochii omeneşti), / luminând şi mărind firea cea omenească cé era

îmbrăcat, care lumină s-au vărsat şi pe hainele Lui, ca să dea cu aceasta apostolilor o îndrăzneală şi un ajutor mare şi să-i adeveréze şi să-i încredinţéze cum că Acest sărac şi smerit la védere, Carele era hulit pentru multa a Lui smerenie, măcar că peste puţine zile Se va da legat în mâinile jidovilor să Se hulească, să Se batjocorească, să se scuipe, să Se bată cu palma peste obraz, să Se muncească, să Se rănească şi la cea de apoi să Se şi răstignească ca un făcătoriu de réle. Iar să nu socotească că iaste numai om singur, ci iaste şi Dumnezeu desăvârşit şi adevărat şi pentru aceasta S-au schimbat înaintea lor.

La 3 lucruri trebuia mare ajutor apostolilor, ca să scape de nevoia şi de ispita cea mare a necredinţii:

- ***întâi să cuveniia să crează cum că Hristos iaste adevăratul Mesiia;***
- ***a dooa, văzându-L pre cruce, mort, le trebuia ajutor să nu-şi piarză credinţa, nici să socotească cum că acesta nu iaste Dumnezeu;***
- ***a treia, să le dea pricină să-L iubească cu dragoste fierbinte.***

Deci, la acéste câte tréle să véde astăzi cum că au dat Hristos cu schimbarea feţii Lui mare ajutor apostolilor, pentru ca să-L cunoască că El iaste Mesiia cel adevărat / şi pentru acéia le aduce trei marturi, vrédnici de crezut: pre Moisi, pre Ilie şi pre Tatăl Lui cel ceresc.

„Şi iată - zice evanghelistul - să arată lor Moisi şi Ilie, grăind cu Dânsul de eşirea Lui, carea vrea să se plinească în Ierusalim”.

Şi Tatăl, cu glas Îl mărturiséşte din nor: „Şi iată glas din nor zicând: Acesta iaste Fiiul Meu cel iubit, întru Carele bine am vrut, pre Acesta ascultaţi”.

Şi pentru ca să le ajute apostolilor să nu iasă din credinţă, văzându-L pre cruce, zice mai înainte că vorbéşte cu Moisi şi cu Ilie pentru moartea cea de pe cruce, carea vrea să ia, pentru ca să-i facă după cum am zis, să-L iubească cu dragoste fierbinte şi pentru acéia au descoperit puţintel slava dumnezeirii Lui, cu carea au mărit firea cea omenească şi va să mărească şi pre sfinţii Lui, la a dooa venire.

„***Şi să arată lor Moisi şi Ilie, grăind cu Dânsul***”. Minunată vorbă şi alése soţii are astăzi Hristos, cu adevărat şi i să cuveniia să aibă soţii ca acéstia, pentru că:

- ***Hristos iaste Mesiia, că Moisi iaste făcătoriu de lége, Ilie iaste proroc mare;***
- ***Hristos iaste Mântuitoriul lumii. Moisi iaste mântuitoriul / jidovilor, Ilie va să fie mântuitoriul celor drepţi, mai nainte puţin de judecată.***

- ***Hristos iaste Dătător de lége*, *Moisi învăţător de lége şi Ilie râvnitor de lége.***

Vedeţi, dară, ce soţii alése are şi cum să aseamănă în oarecarele: Moisi au murit, Ilie n-au murit. ***Şi oare ce poate fi aceasta, de s-au însoţit Hristos cu un drept din cei morţi şi cu un drept din cei vii?*** Pentru căci la judecata cea viitoare vor să se judece viii şi morţii şi vor să se veselească la împărăţia ceriului câţi vii vor fi drepţi şi câţi morţi vor fi drepţi. ***Şi de vréme ce taina aceasta de astăzi, a schimbării lui Hristos închipuiaşte şi iaste ca un aravon aceii măriri ai împărăţiei ceriului, pentru aceasta au adus la mijloc unul din cei morţi, pre Moisi şi unul din cei vii, pre Ilie.*** Şi cum că vor să vie la împărăţiia ceriului, împreună, viii şi morţii ni-o adeverează fericitul Pavel, la 15 capete către corinthéni, zicând: „***Toţi nu vor adormi, iar toţi ne vom schimba de trupul acest stricăcios şi ne vom face nestricăcioşi***”.

„***Şi să arată lor Moisi şi Ilie***”. ***Oare pentru ce?*** Pentru patru lucruri:

- una pentu ***ca să scoaţă de la norod acea socoteală mincinoasă, ce avea asupra lui Hristos, că unii îi zicea că iaste Ilie, alţii îi zicea că iaste Ieremia sau, / unul din proroci;***
- a dooa, ***pentru ca să cunoască jidovii cum că Hristos nu iaste împotriva legii lui Moisi şi pentru aceasta stă cu dragoste de vorbéşte cu singur făcătoriul legii, cu Moisi şi cu râvnitorul legii, cu Ilie;***
- a treia ***pentru ca să se arate cum că iaste Domn şi Stăpânitor al vieţii şi al morţii şi stăpânéşte pe cei vii şi pe cei morţi şi, când îi chiamă, vin***, precum adeverează poeticul la un tropar de astăzi de la a opta peasnă zicând: „***Ca Celuia ce stăpâneşti ceriul şi împărăţeşti pământul şi domneşti céle dedesupt, au stătut înaintea ta Hristoase, de pre pământ apostolii, iar ca de la ceriu Thesviteanul Ilie şi Moisi din cei morţi***”;
- a patra, ***să vază apostolii în ce chip au cinstit pre aceşti 2 proroci, pre Moisi, căci avea mare blândéţe şi pre Ilie, căci avea mare râvnă spre credinţă, pentru ca să se asémene şi lor, să fie blânzi şi râvnitori, acolo unde vor vedea că iaste în nevoe credinţa şi închinăciunea lui Dumnezeu.***

Şi pentru acéste 4 pricini, ce am zis, au adus la mijloc pre Moisi şi pre Ilie. Iar mai vârtos să zic că ***i-au adus pentru ca să mărturisească apostolilor cum că iaste Mesiia, măcar că n-ar fi trebuit această mărturie să o aducem la mijloc fiind mărturiia Tatălui / din ceriu mai vrédnică decât a prorocilor:*** „***Şi iată glas din nor zicând: Acesta iaste Fiiul Mieu cel iubit, întru Care bine am vrut; pre Acesta ascultaţi”.***

O, ce mărturie credincioasă şi adevărată iaste aceasta! O, ce bunătate şi fericire au câştigat acei ce au ascultat pre cel mărturisit şi au urmat lui, după porunca

Părintelui celui ceresc! Că adevărat, de s-au şi pedepsit într-această lume puţin, după cum zice preaînţeleptul Solomon, iară cu mari bunătăţi şi ferici s-au dăruit: „***Căci Dumnezeu i-au ispitit pre dânşii şi i-au aflat Luişi vrédnici, ca aurul în ulcea i-au lămurit pre ei şi ca o jărtvă de ardere, întreagă i-au primit pre ei”***. Puţin au ostenit, adevărat, iară mare plată au luat. În scurtă vréme au fost în scârbe, iară în vréme nesfârşită să vor bucura, că nu-s vrédnice patemile vremii de acum cătră mărirea cea viitoare, după cum zice fericitul Pavel.

Şi iată, glas din nor zicând: „Acesta iaste Fiiul Mieu cel iubit, întru Carele bine am vrut; pre Acesta ascultaţi”. Oare acest cuvânt ce zice Tatăl: „Pre Acesta ascultaţi”, numai apostolilor să fie zis să-l asculte, au şi noao? Mie mi se pare să-l fie zis şi noao să-L ascultăm, de vréme / ce ne ţinem creştini şi ucenici ai lui Hristos. Acuma, dară, trebue să înţelégem întâi lucrarea acestui cuvânt: „Ascultaţi”, ce va să zică, apoi célélalte le vom înţélege prea lesne.

Acest „ascultaţi” aici nu să înţelége cuvântul cel gol, ce iase din gura omului şi-l ascultăm cu urechile, căci acela nu să numéşte ascultare, ci auzire, ce să înţelége sfârşitul faptului, adecă ca cum am zice unii slugi: du-te de fă, iată ce şi el auzind cuvântul să supune ascultării şi mérge de face. ***Aşa şi Dumnezeu Tatăl ne zice noao: „Pre Acesta ascultaţi!, adecă ca ce ne va porunci Hristos să facem, să ne supunem ascultării şi să săvârşim lucrul după pohta lui, pentru binele nostru.***

Să vedem dară acum de ţinem porunca lui Dumnezeu şi de ascultăm pre Hristos la céle ce ne învaţă. Eu socotesc să fim departe de acea ascultare, cât e ceriul de pământ; pentru căci Hristos zice la Ioan în 14 capete: „Cela ce are poruncile Méle şi le păzeşte pre iale, acela iaste cela ce Mă iubéşte”.
Acuma dară, de vom zice că iubim pe Hristos, să vedem care poruncă a Lui ţinem.

- **Hristos zice: „Scârbe veţ avea în lume”.** *Noi nu pohtim să avem nici o scârbă, iar de şi avem vreo scârbă, o avem pentru căci nu ni să împlinéşte pohta, iar nu pentru dragostea Lui. /*
- **Hristos zice: „Pacea Mea o dau voăo”,** *iar noi nu dea Dumnezeu să avem pace între noi, ce ne turburăm pururea, pentru fieştece, ca valurile mării când le suflă vântul.*
- **Hristos zice: „Nu judecareţi, ca să nu vă judecaţi”,** *iar noi de-a putéria fi nu iaste nici zi, nici ceas să nu judecăm de rău, nu numai pre cei ce-i ştim ce şi pre cei ce nu-i ştim.*
- **Hristos zice: „Precum pohtiţi voi să vă facă voao oamenii, faceţi şi voi lor”.** *Noi pohtim să ne cinstească toţi, să ne dea toţi pocloane şi daruri, să ne laude, să ne fericească, să ne grăiască de bine, să facă toţi după pohta noastră, să nu ne stea nimenea împotrivă, nici să ne zică nimica, de am face verce rău; iară noi pohtim să osândim pre toţi, să nu dăm*

nimănui nimica, să nu facem nimărui nici un bine, nici să se folosească nimenea de noi. Pre toţi îi hulim, pre toţi îi grăim de rău, pre toţi îi pârâm, pre toţi îi luom în râs şi în batjocură, tuturora le zicem că sânt nebuni şi fără nici o socoteală numai pre noi înşine, voiu cuteza a zice, ne facem mai înţelepţi şi decât Dumnezeu şi nu ne aducem aminte că înţelepciunea lumii aceştiia iaste nebunie înaintea lui Dumnezeu.

- **Hristos zice: „Poruncă noao vă dau voao, ca să iubiţi unul pre altul”,** *iar noi ne urâm şi ne căutăm ponciş / unul altuia, ca când ne-am fi ucis părinţii, sau ne-am fi făcut alt rău, ceva.*
- **Hristos zice că: „Cine să va ruşina de Mine şi de cuvintele Méle într-această rudă prea curvare şi păcătoasă şi Fiiul omenesc să va ruşina de el, când va veni întru slava Tatălui Său, cu îngerii cei sfinţi”**, *iară noi nici de Dânsul ne ruşinăm, nici cuvintele Lui le ţinem în seamă, ca o nimica, nici céle ce ne învaţă spre folosul şi mântuirea sufletelor noastre le păzim, ci aflăm pricini şi zicem că nu putem să le facem acéstia ce ne învaţă Hristos, că nu ne dă îndemână, căci avem case gréle şi vrémea nu ne slujaşte, că suntem supuşi supt jugul păgânului şi avem nevoi multe şi supărări de toate părţile. Dară célia ce pohtim noi, cum le putem face toate, deplin, făr' de nici o zăticneală? Pre Dumnezeu nu vom să-L ascultăm, la céle ce ne învaţă să facem, pentru binele şi folosul nostru cel sufletesc, ce ne par, învăţăturile Lui gréle şi réle şi pentru aceia nu-L cinstim, ca când ni-ar fi vrăjmaş de moarte. Iar pre oamenii cei ce nu să tem de Dumnezeu, nici să ruşinează de féţele omeneşti îi ascultăm la céle ce ne învaţă să le facem, spre pierzarea sufletelor noastre / şi spre necinstea noastră şi spre a ne cleveti toţi şi a ne blestema pentru nedreptăţile ce facem; şi priimim învăţăturile lor cu dragoste şi le facem cu mare pohtă şi ne bucurăm de iale, ca de mare avuţie şi-i lăudăm cătră toţi, ca pre nişte priiateni şi făcători de bine şi-i cinstim pentru căci ne răpun sufletele, cu învăţăturile lor, mai vârtos decât pre Dumnezeu, Carele poftéşte pre toţ oamenii să se mântuiască.*
- **Hristos zice: „De pe aceasta vor cunoaşte toţi că-Mi sânteţi ucenici, de veţi avea dragoste între voi”**, *iar noi ne pizmuim, ne zavistuim, ne pohtim răul unul altuia şi mijlocim în tot chipul să ne păgubim unul pre altul, nu numai de avére, ci mai vârtos de cinste; şi facem cu aceasta păcat împotriva Duhului Sfânt. Dară Dumnezeu n-au făcut lumea numai pentru-un om, ci pentru toţi, nici împărăţiia ceriului pentru unul, ci pentru noi toţi. Că de ar fi făcut Dumnezeu lumea numai pentru un om, ce ar fi trebuit să mai facă şi pre Eva şi apoi să-i blagoslovească şi să le zică: „**Créşteţi şi vă înmulţiţi şi umpleţi pământul şi domniţi pre dânsul**”, iar de şi iaste cineva să arate dragoste cătră altul, iaste mincinos şi viclean, că o face au de vreo frică, au / de vreo ruşine, au pentru vreun câştig rău.*

- **Hristos zice: „Daţi ale chesariului, chesariului şi ale lui Dumnezeu, lui Dumnezeu”,** *iar noi nici mai-marilor noştri, atâta celor bisericeşti, cât şi celor mireneşti, nu le dăm căzuta cinste, nici lui Dumnezeu, nici ne supunem lor cu dreptate, ci cu viclenie şi cu răutate şi în loc de a-i iubi şi a ne cuceri lor, noi îi grăim de rău şi-i ponosluim. Dară să vedem ce zice Dumnezeu pentru dânşii la cartea Eşirii, la 22 capete: „**Pre dumnezeii tăi să nu-i grăeşti de rău şi pre boiariul norodului tău să nu-l vorbeşti de rău**”. Tâlcuitorii Sfintei Scripturi înţeleg să fie dumnezeu arhiereii, păstorii şi dascalii beséricii; boiariul norodului înţeleg a fi împăraţii, domnii şi judecătorii.*

Acuma, dară, asupra a cărora pornim limba noastră cea blestemată şi grăim de rău, al cărora cinste rădicăm, al cărora nume ocărâm? Pre sémne al arhiereilor, al domnilor şi al stăpânilor noştri, pentru carii ne poruncéşte Dumnezeu să nu-i grăim de rău, iar noi făr' de nici o socoteală punem gura noastră, după cum zice David, la ceriu, cu atâta semeţie şi obrăznicie, neaducându-ne aminte nicidecum de osândă. Şi / pentru căci iaste cugetul nostru viclean şi înaintea lui Dumnezeu şi înaintea oamenilor, pentru acéia petrécem o viaţă blestemată şi turburată, o viaţă plină de frică şi de urâciune, plină de nevoe şi de necazuri.

Şi iată, dară, că ne vădesc lucrurile şi faptele, că nici ascultăm pe Hristos, nici Îl iubim, că de L-am iubi am face poruncile Lui; ci umblăm de capetele noastre, făcând fieştecarele ce ni să pare şi ce ne place, neaducându-ne aminte nici de moarte, nici de judecată şi de nu ne vom îndrepta cu adevărat, vom să greşim şi vom să mérgem răului.

Drept acéia, iubiţii miei, trebuie să facem mintea noastră muntele Thavorului, ca să vie Lumina adevărată să o vedem cu ochii cei de gând ai sufletului, să ne arătăm şi noi cu osârdie în dragostea lui Hristos, ca apostolii, să ne asămânăm lui Moisi şi lui Ilie, râvnitori şi nelenevoşi în poruncile lui pentru ca să ne putem sui şi noi, împreună cu Hristos, în mintea cea oblăduitoare a sufletului să vedem cu gândul slava acéia şi norul cel luminat şi să auzim glasul cel părintesc: „Acesta iaste Fiiul Mieu cel iubit” i proci. Şi la cea de pe urmă să ne învrednicim să împărăţim împreună cu El. /

Aşa, Stăpâne Hristoase, Te rugăm noi, ticăloşii şi nevrédnicii robii Tăi, carii ne-ai răscumpărat cu preascump sângele Tău din mâinile vrăjmaşului celui viclean să Te milostiveşti pentru mulţimea îndurărilor Tale, să luminezi ochii sufletelor noastre ce-i întunecaţi, cu lumina cunoştinţii Tale şi să aprinzi în inimile noastre céle împietrite văpaia dragostei Tale şi să ne învredniceşti cu darul Tău să Te ascultăm şi să facem cu pohtă câte ne porunceşti şi să Te iubim din tot sufletul, aici într-această viaţă ticăloasă şi plină de scârbe; iară în cea viitoare să ne învredniceşti mărirei şi luminii slavei dumnezeirii Tale,

ca de pururea să Te mărim, împreună cu făr' de început Părintele Tău şi cu Preasfântul şi bunul şi de viaţă începătoriul Tău Duh, în veci nesfârşiţi.

Amin.

Sfântul Antim Ivireanul - Cuvântul III

„Şi iată glas din nor zicând: <Acesta iaste Fiiul Mieu cel iubit întru Carele bine am vrut; pre Acesta ascultaţi>”.

N-au văzut pământul alt lucru mai slăvit, decât acest de astăzi, nici au cunoscut lumea, ceasta văzută, altă minune mai luminată. Fiiul şi Cuvântul lui Dumnezeu, Carele au făcut sémne şi minuni nenumărate, n-au făcut altă faptă mai presus decât El, sau asémenea.

În vârful / muntelui Thavorului au avut să arate apostolilor prealuminata slava dumnezeirii Sale. Drept acéia ş-au schimbat şi faţa şi chipul şi într-o clipă de ceas s-au arătat precum era, mai înainte de véci, împodobit cu toate frumuseţile ceriului, luminat cu toată lumina dumnezeirii. Razele ce eşiia din dumnezeiasca Lui faţă biruia strălucirile soarelui şi albiciunea hainelor Lui întrecea strălucirile luminii. Moisi şi Ilie, mai aleşii prorocilor era mărturii acestui preaslăvit lucru şi privitori ai neapropiiatei măriri era Petru, Iacov şi Ioann, mai marii apostolilor. În ce chip de nor luminat ce umbriia şi muntele şi pre apostoli, S-au arătat Duhul Sfânt; şi pentru ca să cunoască fieştecarele cum că să afla toată Sfânta Troiţă la acest lucru preaslăvit, Părintele cel făr' de început au adeverit cum că iaste de faţă, cu cuvintele ce au zis către apostoli: „Acesta iaste Fiiul Mieu cel iubit, pre Acesta ascultaţi”.

O, fericiţ ochii apostolilor carii s-au învrednicit de au văzut mărirea aceştii înfricoşate înfrumuseţări! Că ce taine nu să închiiae întru acest lucru

preaslăvit, sau ce învăţături sufleteşti şi mântuitoare nu ne dă această înfrumuseţare a Mântuitoriului! Nu ajunge cunoştinţa omenească să le priceapă, nici minte îngerească să le cuprinză.

Şi pentru aceasta, cunoscându-mă şi eu nevrédnic şi departe de toată ştiinţa, nu îndrăznesc să întru întru atâta adâncime şi cinstind taina acéasta a dumnezeeştii înfrumuseţării, cu cap plecat şi cu cuciarnică tăcére trec cu cuvântul, spre puţinică învăţătură, carea socotesc să fie foarte folositoare de suflete şi mântuitoare la ceia ce vor să asculte cu dragoste.

Mă uit la această dumnezeiască şi înfricoşată înfrumuseţare, când Părintele cel fără de ani cu glas viu, de sus, au mărturisit cum că acest înfrumuseţat Iisus iaste Fiiul Său cel iubit. ***Altă învăţătură nu să véde ca să fie dat apostolilor celor ce era / de faţă, fără numai aceasta să-L asculte: „Pre Dânsul ascultaţi”. Nu le-au zis să laude pre Fiiul Său, nici să-L slăvească, nici să mărească lucrurile Lui, nici să-I propoveduiască numele, nici să se minunéze de învăţătura Lui, nici să-ş răpue viaţa lor pentru Dânsul, nici să rabde scârbe, necazuri, nevoi şi altele ca acéstia, asémene; ce numai să fie ascultători, să aibă ascultare, să suppue voinţa lor supt voia Acestuia unuia singur născut, Fiiului Său, Carele să înfrumuseţa.*** **„Pre Dânsul ascultaţi”.**

Şi, cercând cu denadinsul, ca să înţeleg pricina, am cunoscut din *Sfânta Scriptură* şi din cea véche şi din cea noao şi de la dumnezeeştii dascali cum că această poruncă iaste foarte tainică şi nu să putea să să dea apostolilor alta mai iscusită, mai folositoare şi mai de suflet mântuitoare decât aceasta, adecă decât ascultarea.

Şi pricina iaste că cine are ascultare, acela are împreună şi toate darurile şi toate bunătăţile; acela iaste întreg la minte, acela iaste răbdătoriu, acela iaste smerit, acela iaste / blând, acela iaste ertătoriu, acela iaste iubitoriu de streini, cuciarnic, pacinic şi, în scurte cuvinte, acela iaste lăcaşul tuturor bunătăţilor şi vasul tuturor darurilor. Şi cum că iaste adevărul aşa, o dovedéşte dumnezeiasca Evanghelie.

Povestéşte evanghelistul Ioan Evanghelistul la capul cel dintâi cum că, văzând Ioan Botezătoriul pre Hristos mergând către dânsul, fiind cu totul plin de bucurie pentru darul ce lua, au început a mărturisi înaintea tuturor şi a zice: ***„Iată Mielul lui Dumnezeu, Carele rădică păcatul lumii”***, la care cuvinte ale lui Ioan stau de să miră dascalii beséricii.

Oare pentru ce fiind atâtea păcate în lume, carele trebuia să se ştiargă de Fiiul lui Dumnezeu, n-au zis: Carele rădică păcatele lumii, ci „păcatul”. Şi,

iară, zicând „păcatul", nehotărât, care era acel păcat al lumii ce vrea să-l pierză Hristos şi să lase cialialalte?

Dumnezeescul Theofilact, tălmăcind acest cuvânt al Evangheliei zice că păcatul lumii iaste neascultătoarea prea caré au rădicat-o Domnul de la mijloc, făcându-Se pre Sine ascultătoriu până la moarte; au numit-o / Ioann păcatul lumii, ca când n-ar fi fost alt păcat mai mare în lume decât neascultarea. Şi au zis păcat, iar nu păcate, pentru căci numai întru acéia singură neascultare să cuprinde toate păcatele.

Drept acéia zicând cum că păcatul acela l-au şters Domnul nostru arată cum că au şters împreună toate şi célialalte păcate; şi de vréme ce cu împotriva s-au vindecat împotrivirea, după cum zice Theofilact, adecă neascultarea lumii cu ascultarea lui Hristos, urmează făr' de nici un prepus că precum neascultarea iaste începutul şi rădăcina tuturor păcatelor, aşa şi ascultarea iaste izvorul şi mumă tuturor bunătăţilor. Pentru acéia Dumnezeu Tatăl pre dreptate au dat apostolilor numai această poruncă a ascultării în vrémea înfrumuseţării, pentru căci întru dânsa să alcătuesc toate bunătăţile şi toate darurile.
Şi-mi adeverez mai mult cuvântul mărturiia lui Iacov fratele Domnului la al doilea cap, zicând cum că Avraam, când au mers să junghe pre fiiu-său pre Isaac, numéşte jărtva acéia lucruri - Iacov o zice multe-; jărtva era una, iar nu multe. Deci şi lucrul unul era, iar nu multe şi să cuveniia să o zică cu număr de unul, iar nu cu număr / de mulţi. ***Taina iaste aceasta; lucrul acesta al jărtvei lui Avraam era lucrul ascultării şi de vréme ce unde iaste ascultarea acolo sânt adunate toate bunătăţile, acolo sânt toate lucrurile céle bune.*** Pentru acéia cu cale au zis Iacov cum că Avraam s-au îndreptat din lucruri, iar nu din lucru, pentru căci înaintea lui Dumnezeu i s-au socotit ascultare, nu ca o bunătate, ci ca multe bunătăţi, atâta iaste de minunată, atâta-i de aleasă şi dumnezeiască bunătatea ascultării.

Pentru acéia şi Duhul Sfânt, la cartea cea dintâi a *Împăraţilor*, în 15 capete zice: „***Mai bună iaste ascultarea decât jărtvele***". ***Mai bine place lui Dumnezeu ascultarea decât jărtvele, pentru căci cine jărtvuiaşte, aduce lui Dumnezeu lucru strein, iar cine-l ascultă supune voinţa sa lui Dumnnezeu şi slobozeniia, dintru care ascultare ce altă jărtvă poate să se afle mai plăcută lui Dumnezeu? Şi dumnezeescul Efrem, la cuvântul ce face pentru ascultare zice: „O ascultare poate mai mult decât toate bunătăţile".***

Şi pentru aceasta vedem, atâta în Scriptura véche, cât şi în cea noao, cum că câţi / s-au arătat ascultători lui Dumnezeu, toţi au câştigat şi plată mai aleasă.

- *Lui Noe i-au poruncit Dumnezeu să facă chivotul şi l-au făcut, fără de a-şi prepune altceva rău în gândul lui, sau deşert.*
- *Lui Avraam i-au poruncit, zicându-i: „**Eşi din pământul tău şi din rudeniia ta şi te du în pământul în carele îţi voiu arăta**" şi nimic nu s-au îndoit.*
- *Iară lui Avraam, a dooa oară, i-au poruncit să junghe pre fiiu-său, pre Isaac şi nimic nu s-au întristat, ci cu bucurie au priimit porunca.*
- *Lui Isaac, că s-au supus ascultării şi au priimit să jărtvuiască pentru dragoste lui Dumnezeu şi nu s-au temut.*
- *Lui Moisi i-au poruncit să meargă în Eghipet să mântuiască pre norodul lui Israil din robie şi măcar că era făicav la limbă şi vedea şi multe împiedecări, fiind la mijloc împărat tiran şi crud la inimă, iar nu s-au îngrijit.*
- *Lui Petru i-au poruncit Hristos să umble pre ape şi vedea că iaste lucru cu nevoe şi cu neputinţă, iară n-au eşit din poruncă.*
- *Pavel, mergând pre cale şi căzând jos de pre cal de frica videniei ce au văzut, au zis: „**Doamne, ce porunceşti să fac?**" şi ce i-au zis glasul au ascultat, neîndoindu-se.*

Şi pentru acéia, aceştia toţi s-au cinstit, s-au lăudat şi s-au mărit înaintea lui Dumnezeu şi au luat dar pentru ascultarea lor;

- *că Noe s-au arătat mânuitor lumii;*
- *Avraam s-au făcut părinte a multe neamuri;*
- *Isaac s-au făcut fiiu blagosloveniei şi închipuirile lui Hristos;*
- *Moisi, căpetenie lui Israil şi iubit lui Dumnezeu;*
- *Petru s-au făcut verhovnic apostolilor, căruia i s-au încredinţat şi chieile împărăţiei ceriului şi*
- *Pavel, dascăl limbilor, vas ales şi văzătoriu cereştilor bunătăţi.*

Şi nu numai aceştea, ci toţi câţi s-au suppus ascultării lui Dumnezeu şi mai nainte de lége şi după lége, s-au făcut fii darului şi să bucură cu îngerii întru împărăţiia ceriului.

Acuma, dară, o poruncă folositoare ca aceasta şi mântuitoare iaste, cineva din noi să o păzească? Noi, toată zioa şi la rugăciuni şi la împreunări şi la vorbe şi la fieştece lucru al nostru, chiemăm pre Dumnezeu şi-L numim Domn. / ***Şi de-L numim Domn şi Stăpân, unde ne iaste supunerea ce arătăm, ca nişte slugi la Domnul nostru? Sluga face voia domnului său, dară noi care voe facem, acestui Domn al nostru? Care din poruncile Lui păzim? Care dragoste avem către Dânsul şi ce cinste Îi facem? O zice însuş Dumnezeu, prin rostul Malahiei, la capul cel dintâi: „Şi de sânt Eu Domnul, unde iaste frica Mea?". Cine iaste din voi, să se teamă de Mine, să Mă cinstească, să se ruşineze de***

Mine? *[1 Urmează o cruce şi o menţiune marginală: de la acest semn treci list. 133. Textul ce urma să înlocuiască finalul didahiei – în ipoteza în care domnul s-ar fi aflat de faţă – ocupă în întregime f. 159 din ms. A: Că cela ce se téme de Dumnezeu – zice Ioan cel cu rostul de aur -, nu iscodéşte, ce créde, îmblânzéşte, jărtvuiaşte, cinstéşte, măréşte, cântă şi laudă.]* ***„Nu iaste, până la unul-zice David la Psalm 3, toţi s-au abătut împreună, netrébnici s-au făcut; nu iaste cel ce face bunătate, nu iaste până la unul".***

Însă precum nu lipsesc împăratului ostaşi credincioşi, aşa nu lipsesc nici lui Dumnezeu fii cucernici, carii să tem de el şi-l cinstesc, dintru care fii cucernici şi credincioşi, cel mai ales eşti măriia-ta, preaînălţate doamne, carele mai mult decât toţi te temi de Dumnezeu, de vréme ce mai mult decât toţi te închini lui şi-l asculţi mai mult decât fieştecarele , îl cinsteşti şi-l lauzi. Pentru măriia-ta putem zice acéia ce zice Dumnezeu pentru David: ***„ Înălţat-am pre cel ales din norodul mieu. Aflat-am pre David sluga mea; cu unt sfânt l-am uns pre el***".

Măriia-ta eşti cel ales din zece mii, după cum zice *Scriptura*, carele cu faptele tale céle bune cinsteşti pre Dumnzeu cu facerile de bine îl îmblânzeşti şi cu multa-ţi credinţă măreşti şi lauzi numele lui cel sfânt.
Drept acéia, precum pentru David s-au făgăduit să-l înalţe mai vârtos decât împăraţii pământului să-i păzească în vécii vécilor semenţiia lui şi scaunul lui ca zilele ceriului, aşa mâna lui cea prea putérnică va fi pururea, spre paza domniei tale; va tăia de la faţa ta pre vrăjmaşii tăi, va înfrânge pre cei ce te urăsc şi va păzi în véci semenţiia ta şi scaunul tău. ***Că voia celor ce să tem de el va face – zice David – şi rugăciunea lor va auzi şi-i va mântui pre dânşii.***

Acestui dar să va învrednici şi fieştecarele din voi, feţii miei, de veţi asculta cu cucerie şi cu dragoste glasul prietenului celui făr' de ani şi veţi face învăţăturile înfrumuseţatului Hristos, Fiiul său, al căruia darul şi mila cea bogată rugăm pururea să fie spre mântuirea sufletelor voastre.

Amin.

Drept acéia nu iaste minune de nu ne ascultă nici pre noi fiii noştri, nici ni să supun slugile şi patemile noastre, carele în toate zilele oştesc asupra sufletului; iaste aceasta dreaptă judecată a lui Dumnezeu.

Zice fericitul Pavel la capul cel dintâi cătră romani, stih 29: să fim plini de toată nedreptatea [2 În ediţia din 1888, acest pasaj este următorul: „***fraţilor, precum n-au adeverit păgânii, a avea pre Dumnezeu în cunoştinţă, aşa i-au dat pre ei Dumnezeu întru minte nepricepută a face cele ce nu se cad, plini a fi de toată nedreptatea, de curvie, de viclenie, de lăcomie, de răutate, plini de pizmă, de ucidere, de sfadă, de înşelăciune, de năravuri rele, şoptitori, grăitori de rău, urâtori de Dumnezeu, ocărâtori, măreţi, trufaşi, aflători de réle, de***

părinţi neascultători, fără minte, neîmpăcăcioşi, fără dragoste, fără milostivire”.], *cu curvie, cu vicleşug, cu lăcomie, cu răutate, pline de zavistie, de ucidere, de price, de înşălăciune, de / nărav rău; să fim şoptitori, clevetnici, urâţ de Dumnezeu, ocarnici, mândri, semeţi, aflători de réle, la părinţi neascultători şi, în scurte cuvinte, să fim robi lumii, trupului şi diavolului, pentru căci, cunoscând pre Dumnezeu, nu-L cinstim ca pre un Dumnezeu, nu-L ascultăm ca pre un Domn, nu ne supunem Lui, ca unui Stăpân; şi cum că iaste adevărul aşa, adeverează-o dragostea şi unirea ce avem.*

Care în scurte cuvinte, zicem fiilor, ***să nu fim robi lumii, trupului şi diavolului, şi de vreme că pre Dumnezeu Îl chiemăm şi-L numim Domn şi Stăpân, să-L cinstim dar ca pre un Dumnezeu, să-L ascultăm ca pre un Domn, pentru că judecata lui Dumnezeu este după dreptate asupra celora ce fac fapte rele şi nu se pocăesc. Iar de ne vom supune ascultării lui Dumnezeu, ca să lăsăm tot felul de păcat şi să urmăm Lui şi să-L ascultăm cu râvnă, precum apostolii, ne vom învrednici şi noi aici de vom petrece viaţă liniştită , iar acolo, de vom vedea şi noi dumnezeiasca Lui strălucire, a Căruia slavă şi stăpânire este în veci nesfârşiţi.***

Amin”.

Sfântul Antim Ivireanu - Cuvânt de învăţătură la preobrajenia Domnului nostru Iisus Hristos

„Şi iată glas din nor zicând: «Acesta este Fiul meu cel iubit întru carele bine am vrut; pe acesta ascultaţi»."

N-a văzut pământul alt lucru mai slăvit, decât acest de astăzi, nici a cunoscut lumea, aceasta văzută, altă minune mai luminată. Fiul şi Cuvântul lui Dumnezeu, carele a făcut semne şi minuni nenumărate, n-a făcut altă faptă mai presus decât el, sau asemenea.

În vârful muntelui Taborului a avut să arate apostolilor prea luminata slavă a dumnezeirii sale. Drept aceia şi-a schimbat şi faţa şi chipul şi într-o clipă de ceas s-a arătat precum era, mai înainte de veci, împodobit cu toate frumuseţile cerului, luminat cu toată lumina dumnezeirii. Razele ce ieşeau din dumnezeiasca lui faţă biruia strălucirile soarelui şi albiciunea hainelor lui întrecea strălucirile luminii. Moise şi Ilie, mai aleşii prorocilor era mărturii acestui prea slăvit lucru şi privitori ai neapropiatei măriri era Petru, Iacov şi Ioan, mai marii apostolilor.

În ce chip de nor luminat ce umbrea şi muntele şi pe apostoli, s-a arătat Duhul Sfânt şi pentru ca să cunoască fieştecarele cum că se afla toată Sfânta Troiţă la acest lucru prea slăvit, Părintele cel făr'de început a adeverit cum că este de faţă, cu cuvintele ce a zis către apostoli: „Acesta este Fiul mieu cel iubit, pe acesta ascultaţi“.

O, fericiţi ochii apostolilor care s-au învrednicit de au văzut mărirea acestei înfricoşate înfrumuseţări! Că ce taine nu se închiiae întru acest lucru prea slăvit, sau ce învăţături sufleteşti şi mântuitoare nu ne dă această înfrumuseţare a Mântuitorului! Nu ajunge cunoştinţa omenească să le priceapă, nici minte îngerească să le cuprindă.

Şi pentru aceasta, cunoscându-mă şi eu nevrednic şi departe de toată ştiinţa, nu îndrăznesc să întru atâta adâncime şi cinstind taina aceasta a dumnezeeştii înfrumuseţării, cu cap plecat şi cu cucernică tăcere trec cu cuvântul, spre puţinică învăţătură, care socotesc să fie foarte folositoare de suflete şi mântuitoare la ceia ce vor să asculte cu dragoste.

Mă uit la această dumnezeiască şi înfricoşată înfrumuseţare, când Părintele cel fără de ani cu glas viu, de sus, a mărturisit cum că acest înfrumuseţat Iisus este Fiiul său cel iubit. Altă învăţătură nu se vede ca să fie dat apostolilor celor ce era de faţă, fără numai aceasta să-l asculte: „Pe Dânsul ascultaţi". Nu le-a zis să laude pe Fiul său, nici să-l slăvească, nici să mărească lucrurile lui, nici să-i propovăduiască numele, nici să se minuneze de învăţătura lui, nici să-şi răpuie viaţa lor pentru Dânsul, nici să rabde scârbe, necazuri, nevoi şi altele ca acestea, asemene; ci numai să fie ascultători, să aibă ascultare, să supuie voinţa lor sub voia acestuia unuia singur Născut, Fiului său, carele se înfrumuseţa. „Pe Dânsul ascultaţi."

Şi, cercând cu dinadinsul, ca să înţeleg pricina, am cunoscut din Sfânta Scriptură şi din cea veche şi din cea nouă şi de la dumnezeieştii dascăli cum că această poruncă este foarte tainică şi nu se putea să se dea apostolilor alta mai iscusită, mai folositoare şi mai de suflet mântuitoare decât aceasta, adică decât ascultarea. Şi pricina este că cine are ascultare, acela are împreună şi toate darurile şi toate bunătăţile; acela este întreg la minte, acela este răbdător, acela este smerit, acela este blând, acela este iertător, acela este iubitor de străini, cucernic, pacinic şi în scurte cuvinte, acela este lăcaşul tuturor bunătăţilor şi vasul tuturor darurilor. Şi cum că este adevărul aşa, o dovedeşte dumnezeiasca Evanghelie.

Povesteşte evanghelistul Ioan la capul cel dintâi cum că, văzând Ioan Botezătorul pe Hristos mergând către Dânsul, fiind cu totul plin de bucurie pentru darul ce lua, a început a mărturisi înaintea tuturor şi a zice: „Iată mielul lui Dumnezeu, carele ridică păcatul lumii", la care cuvinte ale lui Ioan stau de se miră dascălii Bisericii.

Oare pentru ce fiind atâtea păcate în lume, carele trebuiau să se şteargă de Fiul lui Dumnezeu, n-a zis: Carele ridică păcatele lumii, ci „păcatul". Şi, iar, zicând

„păcatul", nehotărât, care era acel păcat al lumii ce vrea să-l piardă Hristos şi să lase celelalte?

Dumnezeiescul Theofilact, tălmăcind acest cuvânt al Evangheliei zice că păcatul lumii este neascultătoarea pe care a ridicat-o Domnul de la mijloc, făcându-se pe sine ascultător până la moarte; a numit-o Ioan păcatul lumii, ca când n-ar fi fost alt păcat mai mare în lume decât neascultarea. Şi a zis păcat, iar nu păcate, pentru căci numai întru aceia singură neascultare se cuprinde toate păcatele.

Drept aceia zicând cum că păcatul acela l-a şters Domnul nostru arată cum că a şters împreună toate şi celelalte păcate; şi de vreme ce cu împotrivă s-a vindecat împotrivirea, după cum zice Theofilact, adică neascultarea lumii cu ascultarea lui Hristos, urmează făr'de nici un prepus că precum neascultarea este începutul şi rădăcina tuturor păcatelor, aşa şi ascultarea este izvorul şi muma tuturor bunătăţilor. Pentru aceia Dumnezeu Tatăl pe dreptate a dat apostolilor numai această poruncă a ascultării în vremea înfrumuseţării, pentru căci întru dânsa se alcătuiesc toate bunătăţile şi toate darurile.

Şi-mi adeverez mai mult cuvântul mărturia lui Iacov, fratele Domnului la al doilea cap, zicând cum că Avraam, când a mers să junghie pe fiul său pe Isaac, numeşte jertfa aceia lucruri - Iacov o zice multe- jertfa era una, iar nu multe. Deci şi lucrul unul era, iar nu multe şi se cuvenea să o zică cu număr de unul, iar nu cu număr de mulţi. Taina este aceasta; lucrul acesta al jertfei lui Avraam era lucrul ascultării şi de vreme ce unde este ascultarea acolo sunt adunate toate bunătăţile, acolo sunt toate lucrurile cele bune. Pentru aceia cu cale a zis Iacov cum că Avraam s-a îndreptat din lucruri, iar nu din lucru, pentru căci înaintea lui Dumnezeu i s-a socotit ascultare, nu ca o bunătate ci ca multe bunătăţi, atâta este de minunată, atâta-i de aleasă şi dumnezeiască bunătatea ascultării.

Pentru aceia şi Duhul Sfânt, la cartea cea dintâi a împăraţilor, în 15 capete zice: „Mai bună este ascultarea decât jertfele“. Mai bine place lui Dumnezeu ascultarea decât jertfele, pentru căci cine jertfeşte, aduce lui Dumnezeu lucru străin, iar cine-l ascultă supune voinţa sa lui Dumnnezeu şi slobozenia, dintru care ascultare ce altă jertfă poate să se afle mai plăcută lui Dumnezeu? Şi dumnezeiescul Efrem, la cuvântul ce face pentru ascultare zice: O ascultare poate mai mult decât toate bunătăţile.

Şi pentru aceasta vedem, atâta în Scriptura veche, cât şi în cea nouă, cum că câţi s-au arătat ascultători lui Dumnezeu, toţi au câştigat şi plată mai aleasă.

⇒ *Lui Noe i-a poruncit Dumnezeu să facă chivotul şi l-a făcut, fără de a-şi propune altceva rău în gândul lui sau deşert.*

⇒ *Lui Avraam i-a poruncit, zicându-i: „Ieşi din pământul tău şi din rudenia ta şi te du în pământul în carele îţi voi arăta“ şi nimic nu s-a îndoit.*

⇒ *Iar lui Avraam, a doua oară, i-a poruncit să junghie pe fiul său, pe Isaac şi nimic nu s-a întristat, ci cu bucurie a primit porunca.*

⇒ *Lui Isaac, că s-a supus ascultării şi a primit să jertfească pentru dragoste a lui Dumnezeu şi nu s-a temut.*

⇒ *Lui Moise i-a poruncit să meargă în Egipt să mântuiască pe norodul lui Israil din robie şi măcar că era făicav la limbă şi vedea şi multe împiedecări, fiind la mijloc împărat tiran şi crud la inimă, iar nu s-a îngrijit.*

⇒ *Lui Petru i-a poruncit Hristos să umble pe ape şi vedea că este lucru cu nevoie şi cu neputinţă, iar n-a ieşit din poruncă.*

⇒ *Pavel, mergând pe cale şi căzând jos de pe cal de frica vedeniei ce a văzut, a zis: „Doamne, ce porunceşti să fac?“ şi ce i-a zis glasul a ascultat, neîndoindu-se.*

Şi pentru aceia, aceştia toţi s-au cinstit, s-au lăudat şi s-au mărit înaintea lui Dumnezeu şi au luat dar pentru ascultarea lor; că Noe s-a arătat mânuitor lumii; Avraam s-au făcut părinte a multe neamuri; Isaac s-a făcut fiul blagosloveniei şi închipuirile lui Hristos; Moise, căpetenie lui Israil şi iubit lui Dumnezeu; Petru s-a făcut verhovnic apostolilor, căruia i s-a încredinţat şi cheile Împărăţiei Cerului şi Pavel, dascăl limbilor, vas ales şi văzător al cereştilor bunătăţi. Şi nu numai acestea, ci toţi câţi s-au supus ascultării lui Dumnezeu şi mai înainte de lege şi după lege, s-au făcut fii darului şi se bucură cu îngerii întru Împărăţia Cerului.

Acuma, dar, o poruncă folositoare ca aceasta şi mântuitoare este, cineva din noi să o păzească? Noi, toată ziua şi la rugăciuni şi la împreunări şi la vorbe şi la fieştece lucru al nostru, chemăm pe Dumnezeu şi-l numim Domn. Şi de-l numim Domn şi Stăpân, unde ne este supunerea ce arătăm, ca nişte slugi la Domnul nostru? Sluga face voia domnului său, dar noi care voie facem, acestui Domn al nostru? Care din poruncile lui păzim? Care dragoste avem către Dânsul şi ce cinste îi facem? O zice însuşi Dumnezeu, prin rostul Malahiei, la capul cel dintâi: „Şi de sunt eu Domnul, unde este frica mea? Cine este din voi, să se teamă de mine, să mă cinstească, să se ruşineze de mine? „Nu este, până la unul - zice David la Psalm 3 - toţi s-au abătut împreună, netrebnici, s-au făcut; nu este cel ce face bunătate, nu este până la unul.“

Drept aceia nu este minune de nu ne ascultă nici pe noi fiii noştri, nici ni se supun slugile şi patimile noastre, carele în toate zilele oştesc asupra sufletului; este aceasta dreaptă judecată a lui Dumnezeu.

Zice fericitul Pavel la capul cel dintâi către Romani, stih 29: să fim plini de toată nedreptatea, cu curvie, cu vicleşug, cu lăcomie, cu răutate, plini de zavistie, de ucidere, de price, de înşelăciune, de nărav rău; să fim şoptitori, clevetnici, urâţi de Dumnezeu, ocarnici, mândri, semeţi, aflători de rele, la părinţi neascultători şi în scurte cuvinte, să fim robi lumii, trupului şi diavolului, pentru căci, cunoscând pe Dumnezeu, nu-l cinstim ca pe un Dumnezeu, nu-l ascultăm ca pe un Domn, nu ne supunem lui, ca unui Stăpân; şi cum că este adevărul aşa, adeverează-o dragostea şi unirea ce avem.

(Extras din cartea: Sfântul Antim Ivireanu – Didahii)

Sfântul Ioan Iacob Hozevitul - Lumina mea

O! Soare al dreptăţii
Arată-mi raza Ta
Şi dintru nesimţire
Ridică viaţa mea!

Tu, Cel născut cu trupul
Ca om, la Bethleem,
Călăuzeşte-mi paşii
Spre veşnicul Eden!

Înviorează, Doamne,
Pe cel slăbănogit
Uitând fărădelegea,
Celui ce Ţi-a greşit!

Ridică-mi, Doamne, gândul
Din veacul trecător
Şi-mi potoleşte vântul,
Scoţându-mă din nor.

Învaţă-mă să caut
Spre veşnicul senin,
La care nu-i durere,
Nici scârbă, nici suspin!

Cu dragoste cerească
Aprinde-mă mereu,
Stăpâne, Milostive,
Şi Dumnezeul meu.

La tronul Sfintei Slave
Cu trupul azi şezând,
Arată, Doamne, milă
Spre cei de pe pământ!

Părintele Sofian Boghiu - Praznicul Schimbării la faţă – Doamne, bine este sa fim noi aici

"Doamne, bine este să fim noi aici" (Matei 17, 4)

În fiecare an, la 6 august, prăznuim una dintre cele mai mari sărbători creştine – Schimbarea la Faţă a Mântuitorului pe muntele Tabor.

Este cu adevărat mare acest Praznic, pentru că acolo pe Tabor Mântuitorul însuşi Şi-a arătat, ca într-o străfulgerare, slava Sa dumnezeiască înaintea Apostolilor Săi. Până acum, Sfinţii Apostoli văzuseră şi se uimiseră numai de minunile Lui, care erau mari şi puternice, semne ale dumnezeirii Sale. Dar în sufletul lor ei îl socoteau pe Mântuitorul tot ca pe un om – un mare Prooroc -, cel mai mare trimis al lui Dumnezeu în mijlocul oamenilor de până atunci.

Însă, din cele petrecute pe Tabor cu prilejul Schimbării la Faţă, Sfinţii Apostoli se conving pentru totdeauna că marele lor învăţător este nu numai un om al lui Dumnezeu, ci şi Dumnezeu adevărat. Cele văzute şi trăite de ei pe muntele Tabor nu le vor uita niciodată. **Ca timp, acest eveniment s-a petrecut în ultimul an al vieţii pământeşti a Mântuitorului, cu câteva luni înainte de răstignirea Sa.**

După cum ne istorisesc primii trei Sfinţi evanghelişti -***"Matei, Marcu şi Luca – faptele s-au petrecut aşa: Iisus venea înspre nordul Ţării Sfinte, Se îndrepta către Ierusalim şi le vorbea pe cale despre Patimile, Moartea pe Cruce şi Învierea Sa, care îl aşteptau în Ierusalim.***

Ajungând în dreptul muntelui Tabor, a lăsat la poalele muntelui ceata ucenicilor Săi şi a luat cu Sine numai trei dintre dânşii: pe Petru, Iacob şi Ioan – ucenicii cei mai de nădejde, care vor fi martori şi la rugăciunea Sa din

grădina Ghetsimani. Ceilalţi apostoli rămân la poalele muntelui, iar El împreună cu cei trei urcă pe munte, ca să se roage.

Şi, pe când se ruga El, apostolii îngreunaţi de somn tresar deodată la o privelişte nemaivăzută: chipul Mântuitorului s-a făcut altul; faţa Lui strălucea ca soarele, iar hainele Lui se făcuseră albe ca zăpada – cum nu se poate nimic înălbi aşa pe pământ. Lucru şi mai neobişnuit: în această lumină, doi bărbaţi stau de vorbă cu Iisus despre Patima şi Moartea Sa în Ierusalim. Erau marii Prooroci ai Vechiului Testament, Moise şi Ilie.

Ca ieşit din fire, uimit şi mulţumit de ceea ce vedea, Petru a zis către Iisus: "Doamne, bine este să fim noi aici; Dacă voieşti, voi face aici trei colibe: Ţie una, şi lui Moise una şi lui Ilie una" (Matei 17, 4) – nedându-şi seama de ceea ce spunea. Dar Petru încă nu isprăvise bine de vorbit, când ochii Apostolilor sunt martorii unei noi surprize – un nor de lumină îi învăluie şi pe ei, iar din nor aud deodată un glas care zice: "Acesta este Fiul Meu Cel iubit, în Care am binevoit; pe Acesta ascultaţi-L" (Matei 17, 5). De spaimă, ucenicii au căzut cu feţele la pământ. Dar Iisus s-a apropiat de ei şi le-a zis: "Sculaţi-vă, şi nu vă temeţi" (Matei 17, 7). Când au ridicat ochii, nu mai era decât Iisus singur. Şi El le-a poruncit să nu dezvăluie nimănui nimic din cele ce văzuseră, până după învierea Sa din morţi. Aşa ne este înfăţişat în Sfintele Evanghelii faptul Schimbării la Faţă a Mântuitorului.

Dar ne putem întreba:
Ce înţeles are acest eveniment pentru Sfinţii apostoli şi pentru noi?
Ce vrea Mântuitorul să ne spună nouă, celor de astăzi, prin acest eveniment?

De la început trebuie să spunem că **Praznicul de astăzi este mai întâi de toate Praznicul luminii.**

- ***Lumină e Faţa Domnului Iisus – luminând ca lumina soarelui;***
- ***lumină sunt veşmintele Lui – ca strălucirea orbitoare a zăpezii;***
- ***lumină e însuşi norul care-i învăluie pe toţi – o lumină atât de neobişnuită, că-i umple de fiori de spaimă pe Apostoli, încât, de frică, ei cad cu faţa la pământ.***

Ce fel de lumină este aceasta? Lumină obişnuită, fizică? *Sfântul Grigorie Palama şi alţi Sfinţi Părinţi ai Bisericii* ***ne spun că această lumină este lumina cea neapropiată în care locuieşte Dumnezeu. Este lumina în care Se îmbracă El ca într-un veşmânt. Este lumina dragostei cereşti, este lumina slavei dumnezeieşti. Această lumină a Schimbării la Faţă a Mântuitorului îi venea Lui nu dinafară, ci din dumnezeirea Sa. Iisus avea necontenit această lumină în El însuşi, dar, din iubire pentru noi, în timpul vieţii Sale pământeşti Mântuitorul îşi ascunde firea dumnezeiască sub vălul unui trup omenesc***

obişnuit. El o împiedică înadins să se reverse în afară, pentru că o astfel de lumină neîntreruptă, care făcea să strălucească faţa şi întreaga Persoană a Mântuitorului, ar fi orbit pe contemporanii Săi şi ei nu s-ar fi putut apropia de El.

La Schimbarea la Faţă însă, Mântuitorul a permis ascunsei Lui slave dumnezeieşti să se reverse în toată strălucirea ei asupra Persoanei Sale. Încă o dată trebuie spus că lumina Mântuitorului de pe Tabor nu era o lumină de împrumut, venind din afară ci, dimpotrivă, era o izbucnire ca de fulger din acea nemăsurată dumnezeire pe care Mântuitorul o posedă integral şi o ţinea ascunsă. Acea minunată lumină făcu pe Sfântul Apostol Petru să spună: "***Doamne, bine este nouă să fim aici***".

Pentru asemenea motive Schimbarea la Faţă este considerată de creştinătate ca Praznicul luminii dumnezeieşti, revărsată în mod vizibil asupra lumii noastre pământeşti.

Ne întrebăm iarăşi: ***De ce această manifestare din partea Mântuitorului?***
Fireşte, nu putem şti totul, dar din Sfintele Evanghelii aflăm că Schimbarea la Faţă, ca timp, nu era departe de Patima, de Crucea şi Moartea Mântuitorului pe Golgota. ***Ştiind Domnul cele ce aveau să se întâmple în Ghetsimani şi pe Golgota şi cunoscând omeneasca slăbiciune, El le oferea acum celor trei Apostoli, şi prin ei, celorlalţi, dovada clară că El nu era numai om adevărat, ci şi Dumnezeu adevărat.***

Astfel, ***prin izbucnirea dumnezeirii Lui ascunse, vrea să le arate că moartea Sa pe Cruce nu avea să fie un final tragic, ci o cale spre înviere, că Patima Lui era de fapt o Patimă de bună voie şi liber consimţită, din iubire pentru mântuirea oamenilor.***

Strălucirea Feţei Mântuitorului era astfel supremul punct de sprijin necesar pentru a depăşi marea încercare ce avea să vină asupra Apostolilor. ***De fapt, de strălucirea acestui chip al Mântuitorului îşi va aminti Petru după lepădarea de Hristos şi va plânge cu amar. De strălucirea acestui chip îşi va fi adus aminte şi Apostolul Ioan în credincioşia şi statornicia lui neabătută, când I-a urmat lui Hristos până la picioarele Crucii.***

Lumina feţei Domnului arătată pe Tabor este o prevestire a chipului de fulger al Mântuitorului, înviat şi preamărit – chip care avea să-l cucerească şi pe Pavel când se afla pe drumul Damascului, transformându-l total, din cumplit prigonitor, în cel mai renumit Apostol.

În sfârşit, chipul ce a strălucit pe Tabor este o prefigurare a chipului cu care vom învia noi înşine în ziua învierii de obşte, pe chipul Mântuitorului aveau să se îndrăgostească de-a lungul istoriei toţi purtătorii de Dumnezeu, părinţi şi fraţi din lume şi din mănăstiri.

O ultimă întrebare: ***Ce doreşte Mântuitorul oare să ne spună celor de azi prin Schimbarea Lui la Faţă?*** *În Scriptură, intervalul de timp de la învierea Mântuitorului şi până la Venirea din nou a Domnului în slavă, la sfârşitul istoriei, este exact intervalul de timp în care trăim noi, şi este prezentat ca o perioadă de transformare, de necontenită înnoire a omului, a vieţii şi a lumii, prin slujirea dragostei fără margini între oameni şi prin energiile Duhului dătător de viaţă.*

În toată această perioadă, Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu cel înviat şi preamărit, în numele Dumnezeirii întregi lucrează necontenit în oameni şi în lume, respectând dumnezeieşte toată libertatea făpturilor Sale. ***Prin forţa energiilor Duhului Său, Iisus Hristos cel înviat şi de-a pururea viu iradiază necontenit pretutindeni, străbate, purifică şi transformă, pe nesimţite parcă, oameni şi lucruri, tot ce există, toată creaţia Lui.***

El vrea să fie împreună cu noi, prezent şi activ în toate: "***Iată Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârşitul veacului***" (Matei 28, 20) – ne asigură El şi adăugă: "***Unde sunt doi sau trei, adunaţi în numele Meu, acolo sunt şi Eu în mijlocul lor***" (Matei 18, 20).

Pentru El nu sunt porţi închise. Hristos poate pătrunde peste tot, deci şi în noi. Dar pentru că respectă libertatea fiecăruia, aşteaptă ca noi înşine să ne limpezim şi să-I facem loc în viaţa noastră, în familia noastră, în societatea noastră.

Praznicul de astăzi tocmai la aceasta ne cheamă pe fiecare dintre noi: ***la o schimbare lăuntrică, la limpezire, la iluminare,la conformarea vieţii noastre la voia cea sfântă a lui Dumnezeu, Care totdeauna vrea binele şi fericirea noastră, a tuturor oamenilor.***

Însuşi cuvântul dumnezeiesc, care a răsunat astăzi pe Tabor, la aceasta ne cheamă, zicând: "***Acesta este Fiul meu Cel iubit… pe Acesta să-L ascultaţi***" (Matei 17, 5). ***E ca şi cum Dumnezeu-Tatăl ne-ar zice: "Schimbaţi-vă la faţă din adânc, toţi şi toate, după exemplul Fiului Meu. Fiţi blânzi şi smeriţi cu inima, ca El. Fiţi îngăduitori unii cu alţii, nu va urâţi şi nu vă dispreţuiţi unii pe alţii, ci trăiţi în pace, în bună înţelegere şi în dragoste unii cu alţii, ca nişte fraţi buni, ca nişte adevăraţi copii ai Mei, vă zic Eu, Tatăl vostru. Iubiţi-vă***

unii pe alţii, iubiţi-vă cu fapta şi cu adevărul, aşa cum v-a învăţat El, spre binele şi fericirea voastră”.

Ascultându-L pe El şi Împlinindu-I porunca dragostei, va străluci şi peste noi lumina cea pururea fiitoare a Feţei Lui. Să nu uităm, fraţi creştini, că Schimbarea la Faţă a Mântuitorului începe pe când El se ruga. *Şi schimbarea noastră lăuntrică trebuie să înceapă tot cu rugăciunea, cu ajutorul harului dumnezeiesc, pentru că singuri, numai cu propriile noastre puteri*, nu ne putem schimba.

De aceea, ***să nu încetăm a ne ruga lui Dumnezeu, Maicii Domnului şi tuturor Puterilor cereşti, să ne lumineze mintea, inima şi viaţa cu lumina adevărului şi a dragostei Dumnezeului nostru, ca să putem birui şi schimba tot ce-i rău în noi şi în viaţa noastră de oameni, ca şi în noi să strălucească lumina cea mai presus de orice lumină a faptelor bune, spre binele şi spre bucuria semenilor noştri şi spre slava Dumnezeului nostru.***

Amin!

Părintele Gheorghe Calciu - Lumina taborică

Călugării isihaşti, sporiţi în duhovnicie, după îndelungi exerciţii văd lumina necreată, care nu este sensibilă pentru ochiul trupului. Evanghelia, vorbind despre lumina Schimbării la Faţă, foloseşte doar o pildă, pentru că cele două lumini, fizică şi divină, sunt de naturi diferite; dar oare ce cuvinte avem noi pentru a o exprima? Limba noastră este săracă, mintea neputincioasă, duhul cotropit de spaimă şi numai Dumnezeu întăreşte inima pentru a vedea lumina taborică fără să ne pierdem.

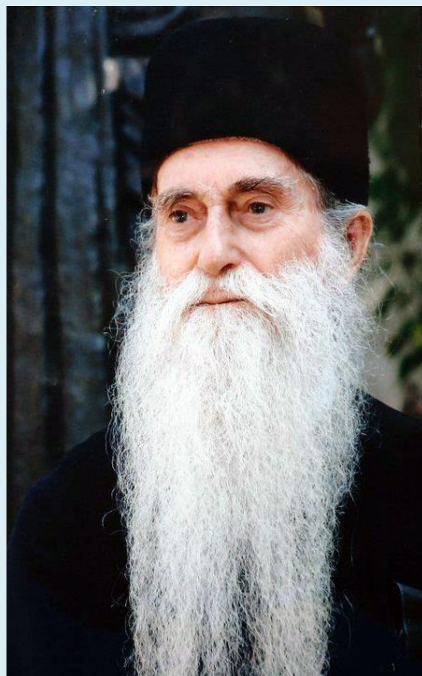
- ✓ *Moise a văzut lumina taborică, spatele Domnului,*
- ✓ *Ilie a văzut lumina taborică atunci când Dumnezeu i-a vorbit,*
- ✓ *Apostolii au văzut-o, ostaşii romani au văzut-o la Învierea Domnului, asemenea şi*
- ✓ *femeile mironosiţe.*
- ✓ *A văzut-o întâiul mucenic Ştefan Arhidiaconul, când era judecat de sinedriu şi ridicându-şi ochii la cer, a văzut slava lui Dumnezeu.*
- ✓ *Au văzut-o şirul lung al călugărilor isihaşti şi cei pe care Dumnezeu i-a învrednicit prin bună vrerea Sa, necondiţionată de meritul celui căruia i-a arătat-o.*
- ✓ *Maica Alexandra, principesa, a văzut-o şi ea. Atunci când, în nota publicată în Buletinul nostru parohial, spune: "Insula mea este un loc al liniştii desăvârşite, chiar dacă există sunete. Acolo nu există nici o umbră, lumina străpunge totul, dragostea te înfăşoară şi nici un orizont nu-mi mărgineşte privirea. Atât de întins este locul, încât eu nu sunt decât un punct în el; dar nu sunt pierdută, pentru că acolo, Dumnezeu mă ţine în mâna Lui", oare nu vorbeşte ea despre lumina taborică, cea care străpunge totul?*

Maica Alexandra nu detaliază, din cauza modestiei monahale, dar pentru cei care au cât de cât idee despre această energie necreată, sensul adevărat al afirmaţiei este limpede. Este neîndoios că Maica Alexandra a ajuns la această vedere printr-o nevoinţă îndelungată, având, în sens omenesc, meritul strădaniei, de aceea trece sub tăcere detaliile. Explorarea totală a „insulei păcii" se face numai după moarte.

Şi eu am văzut odată lumina taborică, în copilărie, fără să ştiu ce este, dar inima mea a fost străpunsă de ea, fiindcă era o inimă de copil nevinovat. Am mai văzut o dată această lumină, mult mai târziu, când eram în închisoare. Dumnezeu mi-a trimis-o spre învăţare, dar inima şi mintea mea n-au putut cuprinde sensul şi am pierdut-o cu totul.

(Părintele Gheorghe Calciu, Cuvinte vii, Editura Bonifaciu, p. 160-061)

Părintele Arsenie Papacioc - Condiția ca să luminezi este să te jertfești

Lucrul primordial în concepția creștină este jertfa; condiția ca să te mântuiești, respectiv ca să luminezi, este să știi să te jertfești.

Apostolul Petru, la Schimbarea la Față a Domnului, I-a spus: "Doamne, bine ne este nouă să fim aici. Să facem trei colibe..." Parcă se îngemăna Cerul cu pământul. Însă Mântuitorul i-a răspuns: "Bine, Petre. Dar ce facem cu jertfa de pe Golgota?".

O asemănare cu ideea de jertfă este lumânarea: un fitil ca să lumineze trebuie să ardă. Condiția ca să luminezi este ca să te jertfești. Asta este explicația lumânării sau a candelei. Şi dacă nu ştim să jertfim, stăm pe loc.

(Ne vorbeşte Părintele Arsenie Papacioc, Vol. 3, Editura Mănăstirea Sihăstria, 2010, p. 66)

Părintele profesor Dumitru Stăniloae - Trăirea lui Dumnezeu în ortodoxie

”***În fond, omul urmăreşte fericirea eternă. Dar fericirea nu se găseşte în gustarea singuratică a unor bunuri materiale sau spirituale*** (în sănătate, belşug de hrană, orizont larg de cunoaştere etc.), ***ci în comunitate cu alţii sau cu alte persoane.***

Nu poţi avea bucurie de nimic în mod separat total şi definitiv de ceilalţi oameni. Nu te bucură belşugul de hrană când eşti singur. Nu-ţi trebuie nici viitor în singurătate. Când eşti singur în mod total şi definitiv nu-ţi mai trebuie nimic. Bucuria prezentă şi viitoare stă în mod principal în comuniunea cu alţii: "***Iată acum ce este bun şi ce este frumos, fără numai a fi fraţii împreună***" (Ps., 162, 2).

Persoana altuia e izvorul vieţii mele, ea e însăşi viaţa mea, când mi se comunică cu iubire totală; bucuria de a mă putea comunica ei, de a primi ea să i mă comunic este şi ea viaţa mea. Poate că aceasta e cea mai proprie definiţie a persoanei: ***izvor de viaţă pentru altul şi bucurie de viaţă primită de la altul.*** Aceasta o indică totodată ca mister cu neputinţă de înţeles vreodată complet şi de a se epuiza. Dar numai Dumnezeu, comuniune desăvârşită de Persoane, poate să mi se dăruiască în mod desăvârşit, ca să mă dăruiesc şi eu, poate hrăni şi persoana semnului meu cu o iubire care s-o facă să mi se comunice total. Dumnezeu în sensul acesta supremul mister, misterul iradiant de viaţă nesfârşită şi de lumină inepuizabilă. ***Nicăieri în Sf. Scriptură nu se spune că fericirea omului constă în altceva decât în vederea lui Dumnezeu, care caută cu iubire la om.***

- Numai persoana poate iradia viaţă şi deci poate da altuia fericirea.
- Numai persoana poate primi altă persoană ca viaţă inepuizabilă şi neconfundată cu sine.

Nu din lucruri şi din valori spirituale abstracte trăite în izolare se hrăneşte viaţa plenară sau fericirea omului, ci din altă persoană. *Dar numai dintr-o supremă persoană poate iradia toată viaţa sau fericirea fiinţelor umane, care au fost create ca persoane pentru a putea fi în continuare cu Dumnezeu cel personal şi între ele.*

Cuvântul "fericire" pare oarecum pretenţios, dar deasa lui folosire arată că el trebuie să aibă acoperire, că ea este experiată măcar în frânturi de către om şi că e experiată fie măcar în frânturi în comuniune cu altă persoană. ***Fiecare îşi dă seama că fericirea sa nu depinde numai de el.*** De aceea, trebuie să existe o realitate personală capabilă de atâta iubire, de atâta dăruire încât să poată da fericirea deplină şi veşnică tuturor. ***Fără Dumnezeu cel personal omul nu poate găsi fericirea deplină după care însetează.*** ***Viaţa lui fără El e mai mult moarte decât viaţă.*** Comuniunea exclusivă între oameni produce o fericire foarte ambiguă. De aceea, spune psalmistul: "***să nu întorci faţa Ta de la mine, căci mă voi semăna celor ce se pogoară în groapă***" (Ps. 142, 7). ***Iubirea lui Dumnezeu manifestată în comuniunea treimică desăvârşită de Persoane e fericirea Lui, dar ea explică şi iubirea Lui faţă de mine şi a mea faţă de El.***

Dar iubirea aceasta e izvorul iubirii mele faţă de oameni. Ba atunci când câştig iubirea lor prin iubirea mea simt în ea chiar iubirea lui Dumnezeu şi fericirea mea. Sf. Ap. Ioan spune: "***Cel ce nu iubeşte n-a cunoscut pe Dumnezeu. Căci Dumnezeu este iubire***" (I Ioan, 4, 8). ***El poate să speculeze despre Dumnezeu, dar nu-I simte prezenţa iubitoare. Poate să spună chiar că-L iubeşte, dar dacă nu-i iubeşte pe oameni, nu-L iubeşte real nici pe Dumnezeu, şi nu simte nici iubirea lui Dumnezeu în el*** (I Ioan, 4, 20). De aceea, chiar şi în iubirea neezitantă de oameni trăieşte cineva iubirea faţă de Dumnezeu, şi deci iubirea lui Dumnezeu faţă de sine. Astfel, chiar în iubirea neezitantă de oameni trăieşte întâlnirea cu Dumnezeu. ***În iubire nu-l poţi despărţi pe Dumnezeu de oameni, nici viceversa. Dar e necesar ca omul să se ridice la conştiinţa acestui fapt.***

Sfântul Apostol Petru vede la Schimbarea la faţă a lui Iisus fericirea în a fi în mod statornic ei, cei trei apostoli, împreună nu numai cu Iisus, ci şi cu Moise şi cu Ilie, care stăteau de vorbă cu Iisus, a cărui faţă străluceşte ca soarele: "Doamne, bine este nouă să fim aici; dacă voieşti voi face aici trei colibe: Ţie una, lui Moise una şi lui Ilie una." (Matei., 27, 4). E cea mai mare fericire să fii în comuniune desăvârşită cu oamenii. Dar aceasta e nedespărţită de comuniunea cu Dumnezeu. Pe de altă parte, fiecare îşi are coliba lui, adică

rămâne neconfundat cu ceilalţi. Căci cum ar simţi altfel fericirea că e cu altul şi cu Dumnezeu?

Prin oamenii iubitori şi iubiţi sau prin oamenii sfinţi, se transcende cel mai uşor la Dumnezeu, sau Dumnezeu e transparent în gradul cel mai accentuat.

Numai câştigând inima oamenilor, ceea ce nu se poate face fără a le face transparentă şi simţită prin noi bunătatea lui Dumnezeu, ei ne devin transparenţi pentru Dumnezeu şi medii active ale iubirii Lui. Chiar în actul prin care ne arătăm responsabili pentru ei lui Dumnezeu, ne facem şi pe noi nouă şi lor şi-i facem şi pe ei lor şi nouă transparenţi lui Dumnezeu.

Mântuitorul a indicat nu numai fericirea ca ţintă finală a omului, iar pe aceasta ca fiind una cu comunicarea cu Dumnezeu şi cu semenii, ci şi câteva moduri concrete prin care omul poate ajunge la această fericire. ***Toate sunt moduri de deschidere iubitoare a inimii spre semenul nostru. Prin aceasta vede omul pe Dumnezeu şi se deschide Lui. Căci chiar dacă unele din aceste moduri par să indice un raport direct cu Dumnezeu, totuşi nici în ele întâlnirea omului cu Dumnezeu în iubire nu e despărţită de întâlnirea cu oamenii în iubire. Şi chiar dacă unele par să indice că iubitorul de oameni îşi găseşte fericirea în întâlnirea cu omul iubit, neamintindu-se de Dumnezeu, întâlnirea iubitoare cu omul iubit nu e în afara întâlnirii cu Dumnezeu.***”

Părintele profesor Dumitru Stăniloae , Trăirea lui Dumnezeu în ortodoxie, Cluj Napoca, 1993, pag. 221 - 223

Ierom. Vasile Vasilache - Predică la Schimbarea la faţă

"Doamne, revarsă peste noi lumina feţei Tale" (Psalm. IV, 6)

Fraţi creştini, rugăciunea aceasta a psalmistului David, o rosteau parcă cu mai multă convingere în rugăciunile lor credincioşii din vestitul oraş al Europei, din Copenhaga, care odată cu întunericul nopţii îşi îndreptau paşii către catedrala acelui oraş. Imediat ce lumina lină a înserării se retrăgea în cămările sale, şi treptele întunericului se iveau, în acea catedrală cu uşile deschise, ca şi ziua, strălucea o lumină deosebită. În ea scânteiau razele luminii numai într-un singur loc. La sfântul altar, sus pe catapeteasmă, era Sfânta Cruce cu braţele ei aprinse de o lumină în chip minunat aşezată. Şi în taina acestui întuneric luminat numai de Sfânta Cruce, credincioşii, în genunchi mai mult decât în picioare, se rugau lui Hristos. Toţi îşi îndreptau paşii către această cruce, toţi îşi luminau faţa cu această lumină a lui Hristos, toţi se rugau ca Domnul să reverse peste ei lumina feţei Sale.

Fraţilor, în aceste clipe sfinte, când prăznuim Schimbarea la Faţă cu slăvita lumină a Dumnezeirii ce s-a arătat pe muntele Taborului, şi noi creştinii am venit cu sufletele cucernice, să preamărim lumina lui Hristos. Iată că şi privirile ochilor noştri sufleteşti, mai ales, sunt îndreptate spre această lumină a Dumnezeirii. Şi acum, parcă şi pentru noi, rugăciunea cea mai firească este acea a psalmistului „***Doamne, revarsă peste noi lumina feţei Tale***".

Într-adevăr, fraţilor, către această realitate a luminii lui Hristos se cade să fie îndreptat sufletul întregii omeniri. Toţi să avem aţintite privirile către acest soare luminos care este Hristos Domnul. Căci numai în lumina feţei lui Dumnezeu, vedem lumina cea adevărată, şi numai în lumina lui Dumnezeu, suntem şi noi luminaţi şi cu noi, întregul univers.

Pentru a pătrunde mai adânc taina acestei lumini a lui Hristos, va trebui să vedem ce înţelegem noi prin ***lumina lui Hristos, după care suspină sufletul oricărui creştin.***

Dumnezeu este lumina, şi nici un întuneric nu este întru El (I Ioan I, 5), spune Sfântul Evanghelist Ioan, în epistola sa. Iar în Apocalipsa sa, în ultima carte din Sfânta Scriptură, ne spune, în parte, ce fel de lumină este Dumnezeu. Sfântul Ioan, descriind împărăţia cea cerească, spune că acolo nu va fi niciodată întuneric: „***Noapte nu va fi acolo, iar cei ce vor fi acolo, nu vor avea trebuinţă nici de făclii, nici de lumina soarelui, căci îi luminează Domnul Dumnezeu***” (Apocalipsa XX, 5).

Iată care este lumina pe care trebuie să o avem şi noi în vedere. Nu lumina lămpii, nici lumina soarelui, ci altfel de lumină, ***lumina Domnului Dumnezeu, care pururea străluceşte.***

În lumina aceasta suntem şi noi scăldaţi în baia sfântului botez. Raza strălucirii Dumnezeieşti se revărsă peste noi şi de aceea, acei care primesc această sfântă taină a botezului se numesc luminaţi. În vechime, celor care primeau această sfântă taină, li se spunea fotizomeni, care tălmăcit pe româneşte, înseamnă „luminaţi".

Cei ce se botează sunt afundaţi în apa curăţiei celei duhovniceşti, care spală toată întinarea păcatului. Şi de aceea, ca o înfăţişare simbolică, cei scoşi din această apă a botezului erau îmbrăcaţi într-o pânză albă... în crâşma albelor nevinovăţii, în care şi noi astăzi înfăşurăm pe pruncii scoşi din baia sfântului botez... ***Prin harul Sfântului Duh, cel botezat se naşte din nou, ca fiu al luminii lui Hristos.***

Lumina lui Hristos este lumina sufletească pentru noi. E o luminare a gândurilor noastre. Hristos a adus o învăţătură nouă, adevăruri pline de toată strălucirea, care sunt o lumină nouă pentru întreaga omenire.

Într-adevăr, ***creştinul adevărat, trebuie să lumineze gândurile lui cu adevărul cel plin de lumină a lui Hristos.*** Să ajungem, ca în sufletul nostru, să se aprindă o lumină nouă, a lui Hristos. Şi fiecare din noi, să ne silim cu Apostolul Pavel, ca să ajungem până acolo, încât să o putem spune, că ***Hristos este acela care trăieşte în noi.***

Şi această lăuntrică lumină a lui Hristos, care întreţine flacăra vieţii noastre, o vom putea vedea pe feţele tuturor celor ce au această lumină. Noi ştim prea bine că feţele noastre şi mai ales ochii sunt oglinda sufletului nostru. De aceea e de ajuns să-ţi arunci privirile la fiecare dintre creştini şi vei putea

vedea cât de mult sau cât de puţin se răsfrânge în sufletul lui raza strălucirii lui Dumnezeu. În această privinţă, pe drept spune Sfântul Apostol Petru: „***uitaţi-vă la fiii blestemului cum îşi au privirile lor pline de preacurvie şi de neîncetată păcătuire***” (II Petru 2, 14).

Creştinul cel adevărat îşi urzeşte o viaţă cu totul nouă. Ea e ca o pajişte smălţuită cu tot felul de flori, care mai de care mai frumoase. În lumina învăţăturii lui Hristos ei înfăptuiesc virtuţile creştine, care sporesc viaţa omului şi-i adăugă cununa strălucirilor. Tot ceea ce poate să constituie nobleţe umană, îşi are izvorul în lumina învăţăturii creştine. Dragostea, mila, pacea, dreptatea, viaţa cumpătată, nevinovăţia, jertfa, sunt insuflări din lumina idealurilor dumnezeieşti. Numai în măsura în care în sufletul nostru se aprinde flacăra divinelor învăţături, suntem şi noi capabili de cele mai strălucitoare biruinţe.

Popoarele creştine sunt popoarele cele mai luminate din omenire. Lumina culturii şi a civilizaţiei e lumina din lumină lui Hristos. Şi numai în măsura în care se primeşte lumina lui Hristos, se zideşte o omenire nouă, altfel o ruină.

Roadele sufletelor neluminate cu lumina învăţăturii lui Hristos, sunt păcatele. Sufletele răzvrătite contra adevărurilor creştine sunt răzvrătite contra luminii, ele sunt iubitoare de întuneric. În această privinţă, pe drept spune Sfântul Apostol şi Evanghelist Ioan: „***Nu iubiţi lumea, nici cele ce sunt în lume. Dacă cineva iubeşte lumea, iubirea Tatălui nu este întru el. Pentru că tot ce este în lume, adică pofta trupului şi pofta ochilor şi deşarta slavă a vieţii nu sunt de la Tatăl, ci sunt din lume. Iar lumea se trece, şi pofta ei, dar cel ce face voia lui Dumnezeu rămâne în veac***". I Ioan 2, 15-17.

Iar Sfântul apostol Pavel ne spune, că „***faptele trupului sunt cunoscute ca unele ce sunt: desfrânarea, necurăţia, destrăbălarea, slujirea idolilor, fermecătoria, vrăjile, sfada, hula, mâniile, gâlcevile, dezbinările, deosebirile, pizmuirile, beţiile, chefurile şi cele asemenea acestora***" (Galat. 5, 19-21).

Şi cum că fapte ale întunericului sunt acestea, fraţilor, observaţi cum toate păcatele se urzesc şi se înfăptuiesc mai mult noaptea. Elementul lor firesc e întunericul. Oare de ce nu lumina? De ce fug de priveliştea tuturor? Pentru că sunt fapte ruşinoase, pentru că imediat ce le priveşti în lumină, le vezi şubrezenia lor. Acei ce le-ar face la lumina ar fi ruşinaţi şi n-ar avea curajul să le facă, văzând nenorocirea ascunsă în ele.

Iată pentru ce rugăciunea noastră de orice clipă, se cade să fie îndeosebi aceasta; „***Doamne, revarsă lumina feţei Tale asupra noastră***".

Ia să ne închipuim fraţilor, că toată lumea ar căuta să trăiască numai în această lumină a lui Hristos. Şi nimeni n-ar înfăptui nimic, decât ca pe o masă asupra căreia sunt aţintite privirile tuturor. Şi apoi toţi ar şti că chiar gândurile cele tainice sunt văzute şi ştiute de Dumnezeu. Nicăieri nu te vei putea ascunde, căci tot ceea ce făptuieşti e văzut de Dumnezeu şi de oameni şi ceva mai mult, vei da socoteală de orice. O! o lume nouă ar fi. O omenire zidită astfel în lumina lui Hristos ar fi Împărăţia cea fericită a lui Dumnezeu.

Iată pentru ce trebuie să ne rugăm, mai ales astăzi, cu toată căldura sufletească dimpreună cu psalmistul: „***Doamne, revarsă peste noi lumina feţei Tale***". ***Căci numai aşa s-ar întrona în omenire: cinstea, dreptatea, dragostea, fericirea, pacea.***

Uitaţi-vă, fraţilor, trăim chiar acum zile de crunte şi sângeroase războaie, atât în Apusul Europei, cât şi în Răsăritul Asiei. Citeam în ziarele de ieri, cum impăgănita Rusie se luptă cu păgâna Japonie. Dar iată istorisită o scenă de măcel reciproc. „Armata sovietică a încercat din nou noaptea trecută să alunge pe japonezi... La ora 22.30 trupele sovietice au lansat rachete luminoase deasupra liniilor japoneze, în lumina cărora cu un puternic foc de artilerie au atacat energic…” Iată lumina lumii păgâne?... Ea e lumina care omoară? Lumina care doboară la pământ viaţa oamenilor? E lumina care întunecă viaţa prin moarte. Ea stinge flacăra vieţii, o înmormântează în întuneric. În lumina rachetelor au murit şi vor muri zeci, sute şi mii de oameni...

Lumina lui Hristos nu omoară, ci dă viaţă. Hristos a venit în lume ca lumea să aibă mai multă viaţă...

Hristos adaugă spor vieţii acesteia, precum am văzut... ***În lumina Învierii lui Hristos lumea înviază, nu moare.***

Iată pentru ce noi care stăm astăzi cu ochii aţintiţi la lumina lui Hristos, se cade să strigăm cu glas de rugăciune:

Doamne, revarsă peste noi lumina feţei Tale.

Amin.

Din volumul “Dumnezeu este lumină” (Predici rostite la Mitropolia din Iaşi între anii 1935-1938)

Preot prof. Gheorghe Radu Sălăgian - Predică la praznicul Schimbării la faţă a Domnului nostru Iisus Hristos

Troparul: ***„Schimbatu-Te-ai la Faţă, în munte, Hristoase Dumnezeule, arătând ucenicilor Tăi slava Ta, pe cât li se putea. Strălucească şi nouă, păcătoşilor, lumina Ta cea pururea fiitoare, pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Dătătorule de lumină, slavă Ţie"***

Multe şi nenumărate minuni a săvârşit Domnul, pe unii i-a vindecat de boli incurabile, pe alţii i-a înviat din morţi, toate acestea le făcea pentru folosul obştesc al contemporanilor Săi. ***Pe lângă acestea, ca un Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, El a săvârşit minuni şi asupra propriei Sale Persoane, cum ar fi:***

- ***Schimbarea la Faţă;***
- ***Învierea din morţi;***
- ***Înălţarea la ceruri şi şederea de-a dreapta Tatălui.***

Minunea Schimbării la Faţă a Mântuitorului o găsim relatată în Sfânta Scriptură la:
- Matei 17,1-19;
- Marcu 9,2-10;
- Luca 9,28-36.

Viaţa pământească a Domnului a fost o viaţă plină de adâncul simţământ al smereniei, în care Dumnezeu Cel Preaînalt S-a coborât de bunăvoie pe pământ pentru noi şi-a noastră mântuire. Ea a fost o viaţă încununată de osteneli, de prigoane şi necazuri, culminând cu moartea pe cruce. ***Totuşi, în timpul vieţii Sale pământeşti, Domnul ne-a arătat şi câteva raze ale slavei Sale***

dumnezeieşti, ca de exemplu la Naşterea Sa, când slava Domnului a strălucit în jurul păstorilor şi mulţime de oaste cerească i-a cântat imn de slavă în cinstea acelui măreţ eveniment; tot aşa şi la Schimbarea Sa la Faţă, când viaţa Sa pământească se apropia de sfârşit.

După ce Mântuitorul le-a vestit ucenicilor Săi, dureroasele Sale patimi şi moartea Sa chinuitoare, El i-a asigurat că va învia din morţi şi Se va înălţa la ceruri, de unde ,,***va veni întru slava Sa şi toţi sfinţii îngeri cu El şi va şedea pe tronul slavei Sale…***" (Matei 25,31-46), ca să judece lumea. Ca să le dea ucenicilor Săi o idee despre slava Sa de la cea de-a doua venire şi mai cu seamă ca să le întărească credinţa, El S-a schimbat la Faţă înaintea a trei dintre ei. ***A făcut această minune pentru ca să-i întărească în credinţă atunci când ei Îl vor vedea în cea mai mare umilinţă a crucii, căzând sub loviturile nemiloase ale urii şi barbariei iudeilor. Ca o contrapondere a smereniei Lui celei de pe urmă, El le-a descoperit o parte din slava Sa cea dumnezeiască; aceasta fiind o rază care acoperea umilinţa cea mare în timpul patimilor Sale şi orice sminteală din mintea oamenilor.***

Împrejurările minunii. ***Sfinţii Evanghelişti ne relatează mai întâi timpul exact când a avut loc minunea, adică după şase zile de la ziua când Mântuitorul le-a vestit ucenicilor Săi că trebuie să se suie la Ierusalim, unde va suferi chinuri grele şi moarte pe cruce.***

Ca loc al minunii se pomeneşte un munte înalt, adică un loc, pe de o parte tainic şi neumblat, pe de altă parte, înalt, fiindcă viaţa Domnului a fost o viaţă plină de smerenie, ca Unul ce a luat chip de rob şi n-a venit să I Se slujească, ci să slujească El altora. Acesta era un loc tainic, dar nu era vreo criptă adâncă sau vreo peşteră, ori vizuină. În astfel de locuri (cripte sau vizuini) se fac mai ales lucrurile diavolului şi ale întunericului, cum ar fi crime, orgii de tot felul, sau multe alte nelegiuiri. Mântuitorul S-a suit cu acest prilej pe un munte înalt, ridicat deasupra şesului şi a lucrurilor josnice, precum era El ridicat deasupra oamenilor josnici; căci cele înalte se potrivesc lui Dumnezeu Cel Preaînalt, când El vrea să-şi descopere slava Sa cea dumnezeiască.

Ca martori ai minunii, Iisus a luat cu Sine pe Petru şi pe Iacov şi pe Ioan – fratele lui (Matei 17,1). ***Vestirea Patimilor a produs în sufletele lor descurajare şi deznădejde, de aceea, Mântuitorul a luat cu Sine pe munte numai trei dintre ucenicii Săi, pe aceia, care, prin credinţa lor fierbinte şi prin devotamentul lor faţă de Hristos, puteau să aibă o bună influenţă asupra celorlalţi ucenici. Iisus Hristos voia prin Schimbarea Sa la Faţă să şteargă orice urmă de îndoială şi descurajare şi să întărească credinţa şovăielnică a ucenicilor Săi.*** Aşadar, aceştia trei, ca cei mai distinşi şi mai reprezentativi din cercul celor 12 Apostoli, vor fi martori ai slăvitei Schimbări la Faţă a Domnului.

Tot ei au fost chemaţi şi în alte împrejurări importante, de exemplu la învierea fiicei lui Iair şi la suferinţele din Grădina Ghetsimani.

Despre modul săvârşirii acestei minuni, a fost de-ajuns un singur cuvânt ca să exprime acest eveniment neobişnuit: cuvântul schimbare la faţă sau metamorfoză: „***Şi S-a schimbat la Faţă înaintea lor***”.

Ce fel de schimbare la faţă s-a petrecut? Substanţa omenească din trupul Domnului a rămas aceeaşi, dar aoarenţa lui exterioară s-a schimbat total. ***Trupul Domnului n-a devenit nematerial şi nu S-a prefăcut în duh, dar trupul care ascundea dumnezeirea Sa şi îl prezenta în ochii oamenilor ca pe unul dintre noi, oamenii neputincioşi, S-a arătat atunci îmbrăcat în slavă dumnezeiască. Nu S-a arătat încă cu toată slava Sa cea dumnezeiască, pentru că ochii omeneşti nu pot privi slava lui Dumnezeu în plinătatea ei, dar, cu acest prilej, firea dumnezeiască a Mântuitorului a lăsat să strălucească înaintea ucenicilor o rază a ei şi această rază a fost de-ajuns ca să dea firii omeneşti o slavă, o strălucire şi o măreţie specială.***

Atunci pe munte, Acela Care luase trup omenesc, fiind Dumnezeu, Se prezintă cu înfăţişare dumnezeiască, cu înfăţişarea proprie firii lui Dumnezeu, pe cât era posibil ca această înfăţişare dumnezeiască să se descopere în faţa unor oameni. În timpul Schimbării Sale la Faţă, El S-a înfăţişat cu o lumină strălucitoare şi radioasă, lumina fiind cea dintâi zidire a lui Dumnezeu, lumina cea tainică şi aproape imaterială, şi, din acest punct de vedere se seamănă cu Făcătorul ei, după cum reiese din Sfânta Scriptură:

- „Deci iarăşi le-a vorbit Iisus zicând: Eu sunt Lumina lumii; cel ce Îmi urmează Mie nu va umbla în întuneric, ci va avea lumina vieţii” (Ioan 8,12);

- „Şi aceasta este vestirea pe care am auzit-o de la El şi v-o vestim: că Dumnezeu este Lumină şi nici un întuneric nu este întru El” (1 Ioan 1,5).

Mântuitorul S-a arătat în lumină, ca să înţeleagă atunci Apostolii că pentru Hristos Cel lipsit de păcat şi sfânt, sfârşitul vieţii nu avea să fie întunericul mormântului, ci Slăvita Înviere al cărei început s-a arătat pe Muntele Taborului şi să ştie toţi cei ce-L slujesc pe El care s-au schimbat la faţă duhovniceşte, prin petrecerea în virtute şi sfinţenie că sfârşitul va fi acelaşi: preschimbarea lor cea viitoare, după chipul Său; slava şi strălucirea veşnică.

Ca urmare a acestei schimbări tainice a Domnului, „***faţa Lui a strălucit ca soarele***”; faţa aceea, pe care, în timpul patimilor şi al răstignirii n-a ascuns-o de la scuipările ruşinoase, a strălucit cum străluceşte soarele la amiază când îşi arată toată puterea şi strălucirea lui; precum soarele are lumină proprie care

emite raze când luminează pământul, iar cele de pe pământ preiau lumina de la soare, tot aşa şi ***Creatorul soarelui, Soarele Dreptăţii, are lumina proprie care este vatra luminii nesfârşite şi luminează lumea văzută (materială) şi cea nevăzută (spirituală).***

Sfintele Evanghelii ne relatează că „***veşmintele Lui s-au făcut albe ca lumina***" (Matei 17,2; Marcu 9,1-2; Luca 9,29). ***Ca şi faţa, tot aşa şi trupul Său întreg lumina; iar razele acestei lumini supranaturale şi dumnezeieşti străbătând prin veşmintele Sale, au făcut şi veşmintele Lui să fie albe ca lumina.*** Când Moise se coborâse de pe Muntele Sinai cu Tablele Legii, avea faţa strălucitoare, dar a fost de-ajuns s-o acopere cu o ţesătură făcută de mână omenească, pentru ca strălucirea aceea să nu se mai vadă, căci acea strălucire era împrumutată. Acum însă lumina dumnezeiască cuprinse şi hainele Mântuitorului, făcându-le luminoase şi radioase, de aceea, drepţii care s-au învrednicit de Împărăţia lui Hristos, fiind uniţi cu El printr-o legătură mai strânsă decât unirea dintre haină şi trup şi făcându-se mădulare ale trupului lui Hristos, despre aceştia El zice: „***Atunci cei drepţi vor străluci ca soarele în împărăţia Tatălui Meu***" (Matei 13,43).

Dar iată şi altă întâmplare minunată. O parte foarte mică, dar foarte însemnată a armatei alcătuite din milioane de sfinţi care Îl vor întâmpina pe Domnul la a doua Sa venire, Îl întâmpină şi acum. ***Este vorba de Moise şi Ilie*** (Matei 17,3; Marcu 9,4; Luca 9,30), ***care s-au arătat vorbind cu El.*** De pe acum s-a format o mostră a întregii Biserici a lui Hristos, care cuprinde pe sfinţii cei slăviţi în ceruri, dar şi pe credincioşii de pe pământ care se luptă să ajungă sfinţi, iar în mijlocul lor se află Hristos. ***Iată o dovadă că cei morţi în Domnul nu pier, nu dorm, ci rămân duhuri cu deplină conştiinţă şi cunoştinţă, mişcare şi acţiune. Ei formează Biserica Truimfătoare din ceruri. Dovada cea mai bună este arătarea lui Moise şi a lui Ilie cu acest prilej (Moise era mort cu trupul, iar Ilie – înălţat cu trupul la cer).***

Se pune întrebarea: Cum au recunoscut Apostolii pe cei doi mari prooroci? Sfinţii din ceruri îşi păstrează atât de tipic caracterul lor „***numele lor cel nou***" (Apocalipsă 2,17), încât, dacă cineva astăzi se mută „***din moarte la viaţă şi de pe pământ la cer***", poate să cunoască uşor pe Ioan şi pe Pavel, aşa precum atunci cei trei ucenici au recunoscut pe Moise şi pe Ilie. Aceşti doi sfinţi erau prooroci mari ai Vechiului Testament, vestiţi prin râvna şi devotamentul lor către Dumnezeu, precum şi prin sfârşitul vieţii lor pământeşti, căci Ilie a fost ridicat cu trupul la cer, fără să treacă prin moarte, iar moartea lui Moise a rămas o taină neştiută de oameni.
Pentru ce s-au arătat aceşti sfinţi la Schimbarea la Faţă?

- *Mai întâi, **fiindcă mulţi ziceau că Domnul este Ilie sau unul dintre marii prooroci**; însă prin arătarea lor, aceşti doi, cei mai însemnaţi prooroci, ne încredinţează despre distanţa nemăsurată care îi desparte pe prooroci de Stăpânul lor – Hristos.*
- *În al doilea rând, **ca reprezentanţi ai Vechiului Testament, ei vin să dovedească nu numai căci Hristos nu este potrivnic Legii lui Moise şi învăţăturilor proorocilor, ci că este Însuşi Dătătorul Legii Vechi şi Noi, Mântuitorul lumii, Mesia Cel prevestit de prooroci.** Ei au venit să vorbească cu Hristos despre împlinirea marii taine a mântuirii, care avea să se realizeze în curând.*
- *În al treilea rând, **Moise şi Ilie au venit ca să dovedească că Hristos stăpâneşte peste viaţă şi peste moarte şi în cer şi pe pământ; să dovedească căci Domnul poate chema pe pământ pe sfinţii din cer, când vrea să stea de vorbă cu ei.***
- *În al patrulea rând, arătat şi pentru motivul pe care îl arată Sfântul Evanghelist Luca: „**Şi iată doi bărbaţi vorbeau cu El, care erau Moise şi Ilie, şi care, arătându-se întru slavă, vorbeau despre sfârşitul Lui, pe care avea să-l împlinească în Ierusalim**” (LUCA 9,30-31). Moise şi Ilie au venit la şcoala Domnului, ca să afle care este cea mai înaltă şi grea moarte, iar acest lucru îl aflaseră şi Apostolii cu şase zile în urmă. Prin crucea lui Hristos, Ilie este chemat să vadă o slavă mai mare decât aceea pe care a avut-o el când s-a înălţat la cer în carul de foc. Ilie este chemat ca să afle că Hristos nu voia să se înalţe la cer, mai înainte de moartea pe cruce. Din dragoste pentru noi, Domnul a preferat o moarte chinuitoare şi dureroasă. De asemenea, Ilie va fi şi Înaintemergătorul celei de-a doua veniri a lui Hristos şi va muri ca martir în persevuţia lui Antihrist (Apocalipsă 11). Prin crucea lui Hristos, Moise este chemat să afle un sfârşit mai sublim decât al său.*

Deoarece sfârşitul firesc pentru noi păcătoşii este moartea, sfârşitul firesc pentru Hristos era să fie înălţat la cer, fără să sufere moartea; şi ar fi putut să Se înalţe la cer chiar în clipa aceea, împreună cu cei doi prooroci care stăteau de vorbă cu El, dar în cazul acesta s-ar fi înălţat fără noi, lăsându-ne în puterea păcatului şi a morţii. De aceea, Domnul n-a făcut aşa. Dimpotrivă, ***El S-a înălţat la cer după ce, prin moartea Sa, ne-a deschis nouă calea către cer.*** El avea să meargă către moarte, aceasta nefiind necesară pentru El, dar pentru noi, da. El avea să pătimească în Ierusalimul cel ucigaş de prooroci. Aceasta a fost convorbirea celor trei persoane cereşti: a Lui Dumnezeu Cel în chip de rob, cu robii Săi, cei ce se arătau în slavă.

Fără îndoială că această convorbire era şi un răspuns plin de învăţături la temerile ucenicilor pentru moartea Domnului şi anume că, pentru Domnul şi pentru cei care Îl urmează, mucenicia este cea mai înaltă biruinţă. Desfătarea

deosebită simţită de Apostoli. Cei trei Apostoli când au văzut dintr-odată faţa şi trupul Domnului schimbate şi pline de strălucire, la început au fost cuprinşi de un fel de somn şi amorţire, pe care lumina strălucitoare le produce asupra nervului optic şi de aceea, pe de o parte, Sfântul Luca zice: „***Petru şi cei ce erau cu el erau îngreuiaţi de somn***” (Luca 9,32), pe de alta, Sfântul Evanghelist Marcu zice: ***„…că erau înspăimântaţi”*** (Marcu 9,6). După puţin timp, Apostolii au biruit acea senzaţie de moleşeală şi somn şi au văzut limpede cele pe care Evangheliştii le vor relata mai târziu. În continuare, Sfântul Evanghelist Luca notează: ***„…şi deşteptându-se, au văzut slava Lui şi pe cei doi bărbaţi stând cu El”*** (Luca 9,32). Cuvântul „deşteptându-se” arată că Apostolii au rămas treji pe tot parcursul minunii, în opoziţie cu somnul în care căzuseră la început.

Apostolii când au văzut acea strălucitoare slavă a Domnului, au simţit o nespusă bucurie şi veselie şi cât timp Iisus a stat de vorbă cu Moise şi Ilie, ei au păstrat tăcerea. Când însă convorbirea celor trei persoane cereşti a încetat şi cei doi prooroci se pregăteau să plece, atunci Petru cel întotdeauna fierbinte şi plin de entuziasm, a îndrăznit să vorbească. Îl cuprinse dorinţa ca acea imagine aducătoare de bucurie să nu se mai sfârşească şi Îi face Domnului următoarea propunere: „Doamne, bine este să fim noi aici; dacă voieşti, voi face aici trei colibe: Ţie una, lui Moise una şi lui Ilie una!” (Matei 17,4; Marcu 9,5; Luca 9,33).

„Bine este…!” ***înseamnă să avem împărtăşire cu Domnul în slava Sa şi în mijlocul slăviţilor Săi sfinţi. Această împărtăşire produce o nespusă bucurie şi desfătare în sufletele credincioase dar este bine să fim aici şi pentru noi, cei ce ne aflăm pe pământ, să ne despărţim de grijile şi neliniştile vieţii şi să ne ducem într-un loc deosebit ca să ne întâlnim cu Mântuitorul şi cu Sfinţii Săi prin rugăciune şi meditaţie duhovnicească în Sfânta Biserică.***

„Bine este să fim aici…!”, ***fie şi chiar pe acest vârf de munte expus vântului şi schimbărilor vremii, zicea Petru. Este de ajuns că suntem cu Domnul în slava Sa, căci în realitate, viaţa de aici, nu lauda lumii, nici averea materială, o fac bună şi veselă, ci împărtăşirea cu Hristos, chiar dacă omul trăieşte în împrejurări potrivnice. Dar mult mai bună şi mai îmbucurătoare va fi petrecera şi împărtăşirea cu Domnul în ceruri, unde nu vor mai fi trebuinţe trupeşti, întristări, boli şi osteneli, moarte şi lacrimi; acolo va fi nespusa dulceaţă a celor ce văd frumuţeţea negrăită a slavei Sale.***

Petru nu cere desfătare numai pentru el în exclusivitate; nu vrea să o simtă singur, ci spune „noi”, adică noi toţi, căci adevărata fericire o alcătuieşte simţirea şi gustarea ei împreună cu alţii. Nu poate dori şi preţui bunurile spirituale şi desfătarea duhovnicească acel creştin care nu s-a lepădat de

egoismul său şi care cere desfătarea şi folosirea bunurilor spirituale numai pentru el singur. ***Sufletele pline de credinţă, nădejde şi dragoste care doresc să trăiască împreună cu Hristos în împărăţia Sa, numai atunci simt o mulţumire adâncă şi mare când văd împrejurul lor şi pe alţii care se luptă împreună cu ei să dobândească fericirea veşnică.***

Cu şase zile în urmă, Domnul proorocise că trebuie în chip inevitabil să sufere patimile şi moartea în Ierusalim, iar Petru dorind ca iubitul său Învăţător să scape cu orice chip de acest sfârşit îngrozitor, consideră prezenţa celor doi prooroci o ocazie bună şi caută să-L convingă să rămână mereu acolo pe munte, cu ei, departe de primejdiile ce-L aşteaptă în Ierusalim. Când Petru Îi propuse Mântuitorului să evite moartea, nu ştia ce zice, căci dacă Hristos nu S-ar fi jertfit pe cruce, nici Petru, nici ceilalţi Apostoli şi nici întreaga omenire nu s-ar fi mântuit.

Mărturia Tatălui. Lui Petru nu i s-a dat un răspuns lămurit la propunerea lui, ci i s-a dat un răspuns prin faptă, căci un eveniment nou şi uluitor este semnalat acum, astfel: ***„Vorbind el încă, iată un nor luminos i-a umbrit pe ei şi iată glas din nor zicând: Acesta este Fiul Meu Cel iubit, în Care am binevoit, pe Acesta ascultaţi-L”*** (Matei 17,5; Luca 9,35).

Acesta este punctul culminant al întregii minuni a Schimbării la Faţă.

Mai întâi s-a arătat norul luminos. Acel nor luminos, cunoscut şi în Vechiul Testament, este simbolul prezenţei lui Dumnezeu, simbol al Duhului Sfânt. Prin urmare, norul nu era un produs al firii, ci era un înveliş supranatural, care îmbracă pe Dumnezeu când El Se arată oamenilor. ***Acest nor „i-a umbrit”, a aruncat asupra lor o umbră tainică şi a făcut să înceteze intensitatea luminii pe care o emana Domnul Cel schimbat la Faţă. Acest lucru este o dovadă a faptului cât de mult Se apleacă Dumnezeu la mijloacele prin care noi oamenii, putem să intrăm în comuniune cu El.***

Din nor s-a auzit un glas, nu ca cel de pe Sinai împreunat cu tunete şi fulgere şi sunet de trâmbiţă răsunătoare, nici ca glasul pe care l-a auzit Ilie care semăna cu un vânt puternic şi cu cutremur de pământ şi foc, ci era un glas accentuat şi lămurit, dar în acelaşi timp, liniştit şi dulce. ***Prin acest glas dumnezeiesc, Tatăl Însuşi vesteşte de-a dreptul marea taină: Fiul Său Cel după Fiinţă, născut mai înainte de veci din Fiinţa Tatălui este Acesta – Hristos – Care S-a arătat în trup omenesc. Slava cea cu mare cuviinţă a Tatălui, conferă Fiului cinstea şi slava cuvenită, după cum zic:***

Mântuitorul:

-„Pe Dumnezeu nimeni nu L-a văzut vreodată. Fiul Cel Unul-Născut, Care este în sânul Tatălui, Acela L-a făcut cunoscut” (Ioan 1,18);
-„Pentru aceasta Mă iubeşte Tatăl, fiindcă Eu Îmi sufletul, ca iarăşi să-l iau” (Ioan 10,17);

-Sfântul apostol Pavel:
-„El ne-a scos de sub puterea întunericului şi ne-a strămutat în împărăţia Fiului iubirii Sale” (Coloseni 1,13).

În toate acestea Tatăl a binevoit. Asupra lui Hristos s-a odihnit plăcerea şi bunăvoinţa Tatălui ceresc, atât pentru că Hristos a luat asupra Sa lucrarea de mântuire a oamenilor, cât şi pentru că El, ca Om, era sfânt şi fără de păcat. *Aceasta este acum a doua oară când a fost auzită din cer o astfel de dovadă şi mărturie, o astfel de poruncă specială, prima fiind auzită în timpul Botezului Domnului în apele Iordanului.*

Tatăl din cer ne porunceşte: „***Pe Acesta să-L ascultaţi!***”. ***Aceasta este porunca Tatălui către Apostoli şi către toţi creştinii. Acesta este hotarul de netrecut, în virtutea căruia primim mântuirea şi titulatura de fii ai lui Dumnezeu prin Hristos Iisus: să ne supunem necondiţionat lui Hristos.*** Tatăl nu primeşte ca adorator şi închinător al Său pe nici un om care nu se supune Fiului: îl sprijină, îl rabdă îndelung, Se îngrijeşte de el – chiar dacă este departe de Hristos, dar nu-l adoptă ca fiu atâta vreme cât nu crede şi nu I Se supune lui Hristos.

O mare însemnătate a Praznicului Schimbării la Faţă este aceea că fără Hristos nu poate ajunge nimeni, niciodată în Taborul ceresc al Împărăţiei lui Dumnezeu.

Amin.

Pr. Constantin Voicescu - Schimbarea Domnului la faţă este chipul schimbării noastre la faţă

"Iubiţi fraţi şi surori de credinţă în Domnul nostru Iisus Hristos, la praznicul de azi, praznicul Schimbării la Faţă, îndemnul Bisericii, îndemnul Domnului nostru Iisus Hristos a fost cuprins într-o cântare pe care frăţiile voastre aţi ascultat-o aseară la Vecernie, la Privegherea mare care s-a făcut în cinstea acestui Praznic. Una din cântări, una din stihuirile de la Vecernie spune aşa: "***Veniţi acum să ne schimbăm ca să ne suim în muntele lui Dumnezeu şi să vedem Slava lui Hristos***".

Iubiţii mei, Biserica voieşte să fim nu numai ascultători a celor ce se spun despre Schimbarea la Faţă, ci ne cere ca, iată, acum să ne suim pe Tabor, acum să vedem Slava lui Hristos! *De altfel frăţiile voastre, care participaţi la Sfintele Slujbe, sunteţi conştienţi că noi, creştinii drept măritori, trăim aceste slujbe religioase. Prăznuind, noi punem un suflet aparte în această prăznuire şi anume noi ne facem contemporani cu evenimentele care sunt evocate şi care sunt prăznuite.*

Însă această suire pe care ne-o pretinde Biserica, această vedere a Slavei lui Dumnezeu, cer duh fierbinte, cer cuget curat şi cer zbor înalt. Ne cer ca la poalele muntelui să lăsăm nu numai ce e păcătos, dar chiar şi ceea ce e lumesc în general! Iată suntem acum în postul acesta, în Postul Adormirii Maicii Domnului. ***Un post este un răstimp de strădanie***, după cum ştiţi, iar

Biserica ne cere stăruinţa în praznicul acesta aşezat la mijlocul postului, stăruinţa pentru schimbarea noastră la faţă. Sigur că e vorba despre schimbarea noastră sufletească la faţă.

Ce înseamnă asta, să ne schimbăm sufleteşte la faţă? Înseamnă să schimbăm întâi sentimentele noastre, şi cu osebire ura! Ura cu toate formele ei: de la indiferenţă, care e tot o ură deghizată, până la ura atroce şi făţişă. *Toate acestea trebuie schimbate în iubire, trebuie ca noi să ne confundăm cu ceea ce aşa de strălucit zugrăvea Sfântul Apostol Pavel în Epistola către Corinteni, în acel imn minunat al iubirii despre care noi am vorbit zilele trecute.* ***Să ne schimbăm deci inima, să ne schimbăm cugetele, iubiţii mei, minţile, să ne lepădăm de idolii minţii, să ne lepădăm de prejudecăţi, să ne lepădăm de ignoranţă, de neştiinţă, să ne lepădăm de erezii şi de toate rătăcirile, pentru că mintea noastră trebuie să aibă un anumit rost: trebuie să înseteze după adevăr şi să ajungă, această minte a noastră, aşa cum au făcut Sfinţii Părinţi, să contemple tainele credinţei.***

Să ne schimbăm voia, voinţa, să ajungem la această tăiere a voii cum spuneau Sfinţii Părinţi, tăierea egoismului din noi, să ajungem la ceea ce se numeşte ascultare, în sensul ascultării de Dumnezeu. Să facem voia lui Dumnezeu, canalizând cu perseverenţă voinţa noastră către bine. **Altfel spus, să realizăm caracterul în noi, purificându-ne de tot ceea ce e rău.**

Aceasta este schimbarea la faţă, schimbarea inimii noastre, schimbarea cugetelor noastre, schimbarea voinţei noastre. Pentru aceasta ni se cere stăruinţa, iubiţii mei. ***Dar trebuie să ştiţi că nu singura stăruinţa noastră realizează această schimbare la faţă. E necesară, pentru că ea face lucrător Harul lui Dumnezeu: numai Acela ne schimbă pe noi.*** Ia gândiţi-vă, frăţiile voastre: exista ochiul, ochiul omului, dar dacă n-ar fi lumina, ar putea să fie ochiul cât de sănătos, că el tot n-ar vedea nimica. Dacă n-ar fi lumina, la ce ar mai folosi ochiul? Şi, bine înţeles, dacă ochiul e bolnav, poate să fie lumina cât de puternică, pentru că omul tot n-ar vedea nimica. ***Iar acum frăţiile voastre să se gândească la un exemplu banal, pe care-l dădeam şi cu alte prilejuri: un aparat de radio, de televiziune, poate să fie cât de bun, cât de perfecţionat, poţi să-l porneşti, să-l aranjezi pe o anumită lungime, dar dacă nu există o sursă emiţătoare, degeaba sunt toate acestea! Şi invers: poate să fie sursa emiţătoare cât de puternică, aceasta rămâne totuşi fără folos, dacă aparatul e defect, sau dacă nu ştii să-l porneşti, ori dacă nu te străduieşti măcar să-l pui în funcţiune. Am făcut comparaţiile acestea, iubiţii mei, ca să devenim conştienţi de faptul că stăruinţa pentru schimbarea noastră la faţă este necesară, dar că această schimbare la faţă se realizează prin Harul lui Dumnezeu şi că Harul lui Dumnezeu nu lucrează în fiinţa noastră dacă nu ne străduim şi noi cât de puţin, dacă nu deschidem şi noi uşa inimii noastre cât***

de puţin: "*Iată, stau la uşă şi bat*" – ***ne zice Dumnezeu, ne zice Domnul Nostru Iisus Hristos, cerându-ne să deschidem uşa, şi depinde de noi dacă vrem sau nu vrem să deschidem, depinde de noi dacă vrem sau nu vrem să curăţim ferestrele sufletului nostru ca să poată pătrunde lumina aceasta a soarelui dumnezeiesc în interior.***

Să ne întoarcem la textul Sfintei Evanghelii ca să-l recitim şi pentru aceia care au fost în biserică la vremea respectivă, şi pentru cei care – să nădăjduim că din motive binecuvântate – n-au fost:

"Iar la vreo opt zile după cuvintele acestea, i-a luat Domnul Iisus pe Petru, pe Ioan şi pe Iacov şi s-a suit în munte ca să se roage. Şi a fost că pe când se ruga înfăţişarea feţei Lui a devenit alta şi îmbrăcămintea Lui albă strălucind. Şi, iată, doi bărbaţi vorbeau cu El. Aceştia erau Moise şi Ilie, care arătându-se întru slavă, vorbeau despre sfârşitul Său pe care avea să-l împlinească în Ierusalim. Iar Petru şi cei împreună cu el erau îngreunaţi de somn. Iar când s-au deşteptat i-au văzut Slava şi pe cei doi bărbaţi stând cu El. Şi a fost că pe când aceştia se despărţeau de El, Petru i-a zis lui Iisus: "Învăţătorule, bine ne este să fim aici! Să facem trei colibe: Ţie una, lui Moise una şi una lui Ilie." El neştiind ce spune – adaugă Evanghelistul. Şi pe când vorbea el acestea s-a făcut un nor şi i-a umbrit şi s-au înspăimântat când au intrat în nor. Şi glas s-a făcut din nor zicând: "Acesta este Fiul Meu Cel iubit, de El să ascultaţi!" Şi când glasul a trecut, Iisus s-a aflat singur şi ei au tăcut şi în acele zile n-au spus nimănui nimic din cele care văzuseră".

Acesta este textul şi aţi observat că începe zicând: "…ca la vreo opt zile după cuvintele acestea…". ***Care e legătura Schimbării la Faţă de pe Tabor cu evenimentele petrecute cu opt zile înainte?*** Domnul îi întrebase, aşa după cum ştiţi, pe ucenici: "***Cine zic oamenii că sunt Eu?***" Aceasta ca să vadă dacă au priceput şi ei cât de cât cine este Învăţătorul acesta care i-a chemat pe ei la propovăduire. Treptat, treptat, ei au ajuns la înţelegere, cunoscând cine este Iisus. Dar după ce ucenicii au răspuns că unii zic că Mântuitorul este Ilie, iar unii că ar fi alt prooroc, Domnul îi întreabă: "***Dar voi cine ziceţi că sunt?***" Atunci Petru răspunse în numele ucenicilor: "***Tu eşti Hristos, Fiul lui Dumnezeu Celui viu!***" Lucrul acesta se petrecuse înainte, şi atunci Domnul, ca să le arate că El este Hristosul, deci Mesia, Mântuitorul, Dumnezeu, şi că a venit să mântuiască lumea într-un mod anumit, nu cum credeau ei că avea să o mântuiască, în calitate de Mesia politic, care să aducă supremaţia poporului evreu ales, le-a vorbit despre Cruce, le-a spus că va fi prins şi ucis. Şi atunci Petru, vă amintiţi, l-a luat deoparte şi a-nceput să-l mustre: "***Doamne nu cumva să se întâmple una ca aceasta!***" Dar Domnul Hristos l-a certat, şi dacă înainte îi spusese "***Nu carnea ţi-a descoperit ţie lucrul acesta, că Eu sunt Dumnezeu, ci***

Duhul Sfânt”, acum îi spune “***Înapoia Mea, satana!***”. De data aceasta lui Petru îi vorbise satana! Vedeţi ce registru întins poate avea sufletul acesta al omului! Îţi vorbeşte Dumnezeu şi, dacă nu eşti atent, te prinde satana! ***Deci atunci, iubiţii mei, avusese loc o dublă subliniere a adevărului privitor la mântuirea noastră: pe de o parte mărturia lui Petru, care venea de jos, de pe pământ, că Iisus este Fiul lui Dumnezeu, Dumnezeu însuşi care vine să mântuiască, iar pe de altă parte mărturia pe care o dă însuşi Domnul, tot aici, pe pământ, că El vine să mântuiască lumea prin crucea Sa.*** Tot acum, în momentul Schimbării la Faţă, devenim martorii unei a treia mărturisiri, de data aceasta o mărturisire de sus, care are o semnificaţie identică, căci, iată, Domnul Dumnezeu Tatăl mărturiseşte: “***Acesta este Fiul Meu Cel iubit, de El să ascultaţi!***”. ***Cuvintele Tatălui trebuie înţelese în felul următor: Acesta este Fiul Meu! Acesta e Mesia, este Iisus, este chiar Dumnezeu care, venind, s-a făcut om. El este Fiul Meu!***

Dar pe de altă parte, aţi văzut, Sfânta Scriptură mai relatează că la stânga şi la dreapta Domnului stăteau, acolo, în Slava Sa, Moise şi Ilie, adică Legea şi Proorocii. Aceştia, precizează Sfânta Scriptură, vorbeau despre El, despre sfârşitul Lui în Ierusalim, adică despre Cruce. ***Vedeţi, aşadar, că amândouă mărturiile, aceasta de sus, a lui Dumnezeu Tatăl, făcută în momentul Schimbării la Faţă şi cealaltă, făcută cu opt zile înainte, aici jos, pe pământ, de către Petru, au una şi aceeaşi semnificaţie. Ele exprimă unul şi acelaşi adevăr, că Iisus este Fiul lui Dumnezeu, că El vine să mântuiască lumea prin Cruce.*** Temeiul Crucii, iubiţii mei, este sus, în cer! ***De altfel, într-o icoană ortodoxă a Schimbării la Faţă, în locul Domnului aflat în Slava Sa este înfăţişată o cruce! O cruce în slavă şi în stânga şi în dreapta ei se află Ilie şi Moise.*** Cele zugrăvite în această icoană pot fi regăsite în cântarea din Condacul de aseară, care spune: ***“În munte te-ai schimbat la faţă, că dacă te vor vedea răstignit să cunoască Patima Ta cea de bună voie!”.***

Revenind la textul Sfintei Evanghelii, la convorbirea despre Crucea Învăţătorului, vom observa că această convorbire a avut rostul de a îndepărta din mintea apostolilor teama şi îngrijorarea legate de Cruce: îl vedeau pe Domnul în Slavă în puterea Lui, avea pe Moise şi Ilie de-a dreapta Lui – Legea şi Proorocii – care îl ascultau. În deplinătatea acestei Puteri vorbea de Cruce. ***Aceasta pentru că era necesar ca ucenicii să fie pregătiţi în momentul în care – după cum spune şi cântarea – avea să se împlineasa Patima, pentru ca ei să ştie că pătimirea Mântuitorului era o pătimire de bună voie, că El a vrut să pătimească, nu că a fost târât, ori silit să sufere. El a vrut să sufere, El care, iată, poate să fie în Slavă, cum de fapt este.***

Aţi văzut că în calitate de martori ai Schimbării la Faţă Domnul a luat pe cei mai aleşi dintre ucenici, pe cei cu nişte puteri mai deosebite: pe Petru care era

întâiul după credinţă, pe Ioan care era întâiul după iubire şi pe Iacov care era întâiul după răbdare şi după cununa mucenicească.

Din relatarea evanghelică am văzut că Schimbarea la Faţă a avut loc, după tradiţie, pe un munte înalt. E vorba de muntele Tabor. Vedeţi, iubiţii mei, înălţimea aceasta, mare din punct de vedere fizic, înalţă şi duhul. Liniştea netulburată de prezenţa făpturilor e cât se poate de prielnică pentru convorbirea cu Creatorul. Acest lucru l-aţi observat poate fiecare dintre voi, cei care v-aţi dus în asemenea locuri pustii, mai ales pe munte. De altfel din istoria Bisericii noastre se ştie că locurile din munţi unde se retrăgeau sihastrii noştri se numeau "la linişte". De pildă, se zice acolo, la prohod, că la linişte era un sihastru, Chiril. La linişte. "Isihia" înseamnă "linişte" şi cuvântul "sihastru" vine de la "isihia". "Isihastru" semnifica om care se trage la linişte, în locuri înalte.

Atunci, la Schimbarea la Faţă, s-a arătat această lumină taborică. Zice Sfânta Evanghelie: "***chipul lui Hristos a luminat ca soarele şi îmbrăcămintea Lui era mai albă ca zăpada şi un nor luminos s-a arătat***". ***Aceasta este lumina taborică, lumina necreată.*** E bine să ştiţi, iubiţii mei, că ***această lumină este o realitate a lumii spirituale.*** De altfel, luate din Vechiul Testament, în cântările noastre se rostesc cuvintele: "***Drepţii vor străluci ca soarele***".

Urmărind textul Sfintei Evanghelii, I-am văzut pe Domnul Hristos, pe Moise şi pe Ilie stând în Slavă, şi chiar din Paremiile de aseară, extrase din textele Vechiului Testament, ştiţi foarte bine că şi Moise şi Ilie se învredniciseră încă din timpul vieţii lor de această Slavă a lui Dumnezeu. Din istoria Bisericii, în istoria nevoinţelor Părinţilor noştri ştim că sfinţii noştri creştini au experimentat în trăire şi în extaz, în stare de răpire – ziceau ei – această trăire în lumina taborică. Prin rugăciunea inimii şi prin alte procedee se ajungea la această trăire, la acest contact cu lumina taborică. Aţi văzut cum spunea Petru: "***Doamne bine este aici, să facem trei colibe***". În cuvântul acesta a lui Petru ne recunoaştem, de altfel, şi noi: e o dorinţă legitimă de a ne opri, de a zăbovi în faţa Creatorului. ***Sfântul Ioan Gură de Aur parafrazează cuvântul lui Petru şi zice: "Doamne la ce să părăsim acest loc aşa de minunat ca să mergem la Ierusalim, la Cruce?".***

Cuvântul pe care l-am auzit de sus, de la Tatăl, "***Acesta este Fiul Meu, pe Acesta să-L ascultaţi***", ***subliniază care este rostul acestei sărbători în viaţa noastră: Schimbarea Domnului la Faţă este chipul schimbării noastre la faţă. Care-i condiţia? Păi ne-o spune Tatăl însuşi. Să-L ascultăm pe Fiul:*** "*Pe acesta să-l ascultaţi, dacă vreţi să vă schimbaţi la faţă!*". Aceasta fiind porunca dumnezeiască, sigur că e bine să ne întrebăm dacă-L ascultăm, să ne întrebăm dacă-L ascultăm pe Hristos!

Veţi zice: "Cum să ştiu dacă-L ascult sau nu-L ascult?". E simplu, întocmai ca-n viaţa cea de toate zilele: cine ascultă de cineva, îl urmează pe acela, merge pe urma paşilor lui, face ce a făcut şi acela. Aşa că această întrebare, dacă Îl ascultăm sau nu-L ascultăm pe Hristos pentru schimbarea noastră la faţă, se poate traduce şi prin întrebarea ***dacă pentru noi Hristos este cale, este adevăr, este viaţă, dacă pentru noi El este Pâinea vieţii şi Apa cea vie.*** Sigur că întrebările acestea e bine să ni le punem în faţa conştiinţelor noastre cu curaj şi cu nădejde în mila lui Dumnezeu şi cu dorinţa de a ajunge la această ascultare de Hristos, căci El trebuie să ne fie totul în viaţă.

Astăzi, de Schimbarea la Faţă, noi aducem roade, aducem prinoase la biserică, se aduc struguri, fructe şi alte lucruri. Sunt nişte prinoase de binecuvântare. Aşa e rânduiala la noi în popor, poporul acesta a avut nişte tradiţii frumoase care trebuie reînnoite, tradiţii pe linia bisericii creştine. În trecut nu mânca omul din primele produse ale muncii lui până nu ducea la biserică spre binecuvântare. Şi a rămas la noi şi astăzi acest obicei. Zice omul: "*Nu mănânc din struguri până nu împart întâi*".

E frumos s-aduci roade. Din punct de vedere duhovnicesc şi-n legătură cu această sărbătoare, trebuie să aducem şi noi roade. Şi anume roadele schimbării noastre duhovniceşti la faţă. Trebuie să redobândim în noi acest chip nemuritor a lui Dumnezeu, iubiţii mei. Trebuie să aducem roade. O viaţă cu sens este o viaţă cu roade. Nu numai cu frunze! Sigur că frunzele au şi ele un rost într-un organism, într-un pom, dar numai dacă aceste frunze ajută la rodire, la producerea roadelor şi la coacerea acestora. Căci dacă pomul aduce numai frunze, nu este de nici un folos. *Aşa şi viaţa noastră, dacă e numai cu frunze nu e de nici un folos. Trebuie să aducem roade, iubiţii mei, roade duhovniceşti.*

Adică trebuie să ajungem şi noi aşa cum ne cere Biserica, aidoma drepţilor, despre care se spune că vor străluci ca soarele. De aceea trebuie să privim asupra noastră cu seriozitate, mai cu osebire în această zi, şi să ne întrebăm dacă se află în noi măcar o licărire a acestei schimbări la faţă.

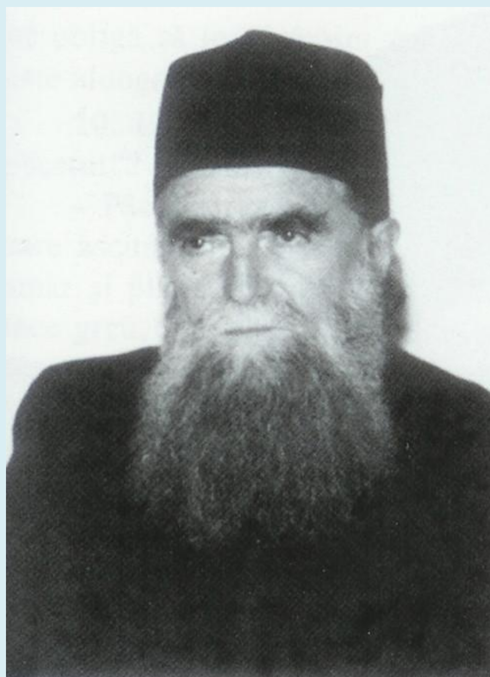
Iată venim la biserică, venim la altar – cuvântul altar înseamnă înalt, "altus". Biserica este un altar, biserica este un Tabor, iar noi, iubiţii mei, venind la biserică, ne înălţăm, suim pe Tabor. Dar urcând, nu-i uităm pe cei de jos! E bine că urcăm, ne-a chemat Duhul lui Dumnezeu şi am răspuns, a suflat Duhul lui Sfânt în pânza aceasta a corăbiei sufletului nostru, pe care noi am potrivit-o bine ca să ne aducă aici la biserică, ca să putem urca pe Taborul acesta, spre lumină.

Urcând, zic însă, iată, să nu-i uităm pe cei de jos, pe fraţii noştri care încă n-au ajuns să urce Taborul acesta al Bisericii. De aceea mai cu osebire astăzi această chemare a bisericii trebuie să ne fie nouă bine întipărită în minţi şi în inimă.

Urcă, urcă mereu, din ce în ce mai sus, ca să poţi coborî la cei de jos ca să-i ajuţi. Îmbracă-te cu cât mai multă lumină, ca să poţi să risipeşti negura şi bezna asta aşa de mare care este în lume. Aşa să ne ajute Dumnezeu!”.

(Părintele Iachint al Putnei, Editura Bizantină, 2000)

Părintele Iachint Unciuleac - Taborul: candela nădejdii înaintea unui val de întuneric

Părintele Iachint Unciuleac - Vino iarăşi la noi, Iisuse (s.v. 6 august / s.n. 19 august):

https://www.academia.edu/43926308/P%C4%83rintele_Iachint_Unciuleac_Vino_iar%C4%83%C5%9Fi_la_noi_Iisuse

https://archive.org/details/vino-iarasi-la-noi-iisuse

***

Reproducem un fragment dintr-un cuvânt - la Sărbătoarea Schimbării la faţă - de o sensibilitate şi de o putere duhovnicească excepţională, aparţinând vechiului mare stareţ al Putnei, părintele Iachint Unciuleac, duhovnicul care a adormit intru Domnul în locul cel mai de dorit pentru un părinte adevărat, căzut la datorie pe "frontul" său de luptă: în scaunul spovedaniei: un cuvânt în acelaşi timp revelator, trezitor, dar şi deosebit de dulce, de duios şi de mângâietor. Vi-l împărtăşim cu drag şi bucurie, spre pătrunderea tainică în noimele vii ale Praznicului dumnezeiesc de astăzi: ***"Acesta este Fiul Meu cel iubit întru care am binevoit, pe Acesta să-l ascultaţi". (Matei 17, 5)***

Iubiţi credincioşi, ştiind Mântuitorul nostru că omul întotdeauna slăbeşte cu sufletul în vremea suferinţei, a voit ca mai înainte de patima Sa cea de bunăvoie să-Şi îmbărbăteze ucenicii, încredinţându-i, printr-o minune de taină, că El este cu adevărat Mesia, Cel vestit de prooroci. (…)

“O, adâncul bogăţiei şi al înţelepciunii şi al ştiinţei Lui Dumnezeu!… Căci cine a cunoscut gândul Domnului sau cine s-a făcut lui sfetnic?” (Rom. 11, 33-34). A revărsat Domnul pe Tabor în inima ucenicilor Săi un strop de bucurie înaintea unui noian de suferinţe. A aprins în sufletele lor o candelă a nădejdii înaintea unui val de întuneric. Le-a îngăduit să guste cereasca lumină, pentru ca în vremea răstignirii să nu se îndoiască.

Nu te bucura deci, apostole Petre, mai înainte de a suferi şi de a ne vesti Evanghelia Mântuirii. ***De vei rămâne cu Domnul pe Tabor, atunci cine se va mântui, cine va învăţa, cine se va răstigni pentru noi? Cine va muri şi cine va învia pentru noi? Sau cine în locul tău mai cu îndrăzneală va învăţa, va suferi şi cu capul în jos se va răstigni? Cine va mărturisi pe Hristos înaintea cezarilor Romei?***

Vino iarăşi la noi, Iisuse, nu-l asculta pe Petru!
Coboară de pe Tabor şi vino în casele noastre, în sufletele noastre!
Vino aici unde suferim şi ne trudim pentru pâine!
Vino aici unde ne răstignim de oameni, de diavoli, de patimi!
Şi dacă Petru nu vrea să coboare, Tu lasă-l pe munte şi vino la noi, în inimile noastre!

Învaţă-ne cum să ne mântuim, arată-ne cum să răbdăm.
Deprinde-ne să ducem crucea vieţii.
Învaţă-ne cum să ne răstignim.
Vino şi suferă Tu pentru noi, răstigneşte-Te în locul nostru, gustă Tu înainte paharul morţii, arată-ne calea cea nouă a mântuirii prin suferinţă.

O, cum nu am dori să rămânem cu Petru pe muntele Tabor!
Dar noi purtăm trupuri ce se sugrumă de boli, de pofte şi de patimi.
În noi avem inimi aprinse de ură.
Acasă ne aşteaptă copiii cerându-ne pâine…!

O, cum am dori să ne desfătăm cu Petru acolo, pe muntele Tabor!
Dar ne vedem împresuraţi de neguri, de păcate.
Deci nu ne părăsi, Iisuse, ci vino la noi în vâltoare, la marginea muntelui.
Aici Te aşteptăm, cu ceilalţi ucenici, cu Toma şi Andrei, cu Iacov şi Matei, cu Iuda şi Vartolomeu, cu Simon şi Tadeu. Flămânzi şi goi, străini şi orfani, copii şi bătrâni, văduve şi săraci, bolnavi şi îndureraţi, cu toţii Te dorim, Te aşteptăm; vino şi Te împacă cu noi. Coboară şi mai jos, la marginea mării, acolo unde se zbate viaţa în valuri, acolo unde se zbat corăbii de stânci şi atâtea pânze se sfâşie, atâtea vâsle se rup, atâtea suflete se îneacă de sila cumplită a valurilor. Noi ştim că muntele cu liniştea şi singurătatea lui Te cheamă la rugăciune, dar totuşi, priveşte cu milă de vale, spre mare. Acolo, în

zare, se înalţă talazuri, se sfărâmă maluri cu atâta furie… Şi aceasta este lumea. Şi în valuri corăbii se luptă cu marea, cu vântul, cu noaptea. Şi acesta este omul.

Deci vino acolo, în mijlocul mării, în inima omului, în sânul familiei.
Acolo unde se amestecă lumina cu întunericul, viaţa cu moartea, bucuria cu suspinul, pâinea cu ţărâna, dreptatea cu minciuna, mierea cu otrava, dragostea cu ura, vinul cu oţetul, timpul cu veşnicia.
Vino aici, unde suferim noi oamenii, împacă-Te cu noi, schimbă faţa lumii, potoleşte marea, linişteşte inimile, uneşte într-un cuget sufletele noastre.

Şi într-adevăr, fără zăbavă, Iisus Hristos S-a coborât din nou la oameni, căci pentru ei venise El în lume. Taina săvârşindu-se, norul s-a ridicat din nou la ceruri, Moise şi cu Ilie nu s-au mai văzut, lumina a dispărut, iar Iisus a mers jos la poala muntelui, la marginea mării, în zarva mulţimii, în freamătul lumii, în calea Samariei, pe drumul Iudeii, în clocotul urii, în mâinile arhiereilor, pe crucea Golgotei.

Acolo Îl aşteptau oamenii – unii cu stâlpări de finic, alţii cu pietre în mâini; acolo Îl căutau mulţimile – unele ca să-L vadă şi să se tămăduiască, altele ca să-L ispitească, să-L prindă şi să-L răstignească. ***Şi Iisus Hristos S-a dat spre moarte, S-a răstignit pentru sufletele noastre.***

Să nu se laude deci Taborul mai mult decât Golgota, nici bucuria împotriva întristării. Ci şi Taborul şi Golgota împreună să se veselească, şi bucuria şi suferinţa prin Hristos să se unească.

Golgota, prin crucea durerii, ispăşeşte pe pământ păcatele oamenilor.

Taborul, prin văpaia luminii de veci, răsplăteşte dincolo virtuţile creştinilor.

Căci pe pământ este locul ispitelor, al căderilor, al trudelor şi al încercărilor, al răstignirii, al morţii şi al învierii – iar dincolo este locul odihnei, al slavei şi al vieţii de veci.

Aceasta însă nu o înţelegea Petru, şi ca el nu o înţelegem nici noi, oamenii. Dar o fericire neclădită pe temelia suferinţei nu durează decât o singură zi. ***Dornic de o asemenea fericire, omul se grăbeşte să şi-o facă cu mâinile sale. Îşi acoperă gropile în cale, îşi seamănă flori în locul spinilor, nivelează mormintele, presară în jur aromate, îmbracă haine ispititoare, îşi umple masa cu îndestulare şi ochii şi buzele şi inima cu tot felul de rele plăceri. Şi stând în pragul casei, îşi spune grăbit: sunt fericit. Dar prin colţurile casei intră***

înlăuntru boala, suferinţa, sărăcia şi moartea, şi îndată palatul fericirii omeneşti se risipeşte, ca şi turnul Babilonului.

Iisus Hristos ne-a arătat o altă cale de urmat, care duce la fericirea veşnică, dincolo de mormânt. Şi această cale este trăirea cu adevărat a unei vieţi creştineşti, ce se poate dobândi numai printr-o schimbare totală a comportării noastre.

Domnul nostru Iisus Hristos a venit să schimbe faţa lumii; să ne schimbăm deci şi noi viaţa. Să lepădăm ura, mânia, răutatea, desfrânarea, minciuna, beţia, lenevirea şi celelalte patimi. ***Să ne facem oameni noi, plini de dragoste, bunătate, milă, plini de pacea unei adevărate trăiri creştineşti. Şi pentru o asemenea schimbare sufletească este nevoie să mergem oare aşa de departe, până la Taborul Galileii?*** O, nu! Este prea greu pentru noi. Dar ***Mântuitorul nostru a înălţat pretutindeni câte un Tabor duhovnicesc.*** **Acestea sunt sfintele** ***biserici şi inimile noastre. Pe aceste două dumnezeieşti altare Iisus Hristos întotdeauna se jertfeşte, Se răstigneşte, ni Se dăruieşte, plin de bunătate, de dragoste, de lumină divină.*** (…)

Dar Dumnezeu Tatăl ne-a poruncit pe muntele Tabor: "***Acesta este Fiul Meu Cel iubit (…) pe Acesta să-L ascultaţi***" (Matei 17, 5). Aşadar,

- ***dacă voim să ne asculte Dumnezeu, trebuie să-l ascultăm şi noi.***
- ***Dacă voim să Se schimbe Dumnezeu spre milă, să ne schimbăm şi noi spre dragoste şi ascultare…***
- ***Dacă voim să ne audă Iisus Hristos, să-L auzim şi noi când ne învaţă.***

Puţin aluat toată frământătura o dospeşte. Puţina silinţă de tot darul se împărtăşeşte. Dar cel mai greu de convins, cel mai greu de schimbat este omul. ***El nici din dragoste, nici de vargă, nici de frica morţii nu se hotărăşte odată să rupă legătura cu păcatul. Toate zidirile ascultă fără greş de Ziditorul lor.*** Ele cunosc vremea sosirii şi plecării lor, vremea hranei, a cântării şi a tăcerii lor. **Numai omul vrea să trăiască în neorânduială.**

- *Păsările cerului se înţeleg fără grai omenesc. Fără ştiinţă de carte şi calendar, ele ştiu când trebuie să plece în ţările calde. Se adună din timp, se sfătuiesc, apoi, luându-şi rămas bun de la cuiburile lor, se pierd spre zările albastre.*
- *Firul de grâu cunoaşte şi el vremea lui. Din vreme începe a se îngălbeni sub razele soarelui, apoi smerit îşi pleacă spicul îngreuiat de boabe şi aşteaptă secera să-l taie.*
- *Codrul cunoaşte şi el timpul toamnei şi din vreme îşi schimbă veşmântul verde în altul de reculegere.*

Numai noi, oamenii nu vrem să ne schimbăm din starea noastră, din trăirea noastră păcătoasă. Iisus Hristos este gata să ne dea tot ce dorim, tot ce ne trebuie. Dar mai întâi aşa ne răspunde: Schimbaţi-vă voi şi mă voi schimba şi Eu.
Să lăsăm noi mânia, ura şi răzbunarea şi va lăsa şi El mânia Sa asupra noastră. Trăiţi voi în unire şi adevărata dragoste şi vă va primi intru dragostea Sa.
Să facem milă cu cei săraci şi sărmani şi va face şi El milă cu sufletele noastre.
Să părăsim toată desfrânarea şi uciderea de fii şi va lua de la noi bolile, sărăcia şi toată lacrima din ochi.
Să scoatem din inimile noastre zavistia, minciuna, pofta, beţia şi tot păcatul şi ne va da ploaie la vreme, izvoare de apă, vânturi line, tihnă în casă şi pâine pe masă.
Deci: ***Lăsaţi voi şi voi lăsa şi Eu; schimbaţi-vă voi şi mă voi schimba şi Eu. Aşa ne grăieşte Multmilostivul Dumnezeu.***

Să luăm deci aminte la cuvintele acestea. Să alergăm la sfânta biserică cât mai avem vreme. ***Să ne rugăm în ea cu toată credinţa şi dragostea. Să ne schimbăm haina sufletului prin spovedanie curată, prin sfintele Taine şi prin multă, cât mai multă milostenie şi dragoste.*** Şi de vom trăi aşa, vom putea birui toate greutăţile vieţii, toate ispitele trupului, toate şoaptele diavolului. Atunci rugăciunea noastră va fi bine primită, viaţa liniştită, sfârşitul luminos. Şi venind la biserică, nu ne vom mai întoarce goi, căci darul se va odihni în coliba inimii noastre şi atunci vom putea spune plini de bucurie, împreună cu Petru: “***Doamne, bine este nouă ca să fim aici***“ (Matei 17, 4)

Ieromonah Petroniu Tănase - Schimbarea la faţă – lucrătorii pocăinţei sunt îndemnaţi în chip firesc să se străduiască să se înalţe tot mai sus pe calea desăvârşirii

Inspirat este cuvântul unui monah aghiorit că „***Muntele Athos este locul unde mulţi oameni se pocăiesc şi prin aceasta ei fac mereu bucurii în cer, după cuvântul Scripturii*" *(Luca 15,7).***

"Pocăinţa, după Sfântul Isaac Şirul, este necesară totdeauna şi tuturor celor ce se mântuiesc;
este corabia care ne trece peste marea vieţii către limanul dumnezeiesc" (Cuvântul 72);
"…este nevoinţa zilnică a monahului care se străduieşte neîntrerupt, să se pocăiască cât mai adânc şi cât mai plăcut lui Dumnezeu" (Arhim. Gheorghe Kapsanis, Mărturia teologică a Sfântului Munte, pag. 8).

In acest sens, monahul, pe lângă "kalogheros" şi "înger în trup" este şi "omul pocăinţei", iar muntele pe care toţi locuitorii săi îşi au pocăinţa drept îndeletnicire principală a vieţii, este firesc ca pe lângă "Sfântul Munte" şi "Grădină a Maicii Domnului", să se numească şi "Muntele Pocăinţei". Acest lucru îl spune însăşi Muntele cu înfăţişarea lui materială. Uitându-se la muntele care se înalţă falnic spre cer, lucrătorii pocăinţei sunt îndemnaţi în chip firesc să se străduiască să se înalţe tot mai sus pe calea desăvârşirii, adică să se pocăiască tot mai deplin, căci aceasta este şi ***lucrarea pocăinţei: o neîntreruptă ridicare, depăşire a sa, a omului, care pe măsură ce se curăţă de păcate prin pocăinţă este atras tot mai sus de mâna lui Dumnezeu (Părintele Dumitru Stăniloae, Curs de Morală, vol.III, pag. 108).***

Dar Athosul este şi muntele Schimbării la faţă, ca unul care este pus sub patronajul luminatei sărbători a Schimbării la Faţă a Domnului, sărbătoarea cea mai caracteristică a înaltei vieţi duhovniceşti a Ortodoxiei. Căci aşa cum Domnul Hristos S-a urcat pe Tabor cu trei dintre ucenicii Săi, şi în timpul rugăciunii le-a arătat dumnezeiasca Sa slavă, pe cât puteau ei s-o cuprindă; ***tot aşa şi isihastul, care se urcă pe muntele pocăinţei şi al rugăciunii, se schimbă la faţă şi se umple de lumină, iar dacă ajunge la culme, se învredniceşte să***

vadă pe cât poate el să cuprindă, Lumina cea necreată, Slava Dumnezeirii, pe care au văzut-o apostolii pe Tabor, ca o arvună a slavei de care se vor învrednici de-a pururi cei mântuiţi în viaţa veşnică.

Sfânta Ortodoxie dă o atenţie deosebită acestei sărbători. *În România de pildă, pe lângă multe mănăstiri şi biserici închinate Schimbării la faţă a Domnului, se află şi un munte, Ceahlăul, măreţ ca şi Athosul, care are ca hram Schimbarea la Faţă a Domnului, şi la 6 august, ca şi la Athos, mulţime de monahi şi credincioşi se urcă şi fac priveghere şi Sfânta Liturghie pe vârful lui.*

Athosul, Muntele Pocăinţei şi al Schimbării la Faţă! Şi numai cu prezenţa Sa propovăduieşte înalta chemare a îndumnezeirii omului, arătând dintr-odată şi calea de urmat şi rezultatul suişului. ***Minunată sinteză a celor două stări fundamentale ale vieţii duhovniceşti: pocăinţa şi schimbarea la faţă, prin care trebuie să treacă omul în strădeuinţa sa, ajutat de Dumnezeiescul Har, pentru a deveni din omul cel vechi, omul cel duhovnicesc.***

Dar metamorfoza nu este un element izolat, ci un har, o iluminare tainică, care umple şi dă viaţă tuturor, căci toate sunt supuse schimbării tainice a metamorfozei (Arhim. Vasile, Isodicon).

Omul are strânse legături cu toată creaţia şi schimbarea lui aduce după sine schimbări în întregul cosmos. Omul pătimaş şi stăpânit de păcat îşi degradează mai întâi cosmosul din sine şi apoi şi pe cel din afară de sine. Poluarea naturii, de care se plânge atât de mult lumea de azi, este o urmare firească a poluării păcătoase a omului. Şi invers, sfinţirea cosmosului lăuntric al omului duhovnicesc, al sfântului, duce şi la sfinţirea lumii înconjurătoare lui. ***Aceasta este, după Sfântul Maxim Mărturisitorul, şi marea chemare a omului, prin sfinţenia vieţii lui să transfigureze întreaga făptură.*** La cerul şi pământul cel nou de la sfârşitul veacurilor contribuie şi omul.

P*e Athos această metamorfoză a cosmosului este mai vizibilă ca în altă parte. Sfânta Liturghie, care de veacuri se săvârşeşte neîntrerupt pe Athos, ţărâna trupurilor a nenumăraţi sfinţi aghioriţi, care s-a amestecat cu ţărâna Muntelui, Harul Sfântului Duh, care necontenit se revarsă peste mulţimea celor ce se pocăiesc, toate acestea au dus şi la o transformare a însăşi firii materiale a Athosului. Mărturisesc acest lucru mireasma simţită adeseori de pelerini pe cărările Muntelui; dorul după Athos care urmăreşte pe cei ce l-au văzut odată, dar mai ales chipurile frumoase, transfigurate de lacrimile pocăinţei ale multor nevoitori aghioriţi.*

Pelerinii care vin cu evlavie la Sfântul Munte întrezăresc uneori această minunată metamorfoză, ca pe ceva din altă lume, care te umple de pace şi de bucurie.

Nu pot să nu pomenesc simţirile alese pe care m- am învrednicit şi eu, nevrednicul, să le trăiesc la prima sărbătoare a Athosului, la care luam parte.

Era în ajunul Schimbării la faţă a Domnului, zi frumoasă, senină şi liniştită. Ajunsesem în vârful muntelui către seară. Soarele se afla ca de o siiliţă deasupra orizontului, proiectând până departe pe mare umbra Muntelui, care părea un stâlp uriaş înfipt în mare. în curând, apoi, s-a afundat în mare tivind o jumătate de orizont cu o linie strălucitoare de lumină. În partea opusă, luna, care anul acela era plină, se pregătea şi ea să răsară şi-şi vestea sosirea completând cealaltă jumătate de orizont cu brâul de lumină şi împlinind astfel o coroană de lumină de-a lungul întregului orizont. Sfântul Munte se afla în centru iar soarele şi luna din dosul orizontului ţineau coroana de lumină de deasupra muntelui Schimbării la faţă. Priveliştea era de o măreţie negrăită. Parcă eram înconjuraţi de revărsarea de lumină din Lumina cea neînserată, din Lumina de la schimbarea Domnului la faţă. Athosul se preschimbase în Tabor.

A răsărit apoi luna, învăluind muntele cu lumina ei tainică; în faţa bisericuţei din vârful muntelui s-a aprins un foc mare şi a început priveghere. Bisericuţa era aproape plină de monahii şi pelerinii, care veniseră la prăznuire, între care se aflau şi câţiva din cântăreţii buni ai Athosului.

"Veniţi să ne suim în Muntele Domnului şi să vedem schimbarea Lui la faţă…, şi din lumină să luăm lumină…". Minunata imnografie a sărbătorii ne făcea să trăim aievea taina cea nespusă a schimbării la faţă a Domnului.

M-am aşezat jos şi, obosit de cale cum eram, am aţipit o clipă, dar m-am trezit imediat tresărind şi cuprins de o simţire cu totul neobişnuită. Ce se întâmplase? La strană, cântăreţii cântau cu multă însufleţire, dar cântarea nu se auzea ca venind dintr-un loc, de la ei, ci se petrecea ceva cu totul minunat şi cu neputinţă de explicat. Cântarea parcă se materializase: tot văzduhul din biserică, însăşi biserica şi toate cele dintr-însa cântau, eu însumi, trupul tot, mâini şi picioare se transformaseră într-o minunată cântare. Şi eu mă simţeam ca şi cum pluteam pe o întindere nesfârşită şi elementul pe care mă aflam şi în care eu însumi mă transformasem cu totul, era acea nemaiauzită cântare. Nu visam, eram cu totul treaz şi conştient deşi, mă vedeam plutind pe undele cântării ca pe o mare şi lacrimi neoprite îmi curgeau din ochi. Mi-am adus aminte de cuvintele Apostolului de pe Tabor: "Doamne, bine este aicea…"! şi aş fi vrut ca melodia să nu se mai oprească niciodată.

Intre timp, cântăreţii de la strană au încetat, dar cântarea aceea minunată continuam să o aud nu pe dinafară, ci lăuntric şi o simţeam îndepărtându-se mereu, ca pe lumina de seară, care se stinge încetul cu încetul.

Privegherea nu ştiu când a trecut şi afară a început să se lumineze. Cei doi aştri îşi schimbaseră locurile. Luna se pregătea să se ascundă în mare, iar soarele cu raze de foc îşi anunţa sosirea şi împletind, încă odată cu razele lor cununa de lumină de deasupra Athosului. Ne-am pogorât spre Panaghia, plini de bucuria tainică a prăznuirii. Acordurile dumnezeieştii cântări nu se mai auzeau ca nişte ecouri din lumea de taină a altui veac.

De atunci Muntele s-a schimbat. De câte ori îi văd vârful luminos îmi aduc aminte, cu dor, de agripnia de la Schimbarea la faţă a Domnului, iar părinţii psalţi de atunci, când îi întâlnesc, îmi apar ca nişte soli ai luminii celei neînserate.

(extrase din: Chemarea Sfintei Ortodoxii - Ieromonah Petroniu Tănase)

Ieromonah Petroniu Tănase - Calea păcii… să fi ajuns oare omenirea la Pacea mult dorită, pe care vrea să o sărbătorească acum

Anul 1986 a fost declarat de către Organizaţia Naţiunilor Unite "Anul Păcii". Este firesc deci, ca omenirea să dea o atenţie deosebită Păcii; să ţină congrese politice şi bisericeşti pentru pace, să facă propuneri şi să ia hotărâri în acest sens. Unele ţări au emis serii de timbre poştale pentru Anul Păcii, s-a propus chiar să se facă o adunare pentru pace a tuturor creştinilor din lume, sub preşedinţia Papei de la Roma.

Să fi ajuns oare omenirea la Pacea mult dorită, pe care vrea să o sărbătorească acum, în acest an al păcii?
De veacuri, Biserica Ortodoxă se roagă zilnic "pentru Pacea de sus, pentru Pacea a toată lumea". Primele şi ultimile pagini ale Sfintei Evanghelii vorbesc despre Pace. ***Mântuitorul Hristos a fost vestit de prooroci ca "Domn al Păcii", al unei "Păci fără hotar" (Isaia). La naşterea Sa, îngerii au cântat "…pe pământ Pace…", iar după înviere şi înainte de suirea la Tatăl, El ne-a lăsat "Pace tuturor", "Pacea mea dau vouă" şi ne-a făgăduit că este cu noi până la sfârşitul veacurilor.***

A venit deci pe pământ Domnul Păcii, ne-a adus o Pace fără sfârşit şi se află permanent în mijlocul nostru făcător de Pace.
De ce dar nu este pace în lume? De ce lumea, ca şi cum nu ar avea-o, o caută, o doreşte, suspină după Pace? Dar cum înţelege lumea Pacea?
Lumea păgână dinainte de Hristos, Romanii îndeosebi, aveau aceasta vorbă despre Pace: "Si vis pacem, para bellum", "Dacă vrei pace, pregăteşte-te de război". Şi vorba aceasta a rămas în cinste până în zilele noastre, când popoarele îşi justifică teribila înarmare, pregătindu-se de război, "pentru intimidarea adversarului", "pentru apărarea păcii".

Dacă la lumea dinainte de Hristos, această înţelegere avea o justificare: domnia ignoranţei, a păcatului, apoi după venirea pe pământ a Domnului Păcii, ea este

cu totul anacronică, lipsită de sens. ***Cum să faci Pace fabricând unelte de război? Cum să te faci sănătos luând otrăvuri care îmbolnăvesc?***
Unii oameni aşteaptă Pacea de la cutare sistem politic, de la vreun genial conducător de popoare.

Este firesc deci să ne întrebăm: **"Ce oameni pot face pace în lume, ce concepţie politică poate instaura pacea pe pământ"?**
Sfânta Evanghelie ne spune că celor ce cred în numele lui Hristos le-a dat putere să se facă ***fii ai lui Dumnezeu*** (Ioan 1, 12), şi în altă parte: ***"Fericiţi făcătorii de Pace că aceia fii ai lui Dumnezeu se vor chema" (Matei 5, 9).*** **Deci lucrul este simplu: "Făcătorii de Pace" sunt fiii lui Dumnezeu, adică cei ce cred în El.** ***Pot şi alţii să o facă?*** **Ne-o spune însuşi Domnul Hristos:** ***"Fără de Mine nu puteţi face nimic" (Ioan. 15, 5).***

Sfântul Apostol Pavel ne spune apoi *că Pacea nu se află oriunde, că este o lucrare dumnezeiască, un rod al Duhului Sfânt în lume, în sufletele oamenilor:* ***"Roada Duhului este dragostea, bucuria, pacea…" (Galateni 5, 22).***
Se înţelege că acolo unde este prezent Duhul Sfânt, cresc şi roadele Sale. ***Dar noi ştim că prin Sfântul Botez şi Mirungere tot creştinul devine sălaş al Duhului Sfânt şi implicit al rodului Sfântului Duh, al Păcii.***

Dar oare este Pace în sufletul omului de astăzi? **Toată lumea ştie că nu este!** ***Omul de astăzi este neurastenizat, chinuit, tulburat, nu are pace lăuntrică. O caută pretutindenea şi nu o găseşte.*** ***Turismul,*** **sportul, drogul s.a., ce sunt** ***dacă nu o expresie a acestei zadarnice căutări? Şi nu o găseşte pentru că o caută unde nu este. O caută în goana după bani, în plăceri, în onoruri. Dar bogăţiile, onorurile, plăcerile păcătoase şi cele asemenea lor nu sunt roade ale Duhului Sfânt, ci ale altui duh, ale duhului acestui veac, ale duhului tulburării, ale satanei. Şi dacă nu este pace în sufletele oamenilor, nu este nici afară, între oameni. Cum să rodească duhul satanei roadele Duhului Sfânt?***

Sfânta Scriptură ne spune că la începutul lumii Duhul Sfânt, ***Duhul creator de viaţă se purta deasupra apelor (Geneza 1, 2).***
Se mai poartă oare în văzduhul lumii de astăzi Duhul lui Dumnezeu creator de viaţă şi de pace? *Se poartă, dar ştim ce duh: duhul morţii, norii radiaţiilor nucleare, smogurile asfixiante, pe care le-a creat şi le creează necontenit omul. Şi roadele acestui duh?* ***Războaie neîncetate între oameni doctrine politice care neagă pe Dumnezeu, care cultivă ura dintre oameni şi legiferează păcatele cele mai înjositoare, uzine uriaşe care fabrică zi şi noapte uneltele morţii.*** Acest înfricoşat arsenal de ură, de duşmănie, de stricăciune, de păcate, cum să rodească pace în lume?

***Biserica noastră se roagă zi şi noapte pentru pacea a toată lumea;* lumea ţine congrese, vorbeşte, scrie, “luptă” pentru apărarea Păcii” şi totuşi nu numai că nu este pace în lume, ci dimpotrivă lumea este ameninţată de un război apocaliptic.**

Biserica se roagă pentru pace, dar biserica ea însăşi este dezbinată şi dezbinarea este cel mai evident semn al lipsei de pace. Şi dacă nu o are, cum să o dea şi lumii?

Un preot călătorea odată cu trenul. Un domn ce se afla în compartiment cu el îl întreabă oarecum ironic: “Al cui eşti, părinte, al lui Andrei”? Preotul nu dă nici un răspuns. Domnul însă insistă din nou cu întrebarea: “Dar al cui eşti, părinte al lui Gherontie”? Preotul tace mai departe. Vădit indispus de tăcerea preotului, domnul întreabă insistent: “Dar spune odată, părinte, al cui eşti”? Şi preotul îi răspunde apăsat: “Al lui Hristos, Domnule”!

De asemenea, omenirea luptă pentru pace, luptă pentru apărarea păcii, se ţin congrese, se vorbeşte, se scrie pentru pace. ***Cum toate acestea nu sunt bune? Sunt bune, dar ele nu aduc nici o fărâmă de pace în lume, pentru că sunt întemeiate pe o logică greşită. Este un lucru elementar, ştiut de toată lumea: la temelia unui rău, unei boli, unei dezordini, se află nişte cauze care produc răul sau boala.*** Dacă aceste cauze sunt înlăturate, răul dispare de la sine. ***“Sublata causa, tollitur effectus”, ziceau Romanii, adică înlătură cauza şi dispare efectul. Aşa este şi cu Pacea.***

Ura, neînţelegerile, tulburarea care izgonesc Pacea sunt rodul păcatului, lucrul Satanei; şi lumea în loc să combată cauzele care nimicesc pacea, se afundă şi mai adânc în păcat şi în stricăciune.

Biserica se roagă necontenit pentru Pace, ceea ce înseamnă că pacea o face altcineva de la care o cere; de aceea şi zice:* “Pentru pacea de sus” , arătând că izvorul păcii nu-i pe pământ ci în cer la Dumnezeu. *Şi lumea în loc să alerge la Izvorul păcii, se leapădă de Dumnezeu, nesocoteşte rânduielile lui Dumnezeu şi cultivă ateismul şi ura dintre oameni. Cu lucrurile satanei vrea să dobândească Pacea, care este lucrul lui Dumnezeu!

Să fim consecvenţi! Dacă vrem cu adevărat Pace pe pământ, atunci să o căutăm acolo unde este, să alergăm la izvorul Păcii. *Nu “lupta pentru apărarea păcii” care nu există – însăşi expresia aceasta este absurdă. Să ajungi la linişte cu ajutorul tulburării; ci luptă împotriva relelor care strică pacea.*

Duhul lui Dumnezeu se află şi astăzi în lume, pentru că este pretutindenea şi toate le plineşte, dar nu rodeşte Pacea din pricina sterpiciunii omeneşti. Să ne recunoaştem smeriţi greşelile şi înstrăinarea de Dumnezeu, pentru că toate relele care bântuie lumea de astăzi, zicea pe dreptate un mare apostol al păcii (Solzenitsin) de aici vin, că lumea s-a îndepărtat de Dumnezeu.

La sărbătoarea Înălţării Domnului, Biserica se roagă: "Nu ne lasă sărmani, Doamne; să vină Duhul Tău, aducând Pace în lume" (Litie).

Să ne întoarcem la Dumnezeu cu pocăinţă şi cu rugăciune: "Doamne, să vină Duhul Tău şi să aducă Pace în lume"! Şi Pacea va veni fără întârziere.

Adevărul Domnului rămâne în veac! ***"Fără Mine nu puteţi face nimic".***

Pace fără Hristos şi fără lucrarea Duhului Sfânt nu este posibilă. **Pe altă cale?** ***Zadarnice sunt toate ostenelile pentru pace, căci pace nu va fi. Şi se va întâmpla cu noi cuvintele proorocului: Pace, Pace şi va veni pierea! Ceea ce să nu fie!***

(extrase din: Chemarea Sfintei Ortodoxii – Ieromonah Petroniu Tănase)

Arhimandritul Teofil Părăian - „Schimbarea la față” din inima omului

Schimbarea Lui la faţă se realizează în orice suflet care are inima ca un „munte înalt”, inima curăţită de patimi fiind ca un munte înalt în care apare Domnul Hristos altfel decât L-au văzut cei care n-au avut inima curăţită de patimi.

Într-o alcătuire din slujba de la înainte-prăznuirea Schimbării la Faţă se spune aşa: „Munte înalt având noi inima curăţită de patimi, să vedem Schimbarea la Faţă a lui Hristos care luminează mintea noastră”. Fiţi atenţi: „Munte înalt având noi inima curăţită de patimi”. Asta înseamnă că Domnul Hristos nu S-a schimbat o singură dată la faţă în Muntele Taborului. Asta este schimbarea la faţă din istorie, dar transfigurarea Lui, schimbarea Lui la faţă se realizează în orice suflet care are inima ca un „munte înalt”, inima curăţită de patimi fiind ca un munte înalt în care apare Domnul Hristos altfel decât L-au văzut cei care n-au avut inima curăţită de patimi.

„Munte înalt având noi inima curăţită de patimi” - să vedem Schimbarea la Faţă a lui Hristos pusă în noi, în inima noastră, în conştiinţa noastră, înlăuntrul nostru, să vedem Schimbarea la Faţă a Domnului Hristos care luminează mintea noastră. ***Deci lăuntrul nostru este luminat de prezenţa Domnului Hristos, în măsura în care avem inima curăţită de patimi.***

Să ştiţi că nu a fost numai o singură schimbare la faţă, chiar atunci când Domnul Hristos a fost aici pe pământ.

- ✓ *Pe lângă schimbarea la față de pe Muntele Taborului, a mai fost si schimbarea la faţă din Învierea Mântuitorului. Ziua Învierii a fost o zi de lumină, o zi în care oamenii L-au înţeles altfel pe Mântuitorul nostru decât Îl înţeleseseră înainte de Înviere.*

- ✓ *Înălţarea la cer a Mântuitorului a fost şi ea un fel de schimbare la faţă, şi iarăşi ucenicii L-au văzut altfel decât înainte de Înălţare, L-au văzut în lumina înălţării, a slavei Sale.*

Tot aşa, există şi o schimbare la faţă, în conştiinţa noastră: pe măsură ce înaintăm în curăţirea sufletului, pe acea măsură înaintăm în cunoaşterea măririi lui Dumnezeu.

La Schimbarea la Faţă se spune: „Schimbatu-Te-ai la față în munte, arătând ucenicilor Tăi mărirea Ta, pe cât li se putea" adică n-au văzut ucenicii mărirea Mântuitorului cât este ea. Asta pentru că nu se putea, mărirea fiind nemărginită, fiind şi în lărgime, şi în adâncime.

Noi stăm în faţa lui Hristos cum stăm în faţa luminii: lumina ne învăluie, dar noi nu putem cunoaşte esenţa luminii. Oamenii vorbesc despre lumină şi spun despre lumină că e rezultatul unor fenomene, dar nu știe nimeni esenţa luminii. Tot așa e și cu slava Mântuitorului. Slava Mântuitorului e mult mai mare decât o poate omul înţelege, decât poate omul cuprinde. Fiecare dintre noi, aşa cum cuprindem ceva din lumină, şi-n adâncime, şi-n lărgime, tot aşa cuprindem şi din schimbarea la faţă, din slava Mântuitorului, cât putem noi cuprinde.

Ucenicii au cuprins cât au putut cuprinde (înţelege) ei. Avem fiecare dintre noi o anume măsură duhovnicească, iar creşterea ei este însuşi sensul vieţii creştine.

(Arhimandritul Teofil Părăian, Punctele cardinale ale Ortodoxiei, Editura Lumea credinței, p. 174-175)

Pr. Constantin Necula - Și S-a schimbat la față...

Glasul Tatălui și umbrirea norului vin să argumenteze că nu e vorba despre o nălucire, ci despre o Mărturie! Cerul întreg mărturisește că există! Că Împărăția Cerului poate fi „furată” cu coada ochiului și că în ea stau oamenii de statura lui Moise și Ilie. Și că tonusul trăirii în această Împărăție mai deplin este dat de Învierea Domnului Hristos!

Foto: Ștefan Cojocariu

Texte ale Evangheliei ne povestesc momentul petrecut pe Tabor. Domnul Hristos și trei dintre ucenicii Săi: Petru, Iacov și Ioan. E praznic darnic în frumusețe. Evangheliile sunt limpezi: Luca 9.28-36; Matei 17.1-9; Marcu 9.2-9. Trei texte, trei priviri urcate în vârful Taborului. Hristos Domnul care se roagă și, pe când se ruga, „chipul feței Sale s-a făcut altul și îmbrăcămintea Lui albă strălucind” ori „s-a schimbat la față (...) și a strălucit fața Lui ca soarele, iar veșmintele Lui s-au făcut albe ca lumina”.

Cel mai poetic îmi pare însă Marcu - cel care scrie în limba aramaică, pe înțelesul lumii în care Domnul Hristos a trăit: „S-a schimbat la față înaintea lor (...) și veșmintele Lui s-au făcut strălucitoare, foarte albe, ca zăpada, cum nu poate înălbi așa pe pământ înălbitorul”. Lumina aceasta astfel descrisă umple acum lumea. E Lumina Învierii cea arătată pe Tabor înainte de Înviere. Este Lumina

care izvorăşte din Dumnezeu care este Lumină. De aici și imposibilitatea povestirii ei către noi, descrierii ei.

Domnul înțelege greutatea unui astfel de moment și își ia martori. Trei pământeni: Petru, Ioan și Iacov. Și doi care trecuseră deja prin vederea Luminii acesteia: Moise și Ilie. Unind într-o singură Lumină aşteptarea Învierii cu vederea Învierii. Martorii aşteptării se întâlneau, în planul Luminii de pe Tabor, cu cei care vor vedea Înviatul. Se aşază în această Lumină, Hristos Domnul și-și schimbă Fața (orice va fi însemnând aceasta după mintea scriitorilor), pentru a ajuta pe Moise și Ilie să înțeleagă. În stadiul așezării lor din clipa Tabor, și Moise și Ilie numai sub această Lumină puteau să-L înțeleagă și să-L recunoască pe Hristos. Glasul Tatălui și umbrirea norului vin să argumenteze că nu e vorba despre o nălucire, ci despre o Mărturie! Cerul întreg mărturisește că există! Că Împărăția Cerului poate fi „furată” cu coada ochiului și că în ea stau oamenii de statura lui Moise și Ilie. Și că tonusul trăirii în această Împărăție mai deplin este dat de Învierea Domnului Hristos!

Vi se pare complicat ceea ce citiți? Este. Pentru că, în ciuda părerii multora, teologia ține de această capacitate de a înțelege în Lumina Învierii darul Împărăției care ne este adus mai aproape de noi de Domnul Hristos. Dumnezeu-Omul Întrupat.

Reacția lui Petru e și reacția noastră. Obișnuit cu o alcătuire de lemn, corabia, gândește la o corabie ce poate adăposti Slava Mântuitorului și dialogul său cu Moise și Ilie - care vorbesc cu Hristos despre sfârșitul Său. Gândește să facă trei colibe. Să-i țină cumva și să rețină și pentru ceilalți clipa aceasta de transfigurare. Gând de om ce prinde totul în năvod. Vrea să facă trei colibe ca trei năvoade. Să-i prindă pe acești trei care mărturisesc despre Împărăția ce va să vină, dar care era prezentă deja.

De unde știau ei că vorbesc despre sfârșitul lui Hristos cei trei (sau, mai corect, cei doi plus Unul)? Tot Lumina le comunica un conținut ce nu aveau cum să-l rețină semn că era - dacă vreți - Lumină Vie. Asemenea unei ființe, căci ființa din Cel ce Este Lumina. De fapt, Taborul ne dovedește cum lucrează Sfânta Treime cu noi atunci când acceptăm să cunoaștem tainele Împărăției lui Dumnezeu. Urcăm pe Munte, ațipim de oboselile cotidianului, dar putem fi treziți oricând într-o lumină cum nu-i lumina, albă precum nu există alb. Și auzim glas ce mărturisește deplinătatea Dumnezeirii Fiului. Norul din care se aude glasul nu întunecă Lumina, ci o mărturisește!

Taborul. De foarte multe ori, astăzi e loc de urcat uşor într-un drum care - cu microbuzele - nu mai durează, ca timp, mare lucru. Dincolo de frumoasa Biserică Ortodoxă de acolo - construită de un român și astăzi slujită de maici

românce - pe cealaltă pantă de Tabor există o frumoasă basilică romană și rămășițele unei basilici bizantine. Cândva, a fost și un scaun episcopal cu titlul de „episcopul Taborului”.

Cam la atât reducem și noi prăznuirea. La cele ce le vedem. Drum, microbuze, locașuri, emoții. Or, dincolo de ele este prăznuirea Luminii Învierii celei dinainte de Înviere! Poate că n-ar strica să ne recuperăm nodul în gât de la Paști și să cântăm și la Schimbarea la față - după splendidul tropar al sărbătorii - Hristos a Înviat! Căci vedem Lumina Lui care luminează tuturor. Iar năvoadele noastre sunt icoanele.

Sursă: tribuna.ro

„Nu Hristos Se schimbă la față, ci ucenicii Îl văd în adevărata Lui lumină”: Părintele Necula la Ineu

Publicat de Ștefana Totorcea

„Sfinții părinți ne învață că, în momentul Schimbării la Față, nu Hristos Se schimbă la față, ci ucenicii Îl văd pe Hristos în adevărata Lui lumină”, a spus Părintele Constantin Necula marți, la conferința „Schimbarea la Față a lui Hristos. Sau cum ne vede Dumnezeu”, susținută în curtea Cetății din Ineu, județul Arad.

La Schimbarea Sa la față, „Hristos ne arată slava Învierii cea dinainte de Înviere”, a spus părintele Constantin Necula.

Sfântul apostol Petru încearcă să păstreze această slavă făcând trei colibe pentru Mântuitorul și cei doi profeți care se arată alături de El, Moise și Ilie.

„Vrea să țină slava aceasta care i-a cuprins și care probabil că i-a dat atât de multă emoție și atât de multă căldură și atât de multă dragoste, încât a vrut să rămână de-a pururea în ea. E ca atunci când ți-e bine acasă. Când ți se-ntorc copiii. Când pui masa de prânz duminica… Și ai vrea să nu se sfârșească niciodată starea aceasta de bine”, a explicat părintele Necula.

El a mai subliniat că Sfântul Petru nu s-a gândit nicio clipă la nevoile proprii, căci nu a propus să se facă și pentru cei trei apostoli prezenți colibe. „Imaginea

aceasta a omului care uită de el în fața lui Dumnezeu e fundamentală Schimbării la Față”, a spus părintele.

„Exact cum Petru încearcă să cuprindă în lemnul colibelor slava Domnului Hristos la Schimbarea la Față, așa facem noi cu icoanele acasă. De aceea, Dumnezeu ne privește de fiecare dată dinspre colibele noastre de pe pereți, care sunt icoanele. E un mod de a sta tot timpul în mijlocul nostru”, a adăugat el.

„În iconografia ortodoxă, la momentul când Domnul Iisus Hristos vorbește, cei trei ucenici sunt căzuți cu fața la pământ. Dar cad așa cum cade portarul la fotbal”, a spus Părintele Necula.

„Cade cu fața în jos, dar se uită după minge. Adică urmăresc ceva. Se vede că nu sunt niște oameni care cad cu fața la pământ cu frică și atât. Cad cu frica omului care urmărește împlinirea până la capăt a poveștii acesteia în care s-au strecurat.”

Gazda conferinței a fost Părintele Radu Constantinescu de la Biserica „Izvorul Tămăduirii” - Spital Ineu, care lucrează la Sectorul Social al Arhiepiscopiei Aradului. Conferința a fost urmată de o sesiune de întrebări și răspunsuri.

În aceeași zi, părintele Constantin Necula a vizitat Secția de Pediatrie 2 din incinta Spitalului Județean Arad, la a cărei renovare a contribuit și Arhiepiscopia Aradului, precum și șantierul de la Radiologie Copii.

Părintele Constantin Necula, doctor în Teologie și Prorector al Facultății de Teologie Ortodoxă „Sf. Ier. Andrei Șaguna” din Sibiu, este cunoscut publicului larg prin emisiunile de televiziune în care explică tainele credinței, având o deosebită abilitate de a vorbi pe limba tinerilor.

https://basilica.ro/nu-hristos-se-schimba-la-fata-ci-ucenicii-il-vad-in-adevarata-lui-lumina-parintele-necula-la-ineu/?fbclid=IwAR3DOiddmCOdGeRxBB5toqig8kdEcULBX_t8wr-runk6Cyjy1fhhWal3njk

Părintele Ciprian Negreanu (Cluj-Napoca) - Predică la sărbătoarea Schimbării la faţă (2012)

“În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Amin.

Am ajuns la praznicul Schimbării la Faţă a Domnului nostru Iisus Hristos, un praznic mai greu de înţeles de creştini sau înţeles foarte superficial, ca o arătare deosebită a Mântuitorului, a adevăratului Său chip. Unii înţeleg că Mântuitorul a vrut să-i şocheze, să-i facă să se plece în faţa firii Sale dumnezeieşti, să înţeleagă că este Dumnezeu, dar să ştiţi că nu este aşa, nimic din acest cuvânt nu e adevăr.

Unul dintre motivele pentru care Dumnezeu a binevoit aşa, pe neaşteptate, pe ultimul drum pe care-L făcea spre Ierusalim, ultima oară, mergând spre patimile Sale de bunăvoie, înainte de a pleca din Galileea, în drumul spre Ierusalim, unul dintre motivele pentru care, dintr-o dată, îi ia pe trei dintre Apostoli: pe Petru, Ioan şi Iacov şi îi urcă pe Muntele Taborului şi acolo, fără să-i pregătească, fără să le spună ce urmează, Se schimbă la Faţă, este faptul că îi îmbărbătează peste ceea ce urma să se întâmple. Peste sufletele lor urma să treacă o mare încercare, încercarea cea mai mare, pentru care S-a rugat şi Mântuitorul în Grădina Ghetsimani. Suspinul Mântuitorului din Grădina Ghetsimani, lacrimile Sale de sânge erau şi pentru ucenicii Lui, care se pierdeau, văzând patimile şi suferinţele prin care va trece Hristos şi puteau să se piardă sufleteşte, îşi puteau pierde credinţa, nădejdea. Şi văzând acest lucru, Mântuitorul Iisus Hristos i-a pregătit, şi i-a pregătit mai ales pe aceşti verhovnici ai Apostolilor, mai-mari ai Apostolilor: Ioan, Petru şi Iacov, fratele lui Ioan, care erau mai pregătiţi decât

ceilalţi, mai doritori să-L cunoască pe Dumnezeu, măcar în vorbă, dacă nu şi în faptă – la Sfântul Apostol Petru vedem şi în faptă de multe ori.

I-a pregătit, le-a arătat lor slava Sa dumnezeiască pe care a avut-o dinainte de a se zidi lumea, o mică părticică din această slavă, dar şi în faţa acestei mici părticele din slava dumnezeiască ei au căzut cu faţa la pământ şi n-au putut s-o vadă, n-au putut s-o contemple, nu erau în măsură s-o vadă decât foarte puţin, au căzut ca nişte morţi la pământ.

Acesta este unul dintre motive: spre a-i întări pe Apostoli pentru ceea ce urma să se întâmple, spre a le adeveri că El nu este un om simplu, că este Dumnezeu, aşa cum ei au recunoscut - Petru a spus: ***Tu eşti Hristos, Fiul lui Dumnezeu Celui viu!*** – şi i-a întărit şi mai tare în acest gând, ca atunci când vor fi vremurile încercărilor, ei să nu cadă din credinţă.
Aşa cum am spus, în Grădina Ghetsimani tot pentru ei S-a rugat, ca ei să nu piară şi să rămână în continuare în credinţă, să nu cadă de la dreapta credinţă. Acesta este unul dintre înţelesuri.

Dar, aş zice, al doilea şi cel mai important motiv pentru care Dumnezeu face această minune, face această transfigurare, Schimbarea la faţă pe Muntele Taborului este legat de tulburarea şi neînţelegerea pe care o aveau Apostolii atunci când aflau şi li se proorocea – Mântuitorul a proorocit de patru ori, chiar cinci ori – că vor veni Patimile.

Prima dată le spune atunci când Petru spune: Tu eşti Hristos, Fiul lui Dumnezeu Celui viu! şi El îl laudă pe Petru şi zice că "Nu trup şi sânge ţi-a descoperit ţie aceasta, ci Tatăl din ceruri" şi după puţin timp a început să vestească că vor veni Patimile, că va trebui să meargă la Ierusalim şi va fi dat în mâinile cărturarilor, fariseilor, care Îl vor judeca, Îl vor bate, Îl vor scuipa şi după aceea Îl vor da în mâinile păgânilor şi toate celelalte şi va fi dat la moarte şi încă moarte pe cruce, iar la sfârşit va învia.

Şi ei s-au tulburat cu toţii, dar, ca de obicei, Petru, fiind mai îndrăzneţ şi căpătând îndrăzneală şi pentru că l-a lăudat Mântuitorul cu câteva minute înainte, când i-a spus: ***Fericit eşti tu, Simone, fiul lui Iona, că nu trup şi sânge ţi-a descoperit ţie aceasta, ci Tatăl Cel din ceruri.*** Şi s-a bucurat foarte mult Petru şi încă i-a zis: ***Pe această piatră a credinţei voi zidi Biserica Mea şi porţile iadului nu o vor birui pe ea şi ţie îţi voi da cheile Împărăţiei Cerurilor*** – ţie, adică tuturor celor care vor rămâne pe această piatră a credinţei, Apostolilor şi celor care vor urma, deci tuturor Apostolilor, dar i-o spune lui Petru în mod special că îi va da această cheie a Împărăţiei Cerurilor. Şi având atâta încredere după asemenea cuvinte de cinstire, Petru îndrăzneşte şi când aude ce spune Mântuitorul, că va fi dat în mâinile fariseilor, cărturarilor,

bătrânilor, preoţilor, batjocorit, scuipat, hulit, dat în mâinile păgânilor, adică ale romanilor, răstignit, auzind despre moartea Sa şi despre Înviere, s-a cutremurat aşa de tare şi el şi ceilalţi, încât el fiind mai îndrăzneţ, a venit înaintea Lui şi a zis: ***Doamne, să nu Ţi se întâmple Ţie una ca aceasta!*** Dar glasul lui era în numele tuturor, că toţi gândeau la fel. Să ştiţi că în spatele acestor cuvinte ale lui Petru bineînţeles că se ascunde multa dragoste pe care Apostolii o aveau faţă de El, că ei au lăsat toate, casă, masă, fraţi, surori, soţii, copii, adică toate şi s-au dus după El, nu mai aveau unde să stea, se odihneau sub cerul liber, dormeau noaptea pe unde apucau, nu ştiau dacă vor mânca sau nu vor mânca mâine sau dacă vor avea ce să mănânce, nu-i mai interesa nimic decât să meargă după Dumnezeu, după Stăpânul lor, pe Care-L socoteau Domn şi Stăpân.
Deşi au mărturisit că este Domn şi Dumnezeu, poate că nu credeau până în adâncul sufletului acest adevăr; poate că le era uşor să mărturisească cu vorba, dar mai greu să creadă cu tot sufletul.

Însă, în spatele cuvintelor Să nu Ţi se întâmple Ţie una ca aceasta se ascunde şi ceva de genul <Păi cum să se întâmple aşa ceva?… Păi noi am lăsat toate şi acum Tu ne laşi de izbelişte, Te laşi aşa, pe mâinile romanilor, pe mâinile păgânilor, pe mâinile fariseilor…? Şi cu noi ce va fi?>, era o teamă pentru viitor, aşa cum rudele celui care moare plâng şi de dragul lui, dar şi pentru că se întreabă ce va fi cu ele de acum înainte, cum se vor descurca.

Aşa ceva era şi în glasul lui Petru, o plângere puţin ruşinoasă, că îşi ştia de necazul lui. Gândiţi-vă, după ce el lasă totul şi se duce după un Învăţător cum n-a mai fost alt învăţător, după un Prooroc cum n-a mai fost alt prooroc, după un Stăpân şi Domn şi Dumnezeu pe Care începea să-L creadă Stăpân şi Domn şi Dumnezeu cum nu s-a mai văzut, dintr-o dată el se vedea întors acasă, ruşinat, între ai săi, şi-a şi imaginat ce-ar fi zis ceilalţi, probabil şi nu putea îndura asta. Trebuia cumva să facă ca Mântuitorul să nu ajungă la o astfel de moarte cum El proorocea şi atunci cu îndrăzneală a zis, dar Mântuitorul i-a zis: ***“Mergi înapoia Mea, satano, că sminteală Îmi eşti!”***

Şi după aceea Se întoarce către popor şi zice: ***Cine vrea să vină după Mine să-şi ia crucea sa, să se lepede de sine şi să-Mi urmeze mie. Oricine va vrea să-şi salveze viaţa o va pierde şi cine o va pierde pentru Mine şi pentru Evanghelie o va câştiga. [...]*** şi toate celelalte pe care le spune. Dar, ca de obicei, Dumnezeu nu Se limitează numai la a-i întări şi a-i încuraja numai aşa, printr-o ceartă. Bineînţeles că ei au tăcut.

Mai sunt câteva momente când El le vesteşte Patimile şi ei tac şi ni se zice că ei nu înţelegeau cuvântul acesta. El vestea patimile, că se duce spre patimi de bunăvoie şi ei nu puteau înţelege, dar mergeau după El tăcuţi. Şi chiar se simte această durere în glasul lui Toma, când pleacă ultima oară spre Iudeea, când

murise Lazăr şi era chemat în Iudeea – ei fugiseră din Iudeea, că iudeii voiau să-L ucidă pe Mântuitorul – şi Mântuitorul zice: ***Să mergem, că fratele nostru, Lazăr, a adormit. Şi Apostolii zic: Doamne, unde să mergem, că acum Te căutau să Te ucidă? Te duci înapoi în Iudeea? Şi Toma a zis: Să mergem şi noi să murim cu El!***

Deci erau convinşi, auziseră şi proorocirile Mântuitorului, dar văzuseră şi ura iudeilor faţă de Mântuitorul, care creştea tot mai mult, şi ştiau că vremea este foarte aproape. Tristeţea lor creştea, înţelegerea lor era tot mai mare, dar nu îndrăznea să zică cineva ceva, le era frică să întrebe. Când Mântuitorul spunea un cuvânt, a nu înţelege cuvântul însemna aproape a-l părăsi şi mai bine tăceau şi aşteptau să înţeleagă cumva fără să-L întrebe.

Gândiţi-vă că atunci când le-a vorbit despre Euharistie şi a spus: De nu veţi mânca Trupul Meu şi nu veţi bea Sângele meu, nu veţi avea viaţă veşnică dăinuitoare în voi, cei care n-au înţeles cuvântul acesta şi li s-a părut prea greu chiar au zis: Greu este cuvântul acesta, cine poate să-l priceapă? şi mulţi dintre ucenicii Lui au plecat, atunci, când vorbea El, au plecat, n-au putut primi şi duce cuvântul, greutatea lui, li se părea imposibil să mănânce Trupul Lui. Şi Mântuitorul S-a întors spre cei doisprezece şi le-a zis: Voi nu plecaţi? Voi nu v-aţi smintit? Deci era clar, în faţa cuvântului lui Dumnezeu ori îl acceptai, ori nu-l puteai accepta.

Ei nu puteau accepta acest adevăr, că Hristos va muri, Îl iubeau prea mult, îşi puseseră toată viaţa pentru El, la măsura lor mică, ca să poată primi cuvântul acesta cu uşurinţă. Şi mai bine nu întrebau, tăceau şi aşteptau. Dar Dumnezeu ştia cât de greu le este şi înainte de a pleca ultima oară spre Ierusalim, în Muntele Taborului îi urcă pe cei trei, care, probabil, erau cei mai întristaţi pentru ceea ce urma să se întâmple – erau tot cei trei care vor veni să stea în Grădina Ghetsimani alături de Mântuitorul înaintea Patimilor şi atunci, de tristeţe au adormit. Deci tristeţea celor trei şi a tuturor Apostolilor era mare pentru ceea ce urma să se întâmple.

La masa Cinei celei de taină ni se spune de mai multe ori de către Sfântul Ioan Evanghelistul cât de trişti erau şi Mântuitorul le spune: ***Să nu se întristeze inima voastră! Credeţi în Dumnezeu şi în Mine credeţi! Nu vă tulburaţi!***

Şi după aceea le spune: ***Voi veţi plânge şi vă veţi tângui*** – că ei deja plângeau şi se tânguiau – ***şi lumea va plânge şi se va bucura, dar va veni vremea când vă veţi bucura şi bucuria voastră n-o va lua nimeni de la voi. Acum plec, o vreme plec şi voi fi luat de la voi, dar Mă voi întoarce şi bucuria voastră va fi deplină.***

Şi despre asta le vorbeşte, oblojindu-le tristeţea peste măsură de mare. Şi să ştiţi că motivul adormirii lor în Grădina Ghetsimani, la rugăciunea Mântuitorului, a fost, în principal tristeţea. Chiar spune unul dintre Evanghelişti că au adormit de tristeţe, o tristeţe atât de mare că le absorbea toată puterea sufletului.

Ştiţi, unui om peste măsură de trist, atâta putere a sufletului îi consumă această măcinare interioară, încât îi este greu şi să umble, totul îi e greu. Aşa şi aceştia, căzuseră într-o întristare mare, deşi Mântuitorul îi ajută să îi întărească.

Dar poate cel mai important moment de întărire a lor [este Schimbarea la Faţă pe Tabor, n.n.], pentru ca Apostolii să înţeleagă că El trebuie să meargă la răstignire, că asta este calea pe care trebuie să meargă El, că nu e o alegere oarecare a unui om, că nu El ca Om a hotărât, ci ca Dumnezeu şi ca Om şi Dumnezeu, dar Treimea Însăşi a hotărât acest lucru, Treimea veşnică, Tatăl, Fiul, Duhul Sfânt.

Ei au hotărât în sfat veşnic şi acest chip al Fiului jertfit înainte de zidirea lumii, cum se spune în Apocalipsă: Mielul lui Dumnezeu jertfit înainte de zidirea lumii, acest sfat al Treimii despre moartea şi răstignirea Mântuitorului era deja cunoscut în sânul Treimii dinainte de zidirea lumii şi acest sfat l-a pictat Sfântul Andrei Rubliov în icoana Treimii, îngerii au seninătatea, dar au şi o seriozitate adâncă, o fermitate şi o tristeţe senină, o seninătate în hotărâre. Iar în mijlocul lor, pe masă, era pictat – după ce s-au pus straturi multe de pictură peste vechea pictură – prima dată era un strugure, dedesubt au găsit un viţel de jertfă, iar la sfârşit, ceea ce pictase Sfântul Andrei Rubliov era un miel. Mielul Cel jertfit dinainte de facerea lumii. Iar mâinile lor se îndreaptă spre vasul în care era Mielul, deci Cele trei Persoane ale Sfintei Treimi vorbesc despre jertfă, se sfătuiesc despre Cel Care trebuie să Se jertfească pentru ridicarea omului din moarte, din păcat, din braţele diavolilor de care omul nu vrea să se desprindă. Astfel că Dumnezeu-Tatăl este dragostea care jertfeşte, că atât de mult a iubit Dumnezeu lumea încât pe Fiul Său L-a dat şi ce durere este să-L jertfeşti pe Fiul Tău Unul-născut, nu este mai mică decât a Celui Care Se jertfeşte.

Fiul este Dragostea care Se jertfeşte, cum zice Sfântul Filaret al Moscovei, iar Duhul Sfânt este puterea de nebiruit a crucii, adică puterea jertfei care se va arăta mai târziu, puterea răscumpărătoare şi sfinţitoare. Toate Persoanele Sfintei Treimi participă la jertfă, nu numai Fiul.

Oricum, ca să-i încurajeze, ca să le arate că acesta este un sfat veşnic al Treimii, că nu-i o hotărâre a Lui, ca om, ci e o hotărâre a lui Dumnezeu, a Treimii, Dumnezeu îi duce pe Muntele Taborului şi acolo, în faţa lor, Se schimbă la Faţă, hainele Lui devin albe ca zăpada, faţa Lui străluceşte ca soarele, încât ei nu se mai puteau uita şi lumina aceea nu era lumină obişnuită, ci mai mult, era lumina

necreată a lui Dumnezeu, lumina pe care Dumnezeu a zidit-o în prima zi, când a zis: Să fie lumină!, iar lumina cealaltă, zidită, apare în a patra zi, când a făcut Dumnezeu luminătorii cei mari. Lumina orbitoare a harului sub care s-a zidit toată făptura şi fără de lumină nu s-a zidit nimic, în această lumină S-a îmbrăcat Dumnezeu, aşa cum şi spune Mântuitorul: ***Slăveşte-Mă cu slava pe care am avut-o la Tine înainte de a fi lumea!,*** spune în rugăciunea cea de taină. Ei, puţin din această slavă a Fiului, care este veşnică şi fără sfârşit, prin această lumină au văzut ei pe Muntele Taborului. Şi nu au văzut numai dumnezeirea Fiului, ci, în timp ce Petru continua să ţină de Hristos, să nu plece mai departe, şi Îi zice: ***Doamne, bine ne este nouă să fim aici! Să facem trei colibe, Ţie una, lui Moise una şi lui Ilie una!,*** dar cuvântul închidea în sine ideea: <Doamne, nu ne duce spre Ierusalim. De ce să mori? De ce să fii dat în mâinile celor care te vor ucide? Hai să rămânem aici, uite ce bine ne este!> Şi atunci, chiar în momentul acela, ne spune Sfântul Apostol Matei, chiar când zicea acestea, Dumnezeu-Tatăl îi răspunde şi Dumnezeu-Fiul şi Dumnezeu-Duhul Sfânt: ***Vorbind el încă, iată un nor luminos i-a umbrit pe ei şi iată glas din nor zicând: Acesta este Fiul Meu Cel iubit, în Care am binevoit; pe Acesta ascultaţi-L!***

E ca şi cum ar spune: Ceea ce a vestit El despre patimi, acelea sunt adevărate şi bune şi folositoare. Ei ascultaseră în toate de El, dar aici le era greu. Tatăl a mărturisit în faţa lui Petru, a lui Iacov, a lui Ioan şi în faţa noastră. Dacă nici de Tatăl nu ascultă Petru, de cine să asculte? Şi Duhul Sfânt era ca norul alb, era şi El prezent. Iată, Întreaga Treime vorbea despre Patimi. Iar în Evanghelia de la [Luca] ni se spune că Hristos cu Ilie şi cu Moise vorbea despre Patimile ce vor fi la Ierusalim.

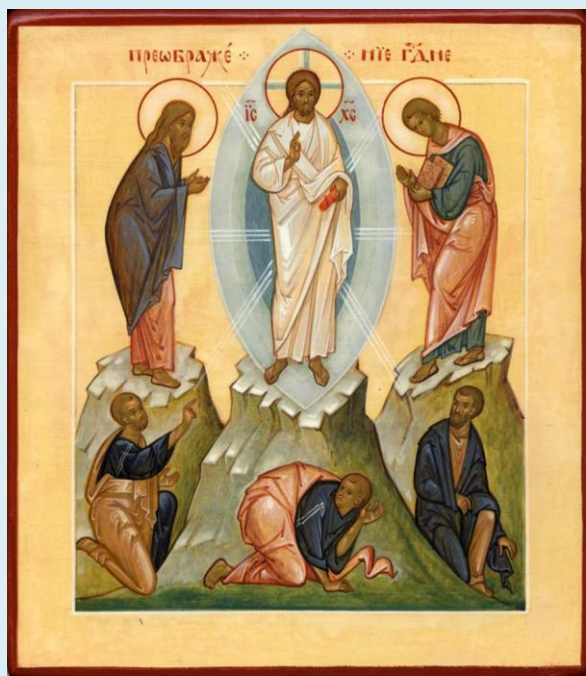
Şi prin aceasta i-a întărit pe ei şi ne-a întărit şi pe noi şi poate şi pentru aceasta s-a întors Petru după căderea lui, pentru descoperirea ce a avut-o.

Atât de mari au fost lucrurile pe care le-au văzut, încât Mântuitorul le-a poruncit să nu spună nimic până după moartea şi învierea Lui şi într-adevăr, ei n-au spus nimic despre ceea ce au văzut pe Muntele Taborului.

Şi poate că unul dintre motivele principale pentru care au crezut în Înviere a fost nu numai că L-au văzut, nu numai că L-au auzit vorbind, nu numai că a fost între ei, ci şi pentru că şi-au adus aminte şi au mărturisit şi în faţa celorlalţi Apostoli că au văzut în Muntele Taborului Sfânta Treime şi Sfânta Treime a mărturisit despre aceste adevăruri şi că tot ceea ce s-a întâmplat trebuia să se întâmple, că a fost voia lui Dumnezeu, nu vreun eveniment nefericit, o viaţă curmată; a fost şi asta, dar a fost voia şi îngăduinţa lui Dumnezeu. Şi cred că a fost unul dintre motivele pentru care cei 11 şi după aceea cei 12, prin Matia, care l-a înlocuit pe Iuda, s-au ridicat la credinţă.

Acesta este, poate, unul dintre cele mai întemeiate motive pentru care Dumnezeu S-a descoperit în Muntele Taborului în chipul acesta, în faţa lui Petru şi a lui Ioan şi a lui Iacov şi de aceea Tatăl a spus: Acesta este Fiul Meu Cel iubit, de Acesta să ascultaţi. Amin”.

Praznicul lăuntric al Schimbării la faţă - Predici ale IPS Teofan şi PS Macarie la Schitul de pe Muntele Ceahlău (2014): "Bine ne este nouă, Doamne, să fim aici!"

PS Macarie: „Praznicul Schimbării la Faţă nu este un eveniment exterior, ci unul lăuntric"

În cuvântul rostit după citirea Sfintei Evanghelii pelerinilor prezenţi la hram, PS Părinte Macarie a făcut legătura între sărbătoarea Schimbării la Faţă şi teologia isihastă:

„Praznicul Schimbării la Faţă nu este un eveniment exterior, ci unul lăuntric, fiindcă Apostolii au fost cuprinşi de lumină în interior, de au putut să se împărtăşească din slava lui Hristos.

Evangheliştii ne spun că faţa Mântuitorului Hristos a devenit mai strălucitoare decât soarele, iar veşmintele Sale mai albe decât lumina, dar Sfinţii Părinţi ai Bisericii ne spun că aceste cuvinte sunt improprii, din moment ce slava lui Hristos nu poate fi exprimată în imagini create.

Lumina lui Dumnezeu este necreată, din acest lucru dezvoltându-se teologia isihastă a Sfântului Grigorie Palama şi a contemporanilor săi teologi ortodocşi din secolul al XIV-lea. S-a făcut astfel diferenţa între esenţa inaccesibilă şi energia comunicabilă a Preasfintei Treimi, ceea ce numim noi har.

Lumina Taborului, ne mai spune Sfântul Grigorie Palama, nu are nici început şi nici sfârşit, nu poate fi circumscrisă în timp şi în spaţiu. De aceea, ucenicii au trebuit să treacă de la trup la duh ca să-şi cureţe simţirile şi să se împărtăşească din lumina lui Hristos. ***Din această lumină ne împărtăşim la fiecare Liturghie, avându-L pe Hristos în mijlocul nostru, spunând de fiecare dată întocmai ca Apostolul Petru: «Bine ne este nouă, Doamne, să fim aici!»***”.

În cuvântul său, Episcopul românilor din Europa de Nord a făcut referire şi o analogie între colibele de care a vorbit Apostolul Petru pe Tabor şi trupurile noastre:

„Apostolul Petru a cerut, împărtăşindu-se de lumină, să se facă trei colibe. Şi noi ne împărtăşim de lumină, însă trupurile noastre sunt colibe – nu din lemn sau din alt material, ci din carne şi os, prin aceasta arătându-se că Domnul strălucirilor trebuie să ne lumineze şi să-şi facă sălaş în coliba sărăcăcioasă a trupului nostru.

Noi, prin Sfânta Împărtăşanie, Îl avem pururea pe Hristos împreună cu noi; El este cu noi şi noi suntem cu El. Zice, în acest sens, Vasile Voiculescu:

«În coliba-ntunecată
Din carne şi os lucrată,
A intrat Hristos deodată.
Nu făclie ce se stinge,
Nu icoană ce se frânge,

Ci El Însuşi, trup şi sânge,
Preschimbat pentru făptură
Într-o scumpă picătură,
Dulcea Cuminecătură.

Coliba cum L-a primit,
S-a făcut cer strălucit,
Cu boltă de mărgărit.

Şi pe ea soare şi stele
Cu luceferi printre ele.

În mijloc tron luminos
Şi pe el Domnul Hristos
Care mult se bucură
Duhul Sfânt Se alătura
Şi acolo rămânea

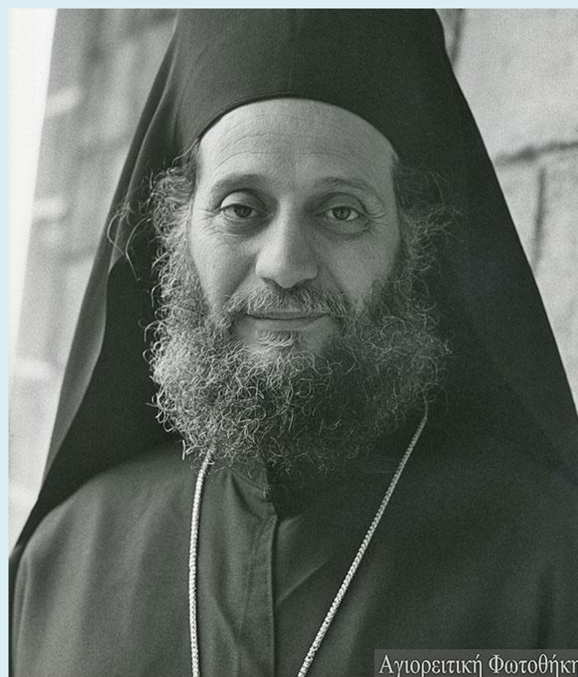
Şi acum şi pururea.

Şi noi Doamne ne-am sculat
Colibele am curăţat
Uşi, ferestre, toate-s noi.
Doamne, intră şi la noi!»”.

La sfârşitul slujbei, IPS Mitropolit Teofan i-a îndemnat pe pelerinii prezenţi să prelungească momentele trăite la Mănăstirea Ceahlău în viaţa de zi cu zi: „Să-L rugăm pe Dumnezeu ca taina acestui munte şi prezenţa noastră sub lumina cea binecuvântată a Taborului să fie trăite în aceste clipe cât mai intens şi să nu lăsăm această lumină doar la părinţii acestui aşezământ monahal; cu mila Domnului, să mergem cu ea în viaţa din vale, unde este mult întuneric, multă agitaţie şi multă oboseală. Taina întâlnirii noastre cu Dumnezeu şi momentele pe care în această sfântă zi le-am trăit să le prelungim în viaţa de zi cu zi. Trebuie să dăm minţii noastre cât mai mult Ceahlău şi cât mai multă Liturghie şi vom şti în acest fel ce să facem, ce să decidem şi ce să împlinim în viaţa noastră de familie sau de societate”.

Emilianos Simonopetritul - Praznicul Schimbării la față în viața monahului aghiorit

Proigumenul Sfintei Mănăstiri Simonos Petras, Arhimandritul Emilianos, vorbește despre însemnătatea praznicului Schimbării la Față în viața monahului aghiorit.

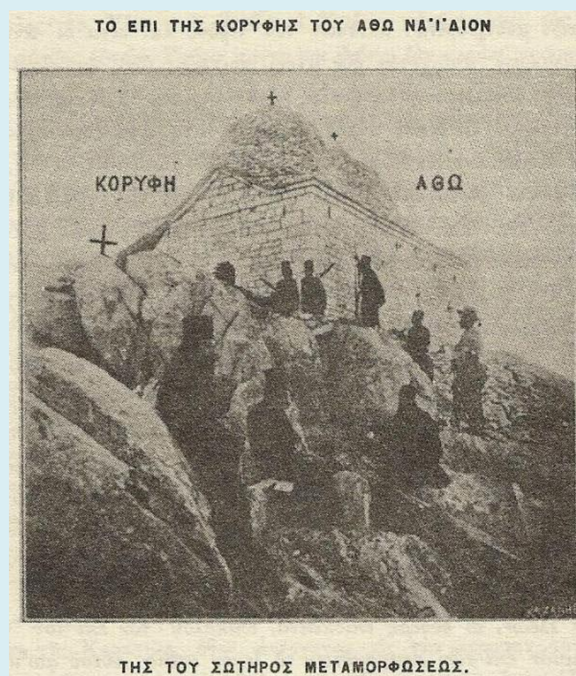

De secole, în fiecare an, în ajunul praznicului Schimbării la Față, mai mulți monahi pleacă de la Marea Lavră cu animale de povară încărcate cu provizii, învelitori, veșminte, vase și cărți liturgice și urcă către „Muntele cel Sfânt" al Atonului, care se află la 2033 metri, deasupra norilor, unde se găsește un mic paraclis al Schimbării la Față a Domnului. Acolo, în ziua următoare, vor face priveghere mare de toată noaptea, așa cum se face la toate mănăstirile de la Sfântul Munte.

Urcând încet, încet, precum apostolii cu Iisus odinioară, pe „muntele înalt" (Matei 17, 1), cântă imnuri ale înainte prăznuirii în ritmul dangătelor clopotelor de la gâtul catârilor: „Veniți să ne suim cu Iisus pe muntele cel sfânt…" *[5 august – prima stihiră a Vecerniei]*. Pe cale, monahi din diferite părți ale Sfântului Munte, dar și pelerini de toate neamurile se alătură lor, toată această suită asemănându-se evreilor de altădată care, împreună cu prozeliții, se adunau din toate părțile Palestinei pentru a merge să sărbătorească în „casa Domnului" din Sion: „Şi s-a veselit toată obştea lui Iuda şi preoţii şi leviţii, toată adunarea şi străinii care veniseră din ţara lui Israel şi locuiau în Iuda" (II Cronici 30, 25). „ Că acolo s-au suit seminţiile, seminţiile Domnului, după legea lui Israel, ca să laude numele Domnului" (Psalm 121, 4).

„Muntele cel Sfânt”, Athonul, care, când se înveșmântează în straie albe de zăpadă, când reflectă razele soarelui ori nu se poate zări din pricina norilor, a fost hărăzit să devină „Muntele Luminii”, pentru că vechiul cuvânt „aithón” înseamnă roșiatic, luminos, strălucitor. Vârful cel înalt al Atonului reprezintă ceva cu totul special pentru toți monahii aghioriți. Ei văd acest munte ca pe un ax central care unește cerul cu pământul, ca pe un turn prin care rugăciunile lor urcă la cer, ca pe „așternutul picioarelor Domnului”(Psalm 109, 1), locaș ales al Maicii Domnului „Pantanassa”, Maica Luminii. Numeroase icoane o înfățișează pe Maica Domnului în ceruri, deasupra vârfului acoperit de zăpadă al Atonului, întinzându-și peste lume omoforul, Sfântul Acoperământ al rugăciunii ei. Tot acolo, după o tradiție veche, monahii urcă din când în când, ca într-un pelerinaj, ca să se roage mai aproape de cer, ca să primească de la Dumnezeu vreo „veste” în clipele de cumpănă din viața lor.

Acolo, în secolul al X-lea, în ziua Schimbării la Față, ctitorul Mănăstirii Iviron, cuviosul Eftimie, a văzut lumina lui Dumnezeu strălucind în chip de foc în timp ce liturghisea: „Dintr-o dată, o lumină nestăvilită ne-a orbit pe toți și pământul s-a zguduit și toți au căzut la pământ. Doar fericitul Eftimie, ca un stâlp de foc a rămas neclintit în fața Jertfelnicului” *[Viața Cuviosului Eftimie Iviritul, Marele Sinaxar, 13 mai, Ediția a V-a, p. 335.].*

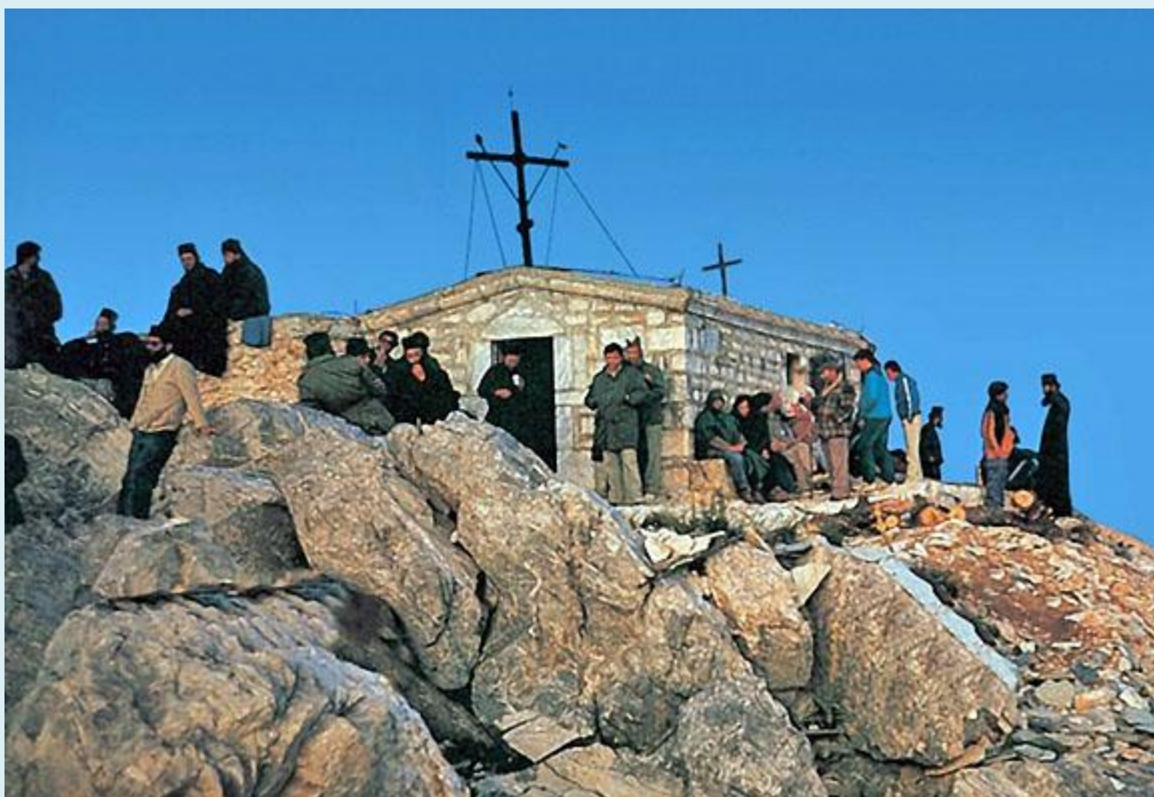
Patru secole mai târziu, Maica Domnului i s-a arătat Sfântului Maxim Kavsokalivitul, într-o aură de lumină și de miresme dumnezeiești, ținând în brațele sale pe Domnul, l-a binecuvântat pe cuvios umplându-l de dumnezeiască bucurie *[Viața Sfântului Maxim Kavsokalivitul, (Editura F. Halkin, Analecta Bollandiana, 54 (1936) p. 78-79).].*

Tot acolo, la câteva secole de la evenimentele acestea, care rămăseseră necunoscute, gheron Iosif († 1959), marele ascet și părintele adevărat al renașterii de astăzi a tradiției rugăciunii minții la Sfântul Munte, l-a întâlnit pe tovarășul său de nevoință, gheronda Arsenie († 1983), și a început lupta cea aspră a nevoinței pe muntele Atonului. Iar de pe vârful acestui munte, într-o zi, când îl cuprinsese deznădejdea, o rază de lumină s-a prăvălit din înalt și i-a pătruns în inimă. Și, de atunci, precum odinioară pe Tabor, mintea lui nu a încetat să rămână unită cu Iisus în inima sa *[Iosif Monahul, Gheron Iosif Isihastul, Edit. To Perivóli tis Panaghías, Tesalonic, 1983, p. 24.].*

Există, de asemenea, o istorie conform căreia șapte asceți viețuiesc pe vârful muntelui, goi, neștiuți de nimeni, ducând astfel, mai departe, de-a lungul secolelor, din generație în generație, tradiția tainică a ascezei și a teoriei, a vederii lui Dumnezeu. Mit sau adevăr, această istorisire arată exact locul central pe care îl ocupă „Muntele cel Sfânt" în conștiința și în viața aghioriților. De aceea, micul paraclis al Schimbării la Față de pe Athos și impunătoarea cruce de metal ce se găsește pe stânca îngustă, au o valoare simbolică deosebită și arată, ca două semne, unul îndreptat către cer iar celălalt către lumea de jos, cele două caracteristici ale comunității monahale, care înseamnă trăirea Crucii, participarea neîntreruptă și de bună voie la Pătimirile Domnului, fiind, în același timp, calea îndumnezeirii, o viață în lumina slavei eshatologice, pe care a descoperit-o Hristos, pentru o clipă, apostolilor săi, pe muntele Tabor.

Așa după cum Domnul a urcat pe munte ca să se roage (Luca 9, 28), luând cu Sine doar pe trei dintre ucenicii săi, la fel și monahii, părăsind cele lumești, trăiesc pe Athos în „isihie și rugăciune", trăiesc aici și acum în lumina Schimbării la față. Pentru aceștia, Atosul este Taborul de odinioară, preînchipuire a Împărăției Cerurilor.

Către sfârșitul Imperiului Bizantin, atunci când Sfântul Grigorie Palama, aghiorit și susținător al învățăturii despre dumnezeiasca lumină necreată s-a luptat cu umaniștii pentru apărarea isihaștilor și pentru sprijinirea învățăturii ortodoxe despre îndumnezeirea omului – adică a participării reale a acestuia la viața lui Dumnezeu prin intermediul harului necreat – tema Schimbării la Față și a naturii luminii de pe Tabor s-a aflat în centrul disputei.

În toate scrierile lor, Sfântul Grigorie și cei ce gândeau asemenea lui, fac nenumărate referiri la acest eveniment dumnezeiesc și arată că Schimbarea la Față a Domnului, ca preînchipuire a propriei noastre îndumnezeiri, este, prin excelență, sărbătoarea monahismului, praznicul Sfântului Munte [Două mănăstiri atonite au hramul Schimbării la Față, Cutlumuș și Pantocrator.].

Timp de mulți ani, Sfântul Grigorie viețuise la poalele Atonului, la Marea Lavră iar mai apoi, ca isihast, la chilia Sfântului Sava aflată sus, pe munte *[Sfântul Filotei, ,,Slujbă de laudă la Sfântul Grigorie Palama".]*. Pentru acesta, ca și pentru fiecare monah aghiorit contemporan, Atosul se identifică cu Taborul și cu fiecare ,,munte al lui Dumnezeu", acolo unde El s-a descoperit oamenilor. Pentru aceștia, Atonul este și muntele Sion, și muntele Sinai, și muntele Carmel, muntele Măslinilor dar și muntele Golgotei. Este asemănător tuturor ,,munților sfinți" unde Domnul ,,locuiește întru sfinții săi" (Psalm 150, 1) și în ,,dumnezeiască adunare" (Psalm 81, 1), asemenea muntelui Olimp din Bitinia, de unde au venit primii aghioriți, cu munții Látros și Gános, cu muntele

Sfântului Auxentie, și cu toate centrele monahale cunoscute din Asia Mică, cu toți munții sfinți ai Greciei, și, în sfârșit, trebuie văzut în paralel cu muntele Olimp, sălașul celor 12 zei din mitologia antică.

Se înrudește cu stâncile sfinte ale Meteorelor – acolo unde, pe cea mai înaltă stâncă, se găsește Mănăstirea Schimbării la Față – cu munții Peloponezului, ai Macedoniei, cu Carpații, cu munții din Serbia și Armenia, cu vechiul Ararat și cu Munții Caucaz, cu munții Rusiei și cu „Sfântul Munte cel mic" al Sfântului Serafim din pădurea Sarovului. Cu Monte Cassino al Sfântului Benedict, cu Muntele lui Mercurie – adevărat turn de strajă al asceților din Calabria – și cu toți munții sfinți din Apusul ortodox. Așadar, Atosul se identifică cu toți acești munți care au devenit Tabor, pentru monahii din toate veacurile care „se strămută acolo asemenea păsărilor" (Psalm 10, 1).

În această noapte, în paraclisul cel mic unde nu încap decât câțiva oameni – în timp ce ceilalți încearcă să se încălzească la focul ce va arde tot timpul afară – vocile psalților vor fi trâmbițele Bisericii, care vestesc lumii lumina cea veșnică.

Arhimandrit Emilianos Simonopetritul - Fără sfinți nu poate să trăiască trupul Bisericii, noi cei vii pe pământ

Bâjbâim în întuneric și rămânem în el, citind scrieri teologice sau vieți de sfinți. Acestea, dacă nu sunt urmate de propria noastră schimbare, de propria noastră luminare, nu pot să capete putere și stabilitate, de aceea și sunt uitate. Cum citim istoria și uităm faptele, același lucru se întâmplă și cu acest studiu, trece prin afara noastră. Cu toate acestea schimbări au loc în fiecare zi, fiindcă viața noastră deja este în lumină și trebuie să-L prea mărim pe Dumnezeu pentru acest fapt.

Foto: Florentina Mardari

Schimbarea la față a Domnului nu a fost un fapt întâmplător. Era descoperirea noii realități, care a intrat în viața și istoria omenească din clipa în care S-a născut Hristos, sau mai bine zis, din clipa în care a fost zămislit în pântecele Preacuratei sau eventual din clipa în care ea a intrat în Sfânta Sfintelor. Această realitate nu a conceput-o nici mintea filosofică, nici teologică, nici orice altă minte omenească. În Schimbarea la față s-a descoperit ceea ce deja venise în lume. Schimbarea la față a devenit descoperirea ipostasului dumnezeu-omenesc al Domnului, a unirii celor două firi în persoana Lui. Desigur, Domnul nu S-a schimbat deloc, de altfel nici nu era cu putință să Se schimbe. Mai simplu, ceea ce era, aceea a fost descoperit, în parte, ochilor ucenicilor. De atunci însă știm ce este Hristos și ce este omul, fiindcă ucenicii nu au văzut numai dumnezeirea - în chip umbrit au văzut dumnezeirea - ci și firea omenească, de vreme ce Hristos S-a schimbat la față ca om.

La Schimbarea la față a fost văzută pe de o parte, slava dumnezeieștii firi, adică a dumnezeirii, pe de altă parte, slava firii omenești îndumnezeită fiindcă a fost asumată de Hristos cel Întrupat. Cum este cunoscut, Hristos nu a intrat într-un om ca să-l unească pe acela cu dumnezeirea. Dacă Sfânta Maria ar fi născut un prunc și în acesta ar fi intrat Hristos, nu ar fi fost cu putință ca neamul omenesc să se elibereze din păcat și să se îndumnezeiască. Însuși Hristos a intrat în pântecele Preasfintei Fecioare, S-a întrupat și a devenit prunc, fără să ia trupul unei persoane, ci întreaga fire omenească. Prin urmare, îndumnezeirea era îndumnezeire a firii omenești și nu a unei persoane concrete. Astfel fiecare persoană care se spală în apele botezului se îndumnezeiește, fiindcă firea omenească a dobândit posibilitatea îndumnezeirii. Aici este măreția.

Ceea ce are însemnătate în schimbarea la față a Domnului nu este atât că S-a slăvit Domnul nostru și noi am cunoscut slava Lui. Slava lui Dumnezeu este nesfârșit mai mare decât cea pe care au văzut-o cei trei apostoli, fiindcă aceștia au cunsocut-o și au văzut-o „atât cât li se putea” și li se putea foarte puțin în raport cu realitatea dumnezeieștii slave. Acest puțin însă nu provenea numai din slava lui Dumnezeu, ci și din trupul său omenesc îndumnezeit. Și aici trebuie să luăm aminte și să luăm în considerare responsabilitatea noastră și recunoștința pe care o datorăm lui Dumnezeu, Care ne-a îndumnezeit, în ciuda faptului că suntem păcătoși. (...)

Pentru fiecare dintre noi există o zi în care vom fi robiți de revărsarea de lumină a lui Dumnezeu. Toți așteptăm ziua în care ni se vor deschide ochii și vom cunoaște și vom vedea pe Dumnezeu într-un asemenea mod, încât nu vom putea uita niciodată această trăire a noastră. (...) Este mare schimbarea pe care o suferă omul „în lumină” în atmosfera Domnului. Hristos, lumina cea adevărată „a venit la ale sale” [*In. 1, 11.*], răsăritul răsăriturilor ne-a cercetat în ținutul Zabulonului și al Neftalimului [*Is. 9, 1-2.*], în tot pământul. Prin urmare trăim în lumină, chiar dacă pentru noi, din pricina nevredniciei noastre, a necinstei noastre sau nesupunerii noastre sau egoismului nostru, lumina lui Hristos se ascunde în lumina sensibilă, care închipuie lumina cerească.

Cunoaștem lumina sensibilă, înțelegem lumina inteligibilă, dar lumina dumnezeiască trebuie ca Dumnezeu să ne-o facă înțeleasă prin cercetarea Lui. Bâjbâim în întuneric și rămânem în el, citind scrieri teologice sau vieți de sfinți. Acestea, dacă nu sunt urmate de propria noastră schimbare, de propria noastră luminare, nu pot să capete putere și stabilitate, de aceea și sunt uitate. Cum citim istoria și uităm faptele, același lucru se întâmplă și cu acest studiu, trece prin afara noastră. Cu toate acestea schimbări au loc în fiecare zi, fiindcă viața noastră deja este în lumină și trebuie să-L prea mărim pe Dumnezeu pentru acest fapt.

Odinioară era legea, dar legea conducea la păcat. A fost înlocuită legea prin har, și harul este lumină, mișcarea luminii. Lumina este energia lui Dumnezeu care este dată în mod special prin Duhul Sfânt fiecărui trup. Lumina este perceptibilă firii omenești. Când va străluci ziua noastră, când va veni ziua Damascului nostru, când va veni bucuria noastră, când ne vom câștiga nunta cea de taină, atunci vom străluci de lumină, fiindcă înlăuntrul nostru se creează o stare permanentă. Încetează toate schimbările, toate tulburările, greutățile, problemele și devenim oameni ai lui Dumnezeu. Fiecare faptă a noastră, ba încă și fiecare privire vorbesc despre Dumnezeu. Atunci suntem mărturisitori, martori, devenim exemple. Când există asemenea oameni în societate, atunci există sfințenie și înaintează Dumnezeu, fiindcă Dumnezeu prin razele Lui, prin îngerii Lui și prin sfinții Lui slujește neamul omenesc. Fără sfinți nu poate să trăiască trupul Bisericii, noi cei vii pe pământ. Biserica trăiește fiindcă este Hristos, dar noi nu putem să trăim și să devenim în mod real mădulare ale trupului lui Hristos fără mucenicii care au intrat în ziua cea nouă. „Aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul. Să ne bucurăm și să ne veselim întru ea” [*Ps. 117, 24.*]. După această zi trebuie să tânjim toți și să ne pregătim pentru ea.

Traducere și adaptare: Laura Enache

(Arhimandrit Emilianos Simonopetritul, Cuvinte mistagogice la sărbători, Editura Indiktos, Athena, 2014)

Arhimandrit Emilianos Simonopetritul - Monahul și lumina taborică

Foto: Magda Buftea

Monahul mai înainte chiar de a începe viața lui monahală, încă din vârsta copilăriei, are tendința să trăiască neîncetat un Tabor. Poate că cei de alt neam care vin la ortodoxie au un dor mai mare decât grecii, o stăruință și o dispoziție încăpățânată de a trăi taboric. Toți cei care suntem născuți în acest loc nu putem să înțelegem ce înseamnă să fii străin și să trăiești în Ellada și mai ales în condițiile iernatice ale Sfântului Munte.

Desigur, noi îi condamnăm pe Apostoli că nu puteau înțelege misiunea lor și cereau să facă trei corturi sus pe munte și să rămână acolo. Acest dor însă există aproape la fiecare chemare monahală. Nici un monah nu se duce pentru altceva la mănăstire, fiindcă aceasta ar fi o ideologie care nu l-ar ajuta să supraviețuiască. Când de pildă, se duce cu dorul să trăiască într-o atmosferă de dragoste, pace, înțelegere, respect, prețuire, sfințenie, va încerca mari zguduituri. Cele mai mari încercări ale unui ucenic și ale unui monah provin de la această tendință și dorință taborică. În paralel totuși, aceasta este și cea mai autentică înclinație a omului care nu se pierde nici când omul cade în cele mai mari prăpăstii ale păcatului, pentru că această înclinație își are rădăcina în Rai.

De aceea voința omului de a se întoarce la dreptatea și starea inițială, este împletită cu dorul trăirii luminii. Prin urmare lumina este rațiunea și vederea pentru acela care dorește să devină monah. În istoria Bisericii noastre cel mai natural lucru este ca intrarea în mănăstire să fie legată de pocăința pentru viața anterioară.

În slujba Schimei celei mari, preotul îi zice monahului să ia aminte să nu-și amintească viața lui trecută, fiindcă există pericolul să se întoarcă la ea. De aceea se și interzice ca monahul să aibă relație cu lumea exterioară, fie în interiorul, fie în exteriorul mănăstirii, precum și cu orice fel de monah care se referă la subiecte lumești.

De regulă, viața anterioară a oamenilor care vin să se facă monahi plutește pe marea păcatului. Dar aici se arată puterea lui Dumnezeu. Pe acești oameni Dumnezeu poate să-i refacă, să-i prefacă, să îi replăsmuiască în îngeri, mai bine zis chiar mai mult decât îngeri, fiindcă în timp ce poartă trupuri, îi face să imite petrecerea îngerească.

În orice caz, cu secole în urmă, zeci de mii de suflete au rămas prea curate și ele constituie frumoasele podoabe ale Bisericii. Totuși Biserica nu i-a despărțit niciodată de restul. Nu avem în mănăstiri două stări de oameni: căzuți și care nu au căzut. Toți se supun aceluiași nume al fecioriei, toți sunt numiți feciorelnici, monahi, fiindcă fecioria nu este înfrânare sau curăție, ci o legătură permanentă, o nuntă permanentă, comuniune nedesfăcută cu Dumnezeu. Această simțire a comuniunii permanente îl conduce și pe cel mai păcătos om la căutarea unei vieți taborice, a unei vieți a vederii dumnezeieștii lumini.

Traducere și adaptare: Laura Enache

(Arhimandrit Emilianos Simonopetritul, Cuvinte mistagogice la sărbători, Editura Indiktos, Athena, 2014)

Arhimandrit Emilianos Simonopetritul - Căutând și iubind lumina, nu iubim nimic altceva decât pe Dumnezeu

Foto: Magda Buftea

Punctul de plecare cel mai profund al vieții monahale este dumnezeiasca lumină. Dorirea iluminării, adică a vederii luminii și a săturării de ea este conținutul esențial al monahului. Încă și acela care se învârte în vârtejul gândurilor, al ispitelor, al obligațiilor, al deprimărilor și căderilor, în subconștientul sufletului lui poartă dorul iluminării și de multe ori numai pe acesta.

Faptul acesta are mare însemnătate, deoarece poate să-i conducă pe monahi fie pe înălțimi, fie la patimi și înșelări și la pierderea lui Dumnezeu Însuși. De aceea și Părinții spun că nunta este ceva pământesc, trupesc, dar este calea siguranței. Dimpotrivă, petrecerea monahală este piscul cel înalt, are deschis întregul orizont, Îl contemplă pe Dumnezeu întreg, dar nu are atâta siguranță precum căsătoria, deoarece omul din pricina dorinței iluminării și a îndumnezeirii poate să pătimească ceea ce a pătimit cel întâi zidit, adică să fie condus la pierderea lui Dumnezeu și la ieșirea din Rai. Demonul, cunoscând adâncul sufletului lui Adam, dorința lui de îndumnezeire, l-a lovit chiar acolo și a reușit cu precizie în scopul lui. L-a scos din viața lui Dumnezeu și a fost nevoie de un întreg chin, de moartea și învierea unui Dumnezeu ca să poată după strădania pedagogică de atâtea secole a lui Dumnezeu, cu legi, cu îngeri, cu prooroci să se întoarcă la frumusețea inițială.

Este foarte ușor ca peripeția lui Adam să devină peripeția monahului. Cele mai întristătoare naufragii ale petrecerii monahale provin din însuși dorul. Oamenii

care naufragiază de asemenea din pricina feluritelor tendințe „spirituale”, feluritelor curente mistice ale epocii noastre, entuziasmelor tinerești sau viziunilor filosofice, în adâncul sufletului lor, ascund aceeași orientare taborică și aceasta caută.

Sărbătoarea Schimbării la față pune înaintea noastră lumina și dorul iluminării. Căutând și iubind lumina, nu iubim nimic altceva decât pe Dumnezeu. Fiindcă, precum ne-a transmis Biserica noastră numai ca lumină Îl putem vedea, putem să ne împărtășim de viața Lui și să ne bucurăm de ea. Acest lucru se întâmpla și în Vechiul Testament, ba încă și în corturile și în taberile iudeilor, când trăiau în pustie, dar și la profeți și la toți văzătorii de Dumnezeu, dar cu mult mai mult în Noul Testament și în istoria noastră bisericească.

În mod evident, ființa lui Dumnezeu nu este lumină, fiindcă dacă ar fi, Dumnezeu n-ar mai fi Dumnezeul nostru. Dumnezeu, prin faptul că este în afară și dincolo de orice substanță înțeleasă de om, nu poate să fie nici lumină. Dar lucrează în ceea ce ne privește ca lumină, care constituie una dintre însușirile Sale. În realitate, desigur, nu am putea vorbi despre însușirile lui Dumnezeu, fiindcă astfel plăsmuim un Dumnezeu antropomorf. Îi atribuim caracteristicile propriei noastre gândiri, mișcări și vieți, ba încă și propriile noastre trăiri. Dumnezeu este în mod cert și dincolo de însușiri, dar în tot cazul să spunem că Dumnezeu lucrează ca lumină. Astfel cel care iubește lumina, Îl iubește pe Dumnezeu.

Traducere și adaptare: Laura Enache

(Arhimandrit Emilianos Simonopetritul, Cuvinte mistagogice la sărbători, Editura Indiktos, Athena, 2014)

Pr. dr. Victor Vlăduceanu - Predică la Schimbarea la față a Domnului

Prin păcatul săvârşit de protopărinţii noştri în grădina Edenului, un zid de despărţire, o prăpastie uriaşă s-a ivit între omenire şi dumnezeire. Din acest moment a apus soarele graţiei divine şi întuneric mare s-a revărsat peste întreg pământul. Noaptea aceasta a fost lungă şi grea pentru neamul omenesc, deoarece îl mistuia dorul fierbinte după fericirea paradisiacă. Şi ce n-a făcut omul pentru a-şi regăsi drumul spre Dumnezeu?! Altare, statui din piatră şi din bronz şi atâtea jertfe sângeroase au constituit tot atâtea suspine omeneşti pentru cucerirea paradisului nostalgic.

În sfârşit, după trecerea a mii de ani, acest dor al omenirii a înduioşat Cerul. Şi iată că la plinirea vremii, atunci când omenirea se găsea pe marginea prăpastiei, când apuneau ultimele pâlpâiri ale filozofiei păgâne, la această răspântie crucială a istoriei antice, apare Salvatorul, Răscumpărătorul! Fiul lui Dumnezeu îşi dezbracă maiestuoasa purpură divină şi coboară între oameni pentru a înfrăţi pe vecie Cerul cu pământul.

Ivirea lui a marcat în istorie un început de epocă nouă, schimbând radical viaţa religioasă, morală şi socială a societăţii precreştine. El dărâmă din încheieturi împărăţia ce părea înfrăţită cu veşnicia cezarilor din Roma şi distruge panteonul nesfârşit al zeilor din piatră şi din bronz al lumii vechi. El orientează sufletul omenirii spre Cer, spre adevăratul Dumnezeu, Părintele luminilor, de unde ne vine toată darea cea bună şi tot darul desăvârşit, în clasicul dialog cu femeia samariteancă, Hristos Domnul ne arată că fiinţa lui Dumnezeu nu este nici piatră, nici bronz, nici obiect sau fenomen din natură, ci de esenţă spirituală: „Duh este Dumnezeu şi cei ce I se închină trebuie să I se închine în duh şi în adevăr” (Ioan IV, 24).

Hristos Mântuitorul aduce în lume o lumină nouă, lumina învăţăturii creştine cea mai splendidă, cea mai curată, cea mai completă şi cea mai sublimă învăţătură metafizică şi etică. în centrul doctrinei creştine, în locul legii talionului - legislaţie precreştină ce degrada fiinţa umană - Iisus aşază porunca iubirii, esenţa spiritualităţii creştine, ce înalţă, înnobilează, transfigurează şi eternizează viaţa umană. Lumina învăţăturii creştine a constituit pentru sufletele creştine o totală şi adâncă renaştere spirituală, un botez regenerator, purificând lumea creştină de păcatele trecutului, cea mai de seamă reformă spirituală şi socială în lume.

Din iubire Hristos Domnul vine în lume şi prin iubire divinul învăţător dărâmă zidul despărţitor dintre naţiuni şi clasele sociale, unind omenirea într-un uriaş fluviu spiritual de viaţă nouă, fără discriminări naţionale şi sociale.

În cei trei ani de activitate mesianică, Hristos Mântuitorul săvârşeşte atâtea minuni tot atâtea splendide confirmări ale dumnezeirii Sale.

Cu toate aceste fapte minunate, cu toată sublima Sa învăţătură propovăduită, fariseii şi cărturarii căutau în permanenţă să-L discrediteze pe Hristos Mântuitorul. Acest lucru îl determină pe Iisus să accentueze: „Dacă nu credeţi în Mine, credeţi în lucrurile Mele” (Ioan X, 38) şi apoi: „De nu aş fi făcut între ei lucruri pe care nimeni altul nu le-a făcut, păcat nu ar avea ” (Ioan XV, 24). Iudeii aşteptau un mesia pământesc, un erou naţional politic, care punându-se în fruntea lor va răsturna dominaţia Romanilor, va efectua dezrobirea politică. În Grecia înfloreau numeroase şcoli filozofice care făceau cu neputinţă îndrumarea omului spre adevăratul Dumnezeu unic şi etern, în această configuraţie haotică, deprimantă, în acest context venea Iisus să regenereze omul.

Concepţia aceasta despre un mesia-erou, politic naţional o aveau până şi apostolii, ucenicii Domnului, care auzind despre patimile şi moartea Sa, se îndoiau dacă El este adevăratul Mesia.

Apropiindu-se sublima dramă de pe Golgota, Iisus îi pregăteşte pe apostoli spre înţelegerea operei ce avea să se săvârşească prin moartea şi învierea Sa: „Iată, ne suim la Ierusalim şi Fiul Omului va fi predat arhiereilor şi cărturarilor; şi-L vor osândi la moarte şi-L vor preda păgânilor... şi-L vor omorî, dar după trei zile va învia. Şi au venit la El Iacob şi Ioan, fiii lui Zevedeu, zicându-I: Învăţătorule, voim să ne faci ceea ce vom cere de la Tine... Dă-ne nouă să şedem unul de-a dreapta Ta şi altul de-a stânnga Ta, întru slava Ta ”.

Pretenţia aceasta la gloria mesianică îl determină pe Iisus să riposteze... „Nu ştiţi ce cereţi! Puteţi să beţi paharul pe care îl beau Eu sau să vă botezaţi cu botezul cu care Mă botez Eu ? ”

Iar ei I-au zis: „Putem" şi Iisus le-a zis: „Paharul pe care Eu îl beau îl veţi bea şi cu botezul cu care Mă botez vă veţi boteza. Dar a şedea de-a dreapta Mea, sau de-a stânga Mea, nu este al Meu a da, ci celor pentru care s-a pregătit... " (Marcu X, 33-40). „Împărăţia Mea nu este din lumea aceasta", a accentuat de atâtea ori Iisus.

Pentru a le întări apostolilor credinţa în dumnezeirea Sa, în sublima operă de mântuire a neamului omenesc, Hristos Domnul a luat cu Sine pe Petru şi pe Iacob şi pe Ioan, fratele lui, şi i-a dus într-un munte înalt, pe care tradiţia bisericească îl identifică cu Muntele Taborului. ***„Şi S-a schimbat la faţă, înaintea lor, şi a strălucit faţa Lui ca soarele, iar veşmintele Lui s-au făcut albe ca lumina. Şi iată, Moise şi Ilie s-au arătat lor, vorbind cu El. Şi, răspunzând Petru, a zis lui Iisus: Doamne, bine este să fim noi aici; dacă voieşti, voi face aici trei colibe: Ţie una, şi lui Moise una, şi lui Ilie una. Vorbind el încă, iată un nor luminos i-a umbrit pe ei, şi iată glas din nori zicând: Acesta este Fiul Meu Cel iubit, în care am binevoit; pe Acesta ascultaţi-L" (Matei XVII, 2-5).*** Este acelaşi sublim mesaj divin adresat de Dumnezeu-Tatăl şi la botezul Domnului. ***„Şi, auzind ucenicii, au căzut cu faţa la pământ şi s-au spăimântat foarte" (Matei XVII, 6).***

Trupul divinului învăţător se transfigurează în lumina inefabilă a dumnezeirii. Sfinţii Părinţi ai Bisericii ţin să reliefeze patetic şi impresionant că în lumina taborică ce L-a învăluit pe Hristos Mântuitorul S-a revelat însăşi dumnezeirea.

Sfântul Ioan Gură de Aur - una dintre figurile cele mai reprezentative ale Bisericii noastre creştine, cel mai strălucit predicator al creştinismului, care prin cuvântul său înaripat a răscolit sufletele până în cele mai tainice profunzimi, determinând auditoriul să-L cunoască, să-L iubească şi să-L urmeze pe Hristos Domnul - se pronunţă hotărât: „Domnul s-a arătat mai strălucitor ca soarele, dumnezeirea arătându-Şi razele ei".

Sfântul Maxim Mărturisitorul a numit Schimbarea la Faţă „simbol al dumnezeirii", în sensul că prin ea se împărtăşea dumnezeirea „pe măsura" ucenicilor prezenţi şi că ea trimitea la ceva şi mai înalt decât ea, adică la fiinţa dumnezeiască. în această lumină, văzându-L fruntaşii apostolilor pe Domnul schimbat la faţă, „s-au mutat din trup în duh mai înainte de a sfârşi viaţa în trup" (A se vedea Filocalia, vol. 7, traducere, introducere şi note de Pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, p. 292, subsidiar nota 404 şi p. 293).

La Schimbarea la Faţă, neputând privi slava luminii Fiului lui Dumnezeu, „ucenicii au căzut cu faţa la pământ şi s-au spăimântat foarte". Cu câtă strălucire va apărea Iisus la sfârşitul lumii, când va veni pe norii cerului, în deplina Sa măreţie divină, ca să judece lumea!

Condacul praznicului ne zugrăveşte în chip strălucit scopul acestei sărbători împărăteşti: „În munte Te-ai schimbat la faţă, şi pe cât au cuprins învăţăceii Tăi mărirea Ta, Hristoase Dumnezeule, au văzut că, dacă Te vor vedea răstignit, să cunoască patima Ta cea de bună voie şi lumii să binevestească că Tu eşti cu adevărat raza Tatălui. ”

Din slova pericopei evanghelice se desprind trei învăţături fundamentale:

1) *Dumnezeirea Mântuitorului Hristos, confirmată de mărturisirea lui Dumnezeu-Tatăl: „Acesta este Fiul Meu Cel iubit, în care am binevoit; pe Acesta ascultaţi-L” (Matei XVII, 5).*
2) *Lumina Taborului ne descoperă în chip strălucit nemurirea sufletului, perspectiva veşniciei. În lumina inefabilă a Dumnezeirii, când trupul lui Iisus se transfigurează, „Moise şi Ilie s-au arătat lor, vorbind cu El” (Ma-tei XVII, 3), rechemaţi din veşnicie, stând de faţă cu Hristos Domnul.*
3) *Schimbarea la Faţă a Mântuitorului Hristos, pe care o prăznuim astăzi, îi umple de o deosebită bucurie sufletească pe Sfinţii apostoli, în ale căror suflete, deşi coborâţi de pe Tabor, lumina dumnezeiască taborică continuă a sclipi, risipind îndoielile, consolidând credinţa lor în dumnezeirea lui Iisus şi pregătindu-i pentru apostolatul creştin.*

Schimbarea la Faţă a Mântuitorului pe Muntele Taborului să constituie pentru fiecare creştin o îndatorire de seamă de a-şi regăsi echilibrul sufletesc, moment de renaştere internă spirituală, de desăvârşire morală, de îndumnezeire a fiinţei umane, trăind în permanenţă sub faldurile de lumină ale cerului, în duhul transfigurator al doctrinei creştine - cea mai înaltă, cea mai sublimă şi superioară învăţătură metafizică şi etică.

Potrivit învăţăturii creştine, menirea credinciosului în lume constă în prea mărirea lui Dumnezeu, mântuirea sufletului, dobândirea fericirii pe pământ şi cucerirea paradisului nostalgic.

Hristos Mântuitorul a coborât pe pământ pentru restaurarea omului lăuntric, pentru a ne ridica la ceruri spre culmile altitudinii etice. Prin sublima Sa învăţătură, Iisus ne-a arătat calea pe care trebuie să mergem pentru a dobândi desăvârşirea creştină, pentru a ajunge la omul desăvârşit al plenitudinii lui Hristos.

Procesul desăvârşirii noastre în viaţa duhovnicească trece prin mai multe trepte: purificarea, iluminarea şi unirea deplină cu Dumnezeu sau desăvârşirea. Hristos Mântuitorul reprezintă pentru noi, credincioşii, modelul ideal al omenirii transfigurate, îndumnezeite, iar unirea cu El constituie ţinta ultimă de perfecţiune

spirituală în limitele vieţii duhovniceşti. ***Iisus este idealul viu al desăvârşirii, sub lumina căruia trebuie să ne călăuzim paşii.***

Hristos fiind calea spre desăvârşire, cuvine-se să-I slujim, făcând din inima noastră un altar aprins de flăcările iubirii divine şi ale dragostei faţă de oameni.

Sfântul Ioan Gură de Aur foloseşte comparaţia paulină cu alergătorul din arenă, în lupta pentru dobândirea desăvârşirii creştine. „Ca şi acesta, şi râvnitorul spre perfecţiunea spirituală trebuie să-şi angajeze toate forţele în luptă perseverentă, privind mereu înainte spre ţintă. Alergătorul nu se opreşte niciodată... Departe de a-şi micşora efortul când este aproape de ţintă, mai ales atunci îşi intensifică alergarea” (Omilia la Evrei 7, 3).

Credinciosul adevărat trebuie să fie cristalul pur şi neîntinat care să reflecte lumina lui Hristos în lume. Să fie cu drept cuvânt expresia bunătăţii, a iubirii, a păcii, a dreptăţii şi a sfinţeniei, neuitând o singură clipă că, deşi trăieşte în veac, clădeşte pentru veşnicie. [...]

Pr. dr. Victor Vlăduceanu (Glasul Bisericii, nr. 7-9, 1984).

Pr. Ion Cârciuleanu - Predică la praznicul Schimbării la faţă a Domnului

Între sărbătorile împărătești închinate Mântuitorului Iisus Hristos, sărbătoarea Schimbarea la Faţă ocupă un loc central, prin evenimentul dumnezeiesc ce-l prăznuiește.

În primul rând, evenimentul Schimbării la Faţă sau al Transfigurării Domnului, cum obișnuim să mai zicem, scoate în evidenţă dumnezeirea persoanei Sale, temei al credinţei noastre prin faptul că în acest eveniment Iisus Hristos Se arată îmbrăcat în slava dumnezeiască, în comuniune de natură și slavă cu Dumnezeu, chiar dacă era coborât la nivelul omului prin luarea naturii omenești.

În alt sens, scopul acestei luminate sărbători ne este indicat în **Condacul** sărbătorii, unde se spune: ***„În munte Te-ai schimbat la Faţă și pe cât au cunoscut învăţăceii Tăi mărirea Ta Hristoase Dumnezeule, au văzut că dacă Te vor crede răstignit, să cunoască patima Ta cea de bună voie și lumii să binevestească că Tu ești cu adevărat raza Tatălui".***

În această zi plină de negrăită lumină divină, Sfânta Biserică ne oferă fericitul prilej pentru întărirea credinţei noastre în dumnezeirea Mântuitorului și pentru conformarea vieţii noastre cu imperativul moral al Evangheliei creștine.

Dată fiind importanţa acestei sărbători împărătești, se cuvine să facem un scurt popas duhovnicesc, pentru a scoate din ea învăţături folositoare sufletului însetat de adevăr și desăvârșire.

Apostolul Petru mărturisise în numele tuturor apostolilor credinţa în îndumnezeirea Mântuitorului, mărturisire care nu era un rezultat al puterilor sale sufletești, ci era un rezultat al unei iluminări harice; era o descoperire pe care

Dumnezeu Tatăl o face de sus, pentru ca prin graiul unui simplu pescar să se rostească adevăruri categorice, ce nu puteau suferi contrazicere.

Apostolii Domnului, oameni simpli, aleși de Iisus din pătura de jos a poporului iudeu, erau și ei crescuţi în aceeași atmosferă a așteptării unui Mesia naţional, a unui mare și puternic împărat, a unui conducător politic, ca să ridice steagul dezrobirii naţionale și să scuture astfel apăsătorul jug al romanilor.

Pentru a le spulbera aceste zadarnice așteptări ale unei dezrobiri politice și pentru a le alunga pentru totdeauna visul de dominare și de întemeiere a unui imperiu mozaic, Mântuitorul, de câte ori se ivește o ocazie binevenită - prin dovezi hotărâtoare - a căutat să le arate că împărăţia Lui este o împărăţie spirituală, o împărăţie a dragostei, a milei, a dreptăţii, a adevărului, a celor năpăstuiţi; iar nu o împărăţie lumească, în care El va domni ca un rege, care să realizeze integral și definitiv, idealul poporului iudeu. „Împărăţia Mea nu este din lumea aceasta”, a spus de multe ori Iisus, iar când mama fiilor lui Zevedei i-a cerut să-i acorde favorul ca cei doi fii ai ei, Iacob și Ioan să stea unul de-a dreapta, iar altul de-a stânga în împărăţia Lui, le răspunde: „Nu știţi ce cereţi. Puteţi să beţi paharul pe care-l voi bea Eu și cu botezul cu care Mă botez să vă botezaţi?” Zis-au Lui: „Putem”. Şi a zis lor: „Paharul meu cu adevărat îl veţi bea și cu botezul cu care Eu mă botez, vă veţi boteza, dar a ședea de-a dreapta Mea și de-a stânga Mea, nu este al Meu a da, ci celor ce s-au gătit de Tatăl Meu” (Matei 20, 22-23).

Se vede în mod foarte limpede din aceste citate, cât de mult erau preocupaţi înșuși apostolii de ideea unei împărăţii lumești. Iisus însă, prin cuvinte categorice, le spulbera pentru totdeauna orice așteptare în care s-ar întrevedea o împărăţie lumească.

Pentru a le alunga îndoiala din suflet și pentru a le da tuturor o dovadă hotărâtoare despre dumnezeirea Lui și pentru a-i convinge că El este adevăratul Mesia, cel prezis de prooroci, prin care avea să realizeze mântuirea neamului omenesc, ia cu Sine pe cei mai credincioși și devotaţi dintre apostolii Săi, pe Petru, Ioan și Iacob. Aceștia au fost prezenţi și la alte momente însemnate din viaţa Domnului, în care El și-a arătat puterea Sa divină; astfel la învierea fiicei lui Iair și la rugăciune din grădina Ghetsimani, când Mântuitorul își petrecea cele mai grele clipe pământești.

Îi ia pe acești trei pentru că în sufletele lor s-a întărit tot mai mult convingerea în dumnezeirea Sa. Ducându-se cu ei afară din cetatea Ierusalimului, pe un munte înalt, munte pe care tradiţia bisericească îl identifică cu muntele Taborului, de unde se deschidea o priveliște minunată, în mijlocul naturii tainice, departe de zgomotul lumii și răutatea oamenilor, sus pe munte, mai aproape de zările

infinite ale cerului, Mântuitorul le va arăta apostolilor Săi că, într-adevăr, El este Dumnezeu adevărat, de o fiinţă cu Dumnezeu Tatăl și Duhul Sfânt.

O tăcere sfântă, netulburată de nici un zgomot pământesc, unde se auzeau doar tainice fâlfâiri de aripi îngerești, o fermecare nespusă cuprinsese tot locul. Iisus, știind momentele dumnezeiești prin care avea să treacă, a început să se roage, ca în toate împrejurările în care El cerea ca Tatăl să-și arate cu toată strălucirea, puterea Sa dumnezeiască.

Și pe când se ruga „S-a schimbat la Faţă, înaintea lor și a strălucit faţa Lui ca soarele, iar veșmintele Lui s-au făcut albe ca lumina” (Matei 17, 2).

În aceste sublime momente unice prin însemnătatea lor covârșitoare, când Iisus comunică prin rugăciune cu Dumnezeu Tatăl, trupul Său se transfigurează, scăldându-Se în lumina inefabilă a dumnezeirii, lumină ce-I străbate trupul învăluindu-L în mărirea divină și făcându-L în această ipostază vizibil, părtaș măririi celei neapuse.

În această transfigurare plină de har și mărire cerească, se dezvăluie ochilor Sfinţilor apostoli dumnezeirea cea fără de materie a Tatălui și a Duhului, strălucind în Fiul Unul născut.

Sfinţii Părinţi ne spun că în această lumină Taborică ce L-a învăluit pe Domnul, s-a revelat însăși Dumnezeirea: „Lumină este Dumnezeirea arătată pe munte ucenicilor” zice Sfântul Grigorie Teologul.

La fel și Sfântul Ioan Gură de Aur zice: „Domnul S-a arătat mai strălucitor ca soarele, Dumnezeirea arătându-și razele ei”.

Iar Sfântul Vasile cel mare zice: „Dumnezeu e Lumină neapropiată. De aceea, au căzut și apostolii pe feţe, neputând privi slava luminii Fiului, pentru că e lumină neapropiată. Lumină e și Duhul, căci s-a zis: „Care a luminat inimile noastre prin Duhul”.

Sfântul Ioan Damaschin zice în această privinţă următoarele: „Se schimbă Hristos la Faţă, nu însușindu-Şi ceva ce n-avea, nici transfigurându-Se în ceva ce nu era, ci arătându-Se cum era ucenicilor Săi, deschizându-le acelora ochii și făcând din orbi văzători, căci El este Lumina cea adevărată, Frumuseţea slavei”.

Când Domnul era plin de strălucire, apostolii se trezesc, rămânând extaziaţi de priveliștea acestui înălţător tablou. ***Extazul care „e un dar extraordinar al lui Dumnezeu, o răpire de sine, o ridicare bruscă peste marginile făpturii și o***

cufundare în tainele sublime ale dumnezeirii", cum spune Dionisie Areopagitul, îi răpește sufletește pe Sfinţii apostoli, făcându-i să-și uite de ei înșăși. În această stare de extaz, spune tot același Dionisie, „Strălucirea divină se descoperă atât de vie încât eclipsează conștiinţa de lume și conștiinţa de noi înșine".

În această prea fericită stare de beatitudine, sufletele Sfinţilor apostoli vibrau sub jarul puterii harice, cu o înaltă tensiune spirituală. Erau cuprinși cei trei apostoli de o inexprimabilă bucurie sufletească.

Dumnezeirea în toată măreţia ei neapusă se revela prin sacrul act al Schimbării Lui la Faţă. „Atotputernicul, nemărginitul, Dumnezeirea însăși, se face vizibilă prin această lumină Taborică, lumină pe care o vor vedea sfinţii și în viaţa viitoare, lumina aceea care ţine fiinţial, natural de Dumnezeu".

Apariţia acestei lumini divine îi ridică pe Sfinţii apostoli pe culmi de nebănuită spiritualitate. Şi pe când se mirau mai mult de strălucirea Domnului, „iată doi bărbaţi vorbeau cu El, care erau Moise și Ilie" (Luca 9, 30).

Faptul apariţiei lui Moise, acela prin care s-a dat Legea Vechiului Testament și a lui Ilie, reprezentantul preoţilor, i-a umplut pe Sfinţii apostoli de uimire și pentru a nu pierde curând această unică apariţie, apostolul Petru, bănuind, poate că nu vor avea mult timp fericirea de a trăi această neașteptată reveleţie, îi spune Domnului: „Învăţătorule, bine este nouă să fim aici și să facem trei colibe: Ţie una, lui Moise una și lui Ilie una" (Marcu 9, 5).

Dar această dorinţă nu se putea împlini acum și pe când Petru își exprima această dorinţă, „S-a făcut nor și i-a umbrit și s-au spăimântat, când au intrat în nor" (Luca 9, 34), căzând cu feţele la pământ și plini de groază, de apariţia neașteptată a norului care-i învăluise; deodată aud o voce care le spunea: „Acesta este Fiul Meu cel iubit întru care am binevoit, de Acesta să ascultaţi" (Matei 17, 5). Neîndrăznind să-și ridice feţele de la pământ, apostolii ascultau mărturisirea lui Dumnezeu Tatăl, care le spunea că Acela pe care L-au văzut pe munte, în toată strălucirea, este Fiul Său cel iubit, de care trebuiau să asculte.

Schimbarea la Faţă a Domnului era un prilej fericit pentru întărirea credinţei Sfinţilor apostoli în Dumnezeirea Lui, pentru ca atunci când Îl vor vedea chinuit, batjocorit și răstignit, să nu-și piardă credinţa în El și să cunoască sensul mântuitor al patimei celei de bunăvoie.

Privind pe culmile Taborului, unde Dumnezeirea se arată ochilor Sfinţilor apostoli, sufletele noastre au un imbold la reînviere, la înnoire duhovnicească, la

regenerare morală, la schimbarea calitativă a vieţii noastre, a modului nostru de a fi, de a vedea lucrurile, de a lucra în lume.

Omul reflectă slava lui Dumnezeu, dar idealul este să o reflecte din ce în ce mai mult, cât mai curat și mai strălucitor, la modul cel mai înalt.

În acest sens, Sfinţii Părinţi zic despre om, dând astfel cea mai frumoasă definiţie fiinţei umane: „Chipul slavei Tale celei negrăite sunt, cu toate că port rănile păcatului”. Deci omul este oglindă, chip al slavei lui Dumnezeu.

Păcatul întunecă această oglindă și face ca reflectarea să fie palidă, umbrită, întunecată. Prin credinţă și fapte bune omul se transformă, se transfigurează spre o nouă viaţă în care oglinda sufletului este curăţită, lăsând astfel reflectarea slavei lui Dumnezeu. În acest fel, omul este o fiinţă de laudă și prea mărire a slavei celei negrăite a lui Dumnezeu, deci este participant la slava dumnezeiască, lucru deosebit de important.

Schimbarea la Faţă a Mântuitorului Iisus Hristos este importantă pentru viaţa noastră creștină și pentru faptul că ea anticipează și prefigurează un eveniment de pe urmă, la care oamenii vor participa în mod direct.

Acest eveniment eshatologic constă în propria noastră transfigurare fizică înainte de înfăţișarea la judecată, așa cum ne descoperă Sfântul apostol Pavel: „Într-o clipă toţi se vor schimba” (II Corinteni 5, 51-52).

Schimbarea la Faţă fiind un praznic luminos, noi cei de azi, împreună cu creștinii, fraţii noștri din toate timpurile, ne împărtășim de bucuria și lumina ce vine dintr-însul, prin înţelegerea sensurilor, implicaţiilor și importanţei lui în viaţa noastră.

Este un praznic al luminii pentru că evenimentul însuși s-a produs într-o lumină, așa cum Sfinţii apostoli nu mai văzuseră niciodată. Este sărbătoare a luminii pentru că se leagă de Învierea Domnului și se raportează la mântuirea noastră, la reflectarea de către om a slavei lui Dumnezeu.

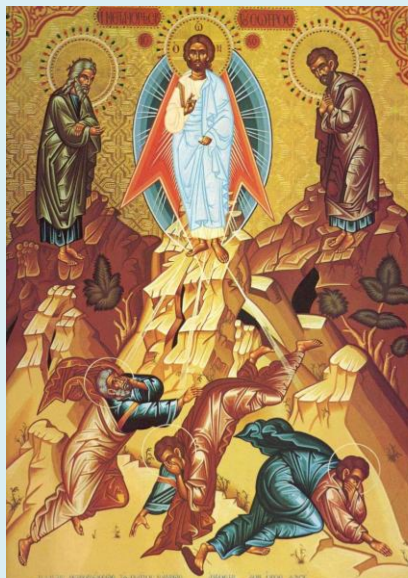
Actualitatea actului Transfigurării se face prin deschiderea noastră și apropierea de lumina lui Hristos, în Biserică, prin rămânerea în dragostea și comuniunea lui Hristos, Lumina lumii care luminează tuturor prin luminarea noastră care vine de la Duhul Sfânt prin trăirea credinţei în Fiul lui Dumnezeu întrupat.

În Biserica lui Hristos avem toate posibilităţile și mijloacele de a deveni „fii ai luminii” întrucât tocmai aceasta realizăm prin participarea la Sfintele Taine și ierurgii, la toate sfintele slujbe în general și în special la Sfânta Liturghie, prin

care ni se mijlocește o viaţă nouă, o convertire, o schimbare a fiinţei noastre interioare, care va face un nou mod de înţelegere a vieţii și de aici și un nou fel de a fi, de a lucra, de a ne comporta faţă de noi înșine, de semeni și de Dumnezeu.

Praznicul de azi, Schimbarea la Faţă a Domnului nostru, sărbătoarea luminii, ne amintește încă o dată de cuvântul de îndemn al Mântuitorului, simplu dar hotărâtor pentru mântuirea noastră: „Cât timp aveţi Lumina, credeţi în Lumină, ca să fiţi fii ai Luminii" (Ioan 12, 36). Amin.

Pr. Vasile Gordon - Predică la Praznicul Schimbării la faţă a Domnului

Schimbarea la Faţă a Domnului este cel mai mare praznic al lunii august, prilej de întărire în credinţă.

Minunea „Schimbării la faţă" a Mântuitorului este reprezentată iconografic în mod obişnuit astfel: Iisus pe un munte înalt, îmbrăcat în haine strălucitoare, cu Moise şi Ilie de o parte şi de alta, iar la baza imaginii cei trei ucenici, Petru, Iacov şi Ioan, căzuţi la pământ şi „îngreuiaţi de somn".

Această icoană, pe care am putea s-o numim „clasică", respectă, desigur, descrierea evenimentului făcută de evangheliştii Matei şi Luca. Dar există şi o altă reprezentare, foarte interesantă şi sugestivă: în locul lui Iisus, între Moise şi Ilie apare o cruce... . Deşi această imagine este mai puţin cunoscută, socotim că este deosebit de inspirată, exprimând simbolic contextul evanghelic în care s-a petrecut minunea.

Căci dacă citim cu atenţie cele descrise de evangheliştii Matei şi Luca, înainte de relatarea evenimentului propriu-zis, aflăm, între altele, că Mântuitorul „a început să le arate ucenicilor Săi că El trebuie să meargă la Ierusalim, să pătimească multe şi să fie omorât..." (Matei 16, 21).

Această prevestire a morţii Sale nu numai că i-a întristat pe ucenici, dar le-a produs şi îndoieli în suflet cu privire la autoritatea Învăţătorului lor: aşadar, era posibil să moară aşa, ca un oarecare, chiar dacă le vorbea atât de frumos şi convingător şi făcuse înaintea lor atât de multe minuni... .

În plus, îndoielile şi temerile ucenicilor erau, de altfel, zilnic alimentate de insinuările cărturarilor şi fariseilor, care-L numeau pe Iisus călcător de lege, blasfemiator etc. etc. Iar faptul că Iisus însuşi le-a spus că El trebuie să meargă la Ierusalim, unde va pătimi multe şi va fi omorât, a umplut paharul acestor temeri şi îndoieli.

De aceea, pentru a le risipi aceste temeri, pentru a-i întări în credinţă şi a-i pregăti întru înţelegerea mântuitoare a morţii pe Cruce, Iisus săvârşeşte „pe un munte înalt" minunea cunoscută îndeobşte sub numele de „Schimbarea la Faţă", oferindu-le, totodată, o pregustare a slavei cereşti de care se vor putea împărtăşi toţi cei ce-L vor urma.

Sfântul Ioan Gură de Aur, într-o omilie consacrată acestui eveniment, spune în acest sens: „Vrând să-i încredinţeze pe ucenici şi cu văzul şi să le arate cum este slava aceea cu care are să vină - atât cât erau ei în stare s-o cunoască - le-o arată şi le-o descoperă aici pe pământ, ca ucenicii să nu se întristeze nici de moartea lor şi nici de moartea Stăpânului lor..." (Omilia LVI la Matei).

Încredinţarea se va face, într-adevăr, atât prin arătarea strălucirii Sale dumnezeieşti, cât şi prin mărturia Tatălui, care a grăit din norul luminos: „Acesta este Fiul Meu Cel iubit întru Carele am binevoit; de Acesta să ascultaţi!" (Matei, 17, 5), îndemnându-i, astfel, să nu se mai îndoiască, să-L asculte şi să-L urmeze.

Pentru ca risipirea îndoielilor să fie totală, înţelepciunea dumnezeiască a rânduit, în prezenţa celor trei ucenici, arătarea lui Moise şi Ilie.

Să observăm, iubiţii noştri, cum nimic nu este întâmplător în lucrarea de mântuire! De ce trei ucenici? Pentru că era suficientă mărturia a doi-trei înaintea celorlalţi, potrivit Legii dată de Dumnezeu prin Moise (Deuteronom 17, 6), prescripţie invocată şi de Mântuitorul: „Din gura a doi sau trei martori să se statornicească tot adevărul" (Matei 18, 16). Că au fost luaţi ca martori (chiar dacă Iisus, din raţiuni pedagogice, le cere să nu spună nimănui cele văzute decât după înviere), avem mărturisirea lui Petru, notată în a doua sa epistolă: „Noi suntem cei ce am auzit glasul acesta (al Tatălui, n. n.) pogorându-se din cer când eram cu El în muntele cel sfânt..." (1, 18).

Desigur, se pune acum întrebarea de ce aceşti trei ucenici şi nu alţii? Credem că pe fiecare dintre cei trei i-a „nominalizat" din motive pe care le desprindem din ceea ce ştim că a fost reprezentativ pentru fiecare:

⇒ *Petru, pentru că L-a mărturisit pe Hristos ca Fiu al lui Dumnezeu, dar şi pentru că L-a sfătuit să nu se lase omorât în Ierusalim, neînţelegând pe moment sensul mântuitor al Crucii;*

⇒ *Ioan, pentru ataşamentul său deosebit faţă de Mântuitorul (să ne amintim că va fi singurul dintre ucenici care a rămas lângă Cruce, în momentele dramatice de pe Golgota);*

⇒ *Iacov, pentru că va fi cel dintâi episcop mărturisitor al Ierusalimului, martirizat de Irod la anul 62.*

Este firesc să ne întrebăm, de asemenea, de ce au apărut Moise şi Ilie pentru a vorbi cu Mântuitorul? Răspunsul vine de la sine, dacă ne gândim ce reprezintă aceşti doi sfinţi pentru iconomia mântuirii: prin Moise Dumnezeu a dat Legea, iar Ilie este un reprezentant de seamă al proorocilor. Aşadar, Legea şi Proorocii! Cărturarii şi fariseii Îl acuzau adesea pe Iisus că „încalcă Legea şi Proorocii”, strecurându-le şi ucenicilor bănuiala că aşa este. Ei bine, prin arătarea lui Moise şi a lui Ilie, care au vorbit cu Iisus, ucenicii se vor încredinţa că acuzaţia este falsă şi că Iisus este Mesia, Cel prezis în Lege şi Prooroci.

Este revelator să reţinem şi despre ce au vorbit cei doi cu Mântuitorul. Acest amănunt, deosebit de preţios, este notat de evanghelistul Luca: ***„Moise şi Ilie... arătându-se întru slavă, vorbeau despre sfârşitul Său pe care avea să-l plinească în Ierusalim...” (9, 31).*** „Despre sfârşitul Său...”, adică despre Cruce!

Iată, aşadar, cum apare din nou Crucea în centrul minunii! Apreciem, în consecinţă, că reprezentarea sfântului eveniment prin Crucea aşezată între Moise şi Ilie, chiar dacă nu este recunoscută ca icoană canonică, merită atenţia noastră, îndeosebi pentru faptul să atragă atenţia asupra motivaţiei principale a săvârşirii minunii pe muntele Taborului: a-i pregăti pe ucenici pentru actul răstignirii.

Căci Crucea nu înseamnă doar moarte, jertfă şi durere, ci scară luminoasă către Împărăţia cerească. De aceea darul Domnului nu s-a oprit doar la convorbirea despre patimi. Li s-a oferit ucenicilor, totodată şi o vedere a strălucirii învierii Mântuitorului, ca arvună a învierii şi vieţuirii lor în frumuseţea slavei veşnice.

Cu toate că Petru chiar şi aici s-a arătat speriat de spectrul morţii Domnului în Ierusalim (de aceea a propus facerea celor trei colibe... . Cu alte cuvinte, „Să nu mai mergem la Ierusalim, să Te omoare, să rămânem aici...”), el a sesizat, măcar în parte şi odihna, pacea, liniştea şi bucuria duhovnicească izvorâtă din lumina taborică a Învierii, care te face să exclami „cât de bine este aici!”

Celor trei ucenici şi prin ei tuturor celorlalţi (şi nouă tuturor), s-a revelat, astfel, posibilitatea schimbării: după cum trupul lui Iisus, trup material ca al nostru, s-a

arătat schimbat, aşa materia întreagă (omul şi natura) va fi transfigurată, prin lucrarea harului dumnezeiesc.

Această schimbare nu trebuie înţeleasă doar pentru sfârşitul veacurilor, ci pentru fiecare zi a vieţii noastre.

Iată şi astăzi, iubiţii noştri, suntem chemaţi să urcăm pe Taborul cel duhovnicesc, Sfânta Biserică, să alungăm teama şi îndoielile, văzându-L cu ochii credinţei pe Iisus întru slavă, să fim mereu deschişi schimbării în bine, ca pregătire a marii noastre transfigurări. Căci, după cuvântul inspirat al Sfântului apostol Pavel: ***„Nu toţi vom muri, dar toţi ne vom schimba, deodată, într-o clipire de ochi, la trâmbiţa de apoi. Căci trâmbiţa va suna şi morţii vor învia nestricăcioşi, iar noi ne vom schimba. Căci trebuie ca fiinţa aceasta stricăcioasă să se îmbrace în nestricăciune şi fiinţa aceasta muritoare să se îmbrace în nemurire...” (I Cor. 15, 51-53).***

Acelaşi sfânt apostol dă, în aceeaşi epistolă, un sfat pe care-l considerăm drept cea mai bună concluzie a învăţăturilor legate de acest mare praznic al Schimbării la Faţă: „Drept aceea, iubiţii mei fraţi, fiţi tari, neclintiţi, totdeauna sporind în lucrul Domnului, ştiind că osteneala voastră nu este zadarnică întru Domnul” (15, 58). Amin.

Pr. dr. Dorin Octavian Picioruș - Predică la Transfigurarea Domnului [2020]

Iubiții mei [13], Transfigurarea [Ἡ Μεταμόρφωση][14] Domnului nostru Iisus Hristos pe Muntele Tabor [תָּבוֹר] [15], când El Și-a descoperit ucenicilor Săi slava Sa cea dumnezeiască, cea veșnică, lăsând-o să izvorască din dumnezeirea Lui prin umanitatea Sa, iar ei au văzut-o în mod extatic, în vedere dumne-zeiască, pe cât au fost vrednici de aceasta, este praznicul Bisericii în care eu mi-am început viața de credință. E praznicul dumnezeiesc în care am început să merg la Biserică și să Îi slujesc Domnului.

Și iată, în această zi, cu harul lui Dumnezeu, am împlinit 30 de ani de credință și de slujire în Biserica lui Dumnezeu! Pentru că mi-am început slujirea mea în Biserică la strană, ca adolescent ce învață cărțile Bisericii, apoi în instituțiile teologice pe care le-am urmat, după care, prin hirotonie, ca diacon și apoi ca preot al lui Dumnezeu. Pentru că slujirea lui Dumnezeu cere o continuă dăruire și o continuă cunoaștere a voii Sale celei dumnezeiești cu noi, oamenii. Trebuie să te dărui mereu lui Dumnezeu, clipă de clipă, prin ascultare, asceză și slujire a Lui dar, în același timp, trebuie să te umpli zilnic de cunoașterea teologiei și a istoriei Bisericii lui Dumnezeu.

Pentru că întreaga dumnezeiască Tradiție a Bisericii, întreaga cunoaștere a lui Dumnezeu revelată în istorie și tezaurizată cu atenție de Biserică e spre folosul nostru, e spre mântuirea noastră, e spre apărarea deplinătății revelației dumne-zeiești. Căci dacă nu cunoaștem voia lui Dumnezeu, revelată nouă de către El,

[13] *Începută la 9. 19, în zi de sâmbătă, pe 1 august 2020. Soare, 24 de grade, vânt de 8 km/ h.*
[14] *A se vedea: https://www.synaxarion.gr/gr/sid/304/sxsaintinfo.aspx.*
[15] *Idem: https://www.jewishvirtuallibrary.org/tabor-mount.*

atunci nu putem nici să o apărăm, dar nici să o iubim și să ne sfințim prin ea. De aceea, trebuie să cunoaștem temeinic cărțile Bisericii, care sunt sursele credinței noastre.

Și când am fost pentru prima oară la Biserică, pe 6 august 1990, în starea de convertit, de om conștient de statutul lui eclesial, de faptul că e creștin ortodox - deși eu fusesem botezat în pruncie - am citit psalmii Utreniei, apoi Cazania zilei, încercând să prind modul în care se cântă la strană. Însă la strana Bisericii din satul meu nu erau oameni profesioniști, nu erau oameni cu școală, ci unii care învățaseră și ei lucrurile de la predecesorii lor. Dar le învățaseră conștiincios de la aceia, adică corect, ceea ce a fost un lucru fundamental pentru mine.

De aceea, dându-mi seama foarte repede de acest lucru, că trebuie să învăț temeinic toate cele ale Bisericii, am început să învăț Slujbele și rânduielile Bisericii citind meticulos cărțile de Slujbă și tot ceea ce puteam găsi în biblioteca parohială. În așa fel încât, până am ajuns la Seminar, aveam deja o anume cunoaștere teologică și ceva experiență în slujirea bisericească. Căci de atunci, din acea zi, cunoașterea cărților bisericești și experiența liturgică practică se îmbină continuu în ființa mea.

De fapt, orice creștin ortodox trebuie să cunoască cărțile Bisericii și semnificațiile profunde ale slujirii bisericești. Pentru că această cunoaștere teologică profundă îl dinamizează mult în viața lui de credință. Dacă cunoaștem conținutul cărților de cult, dacă cunoaștem cărțile Sfinților părinți, dacă cunoaștem diverse comentarii teologice la Slujbele și viața Bisericii, dacă cunoaștem dogmele și canoanele Bisericii, atunci această cunoaștere teologică e rădăcina evlaviei și a slujirii noastre bisericești.

Mi-am pus adesea problema ce s-ar fi petrecut cu mine dacă nu aș fi intrat la Seminar, apoi la Facultate și dacă nu m-aș fi specializat teologic în modul în care am făcut-o. Probabil nu aș fi învățat lucrurile în modul sistematic în care le-am învățat în instituțiile teologice, dar, cu siguranță, aș fi citit la fel de mult ca și până acum. M-aș fi lăsat condus de Dumnezeu spre orice zonă a cunoașterii teologice. M-aș fi străduit să înțeleg, să pătrund continuu lucrurile grele ale teologiei și ale vieții duhovnicești. Pentru că eu, în esență, sunt un teodidact, un om care se lasă luminat de Dumnezeu în citirile și cunoașterile sale și nu un arhivist de date teologice. Căci nu mă interesează să cunosc enciclopedic, nu mă interesează să devin un computer de date - pentru asta avem harduri puternice în ziua de azi, cât și motoare de căutare specializate - ci să înțeleg duhovnicește lucrurile pe care le citesc, le traduc, le aprofundez, le trăiesc.

Pentru că noi trebuie să devenim minți lucide, atente, duhovnicești, iubitoare de Dumnezeu, care să fie în stare să înțeleagă și să despartă adevărul lui Dumnezeu

de minciuni, de contrafaceri. Noi trebuie să fim niște oameni care sintetizăm în noi citirile, experiențele, cunoașterea diversă pe care o dobândim, pentru a putea să biruim patimile din noi înșine, dar și să îi folosim pe cei care ne cer sfatul.

Tocmai de aceea, concentrarea noastră zilnică trebuie să fie asupra creșterii noastre continue întru a fi oameni ai experienței duhovnicești. Dacă ne umplem mereu de slava lui Dumnezeu, împlinind poruncile Sale, atunci cunoașterea noastră e totuna cu viața noastră interioară. Pentru că viața duhovnicească e viața pe care o trăim împreună cu Dumnezeu, fiind plini de slava Lui.

⋯Cei 3 Sfinți apostoli au văzut în mod extatic, în vedere dumnezeiască, slava [τὴν δόξαν] Domnului pe Muntele Taborului, au văzut-o cu îngăduința și cu lucrarea Sa, pentru ca experiența ei să le fie întărire în viața lor. Pentru ca, așa cum ne spune condacul praznicului, atunci când Îl vor vedea răstignit pe Cruce, să înțeleagă că Patima Sa este de bunăvoie [ἑκούσιον] [16]. Pentru că El este Dumnezeu și om, și S-a lăsat răstignit pentru noi și pentru mântuirea noastră.

Vederea slavei dumnezeiești este fundamentală pentru orice creștin ortodox. Pentru că de la ea începe relația noastră conștientă și reală cu Dumnezeu, ca Unul ce ni Se arată nouă în slava Sa.

Eram în anul al 4-lea de Seminar, îl cunoscusem pe Sfântul Ilie văzătorul de Dumnezeu de curând, și citeam vol. al 2-lea sau al 3-lea din Filocalie, adică pe Sfântul Maximos mărturisitorul, în căminul liceal de la Chimia, din Turnu Măgurele. Era dimineață, înainte de cursuri. Mâncam la Chimia, la cantină, apoi mergeam spre Unirii, spre Seminar, pentru cursuri. Și pe când îl citeam pe Sfântul Maximos, Dumnezeu m-a umplut de slava Lui cu totul, ridicându-mă mai presus de cele create, în Împărăția Sa întru vedere dumnezeiască, și am văzut nesfârșite oglinzi și forme, toate taine dumnezeiești, care m-au umplut de iubire și de veselie dumnezeiască. Nu știu cât a durat vederea extatică, dar nimeni nu a fost conștient, din jurul meu, de trăirea mea mistică. Însă, când am ieșit afară din cămin, mă simțeam așa de ușor și eram atât de plin de veselie dumnezeiască, de parcă nu mai aveam trup. Și am stat în mare bucurie mult timp.

I-am mărturisit Sfântului Ilie vederea avută, s-a bucurat pentru mine, dar mi-am dat seama imediat, fără nici un cuvânt al lui, că el se rugase pentru mine Domnului ca să o am. De ce? Pentru că aveam nevoie de această mare întărire și încredințare dumnezeiască pentru ispitele ce au urmat în viața mea și pentru toată traiectoria vieții mele duhovnicești. Căci de atunci a început viața mea

---

[16] *Cf. https://www.synaxarion.gr/gr/sid/304/sxsaintinfo.aspx.*

conștientă și simțită cu Dumnezeu, viața mea duhovnicească, pentru că am început să simt și să văd slava Lui adesea.

Însă ce certitudine duhovnicească poți avea, dacă nu simți în tine slava lui Dumnezeu? Pentru că, fără slava Lui, nu poți înțelege ceea ce citești, nu poți despărți între adevăr și minciună, nu poți povățui pe alții, pentru că nu știi ce e viața duhovnicească. Dar când viața lui Dumnezeu, slava Lui, se coboară și rămâne în tine, atunci ești purtător de Dumnezeu, căci El Se coboară și rămâne în tine prin slava Lui.

Așadar, după 4-5 ani de la intrarea în Biserică de ziua Transfigurării Domnului, eu însumi, cu harul lui Dumnezeu, trăiam propria mea vedere duhovnicească a lui Dumnezeu în slava Lui. Dar nu o trăiam pe Tabor, ci stând la masă, în timp ce citeam, într-o cameră de cămin, unde trăiam împreună cu mai mulți colegi. Tocmai de aceea, lumina dumnezeiască nu e „taborică", pentru că nu a izvorât din muntele Tabor, ci a izvorât din persoana Domnului, pe când El Se afla pe muntele Tabor. Iar, pentru noi, Taborul Sfinților apostoli sau locul vederii Lui poate fi orice loc din lumea aceasta, dacă suntem plini de dragostea Lui. Pentru că El ni Se poate arăta întru slava Lui oriunde, dacă suntem plini de slava Lui.

Și Viețile Sfinților ne stau mărturie în acest sens. Pentru că ei au avut vederi dumnezeiești în chilie, pe cale, în pustiu, în timp ce slujeau, în timp ce erau chinuiți, în timp ce se rugau sau dormeau. Iar fiecare vedere dumnezeiască are rolul ei foarte bine definit în viața noastră, pentru că, prin ea, Dumnezeu ne întărește sau ne pregătește pentru o lucrare anume. Căci orice vedere extatică este o umplere a noastră de slava Lui, dar și o curățire a noastră de patimi și de neștiință. Fiindcă toți oamenii, chiar și cei mai Sfinți, au nevoie continuă de luminările și de vederile cele dumnezeiești și îndumnezeitoare ale lui Dumnezeu, pe care Dumnezeu le dăruie celor ai Lui, celor care se curățesc continuu în relația cu El.

Sfântul apostol Petros a fost pe Tabor și a văzut în mod extatic slava Lui. Și el a avut nevoie de această vedere dumnezeiască a Domnului, pentru atunci când s-a lepădat de Domnul și a trăit, cu mare amărăciune, căderea lui. După cum și eu am avut nevoie de ea în multele și marile ispite și căderi ce au urmat acestei vederi dumnezeiești. Pentru că oamenii lui Dumnezeu trebuie să se lămurească în focul ispitelor de tot felul, ca să se curățească și să se adeverească iubirea lor pentru Dumnezeu.

Așa că astăzi, ca și în fiecare zi, Îi mulțumesc lui Dumnezeu pentru marea iubire cu care El mă mântuie pe mine în fiecare zi! Pentru că în fiecare zi mă scoate din cele rele și mă pune întru odihna Lui. Fiindcă Dumnezeu vrea numai binele

nostru, binele nostru real și veșnic, adică curățirea, luminarea și sfințirea noastră.

Iar praznicul de astăzi ne vorbește cu putere despre persoana Născătoarei de Dumnezeu. Pentru că ea a fost plină de vederi și de luminări dumnezeiești, dar, mai presus de toate, numai ea s-a făcut casă rațională a lui Dumnezeu Cuvântul, a Celui ce S-a întrupat din ea. Și noi suntem chemați, în postul ei, ca cei care suntem case duhovnicești ale lui Dumnezeu, să venim spre ea cu bucurie și dragoste sfântă, ca să ne rugăm celei mai presus de toți Sfinții și de toate Puterile cele cerești.

Să ne rugăm Născătoarei de Dumnezeu ca să mijlocească pentru mântuirea noastră în fața lui Dumnezeu. Pentru că numai Stăpâna noastră știe în mod desăvârșit să se roage lui Dumnezeu pentru noi, ca ceea ce este cea mai sfântă dintre toți Sfinții și Îngerii lui Dumnezeu.

Iar în luna lui gustar, în luna august, astăzi, pe 6 august, binecuvântăm pentru prima oară strugurii, noii struguri ai acestui an, pentru ca să gustăm din ei „spre veselie” [17]. Și mâncăm și pește azi, tot spre veselie și spre întărirea noastră, pentru ca sâmbăta viitoare să prăznuim în pace Adormirea Născătoarei de Dumnezeu. Căci praznicele acestea două, cel de azi și cel de pe 15 august, ne spun că numai cei care sunt văzători de Dumnezeu se odihnesc întru Împărăția Lui. Pentru că toată dorirea noastră e spre aceasta: spre a-L vedea pe El întru slava Lui și a ne bucura veșnic împreună cu El.

Cum spuneam și altă dată, schimbarea la față înseamnă schimbarea la tot trupul, pentru că în româna veche față însemna persoană. Iar grecescul μεταμόρφωση [metamorfosi] înseamnă prin schimbarea la chip. Dar schimbarea la față sau la chip nu înseamnă „a face o grimasă”, ci a vedea duhovnicește, mistic, în vedere dumnezeiască, cum întreaga umanitate a Domnului se umple de slava Lui cea veșnică. A vedea dumnezeiește cum El Se umple cu totul de lumina Lui.

De aceea, ca să ne schimbăm la față sau la chip, trebuie să ne umplem și noi de vederea Lui și de slava Sa. Pentru ca să ne schimbăm duhovnicește trebuie să ne umplem de slava Lui pururea. Pentru că numai astfel, numai sporind în sfințenie, noi ne facem ca El, adică plini de lumina Lui.

Dumnezeu să ne învețe pe toți cum să ne mântuim! El să aibă grijă de noi toți în tot ceea ce facem! Și, dacă cădem în vreun fel anume, El să ne ridice mereu spre pocăință și spre îndreptare și spre mântuirea noastră! Amin.

---

[17] *Molitfelnic, ed. BOR 2002, p. 416.*

Traian Dorz – O carte scrisă pe dinăuntru

O sfântă însemnare spune că atunci când Moise a primit pe muntele Sinai primele table ale legii scrise de degetul lui Dumnezeu, acele table erau dintr-o piatră unică în felul ei. Era un fel de piatră străvezie, cu scris nu numai pe dinafară, ci şi pe dinăuntru. Şi scrisul cel de pe dinăuntru semăna cu o carte cu şapte peceţi, având multe semne necunoscute, iar peste ele era Chipul unui Miel înjunghiat…

Şi Moise I-a zis Domnului:
– Doamne, dar ce înseamnă aceste scrisuri necunoscute de pe dinăuntrul acestei cărţi cu şapte peceţi şi cine este Mielul Acela semănând cu mielul pascal pe care noi l-am înjunghiat în Noaptea Eliberării şi al cărui sânge ne-a salvat? Scrisul de pe dinafară îl cunosc. Cel de pe dinăuntru nu.

Şi Domnul i-a răspuns lui Moise şi i-a zis:
– Moise, Moise, fiecare neam de oameni îşi are proorocul său bun şi proorocii lui răi. Şi neamul devine aşa cum sunt cei de care ascultă. Adevărul este nesfârşit şi veşnic, dar fiecare prooroc primeşte din adevăr numai atât cât este nevoie pentru timpul său şi pentru poporul său. Tu cunoşti din Adevărul pe care ţi-l dau Eu azi numai atât cât trebuie să spui tu. Mai departe vor fi alţii.

Şi Moise I-a zis Domnului:
– Doamne, dar ce prooroci ca mine mai poţi avea Tu? Şi cine va fi cel care le va cunoaşte toate?

Iar Domnul a grăit lui Moise şi i-a zis:
– Dumnezeu poate avea o mie de profeţi, dar nu are decât un Fiu. Fiecare prooroc va cunoaşte în parte – ci numai Fiul ştie totul. Acela este Mielul Înjunghiat de peste Cartea cu şapte peceţi şi strălucirea pe care o vezi peste El este unică.

Şi Moise L-a rugat pe Domnul, zicând:
– Doamne, dar oare n-ai să mi-L arăţi Tu şi mie pe Acela Care este cu atât de mult mai mare ca mine, spre a mă bucura şi eu de cunoaşterea Lui?

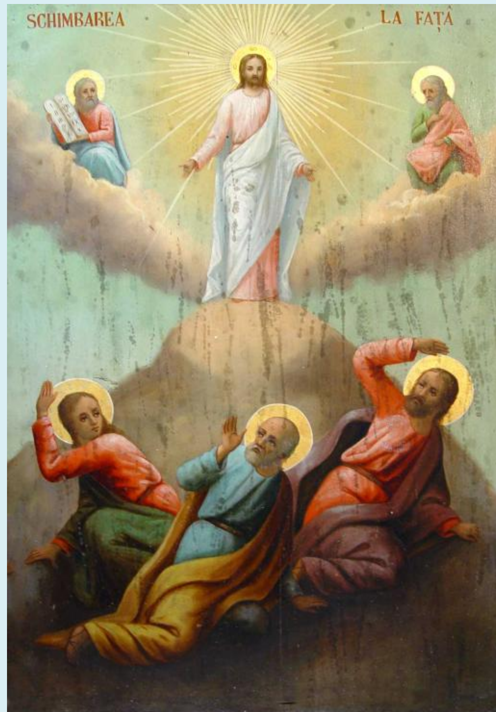
Iar Domnul l-a liniştit pe profetul Său, zicând:
– Moise, Moise, mergi liniştit la datoria ta şi la odihna ta. Când va veni vremea să Se arate Fiul Meu prea iubit, Eu te voi trezi din somnul tău, ca să vezi Faţa Lui.

Astfel, pe muntele Taborului, la Schimbarea la Faţă, Dumnezeu Şi-a împlinit faţă de Moise, robul Său, făgăduinţa de pe muntele Sinai.

Slavă veşnică Ţie, Dumnezeul nostru, ale Cărui făgăduinţe se împlinesc cu credincioşie. Ajută-ne ca şi noi să le credem, pentru ca să le moştenim şi noi.
Amin.

Traian Dorz, Hristos – Pâinea noastră zilnică

Traian Dorz - Întâlnirile cu Dumnezeu

1. Răscrucile istorice care pot mântui lumea sau o pot prăbuşi nu le pot preţui decât Dumnezeu şi profetul Lui cu El pe Sinai sau cu Iisus pe Tabor. Atunci atât Dumnezeu, cât şi Omul Său sunt la fel de cutremuraţi şi la fel de pătrunşi de însemnătatea clipei în care se întâlnesc sau se despart.

2. Într-o astfel de stare, Moise trebuie să fie singur (Exod 3, 1-10).
Şi Ilie trebuie să fie singur (I Împ 17, 20).
Şi Elisei trebuie să fie singur (II Împ 4, 34).
Şi Iisus, singur (Mc 5, 40).
Şi Petru, singur (Fapte 9, 40).
Cine poate să ştie ce se petrece atunci acolo între Dumnezeu şi alesul Său?…
Pentru că nici Unul, nici celălalt nu spun altora despre acest moment unic şi tainic!

3. Cum I Se arată Tatăl Fiului, – ori Fiul, fiului Său?…
Cum îi transmite El puterea?
Cum îi dă învestitura?
Cum Se uneşte Dumnezeu cu el prin acest act divin în care omul devine Dumnezeu şi Dumnezeu devine om?…
Ce taină nepătrunsă este aceasta!

4. Dar trebuie să fie ceva nespus de înalt, ceva nespus de cutremurător, ceva nespus de profund, care trece dintr-o dată şi pentru o clipă peste toate legile sub

care sunt închise toate fiinţele, toate puterile, toate marginile existente în univers – afară de cele ale lui Dumnezeu Însuşi. Poate că de aceea niciodată aceste acte nu se pot petrece jos – ci numai sus.

5. Şi nu se petrec niciodată în altă prezenţă, ci numai în a Lui şi a lui.
Şi niciodată [altfel] decât în genunchi.
Pentru că de nicăieri nu se poate cuprinde mai mult, vedea mai departe sau birui mai sigur ca din genunchi.
O, Dumnezeule, ce sus e aici pe acest munte şi ce înfricoşător de sfânt este locul acesta!
Cine poate sta fără să se clatine, fără să se cutremure, fără să se prăbuşească!…

6. Când Focul Duhului Sfânt este mare şi puternic, Vântul ceresc, care vine la timp, cât de bine îi face acestui foc că îl împrăştie cât mai grabnic şi cât mai departe!
Iată ce mare vâlvătaie se aprinde oriunde ajung aceste sfinte scântei şi cum iau foc atâtea suflete, atâtea case, atâtea cetăţi, ducând lumina, căldura şi puterea lui Hristos pretutindeni, arzând putregaiurile, alungând întunericul şi aducând primăvara cea nouă şi cerească a unei vieţi de dimensiuni cereşti şi veşnice.

7. Viaţa plină de Duhul Sfânt este o viaţă puternică, lucrătoare şi vrednică. Sufletul în care se pogoară şi rămâne lumina şi puterea Duhului Sfânt – acela nu poate sta nici în tăcere şi nici în nelucrare.
El trebuie să meargă, el trebuie să spună, el trebuie să lucreze neîncetat, oriunde este şi oriunde ajunge, ceva bun pentru Dumnezeu şi pentru semenii săi.

8. Pentru Biserica cea vie a lui Hristos, vremile de pace sunt nişte vremi de largă răspândire a Cuvântului lui Dumnezeu, vremi în care numărul ucenicilor creşte, sămânţa Cuvântului se răspândeşte cu prisosinţă, iar viaţa duhovnicească se organizează, îşi face făgaş mai adânc şi mai frumos. Se face pescuirea în larg.
Dar aceste vremuri cuprind în ele şi o primejdie: primejdia lenevirii duhovniceşti şi a pătrunderii duhului lumesc în Biserica lui Dumnezeu.

9. Dacă voi sunteţi nişte flăcări ale Duhului Sfânt, vină furtuna cât de mare peste voi, împrăştie-vă cât de departe printre cei străini, printre cunoscuţi sau printre necunoscuţi – aceasta nu va face decât ca voi să fiţi folosiţi de Duhul Sfânt pentru cea mai mare slavă a lui Dumnezeu, a Domnului nostru Iisus Hristos, şi pentru cea mai mare binecuvântare a celor la care vă trimite El pentru a le duce şi lor lumina mântuirii lui Dumnezeu.

10. Furtuna va trece, – dar focul aprins va rămâne.
Vrăjmaşii care v-au împrăştiat se vor risipi, – dar rodul pe care l-aţi strâns pentru Dumnezeu va rămâne.

Rănile voastre se vor vindeca, lacrimile voastre au să se usuce, averile pe care voi le-aţi pierdut vă vor fi înlocuite, – dar ceea ce v-aţi câştigat la Dumnezeu vă va rămâne o bogăţie veşnică.

11. Unele seminţe le seamănă omul cu mâna lui, unde vrea şi unde ştie el – şi ele răsar acolo.
Alte seminţe le duc păsările şi le seamănă unde cad, iar ele poate răsar acolo, poate nu.
Dar sunt unele seminţe pe care le seamănă vântul şi le duce acolo unde nici omul, nici pasărea nu le pot duce sau nu le pot semăna, sau nu le ştiu semăna. Şi ele răsar acolo unde nici n-ai fi crezut că pot răsări, dar unde era cel mai necesar.
Ce taină este semănarea şi răspândirea Cuvântului lui Dumnezeu adeseori în locuri unde nimeni nu ştie cum a ajuns!…

12. Binecuvântată să fie în veci adunarea lui Dumnezeu care seamănă cel mai mult cu Hristos. Adunarea din care ies luceferi strălucitori pentru cerul Evangheliei. Şi binecuvântat să fie Marele nostru Soare Hristos, Cel care le-a dat acestora lumina Sa într-o atât de unică şi de nemuritoare frumuseţe şi măsură.

13. Să nu uităm niciodată că ramurile mari apar în mod obişnuit din rădăcini mari – şi oamenii aleşi se nasc din caracterele alese ale unor înaintaşi sfinţi. Sfântul Pavel spune că el slujea lui Dumnezeu din strămoşii săi (II Tim 1, 3).
O vână de apă sănătoasă venea din adâncimile înaintaşilor săi – şi el a fost izvorul de la suprafaţă; după ce l-a desfundat Duhul Sfânt şi l-a curăţit de vechiul noroi şi mâl – iată acum ce râuri de binecuvântări s-au revărsat din Hristos prin el până astăzi, peste lumea întreagă.

14. Oriunde apare un om mare, această apariţie nu este întâmplătoare. O rădăcină adâncă l-a născut. Un şir de strămoşi cinstiţi, credincioşi şi vrednici l-au adus la lumină – şi în el se arată numai virtuţile lor rămase necunoscute până la el, cum ramul arată puterea rădăcinii sale.
Toţi aceşti oameni au spus aceasta ei înşişi. Ce frumos vorbeşte istoria şi gura lor despre părinţii, moşii şi strămoşii din care au apărut ei!

15. Ce credincioşi trebuie să fi fost înaintaşii Sfântului Pavel, dacă el spune despre ei aşa de frumos când zice: Mulţumesc lui Dumnezeu Căruia-I slujesc cu un cuget curat din moşii şi strămoşii mei… (II Tim 1, 3).

Ce frumoasă trebuie să fi fost viaţa lui Lois, bunica lui Timotei, şi viaţa lui Eunice, mama lui – că ele au crescut un aşa copil bun…

Ce frumoasă trebuie să fi fost inima mamei Sfântului Ioan Gură de Aur şi a multor mame ale ei până la ea!

Sau a mamei fericitului Augustin, sau a mamei neuitatului nostru Părinte Iosif! Dumnezeu să binecuvânteze aceste sfinte rădăcini care au născut aceste sfinte şi rodnice ramuri pentru Hristos şi pentru noi.

16. Binecuvântat să fie Ierusalimul, binecuvântată să fie Antiohia, binecuvântate să fie toate adunările Domnului, mamele care au dat naştere şi au adus lui Hristos fii aşa de sfinţi, alergători aşa de mari, apostoli atât de minunaţi!

17. Lucrarea Domnului în care ne-am născut şi noi este mama noastră duhovnicească. Ea este familia noastră din care ne tragem rădăcina noastră binecuvântată, din care iese seva ce ne alimentează fiinţa noastră, darurile noastre, florile şi roadele noastre duhovniceşti. Cât de mult trebuie să-I mulţumim!

18. Fericit este acela care recunoaşte acest adevăr şi nu se rupe niciodată de el, ci simte în tot ce realizează el marea parte a înaintaşilor familiei din care s-a născut. Recunoaşterea aceasta nu numai că îl va face recunoscător tuturor acelora care au murit pentru ca el să trăiască şi s-au ascuns pentru ca el să se arate, şi s-au smerit pentru ca el să se înalţe – ci îl va face şi statornic şi îndatorat până la moarte faţă de aceste valori fără de care el n-ar fi fost nimic niciodată.

19. Dar osândit va fi veşnic îngâmfatul nerecunoscător care, urcându-se pe scara înaintaşilor săi până în vârf, odată ajuns acolo, dispreţuieşte treptele pe care s-a suit, îi sfidează pe înaintaşii prin care a ajuns şi îi uită pe binefăcătorii care l-au hrănit şi l-au ajutat să ajungă unde i se pare că stă.

20. Vântul nimicirii îl va zbura pe cel îngâmfat şi nerecunoscător – şi să-l şi zboare! Focul ruşinii îl va arde pe cel ce uită datoria sa – şi să-l şi ardă!
Întunericul uitării îl va înghiţi – şi să-l şi înghită!
Să nu mai fie şi să nu se mai nască fii nerecunoscători în veci, nicăieri. Că au fost şi sunt încă prea mulţi.

Dumnezeul nostru, Te rugăm, ascultă-ne această amară şi dureroasă rugăciune!
Amin şi amin.

Traian Dorz, Lupta cea bună

Traian Dorz - Bucuria nu-i deplină

Bucuria nu-i deplină
decât lângă Dumnezeu,
numai harul Lui lumină
cerul inimii mereu.

Bucuria nu-i curată
decât când e în Hristos,
numai ea-i despovărată
de lumesc şi păcătos.

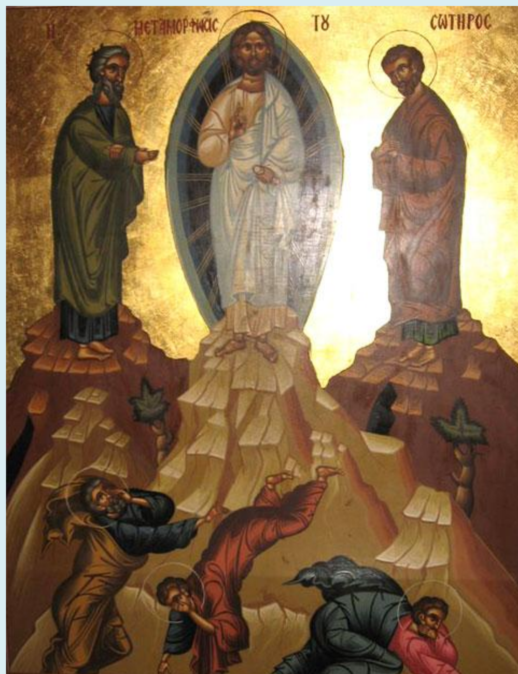
Bucuria nu-i senină
decât când e-n Duhul Sfânt,
atunci flacăra-i divină
umple sufletul de-avânt.

Bucuria nu-i întreagă
decât lângă cei iubiţi,
numai strângerea lor dragă
ne lumină fericiţi.

Bucuria nu-i frumoasă
decât la culesul plin,
când din munca dureroasă
îţi strângi roadele senin.

Bucuria nu-i cerească
decât Sus, pe-acel Tabor
unde lupta nelumească
ţi-o sfârşeşti biruitor.

Traian Dorz - Iisuse, când vin dinspre Tine

Iisuse, când vin dinspre Tine
de soare-mi simt ochii că dor
şi marile aripi mi-s pline
de praful de aur din zbor.

Iisuse, fii slăvit
de harul fericit
cu care vin – cu care vin
oricând mă-nchin!

Când ceasul de taină sfârşeşte
şi-ntorc de pe munte în jos,
pe frunte mai simt că-mi luceşte
cununa de har luminos.

Ce grei paşii mei vin spre vale
când ochii mei mai vor şi vor
lumina privirilor Tale
şi harul rămas pe Tabor!

O, dulce-ntâlnire divină
pe Munte cu Sfântul Mister,
ia-mi duhul odată-n lumină
şi-n veci nu-l întoarce din cer!

Vlad Gheorghiu - O, pe Taborul rugăciunii

O, pe Taborul rugăciunii,
Iisuse-n veci să stau aş vrea
şi-n tainica lucire-a lunii
doar buzele-mi şoptească-aşa:
Iisuse, Te iubesc!

Când nu-i nevoie de cuvinte
s-arăt iubirea cum aş vrea,
doar liniştea tăcerii sfinte
şi ochii să-mi suspine-aşa:
Iisuse, Te iubesc!

În nici o zare nu-i cuprinsă
cântarea-ntreagă cum aş vrea,
ci doar privirea mea aprinsă
şi inima Îţi cântă-aşa:
Iisuse, Te iubesc!

S-aştept aici a revederii
îmbrăţişare dulce-aş vrea,
ca-n aurora învierii
al meu sărut să-Ţi spună-aşa:
Iisuse, Te iubesc!

Căci n-am pe lume sărbătoare,
nici inima nimic nu-mi vrea
decât să-Ţi pună la picioare
al logodirii imn aşa:
Iisuse, Te iubesc!

Iar când inelul nunţii sfinte
ne va lega pe veci, aş vrea
să simt iubirea mea fierbinte
cum mi-o îmbrăţişezi cu-a Ta,
Iisus, că mă iubeşti.

Vlad Gheorghiu, Blid de lut

Ángelos Angelakópoulos - Imnografia Schimbării la față și surparea amăgirilor și a eresurilor

Schimbarea la față – frescă de Sorin Efros, schitul Icoana, Gorj

Înșelarea idolatră

Credința elinilor idolatri în mai mulți zei a este combătută de Sfântul Ioan Damaschinul și Melodul în cel de-al doilea tropar al celui de-al doilea canon din slujba utreniei Schimbării la Față, unde spune: ***„Cel care până la ceruri stăpânești și peste cele de pe pământ împărățești, și ai stăpânire asupra celor de dedesubt, Hristoase, Ție Ți s-au înfățișat, de pe pământ Apostolii, iar din ceruri Ilie Tesviteanul iar din cele mai de jos ale pământului, Moise, pentru care cântându-ți, strigăm: Popor prea înălțați-L pe Hristos întru toți vecii".***

În acest tropar, Sfântul melod, cuviosul Ioan Damaschin, se referă la prezența profeților Moise și Ilie pe Tabor, precum și a Sfinților Apostoli, din următorul

motiv. Fiindcă elinii idolatri flecăreau că un dumnezeu stăpânește în ceruri, unul pe pământ și altul în cele mai de jos ale pământului, Sfântul Melod vrea să răstoarne această părere defăimătoare a lor, spunând despre Hristos: ***„Ca un soare prea luminos ești, o, Hristoase, Tu, care stăpânești în cer și împărățești pe pământ, și ai putere asupra celor de dedesubt! De aceea, din aceste trei părți ale pământului au venit înaintea Ta, pe Tabor, de pe pământ Apostolii, care oameni vii fiind pășeau pe pământ și respirau aerul pământesc, din ceruri s-a înfățișat profetul Ilie, iar din iad, Moise, suflet gol fără de trup. Atunci, la Schimbarea Ta la Față, toți aceștia cinci împreună cântau, ca să arate că Tu ești Acela care i-ai unit și că Tu ții în mâini și cerul, și pământul și cele mai de jos ale pământului [Cuviosul Nicodim Aghioritul, Eortodromiul sau comentariul canoanelor asmatice la Sărbătorile Împărătești și în cinstea Maicii Domnului, tom. 3, Editura „Stupul Ortodox", Tesalonic 1987, pp. 311-312.].***

Dar și al doilea tropar de la cântarea a treia a celui de-al doilea canon din utrenia Schimbării la Față vine să combată învățătura idolatră înșelătoare a elinilor. Citim în acest tropar: ***„Dumnezeu, desăvârșit fiind, Om desăvârșit s-a făcut cu toată dumnezeirea, amestecând omenirea în ipostasul Său, pe care, în două ființe, Moise și Ilie L-au văzut în muntele Taborului".***

După Sfântul Nicodim Aghioritul, Sfântul Ioan Damaschinul teologhisește despre Întruparea Cuvântului, prin iconomia Lui Dumnezeu, și dogmatizând, spune: ***„O, Hristoase, Dumnezeu și Om, Tu ești înainte de veacuri Dumnezeu desăvârșit, adică ai toată plinătatea dumnezeirii. Căci dumnezeirea în Sfânta Treime nu este împărțită, încât o parte să aibă Tatăl, altă parte Fiul, iar altă parte Duhul Sfânt. Nicidecum! Prin aceste cuvinte huleau, spunând că Zeus are stăpânire asupra cerului, Poseidónas [Poseidon] stăpânește marea iar Ploútonas stăpânește adâncul cel de sub pământ. Noi ortodocșii, însă, nu împărțim astfel dumnezeirea Sfintei Treimi ci slăvim și credem că Tatăl este Dumnezeu desăvârșit, și Fiul este asemenea Lui, întreg Dumnezeu, iar Duhul Sfânt neschimbat este Dumnezeu desăvârșit. Fiindcă Dumnezeirea nu se împarte între Persoane, ci există în fiecare Persoană a Sfintei Treimi, și întreagă este în toate Cele trei împreună [ibidem, p. 291].***

Sfântul Nicodim Aghioritul, comentând înțelesul celui de-al doilea tropar al cântării a șasea din cel de-al doilea canon al utreniei Schimbării la Față, compus de Sfântul Cosma de Maiuma („Suindu-te pe muntele Tabor, Te-ai schimbat la față Hristoase, și toată înșelăciunea ai întunecat, lumină strălucind"), lămurește pricina pentru care Domnul nostru s-a schimbat la față în munte. Elinii idolatrii, care aduceau jertfe idolilor și demonilor pe crestele înalte, și în munți, obișnuiau să aducă jertfe necurate, să ardă focul întunecat și să tămâieze cu tămâie spurcată, așa după cum spune Sfânta Scriptură: ***„Și a făcut Ioaș, regele lui***

Iuda, fapte bune în ochii Domnului, cât timp l-a povățuit preotul Iehoiada. Numai înălțimile nu le-a desființat, căci poporul tot mai aducea jertfe și tămâieri pe înălțimi” [IV Regi 12, 2].

De aceea, Sfântul Grigorie Teologul, în Cuvântul său la Nașterea Lui Hristos spune: „Pentru aceasta, Hristos mic s-a făcut, adică smerit întru toate. Căci în mijlocul celor rătăciți a venit Păstorul cel Bun, cel care își pune sufletul pentru oile sale ca să îi apere de cei care pe înălțimi și în munți aduc jertfe idolești”.

Cunoscând toate acestea, Sfântul Ioan Melodul (Damaschinul) spune: ***„Tu, Hristoase, Prealuminate, suitu-te-ai pe muntele Tabor și Te-ai schimbat la față ca, prin minunea de pe Tabor, care s-a luminat de la focul dumnezeirii Tale, să nimicești înșelăciunea și închinarea la demoni, care sălășluiau pe crestele munților, iar mai apoi să-i luminezi cu lumina cunoștinței de Dumnezeu pe aceia care aduceau închinare idolilor celor fără de simțire [Cuviosul Nicodim Aghioritul, op. cit., p. 256].***

Erezia masalienilor

Masalienii, auzindu-l pe Sfântul apostol Petru spunând: „Pentru aceasta faceți-vă părtași firii dumnezeiești” (I Petru 1, 4), s-au lăsat înșelați crezând că creștinii au primit de la Dumnezeu harul de a deveni părtași firii lui Dumnezeu, fire care, după ei, este văzută și de care ne putem împărtăși. Nicidecum! Acest lucru nu este posibil pentru nici o ființă creată, atât pentru îngeri, cât și pentru oameni.

De aceea și sinodul care s-a ținut împotriva masalienilor a hotărât că „se poate ca, din voia Mângâietorului, Dumnezeu să locuiască peste cei vrednici, dar nu cu firea Sa”. Natura lui Dumnezeu cea mai presus de fire și prea mărită, nu doar că nu poate fi accesibilă ființelor create, dar este și nevăzută, dar nu doar nevăzută este, ci și incomprehensibilă, neînțeleasă cu mintea și nedescoperită. Fiindcă ceea ce este nesfârșit nu poate fi încăput în ceea ce este limitat.

Așadar, împărtășirea de dumnezeiasca fire, despre care spune Sfântul Petru, este ca creștinii să participe și să se împărtășească – aceia care s-au curățit și s-au desăvârșit prin credință și viață cuvioasă – din lucrările, puterea, harul și mai simplu, din atributele lui Dumnezeu, pe care fire a lui Dumnezeu a numit-o corifeul Apostolilor, Sfântul Petru, fiindcă aceasta este unită cu firea Lui Dumnezeu, și neîmpărțită de aceasta, și, prin urmare, substanțială și firesc, din Dumnezeu. Și, după cum dumnezeiasca fire este veșnică și necreată, la fel și aceasta este împreună-veșnică cu Dumnezeu și necreată. Așadar, de vreme ce aceia care sunt curățați de păcate devin părtași energiilor lui Dumnezeu, se și

îndumnezeiesc și devin dumnezei după har acum și aici ca într-o însoțire [logodnă], pe când atunci, desăvârșit și definitiv, cu toate că și această împărtășire se face cu îngăduința Lui Dumnezeu [*Sfântul Nicodim Aghioritul, Tâlcuirea celor opt epistole sobornicești ale Sfinților Iacob, Petru, Ioan și Iuda, Edit, ,,Stupul Ortodox'', Tesalonic, 1986, p. 346.*].

Lucrul acesta, pe care apostolul Petru l-a spus mai sus și anume faptul că creștinii vor deveni părtași dumnezeieștii firi, este același lucru pe care îl spune Sfântul Cosma Melodul (de Maiuma) în cel de-al doilea tropar al cântării a treia al canonului iambic la Nașterea Domnului și anume că Hristos ne-a transmis ceva și nouă din dumnezeiasca Sa fire.

La fel spune și Sfântul Ioan Damaschin în primul tropar al cântării a șaptea a celui de-al doilea Canon la Schimbarea la Față: ***,,Acum s-au văzut de către apostoli cele nevăzute, dumnezeirea în trup strălucind în muntele Taborului celor ce strigă: Bine ești cuvântat Doamne, Dumnezeule în veci''.*** Însă, aici, ,,dumnezeirea'' nu se referă la natura și firea cea mai presus de fire a Lui Dumnezeu, așa cum considerau masalienii, ci este energia dătătoare de dumnezeire, Harul și Lumina lui Dumnezeu [*Cuviosul Nicodim Aghioritul, Eortodromiul sau comentariul canoanelor asmatice la Sărbătorile Împărătești și în cinstea Maicii Domnului, tom. 3, Editura ,,Stupul Ortodox'', Tesalonic 1987, p. 162. Ibidem, vol. 3, p. 305-306*].

Schimbarea la Față, icoană bizantină, secolul al XII-lea

Erezia nestorienilor

Conform celui de-al treilea tropar al cântării a șaptea al celui de-al doilea Canon al Schimbării la Față ***(„Acum, cele neauzite s-au auzit. Căci, fără de Tată, Fiul, din Fecioară, prin părintescul glas, cu prea slăvire a fost mărturisit ca un Dumnezeu și Om, același și în veci”),*** Hristos, care S-a născut fără de tată, din Fecioara Maria, după firea omenească, Acesta este mărturisit cu slavă cu glasul Său, fără de maică și având Tată după dumnezeire. Este mărturisit Fiu prea iubit, nu doar fiindcă este Dumnezeu, ci pentru că este și Om. Căci, Unul și Același este, și Fiul Tatălui, și Fiul Fecioarei, și nu doi fii, care s-au născut, unul din Tatăl, iar celălalt din Fecioară, așa cum hulea Nestorie, cel cu minte de iudeu care pe toate omenește le înțelegea [*ibidem, p. 307*].

Erezia monofizită

Sfântul Nicodim Aghioritul, comentând pasajul din Epistola Sfântului Apostol Petru, „și acest glas noi l-am auzit, pogorându-se din cer, pe când eram cu Domnul în muntele cel sfânt” (II Petru, 1, 18), observă că Sfântul Petru, prin auzire, dar mai ales prin vedere, a cunoscut că Unul Hristos are două firi, dumnezeiască și omenească. Fiindcă Acela, pe care mai devreme l-a văzut smerit, un om ca și ceilalți, pe Același L-a văzut iarăși cu Iacob și cu Ioan la Schimbarea Sa la Față, Dumnezeu, în măreția slavei și dumnezeirii Sale. Să se rușineze, așadar, monofiziții (armenii, etiopienii, copții, siroiacoviții, maroniții) care spun că Hristos a avut o fire, dumnezeiască, și care au fost condamnați și anatematizați la Sinodul al IV-lea Ecumenic de la Calcedon [*Cuviosul Nicodim Aghioritul, op. cit., p. 366*].

Sfântul Nicodim Aghioritul, comentând primul tropar al cântării a treia al primului Canon al Schimbării la Față, ***(„În Adam întreg îmbrăcându-Te, Hristoase, firea cea negrită de demult, schimbându-o, o ai luminat, și cu schimbarea chipului Tău, Dumnezeu o ai făcut”)*** spune că trebuie să cunoaștem că firea omenească, care s-a unit după ipostas cu Dumnezeu Cuvântul, chiar dacă s-a îndumnezeit datorită acestei uniri, nu a ieșit, însă, în afara legilor fizice ale ei, astfel încât să se transforme în dumnezeire. Nicidecum! Aceasta era gândirea eretică a monofiziților. Însă, de vreme ce Fiul lui Dumnezeu se face și fiu al Omului, fără să schimbe ceea ce era, adică să fie Dumnezeu și în continuare – fiindcă este neschimbător – ci dobândind ceea ce nu era, ca Iubitor de oameni, dobândind umanitatea, deși s-a îndumnezeit, a rămas, însă, neschimbător și nu a renunțat la însușirile Sale naturale, pătimirea, stricăciunea, moartea și celelalte patimi, ci le-a avut și după Îndumnezeire [*ibidem p. 235-236*]. De aceea, recapitulând cele de mai sus, ne încredințăm și de înomenirea lui Hristos și sunt rușinați, astfel, și ereticii manihei, care susțineau că întruparea lui Hristos a fost una închipuită, nu reală.

Erezia romano-catolică

Schimbarea la Față, Pskov, secolul al XVI-lea

Una dintre diferențele dogmatice principale dintre Biserica Ortodoxă și romano-catolicismul este în legătură cu lumina de pe Tabor.

Acest subiect a preocupat Biserica încă din veacul al XIV-lea, având principali susținători, din partea catolicilor, pe ereticul anatematizat de Sinodiconul Ortodoxiei, Varlaam calabrezul, iar din partea Ortodoxiei pe antiereticul și marele teolog al Luminii și propovăduitorul dumnezeiescului Har necreat, pe cel ce s-a opus papei și papalității, pe Sfântul Grigorie Palama, arhiepiscopul Tesalonicului.

Papistașii, prin vocea lui Varlaam, susțineau că lumina de la Schimbarea la Față este creată. Nu este inaccesibilă, și nici nu este adevărata lumină a dumnezeirii, ci mai prejos decât natura îngerilor, și decât rațiunea omenească. Este, adică, foc material, care, câteodată devenea vizibil pentru simțurile omului, altădată devenea nevăzut, fiindcă era perisabil și finit [*V. Hristoforídis, Disputele isihaste din secolul al XIV-lea, Edit. Paratiritís, Tesalonic, 1993, p. 51.*].

La această erezie – că lumina de pe Tabor este creată – au fost conduși papistașii, fiindcă identifică firea (ουσία, ousia) necreată a lui Dumnezeu cu energiile sale necreate și fiindcă atribuie lui Dumnezeu energii create. Catolicii nu acceptă energiile necreate ale lui Dumnezeu. Ei cred că Dumnezeu nu comunică personal cu omul. Lucrează în lume nu direct, ci indirect, prin energiile sale create. Pentru aceștia, Dumnezeiescul Har este o substanță creată, pe care Dumnezeu o plăsmuiește pentru ca, prin intermediul ei, să-l mântuiască pe om. Creat este, după ei, de asemenea, harul sfințitor al Tainelor, la fel cum creată este și Lumina de pe Tabor de la Schimbarea la Față a lui Hristos [*Papalitatea, ieri și astăzi , Edit. Sfintei Mănăstiri Paraklítou, Oropós, Attikí, iulie 2009, p. 15-16.*].

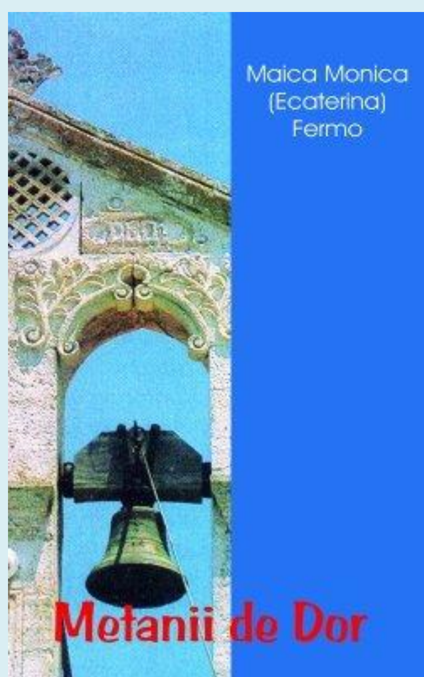
Aceste păreri ale papistașilor despre Lumina Sfântă de pe Tabor sunt total greșite și ele vin în contradicție cu învățătura Sfinților Părinți. Menționând o mulțime de citate ale Sfinților Părinți, Sfântul Grigorie Palama și alți monahi au arătat că Lumina de la Schimbarea la Față nu este materială și finită, nu este o slavă exterioară a trupului, ci slava și măreția dumnezeirii unită ipostatic cu trupul. Nu este chiar Lumina sau esența (ουσία) lui Dumnezeu – care este nevăzută și de necuprins – ci energia și Harul lui Dumnezeu de care se pot învrednici cei credincioși.

Conform Sinodului din 1341, care este considerat al IX-lea Sinod Ecumenic, „necreată este lumina Domnului la Schimbarea Sa la Față, iar aceasta nu este esența/ousía lui Dumnezeu”. De asemenea, conform Sinodiconului Ortodoxiei, lumina care a strălucit la Schimbarea la Față a Domnului nu este creată, dar nici nu este esența/ousia lui Dumnezu, ci necreată, este strălucire și energie care își are originea, în mod nedespărțit în dumnezeiasca fire (theía ousía)[*V. Hristoforídis, op. cit., pp. 52, 97, 101*].

În teologia ortodoxă se face diferența între esența/ousia necreată a lui Dumnezu și energiile sale necreate. Cu natura/ousia lui Dumnezeu, care este incomprehensibilă și inexprimabilă, credinciosul nu poate intra în contact. Relaționează, însă și devine părtaș dumnezeieștilor energii ale Lui. Acestea, însă, ca și dumnezeiasca esență, sunt necreate și neplăsmuite. Adică, este altceva față de dumnezeiasca esență/ousia, dar nu este altceva decât Dumnezeirea. Credinciosul, prin pocăință, asceză, rugăciune și participare la viața mistică a Bisericii, comunică cu dumnezeieștile energii necreate și devine „părtaș dumnezeieștii firi”. Adică, cu ajutorul energiilor dumnezeiești necreate, și printr-un urcuș duhovnicesc continuu, inima credinciosului se curăță de patimi, mintea se luminează și se învrednicește să vadă „lucruri dumnezeiești”, în mod tainic, dumnezeiasca slavă, Lumina necreată. Aceasta este tradiția isihastă a Bisericii noastre [*Papalitatea, ieri și astăzi… p. 15.*].

De asemenea, romano-catolicii consideră că apostolii erau nedesăvârșiți la acea vedere minunată de la Schimbarea la Față, din pricina fricii care pusese stăpânire pe ei atunci când profeții Moise și Ilie au intrat în nor. Însă, potrivit Sinodului de la Constantinopol, și așa cum tâlcuiesc Sfinții Părinți acest eveniment, această frică, ce era strâns legată de bucurie, nu i-a biruit cu totul, ca să fie ispitiți și să se întristeze apostolii. Fiindcă există frica de la început și frica cea de pe urmă. Aici este vorba de bucurie, prețuire și închinare la această mare taină, căreia s-au învrednicit să-i fie martori [*Cuviosul Nicodim Aghioritul, Eortodromion…vol. 3, p. 260 și Mitropolitul de Náfpaktos și Sfântul Vlasie, Ierótheos, Sărbătorile Împărătești, Editura Sfintei Mănăstiri Nașterea Maicii Domnului-Pelaghía, Livadiá 1998, p. 179.*].

Maica Ecaterina (Monica Fermo) despre minunea Taborică

Romeo: Am vorbit despre Sfânta Lumină. Să vedem ce alte momente de genul acesta, de coborâre a lui Dumnezeu printre oameni, mai păstrează Ţara Sfântă.

Maica Ecaterina:

La fiecare sărbătoare praznicală avem bucurii foarte mari, oriunde le-am sărbători. Dar în Ţara Sfântă ele se înmiesc, aşa încât pluteşti ca purtat de un nor. Uneori nici nu ştii ce este cu tine, dacă eşti sau nu mai eşti pe pământ! Şi

aceasta nu e valabil numai la mine, ci la toţi care au trecut prin Ţara Sfântă şi au avut bucuria să participe la sărbătorile acestea.

Pe lângă Sfânta Lumină, una dintre marile revelaţii şi bucurii duhovniceşti ale sărbătorilor praznicale este Schimbarea la Faţă, care se petrece pe Muntele Taborului, în data de 6 august, după cum bine ştim, şi care descoperă o faţetă nevăzută a acestei sărbători pe care, desigur, într-un cerc de credincioşi, într-o biserică oarecare din lume, poate nu ai ocazia să o vezi, decât în cazul în care Dumnezeu ar vrea să ţi-o descopere în mod particular. ***Dar acolo, în văzul tuturor, al miilor de credincioşi sau necredincioşi care participă pe Muntele Sfânt al Taborului, în noaptea din 5 spre 6 august, în timpul Sfintei Liturghii, coboară asupra Sfântului Munte un nor.*** Cei necredincioşi - cum i-am şi auzit pe mulţi din ei - ar spune că este o manifestare meteorologică. Norul acesta este însă cu totul altceva decât norii aceia obişnuiţi, lăptoşi, pe care îi vedem coborând uneori dimineaţa peste munţii noştri. În primul rând, pentru că el are o formă de manifestare cu totul aparte.

Începând de la ora la care se petrece în biserică privegherea, vezi, din vârful muntelui, dinspre Nazaret, pe cerul întunecat de noapte, la distanţă foarte mare, dintr-o dată, o bucată portocalie! Şi aceasta se tot mută şi vine exact perpendicular pe biserică şi stă până pe la douăsprezece-unu noaptea sub forma unei limbi portocalii, întunecate, la o distanţă destul de mare, de câţiva kilometri buni de Muntele Taborului. Şi cam pe când începe Liturghia, dar în mod special spre momentul Heruvicului, din orizont începe să se deplaseze acest nor, vine spre munte şi când se apropie de noi, comportă diverse forme, diverse consistenţe, şi începe să se rupă din el câte o bucată, câte o fâşie, sau mai multe fâşii, mai multe mingi rotunde, lunguieţe, sub formă de îngeri, sub

formă de păsări, şi să vină, pe deasupra turlei bisericii - biserica are în vârf, unde este turla, şi o terasă, fiind construită ca mai toate casele în zona orientală, cu terase în capătul clădirii - unde lumea se urcă şi invocă Duhul lui Dumnezeu! ***Cuvintele sunt extraordinar de mici să exprimi ce simţi când bucăţile acelea ca de vată vin şi le atingi cu mâinile, le simţi pe chip…*** Ai vrea să te urci pe acea bucată şi să pleci, să nu te mai intereseze nimic!

Concomitent cu minunea aceasta, se răspândeşte în aer un miros extraordinar parcă de tămâie, dar nu este tămâie; parcă de răşinoase, dar nu este de răşinoase; e ***o combinaţie de conifere orientale, cu tămâie naturală, din răşina pomului.*** Bineînţeles, se găsesc şi aici cei care să pună la îndoială minunea, spunând că au făcut grecii vreo nouă şmecherie sau că e doar un proces meteorologic. ***Aici este însă o manifestare generală a bucuriei! Totul tresare de bucurie acolo***, ceea ce nu se întâmplă nicicum în alte locuri, în alţi munţi, în cazul fenomenelor meteorologice.

Bineînţeles că după ce vii de pe Tabor, cu priveghere de toată noaptea, cu Liturghie, cu cântări făcute de greci, de arabi, de bulgari, de ruşi şi de români, care toţi cântă ***Schimbatu-Te-ai la Faţă, Hristoase, în munte, arătându-Le ucenicilor Tăi Faţa Ta, pe cât li se putea!…,*** nu mai poţi pune preţ de nimic lumesc, ci ai dori să trăieşti aşa veşnic! Şi în cazul acesta, ca şi în cazul Sfintei Lumini, arătările acestea, formele acestea de mângâiere sunt tot pentru cei care cred, pentru că aşa cum spune în Scripturi, „***am venit să dau celor ce au şi am venit să iau celor ce nu au***”!

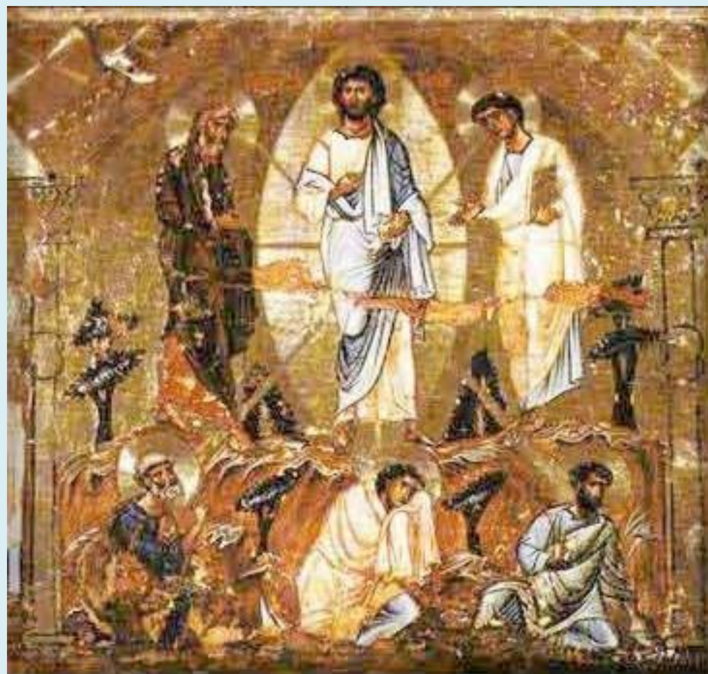
Cum asta, că nu am înţeles niciodată acest cuvânt când eram în afara Bisericii! Păi bineînţeles că Domnul ia de la cei cărora li se pare că au puţină credinţă şi încep să comenteze şi să pună sub lupă existenţa lui Dumnezeu, prezenţa Sa şi manifestările Lui. Iar cei ce cu adevărat cred şi mărturisesc cu sinceritate ***Cred, Doamne, ajută necredinţei mele!,*** acelora li Se relevă bucuria cea mai mare!

Într-adevăr, acolo, pe Tabor, îl înţelegi pe Sfântul Apostol Petru când Îi spune Mântuitorului că nu-i mai trebuie să plece de acolo! Într-adevăr, nu mai vrei să pleci de acolo, de pe Tabor! Toate manifestările lumeşti, cât ar fi ele de mari, de intense, pălesc în faţa acestei manifestări, infim de mici în raport cu harul lui Dumnezeu! Vă daţi seama cum va fi atunci, în faţa Tronului Ceresc, când vom ajunge acolo…

**** Pe munte se află trei biserici, dintre care doar una este Ortodoxă (grecească). Din mărturiile martorilor, norul luminos se pogoară în fiecare an doar asupra Bisericii Ortodoxe, în timpul Sfintei Liturghii ce se săvârşeşte pe data de 19 august, după calendarul bisericesc (aşa-numitul "stil vechi"). Mare este Dumnezeu!***

(fragment din cartea "Metanii de dor" - Maica Ecaterina (Monica Fermo)

Karl Christian Felmy - Vederea în nevedere - Teologia apofatică

În conca absidei bisericii mănăstirii Sfânta Ecaterina de la Muntele Sinai se găseşte un mozaic din secolul VI care înfăţişează Schimbarea la Faţă a lui Hristos pe Muntele Tabor. În centrul imaginii, Hristos îmbrăcat într-o haină albă pluteşte într-o aureolă deasupra pământului. La picioarele Sale, prăbuşiţi la pământ, sunt Apostolii Petru, Iacob şi Ioan; de-o parte şi de alta, Moise şi Ilie. Impresionează faptul că aureola în care stă Hristos devine în mod concentric tot mai întunecată înspre interior, câştigând tot mai multă lumină în afară.

Acest detaliu se repetă la aproape toate icoanele Schimbării la Faţă şi ale Învierii lui Hristos; în centrul, lumina care iradiază din Hristos şi-L înconjoară nu este luminoasă, ci întunecată. Cu totul altfel, şi mult mai corespunzător experienţei noastre naturale, stau lucrurile în reprezentările occidentale, bunăoară în imaginea Învierii a altarului din Isenheim. Aici lumina care-L înconjoară pe Hristos înviat slăbeşte în intensitate din interior spre exterior, pentru ca la marginea ei să se destrame în cerul întunecat al nopţii.

În icoana ortodoxă a Schimbării la Faţă, în centrul luminii transfigurării domneşte întunericul. Ea trimite spre incognoscibilitatea absolută a fiinţei lui Dumnezeu. În concepţia ortodoxă, convingerea despre incognoscibilitatea fiinţei lui Dumnezeu stă la baza preferinţei pentru epitetele negative în hotărârile dogmatice, "definiţii" în sensul propriu. Aşa trebuie explicate, de exemplu, după Vladimir Lossky, negaţiile cu a-privativ din formula hristologică de la Chalcedon: "neamestecat, neschimbat, neîmpărţit, nedespărţit".

Una din cele mai frumoase mărturii patristice despre convingerea cu privire la incognoscibilitatea fiinţei lui Dumnezeu este scrierea "Despre viaţa lui Moise" a Sfântului Grigorie al Nyssei, pe care Vladimir Lossky şi părintele Dumitru Stăniloae o citează cu lux de amănunte şi care influenţează până astăzi teologia ortodoxă. Redăm în continuare mai jos unul din cele mai importante pasaje ale acestei scrieri:

"***Dar ce înseamnă intrarea lui Moise în întuneric şi vederea lui Dumnezeu în acesta? Căci ceea ce istoriseşte acum pare oarecum contrar primei arătări a lui Dumnezeu. Căci atunci Dumnezeu S-a arătat în lumină, iar acum în întuneric. Dar nici acest lucru nu-l socotesc abătându-se din şirul celor tâlcuite de noi după înţelesul lor mai înalt. Căci cuvântul ne învaţă prin acestea că cunoaşterea dreptei credinţe se arată prima dată în lumina celor ce o primesc. Pentru că ceea ce se cugetă contrar dreptei credinţe e întuneric; iar alungarea întunericului se face prin împărtăşirea de lumină.***

Dar mintea înaintând şi, printr-o luare-aminte din ce în ce mai mare şi mai desăvârşită, ajungând la înţelegerea adevăratei cunoaşteri a Celui ce este, cu cât se apropie mai mult de vedere (contemplare), cu atât vede mai mult că firea dumnezeiască este de nevăzut (de necontemplat, de neînţeles). Părăsind deci tot ce se vede, nu numai câte le cuprinde cu simţurile, ci şi pe cele câte socoteşte mintea ca le vede (le înţelege), înaintează mereu spre cele dinăuntru până ce, străbătând prin multa străduinţă de a înţelege, la ceea ce este de nevăzut şi de neînţeles, acolo vede pe Dumnezeu. Căci în aceasta constă adevărata cunoaştere a Celui căutat: că a-L cunoaşte stă chiar în faptul de a nu-L cunoaşte. Pentru că Cel căutat e mai presus de orice cunoaştere, înconjurat din toate părţile de necuprinsul Lui, ca de întuneric. De aceea zice şi înţeleptul Ioan, ajuns în acest întuneric strălucitor, că pe Dumnezeu nimeni nu L-a văzut vreodată. Căci cunoaşterea fiinţei dumnezeieşti rămâne neapropiată nu numai oamenilor, ci şi întregii firi gândite cu mintea (inteligibile). Când deci Moise ajunge mai tare în cunoaştere, mărturiseşte că vede pe Dumnezeu în întuneric, pentru că e propriu firii lui Dumnezeu să fie mai presus de orice cunoaştere şi înţelegere. Căci a intrat, zice, Moise sub întuneric unde era Dumnezeu. Cine este Dumnezeu? Cel ce a pus întunericul ascunziş al Său, cum zice David."

Sfântul Grigorie al Nyssei învaţă aici invizibilitatea naturii divine, incognoscibilitatea lui Dumnezeu şi incomprehensibilitatea fiinţei Sale. Dar la Sfântul Grigorie nu este vorba pur şi simplu de nevedere, ci de "vederea în nevedere", de aceea misticul, al cărui prototip este pentru Sfântul Grigorie Moise, ajunge "la ceea ce e nevăzut şi necuprins/neînţeles şi acolo îl vede pe Dumnezeu". Această relaţie paradoxală, tensionată dintre cunoaştere şi necunoaştere, dintre lumină şi întuneric vrea să o exprime icoana ortodoxă a

Schimbării la Faţă. Ce-i drept, nu în toate reprezentările Schimbării la Faţă se revarsă din centrul întunecat razele strălucitoare ale luminii, ci îndeosebi în mozaicul amintit de la Sinai, în icoana Schimbării la Faţă din Novgorod, din secolul XV, şi în multe alte icoane ulterioare ale Schimbării la Faţă.

În mozaicul de la Sinai pe benzile laterale largi apar profeţii Vechiului Testament şi apostolii Noului Testament. În icoana de la Novgorod din întuneric scânteiază raze aurii şi trei largi săgeţi de lumină cad peste apostolii aruncaţi la pământ. În icoana Schimbării la Faţă de la Novgorod din secolul XV profeţii Moise şi Ilie apar chiar în aureolă.

Încă şi mai limpede devine această trăsătură în icoana tradiţională a Învierii. ***Hristos pătrunde în împărăţia morţii, păşeşte prin uşile zdrobite ale iadului trăgându-i de mână pe Adam şi pe Eva, iar împreună cu ei întreaga umanitate, la Sine, în aureola sau mandorola întunecată înspre interior, făcându-i părtaşi ai Slavei Sale.***
Mozaicul de la Sinai a fost executat cu secole înainte de disputa care avea să zguduie Biserica Ortodoxă în Bizanţul secolului XIV; mai recentă cu aproape o mie de ani, icoana de la Novgorod este deja influenţată de ea. E vorba de aşa-numita dispută isihastă aprinsă în jurul interpretării luminii Schimbării la Faţă de pe Muntele Taborului. Pentru monahii athoniţi vederea lumii taborice, care li se dăruia în liniştea (isihia) rugăciunii contemplative, era scopul rugăciunii lor ce constă mai cu seamă în invocarea numelui lui Iisus Hristos repetat necontenit. Lumina pe care o vedeau în contemplaţia mistică a lumii, socoteau ei, este necreată, iradiind din Dumnezeu însuşi.

Grecul Varlaam, originar din Calabria, a contestat vederile "isihaştilor" susţinând faţă de aceştia transcendenţa absolută a lui Dumnezeu. Lumina taborică este pentru el o lumină creată; altfel ar fi Dumnezeu însuşi şi atunci ar fi nevăzută.

Faţă de acesta, Sfântul Grigorie Palama (1296-1358), ajuns mai târziu arhiepiscop al Tesalonicului, receptând linii ale teologiei ortodoxe ce veneau de la marii Capadocieni, îndeosebi de la Sfântul Vasile cel Mare (329-379) trecând prin Dionisie Areopagitul până la Sfântul Simeon Noul Teolog (949-1022), a căutat să apere vederea lumii taborice în practica rugăciunii isihaste şi să enunţe două experienţe paradoxale. Potrivit celei dintâi, Dumnezeu este cu totul altul, transcendent, absolut incognoscibil, Cel înaintea Căruia serafimii înşişi îşi acoperă feţele lor şi pe Care nici chiar ei nu-L cunosc în adâncul Său.

Despre această incognoscibilitate a fiinţei lui Dumnezeu vorbeşte Apostolul Ioan atunci când spune: "***Pe Dumnezeu nimeni nu L-a văzut vreodată***" (1 În

4,12). Potrivit celeilalte experienţe: Acest Dumnezeu absolut transcendent, cu totul Altul, incognoscibil, ni se dăruieşte spre a fi cunoscut, aşa că acelaşi Apostol Ioan poate să spună: "***îl vom vedea aşa cum este***" (1 În 3, 2). El face cu putinţă o împărtăşire reală de viaţa Sa oferind în aceasta nu doar ceva, ci chiar pe Sine însuşi. Întrucât e prezent în lucrările Sale, "*poate fi cunoscut în acestea şi anume întreg, nu numai în parte, ca şi cum ar mai rămâne în urmă o parte din El, ci neîmpărţit.*

Asimilând învăţăturile marilor Capadocieni Vasile cel Mare, Grigorie din Nazianz şi Grigorie al Nyssei, şi sprijinindu-se pe Simeon Noul Teolog, ***Sfântul Grigorie Palama distinge între fiinţa incognoscibilă a lui Dumnezeu şi energiile care purced din El şi sunt real distincte de fiinţa lui Dumnezeu. Pentru a arăta mai limpede că energiile sunt ale lui Dumnezeu şi nu se află de partea creaţiei, Palama caracterizează uneori - mai puţin fericit - energia ca "dumnezeire".*** Totuşi, energiile nu trebuie gândite ca separate de fiinţa lui Dumnezeu "ca şi cum ele ar fi ceva propriu".

Sfântul Grigorie Palama compară distincţia reală în Dumnezeu între fiinţă şi energii cu deosebirea dintre soare şi razele sale. Soarele şi razele sunt distincte, dar nu pot fi separate. Razele izvorăsc din soare, dar nu sunt ceva adăugat lui.

Cu distincţia dintre fiinţă şi energiile lui Dumnezeu, învăţătura Sfântului Grigorie Palama se loveşte de axioma simplităţii lui Dumnezeu, cunoscută şi de Sfântul Grigorie Palama. Dumnezeu e simplu în sensul că nu este compus, cum e de exemplu omul, care constă din trup şi suflet. Sfântul Grigorie Palama a luat în calcul dificultăţile care se ivesc pentru o gândire orientată spre simplitatea lui Dumnezeu, pentru a putea exprima nişte experienţe. Că pentru el este vorba de o reflexie asupra unor experienţe iar nu de speculaţii se vede din aceea că - altfel decât la adversarul său Varlaam, la care predomină aspectul intelectual - "*abia o dată cu fixarea pe apărarea dogmatică a vederii isihaste a lui Dumnezeu*" concepţia teologică a Sfântului Grigorie Palama a câştigat "măsura în ce priveşte consecvenţa reflectată şi consistenţa metodică", care, potrivit lui Gerhard Podskalsky, "*lipseşte adeseori în primele sale scrieri*".

Pentru înţelegerea expusă în această prezentare a teologiei ortodoxe contemporane important este faptul că atât pentru teologia apofatică, cât şi pentru învăţătura despre posibilitatea cunoaşterii şi experienţei lui Dumnezeu în amprenta specială pe care i-a conferit-o Sfântul Grigorie Palama punctul de plecare se află în experienţă, în experienţa transcendentei absolute a lui Dumnezeu, în experienţa faptului că o dată cu această cunoaştere crescândă a lui Dumnezeu creşte şi cunoaşterea incomprehensibilităţii absolute a lui Dumnezeu,

precum şi în experienţa simultană a faptului că există totuşi o cunoaştere reală crescândă a lui Dumnezeu.

Sfântul Grigorie Palama reflectă astfel experienţa tuturor misticilor potrivit căreia, chiar şi acolo unde îl întâlneşte pe om, unde este experiat în mod real, Dumnezeu nu e înţeles, ci rămâne de nepătruns. Comuniunea cu Dumnezeu este totdeauna şi o experienţă a stranietăţii, a nepătrunderii şi nedisponibilităţii Sale. Deosebirea dintre fiinţa şi energiile lui Dumnezeu "a făcut cu putinţă să se vorbească de comunicarea lui Dumnezeu oamenilor, fără ca fiinţa Sa să dispară în lume, fie şi numai în credincioşi".

Pentru Sfântul Grigorie Palama şi teologia influenţată de el, experienţa lui Dumnezeu este o experienţă pe baza unei comuniuni. ***Pentru Sfântul Grigorie Palama, comuniunea cu Dumnezeu constă în "sălăşluirea lui Dumnezeu în om", desemnată în tradiţia ortodoxă drept "îndumnezeire".*** "Prin această îndumnezeire a omului, prin unirea sa cu Hristos, creştinul e pus în situaţia de a vedea transcendenţa lui Dumnezeu, deoarece este atât de unit cu Dumnezeu, încât vede în sine pe Dumnezeu". ***Cu alte cuvinte, Dumnezeu, Care sălăşluieşte în omul cu care intră în comuniune, "Se vede în lumina taborică pe Sine însuşi, propriile Sale energii, şi omul se împărtăşeşte cu totul de ele. Totul este, aşadar, o lucrare a lui Dumnezeu cu omul şi în om. Un puternic accent e pus pe Taina Botezului şi cea a Euharistiei, pe care Palama le vede într-un sens cu totul paulin drept mijloc al unirii cu Hristos***".

În acest punct devine limpede faptul că învăţătura despre cunoaşterea lui Dumnezeu la Sfântul Grigorie Palama este în acelaşi timp şi învăţătura despre har. Pentru Varlaam tot ceea ce nu este Dumnezeu însuşi în fiinţa Sa este creatura. De aceea, pentru el şi harul este o "graţia creată". ***Dimpotrivă, pentru Sfântul Grigorie Palama harul nu este nici Dumnezeu însuşi, nici o creatură, ci o energie a lui Dumnezeu, identică cu lumina Sa, dumnezeiască, dar nu fiinţa lui Dumnezeu. De aceea ea face cu putinţă o împărtăşire de El, fără a-L pune pe Dumnezeu la dispoziţia noastră.***

Învăţătura Sfântului Grigorie Palama a fost receptată de sinoadele care au avut loc la Constantinopol în 1341 şi 1351; adversarii săi au fost condamnaţi. Un alt sinod constantinopolitan din 1368 l-a canonizat pe Sfântul Grigorie Palama. Sinoadele din Constantinopol din secolul XIV nu au avut, ce-i drept, rangul de Sinoade Ecumenice. În teologia ortodoxă însă rangul lor e unul extrem de înalt, aproape echivalent cu acela al Sinoadelor Ecumenice. Nu de mult teologul sârb Dimitrie Dimitrievici a insistat asupra caracterului de sinoade locale a acestor sinoade constantinopolitane, ridicându-se împotriva evaluării palamitismului drept învăţătura ortodoxă obligatorie. Atare voci însă trebuie socotite singulare şi nu oglindesc concepţia dominantă în Biserica Ortodoxă.

Acest lucru e valabil şi pentru teologia ortodoxă contemporană. Teologia ortodoxă de şcoală a repetat, ce-i drept, expresii ale lui Dionisie Areopagitul, fără însă ca teologia apofatică a Areopagitului sau forma conferită ei de Sfântul Grigorie Palama să fi devenit determinantă pentru ea. ***Iată ce scrie mitropolitul Makari (Bulgakov): "întreaga sa învăţătură despre Dumnezeu din Simbolul de credinţă Biserica Ortodoxă o începe cu cuvântul: "Cred" şi prima dogmă pe care ne-o aduce constă în următoarele: "Dumnezeu e de necuprins pentru raţiunea umană, oamenii îl pot cunoaşte pe Dumnezeu numai în parte, atât cât binevoieşte El să Se descopere pe Sine pentru credinţa şi evlavia lor".*** Într-o notă la aceasta se spune cu ***un citat din Mărturisirea Ortodoxă a mitropolitului Petru Movilă: "Ce este Dumnezeu în fiinţa Sa nu poate şti nici o creatură, nu numai văzută, dar nici nevăzută, nici chiar îngerii; fiindcă nu există nici o corespondenţă între Creator şi creatură".***

Mitropolitul Makari încheie acest scurt paragraf despre cunoaşterea lui Dumnezeu cu un citat din Expunerea exactă a credinţei ortodoxe a Sfântului Ioan Damaschinul: "Dumnezeirea e de negrăit şi de neînţeles, fiindcă nimeni nu-L cunoaşte pe Tatăl decât numai Fiul, şi nimeni nu-L cunoaşte pe Fiul decât numai Tatăl (Mt 11, 27). Duhul Sfânt ştie şi El ce este Dumnezeu, aşa cum duhul omului ştie ce este în om (1 Cor 2, 11). În afară de prima şi fericita Fiinţă nimeni niciodată n-a cunoscut pe Dumnezeu, afară numai dacă Dumnezeu însuşi S-a descoperit cuiva - nimeni, nici dintre oameni, nici chiar dintre puterile suprafireşti ale Heruvimilor şi Serafimilor".

Izbitor este faptul că deşi pasajul exprimă o preocupare fundamentală a teologiei Sfântului Grigorie Palama, nici numele său nu e amintit, nici terminologia sa nu este folosită. ***Mitropolitul Makari scrie, ce-i drept, că Dumnezeu "ne-a descoperit tot ceea ce ne este de folos să ştim şi a trecut sub tăcere tot ceea ce nu putem cuprinde.*** Dar, deşi se vorbeşte despre incognoscibilitatea fiinţei lui Dumnezeu, cuvântul "energie" lipseşte însă cu desăvârşire. La fel stau lucrurile şi în Dogmatica neogreacă a lui Christos Andrutsos.

Deşi prin conţinut are o cu totul altă amprentă, structura Dogmaticii Ortodoxe a părintelui Dumitru Stăniloae depinde în mare măsură de teologia de şcoală, îndeosebi de Dogmatica lui Christos Andrutsos. În chip paradoxal, chiar şi aici lipseşte o expunere a învăţăturii despre energii a Sfântului Grigorie Palama. În schimb, părintele Stăniloae accentuează extrem de puternic apofaza. ***În învăţătura despre atributele lui Dumnezeu, părintele Stăniloae care începe aproape convenţional indică însă la fiecare din atributele acordate în mod obişnuit lui Dumnezeu, ca de exemplu atotputernicia, infinitatea, veşnicia, bunătatea Lui, faptul că Dumnezeu depăşeşte toate aceste concepte şi că e vorba de "a înţelege că, dincolo de bogăţia mereu nouă pe care o sesizăm, există un izvor al ei care nu intră în raza experienţei noastre".***

Părintele Stăniloae citează copios aceiaşi Părinţi pe care se sprijină şi Sfântul Grigorie Palama: Grigorie al Nyssei, Dionisie Areopagitul, Maxim Mărturisitorul, Simeon Noul Teolog. Numele Sfântului Grigorie Palama însă lipseşte, deşi învăţătura sa despre energii este sugerată în mai multe rânduri, şi ecourile trec dincolo de elementul strict noţional. Cu o expunere măcar succintă a poziţiei Sfântului Grigorie Palama, părintele Stăniloae s-ar fi desprins radical de predecesorii săi "neoscolastici" şi ar fi contribuit la o clarificare a poziţiei sale. *Atunci când trimite la faptul că Dumnezeu rămâne totdeauna Cel cu totul altul chiar şi în pogorârea Sa spre om, şi de aceea El nu poate fi comprimat în concepte strâmte, părintele Stăniloae prezintă însă preocuparea centrală a Sfântului Grigorie Palama.*

"***Toate lucrurile şi cuvintele împrumutate de la ele - scrie părintele Stăniloae - sunt simboluri în raport cu lucrările lui Dumnezeu şi cu Persoana Lui ca izvor al lor***", simboluri care, după învăţătura Areopagitului, trebuie părăsite în anumite condiţii. Cunoaşterea lui Dumnezeu nu este astfel nicicând o stare în care să putem rămâne, ci e orientată înspre înainte, înspre mai departe, spre o cunoaştere tot mai adâncă. ***"Aceasta înseamnă a cunoaşte cu adevărat pe Dumnezeu: a nu afla niciodată o saturare a dorinţei (de a-L cunoaşte)", spune părintele Stăniloae prelucrând un cuvânt al Sfântului Grigorie al Nyssei.***

Dogmatica ortodoxă a părintelui Dumitru Stăniloae marchează trecerea de la indiferenţa tradiţională a teologiei de şcoală faţă de Sfântul Grigorie Palama la o nouă recepţie a teologiei acestuia, aflată actualmente în curs de realizare în Biserică şi care n-a ajuns până acum la o finalizare. De receptarea Sfântului Grigorie Palama se leagă în orice caz tendinţe care n-au jucat nici un rol, cel puţin la începutul controversei palamite. Adversarul său, Varlaam, făcuse mai întâi o teologie radical "apofatică". ***Dezacordul acestuia cu Sfântul Grigorie Palama nu stă în învăţătura despre incognoscibilitatea fiinţei lui Dumnezeu, ci în tăgăduirea posibilităţii unei experienţe reale a lui Dumnezeu în vederea luminii taborice, în respingerea experienţei lui Dumnezeu în energii.***

Cu dezvoltarea învăţăturii despre energii, Sfântul Grigorie Palama se ridică împotriva unei tendinţe spre scepticism şi agnosticisms. Abia în desfăşurarea ulterioară a disputei el a devenit apărătorul teologiei apofatice faţă de învăţătura care susţinea cunoaşterea fiinţei lui Dumnezeu. În receptarea actuală a teologiei Sfântului Grigorie Palama domină aceasta luare de poziţie frontală faţă de un raţionalism care, pe baza învăţăturii despre "analogia entis" (analogia fiinţei create cu Dumnezeu Creatorul), considera posibilă o cunoaştere deplină a lui Dumnezeu prin vederea fiinţei lui Dumnezeu, iar "în sfera triadologiei admite o argumentaţie apodictică (în sensul logicii aristotelice)", pe care Varlaam o contestă.

În această luare de poziţie frontală care accentuează apofaza mai puternic decât a fost nevoie pentru Sfântul Grigorie Palama în disputa cu Varlaam, palamitismul actual apără într-adevăr, pe de o parte, experienţa religioasă, dar, pe de altă parte, se expune riscului (prezent nu la marii palamişti, ci la epigonii lor), de a fi luat drept pretext pentru o ostilitate faţă de ştiinţă, care nu poate fi susţinută la marele gânditor care a fost Sfântul Grigorie Palama.

Părintele Pavel Florenski trimite însă spre un alt pericol care joacă un rol aparte în confruntarea mai nouă din jurul Sfântului Grigorie Palama. "Pe nesimţite şi treptat" s-a impus în Biserica tendinţa de "a se vorbi în loc de Duhul Sfânt, de "har", adică despre un lucru în ultimă instanţă impersonal. Cunoscut în mod obişnuit este nu Duhul Sfânt, cunoscute sunt energiile Sale harice, puterile Sale, lucrările şi activitatea Sa. Cuvintele "Duh", "duhovnicesc", "purtător de Duh", "duhovnicie" etc. străbat operele Sfinţilor Părinţi. Dar din aceste lucrări se vede de asemenea că aceste cuvinte se referă la stări speciale ale credincioşilor pricinuite de Dumnezeu, dar în general sau aproape în general nu au în vedere existenţa personală de sine stătătoare al Celui de-al Treilea Ipostas al Sfintei Treimi".

La părintele Pavel Florenski punctul de greutate al criticii e pus pe faptul că Duhul Sfânt nu e văzut ca Persoană sau nu suficient de personal. În citat întâlnim şi critica faptului că în loc de Duhul Sfânt se vorbeşte de energiile Sale. Această critică dobândeşte un alt accent prin aceea că, pe lângă aceasta, părintele Florenski regretă faptul că Părinţii, "***din dorinţa de a accentua consubstanţialitatea Duhului cu Tatăl şi cu Fiul, făceau trimitere la unitatea dintre lucrarea de curăţire a păcatelor a Duhului Sfânt şi lucrarea Fiului. Aceasta înseamnă că pentru Sfinţii Părinţi nu există o graniţă precisă între perceperea efectelor harice ale Unuia şi Altuia***".

Părintele Pavel Florenski îşi îndreaptă critica deopotrivă împotriva teologiei răsăritene şi occidentale. Numai că tendinţele criticate în Răsărit şi Occident sunt diferite.

În Occident există mereu tendinţe hristomoniste sau bitrinitare, active până şi în practica rugăciunii. *Astfel, în Occident rugăciunea e adresată numai lui Dumnezeu Tatăl "prin Iisus Hristos, Domnul nostru".*

În Răsărit, dimpotrivă, există pericolul ca - aşa cum spune Dorothea Wendebourg - energiile, în calitate de energii ale întregii Sfintei Treimi, ale Cărei lucrări în afară sunt neîmpărţite (opera ad extra indivisa) - să înlocuiască lucrarea Duhului Sfânt, adică să "defuncţionalizeze" pe Duhul Sfânt. Această chestiune critică devine deosebit presantă în virtutea axiomei dogmatice, recunoscute şi de D. Wendebourg, că Treimea fiinţială (în Sine) şi

Treimea iconomică (în lucrarea Ei în afară) trebuie să se dizolve cu totul una în alta.

În recenzia la cartea Dorotheei Wendebourg, Peter Plank se întreabă după părerea noastră pe bună dreptate: "*Ce anume împiedică de fapt aici ca diferitele "energii" ale lui Dumnezeu, ce se dăruiesc şi se comunică omului spre a fi cunoscute, pentru a-l "îndumnezei" în felurite chipuri, să-i fie atribuite nu exclusiv, ci ca însuşiri specifice fiecărei din cele trei ipostase divine*". Dacă o atare atribuire există la Sfântul Grigorie Palama, ar trebui să dovedească o cercetare specială.

Aşa cum Vladimir Lossky vedea toate problemele teologiei occidentale concentrate în Filioque, iar teologul sârb, arhimandritul Iustin Popovici, extindea aceasta la criza civilizaţiei secolului XX, tot astfel Christos Yannaras a făcut responsabilă, într-un mod remarcabil dar şi foarte unilateral, pentru dificultăţile ulterioare ale teologiei occidentale până la "teologia morţii lui Dumnezeu" convingerea occidentală, respinsă în învăţătura Sfântului Grigorie Palama, privitoare la posibilitatea cunoaşterii esenţei divine. ***Potrivit lui Christos Yannaras, negarea distincţiei dintre fiinţă şi energiile lui Dumnezeu şi convingerea despre posibilitatea cunoaşterii fiinţei lui Dumnezeu au dus în Occident la următoarele consecinţe:***
Dumnezeul cunoscut pe baza concluziilor analogiilor şi nu numai prin experienţa comuniunii personale care împărtăşeşte energiile Sale devine obiect al raţiunii. "Analogia scolastică nu cunoaşte modul de existenţă personal nici ca realitate ontologică, nici ca posibilitate de cunoaştere". Ea "nu cunoaşte existenţa personală a lui Dumnezeu, Treimea persoanelor divine, modul de existenţă al fiinţei divine care e personal. Astfel, ea introduce în sfera teologiei creştine nu numai "sărăcia" monoteismului iudaic, ci şi o înţelegere a lui Dumnezeu incomparabil inferioară: ea înlocuieşte pe Dumnezeul personal al Revelaţiei biblice şi experienţa Bisericii prin noţiunea (concepţia) impersonală a unui "obiect" transcendent, o cauză logică stringentă a Lui însuşi şi a celor ce există".

Faţă de aceasta, energiile fiinţei trebuie înţelese ca fiind personale (deşi Yannaras nu spune Căreia din Persoanele Sfintei Treimi trebuie să-I fie atribuite în special.

Orientarea occidentală spre "esenţă" deschide, după Yannaras, calea "spre un misticism al esenţei, o contemplare a unui Absolut impersonal, care tocmai pentru că e impersonal nu lasă nici o altă ieşire decât panteismul sau agnosticismul.

Înţelegerea lui Dumnezeu determinată de gândirea analogică face imposibilă, din punctul de vedere al lui Christos Yannaras, o relaţie religioasă. *Citând pe Martin Heidegger, Yannaras spune: "Acestui Dumnezeu "causa sui" omul nu I se poate nici ruga, nici nu-I poate aduce jertfe. În faţa lui "Causa Sui" omul nu poate nici cădea în genunchi de teamă, nici nu poate cânta sau dănţui în faţa acestui Dumnezeu. Prin urmare, gândirea atee care abandonează Dumnezeul filozofiei, pe Dumnezeul lui "Causa Sui", este poate mai aproape de Dumnezeul divin".*

Din punctul de vedere al lui Christos Yannaras gândirea analogică face din Dumnezeu un ceva, un obiect. Părinţii greci şi teologia ortodoxă autentică ar fi învăţat dimpotrivă în permanenţă o cunoaştere personală a lui Dumnezeu. Relaţia omului cu Dumnezeu n-a fost cea dintre subiect şi obiect, ci una "erotică"; căci cunoaşterea lui Dumnezeu nu există altfel decât ca unire cu Dumnezeu. "Evenimentul cunoaşterii "personale" a persoanelor este erosul". Fără ca Yannaras să trimită "expressis verbis" la aceasta, înţelegerea sa despre "cunoaştere" acoperă semnificaţia cuvântului ebraic "ida" ("cunoaştere").

Pe lângă consecinţele pentru cunoaşterea lui Dumnezeu, Yannaras vede şi alte consecinţe ale convingerii occidentale privitoare la posibilitatea cunoaşterii sau vederii esenţei divine, în opinia lui, dacă relaţia dintre Dumnezeu şi cosmos nu e înţeleasă în mod prioritar personală, ci în chip predominant ca relaţie de la cauză la efect, atunci Dumnezeu e separat de lume, iar "lumea devine independentă". Prin aceasta însă ea este supusă "obiectivării intelectuale şi finalităţii utilitariste". Consecinţa "*deplasării cunoaşterii lui Dumnezeu din sfera revelaţiei personale nemijlocite prin energiile naturale, pe planul concluziei raţionale intelectuale" este "expulzarea lui Dumnezeu într-o sferă inaccesibilă experienţei, separarea religiei de viaţă şi limitarea ei la simboluri*" şi, prin aceasta, secularizarea. De aceasta se leagă, tot după Yannaras, "*copleşirea realităţii naturale şi istorice de către tehnică cu subjugarea ei bunăstării individuale*". În cadrul unei astfel de culturi "*lumea este uzată, consumată, iar nu folosită"*.

Spre deosebire de aceasta, "*cosmologia Părinţilor greci ar reprezenta "ca* mod *de viaţă şi folosire a lumii posibilitatea realizării unui gen cu totul special de cultură, a unei arte, tehnici, economii şi politici care respectă raţionalitatea lumii, care se străduieşte s-o cunoască şi s-o ateste şi, de aceea, apără şi slujeşte adevărul vieţii, orientată fiind spre ţelul: o viaţă în adevăr*".

Prin învăţătura ei specială despre cunoaşterea energiilor personale, nu şi a fiinţei lui Dumnezeu, precum şi prin reliefarea specifică a învăţăturii despre Taine, teologia ortodoxă mai nouă consideră că dispune de un contraproiect la înţelegerea despre lume a Occidentului, înţelegere care asigură Occidentului

superioritatea sa tehnico-ştiinţifică, dar în acelaşi timp conduce şi la periculoasa criză în continuă expansiune a civilizaţiei moderne.

Tendinţa polemică a afirmaţiilor lui Christos Yannaras nu poate fi trecută cu vederea şi complică accesul la gândirea sa. Tocmai atunci când citim luările de poziţie polemice antioccidentale ale acestor teologi trebuie să ne aducem aminte în permanenţă că direcţia de atac a acestor afirmaţii nu e îndreptată propriu-zis împotriva teologiei occidentale, ci înainte de toate împotriva unui mod de gândire ortodox specific, influenţat de Occident, aşa cum a fost reprezentat bunăoară de Dogmatica lui Christos Andrutsos, şi care mai influenţează încă gândirea teologică a facultăţilor de teologie din Grecia.

Natalia Manoilescu Dinu - Schimbarea la faţă

Schimbarea la Faţă - La numai şase zile după cele petrecute pe drumul Cezareii a avut loc, aşa cum notează cu multă grijă toţi sinopticii, Schimbarea la Faţă a Domnului, minunea cea mai luminoasă din perioada activităţii publice. ***Între mărturisirea lui Petru şi minunea de pe Tabor este o legătură organică, dumnezeirea lui Iisus, atestată de Petru, fiind confirmată pe muntele cel sfânt.***

Evangheliştii nu menţionează nicăieri numele de Tabor, deşi tradiţia unanimă situează pe acest munte minunea Schimbării la Faţă. Astăzi însă, mulţi dintre exegeţi preferă Hermonul, care se afla mai aproape de Cezareea. Această ipoteză ni se pare mult mai probabilă, ţinând seama de faptul că la Tabor, aşezat la sud de Marea Tiberiadei, era mai greu de ajuns într-un timp atât de scurt. *Totuşi, deoarece tradiţia a păstrat numele de Tabor, care, alăturat cuvântului "lumină", a ajuns în teologia palamită un termen consacrat, menit să desemneze lumina necreată, vom folosi denumirea tradiţională.*

Luca spune că ***Mântuitorul S-a suit în munte împreună cu Petru, Ioan şi Iacov, spre a se ruga*** (Luca 9,28). Şi de data aceasta deci El îi ia cu Sine numai pe apostolii cei mai apropiaţi, martori ai minunilor celor mai tainice. Lebreton crede că miracolul a avut loc spre seară, deoarece în Evanghelia după Luca se adaugă că ***Iisus, împreună cu ucenicii, au coborât a doua zi din munte*** (Luca 9,37); ar rezulta deci că ei au petrecut noaptea sus. Tot Luca arată că, pe când Iisus Se ruga, "***chipul feţei Sale s-a făcut altul şi îmbrăcămintea Lui albă strălucind***" (Luca 9, 29). Matei are o expunere şi mai sugestivă: "***Şi a strălucit***

faţa Lui ca soarele, iar veşmintele Lui s-au făcut albe ca lumina" (Matei 17, 2), iar Marcu spune că veşmintele Lui s-au făcut albe ca zăpadă, "***cum nu poate înălbi aşa pe pământ înălbitorul***" (Marcu 9,3).

Din mărturia lui Luca ar rezulta că apostolii nu putuseră să rămână treji şi că deci arătarea Domnului intru slavă îi surprinse adormiţi: "***Iar Petru şi cei ce erau cu el erau îngreuiaţi de somn; şi deşteptându-se, au văzut slava Lui şi pe cei doi bărbaţi stând cu El***" (9, 32). ***Este zguduitor de constatat cât de înrobită este natura umană cerinţelor de ordin biologic şi cât de greu le poate învinge, chiar în clipele supreme când omului îi este îngăduit să pătrundă în sferele misterului inefabil.*** Poate însă că aici este mai mult decât o simplă neputinţă trupească, poate că apostolii au fost orbiţi de strălucirea chipului lui Iisus şi de aceea nu au fost în stare să-L privească timp îndelungat. De aici ingreunarea pleoapelor lor. Cei care acum sunt copleşiţi de somn în preajma Domnului ce le descoperă chipul Său ceresc se vor lăsa de asemenea doborâţi de oboseală în ceasul de restrişte când, la Ghetsimani, Iisus a dat glas în rugăciunea Sa zbuciumului pricinuit de Patimile ce se apropiau.
Ucenicii nu au puterea să vegheze nici pentru a sta alături de El în clipa de grea încercare, nici pentru a contempla slava Domnului lor. A fost necesar un efort din partea apostolilor, o strunire a slăbiciunilor omeneşti, pentru ca, învingând oboseala şi lipsa de receptivitate faţă de misterul divin, să poată privi chipul lui Iisus scăldat de lumina cerească.

Ceea ce s-a întâmplat atunci pe munte - şi este semnificativ că prefacerea observată de apostoli începe să devină vizibilă pe când El era cufundat în rugăciune - a fost iluminarea trupului omenesc al lui Iisus de către Logosul, care Şi-l impropriase. ***Sfântul Ioan Damaschin spune că lumina care- L scălda pe Iisus nu vine din afară, ci "din dumnezeirea supradivină a Cuvântului lui Dumnezeu", aceasta în virtutea comunicării firilor. Din natura divină a lui Hristos purced deci energiile divine care vor îndumnezei preacuratul Său trup, astfel încât ucenicii întrezăresc trupul preamărit, aşa cum va arăta acesta după ce va fi îndurat chinurile Patimilor şi va fi învins moartea.***

Sfântul Grigorie Palama arată, de asemenea, că puterea dumnezeiască a lui Hristos a străbătut prin trupul Său, arătându-se ca o lumină strălucitoare printr-o pieliţă transparentă. Tot el, în disputa purtată împotriva lui Varlaam, a subliniat că lumina văzută de apostoli pe Tabor a fost însăşi slava Dumnezeirii pe care o vor contempla sfinţii în viaţa viitoare. Combătând, în persoana lui Varlaam, punctul de vedere scolastic, Sfântul Grigorie Palama susţine că ***slava văzută pe munte de ucenici, deşi ţine fiinţial de Dumnezeu, nu este însăşi natura Lui, ci doar o putere fiinţială, o energie comunicabilă şi sfinţilor.*** *Prin aceste precizări, Sfântul Părinte a fundamentat doctrina ortodoxă, care distinge net între natura divină, incomunicabilă şi*

incognoscibilă, şi energiile divine, ce pot fi percepute şi primite de aleşi. Schimbarea la Faţă a fost deci minunea care, prin revelarea slavei Fiului, a făcut posibil ca teologia să pătrundă în domeniul misterului inefabil şi să încerce a-l prinde în formule dogmatice.

Hristos S-a descoperit, aşadar, în acea clipă sub chipul slavei Sale, anticipând biruinţa asupra morţii, când trupul Său va deveni nestricăcios pentru vecie. Deocamdată, minunea reprezintă o portiţă deschisă asupra lumii de dincolo şi un popas luminos pe calea revenirii Fiului la dreapta Tatălui. Numai după ce Domnul va fi îndurat moartea mucenicească pe Golgota Îşi va recăpăta pentru veşnicie slava pe care a avut-o la Tatăl mai înainte de întemeierea lumii - pentru aceasta Se va ruga El în noaptea din ajunul Patimilor (Ioan 17, 5) - şi va dobândi privilegiul unic de a aşeza firea omenească, îndumnezeită, pe tronul atotputernicei Dumnezeiri.

Schimbarea la Faţă a fost doar o anticipare a Învierii, menită să deschidă ochii apostolilor şi să-i facă să participe, fără a se sminti, la drama înfricoşătoare a răstignirii Domnului lor. De aceea, înainte de a trece prin noaptea întunecată a Patimilor, le-a îngăduit Mântuitorul celor mai apropiaţi ucenici să privească chipul Său preamărit, scăldat de lumina pururea fiitoare.

Totodată, Schimbarea petrecută pe muntele sfânt este o arvună şi o chezăşie a transfigurării finale. ***Prin această minune s-a arătat că firea zidită poate fi preschimbată sub acţiunea harului, că ea este aptă să primească energiile divine şi să se îmbrace în lumină***. ***Logosul a descoperit atunci "pentru prima dată lumii înfăţişarea ultimă a firii noastre omeneşti, transfigurată de strălucirea învierii".*** Speranţa în transfigurarea întregii creaţii, ce se va împlini la sfârşitul veacurilor, a căpătat astfel un temei de nezdruncinat.

În timp ce chipul Domnului strălucea, ucenicii văzură apărând în preajma Sa pe Moise, dătătorul vechiului aşezământ, şi pe Ilie, cel mai mare profet al perioadei veterotestamentare. Amândoi vorbeau cu Iisus despre sfârşitul Lui apropiat de la Ierusalim, aşa cum mărturiseşte Luca (Luca 9,31). Prezenţa legislatorului şi a profetului în acest moment hotărâtor atestă legătura dintre cele două etape istorice, precum şi faptul că Iisus nu a venit să strice Legea, ci să o împlinească. *Israel este astfel prezent la marea taină a proslăvirii lui Hristos sub ambele ipostaze care au dominat viaţa sa religioasă în perioada premergătoare întrupării Cuvântului*. Faptul că Moise şi cu Ilie vorbeau despre Patimile lui Hristos arată că taina răscumpărării, care constituia împlinirea tuturor prefigurărilor şi aspiraţiilor din Legea veche, le era cunoscută. De aceea aşteptau ei jertfa lui Iisus cu înfrigurare şi smerenie. ***Moise, care nu-L văzuse pe Dumnezeu pe Sinai, ci Îi auzise doar glasul, priveşte acum chipul preaslăvit al Dumnezeului întrupat.***

Sfântul Maxim* dă o interpretare ce merită a fi reţinută faptului că Moise şi Ilie se aflau alături de Iisus pe Tabor. El spune că venirea lui Hristos intru slavă face ca simultan să se dezvăluie raţiunile duhovniceşti din lege şi din prooroci. Prezenţa Logosului în lumina veşnică a dumnezeirii Sale face ca semnificaţia lumii să apară în toată claritatea ei. O dată cu descoperirea slavei Cuvântului se descoperă şi sensurile ascunse ale istoriei. Hristos Se află în centrul istoriei: tot ce a precedat Întruparea Sa se leagă în chip funcţional de ea. Iluminarea treptată a lumii, generată de prezenţa lui Hristos intru slavă, este simbolizată de strălucirea veşmintelor, observată de apostoli.

Această interpretare nu infirmă însă realitatea faptului, că în toate evenimentele din viaţa lui Iisus, şi aici deosebim, dincolo de planul realităţii imediate, semnificaţia simbolică menită să ancoreze faptul concret în zonele misterului divin şi să deschidă ochii minţii, spre a-l face pe om apt pentru primirea revelaţiei.

Petru, care fusese doborât de somn, sau mai degrabă copleşit de strălucirea viziunii contemplate, trezindu-se, priveşte pe Iisus vorbind cu Moise şi Ilie. Atunci, cuprins de dorinţa de a fixa clipa, el dă glas unci cereri copilăreşti, care oglindeşte candoarea marelui apostol: "***Doamne, bine este să fim noi aici***" - spune el, adăugând în continuare: "***Dacă voieşti, voi face aici trei colibe: Ţie una, şi lui Moise una, şi lui Ilie una***" (Matei 17, 4). ***Propunerea lui Petru oglindeşte sentimentul de fericire pe care el îl încerca atunci, precum şi năzuinţa deocamdată vagă şi nedesluşită de a rămâne de pe atunci în afară de graniţele timpului, contemplând fără răgaz chipul preamărit al Domnului său.***

Mântuitorul îngăduise însă ucenicilor să se bucure numai de străfulgerarea unei clipe, ruptă din veacul ce va să vină. Înainte ca această fărâmă de clipă să se preschimbe în veşnicie, apostolii vor trebui să primească Sfântul Duh şi apoi să îndure moarte mucenicească pentru Hristos. Numai după aceea vor putea ei să contemple pururea slava Fiului lui Dumnezeu, aşa cum Se va ruga pentru ei Iisus înainte de Patimi: "***Părinte, voiesc ca, unde sunt Eu, să fie împreună cu Mine şi aceia pe care Mi i-ai dat, ca să vadă slava Mea pe care Mi-ai dat-o***" (Ioan 17,24).

Pe când Petru vorbea, avu loc o descoperire şi mai cutremurătoare. Un nor luminos îi umbri pe apostoli, iar din nor se auzi un glas zicând: "***Acesta este Fiul Meu Cel iubit, în Care am binevoit; pe Acesta ascultaţi-L***" (Matei 17,5). ***Ne aflăm în faţa unei teofanii de felul celei de la Botezul lui Iisus. De reţinut că de data aceasta Tatăl vorbeşte dintr-un nor luminos, care are darul de a-i umbri pe ucenici.*** Această îmbinare de termeni antinomici o vom regăsi în scrierile marilor mistici, care vor încerca să exprime în limbaj omenesc

experienţele lor mai presus de fire. ***Sfântul Grigorie de Nyssa va vorbi de întunericul luminos în care sufletul Îl întâlneşte pe Dumnezeu.***

În etapa veterotestamentară, Dumnezeu vorbea totdeauna din nor. De data aceasta însă, intervine un element nou: norul este luminos, ceea ce arată că omului îi este îngăduit a se împărtăşi de harul divin. Distanţa dintre Creator şi creatură nu mai constituie un obstacol în vederea unirii mistice, deoarece, dacă fiinţa lui Dumnezeu va rămâne pururea mai presus de orice cunoaştere, prin energiile Sale, Dumnezeirea Se va apropia de muritori şi îi va sfinţi. ***Lumina ce strălucea din nor, aşa cum a arătat Sfântul Grigorie Palama, este aceeaşi lumină dumnezeiască şi pururea fiitoare care izvora din trupul transfigurat al lui Hristos, fiind manifestarea vizibilă a slavei divine, proprie tuturor Persoanelor Sfintei Treimi.***

Cuvintele Tatălui au avut drept scop să dea o nouă mărturie despre Iisus şi să confirme în chip solemn cele afirmate de Petru în urmă cu numai şase zile. Mărturisirea de pe drumul Cezareii a trebuit însă să preceadă minunea, aceasta apărând ca o încununare a credinţei apostolilor.

În comparaţie cu Botezul Domnului, epifania de pe Tabor marchează un progres. În timp ce pe malul Iordanului a avut loc simpla descoperire a Treimii, de data aceasta celor trei apostoli le este dat a cunoaşte ceva din însăşi slava Sfintei Treimi. În cântările închinate praznicului Schimbării la Fata se spune: "***Veniţi să ne suim împreună cu Iisus Cel ce Se suie în muntele cel sfânt, şi acolo să auzim glasul Dumnezeului Celui viu, al Tatălui Celui fără de început, Care prin nor luminat a mărturisit intru Dumnezeiescul Duh adeverirea fiinţei Fiului cea pururea veşnică ...*** ". Imnograful subliniază deci participarea tuturor Persoanelor divine la lucrarea de proslăvire a lui Hristos.

La auzul glasului care vorbea din nor, "***ucenicii au căzut cu faţa la pământ şi s-au spăimântat foarte***" (Matei 17,6). Ei s-au înfiorat de prezenţa divină, care li S-a descoperit aşa de direct, mai tare decât în alte dăţi. Adoraţia se învecinează atunci cu teamă în faţa misterului de nepătruns al Divinităţii. Iisus Se apropie atunci de ei şi îi atinse, spunându-le: "***Sculaţi-vă şi nu vă temeţi***" (Matei 17, 7). Ridicând ochii în sus - se observă cât de precisă este naraţiunea evanghelică -, ucenicii nu-L mai zăriră decât pe Iisus. Fereastra deschisă asupra lumii de dincolo se închisese şi ei rămăseseră din nou zăvorâţi în cuprinsul lumii create.

Pe când coborau la vale - ceea ce, conform relatării lui Luca, a avut loc abia a doua zi -, ***Mântuitorul îi preveni pe ucenici, ca şi în alte rânduri, să nu povestească nimănui cele văzute pe munte înainte ca Fiul Omului să Se fi sculat din morţi*** (Matei 17,9). Ne aflăm din nou în faţa unei profeţii a Învierii, de data aceasta extrem de directă. ***Se constată de asemenea că între***

Schimbarea la Faţă şi Înviere există o relaţie de ordin tainic, ambele fiind momente în care s-a manifestat puterea divină a lui Hristos.

Tot în timp ce mergeau, ucenicii - intrigaţi, desigur, de apariţia profetului Ilie - Îl întrebară pe Iisus pentru ce, conform învăţăturii cărturarilor, identică în acest punct cu tradiţia profetică, Ilie trebuia să vină mai întâi, precedând instaurarea epocii mesianice. Pare că întrebarea este provocată de nedumerirea lor în faţa constatării că Iisus, în Care ei Îl recunoscuseră pe Mesia, apăruse în slavă alături de profet, fără ca acesta să fi avut totuşi o contribuţie activă la preamărirea Domnului. La întrebarea apostolilor, Mântuitorul răspunse: "***Ilie într-adevăr va veni şi va aşeza la loc toate. Eu însă vă spun vouă că Ilie a şi venit, dar ei nu l-au cunoscut, ci au făcut cu el câte au voit; aşa şi Fiul Omului va pătimi de la ei***" (Matei 17, 11-12). Aceste cuvinte par greu de tălmăcit, dar ele trebui interpretate în corelaţie cu ceea ce Iisus spusese mai de mult cu privire la Sfântul Ioan Botezătorul, căci de el este vorba în versetul 12, după cum chiar Matei certifică - ,,***Atunci au înţeles ucenicii că Iisus le-a vorbit despre Ioan Botezătorul***" (17, 13) -, pe când în versetul 11 Domnul Se referă la profetul Ilie. Surprindem din nou acel paralelism tainic dintre cei doi mari prooroci, paralelism de natură să ducă la unele confuzii. *Afirmaţia că Ilie va aşeza la loc toate pare să aibă în vedere etapa eshatologică, ce va fi deschisă de apariţia marelui profet.* Poate că aşa se şi explică prezenţa sa pe Tabor: el nu putea lipsi din icoana anticipatoare a universului transfigurat, la a cărei instaurare va fi chemat să participe.

Din cuvintele lui Iisus mai trebuie reţinută mâhnirea cu care aminteşte că evreii "nu l-au cunoscut" pe Ioan, adică nu au înţeles sensul misiunii sale, după cum nici pe El nu Îl vor recunoaşte, pregătindu-I o moarte mucenicească. Tot mai dese apar deci referirile la Patimi, care par că acum se situează permanent în orizontul conştiinţei Sale.

Ajuns la poalele muntelui, Iisus îi găsi pe apostolii care rămăseseră în vale înconjuraţi de o mare mulţime şi sfădindu-se cu câţiva cărturari aflaţi printre ei. Este caracteristic că oamenii aceia, care nu ştiau nimic despre ce se petrecuse pe culme, văzându-L pe Iisus, se înspăimântară şi, alergând la El, I se închinară (Marcu 9, 15). Pare că Domnul păstra pe chipul Lui ceva din schimbarea contemplată de cei trei cu câteva ore mai înainte. Cearta dintre cărturari şi ucenici fusese pricinuită de prezenţa unui epileptic, posedat de demon, ce fusese adus de tatăl său la aceştia spre a fi vindecat, în timpul când Iisus Se afla cu cei trei în munte. Ucenicii însă nu izbutiseră să-I tămăduiască, ceea ce provocase ironiile cărturarilor, gata oricând să-L atace pe Iisus şi pe învăţăceii Săi.

Este stranie această apariţie sumbră, care dezvăluie din nou acţiunea malefică a duhurilor întunericului în imediata apropiere a muntelui sacru, unde avusese

loc teofania luminoasă, anticipare a sfinţirii întregii creaţii. Domnul, purtând încă pe chipul Său semnele minunatei arătări - dovada atitudinea celor prezenţi *- , Se vede pus în faţa unei noi izbucniri a forţelor iraţionale, ce încearcă să zdruncine echilibrul din cosmos. El vine din lumina cea pururea fiitoare şi este întâmpinat de acest sol al nopţii şi al nefiinţei.*

În tabloul intitulat "Transfigurarea", Rafael a prins admirabil contrastul dintre aceste două momente, separate între ele printr-un abis: de o parte lumea fericirii veşnice, scăldată în lumina slavei divine, de cealaltă parte imaginea unei umanităţi schilodite de urmările păcatului şi de influenţa înrobitoare a demonilor. Pare că această juxtapunere a unor momente-limită a fost îngăduită de Providenţă pentru a descoperi ucenicilor tot sensul lucrării de răscumpărare.

Rafael - Schimbarea la faţă (1518-1520)

Într-un răstimp extrem de scurt, cei trei au putut privi mai întâi chipul lui Hristos, transfigurat de lumina îndumnezeitoare, chezăşie a reînnoirii făpturii revenite la Dumnezeu, şi apoi pe acela al posedatului, în care elementul omenesc era aproape cu totul copleşit de spiritul demonic. Această experienţă era probabil necesară pentru că apostolii, care coborau orbiţi de lumină de pe munte, să înţeleagă cu un ceas mai devreme câtă nevoie avea omul de jertfa răscumpărătoare a lui Hristos. ***Mântuitorul va pătimi pe Golgota pentru ca acesta să scape definitiv de ameninţarea unei dominaţii satanice, de felul celei întrezărite acolo la poalele muntelui, şi pentru că, aşa cum dorise Petru, clipa de pe Tabor să se preschimbe în veşnicie pentru toţi cei ce vor crede în Hristos.***

Găsindu-i pe apostoli certându-se cu cărturarii, Iisus întrebă de pricina acestei certe. Tatăl demonizatului îi arătă că ucenicii nu putuseră să-l vindece pe fiul său. Domnul porunci atunci ca posedatul să fie adus la El, întrebându-l pe tată de când era bolnav. Răspunzând că din copilărie, tatăl adăugă: "***Dar de poţi ceva, ajută-ne, fiindu-Ţi milă de noi***" (Marcu 9, 22). Pare că omul, în urma neizbânzii ucenicilor, se îndoia cu privire la puterea lui Hristos. De aceea Domnul Îi spuse: "***De poţi crede, toate sunt cu putinţă celui ce crede***" (9, 23). ***El voia să-I stimuleze în felul acesta să-şi încordeze puterile spirituale la maximum şi să-şi deschidă sufletul la credinţă.***

Răspunsul dat de acest om necăjit întrece toate aşteptările, căci el strigă cu lacrimi în glas, după cum subliniază Marcu: "***Cred, Doamne! Ajută necredinţei mele!***" (Marcu 9,24). Admirabil strigat, izbucnit dintr-o adâncă smerenie, din sentimentul unei covârşitoare neputinţe, care nu poate fi depăşită decât cu ajutorul lui Hristos. ***Oricât de slab va fi fiind omul, lăsat în seama propriilor sale puteri, harul îl preschimbă într-o fiinţă nouă, în stare să mute munţii.*** **A fi resimţit atât de intens propria slăbiciune şi nevoia de a primi o întărire de la Domnul, spre a se face vrednic de mila Lui, constituie marele merit al acestui părinte, al cărui nume va rămâne pentru totdeauna necunoscut. Şi totuşi, el a înălţat una din rugăciunile cele mai mişcătoare din Evanghelie, rugăciune care ar putea fi rostită cu smerită evlavie de omul zilelor noastre, sfâşiat de îndoieli şi doritor totuşi de a găsi un punct de sprijin menit să-l scoată din impasul în care se găseşte.**

La dovada de credinţă dată de tatăl celui bolnav, Iisus răspunde poruncind demonului, ca unul ce avea stăpânire şi peste duhuri: "***Eu îţi poruncesc: Ieşi din el şi să nu mai intri în el***" (Marcu 9, 25). Este semnificativă această subliniere a pronumelui personal: de data aceasta Domnul nu Se mai sfieşte să-Şi descopere identitatea şi ceartă duhul necurat, în virtutea privilegiilor Sale divine. Acesta se supuse, după ce mai întâi îl zgudui cu putere pe tânăr, care căzu ca mort la pământ. Atunci Iisus l-a apucat de mână şi l-a ridicat, iar tânărul s-a sculat

deplin vindecat. Ucenicii, tulburaţi că nu putuseră exorciza acest demon, Îl întrebară pe Iisus: "***Pentru ce noi n-am putut să-l izgonim?***" (Marcu 9, 28).

Întrebarea lor pune în lumină luciditatea de care dădeau dovadă: ei vor să cunoască pricina acestei neizbânzi. În versiunea lui Matei, Domnul răspunde în faţa nedumeririi ucenicilor arătând că ei nu au putut săvârşi minunea din lipsă de credinţă: "***Pentru puţina voastră credinţă***" (Matei 17, 20). Cu acest prilej, El stăruie din nou, ca şi în alte împrejurări, asupra puterii credinţei, căreia nu îi va sta nimic împotrivă. ***Totodată mai adăugă că acest neam de demoni nu poate fi învins decât prin rugăciune şi post.*** Se accentuează deci că biruinţa asupra duhurilor întunericului nu are caracterul unei lucrări magice săvârşite în mod mecanic prin mijlocirea unei formule, ci presupune o severă asceză în vederea purificării aceluia ce îi înfruntă pe demoni, precum şi întărirea comuniunii cu Divinitatea. ***Numai prin rugăciune smerită, îmbinată cu înfrânare, poate omul să învingă puterea celui rău.***

Mântuitorul Însuşi, în pustiul Carantaniei, postise şi Se rugase înainte de a întâmpina asalturile satanei. Acum, după ce ucenicii priviseră cu ochii lor trupeşti slava lui Hristos, după cum va mărturisi şi Petru (II Petru 1, 16), şi biruinţa Sa asupra duhurilor necurate, ei se vor afla mai pregătiţi pentru marea încercare ce se apropia.

Narcisa Elena Balaban - Pelerini pe muntele strălucirii dumnezeieşti

Doar vântul rece se aude cum bate cu viteză peste muntele crescut din câmpia nesfârşită a Israelului până la înălţimea de 588 de metri. Murmurul pelerinilor ce urcă-n rugăciune se pierde în liniştea statornicită pe muntele Luminii. Singurul munte izolat din Israel se află în regiunea Galileea de Jos, la aproximativ 9 kilometri est de Nazaret. Muntele Tabor, unul dintre principalele locuri sfinte din Israel, se mai numeşte Muntele Schimbării la Faţă a lui Hristos.

Aici s-a petrecut în urmă cu 2.000 de ani minunea. Prima minune a Mântuitorului asupra Sa, prin care Şi-a arătat slava dumnezeiască înaintea apostolilor: "Şi după şase zile, Iisus a luat cu Sine pe Petru şi pe Iacov şi pe Ioan, fratele lui, şi i-a dus într-un munte înalt, de o parte. Şi S-a schimbat la faţă, înaintea lor, şi a strălucit faţa Lui ca soarele, iar veşmintele Lui s-au făcut albe ca lumina" (Matei 17, 1-2).

Acolo sus, fiecare surprinde cu privirea locurile reale, rememorând de fapt ceea ce a învăţat să vadă cu ochii inimii, cele citite în Evanghelii. Pe munte se poate urca fie la pas, asemeni Mântuitorului şi ucenicilor săi, fie cu microbuzul pe drumul ce şerpuieşte pe panta abruptă. Acum 1.600 de ani se urca cu mare jertfă, astfel că peste 4.500 de trepte au fost săpate în piatra Taborului.

Biserica ctitorită de călugărul român Irinarh Rosseti

În pustiul muntelui s-au ridicat de-a lungul vremilor biserici, spre cinstirea momentului în care Hristos a fost numai Slavă. Astăzi se înalţă două mănăstiri creştine, una ortodoxă (în partea de nord-est) şi una franciscană (în partea sudică). În mănăstirea de maici greco-ortodoxă de pe Tabor vieţuiesc şi câteva călugăriţe românce.

De actuala biserică ortodoxă de pe Muntele Taborului se leagă numele arhimandritului român din Moldova Irinarh Rosseti, una dintre marile figuri ale monahismului românesc din secolul al XIX-lea. După ce a întemeiat şi a dezvoltat Mănăstirea Horaiţa din judeţul Neamţ, a plecat la Locurile Sfinte împreună cu ierodiaconul Nectarine Banul, ucenicul său, stabilindu-se în Muntele Tabor, unde a stat 16 ani.

"Cuviosul Irinarh începe construcţia unei mari biserici de piatră pe Muntele Taborului în cinstea Schimbării la Faţă a Domnului, dar nu va reuşi să o termine din cauza faptului că era şi în vârstă, era şi bolnav, încheierea acestei construcţii lăsând-o în grija ucenicului său, Nectarie Banul, care şi el se loveşte de lipsa de fonduri. La un moment dat, neavând cu ce să întreţină sfântul lăcaş, îl închină Patriarhiei Ierusalimului şi, în felul acesta, un lăcaş de cult românesc este acum sub administrarea grecilor care nu mai recunosc faptul că arhimandritul Irinarh Rosseti a construit această mănăstire. Există doar o singură piatră undeva aruncată în partea dreaptă a bisericii, unde scrie în câteva limbi, mai puţin română, că aici s-a nevoit arhimandritul Irinarh Rosseti", ne explică părintele Cătălin Niculescu, directorul Centrului de pelerinaj "Sfântul apostol Pavel" al Patriahiei Române, în drumul nostru spre Tabor.

Cuviosul părinte Irinarh a fost iubit, preţuit şi recunoscut drept mare duhovnic încă din timpul vieţii. Locuitorii din împrejurimi urcau adesea muntele pentru a-i cere sfat, sau rugăciune şi spovedanie. Datorită darului de a vindeca cu care fusese înzestrat, oamenii aveau mare evlavie la călugărul născut prin părţile Focşaniului, într-o familie de dregători moldoveni.

Bucuria sufletului

Părintele citeşte pasajul evanghelic care vorbeşte despre minunea Schimbării la Faţă, apoi fiecare credincios trece pe la fiecare icoană închinându-se cu evlavie.

În biserica ortodoxă de pe Tabor, credincioşii se roagă la o icoană a Maicii Domnului făcătoare de minuni, copie a celei de la Mănăstirea Iviru din Muntele Athos. "Un creştin care mergea la Constantinopol a luat această icoană şi a vrut să vină s-o dăruiască la Locurile Sfinte, dar din pricina faptului că s-a îmbolnăvit n-a mai putut să vină cu ea, şi atunci a luat o sticlă, a făcut sul icoana, a introdus-o în sticlă, împreună cu două - trei lumânări, şi le-a aruncat în mare. După un timp, marea a adus această sticlă în jurul portului Haifa, a fost găsită şi adusă aici pe Muntele Tabor. Foarte mulţi oameni s-au tămăduit rugându-se în faţa icoanei numite Tama", mai spune părintele Niculescu.

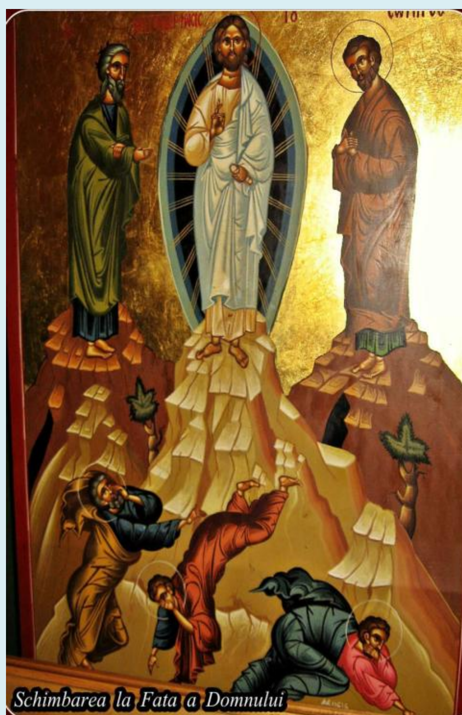
La înălţimile Taborului, emoţia i-a cuprins pe toţi pelerinii, sporită şi de liniştea profundă tulburată doar de rafalele ample ale vântului răcoros.

Vizita la biserica de pe munte a adus atâta bucurie în inima fiecăruia, încât o doamnă ne-a mărturisit: "Sunt foarte emoţionată, până la lacrimi. Nu mai pot să vorbesc… Tot pelerinajul a fost… aşa, ca un vis din care nu aş vrea să mă mai trezesc… Deosebit! Nu mi-am imaginat niciodată că o să reuşesc să păşesc pe urmele Mântuitorului. Sper să mă ajute în continuare… Sper să mă încarc duhovniceşte, să pot continua drumul şi să pot duce crucea mai departe".

"Mi-a plăcut tot… şi vorbesc în special de bucuria sufletului… mie, de exemplu, îmi tremurau picioarele la icoana Maicii Domnului", ne împărtăşeşte emoţia ei o tânără din Bucureşti, în timp ce o altă doamnă recunoaşte că pe Tabor a cuprins-o o stare pe care "nu pot s-o descriu în cuvinte, o emoţie extraordinară pe care nu am mai încercat-o altă dată".

Pr. Ciprian Florin Apetrei - Lumina de pe Tabor

Sfântul evanghelist Matei spune în relatarea sa despre Schimbarea la Faţă a Domnului: „şi a strălucit faţa Lui ca soarele” (Matei 17, 2).

Sfântul Ioan Gură de Aur atrage atenţia că la Schimbarea la Faţă, evanghelistul spune că faţa lui Hristos a strălucit ca soarele, pentru că nu există nici o altă imagine care să exprime strălucirea Feţei lui Hristos din acel moment.

Lumina sensibilă, deşi este creată, este unica realitate de pe pământ care poate să sugereze slava şi strălucirea dumnezeirii. Chipul lui Hristos a strălucit ca soarele şi veşmintele Lui au devenit albe ca lumina, pentru că astfel poate omul să înţeleagă slava dumnezeirii. Nu există nici o altă realitate de pe pământ care să poată sugera acest lucru.

Această lumină pe care au văzut-o ucenicii la Schimbarea la Faţă a Domnului nu era o realitate creată, ci lumina dumnezeirii. Lumina de pe Muntele Tabor era slava dumnezeirii. Lumina lui Dumnezeu este dinainte de veci, atemporală, dar pe Tabor, prin negrăita dragoste de oameni a lui Dumnezeu, ea a fost descrisă în Trupul uman al Domnului Iisus Hristos „ca pe un disc solar”.

Schimbarea la Faţă a lui Hristos a avut loc în timpul zilei, aşa încât ucenicii au văzut doi sori, soarele sensibil şi pe cel înţelegător.

Într-un tropar al său, Sfântul Ioan Damaschin scrie: „Ascun-su-s-a de razele dumnezeirii soarele cel simţitor, dacă Te-a văzut pe Tine schimbat la Faţă pe Muntele Taborului, Iisuse al meu”. Adică, soarele sensibil s-a ascuns şi a dispărut în faţa razelor dumnezeirii lui Hristos.

Sfântul Isaac Sirul spune că ucenicii pe Tabor vedeau doi sori, „unul pe cer, după obicei, şi unul împotriva obiceiului”.

Chipul Domnului a strălucit ca soarele, dar în acelaşi timp a strălucit şi mai presus de soare, ceea ce înseamnă că a strălucit mai presus de orice cuvânt şi de orice înţelegere, în chip de negrăit. Strălucirea lui Hristos pe Tabor este arătare în chip de negrăit a slavei lui Dumnezeu.

Părinţii duhovniceşti arată că, la fel ca ucenicii pe Tabor, oamenii înduhovniciţi ajung prin rugăciune şi asceză să vadă lumina taborică a Schimbării la Faţă a Domnului -Iisus Hristos şi să aibă bucuria apostolilor la vederea ei.

Pr. Ciprian Florin Apetrei - Theologica - Schimbarea la faţă a Domnului

Biserica Ortodoxă sărbătoreşte marți Schimbarea la faţă a Domnului. În această zi este dezlegare la peşte.

Părintele profesor Ene Branişte spune că această sărbătoare este menţionată în documente în prima jumătate a secolului al 5-lea, iar la început a fost aniversarea anuală a sfinţirii bisericii zidite de Sfânta Împărăteasă Elena pe Muntele Tabor, secolul al 4-lea. El arată că această sărbătoare s-a generalizat în Răsărit până în secolul al 8-lea.

Despre Schimbarea la Faţă a Domnului aflăm din Sfânta Scriptură a Noului Testament, de la Sfinţii evanghelişti Matei (17, 1-9), Marcu (9, 2-9) şi Luca (9, 28-36) şi din a doua Epistolă Sobornicească a Sfântului apostol Petru (1, 16-18).

În timpul Schimbării la Faţă a Mântuitorului nostru Iisus Hristos pe Muntele Tabor, lumina necreată a prezenţei lui Dumnezeu a revelat celor trei ucenici, care Îi erau cei mai apropiaţi, Petru, Ioan şi Iacov, firea dumnezeiască a lui Iisus Hristos. Ei au putut, prin harul lui Dumnezeu, să vadă această lumină.

Aşa cum la Botezul lui Hristos S-a revelat Sfânta Treime, la fel şi la Schimbarea Lui la Faţă de pe Tabor Se revelează Dumnezeul Treimic. A doua Persoană a Sfintei Treimi - care S-a întrupat - a strălucit înaintea ucenicilor şi a arătat slava dumnezeirii Sale. Tatăl a adeverit că Acesta este Fiul Său cel iubit, iar Duhul

Sfânt era norul luminos care i-a umbrit pe ucenici. Dumnezeul Treimic este Lumină, pentru că Lumina este strălucirea dumnezeirii, vederea harului Sfintei Treimi.

În troparele Bisericii se cântă: „Lumină este Tatăl, Lumină este Cuvântul, Lumină şi Duhul Sfânt”. Chipul lui Hristos a strălucit ca soarele, glasul Tatălui a fost vedere puternică a luminii, iar norul, care era prezenţa Duhului Sfânt, era, de asemenea, luminos.

Sinteza sărbătorii Schimbarea la Faţă a Domnului o face troparul praznicului: Schimba-tu-Te-ai la Faţă în munte, Hristoase Dumnezeule, arătând ucenicilor Tăi Slava Ta, pe cât li se putea. Strălucească şi nouă, păcătoşilor, lumina Ta cea pururea fiitoare, pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Dătătorule de lumină, slavă Ţie!

Pr. Ciprian Florin Apetrei - Schimbarea la față a Domnului, arătarea Sfintei Treimi

Biserica Ortodoxă sărbătoreşte la 6 august Schimbarea minunată la Faţă a Domnului nostru Iisus Hristos, în Muntele Taborului, în faţa ucenicilor Săi, Petru, Ioan şi Iacov, după cum aflăm din Sfânta Scriptură a Noului Testament, de la Sfinţii evanghelişti Matei (17, 1-9), Marcu (9, 2-9) şi Luca (9, 28-36) şi din a doua Epistolă Sobornicească a Sfântului apostol Petru (1, 16-18).

Părintele profesor dr. Ene Branişte spune că această sărbătoare este menţionată în documente în prima jumătate a secolului al V-lea, iar la început a fost aniversarea anuală a sfinţirii bisericii zidite de Sfânta Împărăteasă Elena pe Muntele Tabor, secolul al IV-lea. El arată că această sărbătoare s-a generalizat în Răsărit până în secolul al VIII-lea.

Despre timpul Schimbării la Faţă a Domnului, IPS Părinte Ierotheos Vlachos, mitropolit de Nafpaktos şi Sfântul Vlasie, spune că: *„Schimbarea la Faţă a lui Hristos, pe Muntele Taborului, a avut loc cu puţin timp înainte de Patima Lui, şi anume cu 40 de zile înainte ca Hristos să pătimească şi să fie răstignit. De altfel, scopul Schimbării la Faţă a lui Hristos a fost acela de a-i întări pe ucenici în credinţa că El este Fiul lui Dumnezeu, pentru a nu fi zdruncinaţi de cele câte aveau să vadă în zilele următoare. În troparele Bisericii se vădeşte acest adevăr. Într-unul dintre ele psalmodiem: «Mai înainte de cinstita Crucea Ta şi de Patimă, luând pe cei mai aleşi dintre sfinţiţii ucenici, Stăpâne, în Muntele Taborului Te-ai suit...» Şi în Condacul praznicului se spune: «Dacă Te vor vedea răstignit, au să cunoască Patima cea de bunăvoie şi lumii să propovăduiască că Tu eşti cu adevărat raza Tatălui». Sărbătorirea pe data de 6 august nu este întâmplătoare, pentru că precedă cu 40 de zile sărbătoarea Înălţării Sfintei Cruci (14 septembrie), care este socotită la fel ca Vinerea mare”.*

În timpul Schimbării la Faţă a Mântuitorului nostru Iisus Hristos pe Muntele Tabor, lumina necreată a prezenţei lui Dumnezeu a revelat celor trei ucenici, care Îi erau cei mai apropiaţi, firea dumnezeiască a lui Iisus Hristos. Ei au putut, prin harul lui Dumnezeu, să vadă această lumină. În troparul ortodox de la sărbătoarea Schimbării la Faţă se spune despre ucenici că au experiat această lumină „pe cât li se putea”.

„Lumină este Tatăl, Lumină este Cuvântul, Lumină şi Duhul Sfânt”

Aşa cum la Botezul lui Hristos S-a revelat Sfânta Treime, la fel şi la Schimbarea Lui la Faţă de pe Tabor se revelează Dumnezeul Treimic. A doua Persoană a Sfintei Treimi - care S-a întrupat - a strălucit înaintea ucenicilor şi a arătat slava dumnezeirii Sale. Tatăl a adeverit că Acesta este Fiul Său cel iubit, iar Duhul Sfânt era norul luminos care i-a umbrit pe ucenici. Dumnezeul Treimic este Lumină, pentru că Lumina este strălucirea dumnezeirii, vederea harului Sfintei Treimi.

În troparele Bisericii se cântă: „Lumină este Tatăl, Lumină este Cuvântul, Lumină şi Duhul Sfânt”. Chipul lui Hristos a strălucit ca soarele, glasul Tatălui a fost vedere puternică a luminii, iar norul, care era prezenţa Duhului Sfânt, era,

de asemenea, luminos. De aceea, aşa cum spune Sfântul Grigorie Palama, tocmai în acel moment ucenicii nu au mai putut rezista şi au căzut cu faţa la pământ.

În punctul culminant al vederii lui Dumnezeu s-a auzit glasul Tatălui: „Acesta este Fiul Meu cel iubit întru care am binevoit” (Matei 17, 5).

Sfântul Ioan Gură de Aur spune că aici Tatăl Îşi arată marea Sa dragoste către Fiul Său după fire, Cel Unul-Născut. Dragostea Tatălui este triplă, mai întâi pentru că Hristos este Fiul Său, şi orice părinte îşi iubeşte fiul, în al doilea rând, pentru că Fiul este iubit şi, în al treilea rând, pentru că a binevoit întru El. Glasul Tatălui vine din norul luminos, lucru care arată deofiinţimea Tatălui cu Duhul Sfânt şi, desigur, deofiinţimea celor trei ipostasuri dumnezeieşti.

Prea fericitul părinte patriarh Daniel arată că „Evanghelia sărbătorii Schimbării la Față a Domnului are mai multe înțelesuri teologice adânci despre taina mântuirii noastre, taina Bisericii și taina iubirii lui Dumnezeu pentru oameni.

⇒ *Prima semnificație duhovnicească a acestui praznic împărătesc constă în arătarea slavei Învierii Domnului Iisus Hristos înainte de pătimirile și moartea pe cruce, pentru a le arăta ucenicilor că Cel care va suferi pe cruce este Domnul slavei şi că El face aceasta din iubire pentru oameni.*
⇒ *A doua semnificație a sărbătorii este arătarea slavei Preasfintei Treimi, prin norul luminos care era o mărturie a prezenței Duhului Sfânt și prin glasul Tatălui Ceresc care mărturisea despre Iisus.*
⇒ *A treia semnificație duhovnicească a Schimbării la Față a Domnului este arătarea slavei celei de-a doua veniri a Sa la sfârșitul veacurilor, motiv pentru care Biserica a rânduit această sărbătoare în ultima lună a anului bisericesc.*
⇒ *A patra semnificație duhovnicească este că slava necreată este slava harului Preasfintei Treimi care se împărtășește tuturor celor care vor crede în Hristos.*

Evanghelia, ca și textele liturgice, ne învață că sărbătoarea aceasta este a bucuriei, a luminii, care ne arată viitorul nostru ultim, că omul nu este făcut pentru moarte, pentru mormânt, ci pentru viață veșnică. Nu este făcut pentru întuneric, ci pentru lumina neapusă din Împărăția cerurilor”.

Consemnarea unui eveniment istoric de pe Muntele Tabor

Sinaxarul sărbătorii din 6 august ne relatează că: „Domnul nostru Iisus Hristos, în anul treizeci şi trei al naşterii Sale şi în al treilea an și cel de pe urmă al propovăduirii sale, apropiindu-se spre patima cea de bunăvoie pentru mântuirea

noastră, S-a dus în laturile Cezareei lui Filip, după cuvintele pe care I le-a zis Petru: «Tu eşti Hristos, Fiul Dumnezeului Celui viu...», şi acolo a început a spune ucenicilor Săi că I se cade să meargă în Ierusalim, să pătimească mult de la bătrâni, de la arhierei şi de la cărturari, şi să fie ucis. (...) Deci, trecând şase zile de la ziua aceea în care a grăit aceste cuvinte, Domnul a plecat din latura Cezareei lui Filip, în hotarele Galileei şi a venit la Muntele Taborului (…) şi a luat numai pe trei din ucenici: pe Petru, pe Iacov şi pe Ioan, şi S-a suit cu dânşii în munte să se roage. Acolo, depărtându-Se puţin de cei trei ucenici la un loc înalt, Se ruga; iar cei trei ucenici (…) au adormit. (…) Deci, dormind ei, Hristos S-a schimbat la faţă, strălucind cu slava dumnezeirii Sale şi, din porunca Lui, I-au stat înainte doi proroci, Moise şi Ilie, care grăiau cu Dânsul despre ieşirea Lui care avea să Se săvârşească în Ierusalim. Și, deşteptându-se apostolii, au văzut slava Lui cea negrăită, faţa cea luminoasă ca soarele, hainele Lui albe strălucind ca zăpada şi doi bărbaţi stând şi grăind cu dânsul întru slava aceea, şi s-au înspăimântat. Și îndată au cunoscut - Duhul Sfânt descoperindu-le lor - pe bărbaţii aceia că erau Moise şi Ilie, şi au înţeles vorba lor pentru patima lui Hristos cea de bună voie. Deci stăteau cu cutremur, ascultând cele ce se grăiau și îndulcindu-se de vederea slavei celei dumnezeieşti, pe care au văzut-o pe cât putea vederea ochilor trupeşti să îngăduie, pentru că atât le-a arătat lor Domnul, cât firea omenească să nu se lipsească de vederea ochilor și de viață.(…) Și dorind să se îndulcească neîncetat de acea slavă a lui Hristos și de vederea sfinţilor proroci, Petru a luat îndrăzneală şi a zis: «Doamne, bine este nouă să fim aici şi să facem trei colibe: una Ţie, una lui Moise şi una lui Ilie». Aceasta grăind-o Petru, norul luminos care a pus înaintea lui Hristos pe amândoi prorocii, și iarăși, prin voia Lui cea dumnezeiască, urma să-i ia pe dânşii şi să-i ducă pe fiecare la locul său, acela a umbrit pe apostoli, înconjurând vârful muntelui. Atunci apostolii mai mult s-au temut, când, apropiindu-se de Hristos, au intrat în nor, şi întru acel ceas s-a auzit glas din nor, zicând: Acesta este Fiul Meu cel iubit întru care am binevoit, pe Acesta să-L ascultaţi! Un glas ca acesta venind de sus, de spaima aceea mare n-a mai rămas putere în apostoli, pentru că s-au temut foarte şi au căzut cu feţele la pământ. Și căzând ei, slava Domnului s-a luat de la vederea lor şi prorocii au fost duși la locurile lor; iar Domnul, apropiindu-Se, S-a atins de ucenicii care zăceau la pământ, zicându-le: Sculaţi-vă şi nu vă temeţi! Și ridicându-şi ochii - ucenicii, nu au văzut pe nimeni decât numai pe Iisus Hristos - singur.”

Pr. Ciprian Florin Apetrei - „Schimbatu-Te-ai la față...”

Biserica Ortodoxă Română sărbătoreşte mâine Schimbarea la Faţă, când este dezlegare la peşte. Sinteza acestei sărbători o face troparul praznicului: „Schimba-tu-Te-ai la Faţă în munte, Hristoase Dumnezeule, arătând ucenicilor Tăi Slava Ta, pe cât li se putea. Strălucească şi nouă, păcătoşilor, lumina Ta cea pururea fiitoare, pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Dătătorule de lumină, slavă Ţie!”

Părintele profesor Ene Branişte spune că această sărbătoare este menţionată în documente în prima jumătate a secolului al 5-lea, iar la început a fost aniversarea anuală a sfinţirii bisericii zidite de Sfânta împărăteasă Elena pe Muntele Tabor, secolul al 4-lea. El arată că această sărbătoare s-a generalizat în Răsărit până în secolul al 8-lea.

Despre Schimbarea la Faţă a Domnului aflăm din Sfânta Scriptură a Noului Testament, de la Sfinţii evanghelişti Matei (17, 1-9), Marcu (9, 2-9) şi Luca (9, 28-36) şi din a doua Epistolă Sobornicească a Sfântului apostol Petru (1, 16-18).

Sfânta Scriptură a Noului Testament relatează că Domnul nostru Iisus Hristos, împreună cu cei trei ucenici, apostolii Petru, Iacov și Ioan, au mers pe Muntele Tabor, unde, în timp ce Îl priveau, Mântuitorul S-a schimbat la faţă înaintea lor. Şi veşmintele Lui s-au făcut strălucitoare, albe foarte, ca zăpada, cum nu poate înălbi aşa pe pământ înălbitorul (cf. Marcu 9, 2-3).

În timpul Schimbării la Faţă au venit Ilie şi Moise şi au vorbit cu El despre sfârşitul Lui, pe care avea să-l împlinească în Ierusalim (cf. Luca 9, 31). Ucenicii au fost uimiți și înspăimântați.

Acest eveniment biblic dezvăluie divinitatea lui Iisus Hristos, înainte de Sfintele Sale Pătimiri, astfel încât ucenicii să înțeleagă că El este cu adevărat Fiul lui Dumnezeu, mai ales că acum Dumnezeu Tatăl proclamă acest adevăr: ***„Şi, pe când vorbea el acestea, s-a făcut un nor şi i-a umbrit; şi ei s-au spăimântat când au intrat în nor. Şi glas s-a făcut din nor, zicând: Acesta este Fiul Meu cel ales, de acesta să ascultaţi!" (Luca 9, 34-35).***

La Schimbarea la Faţă a Mântuitorului nostru Iisus Hristos pe Muntele Tabor, lumina necreată a prezenţei lui Dumnezeu a revelat celor trei ucenici, care Îi erau cei mai apropiaţi, Petru, Ioan şi Iacov, firea dumnezeiască a lui Iisus Hristos. Ei au putut, prin harul lui Dumnezeu, să vadă această lumină.

Aşa cum la Botezul lui Hristos S-a revelat Sfânta Treime, la fel şi la Schimbarea Lui la Faţă de pe Tabor Se revelează Dumnezeul Treimic. A doua Persoană a Sfintei Treimi - care S-a întrupat - a strălucit înaintea ucenicilor şi a arătat slava dumnezeirii Sale. Tatăl a adeverit că Acesta este Fiul Său cel iubit, iar Duhul Sfânt era norul luminos care i-a umbrit pe ucenici. Dumnezeul Treimic este Lumină, pentru că Lumina este strălucirea dumnezeirii, vederea harului Sfintei Treimi.

În troparele Bisericii se cântă: „Lumină este Tatăl, Lumină este Cuvântul, Lumină şi Duhul Sfânt". Chipul lui Hristos a strălucit ca soarele, glasul Tatălui a fost vedere puternică a luminii, iar norul, care era prezenţa Duhului Sfânt, era, de asemenea, luminos.

Pr. Ciprian Florin Apetrei - Experiența luminii taborice în viața părinților duhovnicești

Joi, 6 august, sărbătorim Schimbarea la Faţă a Domnului nostru Iisus Hristos. Acest praznic împărătesc ne aminteşte de minunea de pe Muntele Tabor. Sinteza sărbătorii ne este dată de condacul zilei, unde ni se spune: „În munte Te-ai schimbat la Faţă şi pe cât au putut ucenicii Tăi au văzut Slava Ta, Hristoase Dumnezeule, pentru ca, atunci când Te vor vedea Răstignit, să înţeleagă patima Ta cea de bunăvoie şi să propovăduiască lumii că Tu eşti cu adevărat Raza Tatălui”.

Acest eveniment biblic a avut loc pe Muntele Tabor din Galileea, în prezenţa Sfinţilor apostoli Petru, Iacov şi Ioan, de faţă fiind şi Moise şi Ilie, după cum aflăm din Sfintele Evanghelii: Matei 17, 1-9, Marcu 9, 2-9 şi Luca 9, 28-36 şi din a doua Epistolă Sobornicească a Sfântului apostol Petru 1, 16-18. Din aceste texte biblice aflăm că Domnul îi ia pe Sfinţii apostoli Petru, Iacov și Ioan şi urcă pe Muntele Tabor să Se roage.

Sfânta Evanghelie ne spune: ***„Şi după şase zile a luat Iisus cu Sine pe Petru şi pe Iacov şi pe Ioan şi i-a dus într-un munte înalt, de o parte, pe ei singuri, şi S-a schimbat la faţă înaintea lor. Şi veşmintele Lui s-au făcut strălucitoare, albe foarte, ca zăpada, cum nu poate înălbi aşa pe pământ înălbitorul” (Marcu 9, 2-3).***

În mijlocul acestei slăvite priveliști se arătară - alături de Domnul - Moise și Ilie, doi mari profeți din Vechiul Testament, și vorbesc cu El despre ce urma să se întâmple cu Domnul la Ierusalim: ***„Şi iată doi bărbaţi vorbeau cu El, care erau Moise şi Ilie, şi care, arătându-se întru slavă, vorbeau despre sfârşitul Lui, pe care avea să-l împlinească în Ierusalim” (Luca 9, 30-31).***

Marcat de bucuria luminii taborice a Schimbării la Faţă a Domnului, Sfântul apostol Petru îşi exprimă dorinţa de a rămâne veşnic în bucuria acestei lumini: ***„Învăţătorule, bine este ca noi să fim aici şi să facem trei colibe: una Ţie, una lui Moise şi una lui Ilie, neştiind ce spune” (Luca 9, 33).***

Iar Sfântul evanghelist Luca continuă relatarea acestei minuni a vederii lui Hristos în slava Sa dumnezeiască „pe cât li se putea ucenicilor”, spunând: ***„Şi, pe când vorbea el acestea, s-a făcut un nor şi i-a umbrit; şi ei s-au spăimântat când au intrat în nor. Şi glas s-a făcut din nor, zicând: Acesta este Fiul Meu cel ales, de acesta să ascultaţi! Şi când a trecut glasul, S-a aflat Iisus singur. Şi ei au tăcut şi nimănui n-au spus nimic, în zilele acelea, din cele ce văzuseră” (Luca 9, 34-36).***

Sfântul evanghelist Matei spune în relatarea sa despre Schimbarea la Faţă a Domnului: „şi a strălucit faţa Lui ca soarele” (Matei 17, 2). Sfântul Ioan Gură de Aur atrage atenţia că la Schimbarea la Faţă, evanghelistul spune că faţa lui Hristos a strălucit ca soarele, pentru că nu există nici o altă imagine care să exprime strălucirea Feţei lui Hristos din acel moment.

Această lumină pe care au văzut-o ucenicii la Schimbarea la Faţă a Domnului nu era o realitate creată, ci lumina dumnezeirii. Lumina de pe Muntele Tabor era slava dumnezeirii. Lumina lui Dumnezeu este dinainte de veci, atemporală, dar pe Tabor, prin negrăita dragoste de oameni a lui Dumnezeu, ea a fost descrisă în Trupul uman al Domnului Iisus Hristos „ca pe un disc solar”.

Schimbarea la Faţă a avut loc în timpul zilei, aşa încât ucenicii au văzut doi sori, soarele sensibil şi pe cel înţelegător.

Într-un tropar Sfântul Ioan Damaschin scrie: „Ascunsu-s-a de razele dumnezeirii soarele cel simţitor, dacă Te-a văzut pe Tine schimbat la Faţă pe Muntele Taborului, Iisuse al meu”. Adică, soarele sensibil s-a ascuns şi a dispărut în faţa razelor dumnezeirii lui Hristos.

Sfântul Isaac Sirul spune că ucenicii pe Tabor vedeau doi sori, „unul pe cer, după obicei, şi unul împotriva obiceiului”.

Chipul Domnului a strălucit ca soarele, dar în acelaşi timp a strălucit şi mai presus de soare, ceea ce înseamnă că a strălucit mai presus de orice cuvânt şi de orice înţelegere, în chip de negrăit. Strălucirea lui Hristos pe Tabor este arătare în chip de negrăit a slavei lui Dumnezeu.

Părinţii duhovniceşti arată că, la fel ca ucenicii pe Tabor, oamenii înduhovniciţi ajung prin rugăciune şi asceză să vadă lumina taborică a Schimbării la Faţă a Domnului Iisus Hristos şi să aibă bucuria apostolilor la vederea ei.

Priveghere de toată noaptea pe vârful Aton

Pe vârful Aton al Muntelui Athos, în fiecare an de sărbătoarea Schimbării la Faţă, după calendarul iulian, se face priveghere de toată noaptea.

Arhimandritul Emilianos Simonopetritul, vorbind despre însemnătatea sărbătorii de astăzi în viaţa monahiilor de pe Muntele Athos, ne spune: *„De secole, în fiecare an, în ajunul praznicului Schimbării la Față, mai mulți monahi pleacă de la Marea Lavră cu animale de povară încărcate cu provizii, învelitori, veșminte, vase și cărți liturgice și urcă către Muntele cel Sfânt al Atonului, care se află la 2.033 metri, deasupra norilor, unde se găsește un mic paraclis al Schimbării la Față a Domnului. Acolo, în ziua următoare, vor face priveghere mare de toată noaptea, așa cum se face la toate mănăstirile de la Sfântul Munte”.*

Pe Vârful Atonului, „în secolul al X-lea, în ziua Schimbării la Față, ctitorul Mănăstirii Iviron, cuviosul Eftimie, a văzut lumina lui Dumnezeu strălucind în chip de foc în timp ce liturghisea.

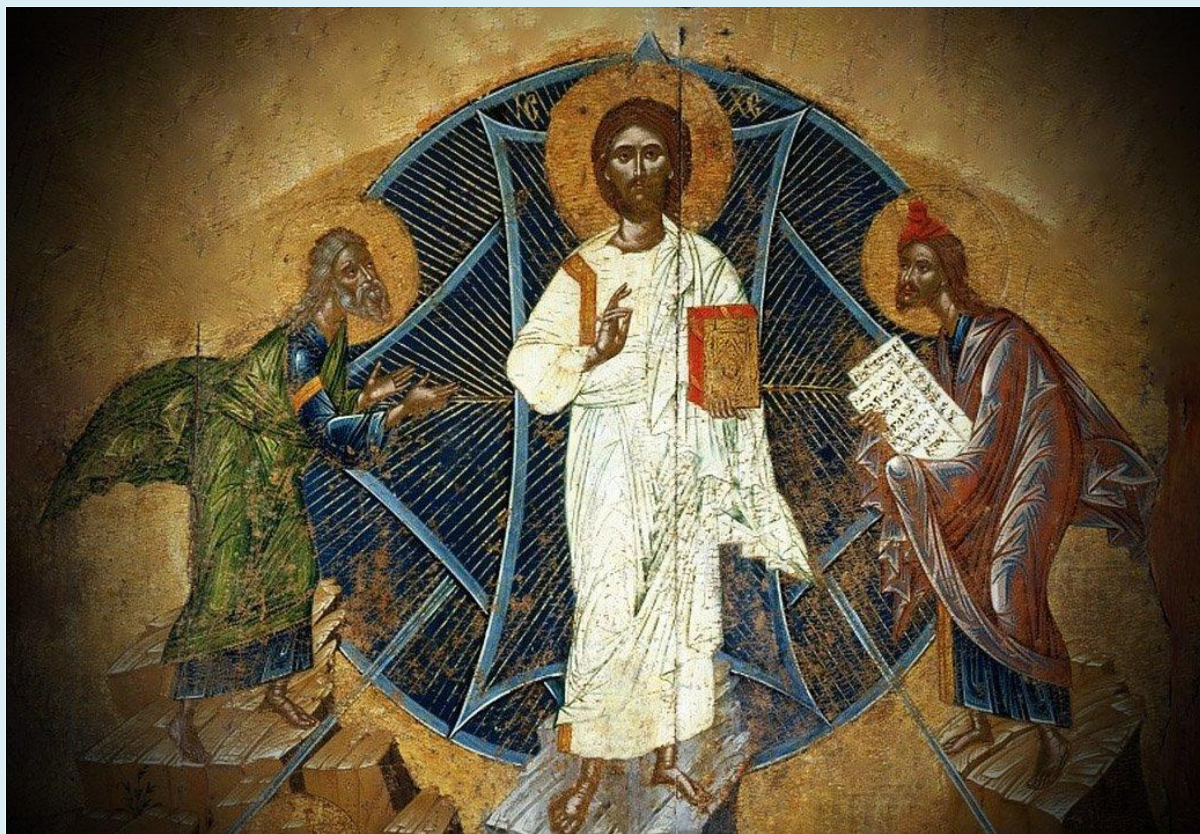
(…) Patru secole mai târziu, Maica Domnului i s-a arătat Sfântului Maxim Kavsokalivitul, într-o aură de lumină și de miresme dumnezeiești, ținând în brațele sale pe Domnul, l-a binecuvântat pe cuvios umplându-l de dumnezeiască bucurie”.

Despre nevoinţa sihaştrilor în lumina Schimbării la Faţă a Domnului de pe Aton, părintele Emilianos Simonopetritul ne relatează: „Există, de asemenea, o istorie conform căreia șapte asceți viețuiesc pe vârful muntelui, goi, neștiuți de nimeni, ducând astfel, mai departe, de-a lungul secolelor, din generație în generație, tradiția tainică a ascezei și a teoriei, a vederii lui Dumnezeu”.

Tot el ne spune că Athosul „se indentifică cu Taborul și cu fiecare munte al lui Dumnezeu”, acolo unde El S-a descoperit oamenilor. Pentru aceștia, Atonul este și muntele Sion, și muntele Sinai, și muntele Carmel, muntele Măslinilor, dar și muntele Golgotei. Este asemănător tuturor „munților sfinți” unde Domnul „locuiește întru sfinții săi” (Psalm 150, 1) și în „dumnezeiască adunare” (Psalm 81,1) (…). Athosul se identifică cu toți acești munți care au devenit Tabor, pentru monahii din toate veacurile care „se strămută acolo asemenea păsărilor” (Psalm 10, 1).

Părintele Petroniu Tănase, vorbind despre cum a trăit prima sărbătoare a Schimbării la Faţă pe Aton, mărturiseşte: *„Nu pot să nu pomenesc simţirile alese pe care m-am învrednicit şi eu nevrednicul să le trăiesc la prima sărbătoare a Athosului, la care luam parte. Era în ajunul Schimbării la Faţă a Domnului, zi frumoasă, senină şi liniştită. Ajunsesem în vârful muntelui către seară. (...) Priveliştea era de o măreţie negrăită. Parcă eram înconjuraţi de revărsarea de lumină din Lumina cea neînserată, din lumina de la Schimbarea Domnului la Faţă. Athosul se preschimbase în Tabor. A răsărit apoi luna, învăluind muntele cu lumina ei tainică; în faţa bisericuţei din vârful muntelui s-a aprins un foc mare şi a început privegherea. Bisericuţa era aproape plină de monahi şi pelerini care veniseră la prăznuire, între care se aflau şi câţiva dintre cântăreţii buni ai Athosului. (...) Privegherea nu ştiu când a trecut şi afară a început să se lumi-neze. Cei doi aştri îşi schimbaseră locurile. Luna se pregătea să se ascundă în mare, iar soarele cu raze de foc îşi anunţa sosirea, împletind încă o dată cu razele lor cununa de lumină de deasupra Athosului. Ceţuri fugare se strecurau prin văi spre vârful muntelui, învăluindu-l cu nori auriţi din razele soarelui ce răsărea, ca norul de lumină de pe Tabor. Noi ne găseam deasupra lor. Ne-am coborât spre Panaghia, plini de bucuria tainică a prăznuirii. Dar acordurile dumnezeieştii cântări tot se mai auzeau, ca nişte ecouri din lumea de taină a altui veac”.*

Pr. Ciprian Florin Apetrei - „Schimbatu-Te-ai la faţă în munte, Hristoase, Dumnezeule…”

Cuvintele din titlul articolului de faţă sunt primele din troparul sărbătorii de astăzi, Schimbarea la faţă a Domnului.

Acest tropar este o sinteză dogmatică a sensurilor teologice ale acestui praznic împărătesc. „Schimbatu-Te-ai la Ffaţă în munte, Hristoase, Dumnezeule, arătând ucenicilor Tăi slava Ta, pe cât li se putea. Strălucească şi nouă, păcătoşilor, lumina Ta cea pururea fiitoare, pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Dătătorule de lumină, slavă Ţie.”

Din acest tropar înţelegem că pe Tabor cei trei ucenici ai Domnului au avut bucuria de a vedea slava lui Hristos, Fiul lui Dumnezeu, pe cât au putut ei ca oameni în trup să înţeleagă şi să perceapă. Această vedere minunată a luminii taborice în care S-a schimbat la faţă Hristos Domnul au căutat-o toţi isihaştii din istoria Ortodoxiei şi au găsit-o prin asceză şi rugăciune. La vederea acestei lumini suntem şi noi chemaţi, mai ales că în finalul troparului acestei zile de sărbătoare ne rugăm ca lumina lui Hristos „cea pururea fiitoare” să ne „strălucească şi nouă, păcătoşilor”.

Părinţii Bisericii au stabilit serbarea Schimbării la Ffaţă a Domnului în ziua a şasea a ultimei luni din anul bisericesc, pentru a ne arăta că omul care a fost

creat de Dumnezeu în ziua a şasea a creaţiei este chemat să ajungă la bucuria Raiului şi la întâlnirea cu Dumnezeu în lumina cea neînserată a Împărăţiei Sale nepieritoare. Această bucurie a Raiului o poate pregusta omul din lumea aceasta prin trăire isihastă.

Sărbătoarea are un conţinut eshatologic prin care omul este focalizat spre scopul existenţei sale, mântuirea. Pentru omul credincios, sfârşitul său şi sfârşitul lumii nu sunt privite cu frică, ci cu nădejdea vieţii veşnice pentru care s-a pegătit, deoarece scopul existenţei sale este să ajungă să se bucure cu sfinţii de „lumina pururea fiitoare" din Împărăţia lui Dumnezeu, de care s-au învrednicit „pe cât li se putea" Sfinţii apostoli Petru, Iacov şi Ioan la Schimbarea la faţă a Domnului.

Din paginile Sfintei Scripturi a Noului Testament ştim că la o săptămână după ce, „în părţile Cezareei lui Filip" (Matei 16, 13), Sfântul apostol Petru, în numele tuturor ucenicilor Domnului, a mărturisit că Iisus din Nazaretul Galileei este „Hristosul, Fiul lui Dumnezeu Celui viu" (Matei 16, 16), iar Mântuitorul a vestit pentru prima dată „că El trebuie să meargă la Ierusalim şi să pătimească multe de la bătrâni şi de la arhierei şi de la cărturari şi să fie ucis, şi a treia zi să învieze" (Matei 16, 21); Hristos Domnul i-a luat „cu Sine pe Petru şi pe Iacov şi pe Ioan, fratele lui, şi i-a dus într-un munte înalt, de o parte. Şi S-a schimbat la faţă -înaintea lor şi a strălucit faţa Lui ca soarele, iar veşmintele Lui s-au făcut albe ca lumina" (Matei 17, 1-2). După relatarea Sfântului evanghelist Luca, Domnul S-a schimbat la faţă „pe când se ruga" (Luca 9, 29). De aici şi modelul pentru isihaşti ca prin rugăciune neîncetată să ajungă la vederea luminii Schimbării la faţă a Domnului.

În „Muntele înalt", Taborul, Mântuitorul, imediat după schimbarea Sa la faţă, stă de vorbă cu Moisie şi Ilie, „care, arătându-se întru slavă, vorbeau despre sfârşitul Lui, pe care avea să-L împlinească în Ierusalim" (Luca 9, 31). Prin acest dialog minunat se împlineşte aşteptarea mesianică a profeţilor Vechiului Testament. Moise şi Ilie reprezintă aşteptarea mesianică a poporului ales. Pe Tabor vin Moise şi Ilie, exponenţii de vază ai Vechiului Legământ, pentru a vorbi cu Hristos despre împlinirea aşteptării mesianice prin jertfa Lui de la Ierusalim.

Prezenţa lor pe Tabor mărturiseşte că în Iisus Hristos se împlinesc toate profeţiile mesianice. Pentru cei trei apostoli, prezenţa lui Moisie şi Ilie la minunea schimbării la faţă a Domnului este o confirmare că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu.

Pentru orice iudeu din epoca Mântuitorului, Moise şi Ilie erau personajele cele mai importante din istoria religioasă iudaică, oameni bine plăcuţi înainte lui Dumnezeu, care s-au învrednicit să-L vadă pe Domnul Savaot. Moise în rugul

aprins care nu se mistuia (Ieşirea 3), iar Ilie în adiere de vânt (III Regi 19, 11-12). Deci, cei care s-au învrednicit să-L vadă pe Domnul vin acum să-L vadă pe Fiul lui Dumnezeu întrupat care S-a schimbat la faţă, pentru a arăta ucenicilor slava Sa „pe cât li se putea”. Ei vin să vorbească cu Domnul pe Muntele Tabor la fel cum au făcut-o pe Muntele Sinai şi pe Muntele Horeb. Astfel, prin prezenţa lor, Taborul capătă valoare simbolică ca loc al teofaniilor, la fel ca Sinaiul şi Horebul. Pe Tabor, prin vederea slavei lui Hristos se vede împlinirea Legii date de Domnul pe Sinai lui Moise şi a tuturor profeţiilor mesianice prin prezenţa lui Ilie, profetul prin excelenţă, în mentalitatea iudaică.

Cei trei apostoli sunt impresionaţi de minunea schimbării la faţă a Domnului şi de prezenţa lui Moise şi Ilie. Mai mult, ei sunt plini de bucurie, iar Petru mărturiseşte acest lucru prin propunerea care o face Mântuitorului Iisus Hristos: „Doamne, bine este să fim noi aici; dacă voieşti, voi face aici trei colibe: Ţie una, şi lui Moise una, şi lui Ilie una” (Matei 17, 4). Propunerea lui Petru ne duce cu gândul şi la modul de a trăi sărbătoarea corturilor de către iudei. El îşi exprimă bucuria acestui moment minunat prin construcţia a trei corturi, la fel cum făceau iudeii la această sărbătoare, exprimând astfel starea sa de fericire similar unei zile de sărbătoare.

Pentru a vedea că minunea de pe Tabor nu este doar un moment de sărbătoare, ci este un eveniment teofanic, vine glasul Tatălui care certifică din nou că Iisus Hristos este Fiul Său: „Iată un nor luminos i-a umbrit pe ei şi iată glas din nor zicând: «Acesta este Fiul Meu Cel iubit, în care am binevoit; pe Acesta ascultaţi-L» (Matei 17, 5). Norul luminos este semnul văzut al prezenţei lui Dumnezeu Tatăl, iar cuvintele rostite de El întăresc ceea ce a spus şi la momentul epifaniei de la Iordan din urmă cu trei ani, la momentul Botezului Domnului (Matei 3, 17). Prin cuvântul Tatălui primim încredinţarea că pe Iisus Hristos, Fiul Său „Cel iubit”, trebuie să-L ascultăm. Urmându-L pe Hristos, suntem pe calea către bucuria taborică a luminii Sale „cea pururea fiitoare”, care este fericirea drepţilor din Împărăţia cerurilor.

La această fericire suntem chemaţi şi noi astăzi prin această sărbătoare plină de bucurie isihastă şi nădejde eshatologică a vieţii veşnice în lumina cea neînserată a iubirii Preasfintei Treimi. Pentru aceasta şi noi mărturisim astăzi cântând condacul acestei zile de praznic binecuvântat: „În munte Te-ai schimbat la Faţă şi pe cât au putut ucenicii Tăi au văzut slava Ta, Hristoase, Dumnezeule, pentru ca, atunci când Te vor vedea răstignit, să înţeleagă pătimirea Ta cea de bunăvoie şi să propovăduiască lumii că Tu eşti cu adevărat raza Tatălui”.

Pr. Ciprian Florin Apetrei - Schimbarea la faţă a Domnului în textele liturgice

Biserica Ortodoxă a sărbătorit duminică, 6 august, Schimbarea la faţă a Domnului Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos pe Muntele Tabor. Urmărind firul narativ al textelor liturgice descoperim modul în care părinţii Bisericii exprimă teologia hristologică ortodoxă prin intermediul cântărilor din cadrul slujbelor dedicate acestui praznic împărătesc, fiecare în parte reprezentând o adevărată sinteză dogmatică exprimată liturgic.

Acest praznic este cel mai bine rezumat de troparul său: „Schimbatu-Te-ai la faţă în munte, Hristoase Dumnezeule, arătând ucenicilor Tăi slava Ta, pe cât li se putea. Strălucească şi nouă, păcătoşilor, lumina Ta cea pururea fiitoare, pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Dătătorule de lumină, slavă Ţie”.

Sinaxarul, pe baza textelor biblice din Noul Testament, ne spune că acest moment din istoria răscumpărării neamului omenesc a avut loc „în anul al treizeci şi treilea” de la naşterea Domnului nostru Iisus Hristos şi „în al treilea an şi cel de pe urmă al propovăduirii Sale”. Acelaşi text aghiografic consemnează că, „apropiindu-Se de Pătimirea cea de bunăvoie pentru mântuirea noastră”, Domnul Iisus Hristos merge în „părţile Cezareei lui Filip”, unde apostolul Petru mărturiseşte că El este „Hristosul, Fiul lui Dumnezeu Celui viu” (Matei 16, 16).

După acest moment, Mântuitorul le vesteşte pentru prima dată apostolilor că mege la Ierusalim, și aici o să pătimească multe şi va fi ucis, iar a treia zi va învia. La 8 zile după vestirea Sfintelor Sale Pătimiri şi a slăvitei Sale Învieri, Hristos Domnul S-a dus în Galileea, pe Muntele Tabor, unde în prezenţa ucenicilor Petru, Iacov şi Ioan „S-a schimbat la faţă, strălucind cu slava dumnezeirii Sale. Atunci au stat înaintea Lui, prin porunca Lui, doi proroci: Moise şi Ilie, şi le vorbea despre Pătimirea Lui şi despre ceea ce avea să se săvârşească la Ierusalim”.

Evangheliile ne prezintă lămuritor starea de fericire edenică a apostolului Petru, pe care o trăia alături de ceilalţi doi ucenici în momentul în care s-a petrecut minunea, dorindu-și să trăiască pentru totdeauna acolo, în bucuria slavei dumnezeieşti a lui Hristos de la schimbarea Sa la faţă: „Petru a zis către Iisus: Învăţătorule, bine este ca noi să fim aici şi să facem trei colibe: una Ţie, una lui Moise şi una lui Ilie, neştiind ce spune” (Luca 9, 33). Când Petru spune aceste cuvinte, Muntele Tabor este învăluit de „un nor luminos” care „i-a umbrit pe apostoli” ce „au fost cuprinşi de frică” şi intrând în nor au auzit un glas, zicând: „Acesta este Fiul Meu Cel iubit, în care am binevoit; pe Acesta ascultaţi-L” (Matei 17, 5). Apostolii, cuprinşi de frică, „au căzut cu feţele la pământ. Atunci slava Domnului s-a depărtat de la faţa lor”. Înaintea lor rămâne doar Mântuitorul nostru Iisus Hristos, care „le-a poruncit să nu spună nimănui nimic despre cele întâmplate, până ce nu va pătimi şi nu va învia din morţi”.

Despre Schimbarea la faţă a Domnului ne vorbeşte și imnografia liturgică din ziua a 6-a a lunii august, cuprinsă în cartea de cult numită Minei, sintetizând înţelegerea teologică a acestei sărbători. Urmărind firul narativ al textelor liturgice din această zi, descoperim modul în care părinţii Bisericii exprimă teologia hristologică ortodoxă prin intermediul cântărilor din cadrul slujbelor dedicate acestui praznic.

Încă de la începutul Vecerniei mici imnografia ne vorbeşte de arătarea Domnului pe Muntele Sinai când a vorbit cu Moise zicând: „Eu sunt Cel ce sunt!” Acum, pe Muntele Tabor, Fiul lui Dumnezeu, Hristos Domnul, Se schimbă la faţă, „arătând chipul cel dintâi prin razele luminii”. Mântuitorul îi ia pe cei trei ucenici în Muntele Taborului, iar aceştia privesc de departe schimbarea la faţă a Domnului, pentru că „nu au putut răbda dumnezeiasca strălucire”. Această strălucire îi determină pe apostoli să cadă la pământ „cutemuraţi şi, minunându-se de puterea” dumnezeirii lui Hristos a cărui „negrăită frumuseţe” este „mai mult decât strălucirea soarelui”, îi luminează.

Prezenţa la Schimbarea la faţă a celor mai importante personalităţi ale monoteismului iudaic, Moise şi Ilie, este un bun prilej pentru imnograf de a teologhisi: „Întunericul Legii era urmat de norul luminos al schimbării la faţă, întru

care ajungând Moise şi Ilie şi fiind învredniciţi de slava cea mai presus de lumină, grăiau lui Dumnezeu: Tu eşti Dumnezeul nostru, Împăratul veacurilor!" Vorbind cu Moise şi Ilie, „Hristos a arătat că stăpâneşte peste cei vii şi peste cei morţi şi că El, Cel ce a grăit de demult prin Lege şi prin proroci, este Dumnezeu". Îi aduce pe aceşti doi mari proroci pentru a mărturisi „fără împotrivire Dumnezeirea Lui: că El este Raza cea adevărată a Fiinţei părinteşti, Cel ce stăpâneşti peste cei vii şi peste cei morţi". Tot ei sunt cei care adeveresc Dumnezeirea lui Hristos atunci când Îl văd în nor la schimbarea la faţă, pentru că Moise este „văzătorul de Dumnezeu", iar Ilie „cel purtat în car de foc şi nears, pe cer mergător".

Pe Moise şi Ilie, în calitate de martori ai schimbării Sale la faţă, Hristos „i-a făcut părtaşi la veselie, înainte vestind, prin Cruce, Învierea cea slăvită şi mântuitoare". Ei stând în faţa lui Hristos la schimbarea Lui la faţă arată că „Legea şi prorocii ca lui Dumnezeu Îi slujesc". Lor le descoperă Hristos Taina Crucii, ca cei care l-au văzut în timpul Vechiului Testament şi au vestit venirea Lui pentru mântuirea neamului omenesc: „Moise, cel ce l-a văzut de demult în foc şi în rug, şi Ilie, cel ce s-a înălţat în car de foc".

La schimbarea la faţă a Domnului, Moise şi Ilie stau „cu sfinţită cuviinţă" şi văd „Chipul dumnezeiscului Ipostas" al Fiului lui Dumnezeu, Mântuitorul nostru Iisus Hristos, „luminat în părintească slavă", care „cu lumină şi cu slavă ca şi cu o haină Se îmbracă, pentru că, Însuşi fiind Făcătorul luminii, luminează pe cei ce cântă: Binecuvântaţi, toate lucrurile Domnului, pe Domnul!"

Pe Tabor, Hristos „a schimbat firea lui Adam, luminând-o în chip de negrăit, cu dumnezeiasca lucrare" şi a arătat „frumuseţea cea dintâi a Chipului care a ridicat în Sine firea omenească". Aici, prin schimbarea Sa la Faţă, Mântuitorul face ca „firea lui Adam iarăşi să strălucească, mutând-o în slava şi strălucirea Dumnezeirii Sale". Prin Adam am pierdut strălucirea cerească, iar prin Hristos, Noul Adam, am redobândit-o: „În Adam îmbrăcându-Te tot, Hristoase, firea cea înnegrită de demult schimbând-o, ai luminat-o şi, cu schimbarea chipului Tău, ai îndumnezeit-o".

Sinteza dogmatică exprimată liturgic în slujbele închinate Schimbării la faţă a Domnului o regăsim în alcătuirea lui Anatolie de la Vecernie: „Mai înainte închipuind Învierea Ta, Hristoase Dumnezeule, ai luat pe cei trei ucenici ai Tăi: pe Petru şi pe Iacov şi pe Ioan, suindu-Te în Tabor. Iar Tu, Mântuitorule, la faţă schimbându-Te, Muntele Taborului cu lumină s-a acoperit, iar ucenicii Tăi, Cuvinte, s-au aruncat cu faţa la pământ, neputând suferi a vedea Chipul cel nevăzut. Îngerii slujeau cu frică şi cutremur, cerurile s-au spăimântat, pământul s-a cutremurat, văzând pe pământ pe Domnul slavei". Întreaga creaţie, atât văzută,

cât şi nevăzută, participă la Schimbarea la faţă a Domnului şi slăveşte Dumnezeirea lui Hristos, Fiul lui Dumnezeu, care a venit în lume să ne mântuiască.

Ierom. Calinic Costescu - Natura luminii taborice după textele liturgice ale praznicului Schimbării la față

Sărbătoarea Schimbarea la față a Domnului este prin excelență cea care ne arată dumnezeirea lui Hristos și, în același timp, îndumnezeirea noastră prin participarea isihastă la Hristos, Cel ce ni se împărtășește în Sfintele Taine ale Bisericii. Nici o sărbătoare a Bisericii nu ne arată într-o astfel de măsură dimensiunea îndumnezeitoare a firii umane prin întruparea Fiului lui Dumnezeu, precum ne-o expune acest praznic.

Sfântul Ioan Damaschinul, imnograful praznicului Schimbării la față, ne înfățișează, în întreaga cateheză imnografică, care sunt caracteristicile luminii taborice, lumina necreată despre care a teologhisit Sfântul Grigorie Palama cu aproape șase decenii mai târziu.

Sfântul Ioan Damaschinul vrea să ne transmită că lumina izvorâtă din persoana Mântuitorului este singura lumină veșnică, adevărată și neschimbată care este capabilă să ne transforme și pe noi în fii ai luminii, prin împlinirea voii Celui ce este Lumină. Toți cei care au văzut această lumină au devenit ei lumină. La această transformare lăuntrică suntem chemați și noi prin intermediul imnografiei acestui praznic.

Natura luminii izvorâte din persoana Mântuitorului este, conform mărturiilor existente în textele liturgice, foc fără materie, după cum este prezentat în stihira praznicului: „Foc fără materie a fost văzut nearzând materia trupului, precum Te-ai arătat...” Este o lumină care nu trebuie confundată cu ființa lui Dumnezeu, după cum Sfântul Grigorie Palama spune: „Ființa lui Dumnezeu nu este acea lumină; căci ființa este inaccesibilă și neîmpărtășibilă. Înger nu este, căci poartă trăsături spăimântătoare”. Însă ea este acest foc al harului Dumnezeiesc ce se împărtășește omului care este deschis spre aceasta pentru a-L vedea pe Dumnezeu, este „... strălucire ce întregește puterea minții de a se depăși pe sine și desăvârșește unirea cu cele mai înalte și mai presus de înțelegere. Căci prin ea mintea vede pe Dumnezeu în Duhul mai bine decât îl poate vedea ca om”.

Această lumină este una spirituală, nematerialnică, neputând fi văzută și cuprinsă de mintea omenească, după cum ne învață imnograful: „Necuprinderea vărsării Tale de lumină, prin Schimbarea la Ffață şi prin neapropierea Dumnezeirii, văzând-o în munte Apostolii cei aleși Hristoase... în dumnezeiască răpire a minții s-au schimbat, și, cu nor luminos împrejur străluciți fiind, au auzit glasul părintesc”. Referitor la acest aspect, Sfântul Grigorie Palama spune: „Lumina aceasta este mai presus nu numai de simțuri, ci și de toate cele ce sunt și această vedere este mai presus de fire”. Observăm, așadar, că lumina taborică poate fi văzută doar în stare de extaz, adică o stare străină lumii acesteia, după cum cei trei Apostoli au fost „furați”, ea fiind „lumina subsistentă pe care o văd sfinții, în chip duhovnicesc, e subsistentă în ipostas, cum ei înșiși mărturisesc, ca una ce există și nu e numai ceva simbolic”.

Subsistența acestei lumini denotă caracterul ei spiritual, despre care părintele Dumitru Stăniloae spune că „e o lumină care, deși se arată prin fața omenească materială, are totuși un caracter spiritual, așa cum se arată lumina bunătății pe fața omului și cu deosebire în nimbul sfin-ților”. Tot părintele Stăniloae spune că „bunătatea cuiva se reflectă pe fața lui ca lumină. Dar bunătatea reflectată ca lumină pe fața cuiva e și o plinătate a existenței și a bucuriei de ea, contrar întunericului, care e o împuținare a existenței și o temere de pierderea ei, unită cu o reținere în dăruirea ei”. Iar dacă lumina este expresia bunătății și ea este totodată și spirituală, „este totdeauna expresia subiectelor ce se iubesc... descoperirea reciprocă a subiectelor fiind opera iubirii, echivalează cu iradierea luminoasă sau zâmbitoare a lor”. Această idee ne determină să afirmăm că, la momentul Schimbării la față, Dumnezeu își arată iubirea Sa față de creație, conform textului de la Ioan 3, 16, „căci Dumnezeu aşa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veşnică”.

De asemenea, în textele liturgice, lumina de pe Tabor eclipsează lumina soarelui, astfel arătându-se mai strălucitoare decât lumina solară, pe care omul o

poate vedea cu ochii trupești: „Strălucirea soarelui de pe pământ iarăși a apus. Iar Hristos în slavă, strălucind în munte, a luminat lumea”.

În legătură cu această idee exprimată de melozi, Sfântul Grigorie Palama ne lămurește astfel: „Se spune ca printr-o pildă, nu comparativ, că Dumnezeu luminează ca soarele sau mai presus de soare. Chiar când ar străluci în cursul zilei un al doilea luminător de același fel cu soarele, lumina zilei făcându-se îndoită, fiecare dintre cei doi sori, strălucind în atâta lumină, s-ar arăta mai strălucitor... deci cel ce ar lumina atunci, chiar dacă ar lumina ca soarele, întrucât ar covârși lumina soarelui, n-ar mai lumina ca soarele, ci mai presus de soare”.

Alt înțeles al acestei stihiri ar fi că lumina taborică nu se lasă văzută cu simțul ochilor trupești, cei care văd lumina solară, ci această lumină este una de natură dumnezeiească și, deci, poate fi percepută doar cu ochii minții, ochii duhovnicești, pe care omul îi deschide doar prin rugăciune și asceză, printr-o curățire permanentă manifestată prin strigătul de umilință și pocăință către Dumnezeu.

De aici putem înțelege ceea ce vrea să ne transmită Sfântul Ioan Damaschinul și, în același timp, Sfântul Grigorie Palama prin expresia: „Strălucirea soarelui a apus. Iar Hristos în slavă, strălucind în munte, lumea a luminat”. Lumina care eclipsează lumina solară este lumina slavei dumnezeirii care se împărtășește firii umane, prin întruparea Fiului lui Dumnezeu.

Sfântul Ioan Damaschinul ne spune că „divinul biruie și comunică trupului strălucirea și slava lui, rămânând nepărtaș pătimirii chiar și în pătimiri”. Astfel, putem înțe-lege că slava dumnezeirii Logosului înomenit s-a transmis întregii firi umane, iar prin Hristos întrupat, fiecare urmaș al lui Adam poate experia lumina slavei dumnezeiești prin rugăciune. Acesta este motivul pentru care întreaga imnografie liturgică a praznicului ne prezintă momentul Schimbării la față ca pe unul ce ne comunică efectul îndumnezeirii firii umane, motiv și scop al Întrupării Fiului lui Dumnezeu, ca întreaga lume să fie luminată și ridicată la demnitatea cea dintâi.

Tot în legătură cu lumina de pe fața Mântuitorului stă și culoarea veșmintelor Lui, care, conform textului evanghelic, erau „albe ca lumina” (Matei 17, 12), fiind clar că lumina iradiată din Persoana Dumnezeului Om avea să își pună amprenta și pe veșmintele Lui, căci „dacă întunericul de pe fața unei persoane ce suferă de puținătatea existenței se întinde pe întregimea ei, lumina plinătății de viață de pe fața ei se întinde pe toată ființa ei, cu albul ei contrar întunericului, făcând și veșmintele «albe ca lumina» sau «albe foarte, ca zăpada, cum nu poate înălbi așa pe pământ înălbitorul»” (Marcu 9, 3).

Alt text liturgic ne îndeamnă la părăsirea privirii doar spre pământ și la înălțarea cugetului și a ochilor minții spre cer: „Sculați-vă cei leneși, nu rămâneți tot-deauna tăvălindu-vă pe jos și uitându-vă la pământ; ci înălțați gândurile sufle-tului vostru, și vă ridicați la înăl-țimea dumnezeieștii suiri. Să alergăm la Petru și la fiii lui Zevedeu și, împreună cu dânșii, să mergem în muntele Taborului, ca să vedem acolo slava Dumnezeului nostru, și să auzim glasul pe care ei l-au auzit de sus, care a propovăduit raza Tatălui”. Acest text liturgic, prin imaginea celor trei apostoli care stau plecați la pământ din cauza neputinței lor de a suferi strălucirea slavei dumnezeirii, ne identifică și ne cheamă la o cugetare înaltă, părăsind cugetarea pământească.

Despre cugetarea înaltă la care suntem chemați de către Sfântul Ioan Dama-schinul putem spune că nu este alta decât contemplarea în rugăciune și curățirea de patimi, adică ieșirea din cele pământești și ridicarea cugetului către cer. Sfântul Ioan Damaschinul vrea să transmită prin intermediul imnografiei că Soarele Hristos este mai strălucitor pentru ochii minții celui care este curat la inimă, și-l luminează, și-i redă vederea sufletească în urma curățirii prin asceză și rugăciune curată către cel pe care vrea să-L vadă.

Din învățătura isihastă a părinților niptici putem înțelege că doar starea de ru-găciune permanentă în fața lui Dumnezeu ne face capabili de a-L experia pe El din energiile Sale ce izvorăsc din ființa Sa. „La munți suflete să ne ridicăm, acolo de unde vine ajutorul.” Suntem chemați să ne urcăm mintea pe culmile contemplației prin rugăciune, și astfel vom deveni văzători de Dumnezeu, pre-cum apostolii, iar mai apoi cei care s-au împărtășit de vederea lui Dumnezeu, având ochii minții deschiși.

O altă identificare dată luminii taborice constă în strălucirea și slava veacului viitor, după cum spune părintele Dumitru Stăniloae, că această lumină este „miezul, substanța și frumusețea veacului ce va să fie. Ea este singura lumină adevărată, eternă, neschimbată, prin care devenim și noi lumină, ca niște fii ai luminii”. Sfântul Simeon Noul Teolog ne învață că dacă nu vom gusta încă de pe aici din bunătățile cele cerești, nu le vom gusta nici în veacul viitor.

Arhim. Andrei Coroian - Tâlcuirea „Schimbării la față” la teologi mai noi și mai vechi

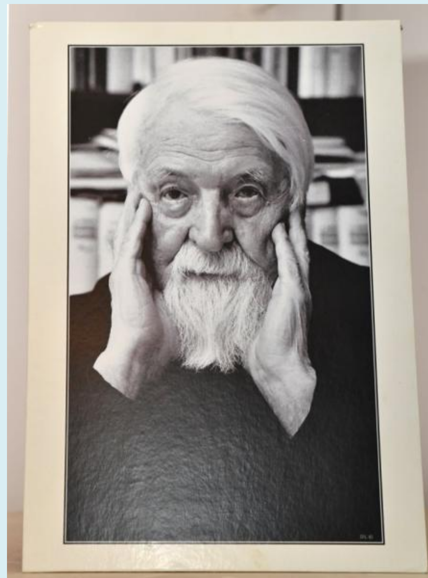
Schimbarea la față ocupă un loc central și de maximă importanță în viața Mântuitorului, momentul fiind pentru ucenici o pregustare a Învierii Sale. Evenimentul a avut loc cu puţin timp înainte de Sfintele Pătimiri, având ca scop principal întărirea credinței ucenicilor. Pornind de la observaţiile părintelui Dumitru Stăniloae şi ale mitropolitului Hierotheos Vlachos, vom ajunge la omiliile dedicate acestui praznic de Sfântul Ierarh Martir Antim Ivireanul.

Relatat cu multe sau puține amănunte de către trei din cei patru evangheliști (Matei 17, 1-8, Marcu 9, 2-8 și Luca 9, 28-36), momentul urma să fie prăznuit în luna martie, în funcție de data prăznuirii Paștilor. Pentru a nu fi suprapus cu Lăsatul secului de brânză, Părinții au hotărât sărbătorirea lui la data de 6 august, cu 40 de zile înaintea praznicului Înălțării Sfintei Cruci, care reamintește și reactualizează pătimirile și moartea pe Cruce a Mântuitorului Iisus Hristos. Învățătura de credință despre iconomia lui Hristos, unele stihiri, condacul și alte cântări ale praznicului mărturisesc dorința lui Hristos de a întări ucenicilor credința în dumnezeirea Sa: „Când Te vor vedea răstignit, au să cunoască Patima cea de bunăvoie și să propovăduiască lumii că Tu ești raza Tatălui”.

Șase motive principale pentru care Hristos S-a schimbat la față

Înțelesurile teologice și tâlcurile duhovnicești ale praznicului Schimbării la față au fost cercetate de marii Sfinți părinți ai Bisericii: Ioan Damaschinul, Andrei Criteanul, Leon cel mare, Chiril al Alexandriei și mulți alții.

Părintele profesor Dumitru Stăniloae, într-un comentariu dedicat acestui praznic în cartea Iisus Hristos, Lumina lumii și îndumnezeitorul omului, identifică șase motive principale pentru care Hristos S-a schimbat la față pe Muntele Taborului.

Ca dovadă anticipată a Învierii și dumnezeirii Sale, dovada mântuirii tuturor celor ce cred în El și confirmarea mărturisirii apostolilor dată prin Petru în Cezareea. Arată că între iubirea, puterea Sa dumnezeiască și jertfa Sa nu este contrazicere, căci moare de bunăvoie, dar și înviază.

Hristos le arată apostolilor că S-a coborât și Se va înălța prin jertfă nu numai pe Sine ca Om, ci și pe ceilalți oameni care cred în El. Aceasta este semnificația prezenței profeților Moise și Ilie. Iar transfigurarea feței, trupului și a hainelor arată anticipat transfigurarea întregului cosmos.

Mărturia Tatălui: „Acesta este Fiul Meu cel iubit, pe Acesta să-L ascultați!” (Matei 17, 5), arată că Mântuitorul Hristos este Fiul Tatălui veșnic, Dumnezeu și Om în același timp, dar mai arată că toți cei care cred în El vor deveni fiii Tatălui ceresc, prin înfierea pe care o dă trăirea în Duhul Sfânt.

Arătându-Se pe Tabor în lumină dumnezeiască cu trupul, Hristos dezvăluie înveșnicirea trupului omenesc și marea iubire și apropiere pe care o are Dumnezeu față de noi. Lumina și bucuria învierii se arată acum pe fața lui

Moise, a lui Ilie și a tuturor oamenilor, lucru care nu se mai întâmplase niciodată până atunci, toți trăind bucuria comuniunii în iubire cu Hristos.

De bucuria acestei comuniuni, sfinții și toți cei mântuiți nu se mai satură niciodată. Lumina comuniunii cu Hristos este nesfâr-șită, la fel ca bucuria pe care o aduce; de aceea, apostolii vor să înveș-nicească acel moment, expri-mându-se prin Petru: „bine ne este să fim aici”, „să facem trei colibe” (Matei 17, 4).

Lumina care va iradia din Hristos în veacul viitor, umplându-i pe toți de lumină sau făcându-i pe toți lumină, nu va anula trupurile, dar lumina în care se văd face să nu se mai simtă spațiul. Hristos nu S-a mulțumit să-i convingă pe ucenici doar cu învățătura Sa, ci le-a arătat în mod vizibil că El este Persoana dumne-zeiască a umanității.

Trei momente în care Hristos Îşi arată slava

Mitropolitul și teologul grec Hierotheos Vlachos de Nafpaktos și Sfântul Vlasie, în cartea sa Predici la marile Sărbători, face un amplu comentariu teologic al praznicului Schimbării la Față, aducând în atenție unele observații ale Sfinților părinți.

El spune că momentul Schimbării la față, în care Hristos Și-a dezvăluit o parte din frumusețea, lumina și slava Sa veșnică (toate acestea fac parte din dumne-zeirea Sa, numită Theotita, comună tuturor celor Trei Persoane ale Sfintei Trei-mi), este precedat de alte două momente în care Hristos Își descoperă și Își arată puțin din slava Sa apostolilor Săi.

Primul este cel al chemării celor doi ucenici (Andrei și Ioan), după ce Ioan Botezătorul L-a prezentat ca „Miel al lui Dumnezeu” (Ioan 1, 36). Aceștia L-au întrebat: „Rabi (Învățătorule), unde locuieşti?” Iar Hristos i-a chemat să vină la El. Conform Sfântului evanghelist Ioan, „au mers deci și au văzut unde locuia și au rămas la El în ziua aceea” (Ioan 1, 35-39).

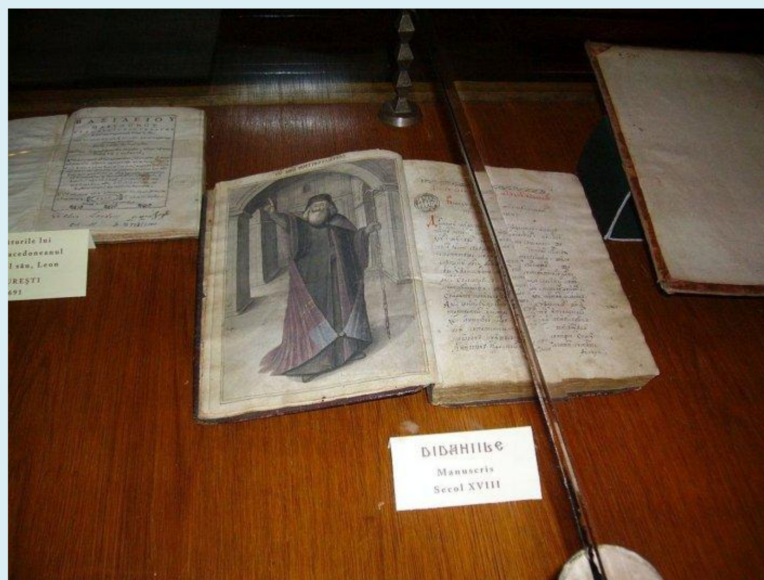
Mitropolitul Hieroteos afirmă că Hristos, atunci când Şi-a întors fața spre cei doi, le-a descoperit puțin din frumusețea dumnezeirii Sale, iar cei doi viitori apostoli, ascultându-I dulcile cuvinte, au contemplat toată ziua slava luminii feței lui Hristos, căci casa lui Dumnezeu este lumină neapropiată.

Al doilea moment este cel al chemării apostolilor, între care se afla și Petru, la prima minune a prinderii peștilor. După ce toată noaptea s-au ostenit în zadar, fără a prinde vreun pește, atmosfera creată de minunea săvârșită a adus peste cei prezenți o teamă sfântă, simțământul prezenței lui Dumnezeu. Petru a căzut la picioarele lui Hristos și I-a spus: „Doamne, ieși de la mine, căci sunt om păcătos” (Luca 5, 8). Cuvintele sale sunt rodul fricii de Dumnezeu și al simțirii prezenței Lui.

Fără a intra în multiplele comentarii teologice pe care Mitropolitul Hierotheos le face în legătură cu -evenimentul propriu-zis al Schimbării la față, amintim observația că Hristos nu S-a transformat, ci a lăsat să se vadă, atât cât au putut ucenicii, ceea ce era El de fapt, le-a arătat o rază a dumnezeirii Sale. Hristos a mai arătat atunci, potrivit Sfântului Ioan Damaschin, firea umană îndumnezeită, în momentul unirii ipostatice, realizată la Buna Vestire, în pântecele Preasfintei Fecioare.

Sfântul Grigorie Palama observă că ucenicii n-ar fi putut vedea lumina necreată dacă nu ar fi fost curățiți ca să o poată primi, să fie ei înșiși în lumină. Observația sa este rodul expe-rienței duhovnicești. În acest sens avem un fapt relevant: întâlnirea Sfântului Serafim de Sarov cu ucenicul său Motovilov, căruia i-a fost dat să vadă slava și lumina taborică prin mijlocirea duhovnicului său. Am luat ca bază de analiză aceste observații ale sfinților și teologilor amintiți în comentariul pe care urmează să-l facem asupra omiliilor dedicate acestui praznic de către Sfântul Antim Ivireanul, mare teolog, orator și clasic al literaturii române.

Tâlcul praznicului Schimbării la față în Didahii

Omilia Sfântului Ierarh Antim Ivireanul este cuprinsă în cartea Didahiilor sale. Dintru început observăm că modul exegetic de abordare al Sfântului Antim la praznicul Schimbării la Ffață este potrivit cu caracteristicile principale ale sufletului său. În persoana Sfântului ierarh vedem icoana călugărului plin de smerenie, de umilință, care strălucește prin curăția vieții, prin trăirea și mărturisirea Ortodoxiei, prin adâncimea credinței. El, însă, nu este doar monahul smerit și cărturar, ci și străinul între străini, devenit prin harul lui Dumnezeu Mitropolit al Țării Românești. Ca păstor, a fost adânc pătruns de conștiința răspunderii în fața lui Hristos pentru păstoriții săi, fapt pe care-l reamintește mereu ascultătorilor săi. În fața lor, se prezintă cu smerenie, dar în același timp, plin de înțelepciune și cunoaștere duhovnicească, cumpătat și măsurat în purtare și-n vorbe. În didahiile sale urmărește să transmită învățătura și teologia Bisericii Ortodoxe, care duce la umilință și pocăință, prin care sfântul vede posibilă realizarea mântuirii păstoriților săi.

În descrierea evenimentului Schimbării la față, Sfântul Antim îşi începe omilia prin prevestirea pe care Hristos a făcut-o ucenicilor Săi despre pătimirile Sale și moartea Sa pe Cruce. Aceasta o face în urma mărturisirii lui Petru: „Tu ești Hristosul, Fiul lui Dumnezeu Celui viu" (Matei 16, 16) la întrebarea expresă și premeditată a Mântuitorului: „Cine spun oamenii că sunt Eu?" (Matei 16, 15). Apoi el descrie ascultătorilor săi modalitatea în care Mântuitorul Hristos i-a luat pe cei trei, cei mai aleși dintre apostoli, Petru, Ioan și Iacob, schimbându-Se la Față înaintea lor. „Şi a strălucit fața Lui ca soarele, iar hainele I s-au făcut albe ca lumina" (Matei 17, 2), spune Evanghelia.

El arată la început sensul teologic pentru care Hristos S-a schimbat la față: acela de a-i întări pe ucenici în credința în dumnezeirea Lui, mai ales atunci când va fi prins, batjocorit, răstignit și omorât. Drept aceea, spune Sfântul Antim: „Lăsă El, astăzi, de strălucește întru Dânsul, lumina aceea care va străluci pe trupurile sfinților Lui, când vor lua cununa cea desăvârșită a bucuriei lor”. Spre a-și întări expresia, mai amintește un verset din Evanghelia lui Matei: „Atunci sfinții vor străluci ca soarele în Împărăția Tatălui lor” (Matei 13, 43).

În legătură cu momentul propriu-zis al Schimbării la față, Sfântul Antim nu folosește expresia față, ci obrazul Domnului. Și are în descrierea sa o remarcă de mare adâncime teologică și în același timp de mare frumusețe literară, spunând: „În obrazul lui Hristos strălucea o anumită frumusețe și podoabă cerească, de care s-au îndrăgostit ucenicii”. Este acea frumusețe de care s-au rănit la inimă mucenicii și mucenițele, cuvioșii și cuvioasele, acea lumină dulce și frumusețe a Mirelui ceresc Hristos, de care ne vom desfăta deplin în veacul viitor.

Sfântul Antim, cuvios și mucenic, a fost și el îndrăgostit, rănit la inimă de frumusețea Mirelui ceresc. El descrie plin de uimire frumusețea și podoaba dumnezeiască ce strălucea pe fața lui Hristos, într-o frază de mare frumusețe: „De s-ar aduna într-un loc toată frumusețea și podoaba pământească și cerească, nici într-un chip n-ar putea ca să veselească ochii și inimile celor ce privesc la dânsa, precum a veselit lumina aceea ochii și inimile ucenicilor lui Hristos”.

După ce descrie arătarea lui Moise și Ilie („care împărtășindu-se și ei de slava cea veșnică a Fiului lui Dumnezeu, grăiau cu El despre pătimirile Sale și moa-

rtea Sa pe cruce”), Sfântul Antim contemplă taina în uimire, minunându-se de bunătatea dumnezeiască și iubirea nesfârșită a Mântuitorului Hristos. Acestuia Îi este mai firesc să trăiască în lumina veșnică, pe care o poartă întru Sine, ca Fiu al Dumnezeu, decât să-Și ascundă lumina, pe care o arată acum celor trei ucenici. În extazul lor, ucenicii ar fi vrut să înveșnicească momentul, iar Petru a grăit: „Bine ne este să fim aici…, să facem trei colibe” (Matei 17, 4). În acel moment lumina și-a mărit intensitatea, venind un nor de lumină. Din nor s-a auzit glasul Părintelui ceresc: „Acesta este Fiul Meu cel iubit, pe Acesta să-L ascultați” (Matei 17, 5).

Sfântul ierarh Antim desprinde din acest episod două idei principale: importanța crucii sau necesitatea sufe-rinței lui Hristos pentru mântuirea noastră şi răspunsul omului la jertfa lui Hristos, pe care el îl vede prin ascultarea și împlinirea poruncilor lui Dumnezeu.

Iată că noi, oamenii, nu putem trăi fără Dumnezeu, fără Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, întrupat din Preasfânta Fecioară Maria, care a trăit și S-a jertfit pentru noi. Fără El și fără jertfa Lui, noi nu ne putem mântui. De aceea, pentru a ne mântui, ni se cere să-L ascultăm și să-L slujim cu drag. Să-I slujim cu frică și să ne bucurăm de El cu cutremur, așa cum ne învață psalmistul David (Psalmul 2, 11). În fața umilințelor și suferințelor îndurate de Mântuitorul Hristos pentru mântuirea noastră, Sfântul ierarh Antim cere credincioșilor săi pocăință și umilință recunoscătoare, dar mai ales cere ascultare față de Acesta și de poruncile Lui. De aceea el își încheie omilia cu o fierbinte rugăciune adresată Mântuitorului, ca El Însuși să lumineze mințile și inimile ascultătorilor, spre a înțelege și face voia lui Dumnezeu. Să le dea pocăință și ascultare, să-i întărească în lupta duhovnicească. Să-i „hăruiască cu biruință asupra vrășmașilor și asupra ispitelor și curselor lucrate de aceștia”

Arhim. Andrei Coroian - Lumina taborică, „ospăţ duhovnicesc pentru cei aleşi”

„Dumnezeu este lumină” (I Ioan 1, 5), zice dumnezeiescul Ioan, întâiul teolog al Bisericii. Este lumina întru care cerescul Părinte l-a plăsmuit pe om după asemănarea Fiului Său, lumina izvorâtoare de viață, chip al dumnezeirii treimice, dată omului prin Duhul Sfânt. Căzând din starea cea dintâi (Fac. 2, 17; 3, 6), omul a rămas cu amintirea vederii luminii nezidite, cu dorul şi năzuința de a-L revedea pe Stăpânul, de a se uni cu El. Această năzuință, exprimată de Fericitul Augustin, este a vedea în Fiul fața și lumina Tatălui, iubirea lui Dumnezeu.

Evenimentul central al revelației Fiului lui Dumnezeu este momentul Schimbării la față, despre care Sfântul Ioan Damaschin spune că este „un ospăț duhovnicesc pentru cei aleși”. Petrecut cu puțin timp înainte (patruzeci de zile) de pătimirea, răstignirea, moartea și învierea lui Hristos, Mântuitorul Se descoperă ca lumină și izvor de lumină. El este mărturisit de Tatăl ca Dumnezeu și Fiu, de aceeași ființă, împreună cu Duhul Sfânt, prezent în norul de lumină, cinstit și închinat. Adumbrirea de către Duhul Sfânt dă apostolilor puterea de a rămâne în stare de fericire și contemplare (Matei 17, 4).

Schimbarea la față s-a petrecut pe muntele Tabor în liniște isihastă, când Hristos dezvăluie celor trei ucenici, Petru, Ioan şi Iacob, adevărata Sa identitate. Prin descoperirea luminii și dumnezeirii Sale, Hristos Se descoperă ca subiect de

adorat, ca Mire ceresc al sufletului. Acesta este temeiul nevo-inței isihaste, practica călugărilor și pustnicilor care năzuiesc să se împărtășească, prin rugăciune și nevoințe, de lumina necreată.

Domnul „S-a schimbat la față înaintea lor și a strălucit fața Lui ca soarele, iar veşmintele Lui s-au făcut albe ca lumina” (Mat. 17, 2). Sufletele celor trei apostoli crescuseră duhovnicește. Erau curățiți de prezența și cuvintele lui Hristos, ajunși la treapta iluminării, treaptă în care, prin Petru, Îl mărturisesc: „Hristos (Mântuitorul) Fiul al lui Dumnezeu cel viu” (Matei 16. 16). Acesta este contextul în care trebuie înțeles momentul schimbării la față, ales cu înțelepciune de Hristos spre a descoperi lumina Sa veșnică, taborică, de care s-au îndrăgostit atunci ucenicii, iar mai apoi mii și mii de sfinți.

Credința în dumnezeirea Fiului

Numai cei curățiți și iluminați, care mărturisesc dumnezeirea lui Hristos, ajung la treapta vederii de Dumnezeu, a luminii nezidite ce izvora din ființa lui Hristos. Duhul Sfânt, prezent în norul de lumină, îi întărește duhovnicește pe ucenici, iar glasul Tatălui care mărturiseşte dumnezeirea Fiului le întărește credința în El. Lucrarea treimică de pe Tabor întipă-reşte în mintea și inima apostolilor frumusețea feței lui Hristos și faptul că El este „Calea, Adevărul și Viața” (Ioan 14, 6), „Viața și Învierea” (Ioan 11, 25), întărindu-le credința în dumnezeirea Sa. Descoperirea că Hristos este de-o ființă cu Tatăl, împreună veșnic, căruia oamenii Îi datorează cinstire, ascultare și închinare, precum Tatălui și Duhului, este dată atunci tuturor generațiilor.

Vederea luminii este o culme a vieții duhovnicești. De aceea, Sfântul Grigorie Sinaitul scrie că numai cei schimbați la față, transfigurați în icoana firii lor, a căror minte și inimă au devenit cu totul duhovnicești, pot vedea lumina taborică. Motivul principal al Schimbării la față, mărturisit de imnografia praznicului, este acela de a-i întări pe ucenici în credința în dumnezeirea lui Hristos, care este baza edificiului nostru duhovnicesc: „Cine nu adună cu Mine risipește” (Matei 12, 30).

Şase motive teologice ale Schimbării la față

Părintele Dumitru Stăniloae, în cartea sa „Iisus Hristos lumina lumii și îndumnezeitorul omului”, arată șase motive teologice pentru care Hristos S-a schimbat la față, temeiuri ale nevoinței duhovnicești, încununate de vederea luminii taborice.

- ✓ *Mai întâi, ca dovadă anticipată a învierii și dumnezeirii Sale, dovadă a mântuirii tuturor celor care cred în El și confirmarea mărturisirii apo-*

stolilor dată prin Petru în Cezareea, arătând că între iubirea, puterea Sa dumnezeiască și jertfa Sa nu este contrazicere, căci moare de bunăvoie, dar și înviază. Iubirea și puterea lui Hristos dau nevoitorului încredere absolută în Persoana Sa. Iubirea dă încredințarea că adâncul păcatului omenesc este infim în fața iubirii dumnezeiești din care izvorăște o infinită iertare. Puterea lui Hristos, care a primit moartea pe Cruce de bunăvoie spre a o birui înviind, este izvorul infinit de putere în lupta noastră cu patimile și duhurile răutății. Din Hristos izvorăște harul, pe care-l primim cu credință, smerenie, iubire și ascultare.

- ✓ *Al doilea motiv teologic al schimbării la faţă este acela că Hristos le arată apostolilor că S-a coborât și Se va înălța prin jertfă nu numai pe sine ca Om, ci și pe ceilalți oameni care cred în El. Aceasta este semnificația prezenței profeților Moise și Ilie. Descoperindu-Se ca Dumnezeu și Domn al celor vii și al celor morți, Hristos dă dovada atotputerii Lui. În atotputerea și atotiubirea Sa, El Se jertfește pentru înălțarea, desăvârșirea tuturor oamenilor, dând sufletului puterea de a suferi și a se jertfi din iubire. Transfigurarea feței, trupului și a hainelor, care arată anticipat transfigurarea întregului cosmos, dă o pregustare a Împărăției cerești, o trăire anticipată a împărăției fericirii.*
- ✓ *Al treilea motiv teologic constă în mărturia Tatălui, „Acesta este Fiul Meu cel iubit, pe Acesta să-l Ascultați” (Matei 17. 5), care arată că Mântuitorul Hristos este Fiul Tatălui veșnic, Dumnezeu și Om în același timp, dar mai arată că toți cei care cred în El vor deveni fiii Tatălui ceresc, prin înfierea pe care o dă trăirea în Duhul Sfânt. Mărturia Tatălui, dată ucenicilor pe muntele Tabor, dublează încrederea nevoitorului în Hristos, ca adevărat Dumnezeu și Fiu veșnic al Tatălui, prin care noi primim înfierea. Prin nevoință și har gustăm și noi puțin din bucuria cerească, pe care o vom primi în Împărăția cerească, unde este doar lumina cunoștinței, iubire și ascultare de Dumnezeu.*
- ✓ *Arătându-Se pe Tabor în lumină dumnezeiască cu trupul, Hristos ne arată prin aceasta înveșnicirea trupului omenesc și marea iubire pe care o are Dumnezeu față de noi, fiind al patrulea motiv teologic redat de părintele Dumitru Stăniloae. Lumina și bucuria învierii se arată acum pe fața lui Moise, a lui Ilie și a tuturor oamenilor, ceea ce nu se mai întâmplase până atunci, toți trăind bucuria comuniunii în iubire cu Hristos. Ținta vieții duhovnicești este îndumnezeirea. Nevoința în rugăciune și contemplație duce la iubire, iar iubirea este răspunsul dat de om iubirii lui Hristos. Iubirea și nepătimirea sunt factorii care stau la baza unirii cu Dumnezeu în lumină și iubire.*
- ✓ *Al cincilea motiv se referă la bucuria comuniunii, sfinți și toți cei mântuiți nu se mai satură niciodată. Lumina comuniunii cu Hristos este nesfârșită, la fel ca și bucuria pe care o aduce, de aceea apostolii vor să înveșnicească acel moment, exprimându-se prin Petru: „Bine ne este să fim*

aici, să facem trei colibe”... (Matei 17. 4). Bucuria comuniunii cu Hristos în lumina Sa cerească nu poate fi exprimată în cuvinte. Fericirea cerească este potrivită cu timpul infinit al lui Dumnezeu.

- ✓ *Nu în ultimul rând, al şaselea motiv teologic al Schimbării la faţă face referire la lumina care va iradia din Hristos în veacul viitor, umplându-i pe toți de lumină sau făcându-i pe toți lumină. Hristos nu S-a mulțumit să-i convingă pe ucenici doar cu învăță-tura Sa, ci le-a arătat în mod vizibil că El este Persoana dumnezeiască a umanității. Fiecare va trăi în lumina lui Hristos, se va bucura în comuniunea iubirii cu El, așa cum s-au bucurat cei trei apostoli pe Tabor. Această participare la viața și lumina lui Hristos în veacul viitor, unde toți vor deveni lumină, este descrisă de Sfântul Simeon Noul Teolog astfel: „Dumnezeu este lumină (I Ioan 1, 5) și celor cu care se unește le împărtășește pe măsura cură-ţirii lor strălucirea Lui; și atunci candela (Matei 25, 8) sufletului, adică mintea, cunoaște că a fost aprinsă de un foc dumnezeiesc care o învăluie”.*

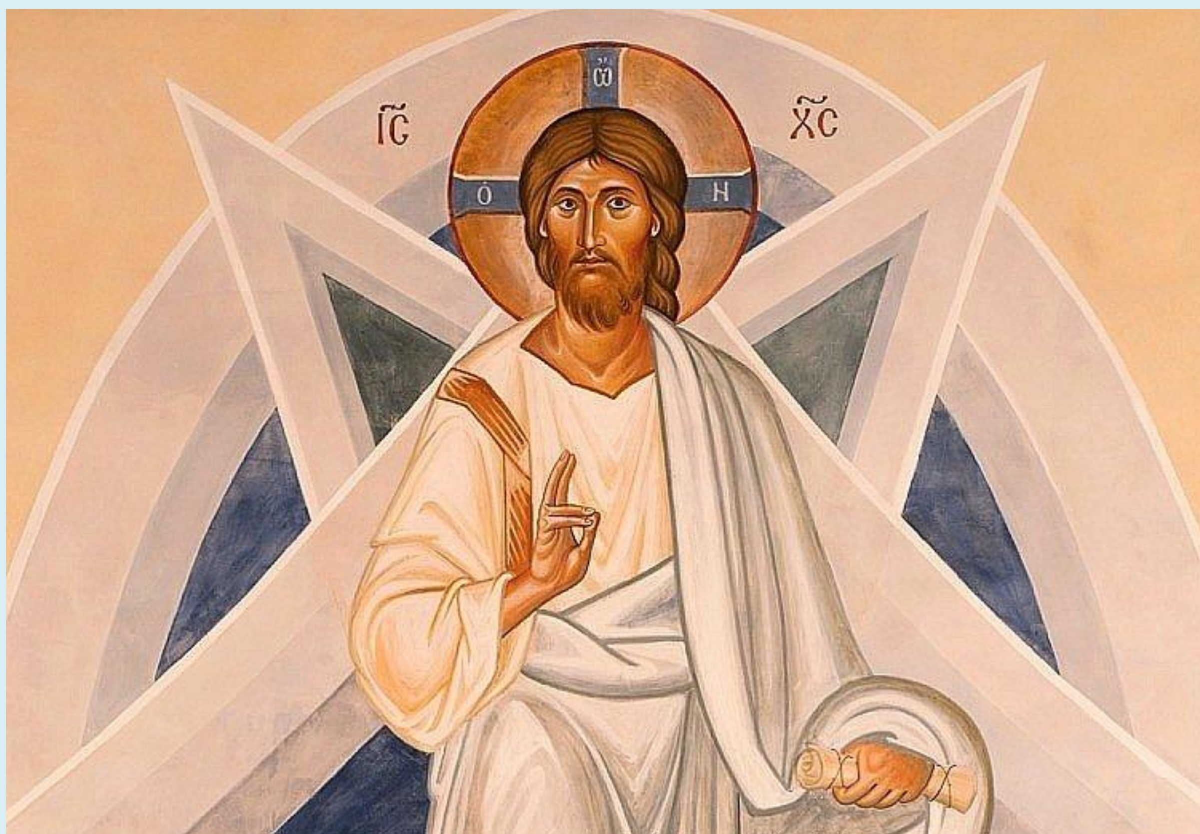
Vederea luminii taborice, trăirea în ea, este totuna cu trăirea în iubirea divină, cu trăirea în Dumnezeu. Lumina este manifestarea iubirii dumnezeiești, o lucrare a Duhului Sfânt, iar cel ce se ridică la această stare uită de senzațiile trupului.

Părintele Dumitru Stăniloae ne învață că „Duhul Sfânt curăță sufletul de tot ce-l atrage spre plăceri îngroșate și-l umple de simțiri delicate și aprinse ale iubirii... Lumina este o stare a ființei umane spiritualizate, îmbunătățite, înduhovnicite, transparente”.

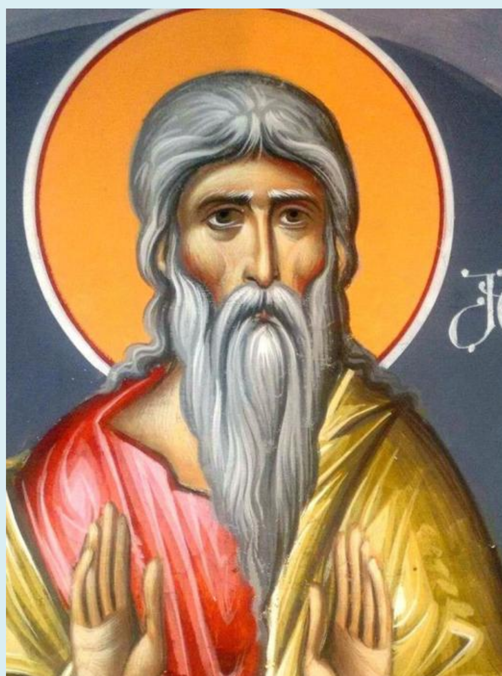
Lumina necreată a fost dorirea tuturor iubitorilor de Hristos, din toate vremurile și locurile. Este și dorirea trăitorilor din zilele noastre. Doamne Iisuse Hristoase, Cel ce ai arătat slava dumnezeirii Tale ucenicilor Tăi, pe cât au putut primi, în muntele cel sfânt al Taborului, strălucește și-n inimile noastre lumina cea curată a cunoașterii dumnezeirii Tale, pentru rugăciunile prea curatei Maicii Tale și ale tuturor Sfinților Tăi. Amin.

Pr. Eugeniu Rogoti - Hristos, împlinirea profeţiilor

În data de 3 ianuarie Biserica săvârşeşte pomenirea Sfântului proroc Maleahi, profeţia căruia încheie şirul cărţilor profetice ale Vechiului Testament şi ne aşază în aşteptarea venirii lui Mesia. Profeţii scriu despre împlinirea rânduielii lui Dumnezeu în venirea lui Mesia, care va reaşeza pacea între oameni şi Dumnezeu. Astfel, Hristos este împlinirea tuturor profeţiilor şi aşteptărilor umanităţii în privinţa împlinirii acestora.

Prorocii din Vechiul Testament nu erau numai nişte prezicători, ci erau oamenii lui Dumnezeu, care simţeau înlăuntrul lor chemarea de a le arăta oamenilor care este calea dreaptă pe care pot merge spre Domnul şi Creatorul lor. Prorocii aveau adesea ucenici şi se comportau, într-un fel, ca stareţii sau duhovnicii din mănăstirile cu care suntem noi obişnuiţi. Existau în Israel şi un fel de şcoli ale prorocilor, iar ucenicii acestora erau numiţi „fiii prorocilor". Prorocii de cele mai multe ori au mustrat poporul pentru abdicarea de la credinţa cea adevărată şi căderea în închinarea la idoli. De multe ori, ei au mustrat şi căderile morale ale contemporanilor, fapt pentru care erau urâţi de cei vizaţi de mustrarea lor. Tradiţia ne spune că aproape toţi prorocii au fost ucişi de semeni pentru că acelora nu le convenea mustrarea lor. În rândul prorocilor care au lăsat scrieri (16 la număr) este şi Sfântul proroc Maleahi, cel pe care îl pomenim astăzi, 3 ianuarie.

Sfântul proroc Maleahi este autorul cărţii care îi poartă numele şi este considerat ultimul dintre prorocii scriitori ai Vechiului Testament. Sunt păreri printre cercetătorii biblişti că el ar fi fost contemporan cu prorocii Agheu şi Zaharia, în perioada de revenire a poporului evreu în ţară, după exilul babilonian.

În canonul biblic masoretic şi în traducerea greacă Septuaginta, cartea prorocului Maleahi este ultima dintre scrierile celor 12 proroci mici, însă unul dintre manuscrisele de la Qumran (4QXIIa) o plasează pe penultimul loc, înainte de profeţia lui Iona, care ar fi fost ultima. Cartea are 55 de versete, împărţite în 3 capitole, conform ediţiei masoretice (ebraice) şi 4 capitole conform traducerii greceşti a Septuagintei.

Biblia românească a preluat împărţirea din versiunea masoretică, aşa că la noi cartea Maleahi este împărţită în 3 capitole. Menţionăm că împărţirea în capitole a Bibliei a fost făcută în secolul al XIII-lea de către cardinalul Stephan Langton din Anglia, iar în versete, peste alte două secole.

Stilul cărţii prorocului Maleahi este unul deosebit, pentru că apare sub forma unor dialoguri (şase la număr) între proroc sau Dumnezeu şi oponenţii săi. Adesea prorocul citează oponenţii cu zicerile acestora. Cartea prorocului Maleahi ne duce cu mintea la scaunul de judecată, unde Judecătorul (Dumnezeu) le arată celor din sala de judecată cât de mult i-a ajutat şi felul în care aceştia au ştiut să aprecieze acel ajutor.

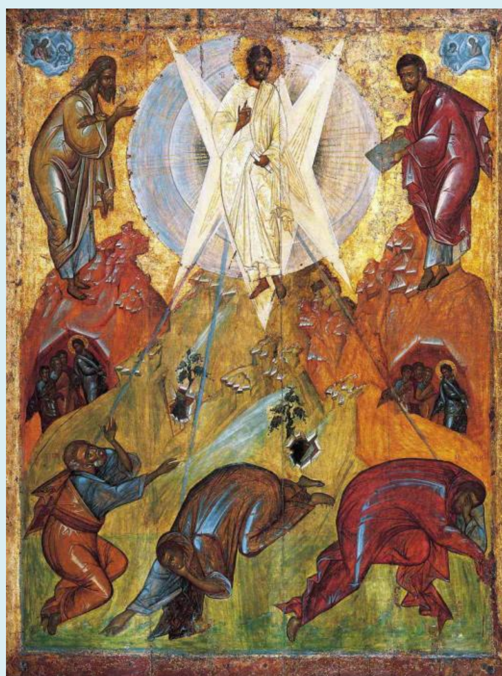
Prorocia se încheie cu o promisiune că Domnul va veni, însă înainte de această venire va trimite pe cineva care să pregătească drumul şi oamenii, pentru ca ei

să nu fie pedepsiţi: „Aduceţi-vă aminte de Legea lui Moise, slujitorul Meu, căruia i-am dat în muntele Horeb porunci şi rânduieli pentru tot Israelul: Iată că Eu vă trimit pe Ilie prorocul, înainte de a veni ziua Domnului cea mare şi înfricoşătoare; El va întoarce inima părinţilor către fii şi inima fiilor către părinţii lor, ca să nu vin şi să lovesc ţara cu blestem!” (Maleahi 3, 22-24).

Prorocia lui Maleahi şi Schimbarea la faţă a Mântuitorului

Faptul că Iisus din Nazaret este Mesia era contestat de contemporanii Mântuitorului, mai ales de cei vizaţi de criticile Sale vehemente la adresa ipocriziei şi a folosirii Legii în scopuri mercantile. În una din nopţile din timpul propovăduirii veştii celei bune a salvării neamului omenesc din robia păcatului, Mântuitorul Hristos ia trei dintre ucenici (Petru, Iacov şi Ioan) şi urcă pe muntele Tabor pentru a Se ruga. Ucenicii adorm în puterea nopţii după mai multe ceasuri de priveghere, dar se trezesc într-o lumină neobişnuită, în care văd Chipul schimbat al Învăţătorului, iar alături de El pe prorocii Moise şi Ilie. Aceştia nu sunt altcineva decât cei care, în convorbirea lor directă, dar mijlocită de simboluri, cu Fiul lui Dumnezeu - Logosul prin care „toate s-au făcut”, cer să vadă faţa lui Dumnezeu. Ambii urcă în munte (sic!) şi acolo văd, în chip simbolic (primul de la spate, iar al doilea în forma unei adieri line de vânt), pe Dumnezeu. Scriitorii cărţilor Vechiului Testament ne redau aceste două experienţe, însă noi le înţelegem acum, după ce citim relatarea urcării pe munte şi a întâlnirii celor doi proroci de către Mântuitorul. În lumea lui Dumnezeu, unde au avut ocazia să intre pentru câteva clipe şi ucenicii Petru, Iacov şi Ioan, nu există trecut sau viitor, ci toate sunt de faţă, aici şi acum. Acest lucru ni-l arată îndeosebi icoanele bizantine care prezintă anumite evenimente din istoria mântuirii. Vedem şi în acelea, ca şi cum toate ar fi la un loc, lucruri petrecute în diferite momente ale istoriei.

Prorocii Moise şi Ilie urcă fiecare pe muntele lui, iar Hristos pe muntele Tabor, însă în Împărăţia lui Dumnezeu ei se întâlnesc în acelaşi loc şi înţeleg marea Taină a creaţiei omului şi îndumnezeirii Logosului. Învăţătorul le apare ucenicilor „schimbat la faţă” (Matei 17, 2), la fel cum le-a apărut după Învierea Sa, când discipolii cei mai apropiaţi nu au fost în stare să-L recunoască, iar evanghelistul adaugă, înmuind orbirea lăuntrică a ucenicilor, că „ochii lor erau ţinuţi ca să nu-L cunoască” (Luca 24, 16).

Prorocul Maleahi arată în ultimele versete ale cărţii sale nu sfârşitul lumii, cum există unele interpretări, ci punctul culminant al istoriei acesteia, atunci când omul în sfârşit Îl poate vedea pe Dumnezeu faţă către faţă, fără a muri, ci trăind în El cu adevărat. Această vedere, pe care o prevesteşte Sfântul Maleahi, este partea centrală a teologiei ortodoxe isihaste, punctată foarte bine în rânduielile liturgice, dar mai ales în privegherile de noapte, care sunt stabilite de Tipic în orice duminică, praznic şi pomenire a unui sfânt iubit de comunitate. În urma privegherii, cu toate neputinţele lor, ucenicii au văzut „faţa lui Dumnezeu” şi noi suntem, de asemenea, chemaţi să vedem faţa lui Dumnezeu ostenindu-ne trupul, dar mai ales sufletul şi inima, în rugăciunea niptică rânduită de părinţii Bisericii, dintre care pe unii: Sfântul Simeon Noul Teolog, Sfântul Grigorie Palama şi Sfântul cuvios Paisie de la Neamţ, îi cinstim în mod deosebit în anul 2022.

Pr. prof. dr. Vasile Răducă - Evanghelia de Duminică - Schimbarea Domnului la față - trupul, vehicul al slavei

Şi după şase zile, Iisus a luat cu Sine pe Petru şi pe Iacov şi pe Ioan, fratele lui, şi i-a dus într-un munte înalt, de o parte. Şi S-a schimbat la faţă, înaintea lor, şi a strălucit faţa Lui ca soarele, iar veşmintele Lui s-au făcut albe ca lumina. Şi iată, Moise şi Ilie s-au arătat lor, vorbind cu El. Şi, răspunzând, Petru a zis lui Iisus: Doamne, bine este să fim noi aici; dacă voieşti, voi face aici trei colibe: Ţie una, şi lui Moise una, şi lui Ilie una. Vorbind el încă, iată un nor luminos i-a umbrit pe ei, şi iată glas din nor zicând: „Acesta este Fiul Meu Cel iubit, în Care am binevoit; pe Acesta ascultaţi-L”. Şi, auzind, ucenicii au căzut cu faţa la pământ şi s-au spăimântat foarte. Şi Iisus S-a apropiat de ei, şi, atingându-i, le-a zis: Sculaţi-vă şi nu vă temeţi. Şi, ridicându-şi ochii, nu au văzut pe nimeni, decât numai pe Iisus singur. Şi pe când se coborau din munte, Iisus le-a poruncit, zicând: Nimănui să nu spuneţi ceea ce aţi văzut, până când Fiul Omului Se va scula din morţi. (Matei 17, 1–9)

Schimbarea la față a Domnului Iisus Hristos este ultimul praznic legat nemijlocit de persoana Mântuitorului Hristos, rânduit de Biserică de-a lungul unui an liturgic. Se află în interiorul postului rânduit pentru praznicul comemorării Adormirii Maicii Domnului și înălțării sale cu trupul la cer.

Cu ocazia acestui praznic, ni se actualizează unul dintre momentele care scot în evidență efortul Mântuitorului de a-i instrui pe ucenicii Săi pentru a înțelege, pe

cât le era cu putință ca oameni și înainte de Pogorârea Duhului Sfânt, taina personalității Sale, despre care trebuia ca ei să dea mărturie lumii. Este vorba de „Schimbarea la față” a Mântuitorului, eveniment care a avut loc în Cezareea lui Filip, partea cea mai de nord a fostului regat al lui Irod cel mare, situată la nord de Galileea, unde stăpânea Irod Antipa.

Știm că, destul de frecvent, Mântuitorul era acuzat de adversarii Săi că nu respecta Legea, adică prescripțiile religioase din vremea Lui, dintre care multe nu erau prevăzute de Legea lui Moise, ci obiceiuri respectate de unii, așa cum găsim în cultura tuturor popoarelor. Desigur, Mântuitorul știa foarte bine ce era prescris de Lege și ce era obicei, mai ales, local pentru că El era un rabi (Ioan, 3, 2). Totodată, personalitatea Lui era general semnalată și recunoscută de așa manieră, încât Irod însuși, auzind de El, avea impresia că Iisus era reîncarnarea lui Ioan Botezătorul care fusese executat, chiar din ordinul lui Irod. Se vehiculau și alte nume ale unor personalități din istoria evreilor despre care se spunea că s-ar fi întrupat în persoana lui Iisus, încât, pe când se găsea cu ucenicii în Cezareea lui Filip, Iisus i-a întrebat pe aceștia: „Cine zic oamenii că sunt Eu, Fiul Omului?” (Mat. 16, 13), întrebare la care ei au răspuns: „Unii (spun) că ai fi Ioan Botezătorul, alții, Ilie, alții Ieremia sau altul dintre prooroci” (Mat. 16, 14). De aici și din alte împrejurări se vede că ideea extrem-orientală privind reîncarnarea circula și în rândul evreilor, ceea ce Iisus a respins categoric.

Iar când i-a întrebat ce cred ei înșiși despre identitatea Sa, într-un moment de inspirație divină, Petru a răspuns prompt: „Tu ești Hristosul, Fiul lui Dumnezeu cel Viu” (Mat. 16, 16). Era răspunsul adevărat, dat însă de Petru într-un moment de inspirație divină (Mat. 16, 17). Dovada că era așa se poate constata dacă luăm act de alte momente în care același Petru nu înțelegea de ce Iisus trebuia să moară (Mat. 16, 22-23) și era ezitant în recunoașterea deschisă a ceea ce mai înainte mărturisise că este Hristos (Mat. 26, 69-75).

Situația în care se afla Mântuitorul era una paradoxală: pe de o parte, era acuzat că încalcă Legea, pe de altă parte, că ar fi reîncarnarea vreunui prooroc. Legea și proorocii (profetismul) au fost cele două coordonate care au marcat dintotdeauna istoria, societatea și omul Vechiului Testament. Profeții au fost foarte respectați, dar Iisus nu se identifica cu nici unul dintre ei, cu atât mai puțin nu a fost reapari-ția vreunuia dintre ei.

Ucenicii aveau nevoie să înțe-leagă identitatea și mesajul lui Hristos și să le mărturisească, în modul cel mai firesc și în orice împrejurare, nu numai în stare de har, cum făcuse Petru.

Una dintre „lecțiile” pe care Mântuitorul le-a dat ucenicilor cu acest scop a fost schimbarea Sa la față, moment de excepțională experiență pentru trei dintre uce-

nicii Săi și totodată ultradiscret, Mântuitorul poruncindu-le să nu vorbească despre el decât după Învierea Sa din morți. La acel eveniment, Sfântul Petru a făcut referință mai târziu (II Petru, 1, 17-18) și, poate, din istorisirea evenimentului respectiv de către cei trei apostoli, cei trei evangheliști sinoptici l-au consemnat în textele pe care ni le-au lăsat (Mat. 17, 1-9; Mc. 9, 1-9; Lc. 9, 28-36).

După o săptămână de la dezvăluirea identității persoanei lui Iisus, dar și de la momentul în care Petru îl sfătuise pe Iisus să nu meargă la Ierusalim, unde, potrivit prevestirii Sale, a avut loc evenimentul despre care facem vorbire acum.

Luând, așadar, cu Sine pe Petru, pe Iacob și pe Ioan, Iisus a mers într-un munte înalt ca să se roage. Rugăciunea Lui era un fel de adâncire în slava care-I era proprie Lui și Celui căruia se ruga. Pe când se ruga, Iisus S-a schimbat la față înaintea ucenicilor. Totodată, El a lărgit capacitățile naturale de percepție ale ucenicilor, încât să-L poată contempla întru slavă pe Iisus - Chipul și Strălucirea Nevăzutului Dumnezeu (și să nu moară) și tainele rugăciunii (convorbire cu sfinții). Cele relatate mai târziu de ei au fost consemnate de evangheliști, și anume, faptul că fața lui Iisus a strălucit ca soarele, iar hainele au devenit albe ca lumina. Sf. Marcu spune că veșmintele Lui au devenit strălucitoare și de un alb atât de imaculat, încât nici un înălbitor nu ar fi putut să realizeze asemenea culoare (Mc. 9, 3). Era o strălucire care venea din interiorul trupului lui Iisus spre în afară. De remarcat că atât fața, cât și veșmintele lui Iisus străluceau. Nu a fost propriu-zis o schimbare a feței lui Iisus, ci o „metamorphosis/μεταμορφωσις”, o schimbare a „formei”, a înfățișării în care contemporanii și ucenicii Săi Îl vedeau pe Iisus zilnic.

A fost cea mai impresionantă formă în care Mântuitorul a lăsat să se manifeste slava Sa, din persoana Sa, înainte de Înviere.

Era slava dumnezeirii lui Iisus pe care El a lăsat-o să iradieze în momentul în care se afla în dialogul rugător cu Tatăl ceresc. Cu siguranță era slava care se afirma în El de fiecare dată când se ruga. Probabil, de aceea Mântuitorul prefera să se roage în singurătate. De data aceasta, șocul ucenicilor a fost atât de mare, încât au căzut cu fețele la pământ, ochii lor trupești nu puteau să suporte o strălucire supranaturală pentru care nu erau încă pregătiți.

Întreaga viață istorică a Fiului lui Dumnezeu făcut om, Mântuitorul Hristos, a fost însoțită de slavă, dar o slavă chenotică, discretă, proporționată naturii și condiției de om pe care și-o asumase Fiul lui Dumnezeu, încât cei care-L vedeau și-L auzeau să nu fie umiliți, ci să rămână liberi în opțiunea de a-L urma.

Urmarea lui Iisus este libertate. Dacă ar fi fost din teamă, n-ar mai fi fost urmare, ci manipulare, ceea ce Hristos nu a vrut și nu vrea. Efectele manifestării slavei Sale se vedeau în minunile pe care le făcea și în învățăturile Sale, dar totdeauna controlată de condiția smerită pe care El și-o asumase. De data aceasta s-a manifestat altfel: ea venea din interiorul trupului Mântuitorului, pătrundea țesătura veșmintelor și iradia în afară o lumină, care i-a cuprins și pe ucenici. În această slavă a lui Hristos și cuprinși în ea, au apărut Moise și Ilie, vorbind cu Mântuitorul despre sfârșitul Său, care avea să aibă loc în Ierusalim (Lc. 9, 31). Moise și Ilie, oameni de rugăciune și de acțiune, corifeii istoriei vechi a poporului evreu. Nici Moise, dătătorul Legii, nici Ilie, care, prin rugăciune, a făcut să se pogoare foc din cer care a mistuit jertfa, nu avuseseră parte de asemenea experiență. Acum s-au împărtășit ei înșiși, împreună cu apostolii, de aceeași slavă care iradia din trupul transfigurat al Domnului.

În felul acesta înțelegem sensul cuvintelor Mântuitorului: „Nu am venit să stric Legea și proorocii, ci să le împlinesc” (Mat. 5, 17), rostite la începutul misiunii Sale publice. Prin sângele vărsat pe Crucea din Ierusalim, Hristos avea să împlinească provizoratul vechiului Legământ și necesitatea Legii mozaice pentru mântuire, încheind în El și prin El legământul cel nou, deschis spre universalitate. Prin rugăciunile sale, Ilie făcuse ca Dumnezeu să pogoare foc din cer care a mistuit jertfa. Nici unul dintre cei doi corifei ai istoriei vechiului Israel nu reușise să vadă slava mântuitoare și strălucirea chipului Nevăzutului Dumnezeu.

Acum au avut parte de ea, împreună cu Apostolii înșiși, Hristos împlinind așteptarea lui Moise și prezicerile profeților.

Evangheliștii ne spun că evenimentul a avut loc pe un munte înalt. Exegeții s-au întrebat cu privire la numele acestui munte. Greu de dat un răspuns! Din secolul al IV-lea, Muntele Schimbării la față a fost identificat cu Muntele Tabor, care se află la 17 km vest de Marea Galileii, având o înălțime de 575 m, țâșnind pur și simplu din câmpie. Mai târziu, lumina necreată văzută de isihaști a fost numită chiar „lumina taborică”. Pe vremea aceea, pe Muntele Tabor erau o serie de locuințe și edificii. Ținând cont că evenimentul s-a petrecut în Cezareea lui Filip (Mc. 8, 27), unde există munți mai înalți, precum Muntele Hermon, care atinge înălțimea de 2.814 m, exegeții moderni sunt de părere că evenimentul Schimbării la față s-a petrecut pe una dintre culmile muntoase ale acestui munte. Oricare ar fi fost muntele, evenimentul în sine a fost atât de înalt și uimitor, încât pentru ucenici a fost un moment de ekstaz, din care au revenit ca dintr-un somn, lucru semnalat mai târziu de Evanghelistul Luca (Lc. 9, 32).

Ne mai putem întreba: ***De ce Mântuitorul a făcut martori ai evenimentului petrecut în timpul rugăciunii Sale pe cei trei apostoli și nu pe alții?*** Sfântul

Ioan Hrisostom spune că au fost aleşi aceştia pentru că „ei întreceau pe toţi ceilalţi: Petru se deosebea prin aceea că-L iubea foarte mult pe Domnul, Ioan era foarte iubit de Domnul, iar Iacob, datorită răspunsului pe care-l dăduse, împreună cu fratele său, prin cuvintele «putem bea paharul» (Mat. 20, 22), şi pentru că el a făcut ceea ce mărturisise...” (Cuvânt la Schimbarea la faţă, trad. Episcopului Melchisedec al Romanului, Ed. Buna Vestire, Bacău, 1997, p. 298), totodată, se pare că Iisus i-a luat pe aceştia pentru că dincolo de faptul că erau mai distinşi decât ceilalţi, pe ei a vrut Mântuitorul să-i înveţe Taina Crucii, corectându-le ideile false pe care şi le făcuseră despre El: Petru îl sfătuise să nu meargă la Ierusalim, atunci când Mântuitorul le prevestise moartea Sa în Ierusalim, iar Iacob şi Ioan râvneau la demnităţi pur pământeşti în regatul pe care sperau că-l întemeia Iisus, cu ocazia mersului Său la Ierusalim. Martori ai „Schimbării la faţă” a Domnului, cei trei apostoli au înţeles care era dimensiunea reală a divinului lor Învăţător. Avuseseră o experienţă uluitoare şi, totodată, fericită, de aceea au zis Mântuitorului: „Doamne, este bine să fim aici” (Mat. 17, 4). Cu alte cuvinte, era bine să fie în compania sfinţilor şi cuprinşi de slava lui Dumnezeu, chiar dacă ei nu puteau oferi decât eventuale trei colibe, nu palate. Important era ca ei să se afle în compania lui Hristos şi în slava Sa şi a drepţilor Vechiului Testament, reprezentaţi prin Moise şi Ilie.

Da, este cea mai firească stare pe care şi-ar dori-o cineva. Ea va fi însă posibilă numai împlinind cuvintele Tatălui ceresc: „Acesta este Fiul Meu cel Iubit, în care am binevoit; pe El să-L ascultaţi” (Mat. 17, 5)! Este momentul culminant al evenimentului deja consumat. La cele văzute, Apostolii au auzit şi porunca Tatălui ceresc, cuprinşi de un nor luminos, ca odinioară Moise, pe Muntele Sinai.

Istorisirea Schimbării la faţă a Domnului este răscolitoare. Din ea înţelegem că Iisus nu a fost reîncarnarea vreunei personalităţi a Vechiului Testament, că identitatea Lui este una, a profeţilor, alta. El a împlinit atât Legea, cât şi prezicerile şi aşteptările profeţilor.

Cuvântul ipostatic al lui Dumnezeu a dat poporului ales Decalogul (cele Zece Cuvinte), acelaşi Cuvânt a vorbit prin prooroci. La plinirea Legii, S-a făcut om pentru a noastră mântuire şi a vorbit lumii direct. Pe Muntele Schimbării la faţă a unit în slava Sa reprezentanţii Legii şi ai profe-ţilor (în arătare mistică) cu repre-zentanţii viitorilor propovăduitori ai Evangheliei (prin prezenţă fizică). Aceştia, toţi, au reprezentat în slava Aceluiaşi Cuvânt pe toţi cei chemaţi, în trecut şi pentru viitor, la comunicarea mesajului lui Dumnezeu către lume.

Într-o vreme când trupul era considerat de filosofi o închisoare a trupului, Hristos demonstra că trupul poate fi vehiculul prin care poate să ni se transmită slava lui Dumnezeu. Ba, mai mult, praznicul Adormirii Maicii Domnului ne dă

și speranța că trupul se poate sfinți de așa manieră, încât să se împărtășească încă de aici de viața nemuritoare. Condiția pentru a-ceasta este ascultarea de Iisus, altfel spus, urmarea Lui.

IPS Timotei prahoveanul - Muntele Tabor, loc al arătării slavei dumnezeiești

† Timotei prahoveanul, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Bucureştilor

Se vorbește și se consemnează permanent istorii mai vechi sau mai noi despre Muntele Tabor, amintit în scrierile scripturistice, în Tradiția Bisericii din primele veacuri, în special datorită evenimentului Schimbării la față a Mântuitorului Iisus Hristos, dar și în numeroasele evocări ale pelerinilor care au străbătut drumurile Țării Sfinte din dorința de a călca pe urmele pașilor Mântuitorului și de a trăi Evanghelia „din interior”.

Pelerinii celebri care au poposit în Țara Sfântă și au scris despre Muntele Tabor, din primele veacuri până în vremea noastră, l-au descris în forme diferite, numindu-l piatră kilometrică a creației, altar al ținutului care este Templu al lui Dumnezeu și altele, asemenea.

Muntele a intrat în istoria Bisericii pentru minunatul eveniment descris de Sfinții evangheliști Matei (capitolul 17), Marcu (capitolul 9, 2-13). De asemenea, în Evanghelia după Luca (capitolul 9, 28-36), se fac următoarele precizări: Iar la vreo opt zile după cuvintele acestea i-a luat pe Petru și pe Ioan și pe Iacob și S-a suit în munte ca să Se roage. Și a fost că pe când Se ruga, înfățișarea feței Sale a devenit alta și îmbrăcămintea Lui albă, strălucind. Și iată, doi bărbați vorbeau cu El; aceștia erau Moise și Ilie care, arătându-se întru

slavă, vorbeau despre sfârșitul Său pe care avea să-l împlinească în Ierusalim. Iar Petru și cei împreună cu El erau îngreuiați de somn; și când s-au deșteptat, I-au văzut slava și pe cei doi bărbați stând cu El. Și a fost că pe când aceștia se despărțeau de El, Petru I-a zis lui Iisus: „Învăţătorule, bine ne este să fim aici; să facem trei colibe: Ție una, lui Moise una și una lui Ilie”; - el neștiind ce spune. Și pe când vorbea el acestea, s-a făcut un nor și i-a umbrit; și s-au înspăimântat când au intrat în nor. Și glas s-a făcut din nor, zicând: „Acesta este Fiul Meu Cel iubit, de El să ascultați!”. Și când glasul a trecut, Iisus S-a aflat singur. Și ei au tăcut; și în acele zile n-au spus nimănui nimic din cele ce văzuseră.

Călătorul care va ajunge în Galileea, după ce a poposit câteva ceasuri pe valurile Mării Tiberiadei, sau pe malurile ei, va observa, de departe, Muntele Taborului, care, deși nu este foarte înalt (aproximativ 600 de metri), se vede de departe, fiind cel mai reprezentativ din zonă.

Cei care au călătorit spre Tabor își amintesc mulțimea arborilor pitici, a tufi-șurilor, a unor plante specifice zonei care adăpostesc în frunzișul lor mulțime de păsări, dar și animale sălbatice. Altădată, pe potecile muntelui, mistreții, urșii și leii strigau către Dumnezeu, ziua și noaptea, încât ținutul întreg răsuna, glasurile lor fiind asimilate strigătelor unei femei în durerile naşterii, așa cum afirma un pelerin care a poposit la Tabor.

Fericitul Ieronim numește muntele Veniat lux, care se tălmăcește Muntele lu-minii, după cum îl numesc și arabii care locuiesc în apropiere.

Dintotdeauna, deasupra muntelui s-a aflat un altar de jertfă, cum a fost și cel din vremea canaaniților. O parte din stânca pe care o foloseau la arderile de tot se află sub pardoseala actualei biserici de pe Tabor.

Şi atingea Taborul, Şahaţima şi Bet-Şemeş şi hotarul lor se termina la Iordan: șaisprezece cetăți cu satele lor (Iosua 19, 22). Versetul fixează Taborul ca semn de hotar, pentru triburile care se aflau în apropiere, în jurul muntelui desfășu-rându-se lupte cu fapte de vitejie remarcabile.

Profetul Osea vorbește despre Muntele Tabor: Ascultați acestea voi, preoților, şi luaţi aminte voi cei din casa lui Israel, şi plecaţi urechea, voi cei din casa re-gelui, căci către voi se îndreaptă hotărârea, fiindcă aţi fost un laţ la Miţpe şi o cursă întinsă pe Tabor (Osea 5, 1), iar profetul Ieremia spune: Taborul între munți. Viu sunt Eu, zice Împăratul, al cărui nume este Domnul Savaot, pe cât e de adevărat că Taborul este în rândul munţilor şi Carmelul lângă mare, tot atât e de adevărat că el va veni (Ieremia 46, 18).

Profetul David, inspirat de Dumnezeu, grăiește și el: Miazănoapte şi miazăzi Tu ai zidit; Taborul şi Ermonul în numele Tău se vor bucura. Braţul Tău este cu putere (Psalmul 88, 13).

Evanghelia după Sfântul Matei vorbește despre ce s-a întâmplat pe Tabor, când Mântuitorul S-a schimbat la față și a arătat ucenicilor, pe cât au putut înțelege, slava dumnezeirii Sale: Şi S-a schimbat la faţă, înaintea lor, şi a strălucit faţa Lui ca soarele, iar veşmintele Lui s-au făcut albe ca lumina. Şi iată, Moise şi Ilie s-au arătat lor, vorbind cu El. Şi, răspunzând, Petru a zis lui Iisus: Doamne, bine este să fim noi aici; dacă voiești, voi face aici trei colibe: Ție una, şi lui Moise una, şi lui Ilie una. Vorbind el încă, iată un nor luminos i-a umbrit pe ei, şi iată glas din nor zicând: „Acesta este Fiul Meu Cel iubit, în care am binevoit; pe Acesta ascultați-L". Şi, auzind, ucenicii au căzut cu faţa la pământ şi s-au spăimântat foarte. Şi Iisus S-a apropiat de ei, şi, atingându-i, le-a zis: Sculați-vă și nu vă temeți. Şi, ridicându-şi ochii, nu au văzut pe nimeni, decât numai pe Iisus singur. Şi pe când se coborau din munte, Iisus le-a poruncit, zicând: Nimănui să nu spuneți ceea ce aţi văzut, până când Fiul Omului Se va scula din morți (Matei 17, 2-9).

Deși nu este amintit, dintru început, ucenicii Mântuitorului au păstrat amintirea Schimbării la față pe acest munte, și nu pe altul, încă din primele veacuri adunându-se și rugându-se în acest loc.

Mai târziu, o mulțime de călugări nevoitori s-au așezat în spațiul muntelui, experimentând isihia și rugăciunea tocmai în locul în care Dumnezeu S-a descoperit ucenicilor și i-a pregătit pentru zilele mântuitoarelor Sale pătimiri.

În diferitele tradiții și interpretări, Muntele Tabor a fost adeseori menționat. Într-o astfel de relatare rabinică, pomenind despre momentul oferirii legii poporului iudeu, se spune că munții ar fi vorbit asemenea oamenilor, iar Taborul ar fi spus că este cel mai înalt, atât de înalt încât nici apele din vremea lui Noe, când potopul, cu tot cu valurile lui, acoperea ceilalți munți, nu i-au ajuns nici la capul, nici la umerii săi...

Într-o vreme, la prima revoltă împotriva romanilor, Muntele Tabor, conform scrierilor lui Iosif Flaviu, a fost fortificat, reprezentând un punct de rezistență inexpugnabil, până când, foarte târziu, romanii au reușit să-l cucerească.

Deși Origen spune că în vremea lui creștinii sărbătoreau Schimbarea la față pe acest munte, descoperirile arheologice vorbesc de prezența creș-tină doar într-o perioadă mai târzie, începând cu veacul al IV-lea, când evlavioasa Împărăteasă Elena a construit, pe vârful muntelui, o prea frumoasă bazilică în cinstea Mântuitorului și a apostolilor care s-au aflat împreună cu El.

De asemenea, s-au găsit urmele mai multor trepte, se pare peste 4.000 la număr, din piatră, care urcau de la poale până spre vârf, și reprezentau un drum al pelerinajului creștin în Antichitate.

Pelerinii din veacul al VI-lea, călători pe Muntele Taborului, au remarcat bisericuțele construite în perioada bizantină, una pentru Mântuitorul, alta pentru Moise și alta pentru Ilie, după cum sugerase, în nevinovăția lui, apostolul Petru.

În perioada bizantină, și apoi a cruciaților, mulți călugări ortodocși, apoi benedictini, s-au aflat pe munte, în rugăciune și lucrare sfântă, unii dintre ei rezistând împotriva atacurilor trupelor arabe care au devastat mănăstirile din Țara Sfântă și i-au masacrat pe mulți dintre călugării nevoitori acolo.

O vreme, muntele a rămas pustiu, după mărturiile unor pelerini, care au găsit acolo ruine, vechile chilii și biserici de pe înălțimea Taborului devenind adăpost pentru fiarele sălbatice.

În apropierea bisericii grecești de pe Muntele Tabor se află și grota lui Melchisedec, regele care a ieșit de demult în întâmpinarea lui Avram, oferindu-i pâine și vin. Și-n timp ce el se întorcea după înfrângerea lui Kedarlaomer și a regilor uniți cu acela, regele Sodomei l-a întâmpinat în valea Șave, care astăzi se cheamă Valea Regelui. Și Melchisedec, regele Salemului, i-a adus pâine și vin; el însă era preot al Dumnezeului Celui Preaînalt. (Facerea 14, 17-18).

Diferite tradiții vorbesc despre faptul că Melchisedec a locuit în acest loc, iar pelerina Egeria consemna că a văzut la Salem, pe Valea Iordanului, ruinele Palatului lui Melchisedec.

Despre el ne vorbește și Sfântul Apostol Pavel la Evrei 7, 2-3, unde ni se spune că Melchisedec a fost asemănat cu Fiul lui Dumnezeu.

Despre legătura lui Melchisedec cu Taborul a scris și Sfântul Atanasie, arhiepiscopul Alexandriei, în Historia Melchisedec.

O legătură specială au avut-o și românii cu Muntele Tabor, nu doar prin numeroasele pelerinaje pe care le-au întreprins în diferite vremuri, călătorind cu greu către Țara Sfântă, dar mai ales prin faptul că doi călugări din Moldova, arhimandriții Ermoghen Buhuș și Irinarh Rosetti, au plecat de la Mănăstirea Neamț cu dorința de a înălța pe Muntele Taborului o biserică românească și chilii pentru pelerinii care ajungeau acolo.

Cu mari sacrificii, cei doi misionari români au început construcția bisericii de pe Muntele Tabor, nereușind să o finalizeze.

Slava dumnezeirii, întâlnirea pro-feților Vechiului Testament, Moise și Ilie, cu ucenicii Domnului, descoperirea Preasfintei Treimi prin glasul Părintelui, prin Fiul îmbrăcat în slavă și prin norul care reprezintă pe Duhul Sfânt, e o chemare constantă, adresată tuturor ucenicilor lui Hristos, indiferent de epocă, de a-și schimba și lumina inima, interiorul și gândurile proprii, pentru a înțelege, măcar în parte, taina dumnezeirii Mântuitorului Iisus Hristos.

Sărbătoarea arătării slavei Preasfintei Treimi

Arhid. Ştefan Sfarghie

Cu prilejul sărbătorii Schimbării la faţă a Domnului nostru Iisus Hristos, joi, 6 august 2020, prea fericitul părinte Daniel, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, a rostit un cuvânt de învăţătură în Paraclisul istoric „Sfântul mare mucenic Gheorghe” din Reşedinţa Patriarhală. Preafericirea sa a reliefat faptul că minunea de pe Tabor a fost o pregătire duhovnicească a ucenicilor pentru taina Învierii lui Hristos: *„Ucenicii trebuiau pregătiţi ca atunci când Îl vor vedea pe Iisus Hristos desfigurat şi răstignit pe cruce să-şi aducă aminte de Faţa Sa transfigurată, luminoasă, plină de slava Sa dumnezeiască. De aceea, mai târziu, Sfântul apostol Petru, la Rusalii, spune că cei care L-au răstignit pe Iisus au răstignit pe Domnul slavei”*.

Prea fericitul părinte patriarh Daniel a subliniat că sărbătoarea Schimbării la Faţă a Domnului ne aduce aminte că fiecare biserică este plină de harul Preasfintei Treimi: *„Fiecare biserică sfinţită este compusă din trei «colibe»: pronaos, naos şi altar. Pronaosul reprezintă Vechiul Testament, naosul reprezintă Biserica în procesiune către altar, iar altarul simbolizează Împărăţia cerurilor. Fiecare biserică de parohie este un locaş al Taborului. În general, bisericile se zidesc pe o colină şi ele ne aduc aminte de bucuria, pacea, lumina*

şi fericirea pe care le-au simţit Sfinţii apostoli la Schimbarea la Faţă a Domnului pe Muntele Taborului”.

Întâistătătorul Bisericii noastre a precizat că Schimbarea la Faţă a Domnului Iisus Hristos are mai multe înţelesuri duhovniceşti. *„Este o arătare a slavei Învierii lui Hristos şi a Înălţării Sale la cer înainte de pătimirile şi moartea Sa, dar, în acelaşi timp, Schimbarea la Faţă a Domnului arată şi slava părintească - cum ne spune cartea de cult Minei - şi anume slava pe care Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu întrupat, a primit-o ca Om de la Dumnezeu Tatăl când El S-a schimbat la Faţă, pentru că Tatăl a zis: «Acesta este Fiul Meu cel iubit, în care am binevoit; pe Acesta ascultaţi-L» (Matei 17, 5). Deci, firii omeneşti îi este dăruită slava părintească a Tatălui ceresc, pe care El o dăruieşte Fiului din veşnicie, însă acum aceasta s-a arătat prin firea umană, prin chipul uman al lui Hristos. Această slavă părintească, după cum ne arată cântările din această zi, dar şi din ziua precedentă, din 5 august - Înainte-prăznuirea Schimbării la Faţă a Domnului - este slava întregii Sfinte Treimi, deoarece ca şi la Botezul Domnului aici se arată prezenţa Sfintei Treimi: Fiul lui Dumnezeu, Iisus Hristos este schimbat la Faţă, norul luminos care apare la un moment dat este Duhul Sfânt şi din acest nor luminos se aude glasul Tatălui”,* a spus patriarhul României.

În continuare, prea fericirea sa a subliniat că la acest praznic se cunoaște care este scopul veșnic al omului în Împărăția cerurilor.

„Slava Preasfintei Treimi se arată acum prin umanitatea, prin firea omenească a lui Hristos. Prin aceasta vedem că firea omenească este chemată la slavă veşnică. Spre a se împărtăşi de slava lui Dumnezeu, de slava neapusă, netrecătoare, veşnică, necreată, a Preasfintei Treimi. Omul a fost creat după chipul lui Dumnezeu şi chemat să ajungă la asemănarea cu El, adică la îndumnezeire, la sfinţenie prin ascultare faţă de Dumnezeu. Primul Adam, prin neascultare, a pierdut lumina slavei dumnezeieşti, însă noul Adam, Iisus Hristos, prin ascultare până la moarte a restaurat firea omenească cea stricată de păcat şi a sfinţit-o. De aceea, Sfinţii părinţi, în cântările sărbătorii de astăzi, spun: «Prin apa Botezului, prin apă şi prin foc ai curăţit, Hristoase, firea noastră cea stricată prin păcat, iar prin Schimbarea Ta la Faţă ai îndumnezeit-o». Deci, prin Schimbarea la Faţă a Mântuitorului Iisus Hristos se arată firea omenească îndumnezeită, luminată, aşa cum va fi ea în Împărăţia cerurilor. Această slavă a lui Hristos se va împărtăşi tuturor celor care au ascultat de Hristos, au împlinit în viaţa lor voia Lui. De aceea, în Biserica Ortodoxă, sfinţii au lumină în jurul capului, arătând prin aceasta că în ei locuieşte slava iubirii, frumuseţea, lumina harului Preasfintei Treimi şi că ei sunt mărturisitori ai slavei lui Hristos împărtăşită oamenilor”, a evidenţiat prea fericirea sa.

Prea fericitul părinte patriarh Daniel a explicat și expresia „arătând ucenicilor Tăi slava Ta, pe cât li se putea” din troparul sărbătorii: *„Fiecare primeşte harul necreat, lumina necreată a slavei Preasfintei Treimi pe măsura credinţei şi iubirii sale, pe măsura înaintării sale în viaţă sfântă, a curăţirii sale de păcate şi a luminării sufletului şi trupului prin împlinirea voii lui Dumnezeu. Slava Preasfintei Treimi este împărtăşită firii omeneşti care se îndumnezeieşte, se sfinţeşte, se luminează şi trăieşte veşnic în iubirea şi bucuria veşnică a Preasfintei Treimi”.*

De asemenea, prea fericirea sa a arătat că prin Schimbarea la Faţă, Mântuitorul Iisus Hristos a vrut să arate şi slava celei de a doua veniri a Sa. *„Biserica a rânduit ca această sărbătoare să fie celebrată nu înainte de Paşti, nu înainte de sărbătoarea Învierii Domnului, ci în ultima lună a anului bisericesc, în ziua de 6 august, pentru că în ziua a 6-a a fost făcut omul şi aşa trebuia să strălucească faţa lui Adam dacă asculta de Dumnezeu, precum Faţa lui Hristos pe Muntele Tabor. Slava Învierii lui Hristos şi a Înălţării Sale la cer este şi slava celei de a doua veniri a Mântuitorului Iisus Hristos. Prin aceasta noi învăţăm că Dreptul Judecător va veni întru slavă ca să judece viii şi morţii şi că El împărtăşeşte această slavă celor care au crezut în El, L-au iubit şi au împlinit voia Lui în viaţă. De aceea, Schimbarea la Faţă a Domnului este o lumină pentru modul de încheiere a vieţii pe pământ şi pentru pregătirea creştinilor în vederea Judecăţii de Apoi. Această slavă a venirii lui Hristos în Ziua de Apoi este slava pe care o va dărui El drepţilor”,* a spus patriarhul României.

La final, prea fericirea sa a subliniat că sărbătoarea Schimbării la Faţă a Domnului ne cheamă să ne schimbăm modul de a vieţui şi de a făptui, arătându-ne astfel purtători ai luminii cereşti: *„De aceea, unele cântări bisericeşti din această zi ne îndeamnă la schimbarea vieţii. Să părăsim faptele rele şi să ne îmbogăţim cu fapte bune, să părăsim tot ceea ce este întunecat şi să ne luminăm prin cuvinte bune, frumoase, prin gânduri luminoase, prin fapte de milostenie, de bunătatea sufletească de într-ajutorare”.*

Totodată, patriarhul României a amintit şi de faptul că Schimbarea la faţă este cea mai iubită sărbătoare a călugărilor isihaşti.

Lidia Popiţa Stoicescu - Schimbarea la faţă a Domnului în slove de Sfinţi ierarhi cărturari

Cazania tipărită la Mănăstirea „Sfinţii trei ierarhi" din Iaşi, în 1643, este piesa de rezistenţă din bibliografia Sfântului mitropolit Varlaam. Ne îndreptăţeşte această consideraţie însuşi tâlcuitorul ei, într-un vibrant „Cuvânt către cetitoriu", în care argumentează necesitatea tălmăcirii și tâlcuirii Sfintelor Evanghelii în limba vorbită de popor, pentru înțelegerea sensului și scopului petrecerii omului pe pământ: mântuirea și viața veșnică.

Din tălmăcirea și tâlcuirea Sfântului Varlaam la Evanghelia marelui praznic împărătesc al Schimbării la față a Domnului nostru Iisus Hristos, pe Muntele Tabor, vom auzi în inimă o limbă românească încă nepârguită, dar a cărei dulceață se pregustă în suculența puterii de sugestie a cuvintelor. „Să ne curățâm mintea noastră, să him gata către măgura Taborului să ne suim, ca să vedem... chiar Svânta Troiță. Acolo vom vedea pre Fiul în lumină închipuit și Părintele de sus mărturisind de Fiul și Duhul Svânt umbrind ca un nuor. (...) Și acolea unde străluci fața lui așea, să arătă Moisi proroc și cu Ilie. Și-i văzură pre amândoi unde vorovia cu Hristos (...) Moisi proroc așea grăia: Proslăvit ești, Domnul mieu Hristoase (...) Svenția Ta ești împlerea (împlinirea) prorociei meale. Tu-mi dedeși tablele legei vechi scrise în măgura Sinaiei. Tu mă trimesăși să pierdz pre Faraon în Marea Roșie. Cu învățătura Ta am făcut ciudese prin Eghipet. Tu, Domnul mieu, ne-ai hrănit 40 de ai în pustie cu mană. Tu ne-ai adăpat cu apă din piatră sacă. Tu și-acmu te-ai închipuit ca acela ce ești Dumnedzău adevărat. Iară Ilie proroc și el aceaste cuvente grăia: Mulțămăscu-ți Domnul mieu, Hristose, (...) Tu ești Dumnedzău adevărat, că pentru numele tău

am vădit pre împăratul Ahav, călcătorul legei. Tu ascultași ruga mea și nu de-deși ploaie pre pământ 3 ani și 6 luni... Putearea ta desfăcu apa Iordanului ș-am trecut pre uscat. Tu mă luași și-n ceriu cu car de foc. Pentr-aceaia-ți mulțămesc. Pentr-aceaia mă-nchin și te proslăvesc...”

Urmează propunerea lui Petru, augmentată și aceasta cu comentariul motivației subînțe-lese a autorului: „Doamne, bine are hi să petrecem noi aicea! Și de vei vrea, să facem aicea trei umbrare: unul ție, altul lui Moisi, altul lui Ilie”.

Și comentează Sfântul Varlaam: `Știa Petru că cearcă iudeii să ucigă pe Hristos”. Apoi Petru subliniază că prioritar este să-L protejeze pe Hristos: „Iară noi vom răbda și zăduful și frigul și gerul, ploaia și ninsoarea. Toate le vom răbda pentru numele tău, numai să nu ne pogorâm de-aciia... Iară grăind Petru acestea cuvente, (...) un nuor luminatu i-acoperi și-i umbri pre dânșii. Și glas ieși din nuor de grăi și dzise: Acesta iaste Fiiul Mieu cel iubit, întru carele binevruiu să izbăvască rodul omenesc. Pre aceala să ascultaț de toate câte va dzice voaă... Unde audziră apostolii glasul aceala ce grăi din nuor, să spăimântară și de spaimă cădzură gios cu fețele la pământ și să temură foarte. Iară Hristos mearse de-i rădică și le dzise: Sculaț și nu vă temereț. Și dacă-și deșchisără ochii, pre alt pre nime nu vădzură, fără numai pre Hristos, ca să priceapă ei... că nuorul aceala ce-au audzit apostolii grăind n-au fost nuor - că nuorul cum să grăiască! - ce sângur Părintele au grăit de-au mărturisât nevădzut de Fiul său, de Hristos; iară nuorul aceala au fost Duhul Svânt. (...) Pentr-aceaia, creștini bla-gosloviți, noi tocmala praznicului nostru ce prăznuim astădzi, după cât ne-au fost putearea noastră dzâs-am; nu după cât au trebuit, ce puținel și pre scurt... Numai cât vă rog atâta: cu cutremur să mulțămiț Dumnedzăului vostru, lui Iisus Hristos, şi mulță-mindu-i, de păcate să vă părăsâți și fapte bune să faceți... Amin!”

Nădăjduim ca această lectură să fi fost receptată nu cu osteneală, ci ca un dar de frumusețe, îndreptățindu-l pe părintele-poet Alexe Mateevici, când scrie: „Limba noastră îi aleasă/ Să ne spuie-n hram şi-acasă/ Să ridice slavă-n ceruri, / Veşnicile adevăruri”.

„Într-o clipă de ceas s-au arătat precum era mai înainte de veci”

Astfel, iată că, la distanță de numai 6 decenii în timp - dând pasul peste pragul celuilalt secol, al 18-lea -, un alt mare ierarh cărturar a lăsat moştenire neamului românesc (de care era străin prin origine!) o altă fundamentală Carte de învățătură despre înțelesul profund al Sfintelor Scripturi. Este vorba despre Sfântul mitropolit martir Antim Ivireanul, în Didahiile sale, cu o limbă română scrisă și rostită apoi în biserici, spre folosul duhovnicesc al poporului simplu dreptcredincios: „Și iată glas din nor zicând: «Acesta iaste Fiiul Mieu cel iubit, întru carele bine am vrut; pre acesta ascultați»”. Urmează descrierea colorată și

sugestivă a minunii: „Drept aceaia ș-au schimbat și fața și chipul și într-o clipă de ceas s-au arătat precum era mai înainte de veci, împodobit cu toate frumusețile ceriului, luminat cu toată lumina dumnezeirii. Razele ce ieșea din dumnezeiasca lui față biruia strălucirile soarelui și albiciunea hainelor lui întrecea strălucirile luminii”. Și conchide: „O, fericiți ochii apostolilor carii s-au învrednicit de au văzut mărirea aceștii înfricoșate înfrumusețări! Că ce taine nu să închiaie întru acest lucru prea slăvit... Nu ajunge cunoștința omenească să le priceapă, nici minte îngerească să le cuprinză”. Urmează un moment de sinceră și profundă smerenie a luminatului ierarh cărturar, revenind apoi la motivația principală a didahiei - învățătura poporului: `Și pentru aceasta, cunoscându-mă și eu nevrednic și departe de toată știința, nu îndrăznesc să întru întru atâta adâncime... cu cap plecat și cu cuciarnică tăcere trec cu cuvântul spre puțântică învățătură, carea socotesc să fie foarte folositoare de suflete și mântuitoare la ceia ce vor să asculte cu dragoste”.

Atrage atenția asupra cuvintelor Tatălui ceresc cu privire la Fiul Său Cel iubit, spunând: „Pre acesta ascultaț!” Face aici și o minunată pledoarie pentru însăși ideea de ascultare - drept virtute esențială a creştinului: „Nu le-au zis să laude pre Fiiul Său, nici să-l slăvească, nici să mărească lucrurile lui... nici să-și răpuie viața lor pentru dânsul, nici să rabde scârbe, necazuri, nevoi... ce numai să fie ascultători, să aibă ascultare, să supuie voința lor supt voia acestuia unuia singur născut, Fiului său, carele să înfrumseța... Și pricina iaste că cine are ascultare, acela are împreună și toate darurile și toate bunătățile; acela iaste întreg la minte... răbdătoriu, acela iaste smerit, blând, iertătoriu, acela iaste iubitoriul de streini, cuciarnic, pașnic și, în scurte cuvinte, acela iaste lăcașul tuturor bunătăților și vasul tuturor darurilor”.

În final, Sfântul ierarh martir Antim Ivireanul pune în oglindă cele enunțate mai sus cu lumea contemporană lui, obținând imaginea contrară terifiantă. Și nu numai atât, dar și cumplit de corespunzătoare lumii noastre: „Acuma dară, o poruncă folositoare ca aceasta și mântuitoare iaste cineva din noi să o păzească? Noi, toată zioa și la rugăciuni și la împreunări și la vorbe și la fieștece lucru al nostru chemăm pre Dumnezeu și-l numim Domn. Și de-l numim Domn și Stăpân, unde ne iaste supunerea ce arătăm, ca niște slugi la Domnul nostru? Sluga face voia domnului său, dară noi care voie facem, acestui Domn al nostru? Care din poruncile lui păzim? Care dragoste avem către dânsul și ce cinste îi facem? O zice însuși Dumnezeu, prin rostul lui Maleahi, la capul dintâi: «Și de sânt Eu Domnul, unde iaste frica mea? Cine iaste din voi să se teamă de mine, să mă cinstească, să se rușineze de mine? Nu iaste, până la unul»; zice David la Psalmul 3: «toț s-au abătut, împreună netrebnici s-au făcut; nu iaste cel ce face bunătate, nu iaste, până la unul»”.

Concluzia e logică, plină de adevăr și îndeamnă la meditație îndelungă și profundă: „Drept aceia, nu iaste minune de nu ne ascultă nici pre noi fiii noștri, nici ni să supun slugile și patimile noastre, carele în toate zilele oștesc asupra sufletului; iaste aceasta dreaptă judecată a lui Dumnezeu”.

Maria Burlă - Sihăstriile de pe Ceahlău - să avem cu toții parte de rugăciunile monahilor nevoitori în „Athosul românesc”!

Foto: Crina Zamfirescu

Cel mai sacru munte din Moldova este Ceahlăul, numit şi „Athosul românesc”. Parcă nu întâmplător forma masivului central, care domină toată zarea, este ca o uriaşă catedrală, platoul superior asemănându-se cu masa altarului, iar vârful Toaca şi stânca Panaghia (din grecește: Cea întru tot Sfântă Maica Domnului) par a fi turlele bisericii. În plus, Ceahlăul este singurul munte din ţară cu hram bisericesc la 6 august, de sărbătoarea Schimbării la Faţă a Domnului.

În jurul muntelui au existat, din cele mai îndepărtate timpuri, numeroase schituri sau peșteri cu sihaștri, călugări și călugărițe. Unele au fost mistuite de foc, de avalanșele de zăpadă sau de stâncile prăvălite peste ele. Mănăstirea Durău e singura care a supraviețuit timpurilor.

Sihăstria lui Silvestru, una dintre cele mai importante în vechiul Ceahlău

Documentele ne spun că prima aşezare monahală de pe Muntele Ceahlău a fost Sihăstria lui Dragoş, întemeiată încă din secolul al XIV-lea şi continuată în secolul următor cu Sihăstria Ceahlăului, unde, în locurile cele mai înalte şi mai izolate, au trăit cei mai aleşi sihaştri, între care cuviosul Simeon. Bisericuţa de

lemn construită de el a fost distrusă de o avalanşă în anul 1704. După câţiva ani, pe acelaşi loc, a fost ridicată Sihăstria Cerebuc, ai cărei călugări au păstrat, până la începutul secolului XX, tradiţia de a trage clopotul şi de a bate toaca de pe vârful muntelui.

O zonă bine populată de sihaştri şi monahi în secolele XV-XVIII a fost valea pârâului Schit. Aici au exitat două vechi sihăstrii: Sihăstria lui Silvestru, întemeiată în secolul al XV-lea - una dintre cele mai importante în Ceahlău - şi Schitul Peon, pe locul căruia hatmanul Gheorghe a zidit în 1639 o bisericuţă, fortificată apoi cu zid de piatră și turnuri de apărare și transformată în curte boierească, denumită „Palatul Cnejilor”.

Între Hangu și Borca, Valea Bistriței se numea Valea Călugărilor

Spre izvoarele pârâului Schit a fost întemeiată în secolul XVII Sihăstria Melania, devenită apoi Schitul Durău, a cărei primă bisericuţă de lemn a fost strămutată în satul Dreptu - Borca, iar cea de-a doua, în satul Poiana Largului, comuna Poiana Teiului (arsă, din nefericire în anul 2011).

În anul 1835, prin migrarea maicilor spre marile mănăstiri de la Văratec şi Agapia, schitul de la Durău a fost transformat în schit de călugări.

În Ceahlău s-au nevoit şi multe călugăriţe, între care schimonahia Sofia, care a întemeiat mai sus, pe pârâul Răpciuniţa, în secolul al XVII-lea, Sihăstria Sofia, cea mai importantă aşezare de maici din zonă. Amintim și Sihăstria cuvioasei Casiana, din secolul al XVIII-lea, desființată în secolul al XIX-lea.

Valea Bistriţei, între Hangu şi Borca, se numea Valea Călugărilor, datorită mulţimii monahilor împânziţi în toate locurile retrase şi liniştite.

***

Au viețuit în smerenie și în nevoință, slobozind rugăciune neîncetată din inimi curate și fierbinți. I-au iubit pe toți, dar mai presus, L-au iubit pe Dumnezeu, lângă care acum se odihnesc și se desfătează. „Urmele” lor au rămas adânc încrustate în numele locurilor de pe Ceahlău, pe poteci și în aerul tare al înălţimilor. Să avem cu toții parte de rugăciunile și mijlocirea tuturor sihaștrilor nevoitori în Ceahlău!

(Sursă de documentare: „Biserici vechi de lemn din ţinutul Neamţ”, dr. Elena Florescu, dr. Marina Sabados, Cornel Miftode, Editura C.M. Imago, Piatra Neamţ , 2012)

Răzvan Codrescu - Teologia mistică a energiilor necreate

Schimbarea la Faţă (miniatură bizantină)

Spre deosebire de alte confesiuni creştine, deviate în felurite chipuri şi măsuri de la tradiţia originară, Ortodoxia, pe linia de continuitate a Bisericii primare, face deosebire limpede între cele *create* şi cele *necreate*, iar în privinţa acestora din urmă – ***între Fiinţa şi Energiile divine, adică între ceea ce este Dumnezeu în esenţa Sa şi ceea ce este El în lucrarea Sa.***

Aceste distincţii necesare, implicite în toată tradiţia teologiei mistice răsăritene, şi-au căpătat o strălucită articulare doctrinară în scrierile Sfântului Grigorie Palama (sec. XIV), mai ales în urma polemicii acestuia cu grecul occidentalizat Varlaam din Calabria (secondat de prietenul său Achindin), pe tema misticii isihaste. Deoarece identitatea Ortodoxiei este astăzi fie ignorată, fie redusă la anumite aspecte mai degrabă formale, nu-i de prisos să zăbovim o dată în plus asupra esenţei spirituale a creştinismului răsăritean, expunând, fie şi sumar, datele acestei controverse celebre [***Pentru informaţii mai bogate, se poate consulta îndeosebi lucrarea încă nedepăşită a părintelui Dumitru Stăniloae, Viaţa şi învăţătura Sfântului Grigorie Palama, cu patru tratate traduse, fie în ediţia iniţială din 1938 (Sibiu), fie în reeditările bucureştene din 1993 (Editura Scripta) sau 2006 (Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române); textele esenţiale ale Sfântului Grigorie Palama se regăsesc şi în Filocalia românească, vol. 7, E.I.B.M.B.O.R., Bucureşti, 1977, pp. 223-525. A se vedea şi sintezele părintelui J. Meyendorff, Introduction à l'étude de Grégoire Palamas (Seuil, Paris, 1959) şi St. Grégoire Palamas et la mystique orthodoxe (Seuil, Paris, 1959; tr. rom.:***

***Sfântul Grigorie Palamas şi mistică ortodoxă, Editura Enciclopedică, Bucureşti, 1995). Indispensabilă rămâne şi introducerea generală a lui Vladimir Lossky, Essai sur la théologie mystique de l'Église orientale (Aubier, Paris, 1944; tr. rom.: Teologia mistică a Bisericii de Răsărit, Anastasia, Bucureşti, 1993), mai ales cap. IV (intitulat chiar "Energiile necreate").*]**

Călugării isihaşti, ducând viaţă de curăţie desăvârşită şi de rugăciune permanentă (Rugăciunea lui Iisus: "***Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pre mine, păcătosul***", ***prin care mintea şi inima se contopesc în chip tainic, iar omul purificat devine lăcaş al harului dumnezeiesc şi îndumnezeitor), ajungeau treptat la experierea directă a dumnezeirii, contemplând lăuntric, "liniştiţi" şi transfiguraţi, lumina divină suprasensibilă şi suprainteligibilă, asimilată luminii taborice a Schimbării la Faţă, când Domnul S-a arătat în veşmântul slavei Sale (transfigurarea de pe Muntele Tabor: Matei 17, 1-2; Marcu 9, 28-29).***

Mulţi dintre ei nu aveau învăţătură cărturărească şi nu erau deloc meşteri la vorbă (duhovnicitatea nefiind neapărat virtute discursivă, ci adeseori smerită tăcere [***Sf. Isaac Sirul: "Cuvintele sunt uneltele veacului acestuia; tăcerea este o taină a veacului ce va să vie***"].); ***întrebaţi ce văd, unii spuneau, în îngereasca lor simplitate, că văd o lumină de negrăit, care-i umple de pace şi bucurie, iar alţii afirmau făţiş că-L văd pe Dumnezeu.***

Umblând printre ei şi iscodindu-i cu viclenie, Varlaam, ratat ca trăitor şi dedat speculaţiilor raţionale, în spiritul steril al scolasticii târzii, nu scăpa nici un prilej să-i ridiculizeze, cu morga suficienţei zeflemitoare, numindu-i "cei cu sufletul în buric" (omphalopsychoi)*, pentru că în străvechea practică isihastă poziţia optimă de rugăciune era cea ghemuită, cu faţa plecată spre pântece. Mai mult decât atât: ignorant şi circumspect totdeodată, Varlaam îi învinuia de-a dreptul de erezie, pentru afirmaţia lor de a-L vedea pe Dumnezeu. El se întemeia pe locul comun că Dumnezeu cu nici un chip nu poate fi văzut de oameni: noi nu putem contempla decât creaţiile lui Dumnezeu, dar nu şi pe Dumnezeu Însuşi. Prin urmare, considera Varlaam, cu trufaşă siguranţă de sine, aceşti oameni simpli şi ciudaţi se amăgesc şi-i amăgesc şi pe alţii; dacă ei văd "ceva", acel "ceva" nu poate fi nicidecum Necreatul (Dumnezeu), ci doar o realitate creată, mai mult sau mai puţin inefabilă, dar în orice caz exterioară fiinţei divine. El admitea că ar putea fi vorba despre harul lui Dumnezeu ("graţia divină", cum îi spun apusenii), pe care-l considera însă ca aparţinând lumii creaturilor – o creaţie divină de ordin superior, dar totuşi creaţie. Acuzaţia adusă isihaştilor era gravă: ei ar fi confundat, asemenea păgânilor criticaţi de Apostolul Neamurilor (cf. Romani 1, 22-25), cele create cu cele necreate, făptura cu Făcătorul!*

Aici intervine Sfântul Grigorie Palama, cărturar vestit, dar şi adânc trăitor, el însuşi practicant al metodei isihaste. Acesta îi apără pe isihaşti şi Ortodoxia, arătând că eroarea sau confuzia era de fapt a lui Varlaam (şi a apusenilor în genere). Având o concepţie greşită despre Duhul Sfânt (reflectată în adaosul *Filioque*, care exprimă inovaţia dogmatică a dublei purcederi/procesiuni a Duhului Sfânt, nu doar de la Tatăl, ci *şi de la Fiul*), *Apusul se înşeală şi asupra lucrării Duhului în lume, considerând harul drept ceva creat – şi deci cu totul exterior dumnezeirii*. De aceea apusenii nu pot înţelege nici viaţa mistică a Ortodoxiei şi nici adâncimile gândirii ei teologice.

Din perspectiva dreptei credinţe răsăritene, între Fiinţa lui Dumnezeu (inaccesibilă în sine) şi lumea făpturilor Sale (văzute sau nevăzute) se interpun energiile necreate, lucrările nemijlocite ale lui Dumnezeu, care sunt solidare cu firea Lui necreată, dar totuşi accesibile, pe cale mistică, celor înduhovniciţi.

Sfântul Maxim Mărturisitorul afirmase deja că dumnezeirea este izvorul "energiilor" (în greacă: energeia, "putere de acţiune", "lucrare"). Teologia palamită reia şi dezvoltă această afirmaţie până la ultimele ei consecinţe. "***În discuţiile despre natura luminii taborice cu teologii latini – care, sub pretextul simplităţii şi neîmpărţirii naturii divine, spuneau că harul este creat – Sfântul Grigorie Palama face distincţie între fiinţa sau esenţa lui Dumnezeu, adică firea dumnezeiască necreată, şi energiile divine necreate, adică lucrările sau «ieşirile» personale prin care El Se lasă împărtăşit, Se manifestă şi îndumnezeieşte. Energiile izvorăsc din dumnezeirea comună celor trei Persoane ale Treimii şi prin aceasta sunt unice, indivizibile, permanente şi stabile. Ele există deodată cu Persoanele şi sunt contemplate în mod real, nu simbolic" (Ion Bria, Dicţionar de teologie ortodoxă, art. "Energii", ed. 1981, p. 142, sau ed. 1994, p. 141).***

Dar să vedem ce spune Sfântul Grigorie Palama însuşi, înfruntându-l pe Varlaam. Referindu-se la lumina văzută de isihaşti, el precizează, cu fineţea limbajului antinomic specific apofatismului răsăritean [***Care avea să-l fascineze atât de mult pe un Lucian Blaga, ducându-l la faimoasa teorie filosofică a "antinomiilor transfigurate" (cf. Eonul dogmatic, în Trilogia cunoaşterii).***] (sublinierile îmi aparţin în toate textele citate din scrierile palamite): "***Ei ştiu din experienţă că este o luminare şi un har nematerial şi dumnezeiesc, o lumină văzută în chip nevăzut şi înţeleasă în chip neînţeles. Ce este însă aceasta, nu ştiu să spună.*** Află tu, cu metodele definiţiei, ale analizei şi împărţirii [metodele raţionaliste ale filosofiei scolastice – n. n.] şi binevoieşte de ne învaţă şi pe noi, care nu ştim! ***Fiinţa lui Dumnezeu nu este acea lumină, căci fiinţa este inaccesibilă şi neîmpărtăşibilă. Înger iarăşi nu este, căci poartă trăsături stăpânitoare*** [se impune ca o realitate absolută celui ce se

învredniceşte de ea, transfigurîndu-l şi îndumnezeindu-l – n. n.]… ***Îndumnezeind deci şi trupul, ea e văzută – o, minune! – şi de ochii trupeşti, iar uneori vorbeşte limpede celui ce o vede, prin cuvinte aşa-zicînd negrăite…***” (*Filocalia* rom., vol. 7, ed. cât., pp. 273-274).

Prin urmare, **Sfântul Grigorie** conchide, împotriva insinuărilor lui Varlaam, că “***nu a definit nimeni dintre ai noştri pe văzător (contemplativ) ca pe acela ce vede fiinţa lui Dumnezeu***” (*ibidem*, p. 278). Luându-l în sprijin şi pe **Sfântul Isaac Şirul**, el arată că aici este vorba de “***vederea nu a firii dumnezeieşti, ca să nu aibă de ce se lega bârfitorii, ci a slavei firii Lui, pe care a dat-o Domnul ucenicilor Săi şi, prin ei, tuturor celor ce cred în El şi-şi dovedesc credinţa prin fapte.*** Pe aceasta a voit să o vadă şi aceştia: «***Voiesc – zice Fiul către Tatăl – să vadă aceştia slava Mea, pe care Mi-ai dat-o Mie…***» (*Ioan* 17, 24), sau «***Slăveşte-Mă pe Mine, Tată, cu slava pe care am avut-o la Tine mai înainte de a fi lumea***» (*Ioan* 17, 5). ***Aşadar, a dat şi firii omeneşti slava dumnezeirii, dar nicidecum firea dumnezeiască. Altceva este, prin urmare, natura lui Dumnezeu şi altceva slava Lui, deşi sunt nedespărţite între ele***” (*ibid*., pp. 282-283).

Urmându-l pe marele Dionisie, Sfântul Grigorie spune că slava dumnezeiască este “lumina harului” ce “înconjoară întotdeauna, în veci şi neîntrerupt, pe sfinţi, în petrecerea veacului viitor, ca şi pe ucenici la atotdumnezeiasca Schimbare la Faţă” (*ibid*., p. 328). Contemplarea isihastă a acestei lumini este o anticipare mistică a veacului viitor, a “Zilei a Opta”, o experiere tainică a Împărăţiei lui Dumnezeu (închipuită şi în cetatea “Noului Ierusalim”, conform viziunii ioanice: “***Şi cetatea nu are trebuinţă de soare, nici de lună, ca să o lumineze, căci slava lui Dumnezeu a luminat-o şi făclia ei este Mielul***” – *Apocalipsa* 21, 23; subl. n.). În această splendoare a slavei Sale va veni şi a doua oară Domnul şi “***drepţii vor străluci ca soarele în împărăţia Tatălui lor***” (*Matei* 13, 43). “***De felul acesta e deci vederea lui Dumnezeu – continuă Sfântul Grigorie – pe care numai cei ce s-au învrednicit de sfârşitul cel fericit o vor vedea în veacul ce va să fie, dar pe care au văzut-o şi aici fruntaşii Apostolilor pe Tabor, Ştefan când era omorât cu pietre, Antonie când se nevoia cu linişţea [isihia], mai bine zis toţi sfinţii, adică toţi cei curaţi cu inima…***” (*ibid*., p. 356).

Textul cel mai lămuritor îl constituie cele “150 de Capete despre cunoştinţa naturală, despre cunoaşterea lui Dumnezeu, despre viaţa morală şi despre făptuire” (*cf*. vol. cât., pp. 424-525), din aşa-numitul *Tom aghioritic*. Iată unul dintre pasajele cele mai importante: “***Trei lucruri sunt în Dumnezeu: fiinţa, lucrarea şi ipostasurile dumnezeieşti ale Treimii. Cei ce se învrednicesc să se unească cu Dumnezeu, făcându-se un duh cu El (cum şi zice marele Pavel: «Cel ce se lipeşte de Domnul este un duh cu El» – I Corinteni 6, 17), nu se***

unesc după fiinţă. Căci toţi cuvântătorii de Dumnezeu mărturisesc că Dumnezeu nu se poate împărtăşi după fiinţă; iar unirea după ipostas e proprie numai Cuvântului, Dumnezeului-Om. Rămâne deci ca cei ce se învrednicesc să se unească cu Dumnezeu, se unesc după lucrare. Deci harul, prin care cel ce se lipeşte de Dumnezeu este una cu Dumnezeu, este şi se numeşte lucrarea necreată a Duhului, iar nu fiinţă a lui Dumnezeu, chiar dacă nu le place celor potrivnici. Căci prin prooroc a prezis Dumnezeu nu că «voi vărsa Duhul Meu», ci «din Duhul Meu» peste cei credincioşi” (Cap. 75).

Părintele Stăniloae glosează (p. 476, subsol): “***Dacă Duhul S-ar uni cu noi după fiinţă, atunci am avea o fiinţă comună cu El. Iar dacă S-ar uni după ipostas, persoana noastră ar fi una cu Persoana Lui. Sau Persoana Lui ar deveni persoana noastră, aşa cum în Hristos Persoana Cuvântului a devenit persoana naturii omeneşti. Deci trebuie spus că Duhul Se uneşte cu noi prin lucrare… Noi ne însuşim lucrarea Lui şi El lucrarea noastră. Ne întâlnim în lucrarea divino-umană [teandrică] comună, dar neconfundată***”.

Uneori, Sfântul Grigorie Palama vorbeşte despre “dumnezeirea de jos” (desemnând prin aceasta pe Dumnezeu în lucrarea Sa). Alţii consideră că *Dumnezeu* este numele potrivit pentru Cel Care lucrează, iar *dumnezeire* este numele potrivit pentru lucrarea însăşi (ca energie manifestată).

În privinţa tuturor acestor probleme se cască, din păcate, o adevărată prăpastie între Răsărit şi Apus: “Deosebirea constă în următorul fapt: concepţia apuseană despre har presupune ideea de cauzalitate, harul prezentându-se drept un efect al Cauzei divine, asemenea actului creaţiei, în timp ce pentru teologia răsăriteană el este o purcedere firească – energiile, iradierea veşnică a fiinţei dumnezeieşti. Numai în actul creaţiei Dumnezeu lucrează în calitate de Cauză, producând un nou subiect chemat să participe la deplinătatea dumnezeiască… *În energii, El este, El există, El Se arată veşnic. Este un mod de a fi, la care avem acces primind harul*. De asemenea, în lumea creată şi pieritoare, prezenţa luminii necreate şi veşnice, omniprezenţa reală a lui Dumnezeu, este mai mult decât prezenţa Sa cauzală – «***Lumina luminează în întuneric şi întunericul nu a cuprins-o***» (*Ioan* 1, 5). Energiile dumnezeieşti sunt în toate şi în afară de toate. Trebuie să ne ridicăm mai presus de fiinţa creată, să părăsim orice contact cu făpturile, spre a ajunge la unirea cu «raza dumnezeirii», după cuvântul lui Dionisie Pseudo-Areopagitul. Şi totuşi aceste «raze dumnezeieşti» pătrund întreg universul creat [harul dumnezeiesc care se revarsă neîncetat peste lume – n. n.], fiind şi cauză a existenţei sale – «***Lumina în lume era, şi lumea prin ea a fost făcută, dar lumea nu o cunoştea***» (*Ioan* 1, 10)”, scrie Vladimir Lossky în *Teologia mistică a Bisericii de Răsărit* (cap. IV: “Energiile necreate”; tr. rom.: pr. Vasile Răducă).

Nu trebuie să înţelegem însă că energiile sunt cu necesitate creatoare prin ele însele (acestea ar fi iradiat din Dumnezeu şi în absenţa creaţiei), ci mai degrabă trebuie spus că ele sunt *conforme voinţei lui Dumnezeu*. “***Această voinţă a creat totul prin energii, pentru ca natura creată să ajungă în mod liber la unirea cu Dumnezeu în aceleaşi energii***” (Vl. Lossky, *loc. cât.*); sau, altfel spus, ***ca noi să ajungem prin har, după cuvântul apostolic,*** “***părtaşi ai firii dumnezeieşti***” (*II Petru* 1, 4).

Protopresbiter Angelos Angelakópoulos - Imnografia Schimbării la faţă şi surparea amăgirilor şi a eresurilor

Schimbarea la faţă – frescă de Sorin Efros, schitul Icoana, Gorj

Înşelarea idolatră

Credinţa elinilor idolatri în mai mulţi zei a este combătută de Sfântul Ioan Damaschinul şi Melodul în cel de-al doilea tropar al celui de-al doilea canon din slujba utreniei Schimbării la Faţă, unde spune: ***„Cel care până la ceruri stăpâneşti şi peste cele de pe pământ împărăteşti şi ai stăpânire asupra celor de dedesubt, Hristoase, Ţie Ţi s-au înfăţişat, de pe pământ Apostolii, iar din ceruri Ilie Tesviteanul iar din cele mai de jos ale pământului, Moise, pentru care cântându-ţi, strigăm: Popor prea înălţaţi-L pe Hristos întru toţi vecii”.***

În acest tropar, Sfântul Melod, cuviosul Ioan Damaschin, se referă la prezenţa profeţilor Moise şi Ilie pe Tabor, precum şi a Sfinţilor Apostoli, din următorul motiv. Fiindcă elinii idolatri flecăreau că un dumnezeu stăpâneşte în ceruri, unul pe pământ şi altul în cele mai de jos ale pământului, Sfântul Melod vrea să răstoarne această părere defăimătoare a lor, spunând despre Hristos: ***„Ca un soare prea luminos eşti, o, Hristoase, Tu, care stăpâneşti în cer şi împărăţeşti pe pământ şi ai putere asupra celor de dedesubt! De aceea, din aceste trei***

părţi ale pământului au venit înaintea Ta, pe Tabor, de pe pământ Apostolii, care, oameni vii fiind păşeau pe pământ şi respirau aerul pământesc, din ceruri s-a înfăţişat profetul Ilie, iar din iad, Moise, suflet gol fără de trup. Atunci, la Schimbarea Ta la Faţă, toţi aceştia cinci împreună cântau, ca să arate că Tu eşti Acela care i-ai unit şi că Tu ţii în mâini şi cerul şi pământul şi cele mai de jos ale pământului.”

Dar şi al doilea tropar de la cântarea a treia a celui de-al doilea canon din utrenia Schimbării la Faţă vine să combată învăţătura idolatră înşelătoare a elinilor. Citim în acest tropar: ***„Dumnezeu, desăvârşit fiind, Om desăvârşit s-a făcut cu toată dumnezeirea, amestecând omenirea în ipostasul Său, pe care, în două fiinţe, Moise şi Ilie L-au văzut în muntele Taborului”.***

După Sfântul Nicodim Aghioritul, Sfântul Ioan Damaschinul teologhiseşte despre Întruparea Cuvântului, prin iconomia Lui Dumnezeu şi dogmatizând, spune: ***„O, Hristoase, Dumnezeu şi Om, Tu eşti înainte de veacuri Dumnezeu desăvârşit, adică ai toată plinătatea dumnezeirii. Căci dumnezeirea în Sfânta Treime nu este împărţită, încât o parte să aibă Tatăl, altă parte Fiul, iar altă parte Duhul Sfânt. Nicidecum! “***

Prin aceste cuvinte huleau, spunând că Zeus are stăpânire asupra cerului, Poseidónas [Poseidon] stăpâneşte marea, iar Ploútonas stăpâneşte adâncul cel de sub pământ. Noi ortodocşii, însă, nu împărţim astfel dumnezeirea Sfintei Treimi ci slăvim şi credem că Tatăl este Dumnezeu desăvârşit şi Fiul este asemenea Lui, întreg Dumnezeu, iar Duhul Sfânt neschimbat este Dumnezeu desăvârşit. Fiindcă Dumnezeirea nu se împarte între Persoane, ci există în fiecare Persoană a Sfintei Treimi şi întreagă este în toate Cele trei împreună.

Sfântul Nicodim Aghioritul, comentând înţelesul celui de-al doilea tropar al cântării a şasea din cel de-al doilea canon al utreniei Schimbării la Faţă, compus de Sfântul Cosma de Maiuma (***„Suindu-te pe muntele Tabor, Te-ai schimbat la Faţă Hristoase şi toată înşelăciunea ai întunecat, lumină strălucind”***), lămureşte pricina pentru care Domnul nostru s-a schimbat la Faţă în munte.

Elinii idolatrii, care aduceau jertfe idolilor şi demonilor pe crestele înalte şi în munţi, obişnuiau să aducă jertfe necurate, să ardă focul întunecat şi să tămâieze cu tămâie spurcată, aşa după cum spune Sfânta Scriptură: ***„Şi a făcut Ioas, regele lui Iuda, fapte bune în ochii Domnului, cât timp l-a povăţuit preotul Iehoiada. Numai înălţimile nu le-a desfiinţat, căci poporul tot mai aducea jertfe şi tămâieri pe înălţimi.***
De aceea, Sfântul Grigorie Teologul, în Cuvântul său la Naşterea Lui Hristos spune: ***„Pentru aceasta, Hristos mic s-a făcut, adică smerit întru toate. Căci în mijlocul celor rătăciţi a venit Păstorul cel Bun, cel care îşi pune sufletul***

pentru oile sale ca să îi apere de cei care pe înălţimi şi în munţi aduc jertfe idoleşti".

Cunoscând toate acestea, Sfântul Ioan Melodul (Damaschinul) spune: ,,Tu, Hristoase, Prea luminate, suitu-te-ai pe muntele Tabor şi Te-ai schimbat la Faţă ca, prin minunea de pe Tabor, care s-a luminat de la focul dumnezeirii Tale, să nimiceşti înşelăciunea şi închinarea la demoni, care sălăşluiau pe crestele munţilor, iar mai apoi să-i luminezi cu lumina cunoştinţei de Dumnezeu pe aceia care aduceau închinare idolilor celor fără de simţire.

Erezia masalienilor

Masalienii, auzindu-l pe Sfântul Apostol Petru spunând: ***,,Pentru aceasta faceţi-vă părtaşi firii dumnezeieşti" (I Petru 1, 4),*** s-au lăsat înşelaţi crezând că creştinii au primit de la Dumnezeu harul de a deveni părtaşi firii Lui Dumnezeu, fire care, după ei, este văzută şi de care ne putem împărtăşi.

Nicidecum! Acest lucru nu este posibil pentru nici o fiinţă creată, atât pentru îngeri, cât şi pentru oameni. De aceea şi sinodul care s-a ţinut împotriva masalienilor a hotărât că ,,se poate ca, din voia Mângâietorului, Dumnezeu să locuiască peste cei vrednici, dar nu cu firea Sa".

Natura Lui Dumnezeu cea mai presus de fire şi prea mărită, nu doar că nu poate fi accesibilă fiinţelor create, dar este şi nevăzută, dar nu doar nevăzută este, ci şi incomprehensibilă, neînţeleasă cu mintea şi nedescoperită. Fiindcă ceea ce este nesfârşit nu poate fi încăput în ceea ce este limitat.

Aşadar, împărtăşirea de dumnezeiasca fire, despre care spune Sfântul Petru, este ca creştinii să participe şi să se împărtăşească – aceia care s-au curăţit şi s-au desăvârşit prin credinţă şi viaţă cuvioasă – din lucrările, puterea, harul şi mai simplu, din atributele lui Dumnezeu, pe care fire a Lui Dumnezeu a numit-o corifeul Apostolilor, Sfântul Petru, fiindcă aceasta este unită cu firea Lui Dumnezeu şi neîmpărţită de aceasta şi prin urmare, substanţială şi firesc, din Dumnezeu. Şi, după cum dumnezeiasca fire este veşnică şi necreată, la fel şi aceasta este împreună-veşnică cu Dumnezeu şi necreată. Aşadar, de vreme ce aceia care sunt curăţaţi de păcate devin părtaşi energiilor Lui Dumnezeu, se şi îndumnezeiesc şi devin dumnezei după har acum şi aici ca într-o însoţire [logodnă], pe când atunci, desăvârşit şi definitiv, cu toate că şi această împărtăşire se face cu îngăduinţa Lui Dumnezeu.

Lucrul acesta, pe care apostolul Petru l-a spus mai sus şi anume faptul că creştinii vor deveni părtaşi dumnezeieştii firi, este acelaşi lucru pe care îl spune Sfântul Cosma Melodul (de Maiuma) în cel de-al doilea tropar al cântării a treia

al canonului iambic la Naşterea Domnului şi anume că Hristos ne-a transmis ceva şi nouă din dumnezeiasca Sa fire.

La fel spune şi Sfântul Ioan Damaschin în primul tropar al cântării a şaptea a celui de-al doilea Canon la Schimbarea la Faţă: ***„Acum s-au văzut de către apostoli cele nevăzute, dumnezeirea în trup strălucind în muntele Taborului celor ce strigă: Bine eşti cuvântat Doamne, Dumnezeule în veci”.***

Însă, aici, „dumnezeirea” nu se referă la natura şi firea cea mai presus de fire a Lui Dumnezeu, aşa cum considerau masalienii, ci este energia dătătoare de dumnezeire, Harul şi Lumina Lui Dumnezeu.

Schimbarea la Faţă, icoană bizantină, secolul al XII-lea

Erezia nestorienilor

Conform celui de-al treilea tropar al cântării a şaptea al celui de-al doilea Canon al Schimbării la Faţă ***(„Acum, cele neauzite s-au auzit. Căci, fără de Tată, Fiul, din Fecioară, prin părintescul glas, cu preaslăvire a fost mărturisit ca un Dumnezeu şi Om, acelaşi şi în veci”),*** Hristos, care S-a născut fără de tată, din Fecioara Maria, după firea omenească, Acesta este mărturisit cu slavă cu glasul Său, fără de maică şi având Tată după dumnezeire. Este mărturisit Fiu

prea iubit, nu doar fiindcă este Dumnezeu, ci pentru că este şi Om. Căci, Unul şi Acelaşi este şi Fiul Tatălui şi Fiul Fecioarei şi nu doi fii, care s-au născut, unul din Tatăl, iar celălalt din Fecioară, aşa cum hulea Nestorie, cel cu minte de iudeu care pe toate omeneşte le înţelegea.

Erezia monofizită

Sfântul Nicodim Aghioritul, comentând pasajul din Epistola Sfântului Apostol Petru, ***„şi acest glas noi l-am auzit, pogorându-se din cer, pe când eram cu Domnul în muntele cel sfânt" (II Petru, 1, 18),*** observă că Sfântul Petru, prin auzire, dar mai ales prin vedere, a cunoscut că Unul Hristos are două firi, dumnezeiască şi omenească. Fiindcă Acela, pe care mai devreme l-a văzut smerit, un om ca şi ceilalţi, pe Acelaşi L-a văzut iarăşi cu Iacob şi cu Ioan la Schimbarea Sa la Faţă, Dumnezeu, în măreţia slavei şi dumnezeirii Sale. Să se ruşineze, aşadar, monofiziţii (armenii, etiopienii, copţii, siroiacoviţii, maroniţii) care spun că Hristos a avut o fire, dumnezeiască şi care au fost condamnaţi şi anatematizaţi la Sinodul al IV-lea Ecumenic de la Calcedon.

Sfântul Nicodim Aghioritul, comentând primul tropar al cântării a treia al primului Canon al Schimbării la Faţă, ***(„În Adam întreg îmbrăcându-Te, Hristoase, firea cea negrită de demult, schimbându-o, o ai luminat şi cu schimbarea chipului Tău, Dumnezeu o ai făcut"),*** spune că trebuie să cunoaştem că firea omenească, care s-a unit după ipostas cu Dumnezeu Cuvântul, chiar dacă s-a îndumnezeit datorită acestei uniri, nu a ieşit, însă, în afara legilor fizice ale ei, astfel încât să se transforme în dumnezeire. Nicidecum! Aceasta era gândirea eretică a monofiziţilor.

Însă, de vreme ce Fiul Lui Dumnezeu se face şi fiu al Omului, fără să schimbe ceea ce era, adică să fie Dumnezeu şi în continuare – fiindcă este neschimbător – ci dobândind ceea ce nu era, ca Iubitor de oameni, dobândind umanitatea, deşi s-a îndumnezeit, a rămas, însă, neschimbător şi nu a renunţat la însuşirile Sale naturale, pătimirea, stricăciunea, moartea şi celelalte patimi, ci le-a avut şi după Îndumnezeire.

De aceea, recapitulând cele de mai sus, ne încredinţăm şi de înomenirea Lui Hristos şi sunt ruşinaţi, astfel şi ereticii manihei, care susţineau că întruparea Lui Hristos a fost una închipuită, nu reală.

Erezia romano-catolică

Una dintre diferenţele dogmatice principale dintre Biserica ortodoxă şi romano-catolicismul este în legătură cu lumina de pe Tabor.

Acest subiect a preocupat Biserica încă din veacul al XIV-lea, având principali susţinători, din partea catolicilor, pe ereticul anatematizat de Sinodiconul Ortodoxiei, Varlaam Calabrezul, iar din partea Ortodoxiei pe antiereticul şi marele teolog al Luminii şi propovăduitorul dumnezeiescului Har necreat, pe cel ce s-a opus papei şi papalităţii, pe Sfântul Grigorie Palama, arhiepiscopul Tesalonicului.

Papistaşii, prin vocea lui Varlaam, susţineau că lumina de la Schimbarea la Faţă este creată. Nu este inaccesibilă şi nici nu este adevărata lumină a dumnezeirii, ci mai prejos decât natura îngerilor şi decât raţiunea omenească. Este, adică, foc material, care, câteodată devenea vizibil pentru simţurile omului, altădată devenea nevăzut, fiindcă era perisabil şi finit.

La această erezie – că lumina de pe Tabor este creată – au fost conduşi papistaşii, fiindcă identifică firea (ουσία, ousia) necreată a Lui Dumnezeu cu energiile sale necreate şi fiindcă atribuie Lui Dumnezeu energii create. Catolicii nu acceptă energiile necreate ale Lui Dumnezeu. Ei cred că Dumnezeu nu comunică personal cu omul. Lucrează în lume nu direct, ci indirect, prin energiile sale create. Pentru aceştia, Dumnezeiescul Har este o substanţă creată, pe care Dumnezeu o plăsmuieşte pentru ca, prin intermediul ei, să-l mântuiască pe om. Creat este, după ei, de asemenea, harul sfinţitor al Tainelor, la fel cum creată este şi Lumina de pe Tabor de la Schimbarea la Faţă a Lui Hristos.

Aceste păreri ale papistaşilor despre Lumina Sfântă de pe Tabor sunt total greşite şi ele vin în contradicţie cu învăţătura Sfinţilor Părinţi. Menţionând o mulţime de citate ale Sfinţilor Părinţi, Sfântul Grigorie Palama şi alţi monahi au arătat că Lumina de la Schimbarea la Faţă nu este materială şi finită, nu este o slavă exterioară a trupului, ci slava şi măreţia dumnezeirii unită ipostatic cu trupul. Nu este chiar Lumina sau esenţa (ουσία) Lui Dumnezeu – care este nevăzută şi de necuprins – ci energia şi Harul Lui Dumnezeu de care se pot învrednici cei credincioşi. Conform Sinodului din 1341, care este considerat al IX-lea Sinod Ecumenic, „necreată este lumina Domnului la Schimbarea Sa la Faţă, iar aceasta nu este esenţa/ousía Lui Dumnezeu”. De asemenea, conform Sinodiconului Ortodoxiei, lumina care a strălucit la Schimbarea la Faţă a Domnului nu este creată, dar nici nu este esenţa/ousia Lui Dumnezeu, ci necreată, este strălucire şi energie care îşi are originea, în mod nedespărţit în dumnezeiasca fire (theía ousía).

În teologia ortodoxă se face diferenţa între esenţa/ousia necreată a Lui Dumnezu şi energiile sale necreate. Cu natura/ousia Lui Dumnezeu, care este incomprehensibilă şi inexprimabilă, credinciosul nu poate intra în contact. Relaţionează, însă şi devine părtaş dumnezeieştilor energii ale Lui. Acestea, însă, ca şi dumnezeiasca esenţă, sunt necreate şi neplăsmuite. Adică, este

altceva faţă de dumnezeiasca esenţă/ousia, dar nu este altceva decât Dumnezeirea.

Credinciosul, prin pocăinţă, asceză, rugăciune şi participare la viaţa mistică a Bisericii, comunică cu dumnezeieştile energii necreate şi devine ,,părtaş dumnezeieştii firi”. Adică, cu ajutorul energiilor dumnezeieşti necreate, şi printr-un urcuş duhovnicesc continuu, inima credinciosului se curăţă de patimi, mintea se luminează şi se învredniceşte să vadă ,,lucruri dumnezeieşti”, în mod tainic, dumnezeiasca slavă, Lumina necreată. Aceasta este tradiţia isihastă a Bisericii noastre.

De asemenea, romano-catolicii consideră că apostolii erau nedesăvârşiţi la acea vedere minunată de la Schimbarea la Faţă, din pricina fricii care pusese stăpânire pe ei atunci când profeţii Moise şi Ilie au intrat în nor. Însă, potrivit Sinodului de la Constantinopol şi aşa cum tâlcuiesc Sfinţii Părinţi acest eveniment, această frică, ce era strâns legată de bucurie, nu i-a biruit cu totul, ca să fie ispitiţi şi să se întristeze apostolii. Fiindcă există frica de la început şi frica cea de pe urmă. Aici este vorba de bucurie, preţuire şi închinare la această mare taină, căreia s-au învrednicit să-i fie martori.

Adrian Cocoşilă - Schimbarea la faţă a Domnului

Schimbarea la Faţă a Domnului este prăznuită pe 6 august. Această sărbătoare aminteşte de minunea petrecută pe muntele Tabor, unde Hristos îşi descoperă dumnezeirea Sa prin natura umană pe care a asumat-o. Evanghelistul Matei spune "***Şi a strălucit faţa Lui ca soarele, iar veşmintele Lui s-au făcut albe ca lumina***" (Matei 17, 2), în vreme ce evanghelistul Marcu spune că ***veşmintele Lui s-au făcut albe ca zăpada*** (Marcu 9,3). Faptul că Evanghelistul Matei spune despre chipul lui Hristos că era "***ca soarele***”, iar Luca, vorbind despre veşmintele Sale, menţionează că "***erau ca zăpada***”, ne descoperă că firea omenească nu a fost absorbită de cea dumnezeiască în Hristos, căci "zăpada” nu a fost topită de "soarele” din El. ***Amintim că firea umană şi dumnezeiască din Hristos, sunt unite în chip neamestecat, neschimbat, neîmpărţit şi nedespărţit în Hristos.***

Schimbarea la Faţă a Domnului - scurt istoric

Sărbătoarea Shimbării la Faţă a Domnului se pare că datează de la începutul sec. al IV-lea, când Sfânta Împărateasa Elena zideşte o biserică pe Muntele Tabor. Această sărbătoare începe să fie menţionată în documente din prima jumătate a secolului al V-lea. În Apus, sărbătoarea Schimbării la Faţă s-a generalizat mai târziu, prin hotărârea luată de papa Calist III ca mulţumire pentru biruinţa creştinilor asupra turcilor la Belgrad, în anul 1456.

Există obiceiul ca în această zi să se facă pomenire generală a celor trecuţi la cele veşnice (Biserica Rusă). În unele zone, de sărbătoarea Schimbării la Faţă a Domnului se aduc la biserică struguri, care se împart credincioşilor.

Icoana Schimbării la Faţă a Domnului

În centrul reprezentării este Hristos, înveşmântat în alb. Este înconjurat de un fond închis la culoare, aşa-numita mandorlă, prezentă şi în icoana Învierii. La picioarele Sale, sunt căzuţi cu feţele la pământ Apostolii Petru, Iacob şi Ioan, iar de-o parte şi de altă sunt prezenţi Moise şi Ilie.

Interesant este că în această icoană a Schimbării la Faţă, lumina care iradiază din Hristos şi-L înconjoară nu este luminoasă, ci întunecată. *Întunericul din centru face trimitere la fiinţa lui Dumnezeu, care rămâne necunoscută omului.* ***Slava pe care Apostolii au văzut-o pe munte nu a fost fiinţa lui Dumnezeu, ci o energie care izvorăşte din această fiinţă.*** **Ortodoxia face o diferenţă clară între har şi natura divină. Dacă harul, ca energie necreată poate fi împărtăşit omului, natura divină rămâne incomunicabilă şi incognoscibilă.**

Sfântul Maxim Mărturisitorul vede în prezenţa lui Moise şi a lui Ilie pe Tabor, o exprimare a faptului că la îndumnezeire se poate ajunge atât pe calea căsătoriei, simbolizată de Moise care a fost căsătorit, cât şi pe calea necăsătoriei, arătată prin Ilie.

Faptul că Dumnezeu nu se mai arăta într-un mod chenotic ucenicilor, adică se arată fără nici un val, vederea Sa de ucenici devine imposibilă pentru starea în care se aflau. Duhul Sfânt încă nu se coborâse peste ei, motiv pentru care nu-L

puteau privi pe Domnul faţă către faţă. De aceea ei cad cu feţele la pământ, spre deosebire de Moise şi de Ilie care nu fac acest lucru, pentru că ei nu mai sunt din lumea aceasta.

Icoana Schimbării la Faţă - prima icoană pe care trebuie să o facă un iconar

Potrivit Tradiţiei, prima icoană pe care trebuie să o realizeze un iconograf este icoana Schimbării la Faţă. ***Zugravul cere prin această realizare ca Hristos să strălucească în inima lui, lumina Slavei Sale negrăite, descoperită Apostolilor pe Tabor.*** Având datoria de a vesti prin imagine tainele lui Hristos, el trebuie să se asemene Apostolilor care au trăit minunea Schimbării la Faţă. *Într-un manuscris din Muntele Athos, i se cerea zugravului să se roage cu lacrimi ca Dumnezeu să-i pătrundă în suflet şi să meargă la preot ca acesta să se roage pentru el şi să-i citească troparul Schimbării la Faţă.*

Schimbarea la Faţă - dezlegare la peşte

Deşi ne aflăm în postul Adormirii Maicii Domnului, Biserica a rânduit că pe 6 august, de sărbătoarea Schimbării la Faţă a Domnului, să se facă dezlegare la peşte pentru bucuria praznicului.

Obrejenie sau Pobrejenie

Denumirile sărbătorii populare citate mai sus, denumiri derivate din cuvântul slav «**obrejenie**», ce înseamnă «**transformare**», «**prefacere**» sau chiar «schimbare», amintesc indubitabil de episodul biblic în care Faţa Domnului Iisus Hristos «***a strălucit (…) ca soarele, iar veşmintele Lui s-au făcut albe ca lumina***» (Matei – 17, 2)“ după cum a menţionat Marcel Lutic, în acest moment şi natura fiind în acord pentru că îşi preface, îşi schimbă „veşmintele“ sale. În acest context, sensurile sărbătorii populare se grupează, mai toate, în jurul ideii de schimbare, inclusiv a veşmintelor oamenilor, a mai spus Marcel Lutic.

În tradiţia populară, la sărbătoarea de Obrejenie sau Pobrejenie are loc, alături de sărbătoarea ortodoxă a Schimbării la Faţă şi despărţirea de vară. Oamenii îşi iau rămas bun de la vară, acum când are loc o schimbare a veşmintelor naturii şi pregătirea acesteia de toamnă. *Acum se pregătesc păsările migratoare să plece, iar insectele şi târâtoarele se pregătesc să intre în pământ, pentru a se adăposti pe perioada rece.*

Obrejenia sau Pobrejenia însemna certarea, supărarea, la această sărbătoare, toată lumea având obligaţia de a se împăca, în cazul celor certaţi. Pentru că berzele se pregătesc să plece spre alte ţinuturi, nu este bine să plece nimeni în călătorie, deoarece se spune că persoana respectivă se va rătăci şi nu va mai veni înapoi. De Obrejenie se duc struguri la biserică, pentru a fi sfinţiţi, în unele locuri strugurii fiind singura hrană a zilei. Acum se culeg şi ultimele plante de leac.

La Schimbarea la Faţă a Domnului, în tradiţia populară, de Obrejenie, are loc despărţirea de vară, schimbarea veşmintelor naturii, dar şi ale oamenilor, cu cele

ale noului anotimp. ***În această zi se împart struguri şi prune pentru sufletul morţilor.***

Tocmai acum, nu e bine să pleci în călătorie, pentru ca s-ar putea să te rătăceşti, spune tradiţia. ***Se spune că cine se roagă azi să scape de o patimă, precum cea a beţiei, are toate şansele să se vindece.*** Tot de acum se schimbă fructele, care până la această vreme fuseseră „veninoase“, apare „prima“ dulceaţă a lor. Oricine va gusta acum, pentru prima dată în an, struguri va spune „boabă nouă în gură veche“. În unele locuri se posteşte sau se mănâncă doar struguri.

„Despre cei care intrau în apă pe 6 august se credea că se vor …schimba la faţă“,

Etnologul a mai amintit şi de unele interdicţii care le priveau chiar pe tinerele fete: „Astfel, domnişoarelor curioase le amintesc că, pe vremuri, le era interzisă spălarea în ajunul acestei sărbători. Dacă, totuşi, se spălau «coadele nu le-ar mai creşte, întocmai cum nici iarba nu mai creşte» după 6 august“. La fel, despre oamenii care nu-şi vedeau umbra capului la răsăritul soarelui în dimineaţa acestei zile se credea că vor muri până la sfârşitul acelui an, în vreme ce despre acela pe care-l durea capul la Schimbarea la Faţă se spunea că îl va durea un an încheiat.

Totuşi, erau şi remedii în medicina populară, plante de leac care erau tocmai acum bune de a fi culese. Printre acestea, sunt amintite avrămeasa, leuşteanul şi muşeţelul, iar „acestea, împreună cu o crăcuţă cu şapte prune şi câteva alune, erau bune de vindecat frigurile“, a spus Marcel Lutic.

Wikipedia - Schimbarea la față

Rafael - Schimbarea la față (1518-1520) - Ulei pe lemn, Muzeul Vaticanului, Roma

Schimbarea la față a lui Iisus Hristos (sau Transfigurarea Domnului) este un eveniment descris de Evangheliile sinoptice, în care Iisus se schimbă la față pe Muntele Tabor, (Matei 17:1-9, Marcu 9:2-8, Luca 9:28-36). Iisus devine strălucitor, vorbește cu Moise și Ilie și este numit Fiul lui Dumnezeu. Este una din minunile lui Iisus menționate în Evanghelii.

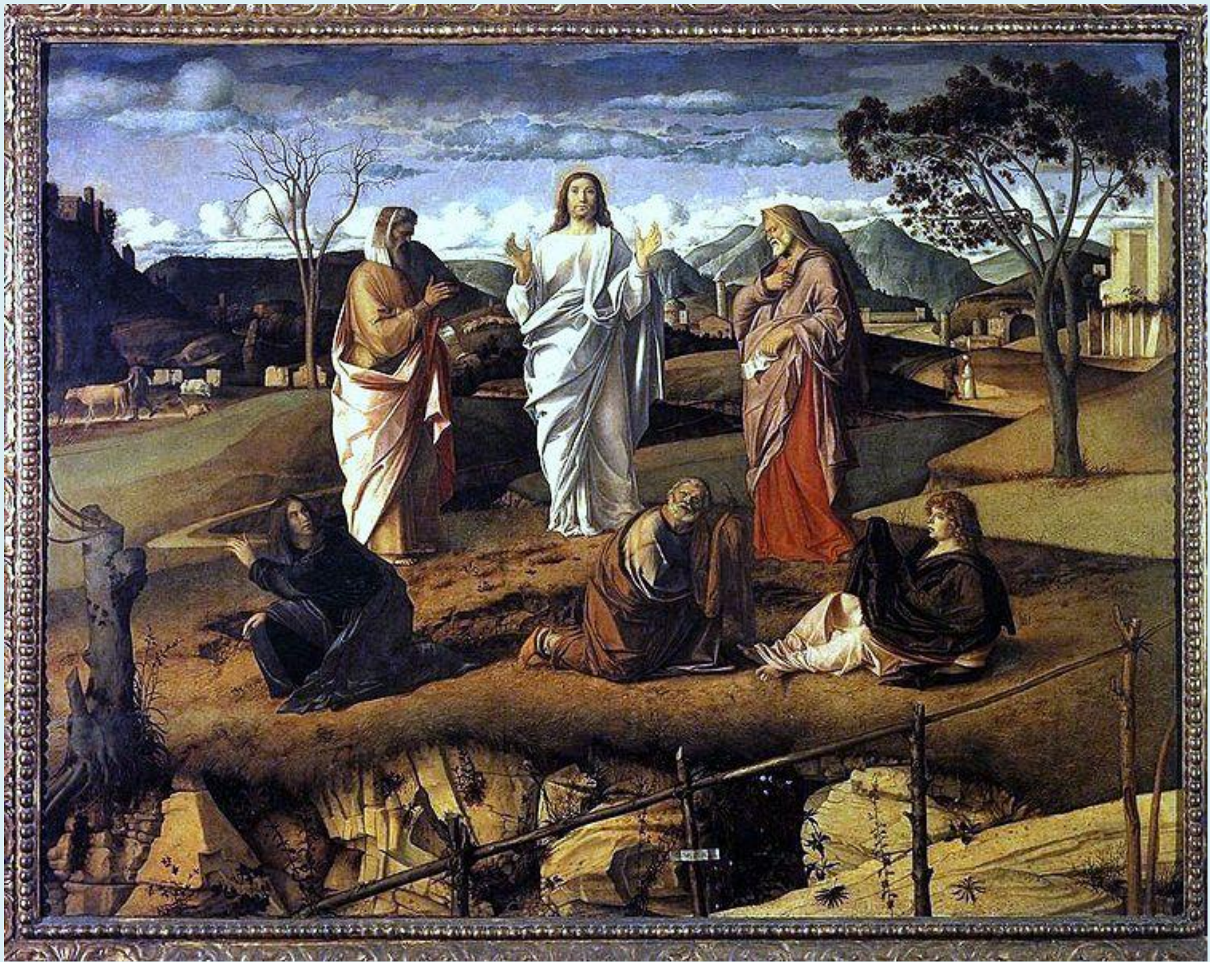
Acest miracol este unic față de celelalte care apar în Evanghelii în sensul că efectul miracolului se produce asupra lui Iisus.

Toma de Aquino a considerat schimbarea la față cel mai mare miracol în sensul că acest miracol completează botezul și ne arată perfecțiunea vieții în Rai.

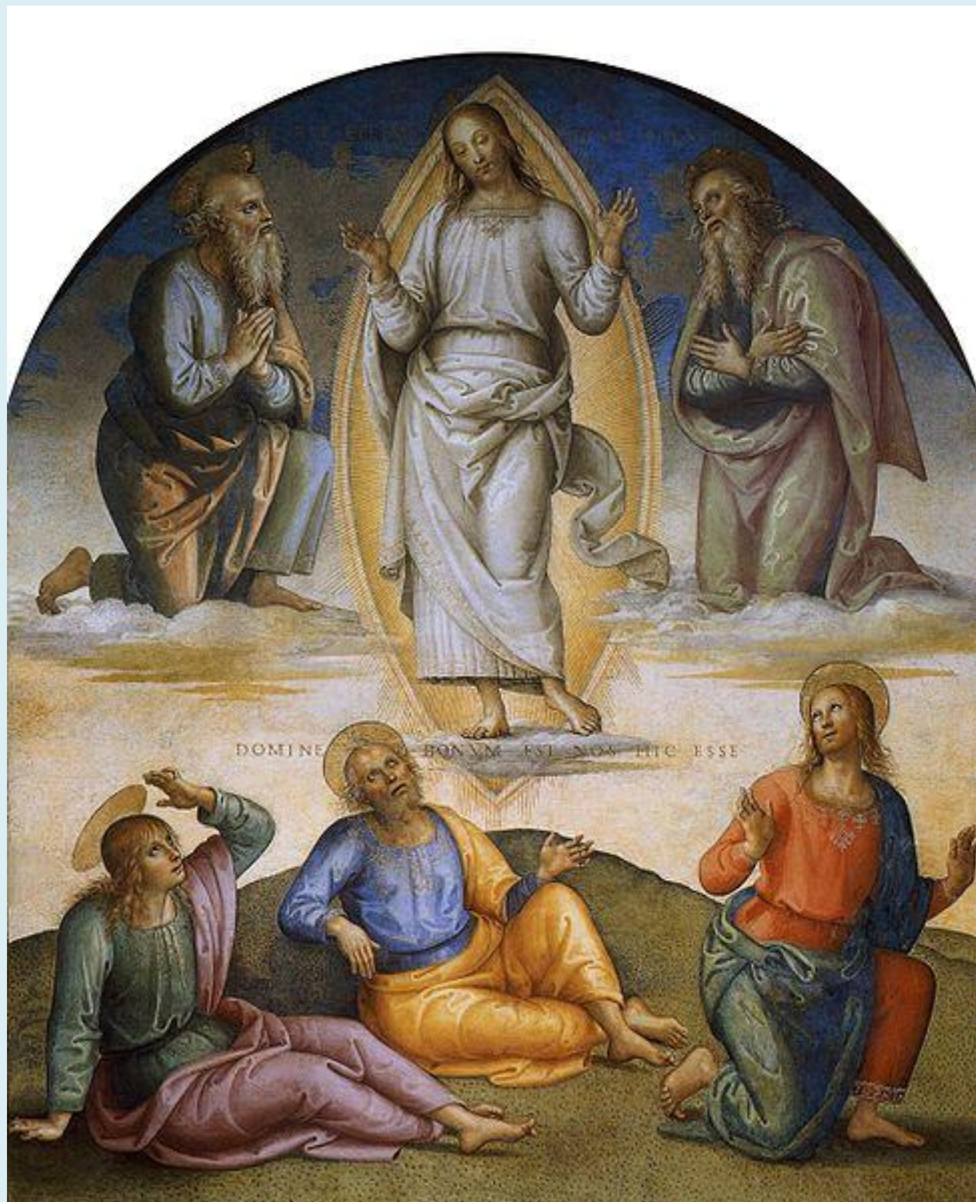
„Și după șase zile, Iisus a luat cu Sine pe Petru și pe Iacov și pe Ioan, fratele lui, și i-a dus într-un munte înalt, de o parte. Și S-a schimbat la față, înaintea lor, și a strălucit fața Lui ca soarele, iar veșmintele Lui s-au făcut albe ca lumina. Și iată, Moise și Ilie s-au arătat lor, vorbind cu El. Și, răspunzând, Petru a zis lui Iisus: Doamne, bine este să fim noi aici; dacă voiești, voi face aici trei colibe: Ție una, și lui Moise una, și lui Ilie una. Vorbind el încă, iată un nor luminos i-a umbrit pe ei, și iată glas din nor zicând: "Acesta este Fiul Meu Cel iubit, în care am binevoit; pe Acesta ascultați-L". Și, auzind, ucenicii au căzut cu fața la pământ și s-au spăimântat foarte. Și Iisus S-a apropiat de ei, și, atingându-i, le-a zis: Sculați-vă și nu vă temeți. Și, ridicându-și ochii, nu au văzut pe nimeni, decât numai pe Iisus singur. Și pe când se coborau din munte, Iisus le-a poruncit, zicând: Nimănui să nu spuneți ceea ce ați văzut, până când Fiul Omului Se va scula din morți.” (Matei 17:1-9)

Schimbarea la față în calendarul ortodox și în cel romano-catolic se ține pe 6 august.

Picturi

Schimbarea la față a lui Hristos, Giovanni Bellini, c. 1490

Pietro Perugino, c. 1500

Rafael Sanzio, c. 1520

Cristofano Gherardi, 1555

Icoane

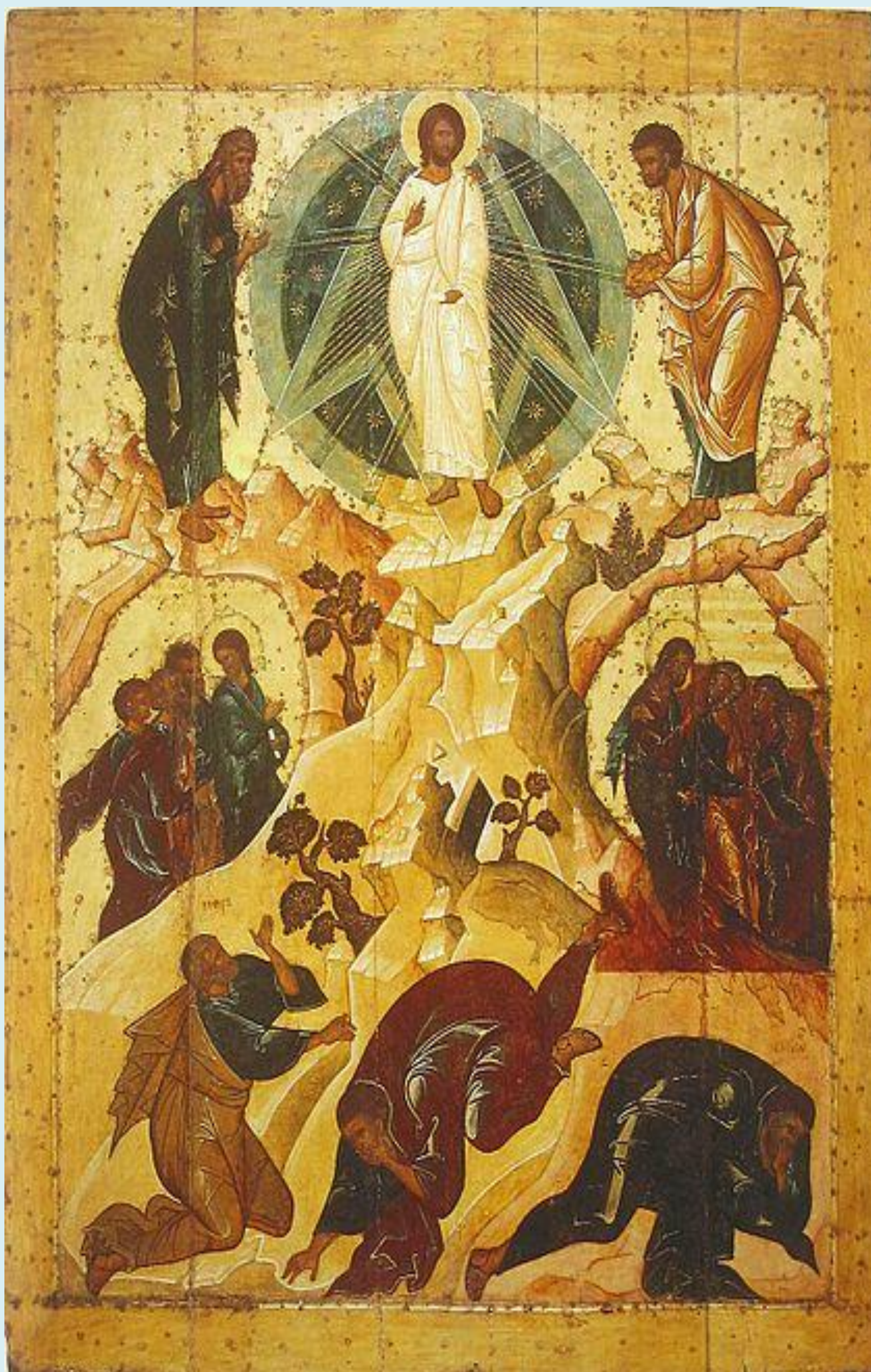
Andrei Ivanov, 1807

Şcoala din Novgorod, sec. al XV-lea

Teofan Grecul, sec. al XV-lea

Icoană din Yaroslavl, Rusia, 1516

Pr. Silviu Cluci - Icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului de la Mănăstirea Giurgeni

Prin voia Domnului, în timp au apărut al treilea ochi, puţin mai şters, prezent sub ochiul stâng, şi o a doua gură uşor întredeschisă, situată deasupra celei fireşti. Cel de-al treilea ochi şi cea de-a doua gură au apărut fără intervenție omenească, prin voie dumnezeiască, pe icoana deja pictată, ceea ce o face unică în lume. De aceea mai este cunoscută şi sub denumirea de „Icoana Maicii Domnului cu trei ochi şi două guri".

Icoana a fost dăruită Mănăstirii Giurgeni, pe atunci așezământ de maici, în anul 1831, cu ocazia sărbătorii Schimbării la Faţă a Domnului (6 august), dată aleasă probabil pentru similitudinea cu schimbarea la faţă a chipului Maicii Domnului din icoană. Încă de când a fost dăruită mănăstirii, icoana a început să săvârşească diferite minuni, astfel că mulţi credincioşi vin necontenit să se roage la ea.

Icoana este de tip Odighitria („Povăţuitoarea" sau „Îndrumătoarea"), răspândit atât în arta bizantină, cât și în țara noastră. Cuprinde chipul Mariei, care ține Pruncul pe brațul stâng și arată spre El cu mâna dreaptă (de aici denumirea de „Îndrumătoarea").

După Tradiție, prima icoană cu această compoziție a fost pictată de Sfântul evanghelist Luca și a devenit prototipul icoanei împărătești a Maicii Domnului. Icoana Maicii domnului de la Giurgeni este ferecată în argint.

„Icoana Maicii Domnului cu trei ochi şi două guri” nu are o dată de prăznuire proprie, însă mulţi credincioşi vin să se închine la icoană de Praznicul Schimbării la Faţă din 6 august, atunci când icoana a fost adusă la Giurgeni, ca şi la sărbătorile închinate Maicii Domnului.

Părintele stareţ Antonie Jeflea († 18 februarie 2018) povestea că a fost martor al unei minuni a Maicii Domnului de la Giurgeni, din 1995, anul sosirii sale la mănăstire: „Era un copil de vreo șase ani, din Vaslui, mut din naștere. Părinții l-au adus la mănăstire și, la un moment dat, după Taina Sfântului Maslu, copilul a rostit limpede primele cuvinte din viața lui, cerându-i mamei sale să-l ia în brațe și să-l ridice până la icoană pentru a o săruta”.

Minunile trăite de credincioși au făcut înconjurul țării și oameni din toate regiunile merg acum la Giurgeni să ceară ajutorul Maicii Domnului.

(Foto) Mănăstirea Giurgeni - Roman:
https://doxologia.ro/locuri-sfinte/manastirea-giurgeni-roman-galerie-foto

© doxologia.ro

Bunicul, Maria şi icoanele praznicelor împărăteşti

IV. Ce dezvăluie Icoana Schimbării la Faţă?

Este 6 august, când se sărbătoreşte Schimbarea la Faţă a Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Maria este în vacanţă şi se află împreună cu bunicii ei într-un pelerinaj la mănăstiri. Azi au participat la Sfânta Liturghie, apoi măicuţele i-au invitat la agapă. Maria a fost impresionată de atmosfera mesei frăţeşti, dată de atitudinea binevoitoare a tuturor şi de solemnitatea rugăciunilor.

Înainte de a porni din nou la drum s-au retras pe o prispă răcoroasă destinată pelerinilor. Într-un colţ, câteva rafturi pline de cărţi şi reviste te îmbiau la un popas de lectură. Maria a început să răsfoiască una şi s-a oprit exclamând:
- Bunicule, uite icoana sărbătorii de azi! Cât e de frumoasă și plină de lumină!

- Într-adevăr, Maria. Este o reproducere a icoanei Schimbării la Faţă pictată de Teofan Cretanul în secolul al XVI-lea, se află în mănăstirea Pantocrator din Muntele Athos.

- Te rog bunicule, hai să desluşim din înţelesurile ei … Îmi amintesc din cântările slujbei: În munte te-ai schimbat la faţă Hristoase Dumnezeule, şi pe cât au putut ucenicii au văzut slava Ta! (Condacul sărbătorii). Bunicule, muntele este locul descoperirilor lui Dumnezeu nu-i aşa?

- Da, Maria, iar aici este vorba despre Muntele Tabor. Dar hai să citim ce scriu sfintele Evanghelii despre întâmplare (Matei 17, 1-9, Marcu 9, 2-9 și Luca 9, 28-36): Iar după cuvintele acestea, ca la opt zile, luând cu Sine pe Petru şi pe Ioan şi pe Iacov, S-a suit pe munte ca să Se roage (Luca 9, 28). Şi pe când se ruga El, chipul feţei Sale s-a făcut altul (Luca 9, 29), şi a strălucit faţa Lui ca soarele (Matei 17, 2) şi îmbrăcămintea Lui albă strălucind (Luca 9, 29), iar veşmintele Lui s-au făcut albe ca lumina (Matei 17, 2), albe foarte, ca zăpada, cum nu poate înălbi aşa pe pământ înălbitorul (Marcu 9, 2-3). Toate aceste comparaţii încearcă să surprindă în cuvinte iradierea de lumină necreată care izvora din trupul Mântuitorului, pe când era în munte, fiind martori Petru, Iacov şi Ioan.

- De ce a vrut Domnul ca ei să-L vadă astfel?
- Schimbarea Sa la Faţă se petrece în contextul vestirii patimilor: De atunci a început Iisus să arate ucenicilor Lui că El trebuie să meargă la Ierusalim şi să pătimească multe de la bătrâni şi de la arhierei şi de la cărturari şi să fie ucis, şi a treia zi să învieze. Şi Petru, luându-L la o parte, a început să-L dojenească, zicându-I: Fie-Ţi milă de Tine să nu Ţi se întâmple Ţie aceasta. (Matei 16, 21-22). Astfel că evenimentul are ca scop imediat pregătirea sufletească a ucenicilor pentru momentul jertfei de pe cruce, să nu uite în acele clipe dificile de pe muntele Golgotei, că Hristos cel răstignit este Dumnezeu şi Om.
- Bunicule, îmi place cum este înfăţişat evenimentul secvenţă cu secvenţă, ca o peliculă de film. Îl vedem pe Hristos, împreună cu cei trei ucenici aleși, urcând şi coborând muntele.
- Da, deoarece icoana transmite fiecărui creştin care o privește mesajul că participarea la o cunoaștere mai adâncă a lui Dumnezeu presupune mai întâi un urcuş, adică un efort personal de a-L urma pe Hristos cu credinţă iubitoare.

- Spune-mi, te rog, cine sunt persoanele care stau în picioare alături de Mântuitorul?
- Pe alte două piscuri ale muntelui se află profeţii Ilie şi Moise, de-a stânga şi de-a dreapta Domnului, aplecaţi cu smerenie în faţa Lui. Relieful colţuros în trepte accentuează revărsarea de lumină dumnezeiască. În partea de jos, într-un

puternic contrast, îi vedem pe cei trei apostoli căzuţi, copleşiţi de lumina dumne-zeiască ce se revarsă peste ei.

- Bunicule, de ce profeţii au putut îndura vederea luminii dumnezeieşti, iar ucenicii au căzut la pământ, orbiţi?
- Într-adevăr, atitudinea ucenicilor arată răvăşire, feţele lor au o expresie de cutremurare. Ioan este întotdeauna reprezentat în mijloc, cu spatele la lumină, ca şi Iacob în partea dreaptă. Numai Petru stă întors cu faţa către Iisus, dar cu mâna ridicată să-şi protejeze ochii de strălucirea puternică a luminii necreate sau ca un gest ce însoţeşte dialogul cu Iisus. Dar răspunsul ți-l oferă un alt element important al icoanei, aureola.
- Mântuitorul şi profeţii au aureolă, iar ucenicii, nu!
- Da, aureola din jurul capului profeţilor semnifică sfinţenia lor, faptul că erau persoane pline de harul Duhului Sfânt, ceea ce nu era valabil şi în cazul ucenicilor. De aceea n-au putut să stea netulburaţi la vederea intensei lumini dumnezeieşti. Să ne reamintim şi faptul că cei doi prooroci sunt singurele persoane din Vechiul Testament, alături de profetul Isaia, cărora Dumnezeu le-a permis să-L vadă: Moise pe muntele Sinai, iar Ilie pe muntele Carmel.

Şi li s-a arătat Ilie împreună cu Moise şi vorbeau cu Iisus (Marcu 9, 4). Şi care, arătându-se întru slavă, vorbeau despre sfârşitul Lui, pe care avea să-l împlinească în Ierusalim (Luca 9, 31).

- Bunicule! Profeţii știau dinainte despre momentul jertfei de pe cruce!
- Da, prin prezența lor aceștia întăresc legătura dintre cele două evenimente. Moise întruchipează Legea … De aceea este pictat având Tablele Legii în mâini! El îi reprezintă pe strămoşii săi morţi şi aşteptarea eliberării de către Hristos din iad. Ilie vine în numele profeţilor pentru a mărturisi dumnezeirea lui Hristos, pe Dumnezeu, care s-a făcut Om.

- Mai spune-mi despre Domnul Hristos!
- Hristos binecuvântează cu mâna dreaptă, iar cu stânga ţine Evanghelia, care este zugrăvită sub forma unei bucăţi de pergament răsucit numit filacteră. Expresia chipului arată calm şi smerenie. Modul propriu icoanei de a exprima slava dumnezeiască este albul strălucitor al veşmântului şi auriul. Alături de acesta, icoana mai întrebuinţează ca simbol al luminii necreate ce se revarsă din Domnul Vieţii, mandorla, ovalul acela ascuţit din care ţâşnesc raze.

- Da, bunicule! Îmi amintesc de mandorlă din icoana Înălţării! Dar oare ce gândeau ucenicii în momentele acelea?
- Experienţa îi uluieşte pe ucenici, dar îi şi bucură în egală măsură: Şi, răspunzând, Petru a zis lui Iisus: Doamne, bine este să fim noi aici; dacă voieşti, voi face aici trei colibe: Ţie una, şi lui Moise una, şi lui Ilie una (Matei 17, 4).

Propunând să construiască colibele, Petru doreşte să oprească timpul în loc … să rămână pururea cu Domnul Vieţii. Vorbind el încă, iată un nor luminos i-a umbrit pe ei, şi iată glas din nor zicând: „Acesta este Fiul Meu Cel iubit, în care am binevoit; pe Acesta ascultaţi-L”. Şi, auzind, ucenicii au căzut cu faţa la pământ şi s-au spăimântat foarte (Marcu 17, 5-6).

- Cuvintele acestea îmi aduc în memorie Botezul Domnului!
- Îţi mai aminteşti cum era zugrăvit Sfântul Duh în teofania Botezului Domnului?
- În chip de porumbel, bunicule!
- Aşa este. În icoana aceasta este redat prin figura geometrică în patru colţuri înscrisă în mandorla Mântuitorului. Norul luminos îl reprezintă pe Sfântul Duh, iar Dumnezeu Tatăl nu se face văzut, ci doar auzit, ca şi la Botez. Deci are loc din nou o teofanie. Ca şi la Botezul Domnului, sărbătoarea Schimbării la Faţă ne introduce în taina lucrării Sfintei Treimi.

- După tot ce mi-ai explicat mă gândesc că experiența ucenicilor, depăşeşte orice am putea să ne imaginăm. Și apoi ce s-a întâmplat?
- Dar, deodată, privind ei împrejur, n-au mai văzut pe nimeni decât pe Iisus, singur cu ei. Şi coborându-se ei din munte, le-a poruncit ca nimănui să nu spună cele ce văzuseră, decât numai când Fiul Omului va învia din morţi (Marcu 9, 8-9). Finalul evenimentului ne aşează din nou în relaţie cu moartea şi învierea Domnului. Ucenicii Îl vor mai vedea în slavă doar după Înviere.
- Îţi mulţumesc, bunicule.

[Publicat în Chemarea credinţei. Revista Patriarhiei Române pentru copii şi familia creştină, Nr. 30, iulie-august 2014, p. 22-23.]

Cătălin Acasandrei - Schimbarea la față a Domnului - istoric și semnificații

În fiecare an, pe 6 august, creştinii ortodocși prăznuiesc Schimbarea la Faţă a Mântuitorului Iisus Hristos, cunoscută în popor și sub denumirea de Probojenia. Această denumire provine din limba slavonă şi înseamnă „transformare” sau „schimbare”.

Conform tradiției Bisericii noastre, minunea Schimbării la Faţă a Domnului s-a săvârșit cu puțin timp înainte de Pătimirile Sale, în anul 33, când i-a luat cu Sine pe Petru, Iacov și Ioan și au urcat împreună pe Muntele Taborului: ***„S-a schimbat la față înaintea lor, și a strălucit față Lui ca soarele, iar veșmintele Lui s-au făcut albe ca lumina. Și iată, Moise și Ilie s-au arătat lor, vorbind cu El și, răspunzând, Petru a zis lui Iisus: «Doamne, bine este să fim noi aici; dacă voiești, voi face aici trei colibe: Ție una, lui Moise una și lui Ilie una». Vorbind el încă, iată un nor luminos i-a umbrit pe ei, și iată glas din nor zicând: «Acesta este Fiul Meu cel iubit; pe Acesta ascultați-L». Și, auzind, ucenicii au căzut cu fața la pământ și s-au spăimântat foarte” (Matei 17, 2-6; text paralel: Marcu 9, 2-7; Luca 9, 28-36).***

Scopul Schimbării la Faţă a lui Hristos a fost acela de a-i întări pe ucenici în credinţa că El este cu adevărat Fiul lui Dumnezeu, pentru ca ei să nu fie deznădăjduiți în urma evenimentelor care aveau să se întâmple în zilele următoare, după cum arată IPS Ierotheos Vlachos, mitropolit de Nafpaktos şi Sfântul Vlasie:

„În troparele Bisericii se vădeşte acest adevăr. Într-unul dintre ele psalmodiem: «Mai înainte de cinstita Crucea Ta şi de Patimă, luând pe cei mai aleşi dintre sfinţiţii ucenici, Stăpâne, în Muntele Taborului Te-ai suit...». Şi în Condacul praznicului se spune: «Dacă Te vor vedea răstignit, au să cunoască Patima cea de bunăvoie şi lumii să propovăduiască că Tu eşti cu adevărat raza Tatălui».

Sărbătorirea pe data de 6 august nu este întâmplătoare, pentru că precedă cu 40 de zile sărbătoarea Înălţării Sfintei Cruci (14 septembrie), care este socotită la fel ca Vinerea mare”.

Părintele profesor Ene Branişte spune că această sărbătoare este mai nouă decât celelalte praznice împărăteşti. Se pare că, la început, în ziua de 6 august se făcea aniversarea anuală a sfinţirii bisericii zidite în sec. IV de Sfânta Elena pe muntele Taborului, în locul în care Domnul S-a schimbat la Faţă.

După unii, ea ar fi înlocuit o veche sărbătoare păgână a zeiţei Diana. Atât în Răsărit, cât şi în Apus, serbarea ei începe a fi menţionată în documente din prima jumătate a secolului V, de când avem cuvântări festive în cinstea ei, de la patriarhul Proclu al Constantinopolului, patriarhul Chiril al Alexandriei şi papa Leon cel Mare.

O găsim indicată, de asemenea, şi într-un calendar liturgic local al Ierusalimului din secolul al VII-lea, iar în sinaxarele constantinopolitane şi în alte cărţi liturgice, apare menționată pe la începutul secolului al VIII-lea. Oricum, sărbătoarea era generalizată în tot Răsăritul până în secolul al VIII-lea, când Sfinţii Ioan Damaschinul şi Cosma de Maiuma au compus imne speciale pentru slujba din această zi.

Deşi ne aflăm în Postul Adormirii Maicii Domnului, Biserica a rânduit ca, pe 6 august, de praznicul Schimbării la Faţă a Domnului, să se facă dezlegare la pește, vin și untdelemn.

De asemenea, în această zi, agricultorii aduc la biserică struguri, faguri de miere, dar și alte roade ale pământului, pentru a fi binecuvântate, pe care mai apoi le oferă de pomană.

Liturgistul Badea Cireșanu notează că datina creștină a binecuvântării roadelor pe 6 august este veche: „Aceste prinoase sunt icoana mulţumirei noastre către Dumnezeu, dătătorul bunătăților. Găsim obiceiul în Epistola I către Corinteni (16, 2), în canonul 3 apostolic, în canonul 28 al Sinodului al VI-lea Ecumenic, în scrierile Sfinţilor părinţi ş. a.”.

Tot de sărbătoarea Schimbării la Faţă a Domnului, în Biserica Rusă se face, în biserici şi la cimitire, pomenirea generală a morţilor şi mai ales a eroilor care și-au jertfit viața pentru apărarea patriei.

O interpretare a icoanei Schimbării la față

Icoana Schimbării la față reprezintă pentru teologia ortodoxă punctul cheie în privința privirii și vederii chipului lui Dumnezeu. Lumina care le-a apărut apostolilor reprezintă expresia Luminii dumnezeieşti, a slavei eterne necreate precum și identificarea celor două firi ale lui Hristos: cea divină și cea umană.

Reprezentare iconografică a Schimbării la față a Domnului – Mănăstirea Probota (Foto: pr. Silviu Cluci)

Traducere și adaptare: Pr. Lucian Filip
Sursa: http://johnsanidopoulos.com

Încă din primele secole creștine există dovezi ale celebrării în biserici a sărbătorii Schimbării la Față, iar de la sfârșitul secolului al VI-lea, data pentru această sărbătoare s-a stabilit la 6 august. Tot din această perioadă datează și primele opere de artă iconografică.

Lumina lui Hristos cel transfigurat reprezintă expresia principală a mişcării isihaste prin intermediul învăţăturii „părinților isihaști".

Sfântul Grigore Palama, susținea că Dumnezeu este numit „Lumină" nu datorită esenței sale (ousia) ci datorită lucrărilor Sale și a luminii „necreate" ce pot fi simțite cu ajutorul simțurilor pământești prin rugăciune, atâta timp cât cel care

se roagă îndeplinește unele criterii (are o inimă pură, amintire neîncetată de Dumnezeu etc.).

Această dogmă a Bisericii a cauzat anumite schimbări iconografice în alcătuirea icoanei în care este reprezentată Schimbarea la Față, mai ales în ceea ce privește redarea Slavei dumnezeiești. Așadar, icoana este pictată nu doar în conformitate cu învățăturile Evangheliei, Schimbarea la Față fiind relatată de către toți evangheliştii (Matei 17,1-9, Marcu 9, 2-13, şi Luca 9,28-36) cu excepţia lui Ioan, ci și cu spiritul ei.

Datorită semnificației dogmatice a acestui eveniment, tematica iconografică a suferit foarte puține modificări de-a lungul secolelor. Însă redarea sa a fost un motiv nu numai pentru teologi ci și pentru iconografi pentru a da naștere unor noi dezbateri asupra modului în care lumina necreată ar trebui să fie redată prin mijloacele materiale ale acestei lumi. În acest punct tema teologică a icoanei întâlneşte învăţătura isihastă şi viziunea asupra divinului și a luminii necreate.

În icoana Schimbării la Față avem proiecția unei antiteze intenționate de o măreție uimitoare, până la cel mai înalt grad. Compoziția îl înfățișează pe Hristos, stând nemişcat, deasupra tuturor, învăluit în slavă și pace, izvorâte din sine, scăldând în lumină divină pe Moise și Ilie ce stau cu capetele plecate de-a stânga și de-a dreapta Domnului formând un cerc perfect cu ceea ce se află sub văl, toate în contrast cu dinamismul Sfinților apostoli din partea de jos a icoanei, încă nedesprinși de cele omenești, răscoliți și uluiți de această Revelație.

Hristos schimbat la față este reprezentat în partea de sus și în mijlocul icoanei, deasupra vârfului Muntelui Tabor al Galileii. Cu o mână binecuvântează iar în cealaltă ține un pergament în care este scrisă Legea Sa. Este îmbrăcat cu o haină albă și e învăluit de lumina slavei Sale, căci lumina este puterea cea dintâi a lui Dumnezeu. (Ps. 27,1; Is. 60,19-20 și 42,6), așa cum și arătarea minunată de la Bobotează o dovedește.

Sfântul evanghelist Marcu descrie scena după cum urmează: ***„Şi după şase zile a luat Iisus cu Sine pe Petru şi pe Iacov şi pe Ioan şi i-a dus într-un munte înalt, de o parte, pe ei singuri, şi S-a schimbat la faţă înaintea lor. Şi veşmintele Lui s-au făcut strălucitoare, albe foarte, ca zăpada, cum nu poate înălbi aşa pe pământ înălbitorul.“ (Marcu 9, 2-3).***

Albul, culoarea Revelației

Lumina necreată este ilustrată în icoană prin raze și culori simbolice care-L înveşmântează pe Hristos. Cele două cercuri concentrice simbolizează prezenţa celorlalte două persoane ale Sfintei Treimi, o plenitudine a sferelor din întreg

universul creat. Cercul este din punct de vedere iconografic forma perfectă și simbolizează existența infinită, divinul.

Hristos, cea de-a doua persoană a Sfintei Treimi, în momentul Schimbării la Față este circumscris de următoarele trei simboluri de lumină: razele ce formează un pătrat elipsoid, liniile aurite (crisografie - arta de a scrie cu litere de aur) și aura luminoasă (aureola) în jurul capului și a veșmintelor de culoare albă. Razele ce ies din corpul Său simbolizează soarele, liniile aurii transmiterea vieții divine, aureola aduce aminte de sfera soarelui, un simbol al sfințeniei și al energiei spirituale emanată iar veșmintele imaculate, puritate și incoruptibilitate.

Din punct de vedere teologic, această lumină Taborică face icoana o dovadă iconografică a realității divine.

Strălucirea, ce caracterizează pe Hristos și veșmintele Sale „albe ca lumina“(Matei 17, 2) ce sclipeau, străluceau și reflectau lumini ale splendorii divine, este accentuată în toate descrierile Sfinților apostoli. Albul ca simbol al luminii are atributul de a se răspândi pe sine în timp ce străbate spațiul. Și astfel reprezintă ceea ce este veșnicia. Denotă inocența sufletului, puritatea și sfințenia vieții, bucuria, neprihănirea, credința și slava. Referințe despre acest lucru sunt făcute în întreaga Sfântă Scriptură: „spăla-mă-vei și mai vârtos decât zăpada mă voi albi“ (Ps. 50,9). Veșminte albe sunt purtate de noii botezați ca un semn al nașterii lor la viața cea adevărată. Albul devine culoarea Revelației, a arătării harului. Așa cum spune Sfântul Ioan, „Dumnezeu este Lumină“ (I Ioan 1,5).

Hristos este înfățișat cu o aură ce cuprinde o cruce pe brațele căreia sunt literele „O ΩN“ ce înseamnă „Cel ce este sau Cel ce este prezent“. Asta este o reamintire că El este „icoana“ autentică și deoființă (homoousios) cu Tatăl. Dumnezeu se arată lui Moise pe Muntele Horeb spunând „Eu sunt Cel ce Sunt“ (Ieșire 3,14). Exact asta este și scris pe aura lui Hristos, indicând că el co-există cu Tatăl și cu Sfântul Duh. Această formă a crucii într-o aureolă arată spre evenimentul răscumpărării prin Sfânta Cruce.

Fiind în Slava Sa divină, Hristos binecuvântează având fața îndreptată spre cei ce asistă, spre cei cărora le este și adresată. Gestul de a binecuvânta cu cele două degete ridicate (arătătorul și mijlociul și cu celelalte trei unite, se referă la cele două naturi ale Sale, cea divină și cea umană, și respectiv la cele trei persoane ale Sfintei Treimi.

Când coboară de pe Muntele Tabor, Hristos binecuvântează într-un alt fel. El atinge degetul mare cu inelarul și are celelalte trei degete ridicate. În acest fel el indică din nou cele două naturi și cele trei ipostasuri (persoane), în timp ce degetele formează în această postură monograma Grecească IC XC (= Iisus

Hristos), înscrisă ca titlu pe toate icoanele ortodoxe ale lui Hristos, chiar și în Rusia.

Hristos este străjuit de două persoane, proorocul Ilie în stânga și Moise ținând Tablele Legii în dreapta. Aceste două persoane sunt prezentate ca fiind prototipuri ale apostolilor, deoarece Dumnezeu a apărut la amândoi; lui Ilie pe Muntele Carmel și lui Moise pe Muntele Sinai. În plus, în tradiția creștină, muntele este locul unde cerul întâlnește pământul și urcarea pe munte are un sens metaforic ce se referă la urcarea unor trepte de sfințenie. Ce doi prooroci, dintre cele mai mari persoane ale Vechiului Testament, par a avea o conversație cu Hristos: ***„Şi iată doi bărbaţi vorbeau cu El, care erau Moise şi Ilie, şi care, arătându-se întru slavă, vorbeau despre sfârşitul Lui, pe care avea să-l împlinească în Ieru-salim“ (Luca, 9,30-31).***

Hristos apare în strălucirea slavei Sale divine ca să pregătească și să întărească pe apostolii Săi aflați pe cale să fie zguduiți de încercarea grea a Patimilor și a Crucii.

Moise și Ilie sunt reprezentați într-o formă mai umană decât Mântuitorul simbolizând legea Vechiului Testament și proorocii. Ei, de asemenea, îi simpolizează pe cei morți (Moise) și pe cei vii (Ilie ce a fost luat de pe pământ și dus la cer într-o căruță de foc). Hristos le reamintește că El este cel care a adus Legea lui Moise și proorociile Vechiului Testament, reprezentați aici prin Ilie și denotă superioritatea Sa asupra acestor Scripturi prin mărturia Tatălui, „Acesta este Fiul Meu...“

Prefigurarea Învierii

În contrast cu cei doi prooroci, trei apostoli sunt reprezentați stând nemișcați la picioarele lui Hristos și înfricoșați de ceea ce se întâmplă. Orbiți de apariția divină, de energia divină, ei sunt pictați ca fiind foarte uimiți și pătrunși de o mare agitație și tulburare, așa cum scrie și evanghelistul Matei: „Şi, auzind, ucenicii au căzut cu faţa la pământ şi s-au spăimântat foarte“.(Matei 17, 6).

În Sfânta Scriptură mai avem un exemplu unde omul nu poate sta în fața prezenței divine: fața lui Moise ce radia de lumină dumnezeiască după ce a coborât din Sinai, astfel încât oamenii nu se puteau uita la el (Ieșire 34, 27-37).

Lumina izvorâtă din firea divină a lui Hristos transformă în lumină pe apostoli pierzând orice pondere umană Într-adevăr, Petru, Iacob și Ioan sunt aleși datorită duhovniciei lor ca „martori ai măreției Sale ... fiind cu El pe muntele cel sfânt“ (II Petru 1,16-18). Măiestria cu care pozițiile apostolilor sunt pictate, cu expresiile lor înfricoșate, creează o impresie dramatică în comparație cu măreția

liniștii radiată de postura „fără timp“ a celor pictați în partea de sus a scenei. Dacă lipsa de mișcare exprimă pacea dumnezeiască și viața veșnică, prin contrast mișcarea demonstrează starea păcătoasă a umanului în fața vieții spirituale. Pe lângă aceasta, același simț al mișcării și al agitației aparține lumii pământești, tărâmului acestuia și nu stării cerești.

Cântările bisericești din ziua de 6 august, din ziua sărbătorii Schimbării la Față, pun accent pe slava divină manifestată în fața apostolilor în conformitate cu gradul în care fiecare se află de a o primi. Poziția lor simbolizează diferitele feluri de a răspunde trupește la revelația divină făcută cunoscută lor. Așadar, Ioan, cel mai tânăr dintre ei, aflat în mijloc și Iacob la dreapta cu veșmintele aruncate la pământ, amândoi ținându-și fețele acoperite neputând privi strălucirea divină, Petru la stânga, fiind mai bătrân, întors în sus își acoperă fața cu mâna stângă. În același timp această reprezentare păstrează atenția pentru semnificațiile vârstelor.

„Vederea lui Dumnezeu“ a fost privită de iudei și creștini ca cea mai înaltă experiență și virtute ce ființa umană o poate atinge: „Și Moise a zis: Arată-mi slava Ta!“(Ieșire 33,18). Această cunoaștere, pare a fi de neatins, Ioan scrie în Evanghelia sa că: „Pe Dumnezeu nimeni nu L-a văzut vreodată“ (Ioan 1, 18). Aici pe Tabor cei trei ucenici devin martorii indiscutabili a unei manifestări a gloriei divine de moment: „și am văzut slava Lui“ (Ioan 1,14). Cuvântul nu a fost accidental: erau prezenți (după cum spun cântările Vecerniei praznicului) la acel minunat eveniment, „ca văzând minunile lui Iisus să nu fie înspăimântați de Patimile“ ce vor urma. Mai mult decât atât, un alt scop al Schimbării la Față a fost acela de a servi ca o prefigurare a Învierii.

Sfântul Grigorie Palama spune despre cei trei ucenici ce au fost martori ai întâmplării: „Așadar, nici lumina nu a fost sensibilă (creată) nici în mod simplu nu a fost văzută de ochii sensibili (creați), ci ei au fost transformați de puterea Sfântului Duh“ (Migne P.G. 151, 433B). Mai departe spune așa: Cel ce primește lumina divină, primește tainele lui Dumnezeu. De aceea, Sfântul Vasile cel mare a spus că lumina ce strălucea la Schimbarea la Față a Domnului a fost prologul slavei Sale la a doua venire.

Când Petru L-a văzut pe Hristos în slavă deplină și pe cei doi prooroci stând alături, a propus: ***„Învăţătorule, bine este ca noi să fim aici şi să facem trei colibe: una Ţie, una lui Moise şi una lui Ilie, neştiind ce să spună. Şi, pe când vorbea el acestea, s-a făcut un nor şi i-a umbrit; şi ei s-au spăimântat când au intrat în nor. Şi glas s-a făcut din nor, zicând: Acesta este Fiul Meu cel ales, de acesta să ascultaţi!“ (Luca 9, 33-35).*** Asta arată că Tatăl este în „voce“ și Sfântul Duh în „nor“. Tatăl se face mărturie a genealogiei lui Iisus, astfel încât ucenicii Săi să înțeleagă mai târziu că suferința Sa a fost intenționată. „Și când a

ieşit el, Iisus a zis: Acum a fost prea slăvit Fiul Omului şi Dumnezeu a fost prea slăvit întru El“(Ioan 13,31).

În același timp Schimbarea la Față a Mântuitorului ce „poartă lumina ca și o haină“ arată persoana lui Hristos, Iubitul și Fiul transfigurat, ce are aceiași Slavă ca și Tatăl. Mai aminteşte în același timp și despre faptul că omul este făcut „după chipul lui Dumnezeu“.

Schimbarea la Față, examenul unui iconar

Icoana realizată de iconograful Dodekaorton-ului (icoanele celor douăsprezece Praznice Împărătești) de la Mănăstirea Dionisiu (Sfântul Munte Athos) este o variantă unică a temei Schimbării la Față.

Urmărind exact descrierea evanghelică, iconograful include în compoziția sa pe lângă tema centrală, scenele urcării și coborârii de pe Muntele Tabor. În partea stângă îl vedem pe Hristos având capul întors către cei trei ucenici și mâna stângă ridicată într-un gest în care se adresează lor, în timp ce mâna dreaptă ține Legea divină. Pare că pregătește pe ucenicii Săi pentru experiența ce o vor avea. Scopul Lui nu este unul de a-i uimi cu Schimbarea Sa la Față, ci de a le arăta lor Slava Sa divină. După vederea cerească ei sunt înfățișați coborând pe cealaltă parte a muntelui. Ucenicii uimiți își întorc privirea către Domnul lor în timp ce El îi liniștește binecuvântându-i. În același timp El le spune: ***„Nimănui să nu spuneţi ceea ce aţi văzut, până când Fiul Omului Se va scula din morţi” (Matei 17,9).***

Această variație este folosită în special pe picturile murale dar apare adesea și pe icoanele de dimensiuni mai mici. Această tradiție de adăuga câteva episoade secundare în jurul temei centrale este pur bizantină și are rădăcini în iconografia Bizanțului. Înțelesul mai profund al ei este în legătură cu ideea că la orice manifestare „divină“ (teofanie), icoana reprezintă prezentul constant și etern și asta face posibilă prezentarea pe o suprafață iconografică, pe o icoană, a unei serii de evenimente relatate.

În trecut, fiecare iconograf începea „arta sa divină“ cu icoana Schimbării la Față. În ea, tradiția susține că scena este zugrăvită nu cu culorile unui artist ci chiar cu lumina Taborică. Prezența călăuzitoare a Sfântului Duh este exprimată într-o lumină orbitoare în întreaga compoziție și înlătură orice altă sursă de lumină ce ar putea fi implicată.

Mesajul ce această icoană îl transmite credinciosului este acela că, de când prin botez am devenit participanți la Înviere (prefigurată în Schimbarea la Față),

acum suntem chemați să fim permanent transfigurați din ce în ce mai mult de harul Domnului (II Cor. 3,18).

(Traducerea şi adaptarea: Lucian Filip; sursa: johnsanidopoulos.com)

Arhimandrit Mihail Stanciu - Mărturiile icoanei Schimbarea la faţă

Schimbarea la Faţă a Domnului - icoană praznicară din anul 1480,
aflată acum în Muzeul de Istorie şi Arhitectură din Novgorod, Rusia

Schimbatu-Te-ai la faţă, în munte,
Hristoase Dumnezeule,
arătând ucenicilor Tăi slava Ta, pe cât li se putea;
strălucească şi nouă, păcătoşilor,
lumina Ta cea pururea fiitoare,
pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu,
Dătătorule de lumină, slavă Ţie!

În munte Te-ai schimbat la faţă,
Hristoase Dumnezeule,
şi pe cât au putut ucenicii Tăi au văzut slava Ta;
pentru ca, atunci când Te vor vedea răstignit,

să înţeleagă Patima cea de bunăvoie
şi să propovăduiască lumii
că Tu eşti cu adevărat raza Tatălui.

Introducere

Mântuitorul Iisus Hristos, Fiul şi Cuvântul lui Dumnezeu întrupat, îşi ascundea sub acoperământul trupului şi al simplităţii veţii Lui pământeşti strălucirea naturală a slavei dumnezeieşti, pe care o avea în El Însuşi şi pe care o păstrase şi după Întruparea Sa. Încă de la zămislirea Sa de la Duhul Sfânt în pântecele Preacuratei Fecioare Maria, Dumnezeirea S-a unit cu firea umană, slava divină devenind, în mod ipostatic, slava trupului asumat. Dar, pentru a nu le forţa libertatea şi alegerile oamenilor cu strălucirea slavei Sale necreate şi de vederea căreia se cutremură toate făpturile cereşti, Hristos „***S-a deşertat pe Sine, chip de rob luând, făcându-Se asemenea oamenilor, şi la înfăţişare aflându-Se ca un om, S-a smerit pe Sine, ascultător făcându-Se până la moarte, şi încă moarte pe cruce***” (Filipeni 2, 7-8). Slava Lui infinită a fost astfel acoperită de smerenia Lui infinită.

De aceea, pentru a-i încredinţa pe cei mai apropiaţi dintre ucenici de dumnezeirea Sa ca ei să nu se tulbure în vremea Pătimirii Sale pentru mântuirea lumii, Hristos i-a luat deosebi pe Petru, Iacov şi Ioan pe muntele Taborului ca să se roage şi atunci, în vremea şi în starea culminantă a rugăciunii,

„Domnul Iisus Hristos S-a schimbat la Faţă, nu asumând ceea ce El nu era, ci arătându-le Apostolilor Săi ceea ce El era, deschizându-le ochii şi, din orbi cum erau, făcându-i văzători ai slavei lui veşnice” (Sfântul Ioan Damaschin, Cuvânt la Schimbarea la Faţă).

Astfel, El le-a făcut ucenicilor dovada anticipată a Împărăţiei Sale din veacul viitor.

„Hristos a deschis ochii Apostolilor Săi iar aceştia, cu o privire transfigurată de puterea Duhului Sfânt, au văzut lumina dumnezeiască unită cu trupul Său şi strălucind din el. Au fost, deci, ei înşişi schimbaţi la faţă şi au primit prin harul Duhului puterea de a vedea şi cunoaşte schimbarea survenită în firea noastră datorate unirii sale cu Dumnezeu – Cuvântul” (Sfântul Grigore Palama).

„Precum este soarele pentru cele ale simţurilor, aşa este Dumnezeu pentru cele ale sufletului” (Sfântul Grigorie Teologul), de aceea Evangheliştii spun că

Faţa Dumnezeului-Om, „***lumina cea adevărată Care luminează pe tot omul care vine în lume***” (Ioan 1, 9), strălucea ca soarele. Dar această lumină este incomparabil superioară oricărei lumini create şi, din acest motiv, incapabili să îi mai suporte strălucirea inaccesibilă, Apostolii au căzut la pământ.

Lumina nematerială, necreată şi mai presus de timp, este Împărăţia lui Dumnezeu venită întru puterea Duhului Sfânt, după cum Domnul promisese Apostolilor Săi (cf. Matei 16, 28). Întrevăzută atunci pe munte pentru o clipă, această lumină va deveni moştenirea veşnică a Sfinţilor în Împărăţia lui Dumnezeu, când Hristos va veni din nou, strălucind în toată înfinitatea slavei Sale. Hristos va reveni cu putere şi slavă, în această slavă care a strălucit pe Tabor, care a ieşit din mormânt în ziua Învierii Sale, şi care, străbătând sufletele şi trupurile celor aleşi, îi va face să strălucească şi pe ei „***precum soarele***” (cf. Matei 13, 43).

Dar, ***minunea Transfigurării Domnului Hristos, ca teofanie a Sfintei Treimi, este experienţa mistică cea mai înaltă a Sfinţilor şi a Bisericii înseşi.*** Asemeni Apostolilor de pe vârful Taborului, numeroşi Sfinţi au fost martorii acestei arătări a lui Dumnezeu în lumină, iar lumina nu este pentru ei doar un subiect de contemplaţie, ci e însuşi harul îndumnezeitor care le permite să „vadă” pe Dumnezeu, după cuvântul Psalmistului „***întru lumina Ta vom vedea lumina***” (Psalmul 35, 10).

Sărbătoarea Schimbării la Faţă a Domnului este prin excelenţă sărbătoarea îndumnezeirii firii umane şi a participării trupului nostru trecător la bunătăţile veşnice care sunt mai presus de fire. Înainte chiar de a împlini mântuirea noastră prin Jertfa şi Învierea Sa, Mântuitorul le-a arătat ucenicilor Săi că scopul Întrupării Sale în lume este să aducă pe tot omul la cunoașterea lui Dumnezeu, la vederea slavei Lui necreate şi, prin aceasta, la dobândirea vieţii veşnice, la îndumnezeire.

Din acest motiv sărbătoarea Schimbării la Faţă îi atrage în mod deosebit pe călugări, care îşi închină întreaga viaţă lui Dumnezeu, Celui ce Se descoperă în linişte, în rugăciune şi lumină. Astfel, numeroase mănăstiri şi schituri au fost ridicate şi închinate acestei sărbători, mai ales după afirmarea şi răspândirea teologiei isihaste a Sfântului Grigorie Palama, din secolul al XIV-lea, despre natura şi vederea luminii taborice.

Schimbarea la Faţă a Domnului – Dumnezeiasca Înfrumuseţare

Potrivit unei vechi tradiţii, evenimentul istoric al Schimbării la Faţă a Domnului a avut loc cu 40 zile înaintea Pătimirii Sale. Dar Sfinţii Părinţi au strămutat Sărbătoarea după Paşti, în data de 6 august, cu 40 zile înaintea praznicului

Înălţării Sfintei Cruci, pentru a evidenţia semnificaţia eshatologică a sărbătorii Schimbării la Faţă a Domnului care încheie salba praznicelor împărăteşti dintr-un an liturgic.

Dacă la început sărbătoarea marca aniversarea anuală a sfinţirii bisericii zidite în anul 326 de mama împăratului Constantin cel Mare, Sfânta Elena, pe muntele Taborului, în a doua jumătate a secolului al IV-lea aceasta începe să aibă un loc aparte în rândul marilor praznice bisericeşti. *Atât în Răsărit cât şi în Apus,* ***serbarea ei începe să fie menţionată în documente din prima jumătate a secolului V****, de când avem cuvântări festive în cinstea ei, de la patriarhul Proclu al Constantinopolului, patriarhul Chiril al Alexandriei şi de la Leon cel Mare, episcopul Romei.* O găsim indicată şi într-un calendar liturgic local al Ierusalimului din secolul al VII-lea, iar în sinaxarele constantinopolitane şi în alte cărţi liturgice (manuscrise greceşti), apare pe la începutul secolului al VIII-lea. ***Tradiţia consemnează că generalizarea ei ca praznic împărătesc în Imperiul Bizantin a avut loc abia acum, în secolul VIII.*** În această perioadă, Sfântul Andrei Criteanul a rostit o frumoasă predică festivă la acest mare praznic. Cu alte cuvinte, sărbătoarea era deja generalizată în tot Răsăritul creştin până în secolul al VIII-lea, când Sfinţii Ioan Damaschinul şi Cosma de Maiuma compun imnurile pentru slujba zilei.

Dacă denumirea în limba greacă a sărbătorii Schimbării la Faţă a Domnului este Metamorphosis (Transfigurarea), iar în limba slavonă Preobrajenie, Sfântul Antim Ivireanul o numeşte foarte sugestiv Dumnezeiasca Înfrumuseţare a lui Hristos.

În această zi se aduc în biserici prinoase din struguri, care se binecuvintează şi se împart (obicei creştin vechi, amintit în canonul 28 al Sinodului II Trulan). În unele părţi (Biserica Rusă) în această zi se face în biserici şi la cimitire pomenirea generală a morţilor şi mai ales a eroilor căzuţi pentru apărarea patriei şi a credinţei ortodoxe.

Reprezentarea iconografică a Schimbării la Faţă

Temeiuri scripturistice

Întemeiată pe relatările armonioase şi aproape identice din Sfânta Scriptură a minunii Transfigurării Domnului, icoana acestui praznic se bazează pe următoarea schemă: ***în centru se află Mântuitorul Iisus Hristos – Dumnezeu Cuvântul strălucind în lumină, înconjurat de Proorocii şi Apostolii cei mai râvnitori.***

Primele reprezentări ale Schimbării la Faţă a Domnului cunoscute astăzi datează din secolul VI, şi acestea sunt mozaicurile absidale din catoliconul mănăstirii Sfânta Ecaterina de pe muntele Sinai şi din biserica Sfântul Apolinarie din Ravenna. Prezenţa lor confirmă însă existenţa unei tradiţii iconografice mult mai vechi.

Iată mărturiile scripturistice care ne prezintă evenimentul descoperirii lui Hristos în slava Sa dumnezeiască şi veşnică de pe muntele Tabor:

• „***Şi după şase zile, Iisus a luat cu Sine pe Petru şi pe Iacov şi pe Ioan, fratele lui, şi i-a dus într-un munte înalt, de o parte. Şi S-a schimbat la faţă, înaintea lor, şi a strălucit faţa Lui ca soarele, iar veşmintele Lui s-au făcut albe ca lumina. Şi iată, Moise şi Ilie s-au arătat lor, vorbind cu El. Şi, răspunzând, Petru a zis lui Iisus: Doamne, bine este să fim noi aici; dacă voieşti, voi face aici trei colibe: Ţie una, şi lui Moise una, şi lui Ilie una. Vorbind el încă, iată un nor luminos i-a umbrit pe ei, şi iată glas din nor zicând: "Acesta este Fiul Meu Cel iubit, în Care am binevoit; pe Acesta ascultaţi-L". Şi, auzind, ucenicii au căzut cu faţa la pământ şi s-au spăimântat foarte. Şi Iisus S-a apropiat de ei, şi, atingându-i, le-a zis: Sculaţi-vă şi nu vă temeţi. Şi, ridicându-şi ochii, nu au văzut pe nimeni, decât numai pe Iisus singur. Şi pe când se coborau din munte, Iisus le-a poruncit, zicând: Nimănui să nu spuneţi ceea ce aţi văzut, până când Fiul Omului Se va scula din morţi.***” **(Matei 17, 1-9)**

• „***Şi după şase zile a luat Iisus cu Sine pe Petru şi pe Iacov şi pe Ioan şi i-a dus într-un munte înalt, de o parte, pe ei singuri, şi S-a schimbat la faţă înaintea lor. Şi veşmintele Lui s-au făcut strălucitoare, albe foarte, ca zăpada, cum nu poate înălbi aşa pe pământ înălbitorul. Şi li s-a arătat Ilie împreună cu Moise şi vorbeau cu Iisus. Şi răspunzând Petru, a zis lui Iisus: Învăţătorule, bine este ca noi să fim aici; şi să facem trei colibe: Ţie una şi lui Moise una şi lui Ilie una. Căci nu ştia ce să spună, fiindcă erau înspăimântaţi. Şi s-a făcut un nor care îi umbrea, iar un glas din nor a venit zicând: Acesta este Fiul Meu cel iubit, pe Acesta să-L ascultaţi. Dar, deodată, privind ei împrejur, n-au mai văzut pe nimeni decât pe Iisus, singur cu ei. Şi coborându-se ei din munte, le-a poruncit ca nimănui să nu spună cele ce văzuseră, decât numai când Fiul Omului va învia din morţi.***” **(Marcu 9, 2-9)**

• ***„Iar după cuvintele acestea, ca la opt zile, luând cu Sine pe Petru şi pe Ioan şi pe Iacov, S-a suit pe munte ca să Se roage. Şi pe când se ruga El, chipul feţei Sale s-a făcut altul şi îmbrăcămintea Lui albă strălucind. Şi iată doi bărbaţi vorbeau cu El, care erau Moise şi Ilie, Şi care, arătându-se întru slavă, vorbeau despre sfârşitul Lui, pe care avea să-l împlinească în Ierusalim. Iar Petru şi cei ce erau cu el erau îngreuiaţi de somn; şi***

deşteptându-se, au văzut slava Lui şi pe cei doi bărbaţi stând cu El. Şi când s-au despărţit ei de El, Petru a zis către Iisus: Învăţătorule, bine este ca noi să fim aici şi să facem trei colibe: una Ţie, una lui Moise şi una lui Ilie, neştiind ce spune. Şi, pe când vorbea el acestea, s-a făcut un nor şi i-a umbrit; şi ei s-au spăimântat când au intrat în nor. Şi glas s-a făcut din nor, zicând: Acesta este Fiul Meu cel ales, de El să ascultaţi! Şi când a trecut glasul, S-a aflat Iisus singur. Şi ei au tăcut şi nimănui n-au spus nimic, în zilele acelea, din cele ce văzuseră." **(Luca 9, 28-36)**

• „*Pentru că noi v-am adus la cunoştinţă puterea Domnului nostru Iisus Hristos şi venirea Lui, nu luându-ne după basme meşteşugite, ci fiindcă am văzut slava Lui cu ochii noştri. Căci El a primit de la Dumnezeu -Tatăl cinste şi slavă atunci când, din înălţimea slavei, un glas ca acesta a venit către El: "Acesta este Fiul Meu cel iubit, întru Care am binevoit". Şi acest glas noi l-am auzit, pogorându-se din cer, pe când eram cu Domnul în muntele cel sfânt*." **(II Petru 16-18)**

Compoziţia icoanei

Formula iconografică obişnuită a Schimbării la Faţă este cea a unei teofanii (arătări dumnezeieşti), avându-L pe Mântuitorul Iisus Hristos în centru, luminând cu strălucirea slavei Lui pe cei cinci martori-văzători ai slavei Lui.

	Stânga	Centru	Dreapta
Partea superioară	• **Ilie**	• **Mântuitorul Hristos în slavă** • **Muntele Tabor**	• **Moise**
Partea inferioară	• **Iacov**	• **Ioan**	• **Petru**

Persoane, sensuri şi simboluri ziditoare în icoana Schimbării la Faţă a Domnului

Mântuitorul Iisus Hristos Se află în centrul compoziţiei, în partea superioară, înconjurat de o mandorlă alcătuită din cercuri concentrice în nuanţe de albastru în degradé. ***Albastrul capătă aici înţelesul simbolic al lumii cereşti, dar şi al întunericului supraluminos ce-L înconjoară.***

Domnul Hristos Se înfăţişează Apostolilor ca una din Persoanele Sfintei Treimi, stând de vorbă cu Moise şi cu Ilie despre viitoarea Sa Patimă, iar Faţa Sa strălucea ca soarele. ***Lumina ce izvorăşte din Hristos este însuşi harul dumnezeiesc cel necreat care este prezent în întreaga Sa fiinţă.***

Din trupul transfigurat al lui Hristos pornesc raze, semn al slavei Domnului, care îi luminează atât pe Moise şi pe Ilie, cât şi pe cei trei Apostoli, şi indică în acelaşi timp prezenţa Duhului Sfânt Care în momentul Schimbării la Faţă se manifestă şi sub forma unui nor luminos (cf. Matei 17, 5).

Hristos este îmbrăcat în veşminte albe, strălucitoare, semn al curăţiei Lui depline şi al îndumnezeirii trupului Său - „***Cel ce te îmbraci cu lumina ca şi cu o haină***” (Psalmul 103, 2).

În mâna stângă ţine filacterul, simbol al propovăduirii, iar cu mâna dreaptă binecuvintează.

Spre deosebire de faţa lui Moise care strălucea de o slavă venită din afară după revelaţia din muntele Sinai (cf. Ieşirea 34, 29), ***Faţa lui Hristos apăru pe muntele Taborului ca un izvor de lumină, izvor al vieţii dumnezeieşti făcute accesibilă omului.***

„***Arătat-a Hristos ucenicilor taina în Tabor, strălucind cu faţa mai mult decât razele soarelui, hainele Sale fiind luminoase şi albe ca zăpada, Cel ce se îmbracă, precum zice psalmistul, cu lumina ca şi cu o haină.***” (Canonul Utreniei din ziua Înainteprăznuirii, cântarea a V-a)

Muntele Tabor apare în icoana Schimbării la Faţă având trei culmi: una pentru Hristos şi celelalte două pentru Moise şi Ilie. ***Muntele constituie un element esenţial al peisajului biblic, fiind locul privilegiat al rugăciunii; el semnifică***

îndepărtarea de lume şi apropierea de Dumnezeu şi este locul prin excelenţă al revelaţiei dumnezeieşti.

Sfinții Prooroci Moise şi Ilie se află de o parte şi de alta a Mântuitorului, stând fiecare pe câte un pisc. Ilie se află în partea stângă a imaginii (la dreapta lui Hristos), iar Moise în partea dreaptă. ***Aceşti doi Mari Prooroci ai Vechiului Legământ sunt singurii oameni din poporul lui Israel care au văzut slava lui Dumnezeu şi au auzit glasul Lui, Moise în norul luminos pe muntele Sinai*** (Ieşirea 34, 4-29) ***şi Ilie „în adiere de vânt lin”*** (III Regi 19, 12) ***pe muntele Horeb.***

Moise este reprezentat tânăr, sugerând că omul cu viaţă în Dumnezeu e mereu tânăr, dar şi că Legea divină nu îmbătrâneşte, ţinând în mâini Tablele Legii, iar Ilie este reprezentat sub chipul unui bătrân cu părul lung, semnificând înţelepciunea veşnică a lui Dumnezeu.

Amândoi stau în picioare într-o atitudine plină de cucernicie, înclinaţi către Hristos. Sunt reprezentaţi pe culmi pentru că sunt oameni ai înălţimilor duhovniceşti, desăvârşi şi în virtuţi. De aceea, împreună cu Hristos poartă aureolele sfinţeniei.

Potrivit unor tâlcuiri ale Sfântului Maxim Mărturisitorul, Moise reprezintă pe cei adormiţi, iar Ilie pe cei vii; Moise şi Ilie evocă Şeolul (Tărâmul morţilor) şi Cerul, pentru că Moise a gustat moartea, iar Ilie este viu, fiind ridicat la cer într-un car de foc. Înfăţişând alături de Hristos deopotrivă viii şi morţii, icoana afirmă că Iisus Hristos, ca Dumnezeu, are deplină putere asupra vieţii şi a morţii. Moise şi Ilie reprezintă totodată şi cele două căi (moduri) de vieţuire binecuvântate ale omului: căsătoria şi fecioria.

Ei simbolizează în acelaşi timp Pronia (Moise) şi Judecata (Ilie) lui Dumnezeu, dar şi Legea şi Proorocii, a căror plinire este Hristos. Prezenţa lor trebuia să le confirme ucenicilor că Hristos nu calcă Legea şi Proorocii (cum Îl calomniau iudeii), ci că Hristos este dătătorul şi plinirea lor.

Deoarece, potrivit relatării Sfântului Evanghelist Luca, Moise şi Ilie s-au arătat şi ei în slavă (9, 31), şi ei sunt reprezentaţi adesea în interiorul cercului luminos.

Prezenţa lui Moise ne aminteşte de experienţa sa de pe muntele Sinai când el însuşi s-a umplut de strălucire. „***Iar când se pogora Moise din muntele Sinai, având în mâini cele două table ale Legii, el nu ştia că faţa sa strălucea, pentru că grăise Dumnezeu cu el.***” (Ieşire 34, 29)

Apostolii Petru, Iacov şi Ioan sunt reprezentaţi căzuţi la pământ, ferindu-şi sau acoperindu-şi privirea la vederea slavei dumnezeieşti.

Atitudinea lor exprimă deopotrivă teamă, uimire şi bucurie la vederea lui Hristos strălucind şi la auzul glasului Tatălui ceresc. Deoarece ei nu sunt încă desprinşi de cele omeneşti, starea lor exprimă în acelaşi timp şi contemplaţie şi tulburare.

Aceşti trei ucenici mai apropiaşi ai lui Hristos, care s-au învrednicit de vederea slavei lui Dumnezeu, ***au fost martori şi ai învierii fiicei lui Iair*** (Marcu 5, 37) şi îi vom regăsi din nou ***în Grădina Ghetsimani*** (Marcu 14, 33).

În dreapta icoanei se află Petru, (Ioan la mijloc, Iacov în stânga), ridicându-şi o mână spre Hristos şi grăind către El să ridice trei colibe…

După Sfântul Ioan Gură de Aur, doar pe aceşti trei ucenici i-a ales Hristos ca să li Se descopere în slavă deoarece Petru Îl iubea mult pe Hristos, Ioan era iubit mult de Hristos, iar Iacov şi-a mărturisit râvna până la jertfă pentru Hristos (fiind primul Apostol martirizat de iudei). Totodată, într-un înţeles mistic, cei trei reprezintă virtuţile care fac sufletul văzător de Dumnezeu: credinţa, nădejdea şi dragostea.

Prezenţa lor în număr de trei era cerută şi de Legea lui Moise pentru adeverirea publică a unei mărturii. ***Dacă Moise şi Ilie reprezentau Tărâmul Morţii şi Cerul, ucenicii îi reprezintă pe cei vii de pe pământ, cu toţii aflaţi sub ocârmuirea lui Dumnezeu.***

Astfel, Vechiul şi Noul Legământ sunt reprezentate aici unificate în Hristos prin Moise şi Ilie pe de o parte, şi prin cei trei ucenici, pe de altă parte. ***Aducându-i de faţă pe cei doi mari Prooroci, Mântuitorul îi învaţă pe ucenici să fie***

desăvârşiţi în blândeţe (ca Moise) şi în trezvie sau râvnă pentru Dumnezeu (ca Ilie) pentru a fi buni păstori ai poporului Său.

În unele reprezentări, Hristos împreună cu cei trei ucenici sunt reprezentaţi şi urcând şi coborând muntele, însă aceste scene secundare încarcă imaginea şi distrag atenţia de la esenţa minunii Transfigurării Domnului.

Influenţe apusene ale reprezentării Schimbării la Faţă a Domnului

Icoana ortodoxă nu este o simplă ilustrare a textelor scripturistice, ea nu urmăreşte să înfăţişeze pur şi simplu doar conţinutul literal-istoric al textului sacru, ci dezvăluie sensul interior, semnificaţia tainică a evenimentului relatat în cuvintele Scripturii.

Această semnificaţie tainică a oricărei icoane este vederea lui Dumnezeu şi transfigurarea omului, posibilitatea lui de a se îndumnezei încă din viaţa aceasta, iar participarea omului la slava lui Dumnezeu este exprimată în modul cel mai limpede în icoana Schimbării la Faţă a Domnului.

Primele reprezentări ale Schimbării la Faţă încercau să surprindă, dincolo de relatarea biblică, bucuria de negrăit a omului care se face părtaş al vederii luminii dumnezeieşti. Astfel, ucenicii sunt înfăţişaţi stând în apropierea lui Hristos, la picioarele Lui, într-o atitudine de contemplare şi uimire exprimată prin gesturi calme şi chipuri senine. Întreaga atmosferă a momentului reprezentat sugerează acel echilibru lăuntric, pregătitor al stării de rugăciune, pe care doar icoana izbuteşte să-l creeze.

În Apus, datorită faptului că teologia scolastică susţine doar o cunoaştere a lui Dumnezeu pe cale raţională, nesocotind şi negând chiar posibilitatea de a-L vedea pe Dumnezeu, sărbătoarea are un caracter secundar, fiind introdusă oficial abia în 1456 (în perioada centrală a Renaşterii).

Din acest motiv, şi reprezentările picturale apusene ale Schimbării la Faţă, confirmând teologia catolică, sugerează aceeaşi imposibilitate a omului de a participa la slava dumnezeiască, de a se îndumnezei.

Gesturile calme ale celor trei ucenici de pe Tabor devin precipitate, bucuria lor se transformă în teamă, rod al căderii omului în păcat.

Teama, sentiment firesc pe care omul păcătos îl trăieşte în prezenţa slavei lui Dumnezeu, născută din conştientizarea stării căzute şi a nevredniciei, pe de o parte, dar şi din sentimentul fragilităţii sale ontologice, pe de altă parte, poate fi

în acelaşi timp şi un semn al necredinţei (sau al puţinei credinţe), pe care Însuşi Mântuitorul o condamnă în repetate rânduri.

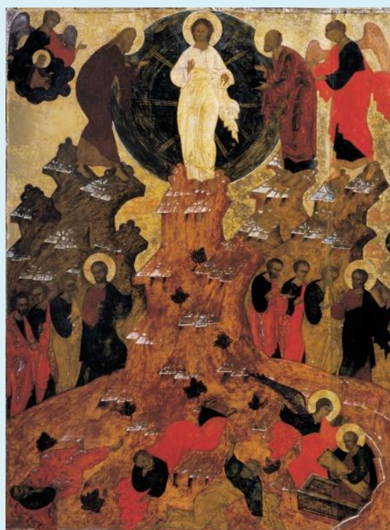
Însă, începând cu secolul XIV, influenţa umanistă începe să se facă simţită din ce în ce mai mult şi în cultura bizantină, având repercursiuni nefaste asupra întregii iconografii creştine din răsărit.

Şi în cazul icoanei Transfigurării Domnului, sunt adăugate astfel, treptat, o serie de elemente secundare, sunt introduse o serie de modificări care vor distruge echilibrul iniţial al icoanei conducând la pierderea adevăratului sens al evenimentului reprezentat.

• Accentul este deplasat, antropocentric, pe reprezentarea reacţiilor psihologice, a înfricoşării, a spaimei ce îi cuprinde pe ucenici.
Cei trei Apostoli au atitudini tot mai crispate. Ei cad înspăimântaţi pe un povârniş, cu capul înainte; orbiţi de lumină ei îşi acoperă feţele ca şi cum n-ar putea suporta vederea luminii dumnezeieşti.

Astfel, icoana se transformă dintr-o mărturie a vederii lui Dumnezeu, adică a drepţilor ce „***se bucură şi se veselesc, saltă de bucurie înaintea lui Dumnezeu***” (Psalmul 67, 3) într-o imagine ce afirmă parcă neputinţa omului de a suporta slava lui Dumnezeu, într-o imagine care reprezintă pieirea păcătoşilor de la faţa focului (Psalmul 67, 2). Omul nu mai apare transfigurat, ci este reprezentat în starea sa căzută.

• Distanţa dintre Hristos şi Apostolii care cad la poalele muntelui creşte tot mai mult. Cei doi Prooroci sunt plasaţi pe piedestale din ce în ce mai îndepărtate şi distincte de cel al Mântuitorului. Este introdusă astfel între Dumnezeu şi om o distanţă considerabilă.
• Se exagerează gustul pentru naraţiune prin încărcarea schemei iconografice iniţiale cu detalii pitoreşti, cum ar fi momentul urcării şi cel al coborârii de pe munte a lui Hristos cu cei trei ucenici. Aceste două scene secundare, ca şi altele, complică şi împovărează imaginea, reducând descrierea la dimensiunea sa istorică în detrimentului mesajului supratemporal.
• Odată cu sporirea numărului personajelor, creşte şi complexitatea peisajului.
• Mandorla este înlocuită cu o figură geometrică complexă asemănătoare unei stele cu 4, 6 sau 8 colţuri.
Toate aceste elemente noi sunt semne ale declinului artei bizantine sub influenţa „renaşterii” umaniste din vremea Paleologilor, ce se caracterizează prin tendinţa spre desacralizare datorită reafirmării neoplatonismului păgân.

În concluzie, sensurile minunii Transfigurării Domnului sunt adâncuri teologice inepuizabile: teofania Sfintei Treimi, îndumnezeirea firii umane în Hristos, arătarea slavei lui Hristos ca energie divină necreată, prefigurarea Învierii Sale din morţi, pregustarea îndumnezeirii oamenilor şi anticiparea Împărăţiei lui Dumnezeu. *De aceea, conform tradiţiei ortodoxe, realizarea icoanei Schimbării la Faţă a Domnului reprezintă pentru fiecare pictor-iconar debutul şi, totodată, măsura desăvârşirii sale duhovniceşti şi artistice.*

* * *

Experienţa Apostolilor pe muntele Taborului reprezintă experienţa mistică cea mai înaltă a unui creştin şi a Bisericii întregi înseşi. Vederea extatică, nemijlocită, a lui Dumnezeu, după ce omul a înaintat duhovniceşte pe treptele despătimirii şi ale contemplării, are loc nu prin efortul omului, ci prin

descoperirea şi puterea harului dumnezeiesc, printr-o răpire a Duhului Sfânt, mai presus de fire şi de înţelegere, în norul supraluminos, inepuizabil, al iubirii şi fericirii dumnezeieşti. Cel ce vede lumina divină o experiază ca pe un vast infinit, intim şi sfânt adăpost al iubirii care-l primeşte în interiorul lui.

Este intrarea în cortul nefăcut de mână omenescă al Dumnezeirii, pe care l-a văzut Moise pe muntele Sinai, şi care este Însuşi Fiul cel iubit al Tatălui, înţelepciunea, pacea şi puterea lui Dumnezeu, Care cuprinde cu iubire toată creaţia şi în Care Tatăl Îşi are din veşnicie toată bunăvoirea.

Este intrarea în Împărăţia, binecuvântată şi veşnică a lui Dumnezeu, unde a fost înălţat Ilie deasupra existenţei naturale.

De aceea Petru, odihnit (copleşit) de uimire, a vrut să facă trei corturi pentru Hristos, pentru Moise şi pentru Ilie, ca să nu mai plece de acolo, căci, văzând slava lui Hristos, a ieşit din timp, pregustând fericirea veşnică dumnezeiască.

Iar lumina dumnezeiască este trăită ca intrare într-un templu cu multe încăperi („***În casa Tatălui Meu multe locaşuri sunt***” – Ioan 14, 2.), ***începând cu cea mai dinafară şi sfârşind cu Sfânta Sfintelor sau cu intimitatea nepătrunsă a fiinţei divine.*** Aceasta este Taina veşnic ascunsă în Adâncul (Întunericul divin) necreat de unde pornesc într-o procesiune fără sfârşit valurile de lumină (înţelegere) şi iubire, unul după altul, ca dintr-un altar care pare credincioşilor din naos înecat în întuneric, dar de unde ţâşnesc licăririle făcliilor (energiile divine) ce-ţi întind lumina lină în naos.

După chipul şi asemănarea acestui cort imaterial şi veşnic, care este Hristos, este Biserica, şi de aceea este una, sfântă, sobornicească şi apostolească.

Biserica este Taborul lumii, unde e prezent Hristos strălucind prin Tainele şi rânduielile ei, şi totodată este anticiparea Împărăţiei Cerurilor.

În Biserică începe şi continuă desăvâşirea spirituală a omului, înaintând în veacurile (treptele) nesfârşite înlăuntrul ei, care este însuşi sânul lui Dumnezeu.

Credinciosul trăieşte tot mai deplin creşterea în iubirea caldă şi senină în sânul Bisericii ca pe o odihnă reciprocă a lui în Hristos şi a lui Hristos în El. Astfel cortul trecător şi văzut (firea umană) se îmbracă în cortul netrecător şi nevăzut al harului dumnezeiesc. Sub razele lui, omul se transfigurează, pregustând starea de supremă bunătate, blândeţe, curăţie, înţelegere şi iubire, asemănându-se cu Hristos. Aceasta este starea de îndumnezeire, de unire mereu mai sporită prin har cu Dumnezeu.

Bibliografie selectivă

Sfântul Maxim Mărturisitorul, Ambigua, Editura Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1983

Sfântul Antim Ivireanul, Opere, Editura Minerva, București, 1997

Preot Profesor Dr. Acad. Dumitru Stăniloae, Ascetica și mistica ortodoxă, Editura Deisis, Alba Iulia, 1993

Vasile Manea, Întâlnirea cu Dumnezeu exprimată în icoana Schimbării la Față, Editura Patmos, Cluj Napoca, 2006

Leonid Uspensky, Vladimir Lossky, Călăuziri în lumea icoanei, Editura Sophia, 2003

Paul Evdokimov, Arta icoanei. O teologie a frumuseții, Editura Meridiane, București, 1993

Dionisie din Furna, Erminia picturii bizantine, Editura Sophia, 2000

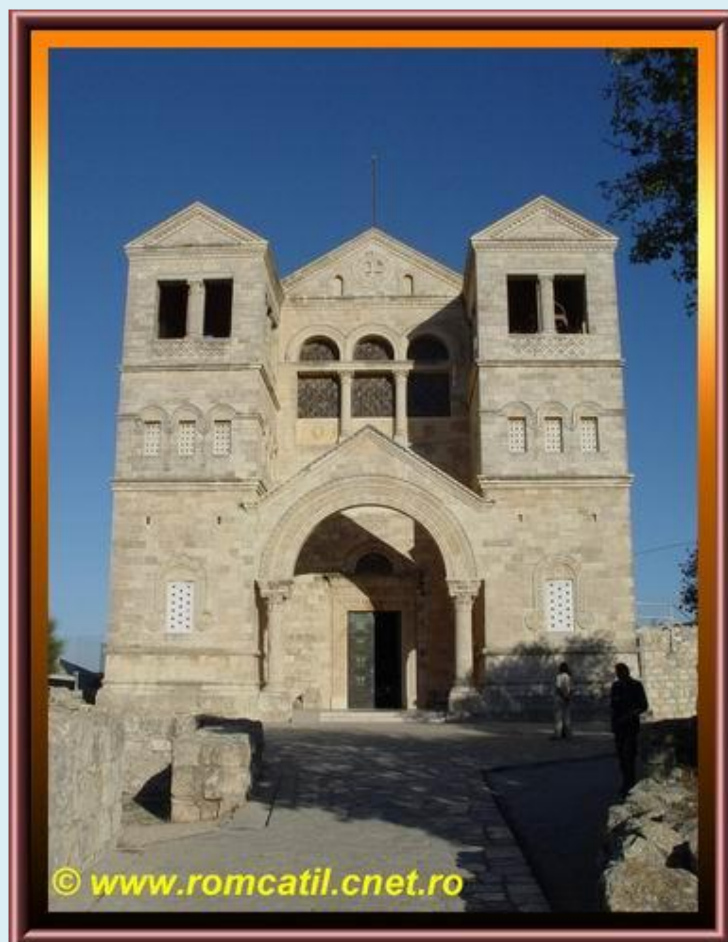
Constantine Cavarnos, Ghid de iconografie bizantină, Editura Sophia, 2004

Tabor-ul, Muntele Schimbării la față a lui Iisus Hristos

© www.romcatil.cnet.ro

© www.romcatil.cnet.ro

Biserica Schimbării la Faţă a lui Iisus Hristos de pe Muntele Tabor

Mozaicul central din Biserica Schimbării la Faţă a lui Iisus Hristos de pe Muntele Tabor.

Altarul inferior din Biserica Schimbării la Faţă a lui Iisus Hristos de pe Muntele Tabor.

© www.romcatil.cnet.ro

© www.romcatil.cnet.ro

Mozaic din partea inferioară din Biserica Schimbării la Faţă a lui Iisus Hristos de pe Muntele Tabor

Pictură din Capela lui Moise

Pictură din Capela lui Ilie

Ruinele vechilor mănăstiri ce au existat de-a lungul secolelor pe Muntele Tabor

Altarul mănăstirii benedictine ce a existat în Evul Mediu pe Muntele Tabor

Muntele Tabor, complet izolat în mijlocul câmpiei Esdrelonului, cu o înălţime de 588 m şi cu o vastă platformă pe pisc, este muntele cel mai reprezentativ din Galileea. Un pelerin din secolul trecut îl descria astfel: muntele „*se înalţă în faţă ca un moment de extaz care a luat formă terestră, ca o piatră kilometrică a creaţiei, ca un altar al ţinutului care este de la sine un templu al lui Dumnezeu*". Alţi pelerini ne informează că acest munte acoperit de pini, de tufişuri de stejar şi terebint era populat nu numai de mulţimea păsărilor care îi înălţau lui Dumnezeu prin cântecul lor un imn veşnic, dar şi de lei, urşi, mistreţi, lupi şi alte animale care în timpul nopţii strigau cu voce plângătoare, asemenea unor femei în durerile naşterii.

Taborul şi-a primit numele înainte ca israeliţii să sosească în ţara promisă, nu se ştie de la cine: de la asirieni, de la sumerieni, de la canaaniţi sau de la fenicieni. Nici semnificaţia numelui nu e cunoscută. ***Pentru sfântul Ieronim Tabor înseamnă veniens lumen sau veniat lux: lumina care vine, să vină lumina, părere confirmată de unul din numele pe care arabii îl dau muntelui: Gebel en-Nur, adică muntele luminii.***

Prin poziţia şi frumuseţea lui, muntele a fost considerat din cea mai îndepărtată antichitate un loc sacru.

Stânca de sub pardoseala actualei biserici este un altar aparţinând cultului canaanit.
Taborul e fixat de Iosua ca semn de hotar pentru triburile nordice (cf. Ios 19,22). După cum s-a amintit deja, pe Tabor şi în jurul lui s-au desfăşurat o parte din faptele de vitejie ale lui Debora, Barac şi Ghedeon (cf. Jud 4-6).

Cultul idolatriei celebrat de canaaniţi pe muntele Tabor nu a dispărut cu desăvârşire şi sfârşeşte prin a-i contamina pe evrei. Împotriva acestui cult idolatric imoral îşi ridică glasul profetul Osea:
„Ascultaţi lucrul acesta, preoţilor! Ia aminte casa lui Israel!... Căci pe voi vă ameninţă judecata, pentru că voi aţi fost o cursă la Miţpa şi un laţ întins pe Tabor!" (Os 5,1).

Taborul cu statura sa impunătoare l-a inspirat pe profetul Ieremia când l-a descris pe Nabucodonosor, cel care avea să vină şi să aducă pedeapsa: ***„Ca Taborul printre munţi, cum înaintează Carmelul în mare, aşa va veni"*** (Ier 46,18).

Şi tot Taborul îl inspiră pe psalmist când vrea să-l preamărească pe Dumnezeu: „***Taborul şi Hermonul cântă numele tău***" (Ps 89,12).

În Vechiul Testament muntele a servit israeliţilor pentru transmiterea semnelor luminoase care vesteau luna nouă.

De muntele Tabor este legată în primul rând însă Schimbarea la Faţă a lui Hristos. Evanghelia nu numeşte muntele pe care s-a petrecut evenimentul, dar tradiţia creştină din cele mai vechi timpuri a considerat că acesta este locul unde Iisus şi-a arătat strălucirea în faţa celor trei ucenici ai săi.

„***După şase zile, Iisus a luat cu el pe Petru, pe Iacob şi pe Ioan, fratele acestuia, şi i-a dus la o parte pe un munte înalt. El s-a schimbat la faţă înaintea lor; faţa lui a strălucit ca soarele şi hainele i s-au făcut albe ca lumina. Şi iată că li s-a arătat Moise şi Ilie stând de vorbă cu el. Petru a luat cuvântul şi i-a zis lui Iisus: «Doamne, este bine să fim aici; dacă vrei, am să fac aici trei colibe: una pentru tine, una pentru Moise şi una pentru Ilie». Pe când vorbea el încă, iată că i-a acoperit un nor luminos cu umbra lui. Şi din nor s-a auzit un glas care zicea: «Acesta este Fiul meu preaiubit în care îmi găsesc plăcerea. De el să ascultaţi!» Când au auzit, ucenicii au căzut cu faţa la pământ şi s-au înspăimântat foarte tare. Dar Iisus s-a apropiat, s-a atins de ei şi le-a zis: «Sculaţi-vă, nu vă temeţi!» Ei au ridicat ochii şi n-au văzut pe nimeni decât pe Iisus singur. Pe când coborau de pe munte, Iisus le-a dat această poruncă: «Să nu spuneţi nimănui vedenia aceasta până când Fiul omului nu va învia din morţi***»" (Mt 17,1-9).

Acelaşi evanghelist Matei menţionează că tot pe un munte Iisus le-a încredinţat celor unsprezece ucenici misiunea de apostoli. Tradiţia identifică acest munte cu Taborul.

„***Cei unsprezece ucenici s-au dus în Galileea, în muntele unde le poruncise Iisus să meargă. Când l-au văzut, i s-au închinat, dar unii s-au îndoit. Iisus s-a apropiat de ei, a vorbit cu ei şi le-a zis: «Mi-a fost dată toată puterea în cer şi pe pământ. Mergeţi şi faceţi ucenici din toate neamurile, botezându-i în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Învăţaţi-i să păzească tot ce v-am poruncit eu. Şi iată că eu sunt cu voi în toate zilele, până la sfârşitul lumii. Amin***»" (Mt 28,16-20).

Literatura rabinică prezintă muntele Tabor în diferite moduri. Unii rabini sunt impresionaţi de mărimea lui: „*Era un animal atât de mare încât nu încăpea în arcă. «Şi cât era de mare?» Cât Taborul de mare*".

Pentru alţi rabini e un munte sfânt: „*Templul de drept ar fi trebuit să fie construit pe Tabor, dacă Dumnezeu n-ar fi poruncit printr-o revelaţie specială să fie construit pe muntele Moria*".

În sfârşit, pentru o altă categorie de rabini, Taborul e simbolul orgoliului alături de muntele Carmelului. Când s-a pus problema unde să coboare Şechina – prezenţa lui Dumnezeu – spre a revela poporului Tora, a avut loc o dispută aprinsă între munţii mai de seamă. Taborul a ridicat cele mai mari pretenţii: „*Eu sunt cel mai înalt, astfel încât în zilele lui Noe, când apele potopului acopereau toţi ceilalţi munţi, valurile nu au ajuns nici la capul, nici la umerii mei*". Însă Dumnezeu care nu iubeşte orgoliul a ales dintre toţi munţii pe cel mai smerit: Sinaiul. De remarcat că această caracterizare este o formă de manifestare a antipatiei faţă de creştini: în momentul când s-a creat această literatură rabinică, Taborul şi Carmelul gemeau de călugări, fiind importante locuri sfinte creştine. La prima revoltă împotriva romanilor, muntele Tabor, fortificat de Iosif Flaviu, a fost unul din punctele de rezistenţă cele mai puternice din Galileea. Romanii au reuşit să-l cucerească după ce, printr-o stratagemă abilă, i-au atras pe luptători în câmpie.

Deşi o tradiţie relatată deja de Origene (185-253) spune că pe acest munte creştinii venerau Schimbarea la Faţă a Domnului, primele sanctuare creştine au apărut abia în secolul al IV-lea, în perioada bizantină. Documentele ne informează că ***Sfânta Elena a urcat pe muntele Tabor şi după ce a descoperit locul unde s-a petrecut Schimbarea la Faţă, a construit o biserică în cinstea Mântuitorului şi a celor trei apostoli. De asemenea este menţionată o scară cu 4.340 de trepte de piatră care urcă din vale până pe vârful muntelui.***

La anul 570 pelerinul anonim din Piacenza scrie că a văzut pe muntele Tabor cele trei bisericuţe construite de bizantini una pentru Mântuitorul, una pentru Moise şi una pentru Ilie, după cum dorise apostolul Petru.

În secolele următoare muntele era populat de numeroşi călugări care, pentru un timp, au avut în fruntea lor un episcop ce depindea de Nazaret. La venirea cruciaţilor, Tancred, principele Galileii, a construit pe Tabor o bazilică şi o mănăstire benedictină depinzând de Cluny. Abatele de Tabor avea titlul de arhiepiscop cu dreptul de a purta pallium – semnul distinctiv al arhiepiscopilor.

Trupele trimise de Saladin s-au lovit de rezistenţa călugărilor benedictini, a servitorilor şi refugiaţilor din interiorul zidurilor. Biserica şi mănăstirea au fost salvate. Sarazinii s-au mulţumit să devasteze mănăstirea ortodoxă Sfântul Ilie de alături. O parte dintre călugări au fost masacraţi, o parte au fugit şi prezenţa lor pe muntele Tabor nu mai este semnalată până în anul 1737.

În cele din urmă sultanul Baibars a ocupat muntele distrugând, aşa cum a făcut pretutindeni, biserica şi mănăstirea. În secolele următoare muntele a rămas abandonat şi pustiu. Puţinii pelerini care l-au mai vizitat notează că în ruinele

bisericilor, palatelor, turnurilor şi mănăstirii de odinioară fiarele sălbatice îşi făcuseră vizuini. Mai târziu franciscanii mai urcau din când în când şi celebrau Liturghia printre ruine.

Ghizii, localnici ignoranţi, prezentau puţinilor vizitatori tot felul de inepţii. Un pelerin din secolul al XII-lea notează: *„Creştinii sirieni, iacobiţi, georgieni, abisinieni şi alţii, care locuiesc în această regiune cred că Adam, primul om a încălcat porunca lui Dumnezeu pe muntele Tabor şi că la sfârşitul veacurilor patru îngeri vor vesti ziua judecăţii de pe acest munte".*

În anul 1631 franciscanii au primit în dar de la emirul druz Fakhr ed-Din aproape întregul munte Tabor. Au construit de îndată o biserică şi o casă pentru pelerini.

Biserica actuală datează din 1924.

Şoseaua desparte platforma de pe vârful muntelui în două: la stânga este proprietatea greco-ortodocşilor, iar la dreapta proprietatea franciscanilor. În proprietatea franciscanilor se intră prin aşa-numita Poartă a Vântului. După înfrângerea latinilor, musulmanii au construit pe piscul muntelui un zid masiv de apărare; Poarta Vântului era singura poartă de intrare în fortăreaţă. În dreapta drumului care duce spre biserica Schimbării la Faţă se poate vedea o capelă cu boltă, numită Descendentibus – în amintirea recomandării pe care Iisus a făcut-o celor trei martori ai Schimbării la Faţă: „***Pe când coborau (descendentibus) de pe munte, Iisus le-a dat această poruncă: «Să nu spuneţi nimănui această vedenie până când Fiul omului nu va învia din morţi***»".

În continuare, tot pe partea dreaptă a drumului, în faţa bisericii, se află mănăstirea franciscană şi casa de oaspeţi. În faţă o statuie a papei Paul al VI-lea marchează pelerinajul acestui papă pe muntele Tabor în anul 1964. De pe terasa de lângă sala de mese se deschide privirilor una din cele mai frumoase vederi asupra împrejurimilor.

La stânga bisericii se văd ruinele fostei mănăstiri benedictine; se pot distinge bine capela, sala capitlului şi refectorul călugărilor.

Bazilica Schimbării la Faţă este opera arhitectului A. Barluzzi. Cele două turnuri ale faţadei se ridică pe locul unde fuseseră înainte cele două bisericuţe dedicate lui Moise şi Ilie, iar corpul bazilicii se află pe locul celei de a treia bisericuţe şi al bisericii cruciate.

În planul inferior al bazilicii, patru mozaicuri reprezintă celelalte patru schimbări la chip ale lui Hristos: naşterea, Euharistia, patima – moartea şi

învierea. În planul superior, deasupra altarului principal, este mozaicul care reprezintă Schimbarea la Faţă.

În proprietatea grecilor ortodocşi de alături se poate vizita biserica Sfântul Ilie, iar lângă biserică, Grota lui Melchisedec. De această grotă e legată o întreagă tradiţie. ***Cartea Genezei povesteşte că pe vremea lui Abraham mai mulţi regi din răsărit s-au aliat şi au invadat ţinutul Sodomei şi al Gomorei luând prizonier pe Lot, nepotul lui Abraham, cu întreaga lui familie. Abraham i-a urmărit, i-a bătut şi i-a eliberat pe prizonieri. La întoarcere i-a ieşit în întâmpinare Melchisedec, regele Salemului, oferindu-i pâine şi vin; el era preot al Dumnezeului celui Preaînalt (cf. Gen 14,17).*** Tradiţia iudaică a fixat această întâlnire dintre Abraham şi Melchisedec în diferite locuri: la bazinul Siloe, pe actuala esplanadă a templului de la Ierusalim, la Ein Karem. Samaritenii au plasat-o pe muntele Garizim. Misterioasa figură a lui Melchisedec a interesat în mod deosebit şi pe creştini întrucât, potrivit Scrisorii către evrei, el a fost simbolul lui Mesia, preot şi rege: „***Melchisedec, rege al dreptăţii, rege al Salemului, adică, rege al păcii, fără tată, fără mamă, fără spiţă de neam, neavând nici început al zilelor, nici sfârşit al vieţii – dar care a fost asemănat cu Fiul lui Dumnezeu – rămâne preot în veci***" (Evr 7,2-3). Iudeo-creştinii au fixat locul întâlnirii dintre Abraham şi Melchisedec în grota de sub Calvar, numită grota lui Melchisedec căci, potrivit concepţiei lor, în această grotă Sem l-a înmormântat pe tatăl său Adam, iar Melchisedec, în calitate de preot, îi păzea mormântul.

În secolul al IV-lea creştinii considerau că evenimentul s-a petrecut pe valea Iordanului, iar Eteria afirmă că a văzut la Salem pe valea Iordanului ruinele palatului lui Melchisedec.

O singură sectă gnostică din secolele III-IV, numită secta melchisedecenilor, a fixat locul întâlnirii pe Tabor unde îşi avea unul din centrele sale. Aceşti sectari nu credeau în divinitatea lui Iisus Hristos; Melchisedec, considerat perfect şi ideal, era superior lui Hristos.

Chiar şi printre creştinii proveniţi dintre păgâni erau unii care considerau că Melchisedec şi-a avut domiciliul pe Tabor; printre ei se numărau creştinii din Egipt. Sfântul Atanasie, episcop de Alexandria, în Egipt, a scris Historia Melchisedech, o biografie plină de elemente fanteziste în care povesteşte, de pildă, că înainte de a se întâlni cu Abraham, Melchisedec a locuit pe munte gol, ca în clipa în care a venit pe lume. Unghiile îi crescuseră de o şchioapă, pletele îi ajungeau la ombilic, iar spatele i se întărise precum carapacea unei broaşte ţestoase; seminţele şi roua îi erau mâncarea şi băutura. În actuala peşteră din proprietatea grecilor se închinau odinioară cinstitorii lui Melchisedec.

Muntele Tabor - Biserica Ortodoxă „Schimbarea la faţă”- impresii, poze, amintiri

Muntele Tabor a fost primul loc vizitat după ce am coborât din avion. Aici la Biserica Ortodoxă Schimbarea la Faţă se petrece în fiecare an o minune chiar de sărbătoarea „Schimbarea la Faţă a Domnului”. Un norişor plăcut la atingere care emană miros de tămâie acoperă locul respectiv dând o stare de bine credincioşilor veniţi la sărbătoarea „Schimbarea la Faţă”.

Autocarul robust condus de un şofer arab ne-a dus până la terminalul Tabor. De acolo am luat un microbuz până în vârful Muntelui Tabor care fie vorba între noi e mai degrabă deal. TABOR (în ebraică: Har Tavor), înseamnă deal cu pante abrupte.

Prin faţa ochilor ni se derulau imagini cu case fără acoperiş căci aici plouă rar şi e mai tot timpul foarte cald.

Urcăm spre Muntele Tabor la început de pelerinaj cu speranţă şi pace în suflete.

În depărtare se vede Muntele Tabor. La microfon se aude părintele ghid care ne povesteşte date istorice şi biblice ale acestor locuri. Muntele Tabor se află în Galileea, la 8 km SE de Nazareth (588 m altitudine).

Am uitat să menţionez că şoselele în Israel sunt absolut minunate, foarte bine semnalizate, cu indicatoare spre obiectivele turistice.

Autocarul ne-a lăsat în staţia de microbuze. Mai sus nu poate urca pentru că şoseaua e îngustă şi curbele periculoase.

Cum am coborât la acest terminal am început să fotografiez palmierii, zona. Totul era aşa de frumos încât îmi părea rău că am doar doi ochi.

Am ajuns foarte repede cu microbuzul la poarta Bisericii Ortodoxe de pe Muntele Tabor.

Biserica ortodoxă „Schimbarea la Faţă”, de pe Muntele Tabor a fost reconstruită în anul 1911. Ea aparţine Patriarhiei Ierusalimului şi este considerată prima mare ctitorie românească din Ţara Sfântă.

Poarta masivă ne duce spre un tărâm al păcii. Suntem nerăbdători să păşim în curtea Bisericii.

Cum intrăm vedem o icoană mare cu „Schimbarea la Faţă a Domnului nostru Iisus Hristos” chiar pe turnul clopotniţă.

Biserica „Schimbarea la Faţă ” are două intrări. Una duce în Biserică, cealaltă spre pangar şi apoi în Biserică.

Am aşteptat să se reîntregească grupul şi profitând de un pic de timp am explorat împrejurimile.

Biserica este foarte frumos pictată. Maicile de aici vorbeau româneşte pentru că erau românce.

Câteva icoane cu mulţi sfinţi pictate mi-au atras atenţia.

În partea stângă se află icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului. Este foarte veche şi a ajuns pe aceste tărâmuri printr-o minune. Un om a băgat-o într-

o sticlă şi i-a dat drumul pe apă. A fost găsită de un credincios şi în cele din urmă aşezată spre închinare în acest loc.

Cât de frumos a fost redată scena pescuirii şi celelalte picturi de pe pereţii Bisericii!

Nunta din Cana Galileii unde Mântuitorul a făcut prima minune schimbând apa în vin de asemenea m-a impresionat în mod plăcut.

Pe cealaltă latură este redată minunea învierii fiului lui Nain.

Minunea înmulţirii pâinilor şi peştilor ne reaminteşte cât de bun şi milostiv este Dumnezeu. Aici măicuţele ne-au servit cu măsline şi pită din aceea subţire.

Mai în spatele Bisericii sunt cele trei colibe construite simbolic pentru a aminti de faptele reale ce s-au petrecut aici *„Şi răspunzând Petru, a zis lui Iisus: Învăţătorule, bine este că noi să fim aici; şi să facem trei colibe: Ţie una şi lui Moise una şi lui Ilie una.”*

Clopotul uriaş aştepta următorul moment de rugăciune să îl vestească pe Dumnezeu.

Ne-am mai plimbat prin curtea Bisericii încercând să ne umplem sufletele cu pace, cu frumuseţea locului.

Acum când scriu aceste rânduri cred că şi noi dacă am fi rostit cuvintele lui Petru atunci când am păşit pe Muntele Tabor în curtea Bisericii nu am fi greşit cu nimic: „Doamne, bine este ca noi să fim aici!”

În spatele Bisericii era o capelă sau un paraclis, dar aici nu am intrat.

Pe gărduleţ erau nişte flori mov că salcâmii noştrii. Foarte frumoase! Minunate sunt lucrurile lăsate de Dumnezeu pe pământ!

În grădiniţă era un lămâi. Era prima dată când vedeam un lămâi plantat pe pământ într-o grădină şi cu fructe în el.

De portocali nu mai zic. Mare bucurie şi mirare. Ce pământ binecuvântat are Ţara Sfântă!

Eram ca nişte copii care descopereau o altă faţă a lumii plină de surprize plăcute.

A fost relaxant şi înălţător şi faptul că am avut timp berechet să vedem tot ce era de văzut pe Muntele Tabor.

Îi mulţumim Bunului Dumnezeu că a îngăduit să ne poarte paşii spre aceste locuri sfinte. M-am bucurat să găsesc la pangarul Bisericii chiar icoana cu „Schimbarea la Faţă”.

În faţa Bisericii Ortodoxe Schimbarea la Faţă era o pajişte frumoasă cu iarba grasă şi palmieri.

Soarele începea să strălucească din ce în ce mai tare pe cer. Umbra câtorva copaci începuse să fie căutată.

După câteva minute de aşteptare au venit şi microbuzele care să ne coboare. Doamne ajută!

Sursa:
https://elenushu.wordpress.com/2014/04/12/muntele-tabor-biserica-ortodoxa-schimbarea-la-fata-impresii-poze-amintiri/

Pelerin la Mănăstirea „Schimbarea la faţă” de pe Muntele Tabor (foto)

foto: Pr. Silviu Cluci, Oana Nechifor

„În vremea aceea a luat Iisus cu Sine pe Petru, pe Iacob şi pe Ioan, fratele lui, şi i-a dus pe ei într-un munte înalt, în singurătate. Şi s-a schimbat la faţă înaintea lor aşa încât faţa Sa strălucea ca soarele, iar hainele Sale se făcuseră albe ca lumina. Şi iată că s-au arătat lor Moise şi Ilie, vorbind împreună cu Iisus. Atunci, începând Petru, a zis către Iisus: Doamne, bine este nouă să fim aici; dacă voieşti, vom face aici trei colibe: Ţie una, lui Moise una şi una lui Ilie. Dar pe când vorbea el încă, iată un nor luminos i-a învăluit pe ei şi iată un glas din nor a zis: Acesta este Fiul Meu cel iubit, în care bine am voit; pe Acesta să-L ascultaţi. Şi auzind ucenicii, au căzut cu faţa la pământ şi s-au spăimântat foarte tare. Dar apropiindu-se Iisus, s-a atins de ei şi le-a zis: sculaţi-vă şi nu vă temeţi. Atunci, ridicându-şi ochii lor, n-au mai văzut pe nimeni, decât numai pe Iisus singur. Şi pe când se coborau ei din munte, Iisus le-a poruncit, zicând: să nu spuneţi nimănui cele ce aţi văzut, până nu se va scula din morţi Fiul Omului.” (Matei 17, 1-9)

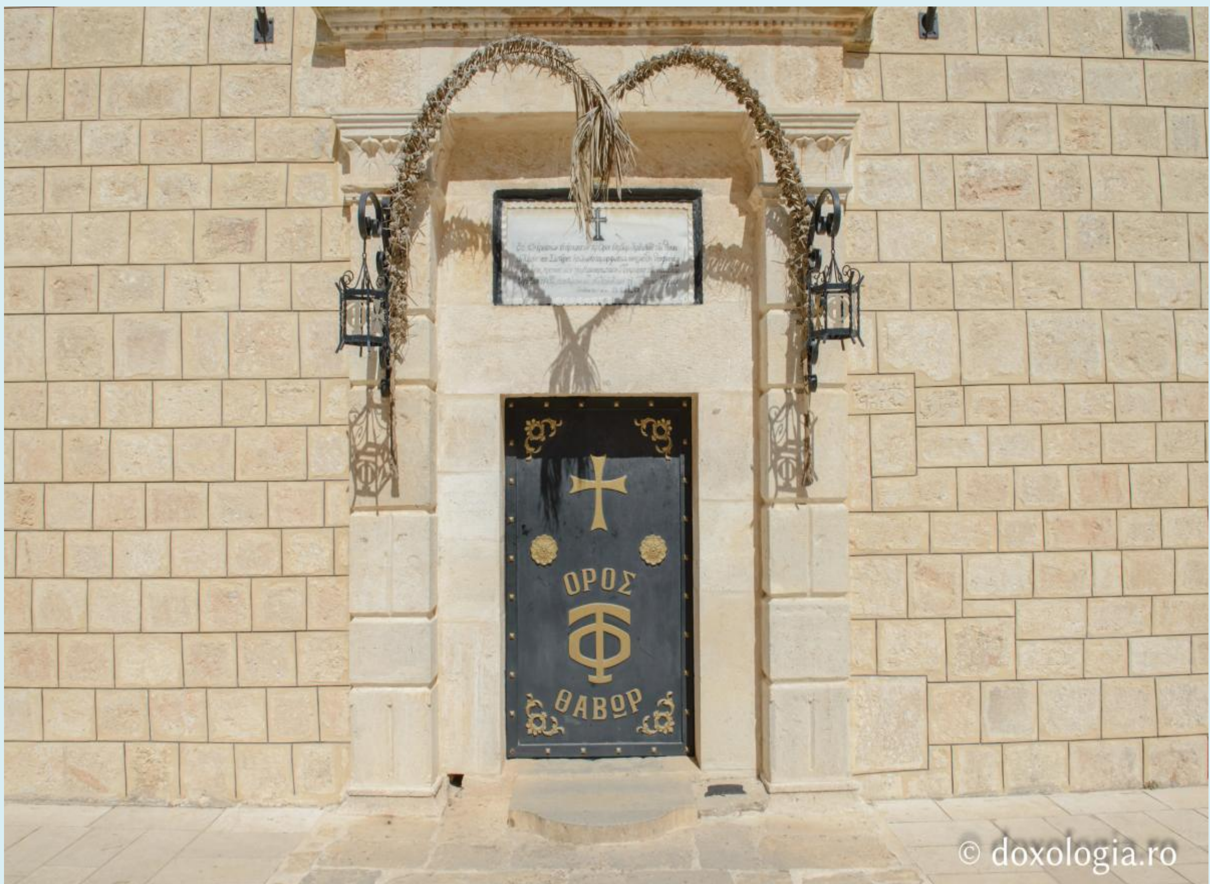

© doxologia.ro

© doxologia.ro

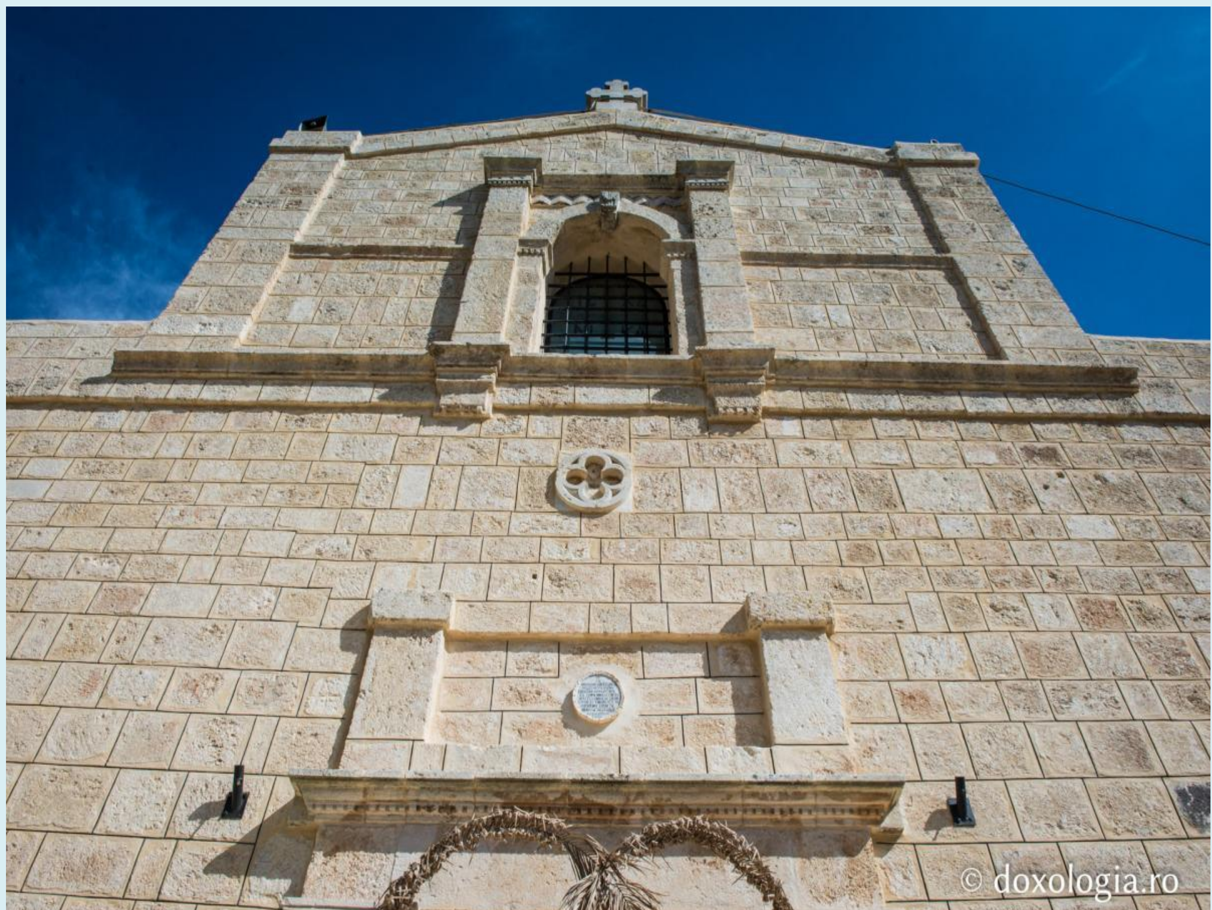

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

ΟΡΟΣ
ΘΑΒΩΡ
© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

ΟΡΟΣ
ΘΑΒΩΡ
© doxologia.ro

ΟΡΟΣ
ΘΑΒΩΡ
150
1862 - 2012
© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

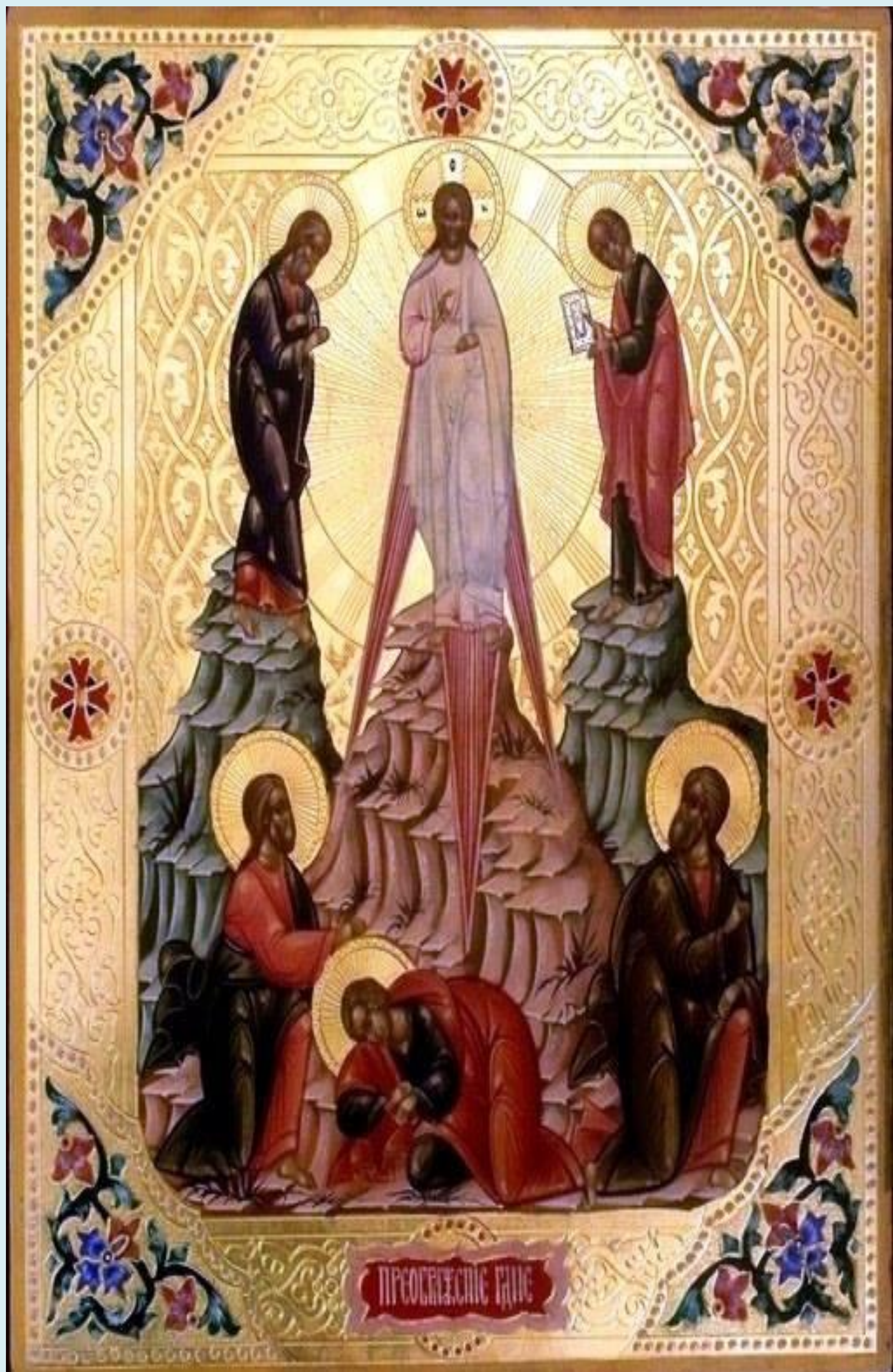
Sursa:
https://doxologia.ro/locuri-sfinte/pelerin-la-manastirea-schimbarea-la-fata-de-pe-muntele-tabor-galerie-foto

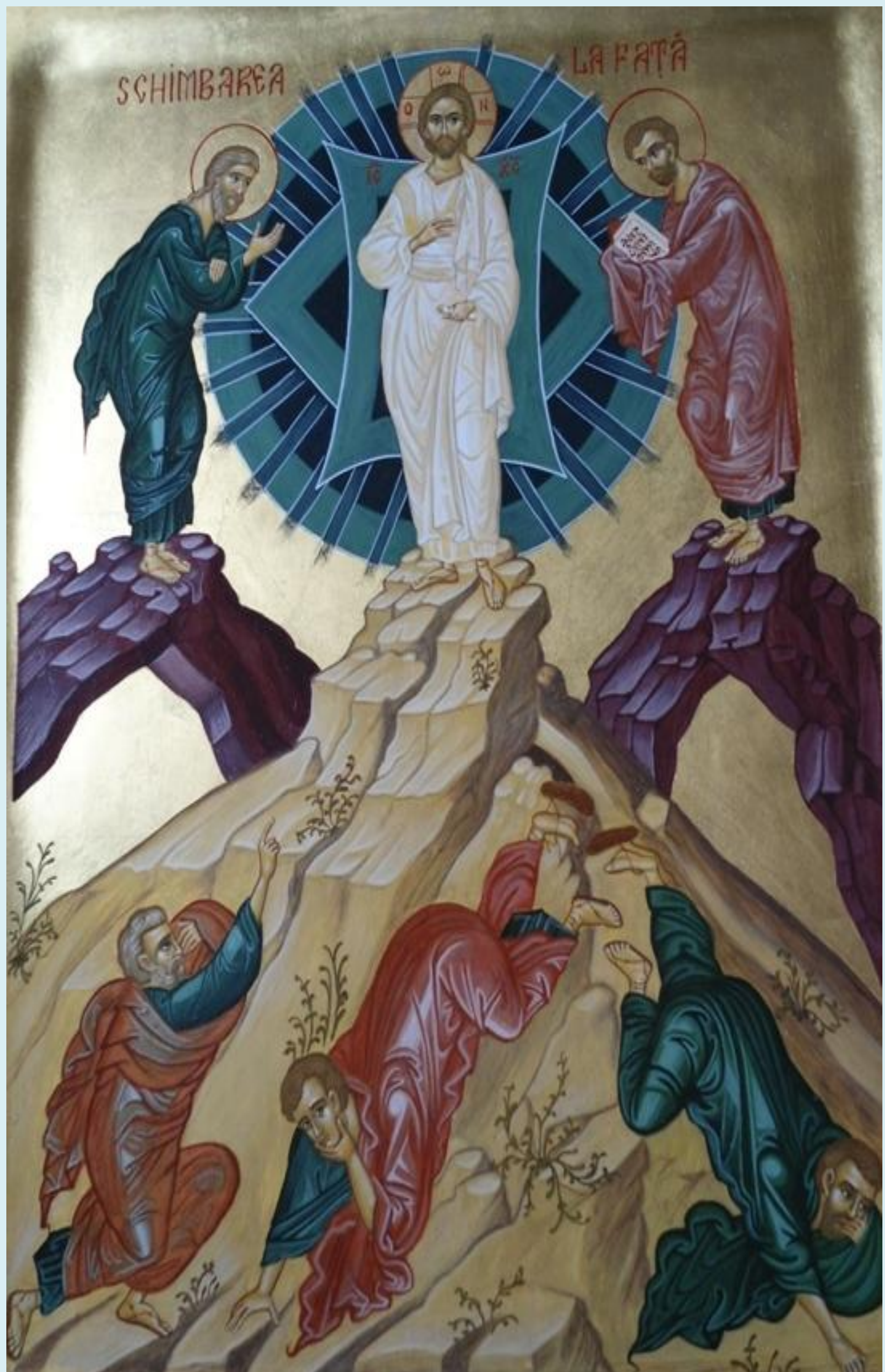
Icoane

6 august

SCHIMBAREA
LA FAȚĂ

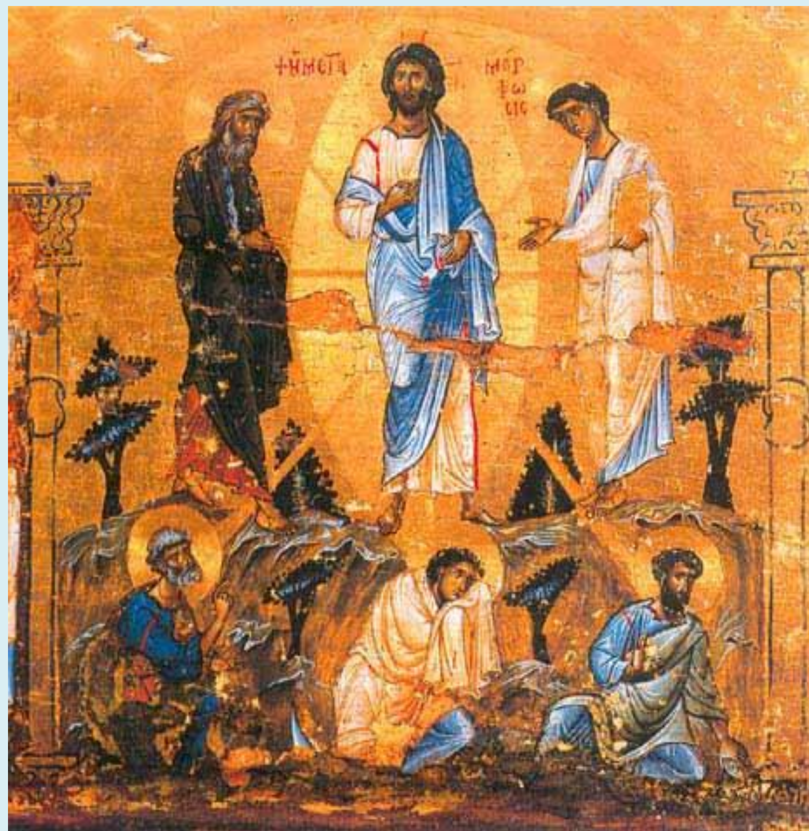

SCHIMBAREA LA FAȚĂ
IC XC
SF. PRO. ILIE
SF. PRO. MOISE

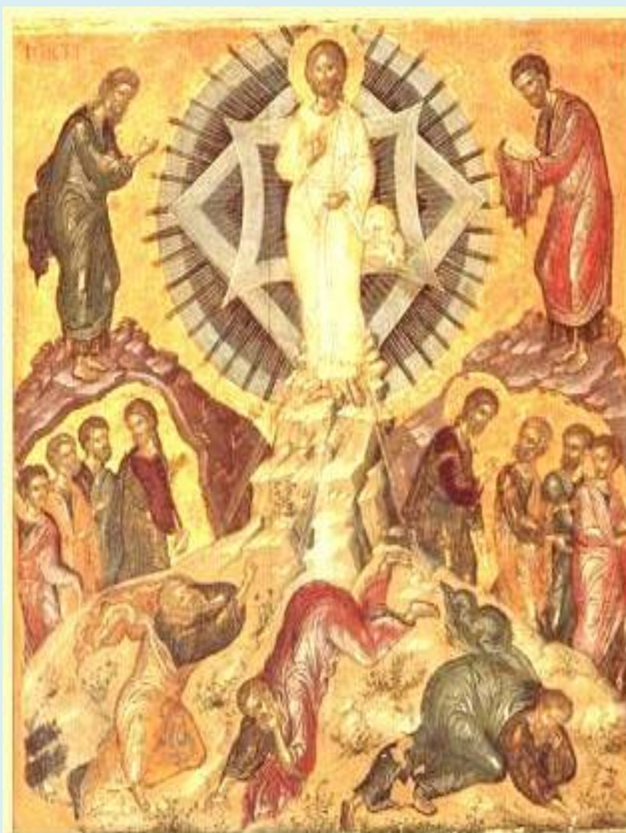

SCHIMBAREA LA FAȚĂ

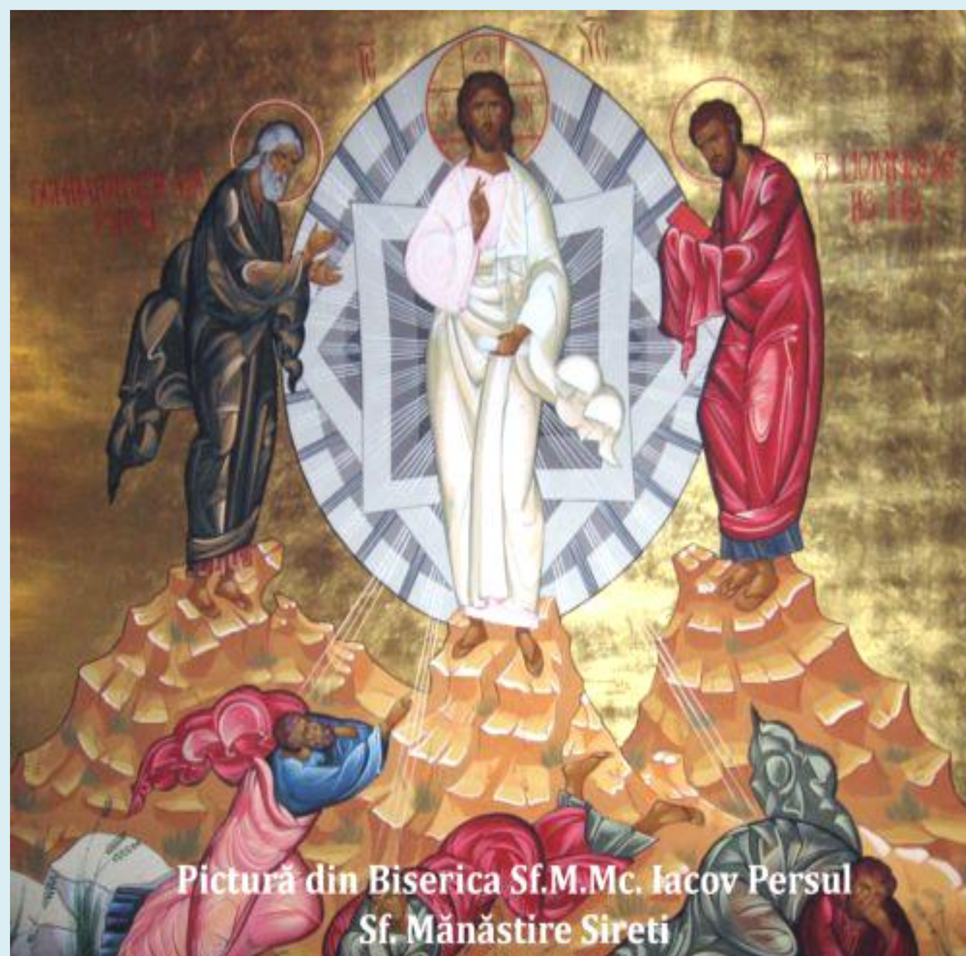

THE LORD
PROPHET
MOSES

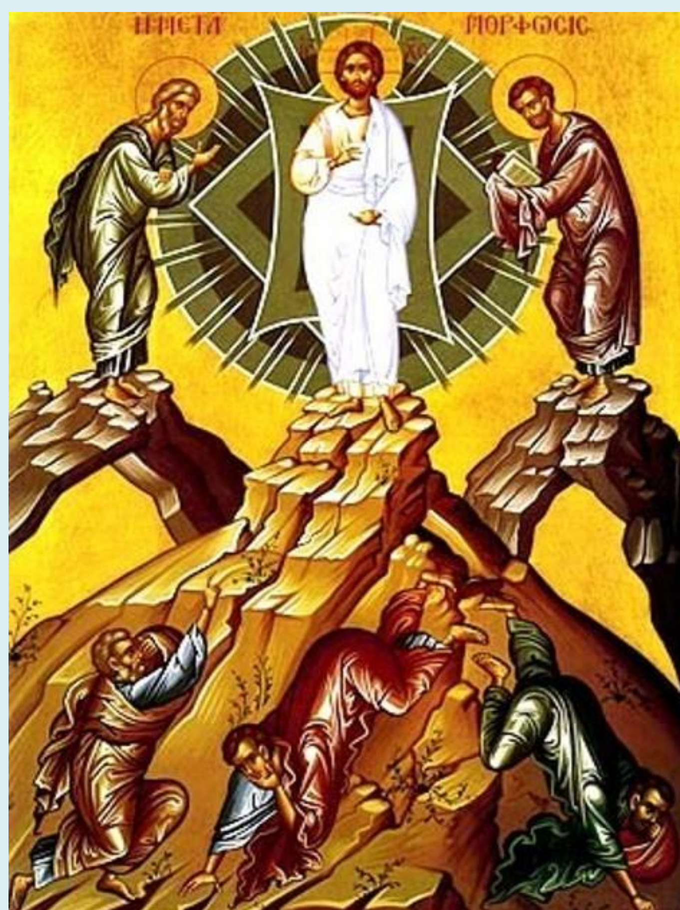

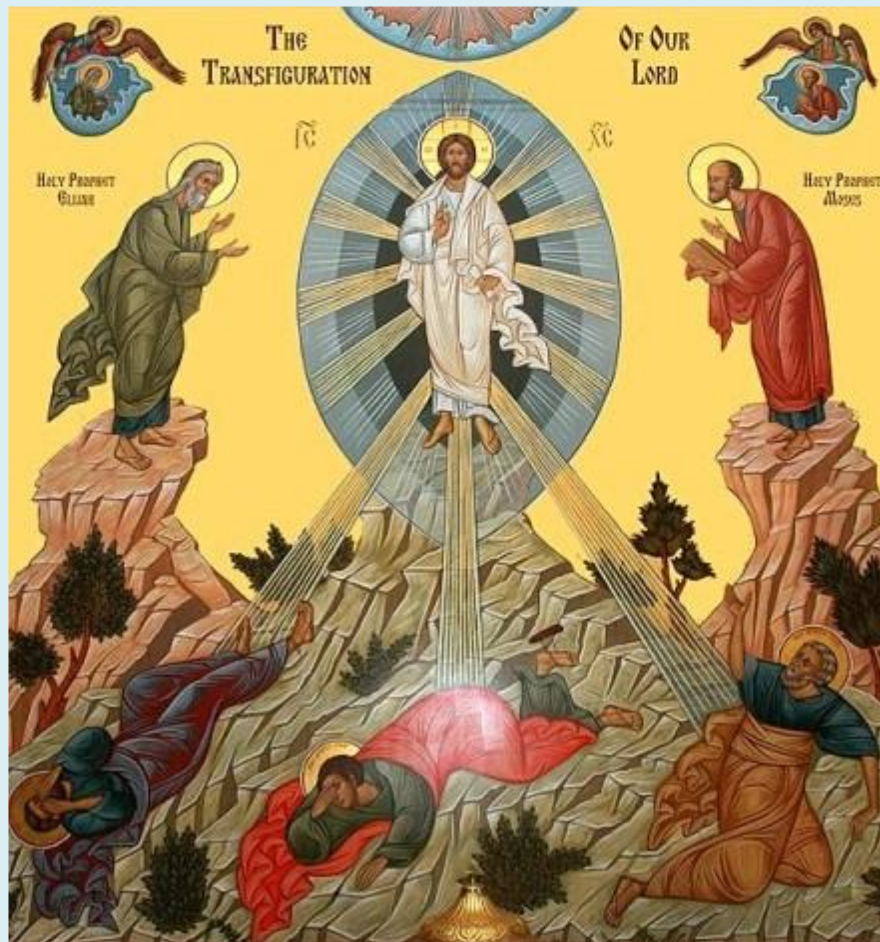
Pictură din Biserica Sf.M.Mc. Iacov Persul
Sf. Mănăstire Sireti

Η ΜΕΤΑ
ΜΟΡΦΩΣΙΣ

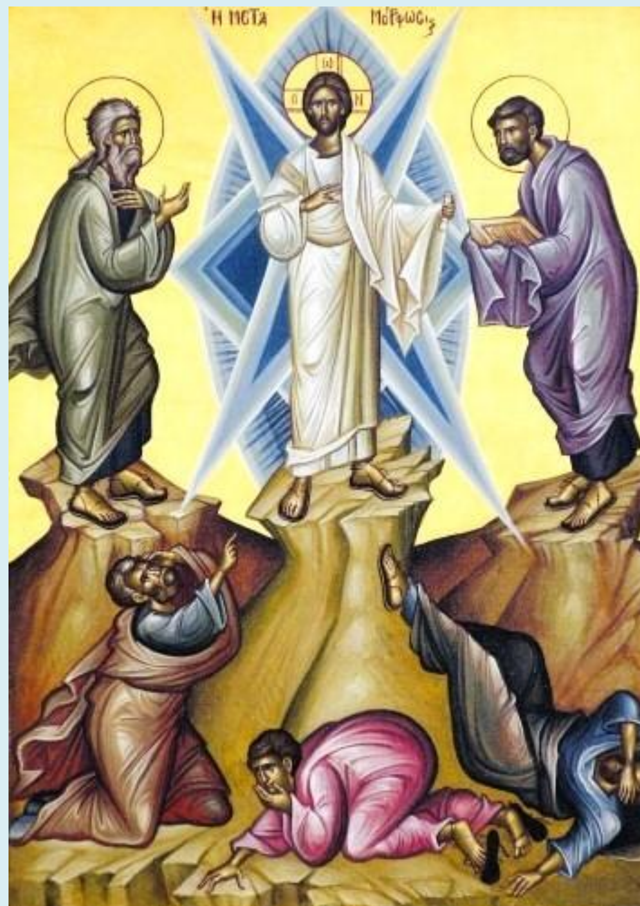

Η ΜΕΤΑ
ΜΟΡΦΩΣΙΣ

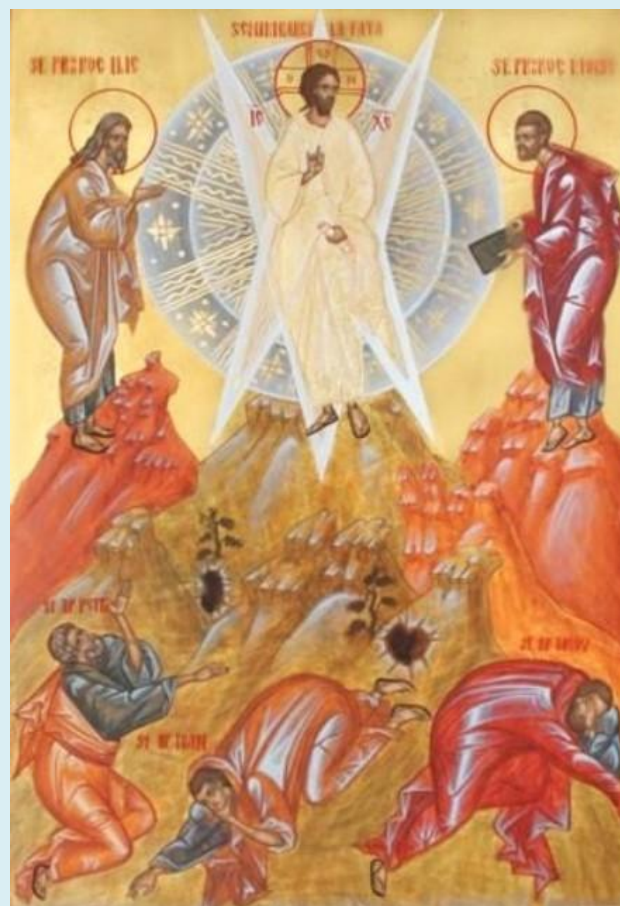

TRANSFIGURATION
OF OUR LORD

THE TRANSFIGURATION
OF OUR LORD
IC
XC

THE TRANSFIGURATION
OF CHRIST
ST. PROPHET ELIJAH
IC
XC
ST. PROPHET MOSES

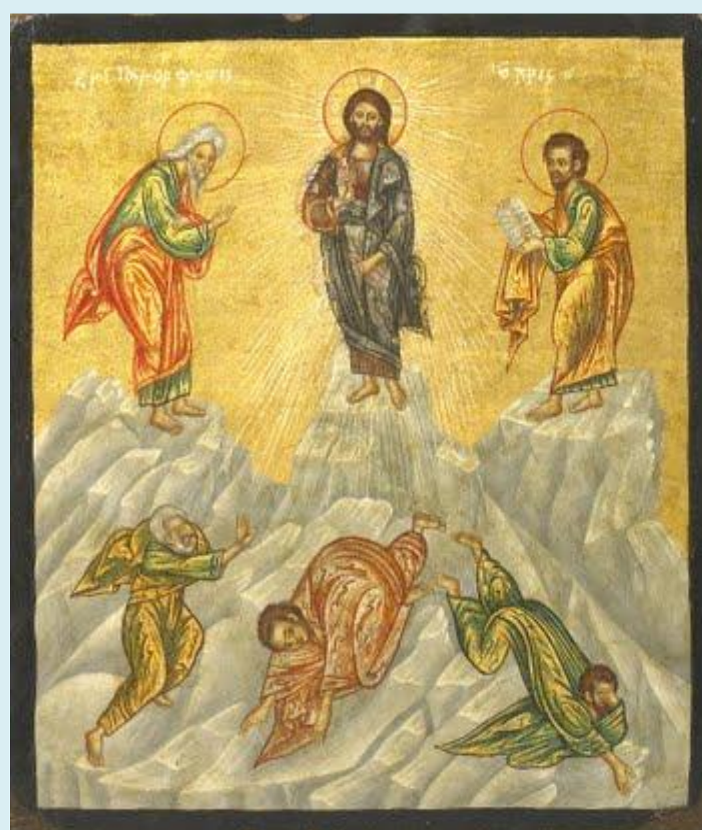

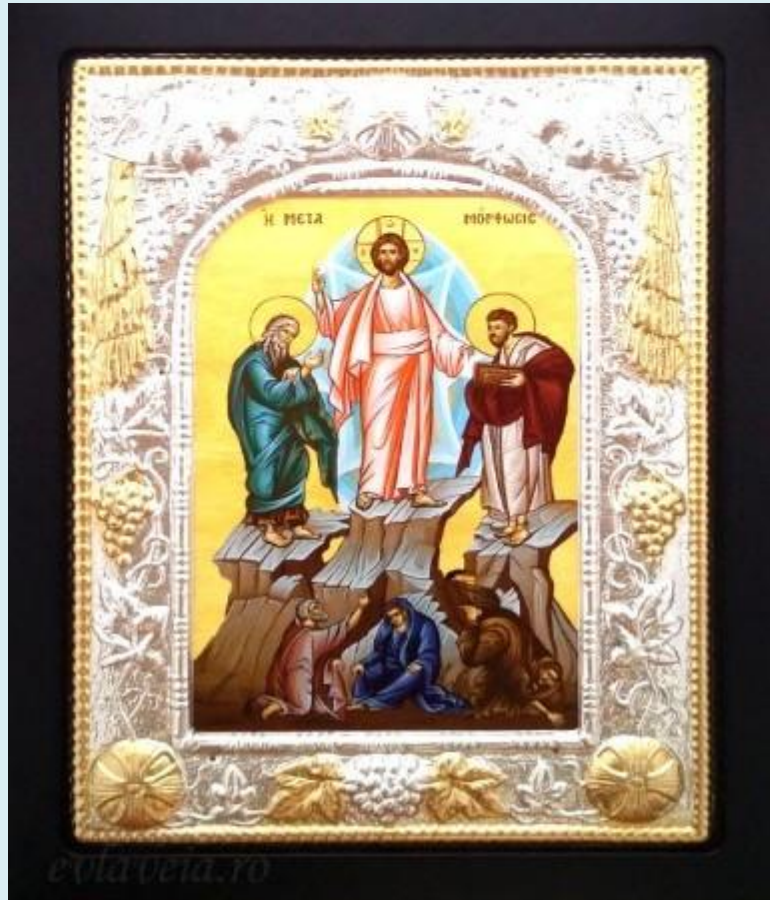

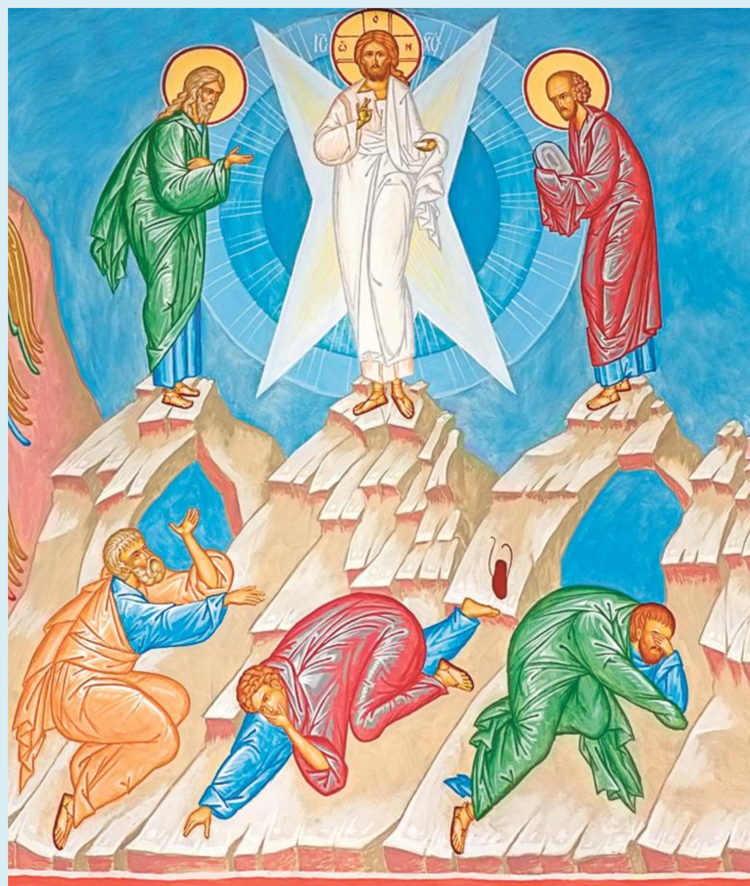

CrestinOrtodox.ro

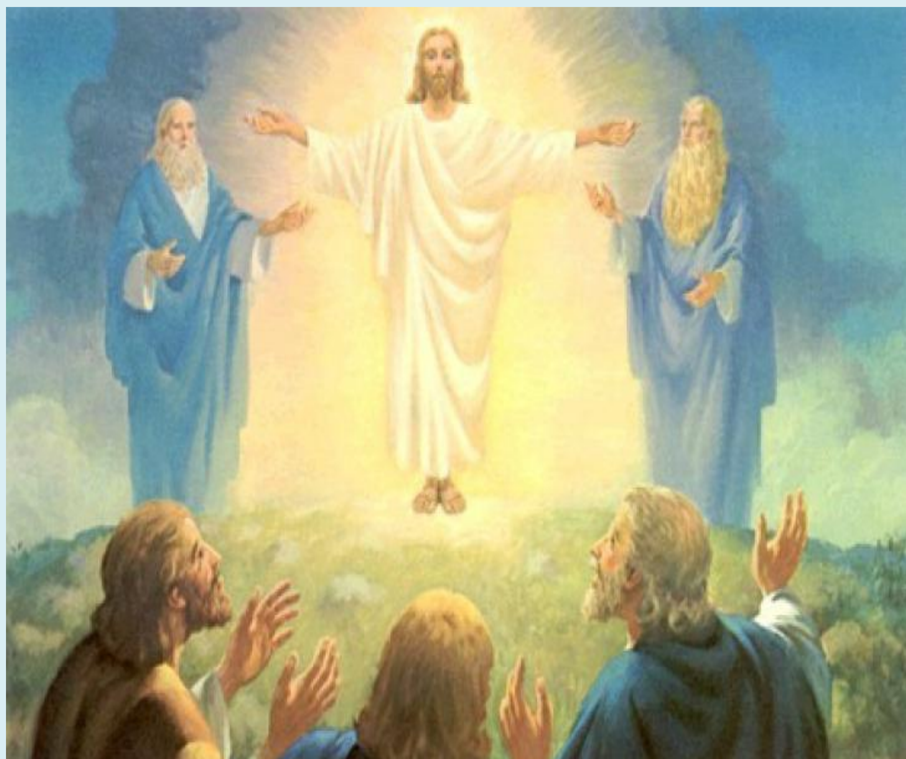

Η ΜΕΤΑ
ΜΟΡΦΩϹΙϹ
evlaveia.ro

ІИС.
ХРС.
Преображеніе
Господне
Св. Пророкъ Моисей
Св. Пророкъ Илия
artstonedon.com.ua

ПРЕѠБРАЖЕНІЕ ГОСПОДНЕ

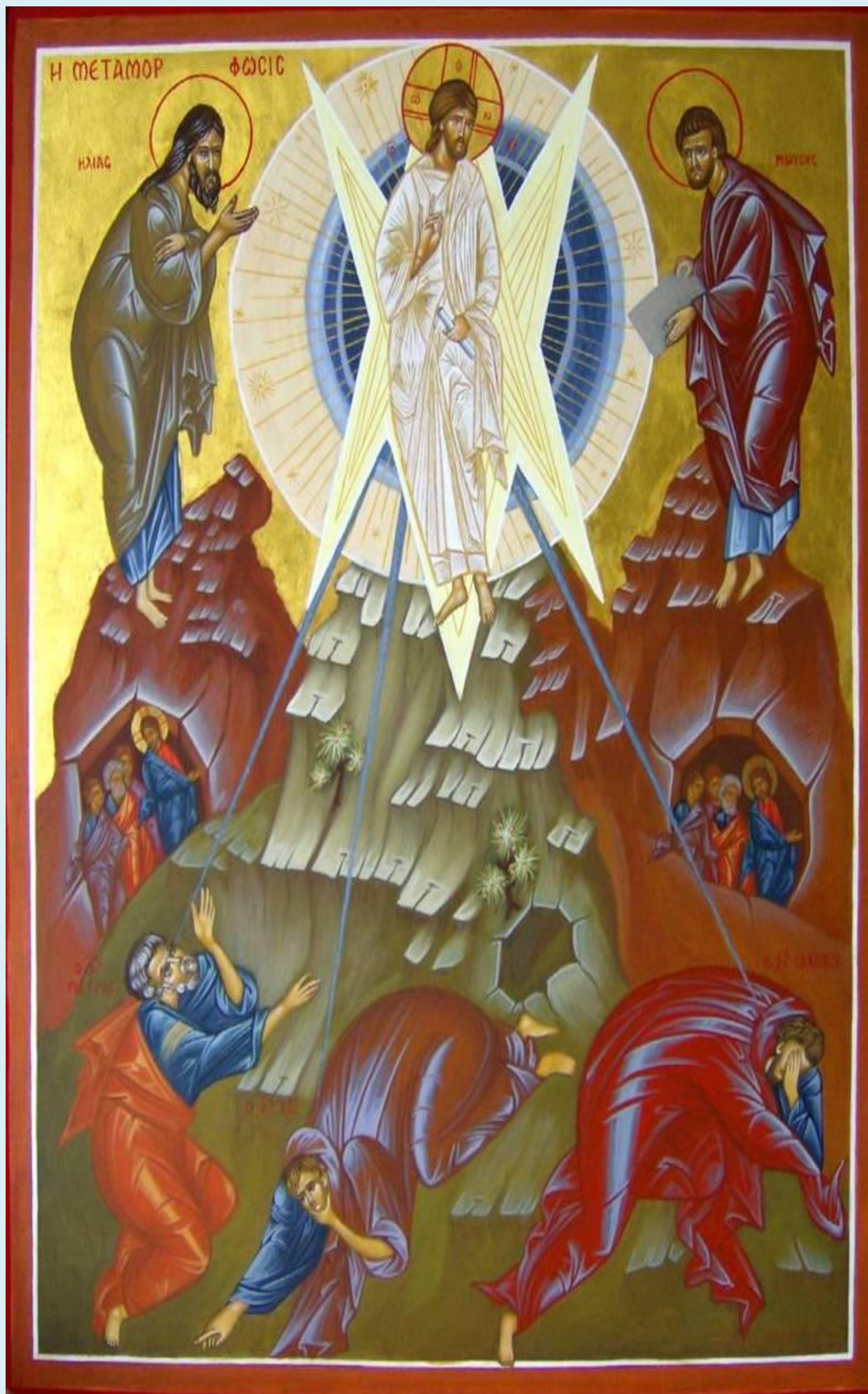

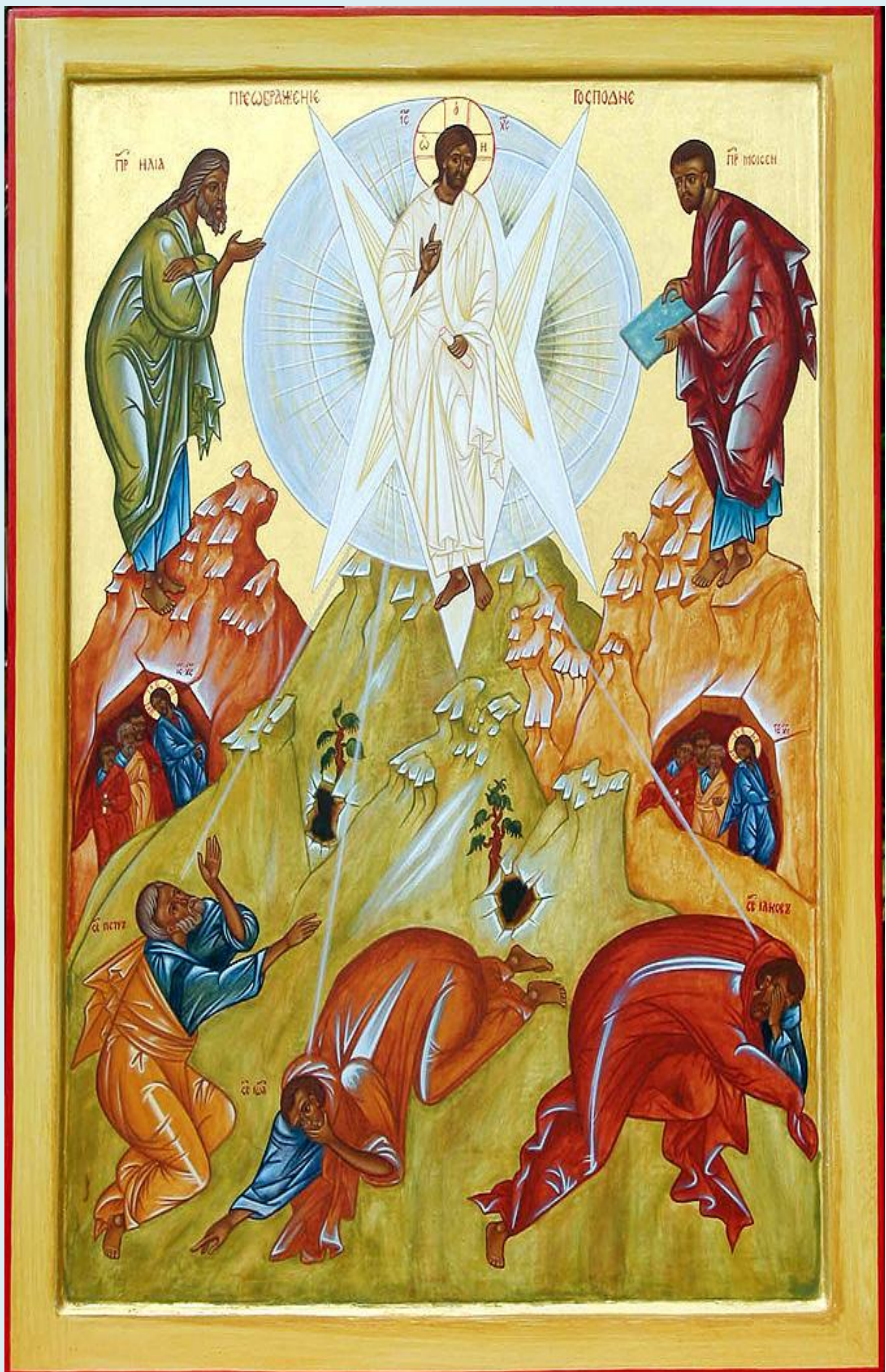
The Transfiguration Of Christ by William Hole

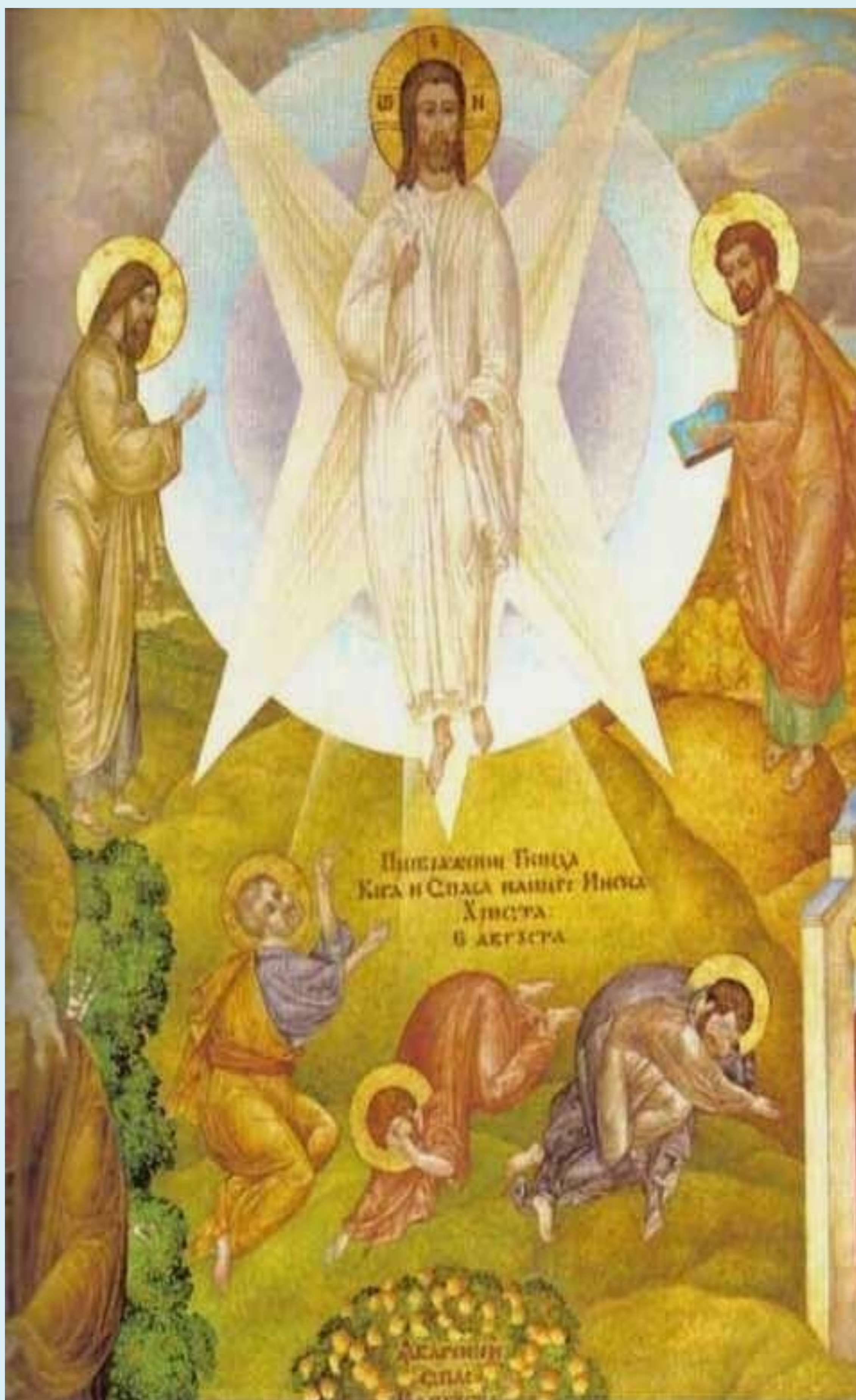

Η ΜΕΤΑΜΟΡ
ΦΩϹΙϹ
ΗΛΙΑϹ
ΜΩΥϹΗϹ

ПРЕѠБРАЖЕНІЄ
ГОСПОДНЄ

IC
XC
ELIAS
MOISES
PEDRO
JUAN
SANTIAGO
www.pemptousia.ro

· Преѡбраже́нїе Гдⷭ҇не ·

Η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩCΙC
ΤΟΥ CΩΤΗΡΟC
Ο ΩΝ
IC
XC

IC
XC
ELIAS
MOISES
PEDRO
JUAN
SANTIAGO
www.pemptousia.ro

ПРЕОБРА
ІС ХС

SCHIMBAREA LA FAȚĂ

Schimbarea la Fata a Domnului

SCHIMBAREA LA FAȚĂ
IC
XC

SCHIMBAREA LA FAȚĂ
SF. PR. ILIE
SF. PR. MOISE
23.07.2013

Преображение Господне

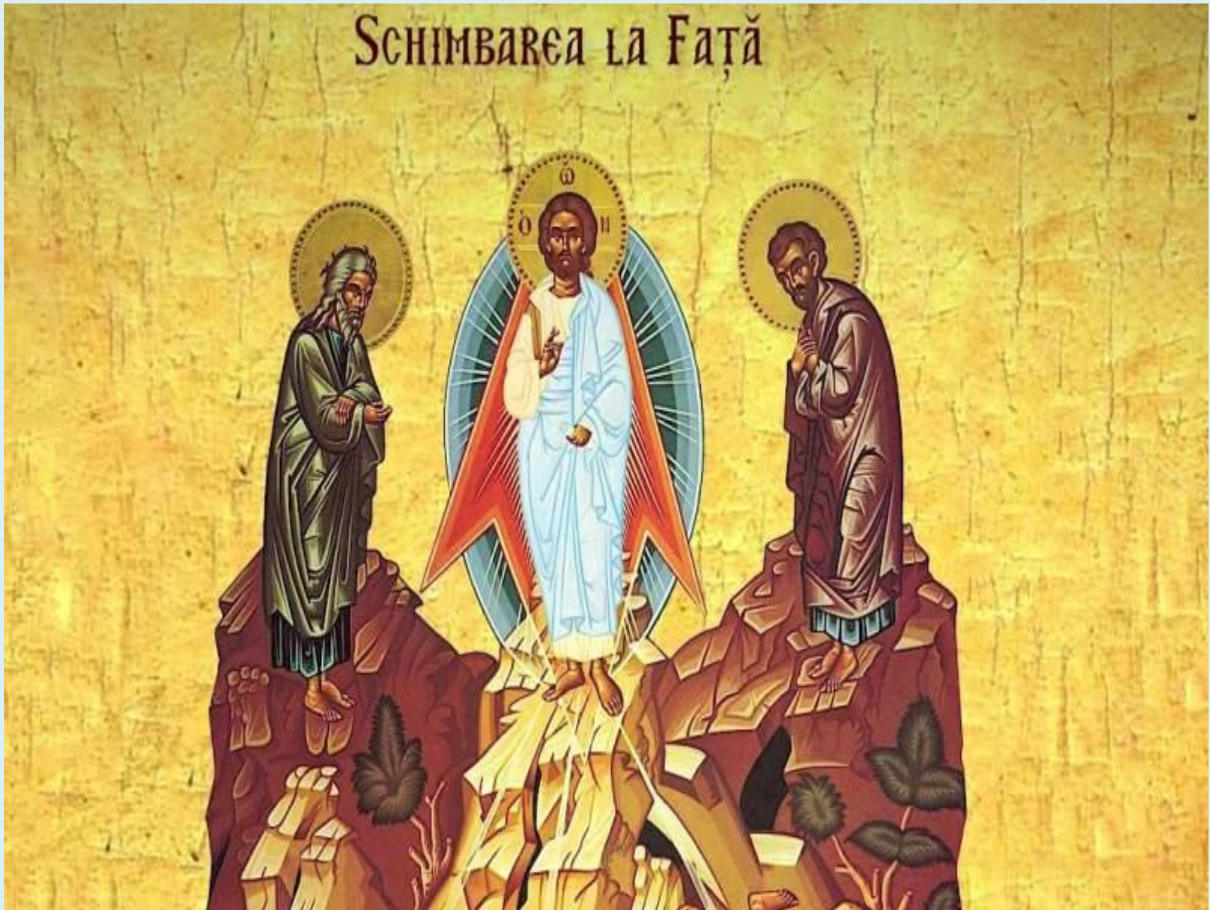

ІИС ХРС
ПРЕОБРАЖЕНИЕ ГОСПОДНЕ

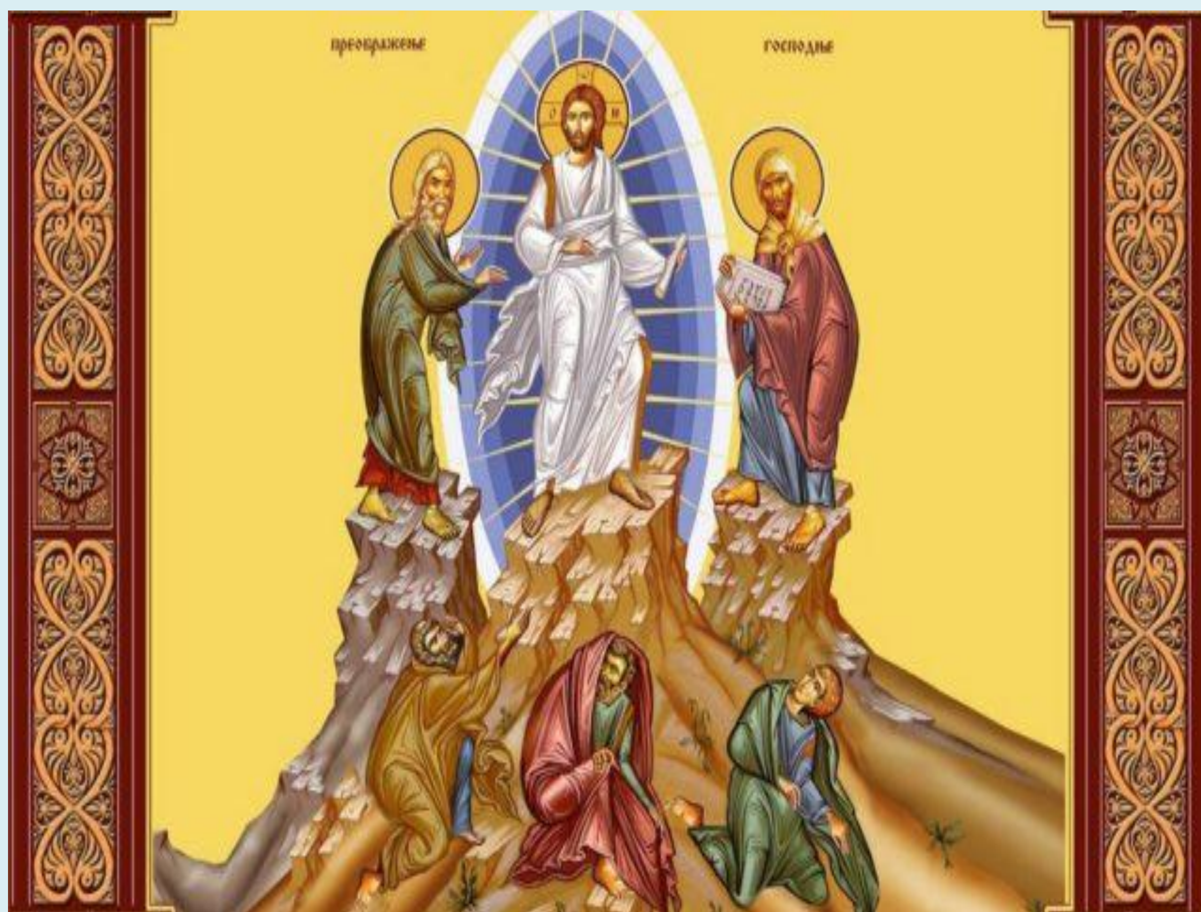

ПРЕОБРАЖЕНІЕ ГДНЕ.

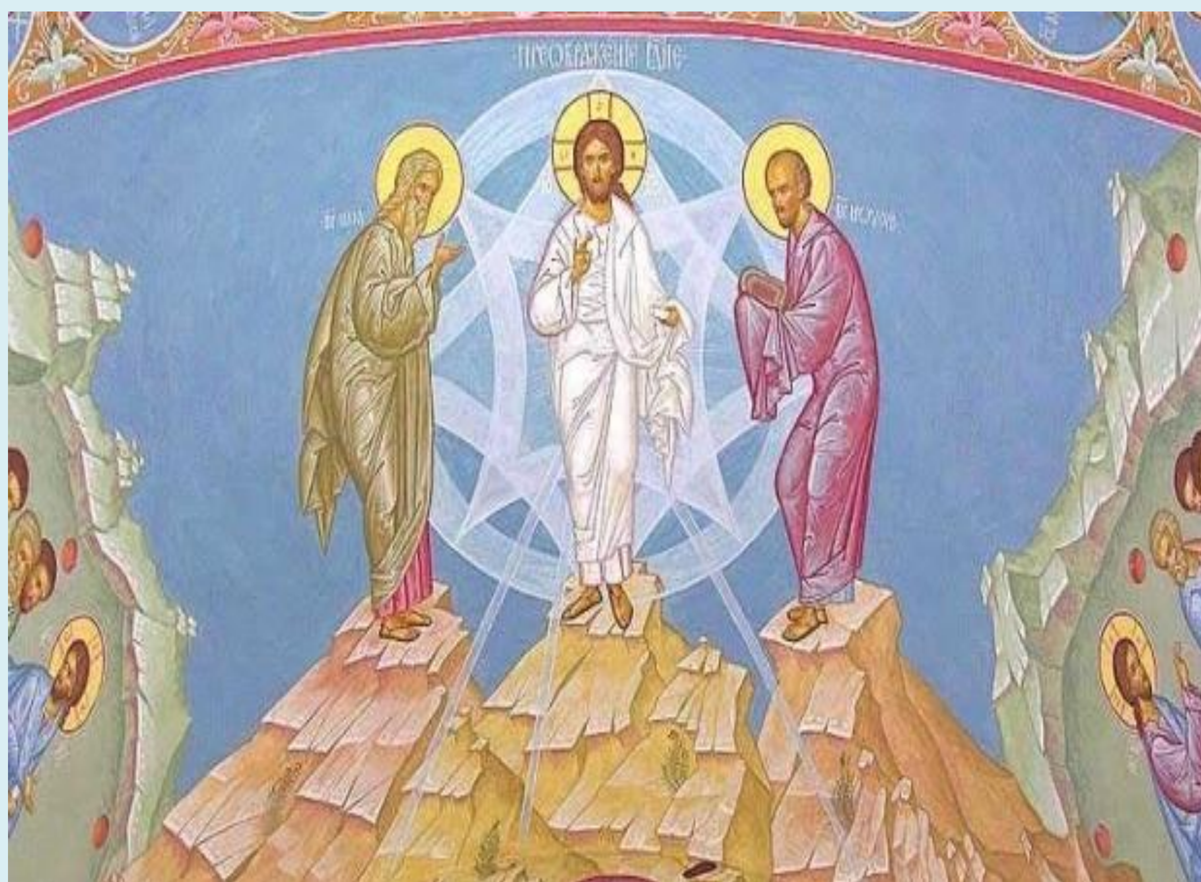

[c] AmFostAcolo®

[c] AmFostAcolo®

SCHIMBAREA LA FAȚĂ

SCHIMBAREA LA FAȚĂ
DOXOLOGIA.ro

преображење
господње

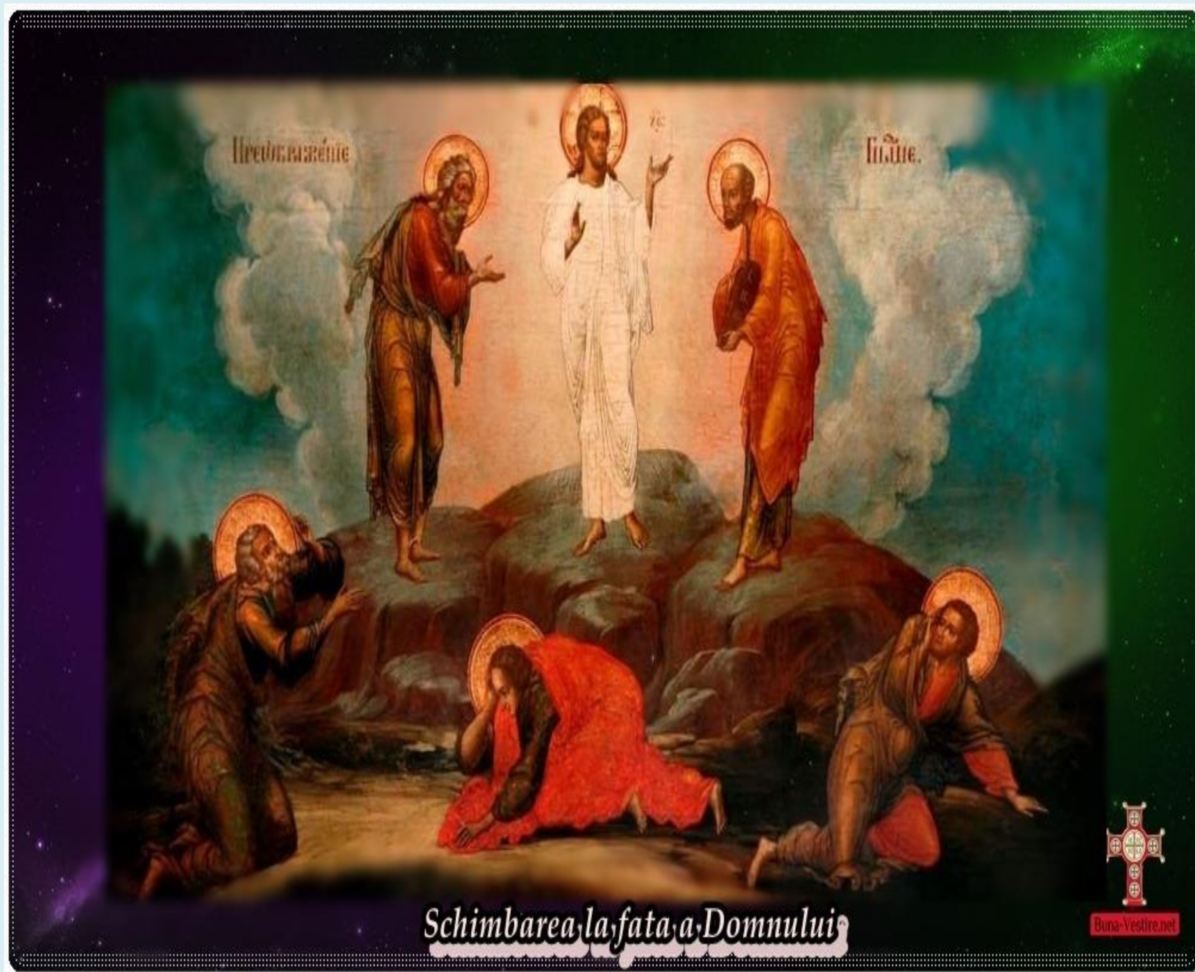

Ἡ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩϹΙϹ
©doxologia.ro

SCHIMBAREA LA FAȚĂ
©doxologia.ro

THE TRANSFIGURATION
OF CHRIST
ST. PROPHET ELIJAH
IC
XC
ST. PROPHET MOSES

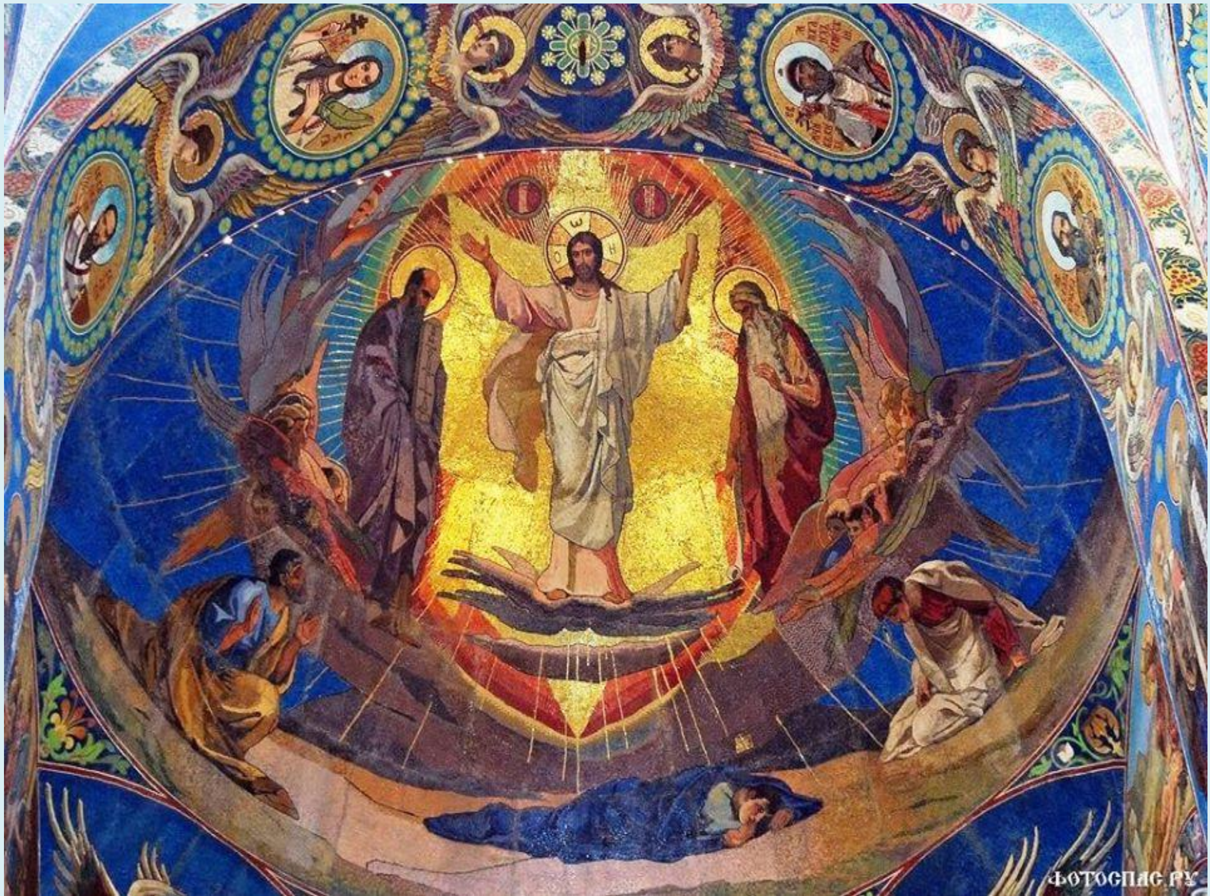

www.IcoaneOrtodoxe.com

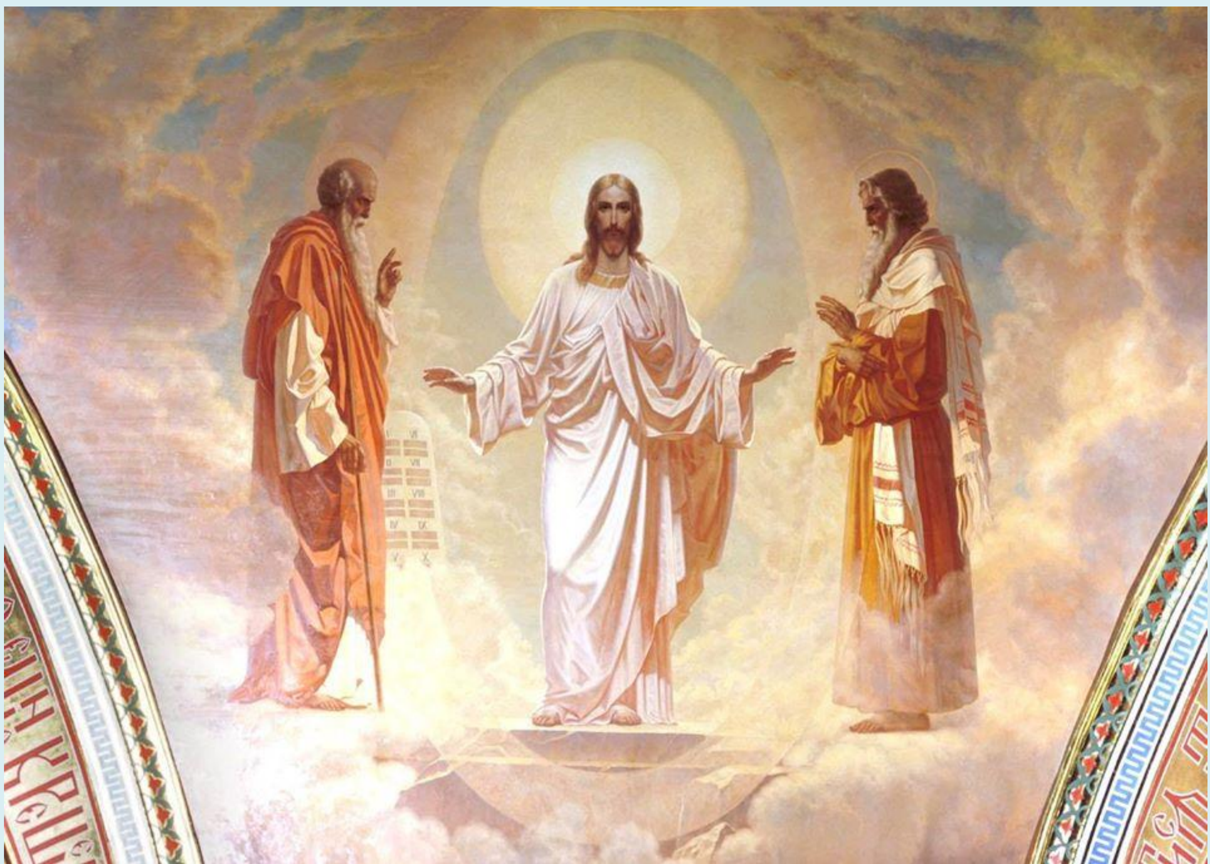

Schimbarea la fata a Domnului
Buna-Vestire.net

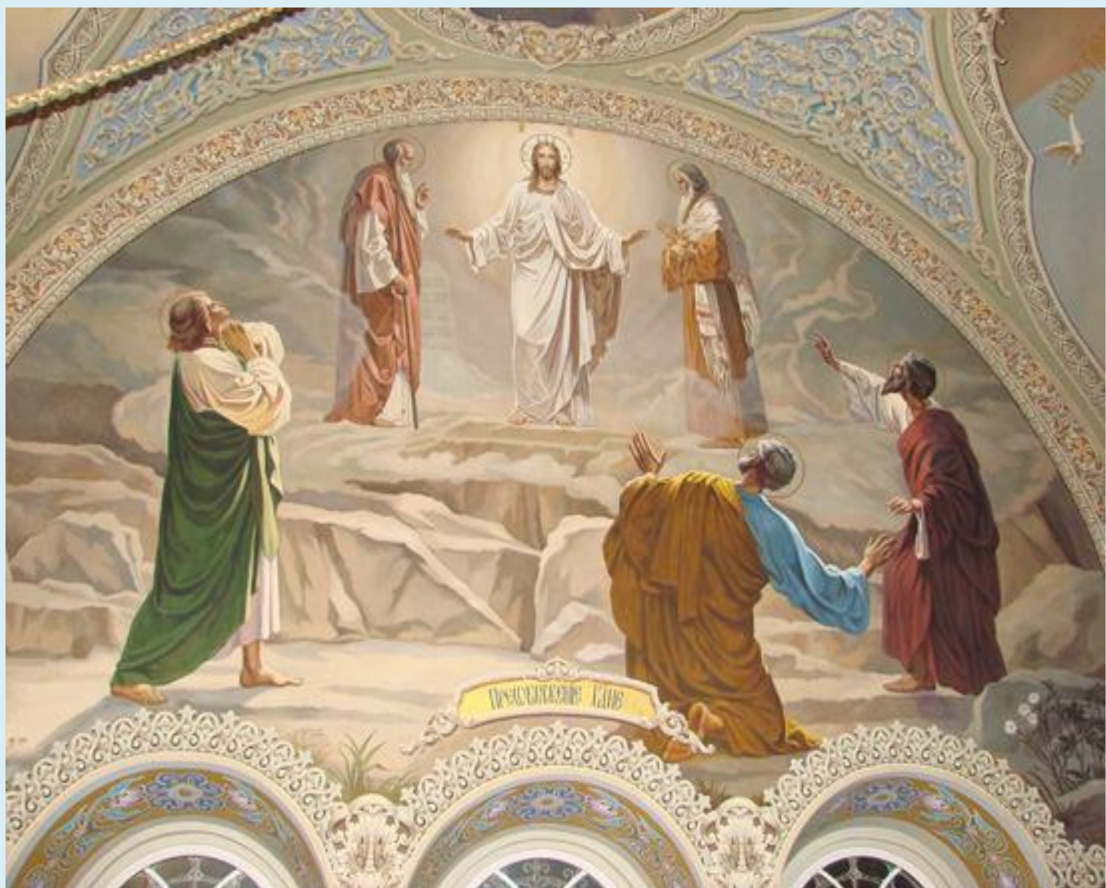

Sf. Ev. Marcu

ФОТОСПАС.РУ

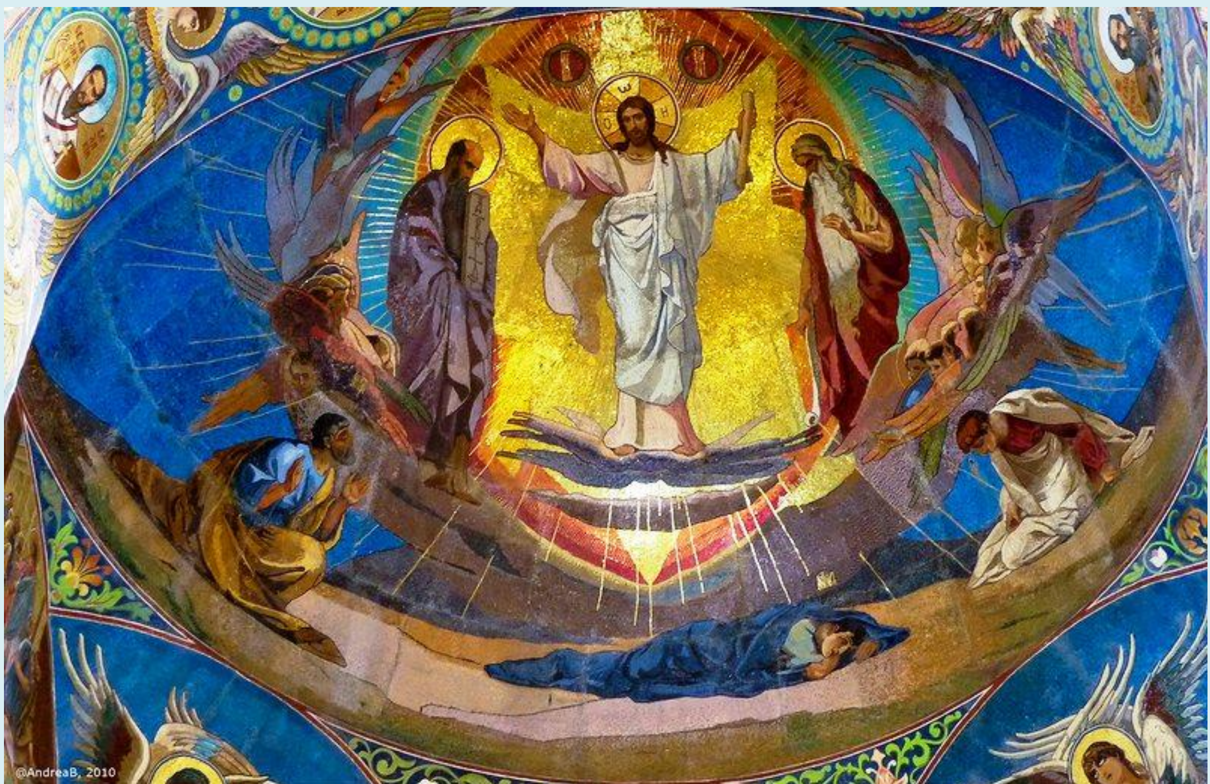

ПРЕОБРАЖЕНІЕ ГДНЕ

ІС
ХС
ПРЕѠБРАЖЕНІЕ ГДНЕ

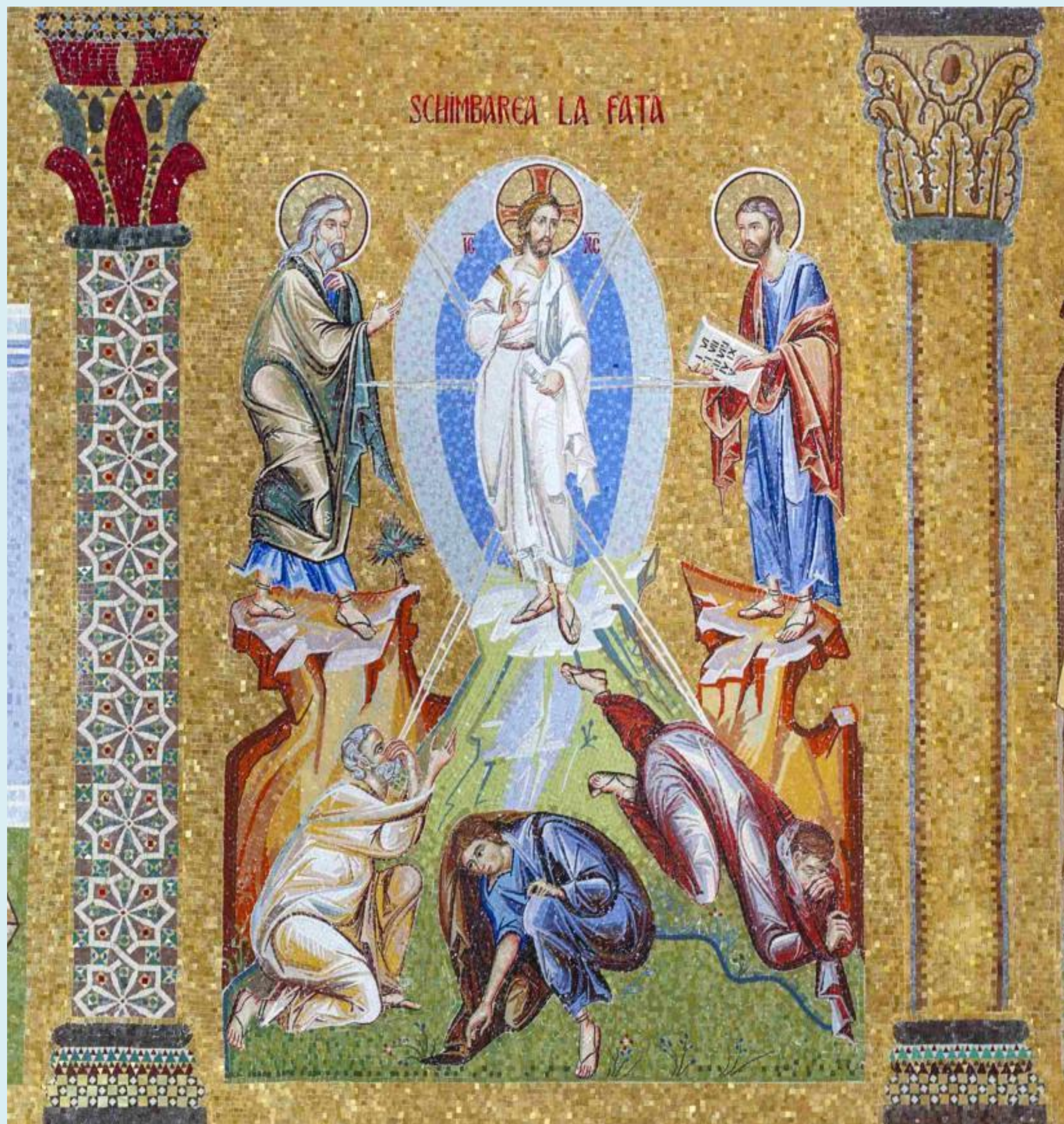

@AndreaB, 2010

Isus merge pe apă, de Ivan Aivazovski (1888)

ירושלים

SCHIMBAREA LA FAȚA

SCHIMBAREA
LA FATA
IC
XC

Schimbarea la Față a Domnului

Schimbarea la Față a Domnului

- Praznicul Schimbării la Față a Domnului datează din secolul al IV-lea, când Sfânta Împărăteasă Elena a zidit o biserică pe Muntele Tabor.
- Prin această sărbătoare ne amintim de minunea petrecută pe Tabor, unde Mântuitorul își descoperă dumnezeirea Sa.
- În Evanghelia Sfântului Apostol Matei găsim: „Și a strălucit Faţa Lui ca soarele, iar veşmintele Lui s-au făcut albe ca lumina." (Matei 17, 2).

- Iar Sfântul Apostol Marcu spune că veșmintele Lui erau albe ca zăpada (Marcu 9,3).
- Sfinții Părinți consemnează și ei că Moise și Ilie au fost prezenți la această minune, tocmai pentru a li se îndeplini dorința de a vedea Fața lui Dumnezeu.
- În această zi există obiceiul ca, în unele zone, să se aducă la biserică struguri, care se împart credincioșilor.

Schimbarea la Față a Domnului

- Praznicul Schimbării la Față a Domnului datează din secolul al IV-lea, când Sfânta Împărăteasă Elena a zidit o biserică pe Muntele Tabor.
- Prin această sărbătoare ne amintim de minunea petrecută pe Tabor, unde Mântuitorul își descoperă dumnezeirea Sa.
- În Evanghelia Sfântului Apostol Matei găsim: „Și a strălucit Faţa Lui ca soarele, iar veşmintele Lui s-au făcut albe ca lumina." (Matei 17, 2).

- Iar Sfântul Apostol Marcu spune că veșmintele Lui erau albe ca zăpada (Marcu 9,3).
- Sfinții Părinți consemnează și ei că Moise și Ilie au fost prezenți la această minune, tocmai pentru a li se îndeplini dorința de a vedea Fața lui Dumnezeu.
- În această zi există obiceiul ca, în unele zone, să se aducă la biserică struguri, care se împart credincioșilor.

(†) Schimbarea la Față a Domnului (6 August)

Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, învredniceşte-ne şi pe noi, pe toți, să prăznuim Preacurata Schimbare la Față cu inimă curată şi cu minte neîntinată!

ZIARUL LUMINA

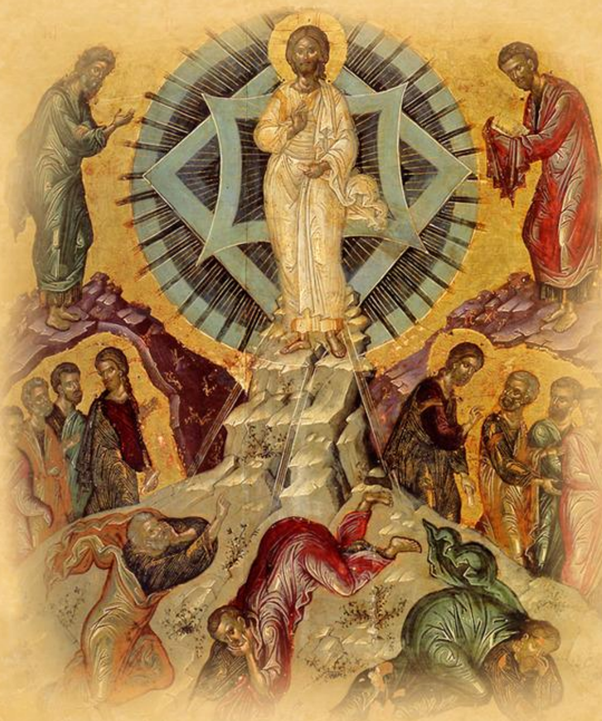
ziarullumina.ro

Sfântul Grigorie Palama

Lumina Taborică într-o privire

BASILICA.RO

nu este de ordin intelectual

negrăită

necreată

veșnică

netemporală

neapropiată

nemăsurată

imaterială

nesfârșită

nehotărnicită

nevăzută de îngeri și de oameni

frumusețea arhetipică

ține ființial de Dumnezeu, dar nu e însăși natura Sa, ci o putere a Lui

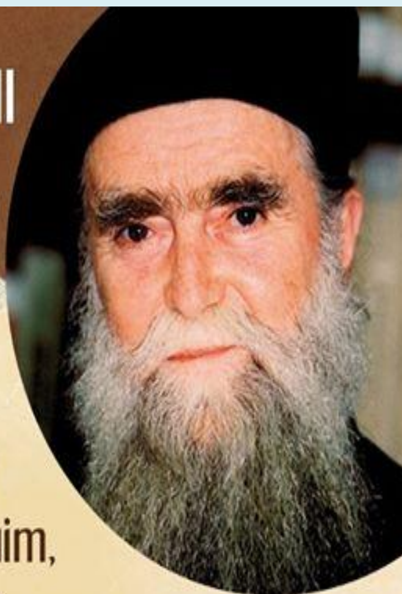
se descoperă omului întreg, nu doar uneia dintre facultățile sale

nu este percepută (doar) prin simțurile trupești

RUGĂCIUNE PENTRU ÎNMULŢIREA RĂBDĂRII

a Părintelui Iachint Unciuleac

STAREȚUL PUTNEI

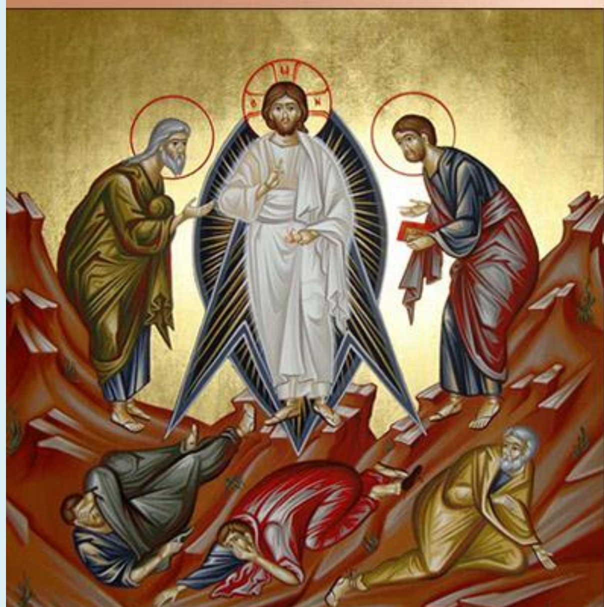

Vino iarăși la noi, Iisuse!
Învață-ne cum să ne mântuim,
arată-ne cum să răbdăm.
Deprinde-ne să ducem crucea vieții.
Învață-ne cum să ne răstignim.
Vino și suferă Tu pentru noi,
răstignește-Te în locul nostru,
gustă Tu înainte paharul morții,
arată-ne calea cea nouă a mântuirii prin suferință.
Vino în mijlocul mării, în inima omului, în sânul familiei!
Acolo unde se amestecă lumina cu întunericul,
viața cu moartea, bucuria cu suspinul,
pâinea cu țărâna, dreptatea cu minciuna,
mierea cu otrava, dragostea cu ura,
vinul cu oțetul, timpul cu veșnicia.
Vino aici, unde suferim noi, oamenii,
împacă-Te cu noi, schimbă fața lumii,
potolește marea, liniștește inimile
și unește într-un cuget sufletele noastre.

Doamne, dăruiește-ne răbdare!

Tropar la Înainteprăznuirea Schimbării la Față a Domnului

5 August - Glasul 4

Schimbarea la Faţă a lui Hristos mai înainte să o întâmpinăm, luminat prăznuind cele mai înainte de prăznuire, credincioşilor şi să strigăm: sosit-a ziua dumnezeieştii veselii; Stăpânul se suie în Muntele Taborului, Frumuseţea Dumnezeirii Sale să o strălucească.

Tropar la Praznicul Schimbării la Faţă a Domnului

6 August - Glasul 7

Schimbatu-Te-ai la Faţă în munte, Hristoase Dumnezeule, arătând ucenicilor Tăi Slava Ta, pe cât li se putea. Strălucească şi nouă, păcătoşilor, lumina Ta cea pururea fiitoare, pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Dătătorule de lumină, slavă Ţie.

Schimbandu-Te-ai la fata in munte, Hristoase Dumnezeule, aratand ucenicilor Tai slava Ta, pe cat li se putea; straluceasca si noua, pacatosilor, lumina Ta cea pururea fiitoare, pentru rugaciunile Nascatoarei de Dumnezeu, Datatorule de lumina, slava Tie !

Iisuse, Dumnezeul cel prea veşnic, bine este nouă să fim totdeauna sub acoperământul harului Tău!